STEPHEN FRY

EROII

MURITORI
ȘI MONȘTRI,
CĂUTĂRI
ȘI AVENTURI

STEPHEN FRY

EROII

MURITORI
ȘI MONȘTRI,
CĂUTĂRI
ȘI AVENTURI

Traducere din engleză de
Radu Paraschivescu

3
TREI

Editori:
Silviu Dragomir
Vasile Dem. Zamfirescu

Director editorial:
Magdalena Mărculescu

Redactare:
Laurențiu Dulman

Director producție:
Cristian Claudiu Coban

Dtp:
Gabriela Anghel

Corectură:
Rodica Crețu
Oana Apostolescu

Conținutul acestei lucrări electronice este protejat prin copyright (drepturi de autor), iar cartea este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sub orice formă sau prin orice mijloc, fără consimțământul editorului, sunt interzise. Dreptul de folosință al lucrării nu este transferabil.
Drepturile de autor pentru versiunea electronică în formatele existente ale acestei lucrări aparțin persoanei juridice Editura Trei SRL.

Titlul original: Heroes
Autor: Stephen Fry

Copyright © Stephen Fry, 2018

Copyright © Editura Trei, 2020
pentru prezenta ediție

O.P. 16, Ghișeul 1, C.P. 0490, București
Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20
e-mail: comenzi@edituratrei.ro
www.edituratrei.ro

ISBN (print): 978-606-40-0828-2
ISBN (PDF): 978-606-40-1064-3

Tuturor eroilor de care nu am auzit niciodată.

Poate că te numeri printre ei.

Cuprins

Prefață.....11
Introducere.....17

Visul Herei.....21

PERSEU.....23
Ploaia de aur.....25
Cufărul.....28
Cei doi bărbați din crângul de stejari.....37
Graiele.....45
Insula gorgonelor.....50
Andromeda și Casiopeea.....53
Întoarcerea la Serifos.....59

HERACLE.....65
Urmașii lui Perseu.....67
Șerpii vii.....76
Tinerețea și creșterea unui erou.....79
Crimă și pedeapsă.....83
Muncile lui Heracle.....87
1. Leul din Nemeea.....87
2. Hidra din Lerna.....90
3. Căprioara din Cerinia.....93
4. Mistrețul din Erimant.....96
5. Grajdurile lui Augias.....98
6. Păsările Stimfaliene.....101
7. Taurul din Creta.....102

8. Iepele lui Diomede
(plus povestea Alcestei și a lui Admetos) 104
9. Cingătoarea Hipolitei 114
10. Vacile lui Gerion 122
11. Merele de aur ale Hesperidelor 129
12. Cerberul 143
După munci: crime și ranchiune 149
Giganții: o profeție împlinită 156
Cămașa lui Nessus 159
Apoteoza 166

BELEROFON 171
Înaripatul 173
O mărturie mincinoasă 182
În Licia 188
O reacție himerică 192
Când zbori prea sus 197

ORFEU 203
Puterea de-a îmblânzi fiara sălbatică 205
Orfeu și Euridice 206
Orfeu în lumea subpământeană 210
Moartea lui Orfeu 219

IASON 221
Berbecul 223
Întoarcerea la Iolcos 233
Argo 243
Insula Lemnos 249
Dolionienii 255
Hylas dispare 257
Harpiile 262

Stâncile Zdrobitoare 268
Moarte, pene ascuțite și phrixizi 274
Regele vultur 280
Trei zeițe 284
Medeea 286
Khalkotauroii 288
Crângul lui Ares 292
Fuga din Colchis 296
Drumul spre casă 300
Moartea magică a lui Pelias 313
Medeea se ridică 318

ATALANTA 323
Născută pentru sălbăticie 325
Mistrețul din Calidon 327
Vânătoarea din Calidon 334
Întrecerea de alergări 344

OEDIP 351
Oracolul vorbește 353
Unde se întâlnesc trei drumuri 359
Ghicitoarea Sfinxului 360
Trăiască regele 366
În urma mitului 381

TEZEU 387
Alesul 389
Sub stâncă 392
Muncile lui Tezeu 398
1. Perifete 398
2. Sinis 399
3. Scroafa din Crommyon 402

4. Sciron 403
5. Cercion și nașterea luptelor 405
6. Procust și lungirile 408
Ticăloasa mamă vitregă 414
Taurul de la Maraton 419
Regina otrăvurilor 421
Povestea tributului 424
Taurul din mare 426
Spre Creta 433
Temnițele din Cnossos 436
Omul-taur 443
Părăsirea și fuga 451
Tatăl și fiul 455
Tezeu, regele 462
Încheiere 475
Odraslele Echidnei și ale lui Typhon 477
Furiile lui Heracle 479

Postfață 481

Lista personajelor 487
Zei olimpieni 487
Ființe primordiale 491
Monștri 498
Muritori 503

Mulțumiri 535

Credite fotografice 539

Index 543

Prefață

Eroii poate fi privită ca o continuare a cărții mele anterioare, *Mythos*, care povesteşte despre felul cum a început totul, despre naşterea titanilor şi a zeilor, precum şi despre crearea omenirii. Nu e nevoie să fi citit *Mythos* ca să parcurgeți această carte — şi să vă bucurați, sper, de ea —, fiindcă veți avea o mulțime de note de subsol care vă vor trimite, menționând unde e cazul și paginile exacte, la poveştile, personajele şi evenimentele mitologice care pot fi găsite acolo în relatări amănunțite. Poate că vor exista şi oameni care vor simți că li se distrage atenția, însă mi s-a spus că multor cititori le-au plăcut notele de subsol din volumul anterior, aşa că trag nădejde că le veți parcurge cu plăcere când şi cum veți dori.

Ştiu cât de derutante pot fi numele şi denumirile greceşti pentru unii — toate acele *y*-uri, *k*-uri şi *ph*-uri. Unde a fost posibil, am sugerat cea mai simplă metodă de pronunțare pentru gurile noastre contemporane. Grecii de azi vor fi uimiți de ceea ce facem cu numele lor minunate, iar cititorii germani, francezi, americani şi alții — care au abordări specifice referitoare la grecii antici — se vor minuna în fața anumitor sugestii ale mele. Însă doar asta sunt, sugestii… indiferent dacă veți spune Oedip sau Edip, Epidaurus sau Epidaur, Filoctet sau Filoctetes, personajele şi poveştile rămân aceleaşi.

Stephen Fry

ILIRIA
Marea Adriatică
ITALIA
Tarent
TESALIA
TRACIA
Bosfor
TASOS
Propontida
MISIA
Hellespont
Olimp
Dodona
GRECIA
LEMNOS
Troia
Iolcos
EOLIDA
LESBOS
LIDIA
Etna
Marea Egee
Tantalis
Pactolus
Colofon
Meandr
Marea Ionică
PELOPONEZ
DELOS
NAXOS
COS
LICIA
Cnossos
CRETA
Marea Mediterană
LIBIA
Grădina Hesperidelor
EGIPT
LUMEA EROILOR GRECI

COLCHIS
Marea Euxină (Marea Neagră)
AMAZOANELE
Termodon
FRIGIA
Gordium
Eumenria
ASIA MICĂ
Lacul Aulocrene
CILICIA
Tigru
MESOPOTAMIA
Eufrat
ASIRIA
CIPRU
Babilon
Tir
FENICIA
Calidon
Delfi
BEOȚIA
Teba
Maraton
Atena
ATTICA
Corint
Micene
ARGOLIDA
Argos
Tirint
ELIS
ARCADIA
Troezen
Sparta
SERIFOS
Pylos
KITHIRA
Nilus (Nil)
Marea Roșie

OLIMPIENII

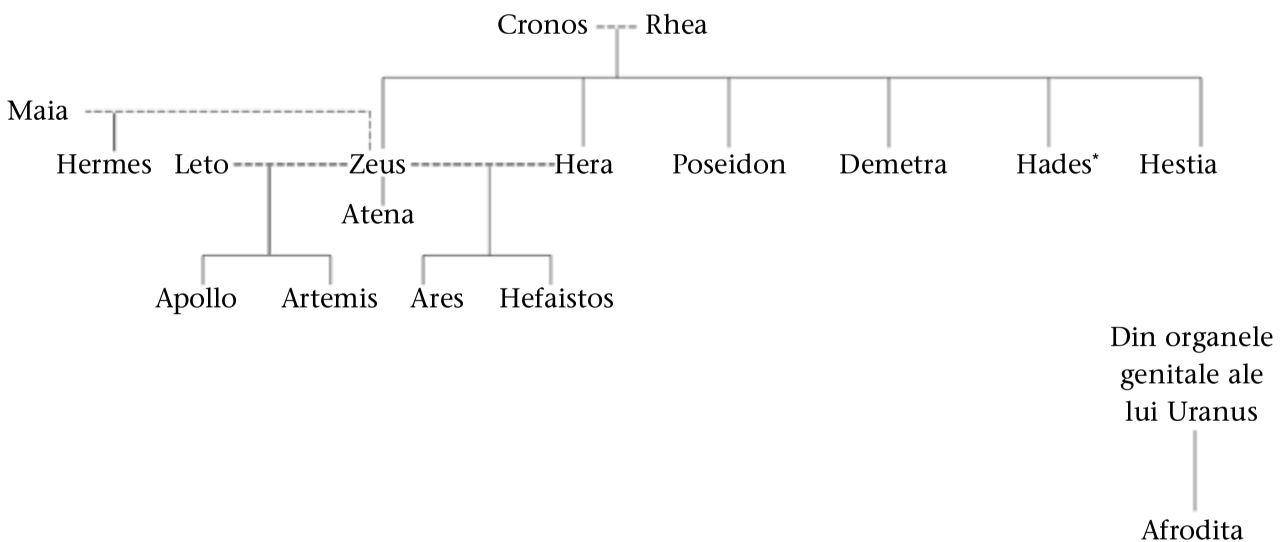

* Propriu-zis, Hades nu era un olimpian, dat fiind că trăia doar în lumea subpământeană.

Introducere

ZEUS stă pe tron. Este stăpânul cerului şi al lumii. Soția-soră HERA e stăpâna lui. Îndatoririle şi domeniile muritorilor sunt păstorite de familia lui, ceilalți zece zei olimpieni. În primele zile ale zeilor şi oamenilor, divinii păşeau pe pământ cu muritorii, se împrieteneau cu ei, îi necinsteau, se împerecheau cu ei, îi pedepseau, îi chinuiau, îi transformau în flori, copaci, păsări şi insecte, interacționau, se intersectau, se îngemănau, se reproduceau, se interpenetrau şi se amestecau cu ei în toate felurile. Cu timpul însă, pe măsură ce epocile s-au succedat, iar omenirea a crescut şi a prosperat, intensitatea acestor interrelații s-a diminuat încetul cu încetul.

În epoca în care intrăm acum, zeii încă sunt foarte prezenți, favorizând, defavorizând, dirijând şi deranjând, însă darul focului adus de PROMETEU a dat posibilitatea omenirii să-şi vadă singură de treburi, să-şi construiască oraşe-state, regate şi dinastii distincte. Focul este real şi arzător în lume şi i-a dat omenirii puterea să topească, să forjeze, să fabrice şi să facă, dar există şi un foc lăuntric; mulțumită lui Prometeu, suntem acum înzestrați cu scânteia divină, cu focul creației, cu conştiința care aparținea cândva doar zeilor.

Epoca de Aur s-a transformat într-o Epocă a Eroilor — bărbați şi femei care-şi iau destinele în propriile mâini, care-şi folosesc însuşirile umane numite curaj, şiretenie, ambiție, rapiditate şi forță ca să înfăptuiască lucruri extraordinare, să înfrângă monştri cumpliți şi să întemeieze

mari culturi şi dinastii care schimbă lumea. Focul divin furat din cer de apărătorul oamenilor, Prometeu, arde înăuntrul lor. Se tem de zeii părinteşti, îi respectă şi li se închină, dar simt undeva în străfunduri că li se pot împotrivi. Omenirea a intrat în adolescență.

Prometeu însuşi — titanul care ne-a creat, s-a împrietenit cu noi şi ne-a apărat — continuă să-şi îndure pedeapsa cumplită: înlănțuit de un munte, el e vizitat în fiecare zi de o pasăre de pradă care țâşneşte din soare ca să-i spintece trupul, să-i scoată ficatul şi să i-l mănânce sub ochii lui. Dat fiind că e nemuritor, ficatul i se regenerează peste noapte, doar pentru ca tortura să se repete a doua zi. Şi în următoarea.

Prometeu, al cărui nume înseamnă „anticipare“, a profețit că acum, când focul a ajuns în mâna omului, zilele zeilor sunt numărate. Furia lui Zeus pentru nesupunerea prietenului său provine în egală măsură din teama adânc îngropată, dar stăruitoare că omul se va emancipa de sub tutela zeilor şi din faptul că se simte profund rănit şi trădat.

Prometeu ştie şi că va veni o zi când va fi eliberat. Un erou din lumea muritorilor va urca pe munte, îi va zdrobi cătuşele şi-i va da drumul titanului. Cei doi îi vor salva împreună pe olimpieni.

Dar de ce-ar avea nevoie zeii să fie salvați?

Un resentiment profund mocneşte de sute de generații sub pământ. Când titanul CRONOS şi-a castrat tatăl, pe zeul primordial URANUS, şi i-a aruncat organele genitale peste Grecia, în locurile unde au căzut picăturile de sânge şi de spermă a crescut o rasă de giganți. Aceste ființe „htonice“, aceste creaturi țâşnite din pământ cred

că va veni vremea când vor putea smulge puterea din mâinile vlăstarelor insolente şi arogante ale lui Cronos, zeii din Olimp. Giganții aşteaptă ziua când se vor putea ridica pentru a cuceri Olimpul şi pentru a-şi începe propria stăpânire.

Prometeu îşi mijeşte ochii spre soare şi îşi aşteaptă la rândul lui momentul.

Între timp, omenirea îşi vede de rostul ei: căutarea, truda, trăitul, iubitul şi muritul într-o lume încă populată de nimfe, fauni, satiri şi alte spirite mai mult sau mai puțin binevoitoare ale mărilor, râurilor, munților, luncilor, pădurilor şi câmpiilor, dar care abundă de asemenea în şerpi şi balauri — mulți dintre ei sunt urmaşi ai primordialei GAIA, zeița pământului, şi ai lui TARTAR, zeul adâncimilor subpământene. Odraslele lor, monstruoşii ECHIDNA şi TYPHON, au dat naştere unei sumedenii de creaturi veninoase şi mutante, care distrug pământurile şi oceanele pe care oamenii încearcă să le îmblânzească.

Ca să supraviețuiască într-o asemenea lume, muritorii au simțit nevoia să-i implore pe zei şi să li se supună, să le aducă jertfe şi să-i măgulească prin laude şi rugăciuni. Numai că unii bărbați şi femei încep să se sprijine pe propriile lor resurse de tărie şi inteligență. Sunt bărbații şi femeile care — cu sau fără ajutorul zeilor — vor îndrăzni să facă lumea sigură, pentru ca ființele omeneşti să înflorească. Sunt eroii.

Visul Herei

Mic dejun pe Muntele Olimp. Zeus stă la capătul unei mese lungi de piatră, sorbindu-şi nectarul şi gândindu-se la ziua care-l aşteaptă. Unul câte unul, ceilalți zei şi zeițe vin şi îşi ocupă locurile la masă. În cele din urmă apare şi Hera, care se aşază la celălalt capăt al mesei, față în față cu Zeus. E roşie la față şi are părul în dezordine. Zeus îşi ridică privirea întru câtva mirat.

— În toți anii de când te cunosc, n-ai întârziat niciodată la micul dejun. Nici măcar o dată.

— Ai dreptate, spune Hera. Primeşte-mi scuzele, dar am dormit prost şi nu sunt în apele mele. Azi-noapte am avut un vis tulburător. Din cale-afară de tulburător. Vrei să ți-l povestesc?

— Absolut, minte Zeus, care are oroare, la fel ca noi toți, să audă amănunte despre visele altora.

— Am visat că eram atacați, zice Hera. Aici, în Olimp. Giganții s-au răzvrătit, au urcat pe munte şi ne-au asediat.

— Măi să fie…

— Dar a fost *serios*, Zeus. Toată rasa lor s-a strâns şi ne-a atacat. Iar fulgerele tale au alunecat de pe ei ca nişte ace de brad, fără să le facă nimic. Căpetenia giganților, cel mai mare şi mai puternic dintre ei, a venit glonț la mine şi a încercat să… să… îşi facă mendrele…

— Vai de mine, ce neplăcut, spune Zeus. Dar până la urmă a fost doar un vis.

— Oare doar atât? Doar atât? A fost foarte limpede. A semănat mai degrabă cu o *viziune*. Poate o profeție. Am mai avut şi altele, ştii bine.

Asta aşa era. Rolul Herei ca ocrotitoare a căsniciei, familiei, bunei-cuviințe şi ordinii te putea face uşor să uiți că era în acelaşi timp înzestrată cu o mare clarviziune.

— Şi cum s-a terminat?

— Bizar. Am fost salvați de prietenul tău Prometeu şi…

— *Nu* e prietenul meu, i-o taie Zeus.

În Olimp e interzis să-i mai pomeneşti numele lui Prometeu. Pentru Zeus, să audă numele scumpului său prieten de altădată e ca şi cum i-ar turna cineva zeamă de lămâie pe o rană.

— Dacă zici tu, dragul meu. Eu doar îți povestesc ce-am visat, ce-am văzut. Ştii ceva, lucrul ciudat e că Prometeu era însoțit de un muritor. Şi tocmai bărbatul ăsta l-a tras pe gigant de pe mine, l-a azvârlit din Olimp şi ne-a salvat pe toți.

— Un bărbat, zici?

— Da. Un om. Un erou muritor. Iar în vis mi-a fost clar, nu ştiu cum sau de ce, mi-a fost foarte clar că bărbatul ăsta era un urmaş al lui Perseu.

— Perseu ai spus?

— Perseu. Nu-ncape îndoială. Nectarul e lângă tine, dragul meu…

Zeus îi trimite cupa de la un capăt la altul al mesei.

Perseu.

Iată un nume pe care nu l-a mai auzit de ceva vreme.

Perseu…

PERSEU

Ploaia de aur

Fiindcă Acrisius, stăpânitor peste Argos[1], încă nu avea niciun fiu care să moștenească tronul regatului, a vrut să afle sfatul oracolului din Delfi despre cum şi când s-ar putea aștepta la un urmaș. Răspunsul preotesei l-a tulburat:

Regele Acrisius nu va avea niciun fiu, dar nepotul lui îl va ucide.

Acrisius îşi iubea fiica şi singurul copil, pe DANAË[2], dar iubea mai mult viața. Oracolul îl lămurise că trebuia să facă tot ce-i stătea în putere ca să-i împiedice pe toți bărbații capabili de procreare să se apropie de ea. În acest scop, el a ordonat construirea unei încăperi din bronz sub palat. Pusă sub lacăt în această temniță strălucitoare şi impenetrabilă, Danaë a primit toate animalele de companie şi toată compania feminină pe care a cerut-o. În fond, Acrisius nu era un bărbat cu inimă de piatră.[3]

---

1 Unul dintre cele mai importante polisuri. Numele dat locuitorilor lui, „argieni", era folosit adeseori de Herodot cu sensul de „greci". Despre Filip al II-lea şi fiul lui, Alexandru cel Mare, se spunea că, deşi macedoneni, erau originari din Argos.

2 Aceasta este transcrierea încetățenită şi ar trebui să se pronunțe „Danaie".

3 În *Ode,* poetul roman Horațiu a înlocuit încăperea de bronz cu un turn de bronz, iar din acel moment a fost înfățişat de multe ori ca un minaret

Izolase încăperea de bronz împotriva tuturor invadatorilor, dar nu ținuse cont de poftele atotvăzătorului şi neîntrecut de vicleanului Zeus, căruia îi căzuseră ochii pe Danaë şi care se gândea chiar şi acum în ce fel ar putea să pătrundă în încăperea închisă ermetic şi să-şi facă mendrele cu ea. Îi plăceau provocările. În lunga lui carieră amoroasă, Regele Zeilor se transformase în tot soiul de entități exotice, spre a pleca în urmărirea femeilor — şi uneori a bărbaților — după care tânjea. Acum i-a fost limpede că, pentru cucerirea lui Danaë, trebuia să vină cu ceva mai bun decât obişnuiții tauri, urşi, mistreți, armăsari, vulturi, cerbi şi lei. Era nevoie de ceva mai îndrăzneț…

O ploaie de aur a căzut prin fanta îngustă a luminatorului într-o noapte, s-a prelins în poala lui Danaë şi a pătruns-o.[4] Se prea poate să fi fost o formă insolită de coit, dar Danaë a rămas gravidă şi, la momentul cuvenit, cu ajutorul însoțitoarelor ei loiale, a dat naştere unui băiat muritor sănătos, căruia i-a spus PERSEU.

La pachet cu sănătatea de muritor a lui Perseu a venit o pereche de plămâni de înaltă performanță şi, oricât s-au străduit, nici Danaë şi nici ajutoarele ei n-au reuşit să înăbuşe urletele şi plânsetele bebeluşului, care şi-au croit drum prin pereții de bronz ai temniței până la urechile tatălui ei, două etaje mai sus.

Furia lui la vederea propriului său nepot a fost de-a dreptul cumplită.

---

de basm à la Rapunzel. Sursele mai vechi insistă totuşi că era o încăpere cu fante în acoperiş pe unde să pătrundă lumina şi aerul.

4 Nu ştim dacă lui Danaë i-a plăcut sau nu experiența. Se spune că sunt unii pentru care perspectiva unei ploi sau a unui duş de aur este de fapt destul de… mă rog… să lăsăm asta deoparte.

— Cine-a îndrăznit să intre-n camera ta? Spune-mi cum îl cheamă şi îl jugănesc, îl torturez şi-l sugrum cu mațele lui.

— Tată, cred că însuşi Regele Cerului a fost cel care a venit la mine.

— Vrei să spui — să-l potolească cineva pe copilul ăla, vă rog! — c-a fost însuşi Zeus?

— Tată, nu pot să mint, el a fost.

— E cusută cu ață albă. A fost fratele uneia dintre afurisitele astea de slujnice ale tale, nu?

— Nu, tată, a fost aşa cum ți-am spus, Zeus.

— Dacă plodu' ăla nu termină cu urlatul, îl sufoc cu perna!

— Îi e foame, atât, a spus Danaë, dându-i să sugă lui Perseu.

Acrisius cedase nervos. În ciuda amenințării cu perna, ştia că nu există o crimă mai mare decât omorârea cuiva de acelaşi sânge. Uciderea cuiva din neamul lui le-ar fi făcut pe Furii să se ridice din infern şi să se țină după el la nesfârşit, lovindu-l cu bicele lor de fier până când i-ar fi smuls toată pielea de pe corp. L-ar fi lăsat în pace abia după ce l-ar fi făcut să-şi piardă mințile. Şi totuşi, profeția oracolului însemna că nu putea să-şi lase nepotul în viață. Dar poate că…

În seara următoare, departe de orăşenii bârfitori, Acrisius a pus ca Danaë şi micul Perseu să fie închişi într-un cufăr. Soldații lui au bătut în cuie capacul şi au azvârlit cufărul peste stânci în mare.

— Aşa, a spus Acrisius, ştergându-şi mâinile ca şi cum ar fi vrut să scape de orice răspundere. Dac-o să piară, cum sunt sigur c-o să se-ntâmple, nimeni n-o să poată spune

că eu am fost cauza directă. O să fie din vina mării, a stâncilor şi a rechinilor. O să fie din vina zeilor. Fără să am eu vreo legătură.

Cu aceste cuvinte perfide de liniştire, regele Acrisius a urmărit cufărul săltând pe apă şi dispărând în zare.

Cufărul

Purtat pe valurile crunte ale mării, cufărul a săltat şi a fost dus de la o insulă la alta şi de la un ţărm la altul, nici sfărâmându-se de stânci, nici ajungând în siguranţă pe nisipul moale al plajei.

În întunericul din cufăr, Danaë îşi alăpta copilul şi aştepta să vină sfârşitul. În a doua zi a călătoriei lor agitate şi primejdioase, a simţit o înclinare puternică şi apoi o izbitură cumplită. După câteva clipe de linişte, a auzit cum scârţâie şi se ridică uşor capacul. Lumina zilei a năvălit dintr-odată, însoţită de un iz puternic de peşte şi de ţipetele pescăruşilor.

— Ia te uită, a spus un glas prietenos. Asta da pradă!

Fuseseră prinşi în năvoadele unui pescar. Cel căruia îi aparţinea vocea a întins o mână zdravănă, ca s-o ajute pe Danaë să iasă din cufăr.

— Nu-ţi fie frică, a spus el, deşi la drept vorbind el era cel care se simţea înfricoşat.

Oare ce prevestea asta?

— Mă cheamă Dictys[5], iar ei sunt pescarii mei. N-o să-ţi facem rău.

---

5 Care înseamnă pur şi simplu „năvod“.

Ceilalți pescari s-au strâns roată în jurul ei, zâmbind sfios, dar Dictys i-a împins în spate.

— Lăsați-o pe domniță să respire. Nu vedeți că e frântă? Nişte pâine şi vin.

După două zile au ajuns acasă la Dictys, pe insula Serifos. Dictys i-a dus pe Danaë şi pe Perseu la căscioara lui din spatele dunelor.

— Soția mea a murit născând un băiat, aşa că poate v-o fi trimis Poseidon să le țineți locul… Nu c-aş avea de gând să…, a adăugat el fâstâcit şi în grabă, bineînțeles că nu mă aştept să… nu vreau să-ți cer nimic…

Danaë a râs. Atmosfera de simplitate şi de bunăvoință neprefăcută era exact ce-şi dorea pentru creşterea copilului. Nu prea avusese parte de afabilitate sinceră în viață.

— Eşti foarte cumsecade, a spus ea. Îți accept oferta.

Şi astfel au trecut şaptesprezece ani peste Serifos. Perseu a devenit un bărbat de ispravă şi puternic. Datorită lui Dictys, tatăl său adoptiv, este acum un pescar încrezător şi priceput. Stând în picioare într-o barcă ridicată de valurile mării, poate străpunge un peşte-spadă cu harponul şi e în stare să prindă cu mâinile goale un păstrăv din apele repezi ale pârâului. Aleargă mai repede, aruncă mai departe şi sare mai sus decât toți ceilalți tineri de pe Serifos. Se ia la trântă, călăreşte catâri sălbatici, ştie să mulgă vaca şi să îmblânzească taurul. E impulsiv, poate şi un pic fanfaron uneori, dar mama lui, Danaë, are de ce să fie mândră de el şi să-l creadă cel mai bun şi cel mai viteaz băiat de pe insulă.

Simplitatea casei lui Dictys i s-a părut cu atât mai remarcabilă lui Danaë când a descoperit că acest umil pescar era fratele lui POLYDECTES, regele insulei Serifos.

Stăpânitorul insulei era exact opusul lui Dictys: mândru, crud, necinstit, lacom, lasciv, extravagant şi pretenţios. La început, el nu-i acordase nici cea mai mică atenție musafirei lui Dictys. Însă de câțiva ani încoace inima lui neagră era atrasă tot mai mult de frumoasa mamă a băiatului ăluia impertinent.

Perseu avea un fel instinctiv de-a se vârî între mama lui şi rege, care-l scotea din sărite pe acesta din urmă. Polydectes avea obiceiul să vină în vizită când îşi ştia fratele plecat de acasă, însă de fiecare dată pacostea de Perseu era acolo:

— Mami, mami, mi-ai văzut sandalele de alergare?

— Mami, mami! Hai la bazinul de piatră, să cronometrezi cât timp îmi țin respirația sub apă.

Era prea enervant.

În cele din urmă, Polydectes a găsit o cale prin care să-l trimită hăt departe pe Perseu. Avea să-i speculeze vanitatea, mândria şi lăudăroşenia.

Li s-a trimis vorbă tuturor tinerilor de pe insulă că erau invitați la un ospăț la palat, spre a sărbători hotărârea lui Polydectes de-a o cere de soție pe HIPPODAMIA, fiica regelui OENOMAUS din Pisa[6]. Aşa cum îi profeţise regelui Acrisius din Argos că avea să fie ucis de un nepot, oracolul i-a prevestit lui Oenomaus că avea să fie ucis de un ginere. Ca să-şi împiedice fiica să se mărite, regele îi provoca pe toți cei care-i cereau mâna la o cursă în care de luptă, urmând ca învinsul să-şi piardă viața. Oenomaus

[6] Nu e vorba de Pisa italiană a turnului înclinat, ci de un oraş-stat din nord-vestul Peloponezului. Încercarea de-a obține mâna Hippodamiei a avut repercusiuni care s-au făcut simțite până la încheierea epocii mitice şi până după sfârşitul Războiului Troian. Însă amănuntele lor sunt pentru un alt moment şi pentru un alt loc.

era cel mai priceput conducător de car de luptă din ținut: deocamdată, capetele a peste zece tineri plini de speranță împodobeau țepele de lemn care înconjurau suprafața de concurs. Hippodamia era foarte frumoasă, Pisa era foarte bogată, iar pețitorii continuau să se înşire.

Danaë a fost încântată să afle că Polydectes se hotărâse să participe la întrecere. De multă vreme nu se simțea în largul ei în prezența lui şi a primit cu mare uşurare vestea că inima lui tânjea după altcineva. Ce frumos din partea lui să-i invite fiul la ospăț şi să arate că nimeni nu purta pică nimănui.

— E o onoare să fii invitat, i-a spus ea lui Perseu. Nu uita să-i mulțumeşti politicos. Nu bea prea mult şi-ncearcă să nu vorbeşti cu gura plină.

Polydectes l-a aşezat pe Perseu pe locul de onoare din dreapta lui, umplându-i şi reumplându-i cupa cu un vin tare. L-a îmbrobodit pe tânăr la fel de uşor cum ar fi prins tânărul un peşte în năvod.

— Da, cursa asta în care de luptă o să fie cu siguranță o provocare, a spus el. Însă fiecare dintre familiile cele mai bune din Serifos mi-a promis un cal pentru carul meu. Pot să-ți cer şi ție şi mamei tale să…?

Perseu s-a îmbujorat. Sărăcia lui fusese dintotdeauna un motiv de umilire. Tinerii cu care se întrecea în jocuri sportive, cu care se lupta, vâna şi alerga după fete aveau cu toții servitori şi grajduri. Pe când el trăia în continuare într-o căscioară pescărească de piatră în spatele dunelor. Prietenul lui, Pyron, avea o sclavă care-i făcea vânt în pat când nopțile erau prea calde. Perseu dormea afară pe nisip şi-l trezea mai degrabă pişcătura câte unui crab decât vreo slujitoare cu o cană de lapte proaspăt.

— Chiar nu am un asemenea cal, a spus Perseu.

— „Un asemenea cal"? Nu sunt sigur că ştiu ce-ar putea să-nsemne „un asemenea cal".

— Nu prea am nimic altceva decât hainele de pe mine. Stai, am totuşi o colecție de cochilii despre care mi s-a spus c-ar putea fi de preț într-o bună zi.

— Vai de mine, vai de mine. Înțeleg, sigur că da.

Zâmbetul de compasiune al lui Polydectes l-a rănit pe Perseu mai rău decât sarcasmul.

— Ar fi fost prea mult să-mi poți fi de ajutor.

— Dar chiar vreau să te ajut! a spus Perseu, nițeluş cam tare. Fac orice pentru tine. Trebuie doar să-mi ceri.

— Chiar aşa? Păi, ar fi ceva, dar…

— Ce?

— Nu, nu, aş cere prea mult.

— Spune-mi ce e…

— Am sperat dintotdeauna că într-o bună zi o să-mi aducă cineva…, dar nu pot să-ți cer ție, eşti doar un băiețandru.

Perseu a izbit cu pumnul în masă.

— Ce să-ți aduc? Spune-mi. Sunt puternic. Sunt viteaz. Sunt ingenios, sunt…

— …puțin cherchelit.

— Ştiu ce vorbesc…

Perseu s-a ridicat şovăielnic în picioare şi a rostit cu o voce pe care s-o audă toți cei din încăpere.

— Spune-mi ce vrei să ți se-aducă, regele meu, şi o să ți-l aduc. Zi-i pe nume.

— Ei bine, a spus Polydectes, declarându-se înfrânt printr-o ridicare tristă din umeri, de parc-ar fi fost încolțit. De vreme ce eroul nostru insistă, există un lucru pe

care mi l-am dorit mereu. Mă întreb dac-ai putea să-mi aduci capul MEDUZEI.

— Nicio problemă, a spus Perseu. Capul Meduzei? Al tău e.

— Chiar aşa? Vorbeşti serios?

— Jur pe barba lui Zeus.

N-a trecut mult şi Perseu a plecat acasă, împletindu-se prin nisipuri, şi şi-a găsit mama aşteptându-l.

— Ai întârziat, dragul meu.

— Mami, ce-i aia, „Meduza"?

— Perseu, ai băut?

— Poate. O cupă sau două.

— Mai degrabă o vadră, după ce-ți iese pe gură.

— Nu, serios, ce e Meduza?

— De ce vrei să ştii?

— Am auzit de ea şi m-am întrebat, atâta tot.

— Dacă termini cu plimbatul ca un leu în cuşcă şi te-aşezi, îți zic, a spus Danaë. Din câte se povestește, Meduza a fost o tânără frumoasă, pe care a răpit-o şi a necinstit-o Poseidon, zeul mării.

— A necinstit-o?

— Din păcate pentru ea, asta s-a-ntâmplat pe pardoseala unui templu sacru al zeiței Atena. Care s-a-nfuriat atât de rău din pricina sacrilegiului, că a pedepsit-o pe Meduza.

— Nu l-a pedepsit pe Poseidon?

— Zeii nu se pedepsesc unul pe altul, cel puțin nu foarte des. Ne pedepsesc pe noi.

— Şi cum a pedepsit-o Atena pe Meduza?

— A preschimbat-o într-o gorgonă.[7]

---

[7] Descrierea gorgonelor din *Mythos* omite ideea creării separate a Meduzei ca gorgonă pământeană. Există, bineînțeles, mai multe variante. Poate că povestea pe care i-o spune Danaë lui Perseu e cea mai răspândită.

— Drace, a spus Perseu. Şi ce-i aia, gorgonă?

— O gorgonă e… Mă rog, o gorgonă e o creatură îngrozitoare, cu colți de mistreț în loc de dinți, cu gheare de aramă ascuțite şi cu şerpi veninoşi în loc de păr.

— Fugi de-aici!

— Asta-i povestea.

— Şi ce anume înseamnă „a necinstit-o“?

— Fii cuviincios, a spus Danaë, plesnindu-l peste braț. Mai sunt doar două ca ea pe lume, Stheno şi Euryale, dar ele s-au născut ca gorgone. Sunt fiicele nemuritoare ale străvechilor divinități ale mării, Forcys şi Ceto.

— Şi Meduza asta e tot nemuritoare?

— Nu cred. Vezi tu, cândva a fost pământeană…

— Bun… şi dacă… de exemplu… s-ar duce cineva s-o vâneze?

Danaë a râs.

— Ar fi un nesăbuit. Cele trei trăiesc împreună undeva pe o insulă. Meduza are o armă specială, mai rea decât colții şi ghearele ei, mai rea chiar şi decât părul ei făcut din şerpi.

— Care anume?

— Dacă se uită o dată la tine, te împietreşte.

— Cum adică?

— Adică, dacă vi s-ar încrucişa privirile fie şi pentru o clipită, ai împietri.

— De frică?

— Nu, ai împietri, adică te-ai transforma într-o stană de piatră. Ai încremeni pe veci. Ca o statuie.

Perseu şi-a scărpinat bărbia.

— Aha! Deci *asta* e Meduza? Mă rog, speram să fi fost un fel de găină mare sau un porc uriaş.

— De ce te-a interesat?

— Păi, i-am promis lui Polydectes c-o să-i aduc capul ei.

— *Ce* ai făcut?!?

— A vrut un cal, vezi tu, pe urmă a venit cumva vorba de Meduza asta şi m-am trezit că-i spun c-o să-i aduc capul…

— Te duci la palat mâine-dimineaţă la prima oră şi-i spui că nici prin gând nu-ţi trece să faci una ca asta.

— Dar…

— Ţi-o interzic cu desăvârşire. Unde ţi-a fost mintea? N-am mai auzit una ca asta. Acum du-te şi culcă-te, să-ţi revii din beţie. De-acum încolo nu bei mai mult de două cupe pe seară, s-a-nţeles?

— Da, mami.

Perseu s-a dus clătinându-se la culcare, cum i se spusese, dar s-a trezit cu aere de răzvrătit.

— Chiar o să plec de pe insulă şi chiar o s-o caut pe Meduza asta, a declarat el la micul dejun şi nimic din ce i-a spus Danaë nu l-a făcut să se răzgândească. Am făcut o promisiune de faţă cu alţii. E o chestiune de onoare. Sunt suficient de mare ca să călătoresc. Ca să am aventuri. Ştii ce rapid şi ce puternic sunt. Cât de şiret şi de ingenios. N-ai de ce să te temi.

— Vorbeşte-i tu, Dictys, a spus Danaë deznădăjduită.

Dictys şi Perseu s-au plimbat pe plajă aproape toată dimineaţa. Danaë n-a fost mulţumită când s-au întors.

— Are dreptate, Danaë. E îndeajuns de mare să hotărască singur. N-o s-o găsească pe Meduza, normal. Asta admiţând că există. Lasă-l să plece de pe insulă şi să vadă cum e viaţa. N-o să treacă mult şi o să se-ntoarcă. O să fie-n stare să aibă grijă de el.

Când mama şi fiul şi-au luat rămas-bun, de o parte au fost lacrimi şi suferință, iar de cealaltă, mângâieri şi alinări.

— N-o să pățesc nimic, mami. Ai văzut pe cineva care să alerge mai repede? Ce poate să mi se-ntâmple?

— N-o să-l iert niciodată pe Polydectes. Niciodată.

Măcar atât şi tot e ceva, şi-a zis Dictys.

Apoi a urcat cu Perseu în barcă şi au plecat de pe insulă.

— Să n-ai încredere-n nimeni care-ți dă ceva pe degeaba, l-a prevenit el. Mulți o să vrea să-ți fie prieteni. S-ar putea să fie vrednici de încredere, s-ar putea să nu fie. Nu te uita în jur de parcă n-ai mai fi văzut niciodată un oraş sau un port plin de lume. Arată-te plictisit şi încrezător. Ca şi cum ai şti foarte bine ce ai de făcut. Şi nu te teme să cauți îndrumare la oracole.

Dictys nu-şi dădea seama în ce măsură avea să-i urmeze Perseu sfaturile excelente. Ținea mult la băiat şi chiar mai mult la mama lui, şi-l durea să-i fie complice tânărului într-o aventură atât de îndrăzneață. Dar, aşa cum îi spusese lui Danaë, Perseu era hotărât să plece, iar o despărțire cu vorbe grele i-ar fi făcut absența cu atât mai greu de suportat.

Când au ajuns în port, lui Perseu i s-a părut că barca de pescuit a lui Dictys era foarte mică şi neîngrijită pe lângă ambarcațiunile mari ancorate acolo. Bărbatul căruia îi spusese tată de când fusese în stare să vorbească i s-a părut dintr-odată la fel de mic şi neîngrijit. Perseu l-a îmbrățişat cu mare afecțiune şi a acceptat monedele de argint strecurate în palmă. A promis să încerce să trimită vorbă pe insulă de îndată ce avea de dat vreo veste şi a

avut destulă răbdare să rămână pe chei şi să-i facă semn de rămas-bun lui Dictys şi bărcuței lui, deşi ardea de nerăbdare s-o ia din loc şi să cerceteze ciudata lume nouă a Greciei continentale.

Cei doi bărbați din crângul de stejari

Perseu era zăpăcit şi derutat de vacarmul cosmopolit al continentului. Nimănui nu părea să-i pese de el altfel decât încercând să-l uşureze de puținele monede de argint. Nu i-a trebuit mult să-şi dea seama că Dictys avusese dreptate: dacă voia să se întoarcă la Polydectes cu capul Meduzei, avea nevoie de călăuzire. Până la oracolul lui Apollo din Delfi era mult de mers pe jos, dar cel puțin era pe gratis pentru toată lumea.[8]

S-a aşezat la coada lungă de solicitanți şi după două zile de aşteptare s-a trezit în cele din urmă în fața preotesei.[9]

— Ce doreşte Perseu să afle?

Perseu a scos un icnet. Ştia cum îl cheamă!

— Păi… vreau… vreau să aflu cum pot s-o găsesc şi s-o ucid pe gorgona Meduza.

— Perseu trebuie să călătorească spre un ținut unde oamenii nu se hrănesc din cornul de aur al Demetrei, ci cu fructele stejarului.

---

8 Ulterior avea să se achite o „taxă de consultație" preotesei, precum şi contravaloarea sacrificiilor cerute.

9 Preoteasa, cunoscută drept PYTHIA, se ținea de un trepied sacru care o conecta cu pământul. Îşi primea mesajele din nişte nori de abur sulfuros care se ridicau — şi se ridică în continuare — din pământ la Delfi.

Perseu a rămas pe loc, sperând să primească şi alte informații, dar nu i s-a mai adresat niciun cuvânt. Un preot l-a tras de la coadă.

— Hai, hai, Pythia a vorbit. Îi faci să aştepte pe ceilalți.

— Știi cumva ce-a vrut să spună?

— Am şi altceva de făcut decât s-ascult tot ce-i iese ei pe gură. Poți să fii sigur c-au fost vorbe înțelepte şi adevărate.

— Dar unde se hrănesc oamenii cu fructele stejarului?

— Fructele stejarului? Nu există aşa ceva. Acum te rog, mişcă-te.

— Ştiu eu ce-a vrut să zică, a spus o femeie bătrână din grupul celor ce veneau zilnic să stea pe iarbă şi să se uite la solicitanții ce-şi târşâiau picioarele la coadă în speranța că-şi vor afla soarta. A fost felul ei de a-ți spune să te duci la oracolul din Dodona.

— Alt oracol?

Perseu era deznădăjduit.

— Oamenii de-acolo fac făină din ghindele căzute din stejarii sacri ai lui Zeus. Am auzit că sunt copaci care vorbesc. Ai de mers mult spre nord până la Dodona, scumpule, a hârâit ea. Foarte mult de mers!

Şi chiar a avut. Cele câteva monede ale lui Perseu fuseseră cheltuite, iar tânărul a dormit la adăpostul tufişurilor şi n-a prea mâncat altceva decât smochine sălbatice cât a mers spre nord. Pesemne că arăta oropsit când a ajuns, pentru că femeile din Dodona s-au purtat frumos cu el. L-au ciufulit afectuos şi l-au servit cu o delicioasă pâine făcută din făină de ghinde şi iaurt de capră înțepător, îndulcită cu miere.

— Du-te dis-de-dimineață, l-au sfătuit ele. Stejarii sunt mai vorbăreți în orele de răcoare de dinaintea soarelui de la amiază.

O ceață spânzura peste ținut ca un văl când Perseu a pornit spre crâng a doua zi în zori.

— Ăăă… bună, le-a spus el copacilor, simțindu-se remarcabil de stupid.

Stejarii erau înalți, semeți şi chiar impresionanți, dar nu aveau guri sau chipuri cu expresii recognoscibile.

— Cine e?

Perseu a tresărit. Fără doar şi poate, o voce. Calmă, blândă, feminină, dar puternică şi profund autoritară.

— Suntem aici să-ți oferim ajutor.

Altă voce! Asta părea să aibă o undă de dispreț.

— Mă cheamă Perseu. Am venit…

— A, ştim cine eşti, a spus un tânăr ieşind din umbră.

Era uimitor de chipeş şi îmbrăcat cu totul neobişnuit. În afară de o pânză în jurul şalelor, o pălărie cu bor îngust care-i înconjura fruntea şi o pereche de sandale înaripate în picioare, era gol.[10] Perseu a observat cei doi şerpi vii încolăciți pe toiagul pe care îl ținea în mână.

O femeie cu un scut s-a ivit din spatele lui. Era înaltă, gravă şi frumoasă. Când şi-a ridicat ochii cenuşii şi strălucitori spre el, Perseu a simțit valul extraordinar a ceva ce-i era cu neputință să definească. A hotărât că era o persoană de rang înalt, aşa că şi-a înclinat capul cum se cuvenea.

— Nu te teme, Perseu, a spus ea. Tatăl tău ne-a trimis să te-ajutăm.

---

10 Cel puțin conform standardelor noastre. Pentru un grec, era îmbrăcat mai mult decât era normal…

— *Tatăl* meu?

— E şi al nostru, a spus tânărul. Cel care Strânge Norii şi Aduce Furtunile.

— Tatăl Cerurilor şi Regele Văzduhului, a spus femeia strălucitoare.

— Z-Z-Zeus?

— Însuşi.

— Vrei să spui că-i adevărat? Zeus chiar *este* tatăl meu?

Perseu nu crezuse niciodată povestea nebunească a mamei lui, cum că Zeus i s-ar fi arătat ca o ploaie de aur. Fusese sigur că tatăl lui adevărat era cine ştie ce muzicant sau tinichigiu ambulant, căruia ea nu-i aflase niciodată numele.

— Întru totul adevărat, frate Perseu, a spus femeia înaltă.

— Frate?

— Sunt Atena, fiica lui Zeus şi a lui Metis.

— Hermes, fiul lui Zeus şi al Maiei, a spus şi tânărul, cu o plecăciune.

Era prea mult pentru un tânăr crescut departe de lume. Cei doi olimpieni i-au spus că Zeus fusese cu ochii pe el de la naştere. El purtase cufărul spre năvodul lui Dictys. Îl văzuse pe Perseu transformându-se într-un bărbat tânăr. Îi admira îndrăzneala şi îşi trimisese cei doi copii favoriți să-şi ajute fratele vitreg în căutarea capului Meduzei.

— O să m-ajutați? a întrebat Perseu.

Era mult mai mult decât sperase.

— Nu putem s-o răpunem pe gorgonă pentru tine, a spus Hermes, dar putem să înclinăm puțin balanța în favoarea ta. Posibil să te ajute şi astea.

Apoi şi-a coborât privirea spre sandalele din picioarele lui.

— La fratele meu, Perseu, le-a poruncit el.

Sandalele s-au desfăcut de pe gleznele zeului şi au zburat la Perseu.

— Scoate-ți-le pe ale tale, i-a spus Hermes.

Perseu a făcut întocmai, iar sandalele cele noi i s-au prins de picioare.

— O să ai timp berechet să te obişnuieşti, a spus Atena, uitându-se destul de amuzată cum sărea Perseu ca un dansator.

— Le derutezi, a spus Hermes. Nu trebuie să dai din picioare ca să zbori. Doar gândeşte-te.

Perseu a închis ochii şi s-a încordat.

— Nu ca şi cum te-ai căca. Închipuie-te în aer, atât. Asta e! Bun, ai prins şpilul.

Când a deschis ochii, Perseu şi-a dat seama că se ridicase în aer. A căzut la pământ cu o bufnitură puternică.

— Exersează. Asta e cheia. Și uite-aici o glugă de la unchiul nostru, HADES. Pune-ți-o pe cap şi nimeni n-o să mai poată să te vadă.

Perseu a luat gluga cu amândouă mâinile.

— Am şi eu ceva pentru tine, a spus Atena.

— Aha, a zis Perseu, punând jos gluga şi luând obiectul pe care i-l întindea ea. Un săculeț?

După nişte sandale zburătoare şi o glugă a invizibilității, un săculeț simplu din piele cafenie i s-a părut întru câtva dezamăgitor lui Perseu, dar a încercat să n-o arate.

— Foarte drăguț din partea ta, sunt sigur c-o să-mi prindă bine.

— Aşa e, a spus Atena, dar mai am ceva pentru tine. Ține asta…

I-a dat o armă cu lamă scurtă, curbată ca o seceră.

— Ai mare grijă, lama e foarte ascuțită.

— Ai dreptate! a spus Perseu, sugându-şi sângele din degetul mare.

— I se spune *harpe* şi poate să taie orice.

— E făcută din diamant, a adăugat Hermes. O replică perfectă a redutabilei seceri pe care i-a făcut-o Gaia lui Cronos.

— Iar scutul ăsta nu seamănă cu niciun altul, a spus Atena. Îl cheamă AEGIS. Trebuie să ai grijă ca suprafața lui să strălucească mereu ca oglinda. Aşa, ca acum.

Perseu şi-a ferit ochii de strălucirea orbitoare a soarelui de răsărit care se reflecta în bronzul lustruit.

— E nevoie s-o zăpăcesc pe Meduza cu scânteierea lui?

— Trebuie să-ți dai seama singur cum e mai bine să-l foloseşti, dar crede-mă că fără scutul ăsta n-o să ai nicio şansă.

— Şi o să mori, a spus Hermes. Ceea ce ar fi păcat.

Perseu aproape că nu-şi putea stăpâni agitația. Aripile de la călcâie i-au fâlfâit şi s-a trezit că se ridică. A făcut câteva mişcări cu *harpe*.

— Nemaipomenit! Şi ce să fac mai departe?

— Nu putem nici noi să te-ajutăm la nesfârşit. Dacă tot o s-ajungi erou, trebuie să-ți decizi singur mişcările şi să…

— Sunt erou?

— Poți să fii.

Hermes şi Atena erau din cale-afară de arătoşi. Străluceau amândoi. În tot ce făceau se vedea lipsa oricărei străduanii. Perseu era îmbujorat şi se simțea stânjenit.

Ca şi cum i-ar fi citit gândurile, Atena i-a spus:

— O să te obişnuieşti cu Aegis, cu secera, cu sandalele, cu gluga şi cu săculețul. Astea sunt doar lucrurile care se văd.

Dacă o să ai mintea şi spiritul îndreptate spre ce trebuie să faci cu ele, restul o să urmeze de la sine. Relaxează-te.

— Dar fii atent, a spus Hermes. Relaxarea fără atenție duce la eşec.

— Tot la asta duce şi atenția fără relaxare, a spuse Atena.

— Deci să mă concentrez…, a spus Perseu.

— Exact.

— …dar calm?

— Concentrează-te calm. Asta e.

Perseu a stat o vreme inspirând şi expirând într-un fel despre care spera că era relaxat, dar atent, concentrat, dar calm.

Hermes a încuviințat din cap.

— Cred că tânărul ăsta are şanse excelente de reuşită.

— Dar singurul lucru la care nu m-ajută darurile astea — altminteri minunate — e să le găsesc pe gorgone. Am întrebat peste tot, însă nimeni nu ştie precis unde sunt. Undeva pe o insulă, în largul mării — atât mi s-a spus. Care insulă? Care mare?

— Asta nu putem să-ți spunem, a zis Hermes, dar ai auzit de PHORCIDE?

— Niciodată.

— Uneori li se spune GRAIE, sau Surorile Sure, a zis Atena. La fel ca surorile lor, gorgonele Stheno şi Euryale, sunt şi ele fiice ale lui Forcys şi Ceto.

— Şi sunt bătrâne, a spus Hermes. Atât de bătrâne, încât au împreună un singur ochi şi un singur dinte.

— Caută-le, a zis Atena. Ele ştiu totul, dar nu spun nimic.

— Dacă nu spun nimic, a întrebat Perseu, la ce-mi sunt de folos? Să le amenințcu secera?

— O, nu, trebuie să te gândeşti la ceva mai subtil.

— La ceva mai iscusit, a adăugat Hermes.

— Dar la ce?

— Sunt sigur c-o să-ți dea prin cap. Pot fi găsite într-o peşteră de pe țărmurile sălbatice din Cisthene, asta ştie cam toată lumea.

— Îți dorim succes, frate Perseu, a spus Atena.

— Relaxat, dar atent, asta-i cheia, a zis Hermes.

— Rămas-bun…

— Succes…

— Stați, stați! a strigat Perseu, dar figurile şi siluetele zeilor începuseră deja să se piardă în lumina strălucitoare a dimineții şi nu după multă vreme au dispărut de tot.

Perseu a rămas singur în crângul stejarilor sfinți.

— Bine măcar că secera e adevărată, a spus el, uitându-se la tăietura de la degetul mare. Săculețul ăsta e adevărat, sandalele astea sunt adevărate. Aegis e adevărat…

— Încerci să mă orbeşti?

Perseu s-a răsucit pe călcâie.

— Ai grijă cum ții scutul ăla, s-a auzit o voce iritată.

Părea să vină taman dinăuntrul stejarului aflat cel mai aproape de Perseu.

— Deci până la urmă chiar vorbiți, copacilor, s-a mirat el.

— Bineînțeles că vorbim.

— De obicei, preferăm să n-o facem.

— Nu prea merită să spui mare lucru.

Vocile veneau acum din toate părțile pădurii.

— Am înțeles, a zis Perseu. Dar poate că vreți să-mi arătați pe unde s-o iau ca s-ajung la Cisthene.

— Cisthene? E în Acolia.

— Mai degrabă în Frigia, a intervenit o altă voce.

— Eu aş zice că în Lidia.

— Mă rog, e cu siguranță spre est.

— La nord de Ionia, dar la sud de Propontida[11].

— Nu-i băga în seamă, tinere, a tunat un stejar mai vârstnic, foşnindu-şi frunzele. Habar n-au despre ce vorbesc. Zboară peste insula Lesbos şi pe urmă ia-o pe coasta Misiei. N-ai cum să ratezi peştera Surorilor Sure. E sub o stâncă de forma unei nevăstuici.

— Vrei să zici a unei hermeline, a chițăit un puiet.

— Nu cumva a unei vidre?

— Aş fi zis că a unui jder.

— Stânca seamănă cu un dihor şi cu nimic altceva.

— Am zis nevăstuică şi exact asta am *vrut* să zic, a spus copacul bătrân, tremurând cu totul ca să i se mişte frunzele.

— Mulțumesc, a zis Perseu. Chiar trebuie să plec.

Azvârlindu-şi săculețul peste umăr, prinzându-şi secera la cingătoare şi ținând zdravăn scutul, Perseu s-a încruntat ca pentru sine ca să trezească sandalele şi, cu un strigăt puternic de triumf, a țâşnit spre albastrul cerului.

— Succes! au strigat stejarii.

— Caută o stâncă de forma unui saguin[12]…

Graiele

În clipa când Perseu a aterizat fără probleme, pe vârful degetelor de la picioare, pe țărmul Misiei, aproape de intrarea într-o peşteră care din afară semăna, cel puțin în ochii lui, cu un şobolan strivit, ziua se apropia

[11] Numele grecesc al Mării Marmara. (*N.r.*)

[12] Maimuță de talie mică cu smocuri de păr alb la urechi. (*N.r.*)

de sfârşit. Uitându-se spre apus, a văzut carul solar al lui HELIOS preschimbându-se din arămiu în roşu pe când se apropia de ținutul HESPERIDELOR şi de sfârşitul drumului său zilnic.

În timp ce se apropia de gura peşterii, Perseu şi-a pus gluga pe care i-o dăruise Hermes — Gluga lui Hades. Din clipa când şi-a aşezat-o pe cap, umbra alungită care-l însoțise pe nisip a dispărut. Totul era mai întunecat şi puțin cam pâclos cu gluga trasă peste ochi, dar încă vedea destul de bine.

— De astea n-o să am nevoie, şi-a spus el, lăsându-şi secera, săculețul şi scutul pe nisipul din fața peşterii.

S-a luat după murmurul glasurilor şi după un licăr de lumină dintr-o galerie lungă şi întortocheată. Lumina a devenit mai puternică, iar vocile, mai limpezi.

— E rândul meu să am dintele!

— Abia mi l-am pus.

— Atunci PEMPHREDO ar trebui să mă lase să am măcar ochiul.

— Of, mai termină cu văicăreala, ENYO…

Când a intrat în încăpere, Perseu a văzut, în lumina tremurătoare a unei făclii atârnate deasupra lor, trei femei nemaipomenit de bătrâne. Hainele flenduroase, părul răzlețit şi carnea fleşcăită le erau la fel de gri ca pietrele din peşteră. Din gingia de jos a uneia dintre surori se ițea un singur dinte galben. În orbita alteia, o pupilă se mişca încolo şi încoace, în sus şi în jos, într-un fel foarte îngrijorător. Era exact aşa cum spusese Hermes — aveau împreună un dinte şi un ochi.

Pe jos se vedea o grămadă de oase. Sora cu dintele ronțăia acum unul, desprinzând carnea putredă de pe el.

Sora cu ochiul alesese un alt os şi-l cerceta drăgăstos, de aproape. A treia soră, fără ochi şi fără dinte, şi-a ridicat brusc capul şi a prins să adulmece lacom.

— Miroase-a muritor! a țipat ea, arătând cu degetul în direcția lui Perseu. Uită-te, Pemphredo. Foloseşte ochiul!

Pemphredo, sora cu ochiul, a aruncat priviri scormonitoare în toate direcțiile.

— Nu-i nimic acolo, Enyo.

— Îți spun eu că e. Îl miros! a strigat Enyo. Muşcă-l, DINO.[13] Foloseşte-ți dintele. Muşcă-l. Muşcă-l de moarte!

Perseu s-a apropiat în tăcere, având grijă să nu calce pe vreun os aruncat.

— Dă-mi ochiul, Pemphredo! Îți jur că-mi miroase a carne de muritor.

— Uite, ține-l.

Pemphredo şi-a scos ochiul din orbită, iar Enyo a întins lacom mâna să-l ia. Înaintând rapid, Perseu a înşfăcat el ochiul.

— Ce-a fost asta? Cine? Ce?

Perseu se ciocnise de Dino, sora cu dintele. Profitând de felul cum rămăsese cu gura căscată de uimire, i-a smuls dintele din gură şi s-a dat în spate cu un râs zgomotos.

— Bună seara, doamnelor.

— Dintele! Dintele! Cineva a luat dintele!

— Unde e ochiul? La cine e ochiul?

— La mine sunt şi dintele, şi ochiul, suratelor.

---

[13] Numele graielor înseamnă ceva, cum se întâmplă frecvent în miturile greceşti. Pemphredo este „cea care arată drumul", Enyo „cea războinică", iar Dino „cea cumplită" — vezi *dinozaur*, care înseamnă „şopârlă cumplită". Lui Dino i se spunea uneori Persis — „distrugătoarea". Am evitat acest nume fiindcă seamănă cu al lui Perseu. Însă asta arată că Perseu şi celelalte nume cu „Pers-" au înțelesuri „distrugătoare".

— Dă-ni-le înapoi!

— N-ai niciun drept.

— Toate la timpul lor, a spus Perseu. Aş putea să vă dau înapoi ochiul ăsta bătrân şi înceţoşat şi dintele ăsta bătrân şi putred. N-am ce să fac cu ele. Sigur, aş putea la fel de bine să le-arunc în mare…

— Nu! Nu! Te rugăm frumos!

— Te rugăm…

— Depinde doar de voi, a zis Perseu, dându-le ocol de mai multe ori.

În timp ce trecea pe lângă ele, surorile îşi întindeau braţele osoase ca să încerce să-l prindă, însă el era de fiecare dată mai rapid.

— Ce doreşti?

— O informaţie. Sunteţi bătrâne. Ştiţi multe lucruri.

— Ce vrei să-ţi spunem?

— Cum să le găsesc pe surorile voastre, gorgonele.

— Ce treabă ai cu ele?

— Aş vrea s-o iau pe Meduza cu mine acasă. Sau măcar o parte din ea.

— Ha! Eşti un prost. O să te împietrească.

— Adică o să te facă stană de piatră.

— Nu sunt un ignorant. Ştiu ce înseamnă „a împietri", a spus Perseu. Lăsaţi-mă pe mine să-mi fac griji pentru asta, voi doar ziceţi-mi cum să găsesc insula unde stau.

— Vrei să le faci rău dragelor noastre surori.

— Ori îmi spuneţi, ori vă arunc întâi ochiul şi pe urmă dintele în mare.

— Libia! a strigat cea pe nume Enyo. Insula e în largul coastei Libiei.

— Eşti mulţumit?

— O să te-omoare şi-o să se ospăteze cu carnea ta, iar noi o să prindem de veste şi-o să ne veselim, a scrâşnit Dino.

— Şi-acum dă-ne ochiul şi dintele.

— Sigur, a spus Perseu.

Or fi zgripțuroaicele astea bătrâne, şi-a zis el, dar au gheare ascuțite şi sunt crude şi răzbunătoare. Ar fi bine să câştig un pic de timp.

— Ştiți ce, hai să jucăm un joc, a spus el. Închideți ochii şi numărați până la o sută… A, stai aşa. Normal, n-are rost să-nchideți ochii. Doar numărați până la o sută, cât timp eu ascund dintele şi ochiul. O să fie undeva în peştera asta, vă promit. Nu vă păcălesc. Unu, doi, trei, patru…

— Fii blestemat, copil al lui Zeus!

— Putrezească-ți carnea pe oase!

Perseu s-a mişcat vioi prin încăpere, numărând odată cu ele.

— Ar trebui să-mi mulțumiți… nouăsprezece, douăzeci… nu să mă blestemați, a spus el, pe când surorile îi aruncau ocări şi mai grele şi mai deocheate. Patruzeci şi cinci, patruzeci şi şase… sunt sigur că ăsta e lucrul cel mai palpitant de care ați avut parte în ultimele secole… şaizeci şi opt, şaizeci şi nouă… o să vorbiți o veşnicie despre asta. Nu-ncepeți să căutați până nu ajungeți la o sută. Hai, să nu trişați!

Pe când se întorcea prin galerie spre gura peşterii şi spre plaja întinsă, a auzit în spatele lui vocile graielor care se ciorovăiau, țipau şi scuipau.

— Dă-te din drum, dă-te din drum!

— L-am găsit, l-am găsit!

— E doar o aşchie de os, babă proastă.

— Ochiul! Am găsit ochiul!
— Dă-mi drumul la limbă!

Insula gorgonelor

Perseu a zâmbit ca pentru sine, în timp ce-şi prindea secera la cingătoare şi îşi lua scutul. Ascunsese bine dintele şi ochiul. Graiele aveau să scormonească după ele zile întregi. Era sigur că n-o să se gândească să-şi întrerupă căutările ca să cheme vreo pasăre sau vreo creatură a mării spre a le da de ştire surorilor lor de apropierea lui. Şi, chiar dacă o făceau, avea armele acestea minunate. Totuşi scutul ăsta, Aegis… De ce insistase Atena atât de mult ca suprafața lui să aibă o asemenea strălucire?

S-a ridicat peste întinderea mării şi s-a îndreptat spre coasta libiană.

Carul lunar al SELENEI era în înaltul cerului în timp ce Perseu zbura la joasă înălțime pe deasupra mării, căutând locul unde trăiau gorgonele. L-a găsit destul de repede — nu părea o insulă, ci mai degrabă o grămadă de stânci înfăşurate în ceață. A coborât îndeajuns de mult încât să străpungă negura. Puțin din lumina lunii pătrundea până aici. Pe când plutea pe deasupra insulei, Perseu şi-a dat seama că aşa-zisele stânci erau de fapt statui în mărime naturală: foci, păsări marine — şi bărbați. Ba chiar şi câteva femei şi copii. Ce neobişnuit să găseşti o grădină cu sculpturi într-un loc atât de îndepărtat şi de sumbru.

Acum le-a văzut şi pe gorgone. Erau întinse tustrele în cerc şi dormeau buştean, prinse în nişte îmbrățişări de surori iubitoare. Nu prea semănau cu cele zugrăvite de

mama lui. Da, toate trei aveau colți în loc de dinți şi gheare de bronz, aşa cum îi spusese Danaë, însă doar una avea în loc de păr şerpi vii, încolăciți între ei. Pesemne că asta era Meduza. Era mai mică decât celelalte. În lumina lunii, avea o față liniştită. Celelalte două aveau o piele solzoasă și încrețită. Meduza îşi ținea ochii închişi când dormea, iar Perseu n-a rezistat să nu se uite la pleoapele închise, ştiind că trebuiau doar să se deschidă preț de o clipă pentru ca viața lui să se încheie. O singură privire şi…

Ah, ce nesăbuit fusese! Statuile aflate peste tot în jur nu erau lucrări de *artă*, nu erau opera vreunui sculptor talentat — erau formele împietrite ale celor care se uitaseră în ochii Meduzei.

Sandalele băteau aerul în tăcere, în timp ce Perseu continua să plutească. A scos lama curbată a secerii, ținând scutul în față. Ce trebuia să facă mai departe? Deodată, şi-a dat seama de ce îi pusese în vedere Atena să-l aibă lustruit tot timpul. Nu putea să se uite direct în ochii Meduzei, dar reflexia ei… era cu totul altceva.

A ținut scutul în față şi apoi l-a înclinat, în aşa fel încât să vadă grupul adormit reflectându-se limpede pe suprafața bronzului strălucitor.

Oricine a încercat să-şi taie un fir rebel din sprânceană la oglinda din baie ştie cât e de greu să îndeplineşti cu precizie, fără să te tai, o sarcină atât de delicată în lumea inversată a reflectării. Stânga e dreapta şi dreapta e stânga, aproapele e departe şi departele e aproape. Perseu a îndreptat oglinda în aşa fel încât să vadă cum îşi mişcă lama secerii înainte şi înapoi.

Dar nu vedea nimic! Cum era cu putință ca oglinda să nu-i arate nimic?

Bineînțeles! Bombănindu-se pentru cât de încet era la minte, şi-a scos Gluga lui Hades şi a vârât-o în săculeț. Nu era o treabă uşoară. Cu o seceră grea într-o mână şi cu un scut şi mai greu în cealaltă, cu mintea împărțită între pericolul de-a le trezi pe gorgone şi plutirea sandalelor la înălțimea potrivită, Perseu asuda şi gâfâia după ce izbutise să scape de glugă, pregătindu-se acum să se concentreze asupra mişcărilor pe care le avea de făcut. Reflectându-se bine acum în scut, a învățat cum să-şi rotească brațul înarmat cu ajutorul imaginii din oglindă.

Fără să-şi dea seama, pierduse puțin din înălțime. Şuieratul lamei a trezit viperele de pe capul Meduzei, care au început să scuipe şi să se înalțe. Schimbând unghiul scutului, Perseu a văzut că-l priveau țintă, sâsâind zgomotos. Meduza avea să se trezească dintr-o clipă în alta — şi poate că şi surorile ei indestructibile. S-a apropiat de silueta Meduzei adormite, cu arma pregătită. Pe scut a văzut cum se mişcă şi cum îi flutură pleoapele.

Ochii i s-au deschis.

Perseu nu ştia la ce se aşteptase — poate la urâțenie şi groază, cu siguranță nu la frumusețe. Dar ochii Meduzei, cu toată văpaia şi furia lor, aveau ceva care-l făcea să vrea să lase imaginea reflectată şi să se uite de-adevăratelea în adâncul lor. Şi-a stăpânit pornirea şi a ridicat şi mai mult scutul.

Meduza se uita în scut. Şi-a ridicat capul ca să-l privească direct pe Perseu, lăsându-şi gâtul la vedere. Secera a despicat aerul, iar Perseu a simțit cum lama taie carnea gâtului. S-a aplecat repede să ia capul şi l-a vârât în săculeț înainte ca şerpii muribunzi care se zvârcoleau să-şi poată înfige colții în el.

A încercat să se ridice şi să plece, însă ceva i se atârnase de glezne. Trezite şi ele, celelalte gorgone, Stheno şi Euryale, îl trăgeau în jos, scoțând țipete. Cu un efort uriaş, Perseu lovea neîncetat, îndemnându-şi sandalele să urce. Țipetele ascuțite ale surorilor indignate îi răsunau în urechi lui Perseu, în timp ce străpungea tavanul de ceață şi ieşea în aerul limpede, la lumina lunii, fără să se mai uite vreodată înapoi.

Poate c-ar fi trebuit totuşi s-o facă. Ar fi avut parte de o privelişte cu totul remarcabilă. Din ziua când Poseidon o necinstise în templul Atenei, Meduza ținuse în pântec doi gemeni de pe urma împreunării. Odată retezat capul, aveau în fine un loc pe unde să se nască. Primul care a ieşit din rana adâncă a fost un tânăr care ținea o armă de aur strălucitor. Urma să-l cheme CHRYSAOR, care înseamnă „Sabie de Aur".

O altă formă s-a ivit acum din gâtul căscat al Meduzei moarte. De când ieşise frumoasa AFRODITA din sămânța înspumată şi din sângele testiculelor retezate ale lui Uranus nu se mai văzuse ceva de o asemenea frumusețe nepământeană ieşind din ceva atât de spurcat. Geamănul lui Chrysaor era un cal înaripat, de un alb scânteietor. Acesta a bătut aerul cu picioarele şi a zburat în înalturi, lăsându-şi în urmă fratele şi pe cele două surori care țipau.

Numele calului era PEGAS.

Andromeda și Casiopeea

— Am reuşit! Am reuşit! Am reuşit! a strigat Perseu spre lună.

Şi chiar reuşise. Cu capul Meduzei pus la loc sigur în săculeţul pe care-l crezuse atât de nefolositor la început, Perseu străbătea cerul stăpânit de o agitaţie nemăsurată. Mai mult, atât de mare i-a fost emoţia şi atât de sus a ajuns pe valul entuziasmului, încât a greşit direcţia. În loc să cotească spre stânga, a cotit spre dreapta şi nu după multă vreme s-a trezit zburând de-a lungul unei coaste ciudate.

A zburat kilometru după kilometru, fără să obosească, însă minunându-se tot mai mult la vederea ţărmului necunoscut. Şi deodată, în lumina zorilor, i-a apărut în faţă cea mai neobişnuită privelişte: o fată frumoasă, goală şi prinsă cu lanţuri de o stâncă.

Perseu s-a apropiat de ea în zbor.

— Ce faci aici?

— Ce ţi se pare că fac? Şi ţi-aş fi recunoscătoare dacă te-ai uita doar la faţa mea, dacă nu te superi.

— Îmi pare rău… N-am putut să nu mă-ntreb… pot să te ajut în vreun fel?… Mă cheamă Perseu.

— ANDROMEDA, îmi pare bine. Cum de poţi să stai aşa în aer?

— E o poveste lungă, dar mai important e de ce eşti legată cu lanţuri de stânca asta?

— Păi…, a suspinat Andromeda. Din cauza maică-mii, de fapt. Şi asta e o poveste lungă, dar cum n-am altceva mai bun de făcut, prefer să ţi-o spun. Părinţii mei, CEPHEU şi CASIOPEEA, sunt regele şi regina.

— Unde suntem, de fapt?

— În Etiopia, unde credeai?

— Iartă-mă, spune mai departe…

— Mama a fost de vină. Într-o bună zi, a spus în gura mare că sunt mai frumoasă decât toate NEREIDELE şi OCEANIDELE din lume.[14]

— Păi, chiar eşti, a spus Perseu.

— Mai taci. Poseidon a auzit lauda şi s-a înfuriat atât de rău, că a trimis un monstru al mării pe nume CETUS să facă prăpăd pe ţărm.[15] Nicio corabie cu mărfuri n-a mai putut să treacă şi oamenii au început să moară de foame. Vezi tu, noi trăim din comerţ. Au fost întrebaţi preoţii şi preotesele, care i-au spus tatălui meu că singurul fel în care puteau să-l îmbuneze pe zeu şi să scape de Cetus era să mă înlănţuie pe mine goală de stânci. Cetus avea să mă devoreze, dar regatul avea să fie salvat. O, nu — uite-l că vine — uite, uite!

Perseu s-a uitat în jur şi a văzut o uriaşă fiară a mării spintecând valurile înspre ei. Fără să stea pe gânduri o clipă, s-a aruncat în apă ca s-o înfrunte.

Andromeda a privit scena cu sentimente de admiraţie şi uşurare, care s-au transformat încet în deznădejde, în timp ce minutele treceau fără ca Perseu să mai iasă la suprafaţă. Nu avea de unde să ştie că Perseu deţinea recordul de ţinere a respiraţiei sub apă pe insula Serifos. Nu putea şti nici că avea o lamă atât de tăioasă, încât putea să taie solzii cornoşi şi tari ai lui Cetus. A scos un mare strigăt de uşurare când chipul vesel şi triumfător al

---

[14] Cele două familii principale — şi numeroase — de nimfe ale mării, oceanidele şi nereidele erau fiicele, respectiv nepoatele titanilor marini OCEANOS şi TETHYS. Ca urmare, ele erau verişoarele lui Poseidon. Vezi *Mythos*, p. 30.

[15] A nu se confunda cu Ceto, zeiţa mării, mama celor două gorgone nemuritoare. Asta deşi Ceto chiar dă numele tuturor monştrilor marini şi, prin ei, *cetaceelor* noastre.

lui Perseu s-a ivit în cele din urmă dintre valuri, într-un vârtej de sânge şi grăsime. A făcut un semn sfios cu mâna înainte să zboare din nou spre Andromeda.

— Nu-mi vine să cred, a spus ea. Chiar nu pot să cred! Cum ai făcut?

— Păi, a zis Perseu, tăindu-i lanțurile cu două mişcări hotărâte ale secerii, m-am simțit întotdeauna în largul meu sub apă. Am înotat pe sub monstru şi am ținut lama în sus, ca să-i spintec burta. Te duc undeva?

În clipa când au aterizat la palatul regal, Andromeda era deja la fel de profund îndrăgostită de Perseu cum era şi el de ea.

Casiopeea s-a bucurat din suflet să-şi vadă fiica în viață şi i-a plăcut să se gândească la tânărul erou ca la viitorul ei ginere.

Regele Cepheu i-a spus cu blândețe:

— Nu uita, draga mea, că Andromeda îi e deja promisă fratelui meu, PHINEU.

— Ah, fugi de-aici, a zis Casiopeea. E o înțelegere pe vorbe, nu un legământ de cununie. O să-nțeleagă.

Însă Phineu nu a înțeles. Ca frate al lui EGIST şi urmaş al lui NILUS[16], acesta credea că o alianță cu Andromeda avea să-i permită să unească regatele cele mai puternice ale Nilului. Şi nu avea de gând să lase un maimuțoi cu o seceră să-i ia totul de sub nas. Zvonurile care spuneau că maimuțoiul putea să zboare nu le-a băgat în seamă.

---

16 Nilus era unul dintre cei mai importanți zei ai râurilor, *potamoi*, iar urmaşii lui s-au împerecheat cu Egiptul, Libia şi Etiopia. La fel ca Asia şi Europa, numele acestor zeități, semizei şi muritori încă pot fi găsite şi pe hărțile de astăzi.

Aşa se face că muzica şi râsetele banchetului de logodnă din marea sală a palatului etiopian au fost curmate de Phineu şi de un grup numeros de bărbaţi care au dat năvală înăuntru, înarmaţi până în dinţi.

— Unde e? a tunat Phineu. Unde-i băiatul care îndrăzneşte să se bage între mine şi Andromeda?

La prima masă, unde sărbătorea perechea regală, Casiopeea şi Cepheu s-au arătat destul de stânjeniţi când Perseu s-a ridicat nesigur în picioare.

— Cred că s-a făcut o greşeală, a spus el.

— Normal că s-a făcut, a zis Phineu. Iar cel care-a făcut-o eşti tu. Fata mi-a fost promisă acum două luni.

Perseu s-a întors spre Andromeda.

— E adevărat?

— E adevărat, a spus ea. Dar n-am fost întrebată. Pentru Dumnezeu, e unchiul meu.[17]

— Şi ce-are a face? Eşti a mea şi basta. Iar tu, a mârâit Phineu, arătând cu vârful spadei spre Perseu, ai două minute să pleci din palat şi din regat, dacă nu vrei să-ţi înfig capul în stâlpul porţii de la intrare.

Perseu s-a uitat din celălalt capăt al sălii la Phineu, în spatele căruia erau vreo şaizeci de bărbaţi înarmaţi. Însă trimiterea la capetele înfipte în stâlpi i-a dat o idee care l-a înfierbântat dintr-odată.

— Ba nu, a spus el. Eu îţi dau ţie două minute să ieşi din palat — dacă nu vrei ca tu şi oamenii tăi să împodobiţi sala asta cu capetele voastre.

Phineu şi-a ţuguiat buzele cu un dispreţ amuzat.

---

[17] Ca mulţi muritori din prezent, şi Andromeda pare să fie dezgustată de incest. Zeii, în schimb, nu sunt atât de năzuroşi.

— Ai tupeu, recunosc. O pungă cu aur primului care-i străpunge gâtul cu o săgeată ştrengarului ăstuia.

Bărbaţii înarmaţi au scos urlete de încântare şi au început să-şi pregătească arcurile.

— Cei care sunteţi de partea mea strângeţi-vă în spatele meu! a strigat Perseu, deschizând săculeţul şi scoţând capul Meduzei.

Andromeda, Casiopeea şi nuntaşii de la prima masă au scos ţipete de uluială când Phineu şi oamenii lui au îngheţat pe loc.

— De ce nu se mişcă?

— O, Doamne… Sunt *împietriţi*!

Perseu a vârât capul Meduzei la loc în săculeţ şi s-a întors spre viitorii lui socri.

— Sper că nu vă plăcea foarte mult de el.

— Tu eşti eroul meu…, a îngânat Andromeda.

— Cum ai făcut? a strigat Casiopeea. Sunt statui. Statui de piatră! Cum e cu putinţă?

— Eh, asta e, a răspuns Perseu, ridicând modest din umeri. Am dat întâmplător peste Meduza azi-noapte. Şi i-am luat capul. M-am gândit c-o să-mi trebuiască.

Perseu şi-a ascuns uşurarea enormă. Nu fusese câtuşi de puţin sigur că privirea din ochii fără viaţă ai gorgonei îşi păstrase puterea de-a împietri, însă un glas lăuntric îi spusese că merita făcută încercarea. Dacă glasul lăuntric era al propriei lui inspiraţii sau dacă fusese sfatul şoptit al Atenei, nu avea să ştie niciodată.

Cepheu i-a pus o mână pe umăr.

— L-am urât dintotdeauna pe Phineu. Mi-ai făcut un mare serviciu. Nu ştiu cum să-ţi mulţumesc.

— Mâna fiicei tale e singura mulțumire care îmi trebuie. Sper c-o să-mi dai voie s-o duc în zbor la mine-acasă, pe insula Serifos, s-o cunoască pe mama… *Nu!* s-a întrerupt brusc Perseu, lovind mâna reginei Casiopeea, care se apropiase şi încerca să deschidă săculețul. Nu-i o idee bună.

— Of, mamă, a oftat Andromeda. Cum poți fi așa de nesăbuită?

Întoarcerea la Serifos

— Nu e un palat, a prevenit-o Perseu pe Andromeda, pe când zburau repede peste mare spre Serifos. Doar o căsuță.

— Dacă e locul unde ai crescut, ştiu c-o să-l ador.

— Te iubesc.

— Bineînțeles că mă iubeşti.

Însă când au aterizat pe plajă au văzut că locuința lui Dictys fusese arsă din temelii.

— Ce s-o fi-ntâmplat? Unde sunt toți? Ce-ar fi putut să se-ntâmple?

Perseu a găsit un grup de pescari care-şi reparau năvoadele nu foarte departe. Aceştia au clătinat trişti din cap. Danaë şi Dictys fuseseră luați prizonieri de Polydectes.

— Cică regele dă un mare ospăț la palat.

— Aşa e. Chiar în clipa asta.

— Au de anunțat ceva, aşa umblă vorba.

Perseu a prins-o de mână pe Andromeda şi a zburat cu ea la palat. Au ajuns în spatele sălii tronului la timp

ca să-i vadă pe Danaë şi pe Dictys legaţi cu funii şi târâţi în faţa lui Polydectes.

— Cum aţi îndrăznit? Cum aţi îndrăznit să vă căsătoriţi fără să vă dau eu voie?

— Eu am pus totul la cale, a spus Dictys.

— Am plănuit împreună, a zis Danaë.

— Dar ţi-am oferit mâna *mea*. Ai fi putut să fii regina mea! a urlat Polydectes. Pentru jignirea asta, o să muriţi amândoi.

Perseu a ieşit în faţă şi s-a apropiat de tron. Polydectes s-a uitat peste umerii lui Danaë şi Dictys şi l-a văzut venind. A zâmbit cu toată gura.

— Măi, să fie. Viteazul tânăr Perseu în carne şi oase. Mi-ai spus că n-o să te-ntorci fără capul Meduzei.

— Şi tu mi-ai spus c-o să te-ntreci într-o cursă a carelor de luptă cu Oenomaus pentru mâna Hippodamiei.

— M-am răzgândit.

— De ce-ai legat-o pe mama?

— Ea şi Dictys sunt pe punctul să moară. Poţi să fii spânzurat lângă ei, dacă ţii neapărat.

Danaë şi Dictys s-au întors spre el.

— Fugi, Perseu, fugi!

— Mamă, Dictys, dacă mă iubiţi, întoarceţi-vă şi uitaţi-vă la Polydectes. Vă implor! Toţi cei care mă iubiţi, uitaţi-vă la rege acum!

Zâmbetul de pe faţa lui Polydectes şi-a mai pierdut din siguranţă.

— Ce prostie mai e şi asta?

— Ai cerut capul Meduzei. Uite-l!

— Doar nu te-aştepţi să…

Polydectes n-a putut să continue.

— Gata, puteți să vă-ntoarceți şi să vă uitați la mine, a spus Perseu, vârând capul Meduzei la loc în săculeț. Acum sunteți în siguranță.

Statuia lui Polydectes pe tron, înconjurată de oameni de piatră înarmați, a devenit un punct de atracție pe Serifos. Vizitatorii plăteau ca să-i vadă şi să-i atingă, iar cu banii strânşi s-a construit un templu în cinstea Atenei şi s-au ridicat o sută de herme în jurul insulei.[18]

Andromeda şi Perseu au plecat de pe Serifos, de la regele Dictys şi regina Danaë, şi şi-au continuat drumul. Ar fi putut să rămână şi să moştenească tronul. Sau ar fi putut să se întoarcă acasă la Andromeda şi să stăpânească peste regatele unite ale Egiptului şi Etiopiei. Însă erau tineri, curajoşi şi dornici să călătorească, iar Perseu abia aştepta să revadă locul unde se născuse. După ce venise pe lume, rămăsese acolo mai puțin de o săptămână. Bunicul lui, regele Acrisius, făcuse tot ce-i stătuse în putință să-i zădărnicească venirea pe lume şi să-i scurteze existența, dar Perseu era curios să vadă cum arăta Argosul, vestitul regat unde se născuse.

Când au ajuns, Perseu şi Andromeda au aflat că, după ce-şi închisese fiica şi nepotul în cufăr şi-i azvârlise în voia apelor, Acrisius devenise întunecat, crud şi despotic. Nefiind niciodată un conducător iubit, nu după multă vreme se văzuse răsturnat de la putere. Nu ştia nimeni unde era acum. Auzind de isprăvile uimitoare ale lui Perseu, oamenii din Argos l-au rugat să urce pe tronul

---

[18] Hermele sau *hermai* erau nişte coloane pătrățoase, folosite ca indicatoare şi ca borne de hotar. Aveau deasupra un cap sculptat, în general al zeului Hermes (deşi cu o barbă pe care zeul nu o purta de obicei), iar în partea de jos, organe genitale despre care se credea că aduc noroc… dacă le mângâiai într-un anumit fel.

rămas liber. Neştiind ce să facă sau unde să se stabilească, tinerii le-au mulțumit argienilor şi le-au cerut timp de gândire.

Au cutreierat prin Grecia continentală, iar Perseu a plătit călătoriile din banii câştigați la întrecerile atletice la care se înscria şi pe care le câştiga invariabil. Au prins de veste că regele Larisei organiza întrecerile cu cele mai mari premii şi au pornit spre nord, către Tesalia, ca să participe. Luau parte cei mai buni atleți din Grecia şi mari aveau să fie onorurile acordate concurentului care câştiga cele mai multe probe. Perseu a ieşit învingător în toate cursele şi în toate probele, una după alta. Ultima a fost cea de aruncarea discului. Perseu l-a azvârlit pe al lui atât de departe, încât a trecut de ultimul marcaj, a ieşit de pe stadion şi a aterizat printre spectatori. Uriaşul strigăt de bucurie cu care a fost întâmpinată performanța uluitoare s-a transformat într-un murmur îngrozit. Discul lovise pe cineva din mulțime.

Perseu a dat fuga într-acolo. Un bătrân zăcea la pământ, cu sângele şiroindu-i din capul crăpat. Perseu l-a luat în brațe.

— Îmi pare foarte rău, a spus el. Îngrozitor de rău. Nu-mi cunosc puterea. Zeii să se-ndure de mine.

Spre mirarea lui Perseu, bătrânul a zâmbit şi chiar a scos un râs însoțit de tuse.

— Nu-ți face griji, a spus el. E foarte ciudat, să ştii. Am învins oracolul. Câți se pot lăuda cu una ca asta? A spus c-o să fiu ucis de propriul meu nepot şi în schimb m-a doborât un nătărău de atlet.

Însoțitorul bătrânului l-a împins pe Perseu.

— Lasă-l pe maiestatea sa să respire.

— Maiestatea sa?

— Nu ştii că el e regele Acrisius al Argosului?

Întâmplare sau nu, predestinare sau nu, era totuşi un omor. Perseu şi Andromeda au făcut un pelerinaj trist pe Muntele Cylene din Arcadia şi la templul lui Hermes aflat lângă peştera unde se născuse zeul. Pe altarul lui de piatră au lăsat gluga invizibilității şi *talaria*, sandalele înaripate. În timp ce ieşeau din templu, după o scurtă rugăciune închinată zeului, s-au întors să se mai uite o dată la altar. Gluga şi sandalele dispăruseră.

— Am făcut ce trebuia, a spus Andromeda.

Pe urmă au pornit spre Atena şi, în cele mai trainice cotloane ale templului Atenei, au ascuns secera, scutul şi săculeţul în care se găsea capul Meduzei.

Atena în persoană li s-a înfăţişat şi le-a dat binecuvântarea.

— Te-ai purtat bine, Perseu. Tatăl nostru e mulţumit de tine.

A ridicat scutul şi au văzut cu toţii că figura Meduzei, uimită, înspăimântată, tristă şi totuşi frumoasă era îndreptată spre ei, închisă pentru totdeauna în suprafaţa strălucitoare a bronzului. Din clipa aceea, scutul a fost Aegis-ul Atenei — semnul, simbolul şi avertismentul ei pentru întreaga lume.

Se poate spune despre Perseu şi Andromeda, spre deosebire de toţi ceilalţi mari eroi care-mi vin în minte, că au trăit până la adânci bătrâneţi. După îndelungate rătăciri, cei doi s-au întors în Peloponez — marea peninsulă din sud-vest care se leagă de Grecia continentală prin puntea de uscat a istmului Corint — şi au întemeiat Micene, un mare regat care, cu timpul, sub denumirea

de Argolis sau Argolida, a absorbit Arcadia şi Corintul învecinate, precum şi Argosul, ținutul din sud unde se născuse Perseu.

Din fiul lor, Perses, au descins națiunea şi poporul persan.

După viețile lor îndelungate, Perseu şi Andromeda au fost răsplătiți cu cel mai mare premiu pe care putea să-l acorde Zeus muritorilor. Împreună cu Casiopeea şi Cepheu, ei au fost înălțați pe cer sub formă de constelații. Împreună, Perseu şi Andromeda se uită la ploaia dezordonată de copii-meteori, PERSEIDELE, pe care le putem vedea şi astăzi ivindu-se pe cerul nopții o dată pe an.

HERACLE

Urmașii lui Perseu

Zeus a rămas singur la micul dejun, gândindu-se la visul Herei până spre sfârşitul dimineții. Cineva avea să se ridice şi să-i salveze pe nemuritori. Cineva dintre urmaşii lui Perseu. Probabil că nu era, şi-a spus el, decât o fantezie obraznică, trimisă de MORFEU ca să înşele şi să deruteze. Exista totuşi o probabilitate — mică, e adevărat, dar reală — ca visul să fie de fapt un avertisment, o profeție. Nu strica să fie pregătit. Pe lângă asta, putea să se şi distreze puțin.

Aşa. Urmaşii lui Perseu. Unde rămăseserăm…?

Zeus şi-a coborât privirile spre Tirint, capitala regatului Micene. Perseu şi Andromeda, perechea regală, fuseseră înălțați pe firmament sub formă de constelații; însă existau oare, s-a întrebat Zeus, urmaşi direcți care ar fi putut să dea naştere unui erou a cărui descendență să coincidă cu condițiile din visul Herei?

Păreau să iasă în evidență trei candidați. Unul dintre nepoții lui Perseu şi ai Andromedei era STHENELOS, actualul rege din Micene. Acesta se căsătorise cu o tânără pe nume NICIPPE[19], dar deocamdată cei doi nu aveau copii.

---

19 Una dintre fiicele lui Pelops şi ale Hippodamiei. Pelops a fost cel care a câştigat cursa carelor de luptă şi mâna Hippodamiei, pentru care se prefăcuse că se întrece şi Polydectes. Această poveste va fi şi ea spusă, dar nu acum, ci la momentul potrivit.

Al doilea nepot în viață era AMPHITRYON, care se îndrăgostise de şi se căsătorise cu verişoara lui, o altă nepoată a lui Perseu şi a Andromedei, frumoasa ALCMENA. Nici ei nu aveau urmaşi.

Era posibil, aşadar, ca una dintre aceste perechi să aducă pe lume un mare erou. În privința Alcmenei, Zeus nu s-a putut abține să observe că era întâmplător foarte, foarte, *foarte* frumoasă. Ce-ar fi să-l poarte în pântec pe fiul *meu*, nu pe al lui Amphitryon? s-a întrebat el. Dat fiind că Alcmena însăşi era nepoata lui Perseu, un asemenea copil i-ar fi fost urmaş direct, fără doar şi poate, şi în acest fel ar fi corespuns cerințelor viziunii profetice a Herei. Însă ar fi fost în acelaşi timp un fiu al lui Zeus şi prin urmare ar fi fost croit, firește, dintr-o stofă eroică de calitate.

Cu cât se gândea mai bine Zeus la idee, cu atât îi plăcea mai mult. În felul ăsta avea să apară un erou care întrunea condițiile din visul Herei şi, în acelaşi timp, el urma să aibă parte de o nouă plăcere. Dar cum să-şi lase sămânța în Alcmena? Ea şi Amphitryon nu trăiau în Tirint, ci la mare depărtare, tocmai în Teba. Motivul acestei decizii era complicat, dar interesant.

La vânătoare, Amphitryon îl ucisese din greşeală pe tatăl Alcmenei, ELECTRYON (care era, bineînțeles, deopotrivă unchiul şi socrul lui). Accidentală sau nu, uciderea unei rude de sânge era considerată de greci — nu trebuie să vă mai amintesc — cea mai întunecată şi cea mai de neiertat dintre toate nelegiuirile. Amphitryon şi Alcmena au fugit la Teba, unde regele CREON i-a iertat crima lui Amphitryon. Reabilitat şi purificat, Amphitryon şi-a lăsat soția în Teba şi s-a întors la Micene, ca să rezolve

o serie de complicații dinastice, aşa cum îi ceruse chiar Alcmena.

Ca urmare, în clipa aceea Alcmena era singură în marea vilă din Teba pe care Creon o pusese la dispoziția cuplului. Era o soție loială şi iubitoare, aşa că, în loc să i se arate ca vultur, țap, ploaie de aur, urs, taur sau ca orice alt animal ori fenomen în care se deghizase pe parcursul aventurilor lui dezmățate, Zeus s-a hotărât să i se înfățişeze chiar sub forma îndrăgitului ei soț, Amphitryon.[20]

Înarmat cum se cuvine şi plin de praf de pe drum, Zeus-Amphitryon a ajuns într-o seară la vilă şi i-a spus unei Alcmene peste măsură de fericită că izbândise la Micene. Fermecată de amănuntele felului inteligent în care rezolvase complicațiile pentru care îl trimisese acolo şi bucuroasă că se întorsese teafăr acasă, ea l-a primit în pat. Zeus a prelungit noaptea, făcând-o să țină cât trei, ca să se desfete mai bine. Când s-a făcut în cele din urmă dimineață, a plecat.

Amphitryon — adevăratul Amphitryon — s-a întors în aceeaşi dimineață de la Micene şi a descoperit cu uimire că Alcmena ştia deja fiecare detaliu din campania lui triumfătoare.

— Dar chiar tu mi-ai spus azi-noapte, soț prostuț şi scump ce eşti, a zis ea. Iar pe urmă am făcut dragoste — ah, şi ce bine a fost. Am făcut dragoste de multe ori, cu patimă şi lăcomie. Mai vreau o dată.

---

20 E aici o asemănare cu un episod bine-cunoscut din legenda arthuriană. Merlin îl deghizează pe Uther Pendragon în Gorlois, soțul lui Igraine, şi în acest fel Uther face dragoste cu ea şi ajută la aducerea pe lume a lui Arthur…

Amphitryon mersese câteva zile pe drumul prăfuit dintre Tirint şi Teba şi aştepta cu atâta nerăbdare plăcerile carnale, încât n-a ținut seama de ciudățenia comentariilor ei şi s-a aruncat recunoscător în pat.

După ce au terminat, Alcmena n-a putut să nu remarce diferența dintre felul cum făcuse Amphitryon dragoste în dimineața aceea şi în noaptea de dinainte.

— Îți arde de glume, a spus Amphitryon. Azi-noapte eram încă pe drum. Întreabă-i pe soldații mei.

— Dar…

Au vorbit mult şi pe îndelete şi au decis că TIRESIAS era îndeajuns de înțelept şi pătrunzător ca să poată elucida misterul. Cu ochii, Tiresias nu vedea nimic, dar cu mintea lui profetică vedea totul.

Clarvăzătorul orb din Teba le-a ascultat pe rând relatările despre întâmplările din ziua precedentă.

— Primul musafir care ți-a ajuns în pat a fost Zeus, Stăpânul Cerului, i-a spus el Alcmenei. Iar acum înăuntrul tău se întâmplă ceva extraordinar.

Şi avea dreptate. După ce se culcase cu Zeus şi, la puțin timp după aceea, cu Amphitryon, fusese lăsată grea de amândoi. În pântecul ei prindeau contur doi gemeni, doi fii — unul al lui Zeus, celălalt al lui Amphitryon. Acest fenomen de polispermie e destul de obişnuit la mamiferele care nasc mulți pui, cum sunt pisicile, câinii şi porcii, însă rar la oameni. Rar, dar nu necunoscut. El se bucură de numele de *superfecundare heteropaternă*.[21]

Sus pe Muntele Olimp, Herei nu i-a scăpat nimic din toate astea. Niciodată nu mai fusese Regina Cerului atât

[21] „Deşi numele produce o confuzie eternă", după cum ar putea să cânte Mary Poppins şi coşarul Bert.

de mânioasă pe una dintre rătăcirile soțului ei. Pentru ea, relațiile lui cu SEMELE, GANIMEDE, IO, CALLISTO, Danaë, LEDA şi EUROPA erau apă de ploaie pe lângă această trădare monstruoasă şi umilitoare. Poate că era infidelitatea care punea capac, picătura amoroasă care umplea paharul, poate simțea că Zeus nutrea sentimente autentice pentru Alcmena şi poate se credea cu atât mai jignită cu cât episodul fusese provocat de visul pe care i-l împărtăşise. Oricare-ar fi fost motivul, implacabil de răzbunătoarea Hera a urmărit-o pe Alcmena apropiindu-se din ce în ce mai mult de soroc şi s-a hotărât să facă tot ce depindea de ea ca să distrugă rodul unei împreunări atât de ofensatoare.

Hera putea să se bizuie — evident că putea — pe vanitatea propriului ei soț pentru oferirea primului prilej de răzbunare. El s-a ivit cu o noapte înainte ca Alcmena să nască, pe când Regele Zeilor era beat criță pe Muntele Olimp. Zeus fiind cine era, nu se putea abține.

— Primul copil care-o să se nască din neamul lui Perseu o să conducă toată Argolida, s-a stropşit el.

— Vorbeşti serios, bărbate? a întrebat repede Hera.

— Normal că vorbesc serios.

— Jură în fața tuturor.

— Zău?

— Dacă vorbeşti serios, jură.

— Foarte bine, a spus Zeus, nedumerit de această insistență, dar încrezător că nu putea să se întâmple nimic rău.

În fond, Alcmena avea să nască dintr-o clipă în alta.

— Jur în fața voastră, a spus el cu un glas puternic şi limpede, că următorul copil care o să se nască din neamul lui Perseu o să fie stăpânul Argolidei.

Îl mai țineți minte pe Sthenelos, celălalt nepot al lui Perseu din Micene? Hera ştia că Nicippe, soția lui, rămăsese şi ea grea, deşi era abia în luna a şaptea. Asta ar fi fost de-ajuns să dezarmeze pe oricine, numai că Hera nu era oricine. Era zeița fidelității conjugale, Regina Cerului şi, mai presus de asta, o soție înşelată. Cât timp avea voință — iar aici n-o întrecea nimeni —, găsea ea şi calea.

Şi-a chemat una dintre fiice, pe ILYTHIA[22], zeița naşterii, şi i-a poruncit să se ducă imediat la Teba, să se aşeze pe un scaun în fața dormitorului Alcmenei, cu picioarele strâns încrucişate, şi să rămână în această poziție până la noi instrucțiuni. Poziția respectivă, atât de aproape de femeia însărcinată, avea s-o împiedice pe Alcmena să-şi deschidă propriile picioare ca să nască, fapt care, după cum ştia Hera, avea la un moment dat să-i sufoce şi să-i omoare pe copiii prinşi în pântecul ei. Între timp, ea s-a dus la Tirint cu o poțiune prin care s-o facă pe Nicippe să dea naştere înainte de vreme copilului pe care-l zămislise cu Sthenelos.

Un plan complicat, crud şi dezgustător, însă isteț şi eficient. Atât de mari erau puterile Ilythiei, încât Alcmena, zvârcolindu-se de durere, chiar n-a fost în stare să-şi deschidă picioarele. La Tirint, Nicippe a reuşit să aducă pe lume un băiat sănătos, căruia ea şi Sthenelos i-au spus EURISTEU.[23]

Hera s-a întors triumfătoare în Olimp.

---

22 Ilythia era înfățişată ca o femeie care ținea ridicată o făclie, reprezentând durerile arzătoare ale naşterii, sau cu brațele ridicate, ca pentru a-l aduce pe nou-născut la lumină. Romanii îi spuneau Lucina sau Natio.

23 Euristeu înseamnă „lat în umeri", ceea ce ar putea să sugereze că naşterea i-a provocat junghiuri dureroase lui Nicippe.

— Dragul meu soț, a ciripit ea. Pregăteşte-te să fii copleşit de bucurie. A venit pe lume un băiat, nici mai mult, nici mai puțin decât un urmaş direct din neamul lui Perseu!

Zeus a zâmbit larg.

— A, da. M-am gândit că s-ar putea să se-ntâmple.

— Ce veste minunată, a ciripit mai departe Hera. Tare mă bucur pentru părinți. Sthenelos e nepotul lui Perseu, bineînțeles, dar şi descendența lui Nicippe e exemplară. O genealogie de toată isprava. Coborât nu doar din Pelops, ci şi…

— Stai, stai, stai… *Nicippe? Sthenelos?* Ce mama dracului au *ei* de-a face cu toate astea?

— Păi, nu ți-am spus? a rostit Hera, părând mirată. Nicippe şi Sthenelos sunt cei care au dăruit lumii un fiu.

— D-d-dar…

— A mai existat vreo veste atât de bună? Iar acum, exact aşa cum ai jurat, băiatul ăsta — pe nume Euristeu —, fiul lui Sthenelos şi nepotul lui Perseu, o să crească şi-o să ajungă stăpânul Argolidei.

— Dar…

— *Exact aşa cum ai jurat*, a repetat Hera cu un glas cum nu se poate mai dulce. În fața tuturor. Şi ştiu c-o să ai grijă ca băiatului să nu i se întâmple *nimic* rău niciodată. Căci cuvântul tău e lege, iar puternicul Cosmos ar izbucni în plâns, Olimpul ar crăpa şi zeii s-ar prăbuşi dac-ai avea nesăbuința să mergi împotriva propriului tău cuvânt.

— Am… am…

— Ai gura deschisă, dragule, şi-ți curge un fir de salivă din barbă până-n poală. Nu-ți stă bine deloc. Vrei să-ți aducă Ganimede un şervet?

Zeus fusese păcălit cu măiestrie. Hera ştia — şi ştia şi el — că era obligat să-şi respecte jurământul şi să-i îngăduie acestui nepot cu totul nedorit al lui Perseu, acestui Euristeu, să fie conducătorul Argolidei — care cuprindea Micene, Corint, Arcadia şi Argos. Toate planurile pe care şi le făcuse Zeus pentru fiul dăruit lui de Alcmena ameninţau acum să se ducă de râpă. Nefericitul copil avea să se nască mort, iar Hera avea să învingă. Niciun soţ şi nicio soţie aflaţi în conflict nu l-au lăsat vreodată pe celălalt să se impună într-o bătălie a voinţelor dacă s-au putut opune, însă Zeus nu-şi dădea seama ce să facă mai departe. Stătea pe tron şi se gândea încruntat.

Din fericire pentru Zeus — şi pentru istorie —, Alcmena era pe cât de frumoasă, pe atât de cumsecade. Oamenii buni atrag prieteni loiali şi iubitori, şi nimeni nu era mai loial şi mai iubitor decât cele două femei care aveau grijă de Alcmena, GALANTHIS şi HISTORIS. Vreme de şapte zile şi şapte nopţi, ele o văzuseră pe biata lor prietenă şi stăpână zvârcolindu-se de durere din cauza poverii care-i creştea întruna în pântec. În cele din urmă, Historis, care era fiica lui Tiresias şi extrem de inteligentă, a pus la cale un plan.

În faţa uşii, Ilythia stătea nemişcată ca o statuie, cu picioarele strâns încrucişate, întrebându-se cât mai trebuia să treacă până să conchidă în deplină siguranţă că bebeluşul dinăuntrul Alcmenei murise şi să poată să se ridice în picioare şi să lase sângele să-i circule din nou în coapse.

Deodată, din dormitor s-au auzit nişte ţipete. Oare asta să fi fost vestea pe care-o aştepta? Uşile de la camera Alcmenei au fost date în lături şi Galanthis s-a repezit afară, bătând din palme şi strigând — dar nu de deznădejde, ci de *bucurie*.

— Dați de veste, dați de veste! a strigat ea. Stăpâna noastră a născut! O, ce zi, ce zi a fericirii!

Consternată, Ilythia a sărit în picioare.

— Nu se poate! a strigat ea. Arată-mi!

Prea târziu şi-a dat seama că fusese păcălită şi făcută să se ridice şi să-şi descrucişeze picioarele. Pe uşa deschisă ea a văzut-o pe Alcmena, ajutată de Historis, deschizându-şi acum picioarele şi împingând. Primul şi apoi al doilea copil au ieşit şi au umplut aerul cu urlete sănătoase. Înfăşurându-se bine în veşminte, Ilythia a luat-o la fugă de acolo. Ştia prea bine cât de mare avea să fie furia Herei.

Şi, într-adevăr, Hera s-a mâniat cumplit când a aflat ce se întâmplase. Cu un gest hotărât al mâinii, a transformat-o pe obraznica uneltitoare Galanthis într-o nevăstuică.[24]

Nu se simțise niciodată atât de înşelată şi de umilită. Din ziua aceea, ea i-a jurat duşmănie veşnică fiului pe care i l-a dăruit Alcmena lui Zeus.

Însă care dintre gemeni era al lui Zeus şi care al lui Amphitryon? Amândoi erau copii frumoşi, viguroşi, puternici şi — după cum vă puteți aştepta, dat fiind că se născuseră la opt zile după soroc — voinici. Părinții iubitori i-au spus primului geamăn ieşit din pântec Alcide, în onoarea bunicului său, Alceu, fiul lui Perseu, iar pe celălalt l-au numit IFICLE.[25] Nu-şi dădeau seama care dintre ei era fiul unui muritor şi care al unui zeu.

---

[24] Historis a scăpat cumva de mânia ei. Poate că a fost suficient de isteață şi s-a ascuns.

[25] *Iphi* înseamnă „puternic" sau „vânjos" (vezi Ifigenia, „cea născută cu putere"), iar *cles* înseamnă „mândrie" sau „glorie". Se pare că *iphi* mai

Nu peste multă vreme aveau să vadă care dintre cei doi era fiul lui Zeus.

Șerpii vii

Vila pe care regele Creon le-o dăduse lui Amphitryon şi Alcmenei pe durata şederii în Teba se înălța tăcută la lumina lunii. Doar santinela cea mai atentă şi cu cele mai ascuțite simțuri ar fi observat o uşoară mişcare a ierbii din curte, în vreme ce doi şerpi turcoaz străbăteau pajiştea şi se îndreptau spre terasă.

Fără să piardă timpul, Hera s-a grăbit să-şi dezlănțuie răzbunarea asupra acestui insolent bebeluş al unui muritor, care cutezase să comită nelegiuirea de-a se lăsa adus pe lume. Nepăsându-i care dintre gemeni era progenitura soțului ei, ea trimisese doi şerpi veninoşi să-i răpună pe amândoi.

O nevăstuică îngrijorată se uita la şerpii care se târau pe terasă spre încăperea în care dormeau copilaşii. Galanthis nu putea face nimic altceva decât să spere şi să se roage.

Amphitryon şi Alcmena au fost treziți devreme a doua zi dimineața de urletele isterice ale lui Historis.

— Ah, veniți, veniți! i-a îndemnat ea, trăgându-le cearşafurile de pe pat.

Îngrijorați, părinții au urmat-o pe fata care țipa până în camera copiilor, unde au avut parte de o privelişte

---

denumeşte şi o mică unitate de măsură a egiptenilor, familiară grecilor şi echivalentă cu aproximativ o jumătate de litru sau cu trei sferturi de litru. Poate că Ificle era, de fapt, poreclit „Glorioasa Oca Mică".

extraordinară. Cei doi bebeluşi erau amândoi în pătuț. Fața unuia era schimonosită de frică şi aproape vânătă de la atâtea țipete.

Celălalt stătea culcat pe spate, bătând aerul cu picioarele. În fiecare pumn durduliu ținea o viperă sugrumată. Copilul şi-a ridicat ochii spre părinții care se uitau la el şi a mişcat şerpii morți spre ei ca pe nişte jucării, gângurind încântat.[26]

— Ei bine, a spus Amphitryon, uitându-se de la un copilaş la altul, cred că acum e limpede care dintre ei e fiul lui Zeus.

— Alcide.

— Exact.

— Aici e mâna Herei, a zis Alcmena, luându-l pe Ificle din pătuț ca să-i potolească plânsetele înfricoşate. Ea a trimis şerpii ăia. N-o să se dea în lături de la nimic ca să-mi distrugă băieții.

— Nu-i corect față de Ificle, s-a înfuriat Amphitryon, gâdilându-şi adevăratul fiu sub bărbie. Trebuie să ne sfătuim iar cu Tiresias.

Au plecat chiar în noaptea aceea să-i ceară povață. În lipsa lor, zeul Hermes s-a furişat în linişte în camera copiilor, l-a luat pe Alcide din pătuț, a zburat cu el în Olimp şi i l-a dat Atenei, care aştepta.

Cei doi zei s-au strecurat în locul unde dormea Hera. Atena i l-a pus cu blândețe pe micul Alcide la sân. Copilul a început imediat să se îndoape. Dar i-a supt cu atâta

---

[26] Ar fi plăcut să credem că erau şerpi cu clopoței şi că acest incident remarcabil a fost la originea obiceiului de-a le da nou-născuților zornăitoare pe care să le agite, dar din păcate nu există dovezi că aceste specii ar fi existat vreodată în afara Americilor.

putere sânul, încât Hera s-a trezit cu un țipăt de durere. S-a uitat în jos, l-a smuls pe Alcide de la sân şi l-a aruncat cât colo scârbită. Laptele i-a țâşnit din sfârc într-un arc mare peste cerul nopții, împodobindu-l cu stele. Stele care, din clipa aceea, aveau să fie cunoscute drept Calea Lactee.[27]

Hermes l-a prins cu îndemânare pe copilul aruncat de Hera, după care s-a grăbit să se întoarcă în Teba şi să-l pună pe Alcide la loc în pătuț înainte să observe cineva că lipsise.

Ideea care dăduse greş fusese a lui Zeus. El a vrut ca fiul său Alcide să mănânce din laptele Herei, care avea să-l facă nemuritor. Fiul şi fiica lui preferată, Hermes şi Atena, îşi dăduseră toată silința, dar Alcide înghițise doar o gură sau două de lapte şi niciunul dintre ei nu voia să încerce din nou şiretlicul.[28]

Între timp, în templul lui Tiresias, Alcmena şi Amphitryon ascultau sfaturile profetului.

— Am văzut că Alcide o să facă lucruri minunate, spunea el. O să răpună monştri cumpliți. O să răstoarne tirani de la putere şi o să-ntemeieze mari dinastii. O să dobândească o glorie cum n-a mai cunoscut niciun muritor. Ceilalți zei o să-l ajute, însă Hera o să-i pună bețe-n roate şi o să-l hărțuiască fără milă.

— Nu putem face nimic ca s-o îmbunăm? a întrebat Alcmena.

---

27 Pare aiurea, dar e adevărat. Calea Lactee este o galaxie, iar cuvântul „galaxie" provine din străvechiul cuvânt grecesc *gala*, care înseamnă „lapte". De aici, cuvântul „galactic" şi poate chiar ciocolata cu lapte Galaxy.

28 Hera, ea însăşi mamă, avea lapte pentru hrănirea la sân; în schimb, Atena, o zeiță fecioară, nu ar fi avut cum să-l alăpteze pe copil.

Tiresias s-a gândit preț de o clipă.

— Mă rog, ar fi un lucru. Ați putea să-i schimbați numele copilului.

— Să-i schimbăm numele? a întrebat Amphitryon. Şi în ce fel ne-ar ajuta?

— Ce-ar fi să-i spuneți „Slava Herei", de exemplu? „Mândria Herei".

Şi aşa s-a făcut. Din clipa aceea, lui Alcide avea să i se spună Heracle.[29]

Tinerețea și creșterea unui erou

Tânărul Heracle a crescut împreună cu geamănul lui vitreg, Ificle. Amphitryon şi Alcmena i-au tratat la fel, însă viteza cu care se lungea Heracle, greutatea şi muşchii i-au deosebit pe cei doi băieți de foarte devreme în mintea tuturor celor care-i vedeau.

Gemenii au primit educația obişnuită copiilor de os regesc din acea vreme. Conducerea carelor de luptă, aruncarea suliței şi a discului, alergările şi săriturile le-au fost predate de Amphitryon. EURYTUS, regele Oechaliei, cel mai cunoscut arcaş al Greciei şi chiar nepot al lui Apollo, zeul arcaşilor, l-a învățat pe micul Heracle cum să încordeze arcul şi să slobozească săgețile cu viteză şi precizie. La zece ani, Heracle avea deja renumele unui alergător, săritor, călăreț, conducător de care de luptă, aruncător şi arcaş redutabil. S-a observat totuşi că, în ciuda firii lui afabile şi prieteneşti, băiatul era de asemenea pătimaş şi

[29] Romanii şi mulți dintre noi îl cunoaştem sub numele de „Hercule".

iute la mânie. Când îi cobora vălul roşu pe ochi, nimeni nu putea să-l stăpânească, în afară de tatăl lui.

Pe lângă încurajarea dibăciei fizice, retorica, matematica şi muzica erau de primă importanţă în educarea tinerilor nobili greci şi era o chestiune de mândrie pentru familiile de vază să-şi asigure cei mai buni profesori. LINUS, fratele lui ORFEU şi el însuşi un muzician foarte bun, i-a învăţat pe Heracle şi pe Ificle cum să acordeze lira şi să cânte la ea, cum să compună şi să interpreteze, cum să bată diverse ritmuri şi să danseze. Niciuna dintre aceste reuşite care se bazau pe graţie nu s-a dovedit uşoară pentru tânărul Heracle, care nu putea să sufere cât se simţea de jenat, de stângaci şi de necoordonat când încerca să cânte sau să danseze păstrând ritmul. Şi a venit şi ziua când Linus, înfuriat de refuzul lui Heracle de-a lua parte la lecţii, a ridicat un băţ şi l-a croit pe băiat pe spinare. În mintea lui Heracle a izbucnit furtuna: copilul a înşfăcat bâtul cu un urlet sălbatic şi l-a smucit pe Linus spre el. L-a lovit cu capul în figură, crăpându-i fruntea, după care l-a ridicat şi l-a aruncat în celălalt capăt al încăperii. Linus a căzut la podea fără viaţă, cu braţele, picioarele şi spatele făcute zob.

Scandalul era prea mare ca să fie muşamalizat, dar până la urmă Heracle a fost iertat. Ificle fusese şi el în sala de clasă şi i-a spus oricui era dispus să-l asculte că fratele lui fusese provocat peste măsură. EUMOLPUS, fiul lui AUTOLYCUS[30], a preluat lecţiile de muzică. În acelaşi timp, CASTOR însuşi, fratele geamăn al lui POLYDEUCES şi, la fel ca Heracle, fiu conceput prin superfecundare

30 Vezi *Mythos* pentru alte informaţii despre Autolycus, pungaşul de fiu al lui Hermes.

heteropaternă[31], s-a oferit să întregească instruirea tânărului în materie de arme şi de arte bărbăteşti.

Uciderea lui Linus a arătat că Heracle avea fitilul foarte scurt, lucru care, în anii următori, avea să-i provoace suferințe atât lui însuşi, cât şi multelor victime ale crizelor lui de nervi. Restul instruirii lui a scos la iveală că… în ce fel s-o spunem ca să nu jignim?… A scos la iveală că — deşi natura şi soarta[32] îl înzestraseră pe Heracle cu multe însuşiri frumoase — ingeniozitatea, înțelepciunea şi viclenia nu erau trăsăturile lui forte. Băiatul nu era nici pe departe, cum s-ar spune astăzi, cel mai ascuțit creion din penar. Nu era prost, nu era nicidecum un mocofan fără creier, însă adevărata lui forță era… forța.

Asta fiindcă lucrul care putea fi spus cu încredere şi admirație era că, pe măsură ce se apropia de douăzeci de ani, Heracle era cel mai înalt, mai spătos, mai puternic şi mai rapid tânăr din lume. Zeii care l-au apărat s-au prezentat acum cu semne ale bunăvoinței lor, ca să-l doteze pentru o viață de lupte, încercări şi rezistență. Atena i-a dăruit o mantie, Poseidon i-a dat nişte cai superbi, Hermes, o spadă, Apollo, un arc şi săgeți, iar HEFAISTOS, o minunată platoşă din aur pur.

Heracle şi-a cimentat renumele la vârsta de doar optsprezece ani, când a răpus un leu feroce pe Muntele Kithairon[33]. Patruzeci şi nouă de zile s-a ținut tânărul

---

31 Veți afla mai multe despre aceşti gemeni, cunoscuți drept Dioscurii, ceva mai târziu.

32 Pentru „natură" şi „soartă" grecii ar fi spus *physis* şi *moira*.

33 Kithairon desemnează fie un munte, fie un lanț muntos. Închinat lui Dionysos, acesta este locul unde Pentheus a fost măcelărit de mama şi de mătuşile lui, iar Acteon, de propriii lui câini (vezi *Mythos*). Kithairon va

după cumplita creatură — asta în timp ce regele Tespiei, recunoscătorul Thespis[34], al cărui ținut avusese cel mai mult de suferit din cauza groaznicei năpaste, îl răsplătea pe Heracle pentru eforturile lui eroice trimițându-i în fiecare noapte câte una dintre cele cincizeci de fiice ale lui.

Când, în fine, s-au ivit zorii celei de-a cincizecea zile, leul a fost încolțit şi ucis. În acea noapte, după ce a avut parte de a cincizecea repriză de plăcere înflăcărată cu a cincizecea fiică a regelui, Heracle a plecat acasă. Fiecare fiică a născut câte un băiat, în afară de cea mai mică şi cea mai mare, care au adus pe lume gemeni. Câte un fiu pentru fiecare săptămână a anului. Heracle era la fel de viril şi de potent atât la făcut dragoste, cât şi la ucis.

La întoarcere, i-a apărat de unul singur pe tebani de atacul pornit de regele ERGINOS din Orchomenos. Tebanii erau şi aşa mândri de Heracle, însă acum mândria li s-a transformat în venerație. Îl adulau ca pe cel mai mare dintre tebani după Cadmus, eroul întemeietor al Tebei. Dac-ar fi fost după ei, Heracle le-ar fi fost rege. Însă Teba avea deja un rege, pe Creon, care s-a arătat îndeajuns de inteligent şi de diplomat cât să-i dea lui Heracle mâna fiicei lui, Megara.[35]

Totul părea minunat în viața tânărului Heracle. Faima i-a sporit şi i s-a împrăştiat în lume, a trăit ani fericiți, în care Megara i-a dăruit un fiu şi o fiică, şi a ajuns bărbat în toată firea ca tată şi soț credincios, arătându-se drept probabilul urmaş la tronul Tebei.

---

juca în continuare un rol important, după cum vom vedea, în viața şi în destinul tragic al lui Oedip.

34 A nu se confunda cu istoricul Thespis, primul actor al Greciei.

35 Ne vom reîntâlni cu Creon când vom spune povestea lui Oedip.

Crimă și pedeapsă

Heracle avea un ritm de viață aproape modern în Teba. În fiecare zi își lua rămas-bun de la soția Megara şi de la copii şi se ducea la lucru, ucigând monştri şi răsturnând tirani de la putere. Navetistul de astăzi găseşte metode mai puțin drastice de-a învinge concurența şi pe colegii fioroşi — s-ar putea ca dragonii pe care-i răpunem să fie mai degrabă metaforici decât reali —, însă stilul şi programul nu diferă foarte mult.

Într-o seară fatidică, Heracle s-a întors la vila familiei, în al cărei prag era aşteptat de doi demoni mici, dar feroce, cu ochi roșii ca focul. S-a aruncat imediat asupra lor, i-a trântit la pământ, le-a frânt spinările şi i-a călcat pe capetele din care țâşneau țipete până când au rămas zdrobiți şi fără viață la picioarele lui. Dintr-odată, un dragon mare a ieşit răcnind din casă şi s-a îndreptat spre el, scuipând foc pe gură şi pe nări. Heracle s-a repezit asupra lui, şi-a încleştat mâinile pe gâtul lui solzos şi a strâns cu toată puterea. Abia după ce monstrul a rămas fără viață şi s-a prelins la picioarele lui Heracle a ridicat Hera vraja pe care i-o făcuse. Coborându-şi privirile, Heracle a văzut acum, cu o limpezime îngrozitoare, că dragonul pe care-l răpusese era soția lui, Megara, iar cei doi demoni erau scumpii lui copii.

A fost una dintre cele mai crude intervenții ale Herei şi o dovadă a urii ei nesfârşite. Hera ajunsese din ce în ce mai frustrată la vederea vieții fericite şi împlinite pe care o ducea detestatul ei duşman. Şi a decis să-i răpească absolut totul lui Heracle, să-i ia într-o clipă fără întoarcere tot ce era important pentru el. Nu doar pe cei pe care-i

iubea cel mai mult, ci şi reputaţia. Când avea să se afle ce făcuse, nimeni n-avea să se mai apropie de el sau să-i mai povestească vitejiile. Era mânjit. Nu mai era un erou, ci un paria — nimeni nu mai trecuse atât de repede de la iubire şi admiraţie universală la silă şi dispreţ.

Durerea lui Heracle era copleşitoare. Tânărul ar fi vrut să moară. Dar ştia că trebuia să se pedepsească trecând printr-o căinţă neobosită. Abia după aceea ar fi putut să se întâlnească din nou cu sufletele Megarei şi ale copiilor pe lumea cealaltă. Fără purificarea obţinută de la un rege, un oracol, un preot sau o preoteasă, cei vinovaţi de crime în familie trebuiau să încerce să-şi ispăşească greşelile printr-o viaţă de exil şi remuşcare. Iar dacă nu reuşeau, Eriniile sau Furiile sălbatice se ridicau din Erebus şi le luau urma, lovindu-i cu bice de fier până când îşi pierdeau minţile.

Heracle s-a exilat din Teba şi s-a dus în genunchi[36] la Delfi, ca să afle ce trebuia să facă.

— Ca să-şi ispăşească crimele cumplite, Heracle trebuie să se ducă la Tirint şi să ceară îndurare în faţa tronului, a îngânat Pythia.

Heracle nu avea de unde să ştie, dar preoteasa fusese vrăjită de Hera şi rostea cuvintele ei.

— Vreme de zece ani, trebuie să slujească fără crâcnire, a continuat preoteasa. Trebuie să facă tot ce i se spune. Oricare-ar fi sarcinile care i se încredinţează, Heracle

---

36 O formă de autoflagelare pe care o întâlnim şi astăzi. Am văzut cu ochii mei penitenţi ajungând în genunchi la altarul Fecioarei din Guadelupe, în Mexic. Unii străbăteau sute de kilometri în genunchi ca să ajungă acolo. Şi nu aveau deloc o constituţie herculeană, fiind de obicei bătrâne micuţe şi firave.

trebuie să le aducă la îndeplinire. Abia după aceea o să poată fi liber.

Spiritul Herei a ieşit din preoteasă, iar acum în locul ei s-au auzit glasurile pline de entuziasm[37] ale lui Apollo şi Atenei.

— Fă tot ce ți se cere, fără preget şi fără crâcnire, şi o să ajungi nemuritor. Aşa ți-a promis tatăl tău.

Heracle nu-şi dorea nemurirea, dar ştia că trebuia să se supună oricum. S-a aşternut drumului care ducea spre Tirint, capitala regatului Micene. Aici rege era Euristeu, vărul lui Heracle devenit între timp bărbat, cel a cărui naştere prematură fusese ticluită de Hera cu mulți ani în urmă pentru a zădărnici planul lui Zeus de a-l pune pe Heracle pe tron.

Euristeu nu avea niciuna dintre însuşirile eroice ale lui Heracle, nimic din puterea, curajul, mărinimia sau autoritatea lui. Crescuse perfect conştient de renumele vărului său mai puternic, mai ales şi mai iubit, iar înăuntrul lui mocneau de mult ura, invidia şi ranchiuna.

De câtă stăpânire de sine a avut nevoie Heracle ca să îngenuncheze în fața tronului lui Euristeu şi să cerşească îndurare putem doar să ghicim.

— Abjecția nelegiuirilor tale nefireşti i-a indignat pe toți oamenii cu suflet, a spus regele, savurând fiecare clipă. N-o să fii demn să trăieşti în lumea oamenilor până când n-o să plăteşti cu vârf şi îndesat. O să îndeplineşti zece sarcini pentru mine în următorii zece ani, fără ajutor şi fără plată. După ce o s-o îndeplineşti pe ultima dintre cele zece, s-ar putea să binevoiesc să te iert, să te

---

37 La origine, *entuziasm* însemna „posedare de către un zeu".

îmbrățişez ca pe vărul meu şi să-ți redau libertatea. Până atunci o să fii sclavul meu. Aşa a poruncit însăşi Regina Cerului. S-a înțeles?

Hera îşi învățase bine unealta pământeană.

Heracle şi-a înclinat capul.

Muncile lui Heracle[38]

1. Leul din Nemeea

Euristeu şi-a scărpinat bărbia şi s-a gândit bine. Dacă tot îi dădea porunci vărului său cel nestăpânit şi-l punea să facă munci folositoare, era bine să înceapă de acasă. Euristeu nu stăpânea doar peste Micene, ci — datorită promisiunii nesăbuite a lui Zeus — peste întreaga Argolidă, din care o mare parte era năpăstuită de fiare sălbatice înspăimântătoare.[39]

Cea care înfricoşa cel mai mult era un leu care-i vâna pe oamenii din Nemeea, în nord-estul regatului, nu departe de istmul Corint. Spaima de acest animal cumplit îi descuraja pe călătorii şi pe negustorii din Grecia continentală să facă negoţ cu Argolida şi cu restul Peloponezului. Odraslă a monstruoasei Himere[40], nu era

---

38 În greacă, acestor munci li se spunea fie *erga*, fie, cel mai frecvent, *athloi*. Cuvântul *ergon* înseamnă pur şi simplu „muncă", pe când *athlos* are mai degrabă sensul de „încercare". De aici provin cuvintele noastre „atlet" şi „atletic".

39 Cu riscul de a vă scoate din minţi apelând din nou la arborele genealogic, Euristeu era fiul lui Sthelenos, ceea ce făcea din el strănepotul lui Perseu. La fel ca Heracle, ai cărui părinţi, Alcmena şi Amphitryon, erau veri şi nepoţi ai lui Perseu. Dar bineînţeles că în realitate Zeus era tatăl lui Heracle, ca şi al lui Perseu. Prin urmare, Perseu era deopotrivă străbunicul şi fratele vitreg al lui Heracle. Grecii ăştia, nu?

40 Pentru mai multe informaţii despre această fiară, vezi capitolul rezervat aventurilor lui Belerofon.

un leu ca toți ceilalți. Pielea lui aurie era atât de groasă, încât sulițele şi săgețile ricoşau din ea ca nişte paie. Avea gheare ascuțite ca briciul, în stare să sfâșie armurile ca pe nişte hârtii. Fălcile lui puternice puteau să mestece piatra ca pe țelină. Mulți războinici pieriseră deja încercând să-l supună.

— Du-te în Nemeea, i-a spus Euristeu lui Heracle, şi ucide leul care face prăpăd în ținut.

Zău că e păcat, şi-a zis Euristeu cu un chicotit. N-o să apuc să profit zece ani de pe urma lui. O să moară la prima însărcinare. Asta e.

— Doar să-l ucid? a întrebat Heracle. Nu vrei să ți-l şi aduc?

— Nu, nu vreau să mi-l aduci. Ce să fac cu un leu?

În hohotele de râs slugarnic ale curtenilor, Euristeu s-a lovit cu degetul în tâmplă, semn că Heracle n-avea minte, în timp ce acesta făcea o plecăciune şi pleca din sala tronului.

— Brațe cât stejarul şi minte cât ghinda, a rostit regele, pufnind cu dispreț.

Heracle a pândit câteva luni creatura, la fel cum făcuse cu ani în urmă cu Leul din Tespie. Ştia că armele lui, deşi formidabile şi de origine divină, nu aveau să-l ajute în fața pieii de nestrăpuns a animalului. Trebuia să se bată cu mâinile goale, aşa că şi-a petrecut aceste luni pregătindu-se. S-a deprins să smulgă copaci din rădăcină şi să arunce stânci de deasupra capului până când forța lui brută, care era oricum colosală, a ajuns să fie mai mare ca niciodată.

Când şi-a dat seama că era pregătit, a pornit spre vizuina leului. S-a aruncat asupra monstrului şi l-a pus

la pământ. Niciodată nu mai îndrăznise cineva să atace fiara în felul ăsta. Strângând cât putea de tare, Heracle nu i-a dat nicio şansă să scape şi să-l atace cu ghearele sau colții. La ce bun o piele de nestrăpuns în fața strânsorii de fier a mâinilor lui Heracle încleştate pe grumaz? S-au rostogolit ore bune prin praf până când în cele din urmă s-a scurs şi ultimul strop de viață din animal şi marele Leu din Nemeea n-a mai răsuflat.

Heracle a rămas lângă stârvul lui şi şi-a plecat capul.

— A fost o luptă dreaptă, a spus el. Sper că nu te-ai chinuit. Şi sper c-o să mă ierți, fiindcă acum o să te jupoi.

Acest respect pentru duşman, fie el şi o brută nevorbitoare, era tipic pentru Heracle. Când adversarul era în viață, tânărul nu avea milă, dar după ce-l răpunea, făcea tot ce ținea de el, când era cu putință, să-l trimită pe lumea cealaltă cu onoare şi cu solemnitate. Nu ştia dacă animalele, inclusiv urmaşele unor entități primordiale ca Echidna şi Typhon, aveau suflet sau credeau în lumea de apoi, dar se purta ca şi cum aşa ar fi stat lucrurile. Cu cât se luptau mai straşnic, cu atât mai profunde şi mai respectuoase îi erau rugăciunile funerare.

Heracle fusese jignit de felul disprețuitor în care îl expediase Euristeu. Voia să-şi jupoaie victima şi să se întoarcă triumfător cu pielea la Micene — de asta i-a cerut voie stârvului. Dar Heracle şi-a dat seama că nici cele mai ascuțite cuțite şi săbii nu puteau să lase măcar o zgârietură pe pielea aceea de nestrăpuns. Într-un târziu, i-a trecut prin cap să scoată ghearele ascuțite ca briciul ale leului. Acestea erau îndeajuns de ascuțite, iar Heracle a jupuit toată pielea dintr-o încercare, inclusiv capul care părea că mârâie. A făcut un colier din ghearele mortale

şi, într-o pornire de bucurie fără margini, a tras spre el cel mai apropiat stejar pe care l-a găsit şi l-a curăţat de crengi, ca să facă din el o ditamai măciuca.

Cu colierul de gheare la gât, cu pielea de nestrăpuns peste umeri, cu fălcile deschise şi cu ochii mânioşi ai leului pe cap şi cu măciuca zdravănă atârnându-i în mână, Heracle îşi găsise înfăţişarea potrivită.

2. Hidra din Lerna

Euristeu nu se aşteptase nici măcar ca Heracle să se întoarcă viu, darămite îmbrăcat ca un bandit nesupus şi sălbatic din munţi. Cu toate acestea, şi-a ascuns cu destulă îndemânare nemulţumirea.

— Da… era de aşteptat, a spus el, înăbuşindu-şi un căscat. Un leu bătrân nu e cine ştie ce încercare. Acum, următoarea misiune. Ştii lacul Lerna, nu departe de-aici? E terorizat de Hidră, care păzeşte poarta ce dă spre lumea de dincolo. Nici prin cap nu mi-ar trece să mă amestec în treaba ei, însă creatura a început să atace şi să omoare bărbaţi, femei şi copii nevinovaţi care îndrăznesc să se apropie. Am prea multe pe cap ca să mă ocup eu însumi, aşa că te trimit pe tine, Heracle, să ne scapi de pacostea asta.

— Cum doreşti, a răspuns Heracle, încuviinţând din cap cu o mişcare din cauza căreia fălcile Leului din Nemeea s-au închis violent.

Euristeu n-a putut să nu tresară alarmat. Cu un zâmbet de dispreţ prost ascuns, Heracle s-a întors şi a plecat.

Zeiţa Hera garnisise lacul Lerna cu pericole mortale. Pe lângă că apele lui erau bântuite de Hidră, un uriaş

şarpe de apă cu nouă capete (dintre care unul era nemuritor), capabil fiecare să împroaşte trâmbe din cea mai puternică otravă cunoscută întregii lumi, Hera ascunsese în adâncurile lacului şi un rac uriaş şi feroce.

Hidra s-a ridicat la apropierea lui Heracle, cu fiecare dintre capetele ei diabolice scuipând venin.[41] Încrezător din fire, Heracle s-a întins şi i-a retezat un cap. Pe ciotul rămas au crescut imediat alte două.

Avea să fie o treabă complicată. De fiecare dată când Heracle tăia sau zdrobea un cap cu măciuca, alte două răsăreau în locul lui. Ca lucrurile să arate şi mai rău, racul s-a ivit acum din apă şi a declanşat un atac furibund. Cleştii lui uriaşi s-au repezit de mai multe ori asupra eroului, încercând să-l spintece din cap până în picioare. Sărind într-o parte, Heracle l-a izbit cât a putut de tare cu măciuca şi i-a spart cochilia într-o mie de ţăndări. Creatura dinăuntru şi-a ridicat corpul slinos în aer, s-a cutremurat şi s-a prăbuşit moartă. Hera şi-a înălţat numaidecât crustaceul preferat printre stele, unde străluceşte şi astăzi sub forma constelaţiei Cancerului sau a Racului. Însă era mulţumită: îndrăgita ei Hidră tocmai dădea frâu liber răzbunării. Avea deja douăzeci şi patru de capete şi fiecare dintre ele împroşca o otravă mortală.

Heracle a făcut o retragere strategică. Pe când stătea la o distanţă sigură, gândindu-se ce să facă mai departe, nepotul său, Iolau, fiul lui Ificle, fratele vitreg al lui Heracle, s-a arătat din spatele unor copaci.

---

41 Reprezentările ceramice greceşti ale Hidrei o înfăţişează ca pe un fel de caracatiţă răsturnată: un corp rotund, uneori ca o gogoaşă, din care ies nouă şerpi. Cărţile populare de benzi desenate fac creatura să semene mai degrabă cu un dragon cu nouă capete.

— Unchiule, a spus el, am urmărit toată încleștarea. Dacă Euristeu are voie să te-mpovăreze cu încă o misiune, atunci ar trebui să am şi eu voie să te ajut. Dă-mi voie să-ți fiu scutier.

La drept vorbind, imixtiunea racului îl înfuriase cumplit pe Heracle. Câte o misiune pe rând, asta fusese înțelegerea. Adăugarea unui al doilea pericol — neanunțat — i s-a părut nedreaptă. Heracle a acceptat oferta nepotului său şi a pus la cale cu el un nou plan de atac. Sunt tentat să cred că ideea a izvorât mai degrabă din mintea lui Iolau decât a lui Heracle, care era un om de acțiune, un om al elanurilor înflăcărate şi un om de un curaj fără margini, însă nu şi un om al ideilor.

Planul prevedea abordarea sistematică a Hidrei. Heracle avea să înainteze şi să reteze un cap, după care Iolau avea să se ivească fulgerător şi să ardă ciotul cu o torță, împiedicând creşterea altor capete. Taie, cauterizează, taie, cauterizează, şi tot aşa — ăsta era sistemul la care s-au gândit cei doi. Şi a mers.

După ore de eforturi epuizante şi dezgustătoare, a rămas un singur cap, cel nemuritor — capul care nu putea să moară. În cele din urmă, Heracle l-a retezat şi pe el şi l-a îngropat adânc sub pământ. Respirația otrăvitoare a Hidrei îşi emană gazul sulfuros pe apele lacului Lerna până în ziua de azi.

— Mulțumesc, i-a spus Heracle lui Iolau. Acum du-te acasă. Şi nu-i spune o vorbă lui taică-tu.

Heracle ştia că fratele lui vitreg s-ar fi înfuriat dac-ar fi auzit că fiul său trecuse printr-o asemenea primejdie.

Heracle n-a simțit nevoia să-şi arate respectul față de Hidră. La urma urmelor, capul nemuritor trăia mai

departe şi îşi revărsa ura de sub pământ. Heracle n-a îngenuncheat lângă trupul care se zvârcolea în semn de considerație, ci ca să-şi înmoaie vârfurile săgeților în sângele care se închega. Săgețile otrăvite aveau să se dovedească nemăsurat de folositoare — şi nemăsurat de triste.

Folosirea lor avea să schimbe lumea.

3. Căprioara din Cerinia

Între timp, Euristeu devenise viclean. Un şarpe de apă era una, dar nici măcar Heracle nu putea să câştige în fața unui olimpian.

— Adu-mi căprioara de aur din Cerinia[42], a spus el.

Era încrezător că această a Treia Muncă a lui Heracle avea să fie şi ultima, fiindcă reuşita avea să însemne moarte sigură sau măcar chinuri veşnice.

Căprioara cu coarne de aur şi picioare de bronz din Cerinia nu putea să facă rău nimănui. Animal mai iute decât orice ogar sau săgeată, ea era pentru vânători o provocare, dar nu şi un pericol. Însă căprioara îi era închinată lui Artemis şi de fapt *aici* se găsea amenințarea. Sălbăticia cu care zeița îşi proteja favoriții şi pedepsea orice sacrilegiu împotriva ei înseşi sau a supuşilor ei era bine-cunoscută. Ea nu avea să îngăduie să i se întâmple nimic rău preaiubitei sale căprioare. Heracle fie dădea greş în misiune, fie era răpus de Artemis pentru îngâmfare.

---

42 Cirene sau Cerinia se află astăzi în nord-vestul Peloponezului, în regiunea cunoscută drept Ahea. Din numele acestei regiuni derivă cuvântul „ahei", termenul generic folosit de Homer pentru a desemna trupele greceşti care au luptat în Războiul Troian.

Oricum ar fi fost, Euristeu era sigur că nesuferitul lui văr nu avea să se mai întoarcă.

Vreme de aproape un an, Heracle şi-a urmărit prada peste dealuri şi — aşa ar fi logic — peste văi. În cele din urmă, el a izbutit să prindă animalul în capcană şi să-l imobilizeze.

Nu voia să facă rău unui animal atât de timid şi de frumos. Şi-a atârnat cu grijă căprioara pe după umeri şi i-a vorbit în şoaptă până când au ajuns înapoi la Micene.

În timp ce trecea printr-o pădure, Artemis i-a ieşit în cale din umbră.

— Cum îndrăzneşti? a şuierat ea, ridicându-şi arcul de argint.

— Zeiță, zeiță, îți cerşesc îndurare.

Heracle a pus un genunchi în pământ.

— Îndurare? Nu cunosc acest cuvânt. Pregăteşte-te să mori.

Pe când Artemis ochea, fratele ei geamăn, Apollo, a ieşit dintre copaci şi i-a împins arcul în jos.

— Stai, surioară, i-a spus el. Nu ştii că el e Heracle?

— Şi dac-ar fi tatăl nostru, Aducătorul de Furtună, tot l-aş săgeta fiindcă a îndrăznit să-mi ia căprioara.

— Am înțeles, a spus Heracle cu glasul cel mai umil. E un sacrilegiu cumplit, dar sunt supusul regelui Euristeu şi el mi-a poruncit să-i duc animalul. E voința Herei să-i dau ascultare.

— Voința Herei?

Apollo şi Artemis s-au sfătuit. Regina Cerului avea — în cel mai bun caz — relații încordate cu odraslele concepute de Zeus cu alte femei[43] şi nu le făcuse niciodată

[43] Pentru împrejurările tensionate ale naşterii lor, vezi *Mythos*.

viața ușoară gemenilor. Așa că i-a amuzat pe amândoi să-i ajute dușmanul.

Artemis s-a întors spre Heracle.

— Poți să-ți vezi de drum, i-a spus ea. Dar după ce arăți căprioara la curtea din Micene, trebuie să-i dai drumul înapoi în libertate.

— Eşti pe cât de frumoasă, pe atât de înțeleaptă, a zis Heracle.

— Vai de mine, a rostit Apollo. Nu prin linguşeli de soiul ăsta îți croieşti drum spre inima soră-mii. Ia-o din loc.

Euristeu a fost uluit când l-a văzut pe Heracle întorcându-se cu minunatul animal, pe care a dat de ştire că-l va face exponatul cel mai de preț al menajeriei personale. Cu toate acestea, ținând cont de ce-i promisese lui Artemis, Heracle a spus:

— Desigur, regele meu. Vino şi ia-o, e a ta.

Chiar când Euristeu se apropia, Heracle, ascuns sub veşmântul din piele de leu, a ciupit zdravăn căprioara de fund. Euristeu a sărit s-o prindă, dar animalul a luat-o la sănătoasa cu un țipăt, scoțând scântei din lespezile palatului cu copitele sale de bronz.

— Nu ți-ai îndeplinit misiunea! a mârâit Euristeu.

— Maiestate, ți-am adus căprioara aşa cum ne-am înțeles, a spus Heracle. E păcat că n-ai fost îndeajuns de iute ca să pui mâna pe ea şi s-o păstrezi, dar nu mă poți învinovăți pe mine pentru asta.

S-a întors spre curteni.

— Cu siguranță am făcut tot ce mi s-a cerut, nu?

Un murmur de încuviințare solidară dinspre curteni l-a oprit pe Euristeu să spună ce simțea cu adevărat.

Uneori Heracle era în stare să dea dovadă de ceva înrudit cu şiretenia veritabilă.

4. Mistreţul din Erimant

Noua misiune a lui Heracle era să aducă viu la curte un mistreţ uriaş, care făcea prăpăd în ţinutul din jurul Muntelui Erimant din Arcadia.

Misiunea în sine n-a fost cea mai mare provocare de care a avut parte Heracle şi nici nu prea ar fi meritat povestită dacă n-ar fi avut loc un anume episod. Pe lângă că-l dezvăluie pe eroul nostru cum nu se poate mai stângaci şi mai neatrăgător, episodul poate fi considerat declanşatorul împrejurărilor care vor duce la moartea lui cumplită.

Heracle s-a dus să afle care erau obiceiurile mistreţului de la un prieten care trăia în apropiere, un centaur pe nume PHOLUS. Vlăstare ale lui IXION şi ale lui NEPHELE, zeiţa norilor[44], centaurii erau creaturi hibride. De la cap până la mijloc erau ca oamenii, dar restul corpului lor era de cal. Arcaşi iscusiţi, ei erau războinici aprigi şi viteji, însă de multe ori se înfuriau şi deveneau violenţi şi destrăbălaţi când dădeau de băutură. Marile excepţii erau Chiron, maestru al artelor vindecării şi învăţătorul înţelept al lui Asclepius[45], mai târziu al lui Iason şi Ahile, precum şi al lui Pholus, prietenul lui Heracle. Chiron

---

44 Vezi *Mythos* pentru povestea lui Ixion. Se vor spune mai multe despre Nephele şi Chiron în povestea lui Iason, iar cu centaurii ne vom reîntâlni când va fi vorba despre Tezeu.

45 Vezi *Mythos*.

era vlăstarul nemuritor al lui Cronos şi al oceanidei PHILYRA, pe când muritorul Pholus îl avea drept tată pe SILEN, însoțitorul burduhănos al lui Dionysos, iar mama sa era una dintre meliade, nimfele frasinilor. Sfatul lui Pholus pentru Heracle a fost să nu se gândească să-l prindă pe Mistrețul din Erimant înainte de venirea iernii.

— Prinde-l în cursă într-un nămete, asta e cea mai bună metodă, i-a spus el. Altminteri o să te facă să alergi după el cu limba scoasă. Până atunci, ce-ar fi să rămâi cu mine aici, în peşteră?

Heracle s-a bucurat nespus să profite de invitație. Într-o seară, după cină, el s-a servit cu vin dintr-un urcior de piatră. Nu avea de unde să ştie că vinul era proprietatea comună a întregului trib de centauri. Mirosul vinului i-a atras pe ceilalți centauri, care s-au înființat să-şi ceară partea. Asta l-a făcut pe Heracle să-şi iasă din fire (poate şi din cauză că se cam cherchelise) şi să se certe cu ei. Cearta s-a transformat în încăierare, iar încăierarea, în măcel, când Heracle a tras mai multe săgeți ale căror vârfuri, țineți minte, fuseseră înmuiate în sângele otrăvit al Hidrei.[46] Până şi bietul Pholus a murit când a scăpat pe picior o săgeată care i-a străpuns pielea deasupra copitei şi a făcut să-i intre destulă otravă în sânge ca să-l omoare. Câțiva dintre centaurii arcadieni au supraviețuit. Unul

---

[46] În anumite versiuni ale acestui episod, Chiron însuşi a fost zgâriat din greşeală de una dintre săgețile lui Heracle şi a îndurat chinuri înfiorătoare. Era singurul din rasa lui care, ca fiu al lui Cronos, era nemuritor. Perspectiva de-a trăi veşnic cu asemenea dureri i s-a părut insuportabilă lui Chiron. El i-a implorat pe zei să-l lase să moară, iar Zeus i-a făcut pe plac, trimițându-l pe cer sub forma constelației Săgetătorului, arcaşul pe jumătate om, pe jumătate cal. Iată încă un exemplu flagrant de inconsecvență temporală, câtă vreme Chiron avea să fie mai târziu învățătorul lui AHILE, care încă nu se născuse.

dintre ei se numea NESSUS, care în timp — după cum vom vedea — avea să răzbune aceste morți într-un fel de-a dreptul cumplit.

Între timp, un Heracle jignit şi ranchiunos a ajutat la îngroparea morților, înainte să se concentreze pe misiunea pe care o avea de îndeplinit: prinderea mistrețului. Cu zăpada acoperind acum pantele de sus ale munților, a urmărit şi a prins cu uşurință animalul într-un nămete mare, l-a urcat pe umăr şi s-a înapoiat anevoie la Micene.

Când s-a întors cu mistrețul care încă era cum nu se poate mai viu, Euristeu a fost atât de îngrozit de fiara uriaşă, încât a sărit într-un vas mare de piatră şi a rămas ghemuit acolo.

— Ce vrei să fac cu el?

— Ia-l de aici.

— Nu vrei să-l cercetezi? Are nişte țepi, o frumusețe.

— Ia-l de aici *acum*!

Vocea lui Euristeu s-a auzit cu ecou dinăuntrul vasului.

Scena s-a numărat printre preferatele olarilor decoratori din Grecia, cărora le-a plăcut să-l prezinte pe Euristeu cel înfricoşat pitindu-se în vas, pe când Heracle amenința să arunce peste el un porc uriaş, care se zbătea furios.

5. Grajdurile lui Augias

La jumătatea şirului de munci — sau cel puțin aşa *credea* Heracle, dar vom discuta despre asta la momentul cuvenit —, Euristeu chiar şi-a făcut socoteala că *de data asta* îi dăduse lui Heracle o problemă pe care nu avea

cum s-o rezolve. Şi chiar dacă misiunea nu-l ucidea, şi-a spus regele cu o veselie răutăcioasă, măcar îi răpea viața veşnică. La urma urmelor, oracolul îi spusese lui Heracle că doar ducerea la *îndeplinire* a sarcinilor avea să-i asigure nemurirea — simplul fapt că încerca nu era suficient. Aşa cum formulase Yoda cu mult, foarte mult timp în urmă, într-o galaxie îndepărtată: „Fă. Sau nu face. «Încerc» nu există".

Regele Augias al Elidei, fiu al regelui-soare Helios, avea o cireadă care număra trei mii de vite. Animalele erau nemuritoare şi, drept urmare, produseseră de-a lungul timpului o cantitate de bălegar mult peste medie.[47] Grajdurile în care erau ținute vitele nu mai fuseseră curățate de treizeci de ani.

— Te duci în Elida, i-a spus Euristeu lui Heracle, şi faci lună grajdurile regelui Augias *într-o zi*.

Ajuns în Elida, Heracle a cerut să i se înfățişeze regelui şi a încheiat o înțelegere cu el: dacă reuşea să curețe grajdurile în ziua următoare, între răsăritul şi apusul soarelui, Augias îi dăruia a zecea parte din cireadă.

Dacă v-am dat impresia că Heracle era o namilă acefală, un nătărău fără seamăn, un supererou prost bâtă, v-am indus un pic în eroare. Era un tip *direct* — asta e calitatea pe care i-aş asocia-o în primul şi în primul rând. Poate că ne-am obişnuit prea mult să credem că tactica indirectă, subtilă şi elaborată e mai inteligentă şi mai eficace decât asalturile necomplicate, dar uneori nu e aşa. Nu-mi imaginez ca inteligentul Tezeu sau vicleanul Odiseu să fi putut născoci vreodată un plan atât

---

47 Oare aşa îşi satirizau grecii zeii? Dând de înțeles că nemuritorii erau mai plini de căcat decât muritorii?

de frumos ca devierea celor două râuri care treceau prin regat, Peneus şi Alpheus. Fireşte, era nevoie de o putere uriaşă ca să disloci porțiuni din zidurile grajdurilor şi să schimbi cursul râurilor, însă ideea era frumoasă tocmai prin simplitate. Aşa cum plănuise Heracle, apele s-au revărsat peste grajduri şi au luat cu ele mizeria adunată în treizeci de ani. Şuvoaiele bogate în îngrăşăminte au irigat câmpiile şi lanurile Elidei şi au îmbogățit pământul cât vedeai cu ochii.

În triumf, Heracle i-a cerut lui Augias răsplata de trei sute de capete de vită, dar regele, care îşi iubea cireada mai mult decât orice pe lume, a refuzat să-şi țină promisiunea.

— Euristeu mi te-a trimis să-mi cureți grajdurile ca sclav al lui, a spus el, aşa că ar fi inutil şi incorect să te răsplătesc. În plus, n-am făcut nicio învoială cu tine.

— Ba da, ai făcut! a strigat fiul lui Augias, PHYLEUS, care-l admira pe Heracle şi a fost şocat când a văzut cât de urât se purta tatăl lui cu eroul. Te-am auzit foarte bine.

Furios, regele i-a izgonit pe amândoi din regat. Phyleus a fost exilat pe Dulichium, o insulă din Marea Ionică[48], pe când Heracle s-a întors la Micene clocotind de mânie. El a jurat ca la un moment dat să se întoarcă şi să se răzbune pe Augias.

Cu toate acestea, oamenii din Elida l-au ovaționat pe Heracle când le-a străbătut regatul ca să se întoarcă la Tirint. Câmpurile proaspăt îngrăşate, îmbogățite cu atât de mult bălegar, aveau să aducă belşug în toată regiunea.

---

[48] Aflată la sud de Marea Adriatică. Numele acestei mări e derutant, fiindcă „Ionia" se referă la o regiune din Asia Mică (Turcia de astăzi) situată la est de Grecia, în timp ce Marea Ionică se află la vest de Grecia.

Heracle readusese liniştea şi siguranța în Nemeea, în Lerna şi pe Muntele Erimant. El nu mai era doar un erou pentru regi şi războinici. Era apărătorul oamenilor.

6. Păsările Stimfaliene

Heracle s-a înfățişat la palatul din Tirint ca să afle ce-i mai pregătise Euristeu. Fără să spună nimic, regele s-a aşezat pe tron şi şi-a mângâiat barba.

— Foarte bine, a început el într-un târziu. Misiunea ta următoare e să cureți lacul Stimfalia de mulțimea de păsări care trăiesc acolo.

Când vine vorba de Păsările Stimfaliene, sursele nu cad de acord în privința detaliilor referitoare la această muncă a lui Heracle. La ora actuală se acceptă că erau nişte creaturi de temut, mâncătoare de oameni, de mărimea unor cocori, cu ciocuri de fier, pinteni de aramă şi excremente urât mirositoare şi toxice. Considerate sacre de ARES, zeul războiului, se adunaseră pe malurile tivite de copaci ale lacului Stimfalia, făcând prăpăd şi aducând la disperare satele din nord-estul Arcadiei, făcând ca zona înconjurătoare să fie, pe o distanță de mulți kilometri, cu totul de nelocuit.

Terenul de sub copacii în care se cuibăriseră păsările era o mlaştină fetidă. Când Heracle a încercat să se apropie, s-a cufundat în smârcurile puturoase până la umeri. Văzând în ce situație se află, Atena i-a trimis o ditamai pârâitoarea de bronz fabricată în atelierul lui Hefaistos. Din cauza zgomotului ei rapid şi asurzitor, păsările s-au speriat şi au zburat înfricoşate din cuiburi,

iar Heracle a reuşit să doboare îndeajuns de multe ca să le facă pe celelalte să plece de acolo — ne vom mai întâlni o dată cu ameninţarea lor mortală, cu o altă ocazie.

7. Taurul din Creta

— Taurul din Creta? a repetat Heracle.

— Da, a răspuns ţâfnos Euristeu. Trebuie să-ţi spun fiecare lucru de două ori? Taurul din Creta. Bou. Juncan. Masculul vacii. Creta. Insulă. Adu-l.

Cu mulţi ani în urmă, un uriaş taur alb ţâşnise din mare pe ţărmurile Cretei. Taurul fusese trimis de zeul Poseidon ca răspuns la rugăminţile regelui MINOS, care voia să-şi sperie supuşii printr-un semn care să arate că stăpânirea lui se bucura de aprobare divină. Ideea fusese să-i jertfească taurul lui Poseidon odată ce fraţii lui acceptau dovada, însă Minos şi soţia lui, PASIPHAE, au fost atât de fermecaţi de frumuseţea creaturii, încât nu s-au mai îndurat s-o măcelărească. Mai mult, Pasiphae chiar s-a împreunat cu el şi i-a dăruit un fiu pe nume ASTERION, jumătate om, jumătate taur, cunoscut sub numele de Minotaur, care trăia într-un labirint complicat, pe care-l construise pentru găzduirea lui arhitectul, inventatorul şi proiectantul lui Minos, marele DEDAL.

Între timp, taurul semăna groaza prin Creta, sălbatic, de neîmblânzit şi înfricoşător. Ca un hatâr făcut lui Minos, Euristeu l-a trimis pe Heracle să-l supună şi să-l aducă la Tirint — viu.

Cu o abordare total diferită de a vărului său mai mic, Tezeu (după cum vom vedea mai încolo), Heracle nu avea altă tehnică decât încrederea în propria lui putere şi în curajul lui fără margini. A găsit taurul, a urlat la el, l-a scos din minți şi s-a plantat în fața lui. Când taurul s-a năpustit asupra sa, Heracle l-a apucat pur şi simplu de coarne[49] şi i le-a răsucit. Taurul a rezistat cu toată puterea. Încetul cu încetul, Heracle l-a culcat la pământ, rotindu-se cu el, cam la fel cum făcuse cu Leul din Nemeea şi cu Mistrețul din Erimant. Fără să dea drumul coarnelor, a urlat în urechea taurului, l-a plesnit, l-a lovit, l-a ciupit, l-a pocnit şi l-a muşcat. În cele din urmă, fiara snopită şi vlăguită a rămas nemişcată sub el şi s-a supus voinței lui. Încălecând-o, Heracle a străbătut valurile din care se născuse şi a mers aşa până în Peloponez. A intrat cu taurul în palatul lui Euristeu, care s-a mai adăpostit o dată în vasul de piatră.

— Ah, lua-te-ar dracii, scapă odată de el, ai înțeles?

— Eşti sigur că nu vrei să-l gâdili după ureche?

— Scapă de blestemăția asta!

Dacă Euristeu ar fi strigat din vasul de piatră: „Jertfeşte-l zeilor", poate că întreaga istorie a lumii ar fi arătat altfel. Aşa însă, Heracle s-a conformat şi a lăsat taurul în libertate. Odată scăpat de stăpân, taurul a plecat în galop, oprindu-se hăt departe, în estul Greciei continentale, pe Câmpia de la Maraton, unde i-a chinuit şi i-a hărțuit pe localnici până când, aşa cum vom vedea, un alt mare erou l-a înfruntat în cele din urmă şi a pus capăt vieții lui extraordinare.

---

[49] S-ar putea ca de aici să vină expresia „a lua taurul de coarne".

8. Iepele lui Diomede
(plus povestea Alcestei și a lui Admetos)

— Deci ai avut grijă şi de taur, a spus Euristeu, trăgându-se de barbă. Foarte isteț, nimic de zis. Dar un singur taur nu prea e cine ştie ce, nu?

Heracle n-a zis nimic. Aştepta noi instrucțiuni.

— Bun. Aş vrea să-mi aduci cele patru iepe ale lui DIOMEDE.

— Diomede?

— Chiar n-ai habar de niciunele? Diomede e regele Traciei. Iepele sunt femelele cailor. Caii sunt patrupede cu coamă şi copite. Sunt patru la număr. Patru este un număr între trei şi cinci. Acum pleacă. Şi să nu mi te-ntorci fără ele, ai înțeles?

În drumul lui spre nord, unde era Tracia, Heracle s-a oprit la Pherae, ca să stea cu prietenii lui, regele ADMETOS din Pherae şi regina ALCESTA, o pereche a cărei poveste merită s-o aflați.

Cu mulți ani în urmă, Zeus fusese nevoit să-l ucidă pe Asclepius, fiul lui Apollo, maestrul medicinei şi al artelor vindecării.[50] Ares şi Hades i se plânseseră de obiceiul lui Asclepius de a-i readuce la viață pe muritori, transformând războiul şi moartea într-o absurditate. Zeus le acceptase punctul de vedere şi-l lovise pe Asclepius cu un trăsnet. Scos din minți de furie, Apollo a năvălit în atelierul lui Hades şi a dat peste cei trei CICLOPI care răspundeau de fabricarea trăsnetelor lui Zeus. Apollo nu putea să-l pedepsească pe regele zeilor pentru moartea lui

---

50 Vezi *Mythos*, subcapitolul *Născut de două ori*.

Asclepius, dar putea să-i pedepsească pe cei trei Ciclopi: Arges, Steropes şi Brontes. Prin urmare, i-a ucis pe toți trei cu săgeți. O asemenea răzvrătire nu putea fi tolerată, iar Zeus l-a alungat pe Apollo din Olimp, condamnându-l să muncească pentru un muritor. Renumit pentru ospitalitate (o cale întotdeauna sigură spre inima lui Zeus), Admetos, regele Tesaliei, a fost muritorul ales de Zeus, care i l-a trimis pe Apollo să-i ducă vitele la păscut vreme de un an şi o zi.

Pedeapsa s-a dovedit a nu fi deloc un act de ispăşire pentru Apollo. El şi Admetos s-au înțeles de minune din prima zi. Admetos, care tocmai moştenise tronul şi încă nu se căsătorise, era fermecător, ospitalier, bun la suflet şi atrăgător ca înfățişare. Departe de a fi stăpânul lui Apollo, tânărul rege i-a devenit iubit. Lui Apollo îi plăcea să fie păstor şi avea grijă ca toate vacile lui Admetos să fete gemeni, sporind astfel masiv valoarea cirezii regale. Deținerea de vite era pe vremea aceea — cam la fel ca în ziua de azi — un indicator important al avuției şi al statutului. Admetos a prosperat, iar timpul cât a trebuit să muncească Apollo pentru el a trecut într-o clipită. Cei doi au rămas prieteni, iar zeul chiar şi-a ajutat favoritul s-o cucerească pe Alcesta, una dintre cele nouă fiice ale regelui PELIAS din Iolcos.[51] Alcesta era atât de frumoasă, încât pentru mâna ei se întreceau prinți şi nobili din toată Grecia. Tatăl ei a hotărât s-o dea de soție primului pețitor care izbutea să înhame un mistreț şi un leu la un car de luptă. Înjugarea acestor două fiare din cale-afară

51 O să aflăm mai multe despre Pelias în povestea lui Iason, în care este un personaj important. Alcesta a fost una dintre fiicele care au comis nefericita greşeală cu oala de gătit.

de sălbatice se dovedise până atunci imposibilă pentru toți pretendenții, dar, cu ajutorul lui Apollo, Admetos a reuşit. El a condus apoi carul de luptă până în fața lui Pelias şi astfel şi-a câştigat mireasa.

Zeul a venit din nou în ajutorul prietenului său când, preocupat s-o pețească şi s-o câştige pe Alcesta, Admetos a uitat de mulțumirile şi de sacrificiile pentru sora geamănă a lui Apollo, Artemis, care se prea poate să fi fost mai sensibilă la neglijențe — reale sau închipuite — decât oricare alt olimpian. Ea l-a pedepsit pe Admetos trimițând nişte şerpi în camera mirilor şi stricându-le însurățeilor bucuria primei nopți împreună. Totuşi Apollo l-a ajutat pe Admetos, spunându-i ce rugăminți şi jertfe ar îmbuna-o cel mai uşor pe sora lui ofuscată. Şerpii s-au făcut nevăzuți şi a urmat luna de miere. Extazul din camera mirilor s-a reflectat într-o armonie conjugală deplină, iar căsnicia lui Admetos cu Alcesta s-a dovedit printre cele mai fericite din Grecia.

Atât de mult ținea Apollo la Admetos, încât nu suporta ideea ca îndrăgitul lui prieten să moară. Dar în loc să-l implore pe Zeus să-i acorde nemurirea favoritului său, cum făcuseră Selena şi Eos pentru câte un iubit muritor[52], Apollo a abordat altfel chestiunea. El le-a poftit pe MOIRE — numite şi Parce: CLOTHO, LACHESIS şi ATROPOS — în Olimp şi le-a îmbătat criță.

— Dragele mele Moire, le-a spus el, clătinându-se uşor şi vorbind împleticit, ca să le facă să creadă că era la fel de cherchelit ca ele, vă iubesc.

— Şi noi te iubim, mă jur, a răspuns Atropos.

---

52 Vezi *Mythos*, pp. 366-70.

— Eşti cel mai… hâc… tare, a sughiţat Clotho.

— Aşa am zis şi eu dintotdeauna, a adăugat Lachesis cu un nod în gât, ştergându-şi o lacrimă.

— Îi vin de hac oricui zice altceva, să mor eu.

— Aşa-i, dar-ar dracii-n ei.

— Sunt mâncaţi!

— Deci, dac-aş vrea să vă cer un hatâr, doamnelor…, a spus Apollo.

— Spune.

— Se face.

— Trebuie doar să ceri.

— Prietenul meu, Admetos. Un om de pus la rană. Prinţ.

— Nu e rege?

— Mă rog, da, e rege, a recunoscut Apollo. Dar e un bărbat princiar.

— Are sens, a acceptat Atropos. Un rege princiar.

— Nu şi prinţ regal?

— Iată despre ce-i vorba, a continuat Apollo, nevrând să devieze de la subiect. Vă rog din suflet să aveţi grijă să nu-i fie tăiat firul vieţii.

— Păi, asta e treaba mea, să tai fire, a zis Atropos.

— Ştiu, a spus Apollo.

— Vrei să *nu*-i tai firul vieţii?

— Mi s-ar părea cel mai mare dintre favoruri.

— Vrei să trăiască veşnic?

— Dacă se poate aranja.

— Oho, ăsta zic şi eu favor. Dar eu cu asta mă ocup, tai firul vieţii. Să *nu*-l tai… e cu totul altceva. Voi ce ziceţi, suratelor?

Apollo le-a umplut din nou cupele.

— Mai beţi ceva cât vă gândiţi.

Moirele s-au pus pe chibzuit.

— Fiindcă te iubim, a spus Clotho într-un târziu.

— Mult…, a adăugat Lachesis.

— Fiindcă te iubim mult, o să ne-nvoim. Doar de data asta. Dacă prietenul tău… cum zici că-l cheamă?

— Admetos. Admetos, regele din Pherae.

— Dacă Admetos, regele din Pherae, găseşte pe cineva dispus să moară în locul lui…

— …atunci am putea foarte bine să nu-i făiem tirul…

— Să nu-i tăiem firul…

— Mă rog…

Asta a fost învoiala pe care Apollo i-a explicat-o apoi lui Admetos.

— N-o să fii dus în lumea subpământeană dac-o să găseşti pe cineva, pe oricine, care să accepte să-ți ia locul.

Admetos s-a dus la părinți. Au avut deja parte de ce era mai bun în viață, s-a gândit el, şi normal că unul dintre ei o să accepte să fie luat mai devreme, dacă asta o să însemne nemurirea mea.

— Tu m-ai făcut, i-a spus el tatălui său, PHERES, şi e de datoria ta să ai grijă să trăiesc pentru totdeauna.

Spre mirarea şi înjosirea lui Admetos, Pheres n-a vrut câtuşi de puțin să coopereze.

— Da, te-am făcut şi te-am crescut ca să stăpâneşti peste regatul ăsta, dar nu văd de ce-ar trebui să mor pentru tine. Nu există nicio lege a strămoşilor şi nicio lege în Grecia care să spună că părinții trebuie să moară în folosul copiilor. Te-ai născut să-ți trăieşti propria viață, oricum ar fi, fericită sau mizerabilă. Ți-am dat tot ce-a fost nevoie. Nu mă aştept să mori pentru mine şi nu te aştepta nici tu să mor pentru tine. Înțeleg, îți place lumina zilei. Dar ce te

face să crezi că taică-tu o urăşte? Află un lucru: suntem morți de mult. Şi o fi viața scurtă, dar e dulce.[53]

— Da, dar tu ți-ai trăit viața, iar eu…

— O să ajung la sfârşitul vieții când o să-mi vină rândul, nu când spui tu.

Pus la punct de carne din carnea lui, Admetos a aruncat năvodul şi mai departe. Nu se gândise niciodată la nemurire până atunci, dar, după ce-i spusese Apollo în ce fel era cu putință s-o obțină, ideea în sine ajunsese să-l obsedeze. Acum credea că era dreptul lui. Se gândise că avea să fie o treabă uşoară să găsească pe cineva, pe oricine, care să facă lucrul ăsta simplu pentru el — să moară. S-a dovedit însă că toți oamenii păreau, la fel ca tatăl lui, nerezonabil de hotărâți să se cramponeze de viață. În cele din urmă, cea care i-a venit în ajutor a fost fidela şi iubitoarea lui soție, Alcesta. Ea a zis că se bucura să moară în locul soțului ei.

— Vorbeşti serios?

— Da, dragul meu, a spus ea, bătându-l uşor pe mână.

— Chiar eşti bucuroasă că faci asta pentru mine?

— Sunt bucuroasă dacă te văd pe tine bucuros.

A fost ridicat un mormânt superb din marmură, iar Alcesta s-a pregătit pentru ziua în care trebuia să moară Admetos şi care avea să fie de fapt ziua morții ei. Însă, când a venit sorocul, Admetos s-a sucit. Şi-a dat seama cât o iubea pe Alcesta şi cât de searbădă i-ar fi fost viața fără ea. De fapt, a înțeles că o existență lungă, fără sfârşit, de unul singur ar fi fost mai rea decât moartea. A implorat-o pe Alcesta să nu plece. Însă acordul ei de a-i lua locul

[53] Citat aproximativ din *Alcesta* de Euripide, dramaturgul atenian din secolul al V-lea î.H., care spune aceeaşi poveste.

soțului fusese auzit şi notat de Parce. Trebuia să moară — şi a murit.

Tocmai în clipele acestea, când un Admetos răvăşit de durere încerca să se împace cu ce făcuse, la palat şi-a făcut apariția Heracle.

Admetos ținea atât de mult la îndatoririle lui de gazdă, încât nici prin cap nu i-a trecut să refuze un musafir. S-a străduit din răsputeri să-şi ascundă suferința şi să-şi trateze oaspetele cu toată căldura şi mărinimia pentru care era vestit. Cu toate acestea, Heracle n-a putut să nu observe că vechiul lui prieten era îmbrăcat în negru.

— Ei bine, adevărul e că avem pe cineva care-a murit în palat.

— Atunci te las. Pot să vin altă dată.

— Nu, nu. Te rog, intră. Insist.

Heracle tot nu era sigur. Nu numai gazdele au îndatoriri, ci şi oaspeții.

— Cine a murit? Cineva apropiat?

Admetos nu voia să-şi împovăreze prietenul cu deznădejdea lui.

— Nu e rudă de sânge, te asigur… (Ceea ce, tehnic vorbind, era adevărat.) O femeie din casă, atâta tot.

— A, bine, în cazul ăsta…

Heracle a intrat în sala mare. Ochii lui au căzut lacom pe masa aranjată pentru ospățul funerar.

— Am zis întotdeauna că ai cele mai bune vinuri şi prăjituri, a spus el, servindu-se copios din ambele.

— Eşti foarte amabil, a zis Admetos. Te las puțin singur, dar te rog să te simți ca la tine-acasă.

Heracle a mâncat şi a băut vârtos. A terminat tot vinul de pe masă şi a urlat să i se mai aducă. Majordomul

palatului şi-a făcut apariția cu o expresie cruntă. Nici măcar riscul de-a dezlănțui cunoscuta furie a celui mai puternic om din lume nu-l putea face să se abată de la îndatoriri.

— Chiar nu ți-e ruşine? a şuierat el. Cum poți să mănânci şi să bei în halul ăsta, când e un doliu atât de mare la palat?

— Şi de ce dracu' să n-o fac? Cine-a murit? O fată-n casă sau o slujnică.

— Auziți-l, zei! Draga noastră regină a fost smulsă dintre noi şi tu îndrăzneşti s-o faci „fată-n casă sau slujnică"?

— Alcesta? Dar Admetos mi-a spus…

— Maiestatea sa e chiar acum în grădină, unde jeleşte de mama focului.

— Ah, ce prost sunt!

Heracle a căzut pradă uneia dintre crizele sale periodice de vinovăție şi de autoînjosire violentă. S-a lovit cu pumnii în piept şi s-a făcut singur cel mai nesimțitor bufon care a trăit vreodată, nedemn să fie oaspetele cuiva, un dobitoc, un bădăran şi un ins de cea mai joasă speță. Pe urmă şi-a venit în fire şi şi-a dat seama ce trebuia să facă.

— O să cobor în lumea subpământeană, şi-a spus el, şi o să mă bat cu oricine ar încerca să mă oprească s-o readuc pe Alcesta printre vii. Jur că asta o să fac.

Spre norocul lui Heracle, n-a fost nevoie de măsuri atât de drastice. Înainte s-o ia din loc, s-a dus să-şi prezinte omagiile la mormântul nou-nouț al Alcestei. Acolo l-a găsit pe THANATOS, zeul morții, chiar când îi lua sufletul.

— Dă-i drumul! a mugit Heracle.

— N-ai ce să cauți aici, a spus Thanatos. Îți poruncesc să…

Cu un urlet, Heracle s-a aruncat asupra lui, doborându-l pe neputinciosul Thanatos la pământ şi pisându-l cu pumnii.

După o vreme, Admetos a terminat de jelit în grădină şi s-a întors în palat.

— Unde-i Heracle? a întrebat el.

— A, ăla, a pufnit majordomul. A plecat de îndată ce-a aflat că a murit regina. Din partea mea, călătorie sprâncenată.

Chiar atunci, Heracle a dat năvală.

— M-am întors, a spus el, bătându-l pe umăr pe Admetos, şi am adus o prietenă.

S-a întors spre uşă şi a strigat:

— Poți să vii.

Alcesta a intrat în încăpere şi s-a oprit cu un zâmbet sfios în fața soțului ei, căruia nu-i venea să creadă.

— M-am luptat cu Moartea şi am culcat-o la pământ ca să ți-o aduc înapoi, a spus Heracle. Aşa că ai naibii grijă şi păstreaz-o cum trebuie de-acum încolo.

Admetos n-a părut să-l audă. Avea ochi doar pentru soția lui.

— Da. Bine. Atunci vă las singuri. Trebuie să mă duc în Tracia. Am de luat nişte cai.

Când îl trimisese după cele patru iepe ale lui Diomede, Euristeu omisese să-i dea alte amănunte lui Heracle. Cu toate acestea, numele iepelor ne sunt cunoscute. Ele erau PODARGOS („cea nărăvaşă"), XANTIPA („cea galbenă")[54], LAMPON („cea strălucitoare") şi

[54] Este şi numele legendar de afurisitei soții a filosofului Socrate. În realitate, *xanthos* e galben cu o nuanță de roşu, aşa că s-ar putea să însemne

DINOS („cea cumplită")[55]. Mai la obiect, Heracle nu ştia că, din cauza obiceiului pe care-l avea regele depravat de-a le hrăni cu carne de om, toate patru înnebuniseră de-a binelea şi erau prinse cu lanțuri de fier de nişte troace de bronz — ce mai, un pericol pentru oricine s-ar fi apropiat.[56]

Când a ajuns la palatul lui Diomede din Tracia, Heracle era însoțit de tânărul lui prieten şi iubit ABDEROS, fiul lui Hermes.[57] Lăsându-l pe Abderos să se uite la animale, Heracle s-a dus să poarte negocieri cu regele.

Neputând să-şi reprime curiozitatea, băiatul s-a apropiat prea mult de iepe. Una dintre ele i-a prins mâna între dinți şi l-a târât în grajd. A fost făcut bucăți şi devorat în câteva minute.

Heracle i-a îngropat rămăşițele sfârtecate şi a întemeiat un oraş în jurul mormântului, căruia i-a spus Abdera, în cinstea iubitului său pierdut.[58] Eroul disperat şi scos din

---

„murg" în accepție cabalină. E ciudat că, deşi sunt iepe, toate sursele dau nume cu terminații *masculine*. De exemplu, ar trebui să fie Podarge, nu Podargos.

55 Vezi şi *dinozaur*, care înseamnă „şopârlă cumplită", după cum am amintit în capitolul despre graie.

56 Unele surse susțin şi că scoteau flăcări pe nări.

57 Ca majoritatea grecilor clasici, Heracle era încântat atât de intimitatea femeilor, cât şi de cea a bărbaților. Iolau, nepotul lui, şi Hylas, pajul acestuia în timpul expediției de căutare a Lânii de Aur, erau un alt cuplu de amanți bărbați sau *eromenoi*.

58 Abdera există şi astăzi şi a fost faimos în epoca de vârf a filosofiei greceşti, fiindcă acolo s-a născut Democrit, pe care unii îl consideră întemeietorul metodei ştiințifice. (Vă recomand gândurile despre el ale fizicianului italian Carlo Rovelli, în excelenta lui carte *Realitatea nu este ce pare*.) Sofistul Protagoras, cunoscut pentru dialogul lui cu Socrate consemnat de Platon, s-a născut tot aici. Mai devreme, în secolul al V-lea î.H., poetul liric Anacreon şi-a găsit aici locul unde să se ascundă de perşi.

minți şi-a revărsat apoi toată furia asupra lui Diomede, măcelărindu-i gărzile de la palat, înşfăcându-l pe rege şi aruncându-l propriilor lui iepe. Gustul neplăcut al fostului lor stăpân le-a făcut pe iepe să le piară pofta de carne de om, aşa că lui Heracle i-a fost uşor să le înhame la un car şi să se întoarcă la Micene cu ele. Euristeu, care fără îndoială că se obişnuise cu dezamăgirea de a-l vedea pe Heracle întorcându-se nevătămat, a închinat iepele Herei şi le-a dus la montă, ca să aibă propriii lui cai pursânge. Mai târziu, grecii au crezut că din această rasă a coborât Bucefal, vestitul armăsar al lui Alexandru cel Mare.

9. Cingătoarea Hipolitei

— Departe spre răsărit, pe malurile Termodonului, trăieşte rasa amazoanelor! a spus ADMETA, cu răsuflarea tăiată de emoție.

Heracle şi-a plecat capul. Fiica lui Euristeu „primea" o muncă a lui Heracle drept cadou de majorat.

— Pune-l să facă ce vrei, scumpo, o îndemnase Euristeu mai devreme. Cu cât e mai greu şi mai periculos, cu atât mai bine. Prea a avut numai misiuni uşoare pân-acum.

Admeta ştiuse din prima clipă ce avea să-i ceară eroului. Ca multe grecoaice tinere, adora această bandă de

---

Viața şi opera lui au inspirat crearea în Anglia secolului al XVIII-lea a Societății Anacreontice a gentlemenilor muzicieni amatori. Linia melodică din „Lui Anacreon din ceruri", cântecul clubului, a fost şterpelită de americani în 1814 și potrivită cu versurile poemului *The Star-Spangled Banner (Drapelul presărat cu stele)*, în prezent imnul Statelor Unite. S-ar mai fi auzit oare acest cântec la începutul fiecărei competiții sportive importante din SUA dacă Abderos n-ar fi fost mâncat de cai? Acest tip de speculație te poate scoate din minți.

femei puternice, independente şi absolut incapabile de regrete, visând de mult să devină la rândul ei amazoană.

— Fiice ale lui Ares şi ale nimfei HARMONIA, i-a spus ea lui Heracle, amazoanele se dedică luptelor şi grijii față de suratele lor.

— Aşa am auzit, a răspuns Heracle.

— Regina lor…, a continuat Admeta, roşie la față de emoție, e HIPOLITA. Hipolita cea vitează, Hipolita cea frumoasă, Hipolita cea sălbatică. Niciun bărbat nu poate s-o cucerească.

— Am auzit şi asta.

— Poartă o cingătoare, o centură minunată, împodobită cu pietre prețioase, pe care i-a dăruit-o tatăl ei, Ares. O vreau eu.

— Poftim?

— Trebuie să-mi aduci cingătoarea Hipolitei.

— Şi dacă preferă s-o păstreze?

— Nu te juca cu fata mea, Heracle. Supune-i-te.

Aşa se face că Heracle s-a trezit navigând spre răsărit, către ținutul amazoanelor. Faima acestor războinice mândre se răspândise în întreaga lume antică.[59] Călare pe armăsari — primii războinici din lume care făceau asta —, amazoanele înfrânseseră toate triburile cu care luptaseră. Când cucereau şi supuneau câte un nou trib, îi luau acasă pe bărbații pe care-i socoteau capabili să facă cele mai bune fiice şi se împreunau cu ei. După ce bărbații îşi făceau datoria, erau ucişi, aşa cum se întâmplă

[59] Cuvântul *amazoană* înseamnă sau poate să însemne „fără sâni", şi, deşi artiştii şi sculptorii de mai târziu le-au prezentat pe aceste femei ca neavând sâni sau având doar unul, în prezent se crede că numele lor se lega de priceperea fără egal la trasul cu arcul. Or, ca să poată încorda arcul la maximum, sânul trebuia dat la o parte…

cu masculii călugărițelor şi ai multor specii de păianjeni şi peşti. De asemenea, îi ucideau pe toți bebeluşii de sex bărbătesc, crescând doar fete care mai târziu să facă parte din bandă. Dacă erau acuzate de cruzime, subliniau cât de multe copile din lumea „civilizată" erau lăsate să moară pe vârfuri de munte[60] şi cât de multe femei erau folosite ca animale de prăsilă, nedându-li-se alt scop în viață decât să slujească, să facă pe plac şi să asculte.

Heracle n-a luat deloc în râs greutatea misiunii pe care-o avea de îndeplinit. Însă când corabia lui a ajuns în regiunea Pont de pe coasta sudică a Mării Negre, eroul a fost mirat de primirea prietenoasă pe care i-au făcut-o mai multe amazoane, printre care şi regina Hipolita. Amazoanele şi regina lor nu erau singurii luptători eroici care dobândiseră faimă în lumea antică. De mai bine de opt ani Heracle reuşea imposibilul fără să se plângă, iar veştile despre puterea, curajul şi rezistența lui în condiții atât de vitrege se răspândiseră în lung şi-n lat. Heracle scăpase lumea de multe amenințări şi de multă teroare. Înfruntase vrăji şi monştri cu vitejie şi demnitate. Doar mojicii şi invidioşii nu-l admirau. Prețuirea amazoanelor pentru curaj, demnitate şi putere le depăşise neîncrederea şi disprețul instinctiv față de bărbați, astfel încât i-au întâmpinat cu căldură şi cu respect pe el şi pe membrii echipajului.

Lui Heracle şi marinarilor li s-au atârnat ghirlande de flori la gât şi au fost ospătați pe malurile Termodonului.[61]

Heracle era profund atras de Hipolita, care avea ținută, înțelepciune şi o autoritate pe care n-o întâlneai

60 Vezi capitolul dedicat Atalantei, p. 323.

61 În prezent, râul Terme din sudul Turciei.

adesea. Nu ridica vocea niciodată şi nu părea să aştepte atenție sau adorație. Şi totuşi Heracle s-a trezit fiind atent doar la ea şi simțind ceva vecin cu venerația, ceva ce nu mai simțise pentru nicio altă ființă — femeie sau bărbat — pe care-o cunoscuse.

Ea părea să-l placă la fel de mult. Iar dacă avea vreo urmă de zâmbet pe față când a văzut că nu reuşeşte să cuprindă cu ambele mâini brațul lui musculos, zâmbetul acela nu era de batjocură, ci de amuzament că o asemenea ciudățenie trăia pe pământ.

— Asta o să-l poată cuprinde, a spus ea, desfăcându-şi cingătoarea.

Şi avea dreptate: talia ei şi bicepsul lui Heracle aveau aceeaşi mărime. Prinzându-i cingătoarea pe braț, Hipolita i-a declarat că-l făcea să arate mult mai bine.

— Oroarea aia de blană de leu, cu tot cu cap, plus măciuca aia groaznică… fără-ndoială că sunt bune să-i sperie pe proşti şi pe laşi, dar bărbații n-ar trebui să se teamă de un strop de culoare şi de strălucire.

Ea a zâmbit din nou, în timp ce Heracle îşi cerceta cingătoarea cu pietre prețioase din jurul brațului. Hipolita a observat că pe chipul lui se aşternuse norul unei încruntături.

— Să nu-mi spui că te temi că brățara asta nu se potriveşte cu masculinitatea ta colosală. Aveam altă impresie despre tine.

— Nu, nu, a zis Heracle. Nu-i asta…

— Dar ce?

— Spui c-ai auzit de misiunile pe care mi le-a încredințat vărul meu, Euristeu?

— Toată lumea ştie de Muncile lui Heracle.

— Aşa li se spune?

— Chiar dacă admitem o anume exagerare firească a isprăvilor tale când trec din gură-n gură, tot se pare c-ai făcut lucruri miraculoase.

— Sunt convins că majoritatea poveştilor sunt aiureli.

— E-adevărat că în clipa când ai intrat cu Mistreţul din Erimant în sala tronului lui Euristeu, el s-a speriat atât de rău, c-a sărit într-un vas de piatră?

— Asta, da, e adevărat, s-a învoit Heracle.

— Şi că l-ai aruncat pe Diomede să-l mănânce iepele lui?

Heracle a încuviinţat din cap încă o dată.

— Atunci spune-mi, măreţe erou, ce te poate tulbura acum?

— Păi, vezi tu, am ajuns la a noua dintre misiunile astea — sau „Munci“, cum le zici tu. Din cauza asta sunt aici.

Hipolita a devenit ţeapănă.

— Sper că nu trebuie s-o târăşti pe Hipolita în lanţuri în faţa acelui tiran nemernic, nu?

— A, nu, nu… nu asta. E vorba de cingătoarea asta…

Şi-a coborât privirile spre centura care-i încercuia braţul.

— Fiica lui Euristeu, Admeta, m-a trimis să i-o aduc. Dar acum, că te-am cunoscut, nu-mi mai vine să…

— Asta-i tot? E a ta, Heracle. Primeşte-o cu bucurie ca pe un cadou de la mine. Ca de la războinic la războinic.

— Dar ţi-a dăruit-o zeul Ares.

— Iar acum femeia Hipolita ţi-o dăruieşte ţie.

— Se spune că purtătorul ei nu poate fi învins în bătălie. O fi adevărat?

— Eu am purtat-o de la paisprezece ani şi n-am fost înfrântă niciodată.

— Atunci n-am dreptul…

— Te rog. Insist. Aşa, acum vreau să văd dacă eşti la fel de mare şi în alte locuri…

Îi vom lăsa acum pe Heracle şi Hipolita prinşi într-o îmbrăţişare pătimaşă în cortul ei de regină de pe ţărmurile Termodonului.

Aţi putea crede că această a Noua Muncă a fost prea uşoară pentru Heracle. Şi cu siguranţă că zeiţa Hera tocmai astea credea. Ura pe care-o avea faţă de Heracle nu se micşorase cu anii. Ba chiar crescuse cu fiecare dintre triumfurile surprinzătoare ale eroului. Popularitatea lui o scotea din minţi. Îşi propusese să-l umilească şi să-l distrugă. În schimb, copii şi chiar oraşe erau numite după el şi se compuneau cântece în care i se lăudau puterea, curajul şi lipsa autocompătimirii. Ei bine, o să arate ea întregii lumi că nu-şi aleseseră bine sărbătoritul.

Luând înfăţişarea unei amazoane, Hera a patrulat pe malul râului, semănând derută, îndoială şi neîncredere.

— Să nu-l credeţi pe Heracle… a venit să ne-o răpească pe regină… Am auzit că tocmai în clipa asta oamenii lui se pregătesc să ne ia prizoniere, să ne violeze şi să ne vândă ca sclave în târgurile din Argolida… Ar trebui să-l ucidem înainte să apuce să ne distrugă pe toate…

În cort, Heracle s-a ridicat în capul oaselor, devenind brusc atent.

— Ce-i gălăgia aia?

— Femeile mele care petrec cu bărbaţii tăi, fără doar şi poate, a spus Hipolita somnoroasă.

— Aud nişte cai.

Heracle s-a întins peste Hipolita culcată cu fața în jos şi a ridicat o parte din pânza cortului. Amazoane călare trăgeau cu arcul în oamenii lui! Iar câteva se apropiau în galop de cort. Sângele i s-a urcat la cap într-o clipită, iar pe ochi i s-a aşternut o ceață roşie. Zâmbetele şi ospitalitatea fuseseră o capcană. Hipolita încercase să-şi bată joc de el.

— Trădătoareo! i-a strigat el. Eşti o… prefăcută şi o… *vrăjitoare*!

I-a prins capul în mâini şi, odată cu ultimul cuvânt scuipat cu mânie, i-a sucit gâtul care a trosnit ca o creangă uscată dintr-un copac.

A înşfăcat măciuca şi a ieşit în goană din cort. A rotit măciuca şi a răsturnat de pe cai dintr-o lovitură trei amazoane care se apropiau de el. Celelalte i-au văzut pe brațul cingătoarea Hipolitei — însemnul autorității şi invincibilității ei. Şi n-au mai fost în stare să lupte. Îmbărbătați de vederea căpeteniei lor cu sângele zvâcnindu-i la tâmple şi urlând ca un leu, oamenii lui Heracle i s-au alăturat. N-a trecut mult şi pe malurile râului au rămas o mulțime de amazoane moarte.

Heracle şi oamenii lui au făcut popas în Troia, pe lungul drum de întoarcere la Micene. Cetatea era condusă pe atunci de LAOMEDON, nepotul regelui ILOS, care i-a dat cetății celălalt nume, Ilium, ca în marea epopee homerică *Iliada*.

Troia era o cetate frumoasă, iar ridicarea zidurilor ei se încheiase cu puțin timp în urmă prin grija zeilor Apollo şi Poseidon. Însă Laomedon cel lacom, duplicitar şi nesăbuit, a refuzat să le plătească munca. Ca să

se răzbune, Apollo a tras cu săgeți cu ciumă în cetate, pe când Poseidon a inundat câmpia Iliumului şi a trimis acolo un monstru al mării care să-i chinuie şi să-i devoreze pe troienii care încercau să scape din cetatea asediată de molimă.

Preoții şi oracolele din Troia i-au spus lui Laomedon că singurul fel în care putea să scape Troia de boală, foamete şi dezastru era să-şi ia propria fiică, pe HESIONE, şi s-o înlănțuie goală de o stâncă din câmpia acoperită de ape, pentru ca monstrul marin să se ospăteze cu ea.[62]

Aşa arătau lucrurile la sosirea lui Heracle. El a promis s-o elibereze pe Hesione dacă i se dădeau caii care se născuseră din darul făcut de Zeus lui Tros.[63] Laomedon s-a învoit, iar Heracle l-a ucis imediat pe monstru şi a salvat-o pe Hesione. Laomedon şi-a nesocotit din nou promisiunea, refuzând să-şi onoreze înțelegerea şi să renunțe la cai.

Heracle n-a avut timp să pună lucrurile la punct. Mai era puțin şi se împlinea anul, iar el trebuia să se întoarcă la Euristeu şi să fie trimis la a Zecea Muncă. Promițându-şi să se întoarcă şi să se răzbune pe Laomedon, a făcut cale întoarsă spre Micene.

---

62 O umilință la fel ca cea îndurată de Andromeda. Imaginea tinerei neputincioase, înlănțuită de o stâncă în aşteptarea unui dragon nemilos, este răspândită şi nu se întâlneşte doar în mitologia şi în arta greacă. Îndrăznesc să spun că fiecare dintre noi poate să-i ofere o interpretare, în funcție de aderența la o anumită şcoală de psihologie, la diverse politici de gen etc.

63 Cu două generații în urmă, Zeus şi-l făcuse iubit şi paharnic pe frumosul prinț troian Ganimede. Drept compensație, Zeus i-a trimis lui Tros nişte cai fermecați.

10. Vacile lui Gerion

— Poftim! a spus Heracle şi a aruncat cingătoarea la picioarele Admetei. Sper să-ți poarte noroc.[64] Şi-acum, mărite rege, a zecea şi ultima expediție, dacă eşti bun.

Euristeu s-a foit neliniştit pe tron. Era sigur că mai mulți curteni chicotiseră la auzul apelativului „mărite rege".

— Prea bine, Heracle, a spus el. O să te duci în Erytheia şi o să-mi aduci vacile lui GERION. Toată cireada.[65]

Vă amintiți, sper, că, atunci când Perseu a tăiat capul Meduzei, din gâtul ei căscat au ieşit cei doi copii încă nenăscuți pe care îi concepuse cu Poseidon. Unul era calul înaripat PEGAS, celălalt, Chrysaor, tânărul cu sabia de aur. Din împreunarea lui Chrysaor cu CALLIRRHOË, „gingaşa" fiică a titanilor Oceanos şi Tethys, se născuse Gerion cel cu trei capete, un monstru cumplit, care proteja cu sălbăticie o cireadă uriaşă de vaci roşii pe insula apuseană Erytheia.[66] Ca ajutor pentru păzirea acestei ci-

---

64 Cingătoarea Hipolitei a fost dezgropată cu succes din ruinele templului Herei din Micene de către dr. Henry Walton „Indiana" Jones Jr., dar în prezent zace într-o cutie ascunsă într-un vast depozit al guvernului american, la un loc cu Chivotul Legământului şi cu un exemplar din jocul Jumanji.

65 Apariția frecventă a taurilor, vacilor, mistreților, scroafelor, berbecilor, mioarelor, cerbilor, căprioarelor şi cailor în aceste aventuri este, bineînțeles, o reflectare a importanței acestor animale în viața economică, socială şi agricolă din Grecia antică. Locul lor în agricultură, comerț şi civilizație contrastează cu amenințarea pe care o reprezintă dragonii, centaurii şi alți monştri. S-ar putea spune despre clasa mistreților şi a taurilor mutanți sau sălbatici că reprezintă o stare intermediară între domesticit şi monstruos. Despre şerpi, animale sacre îndeosebi pentru Atena şi Hera, se poate susține că formează o clasă de sine stătătoare. Ei pot fi mortali şi pot fi profetici, dar nu pot fi domesticiți.

66 Numele Erytheiei înseamnă „roşu" sau „roşiatic", fiindcă, atunci când soarele ajungea în dreptul ei, deja avea culoarea roşie a apusului. Unii

rezi rare şi prețioase, Gerion îl avea pe uriaşul EURYTION, fiul lui Ares, precum şi un câine feroce cu două capete, fratele lui CERBER, pe nume ORTHRUS.

Erytheia se găsea atât de departe în ținuturile apusene neexplorate ale lumii, încât ca să ajungă acolo Heracle a trebuit să călătorească mai mult decât o făcuse vreodată. S-a încins şi s-a mâniat atât de rău pe când se târa prin deşertul libian, încât a urlat scos din minți spre soarele arzător şi a amenințat să-l săgeteze pe Helios şi să-l doboare din car. Şi chiar dacă Helios se trăgea din rasa nemuritoare a titanilor, tot se temea de pagubele cumplite pe care puteau să i le producă săgețile lui Heracle.

— Nu trage, Heracle, fiu al lui Zeus! a urlat el, destul de speriat.

— Atunci ajută-mă! i-a răspuns Heracle tot cu un urlet.

Helios s-a învoit să nu mai plutească atât de aproape de pământ, dacă eroul promitea să nu tragă. Mai mult, ca să-i uşureze întru câtva călătoria spre apus, s-a oferit să-i împrumute lui Heracle marea lui Cupă. În fiecare zi, Helios călătorea pe cer, în carul lui solar, din ținuturile estului îndepărtat[67] până în regatul la fel de îndepărtat al lui Oceanos.[68] Acolo îşi petrecea noaptea odihnindu-se

---

scriitori greci, iar mai târziu romani, au plasat Erytheia în Baleare. E posibil ca ea să fie Ibiza de astăzi. Alții au localizat-o şi mai la vest — o variantă ar fi insula vulcanică Madeira. Dată fiind prezența legendarului câine Orthrus, poate să fie vorba despre una dintre Insulele Canare — cuvântul „canare" neprovenind, fireşte, din numele unei păsări, ci din latinescul *canus*, care înseamnă „câine". Cel mai bun candidat ar fi însă Lanzarote, dat fiind că „rote" din finalul numelui înseamnă „roşu", cu toate că istoricii mediocri şi obsedați de factualism vă vor spune că e o simplă coincidență.

67 India, au convenit majoritatea surselor.

68 Irlanda? Britania? Portugalia? Există multe teorii.

în palatul apusean, înainte de-a porni din nou spre răsărit într-un fel de cupă sau bol enorm, purtat de curenții rapizi ai lui Oceanos. Acest „Râu al Oceanului“ care înconjura pământul îl aducea pe Helios înapoi la palatul de la răsărit, unde îşi pregătea caii şi se aşternea drumului pentru o nouă zi.

Heracle a acceptat cu eleganță să i se împrumute Cupa, acest bol de uz marinăresc[69], în care s-a aşezat cu genunchii ridicați, stând cât se poate de comod şi îndreptându-se spre Erytheia. La un moment dat, apele pe care era purtat au început să se agite, iar el a amenințat că-şi întoarce săgețile spre Oceanos. Nu cred că Heracle era arogant în convingerea lui că putea fi mai presus de un zeu, ci mai degrabă privea toate ființele vii de pe lume, divine sau muritoare, ca pe egalele lui. În orice caz, amenințarea lui l-a neliniştit pe Oceanos, care, la fel de înspăimântat de săgețile acelea cumplite cum fusese nepotul său, Helios, a domolit apele. Cât ai clipi din ochi, Heracle a ajuns pe insula Erytheia teafăr şi uscat.

Pe țărm l-a întâmpinat lătratul fioros al lui Orthrus, câinele cu două capete.

— Orthrus! a strigat Heracle. La fel ca multe dintre cele mai urâte creaturi ale lumii, eşti fiul lui Typhon şi al Echidnei. N-ai aflat că ăstora ca tine le-a sunat ceasul? Deja am ucis-o pe soră-ta, Hidra din Lerna, şi pe fiu-tău, Leul din Nemeea. E rândul *tău* să dispari de pe fața pământului.

---

69 Poate că palatul apusean al lui Helios se găsea în Țara Galilor, iar micile luntri în formă de bol pe care le folosesc pescarii galezi se inspiră din Cupa lui Helios.

Cu un răget din fiecare gâtlej, creatura s-a aruncat asupra lui Heracle, care a ridicat măciuca şi a izbit unul dintre capete. Celălalt cap s-a întors cu un schelălăit ca să se uite la tovarăşul lui zdrobit, care atârna fără viaţă de gâtul comun. Înainte ca al doilea cap să aibă vreme de jelit, măciuca a mai lovit o dată, curmându-i viaţa câinelui.

Păstorul Eurytion a auzit tărăboiul şi s-a apropiat, ridicându-şi şi el măciuca puternică.

— O să plăteşti, a mârâit el. Ţineam mult la câinele ăla.

— Atunci du-te după el! a strigat Heracle, trimiţându-i o săgeată în gât.

Otrava Hidrei şi-a făcut treaba şi Eurytion a murit înainte să atingă pământul.

Acum, Heracle s-a gândit să încerce să mâne vitele. N-a trecut mult şi în faţă i s-a arătat însuşi Gerion.

Atât de puţini muritori l-au văzut pe Gerion şi au mai trăit după aceea, încât relatările despre înfăţişarea lui variază. Însă toate au amintit că acest fiu al lui Chrysaor şi Callirrhoë avea trei capete. Cele mai multe l-au prezentat ca având şi trei trunchiuri, deşi o sursă susţine că cele trei capete porneau dintr-un singur gât şi un singur trunchi. Cele mai mari dezacorduri le-a suscitat felul în care se sprijineau aceste trunchiuri pe pământ. Unii au susţinut că ele se îngustau în jos într-o singură talie şi că prin urmare colosul avea o singură pereche de picioare; alţii, dimpotrivă, erau convinşi că avea trei perechi. Înclin, în ce mă priveşte, spre varianta cu două picioare, dar trei trunchiuri şi tot atâtea capete. Dincolo de orice dubiu e că Gerion era uriaş, tricefal şi din cale-afară de rău.

— Cine îndrăzneşte să-mi fure vacile? a mugit capul din stânga.

— Heracle îndrăzneşte.

— Atunci Heracle moare, a spus capul din mijloc.

— Încet şi în chinuri, a adăugat capul din dreapta.

— Când o să mori tu, a răspuns Heracle, o să fie de trei ori mai dureros decât oricare altă moarte de pân-acum.

Spunând asta, i-a trimis o săgeată în burtă lui Gerion. Otrava Hidrei a urcat în fiecare trunchi, prin cele trei gâturi şi prin cele trei capete, opărind şi distrugând totul în cale.

— Arde!

— Arde!

— Arde!

Urletele erau înfricoşătoare.

Cum a trecut Heracle marea cu vacile nu se consemnează. Trebuie să presupunem că a înghesuit câte a putut alături de el în Cupa lui Helios, făcând drumuri încoace şi încolo până când a transportat toată cireada pe ţărmul nord-african. În amintirea marii lui călătorii, a ridicat doi stâlpi uriaşi din piatră, unul în partea nordică sau iberică a strâmtorii care se deschide dinspre Mediterana spre Atlantic, celălalt în partea sudică sau marocană. Stâlpii lui Heracle îi întâmpină şi în ziua de azi pe călătorii care trec prin strâmtoare. Cel african se numeşte Ceuta, cel iberic e cunoscut drept Stânca Gibraltarului.

Heracle a avut nevoie de neobişnuit de mult timp să-i ducă vacile lui Euristeu. Le-a purtat prin Spania şi Ţara Bascilor, prin sudul Franţei şi nordul Italiei, coborând apoi pe coasta dalmată înainte ca primitoarele văi şi munţii Greciei să-i spună că se apropia de casă. Însă Hera cea însufleţită de ură a trimis nori de tăuni ale căror înţepături dureroase le-au făcut pe vaci să se împungă

între ele, s-o ia la goană şi să se risipească prin toată Grecia continentală.[70] Heracle a izbutit să le recupereze pe cele mai multe, dar era frânt de oboseală şi murdar de pe drum când şi-a mânat cireada pe porțile Tirintului, apoi în curtea de la palatul regelui Euristeu.

— Vai de mine, a spus Euristeu, mângâindu-şi barba. Asta-i tot? Înțelesesem că Gerion avea peste o mie de vite, or, din câte vede ochiul meu nepriceput, aici nu par să fie mai mult de cinci-şase sute.

— Atât a rămas, a zis Heracle. Bun, mi-am făcut datoria față de tine. Am îndeplinit tot ce mi-ai cerut şi ceva pe deasupra. E timpul să mă eliberezi din sclavie şi să-mi dai drumul acasă ca om liber, care a ispăşit pentru fărădelegile lui.

Euristeu a scos un râs răutăcios.

— A, nu. Nu prea cred, a spus el. Mai ai de îndeplinit două misiuni.

— Ai spus zece şi zece am îndeplinit.

— Da, dar la a Doua Muncă, i-a amintit Euristeu, te-a ajutat nepotul tău, Iolau, să răpui Hidra. Dacă n-ar fi ars el cu fierul roşu rana de la fiecare cap retezat, n-ai fi reuşit niciodată. Iar înțelegerea a fost să îndeplineşti fiecare misiune singur şi fără ajutor. Deci Hidra iese din discuție.

— Asta-i o mizerie!

— Țț-țț, stăpâneşte-ți firea asta păcătoasă, Heracle. Ştii ce s-a-ntâmplat cu Megara şi cu copiii tăi.

Lui Euristeu îi făcea plăcere toată povestea. S-a lins pe buze, în timp ce Heracle s-a ferecat din nou într-o tăcere ruşinată.

---

[70] O tortură preferată. Hera făcuse la fel cu Io, iubitul lui Zeus. Selena, zeița lunii, a trimis şi ea un nor să-l înțepe pe Ampedos, iubitul lui Dionysos. (Pentru ambele povestiri, vezi *Mythos*.)

— Apoi a urmat treaba cu grajdurile din Elida. Ai acceptat o răsplată de la regele Augias, aşa-i?

— Da, dar…

— Asta-nseamnă că n-ai îndeplinit misiunea ca o parte a ispăşirii în faţa mea, ci ca un angajat pe simbrie. Nici munca asta nu intră la socoteală.

— Nu m-a plătit deloc!

— Asta n-are a face. Prin faptul că ai cerut plată ai încălcat înţelegerea cu mine. Cele Zece Munci ale tale au devenit Douăsprezece.

Bineînţeles că la mijloc fusese Hera, prin una dintre preotesele ei, care şoptise aceste amănunte crude la urechea lui Euristeu.

Heracle şi-a lăsat capul în piept. Ştia că, dacă şi-ar fi pierdut cumpătul şi s-ar fi dezlănţuit sau ar fi plecat bombănind, toate strădaniile şi durerile din ultimii zece ani ar fi fost în zadar. Putea să aibă parte de nemurirea promisă de oracolul din Delfi doar dacă îşi ispăşea crima, iar ispăşirea putea să i-o aducă doar vărul lui laş Euristeu, despotul ăsta care rânjea, agentul crud al Herei. Nemurirea în sine nu-l interesa pe Heracle, însă ca nemuritor cu siguranţă putea să coboare în lumea subpământeană şi să-i readucă pe pământ pe Megara şi pe copii.

— Dat fiind că mi-ai adus atât de puţine vaci astăzi, ai noroc că nu te pun să mai faci *trei* munci, a spus Euristeu. Aşa ar trebui să fac, dar, din fericire pentru tine, mi-e frică de numărul treisprezece. Prin urmare, dac-ai terminat cu văicărelile şi nemulţumirile, o să-ţi încredinţez a unsprezecea misiune. Adu-mi merele de aur ale Hesperidelor.

11. Merele de aur ale Hesperidelor

Hesperidele, nimfe ale serii, erau cele trei fiice frumoase ale lui NYX, zeița nopții, şi ale lui EREBUS, zeul întunericului, cel care s-a ivit primul din Haosul primordial. Se ştia că Hesperidele aveau grijă de o grădină în care creştea un măr ale cărui fructe de aur îl făceau nemuritor pe norocosul care apuca să mănânce din ele. Gaia însăşi, zeița pământului şi mama tuturor, le dăduse câteva dintre aceste fructe lui Zeus şi Herei pentru ospățul de nuntă, iar acum Hera pusese o altă odraslă monstruoasă a lui Typhon şi a Echidnei, pe dragonul cu o sută de capete LADON, să păzească pomul.

Problema foarte spinoasă pe care o avea de rezolvat Heracle nu era dragonul încolăcit în jurul copacului — piedicile de soiul ăsta erau un lucru obişnuit pentru el —, ci faptul că nimeni nu avea nici cea mai vagă idee *unde* se găsea Grădina Hesperidelor. Unii spuneau că ar fi în nordul îndepărtat al Mediteranei, în ținutul înghețat al hiperboreenilor, pe când alții susțineau că s-ar fi întins la est de Libia.

În nordul Europei, Heracle a dat peste nimfele râului Eridanus.[71] Ele l-au îndemnat să-i ceară sfatul lui NEREU, unul dintre Bătrânii Mării.[72]

---

71 Poate Rinul, posibil Dunărea. Unii susțin chiar că râul străbătea legendarele Casiteride, „Insulele de Tinichea", care se referă, probabil, la Arhipelagul Britanic… Dacă Heracle a vizitat cu adevărat Britania, e foarte probabil ca în Cornwall să fi inventat sportul cunoscut drept „lupta cu odgonul" sau „trasul de funie".

72 Un titlu acordat şi micii zeități marine Proteu, care împărțea cu Nereu darul profeției şi pe al schimbării formei. De aici, „proteic". NEREU e poate mai cunoscut ca părinte — împreună cu soția lui, oceanida

— Dacă o să-l poți ține sub control, o să-ți spună tot ce ştie, i-au zis ele în cor.

La fel ca majoritatea zeilor acvatici, Nereu putea să-şi schimbe forma după bunul lui plac. Ştia nemaipomenit de multe lucruri şi, la fel ca toți cei binecuvântați cu darul profeției, spunea întotdeauna adevărul… Însă rareori întregul adevăr şi încă şi mai rar un adevăr limpede, necomplicat şi neînfrumusețat.

Nu ştiu cât i-a trebuit lui Heracle să-l găsească pe Nereu, dar până la urmă l-a descoperit pe un țărm îndepărtat, unde dormea încolăcit pe nisip. În clipa când Heracle i-a pus o mână pe umăr, Nereu s-a preschimbat într-o morsă corpolentă. Heracle l-a îmbrățişat strâns. Nereu s-a făcut vidră. Heracle a căzut pe nisip, dar tot a reuşit să se țină de el. S-a trezit înhățând diverse forme care se schimbau repede, una după alta: un rac-potcoavă, un lamantin, un castravete-de-mare şi un ton de dimensiuni mici. Orice formă lua Nereu, Heracle se ținea de ea şi nu-i dădea drumul. În cele din urmă, Nereu s-a dat bătut şi s-a transformat într-un pescar bătrân — poate forma lui cea mai apropiată de cea reală.

— Trebuie să înconjori marea-mamă, a spus el, până ai să găseşti pe cineva care-ți strigă numele de undeva de sus. O să-i dai ajutor şi o să te ajute la schimb.

Heracle n-a mai scos niciun cuvânt de la Nereu, aşa că şi-a slăbit strânsoarea şi l-a văzut cum se ridică spre cer sub forma unui pescăruş în zbor avântat.

Începând de pe coasta Africii, Heracle a cutreierat toate marginile lumii cunoscute, în căutare de indicii. În

---

DORIS — al numeroaselor şi prietenoaselor nimfe marine denumite *nereide* în cinstea lui.

drumul lui, dat fiind că era cine era, a mai lichidat câteva creaturi malefice. În ținuturile dintre Marocul şi Libia de astăzi[73], l-a întâlnit pe semigigantul ANTEU, un fiu al Gaiei şi al lui Poseidon, a cărui distracție preferată era să-i provoace la luptă pe trecători. Cine pierdea lupta trebuia să moară, iar Anteu ridicase pe malul mării, în cinstea tatălui său, un templu construit numai din craniile şi oasele nenumăratelor lui victime. Heracle aflase că Tezeu, vărul lui mai mic, îl înfrânsese pe regele CERCION în drum spre Atena folosind o tehnică nouă pe nume *pankration*, care combina procedeele tradiționale de luptă — prinderea, loviturile de pumn sau picior şi aruncarea la pământ — cu simularea, eschiva şi folosirea greutății şi a puterii adversarului împotriva lui. Pentru Heracle, muşchii erau de obicei singura armă de care avea nevoie în luptele cu mâinile goale, dar se instruise oricum în tehnicile de luptă ale lui Tezeu şi simțise că o matahală bătăuşă ca Anteu nu putea să fie o amenințare, oricât ar fi fost de bun ca luptător. Heracle s-a îndreptat spre templu şi şi-a strigat provocarea.

— Ha! a mugit Anteu cu încântare. Carevasăzică o să intru în istorie ca singurul campion care l-a învins şi l-a răpus pe Heracle, eroul oamenilor? Atunci aşa să fie!

S-au dezbrăcat aşa cum era obiceiul şi s-au postat față în față, cu picioarele lovind nisipul ca taurii care se pregătesc să atace. Heracle s-a mişcat primul, repezindu-se la Anteu, prinzându-l de cap mai-mai să-l sufoce, apoi l-a răsucit şi l-a trântit la pământ cu o asemenea putere, că s-a cutremurat pământul. Forța izbiturii i-ar fi ucis sau cel

---

73 Deci probabil undeva în Tunisia sau Algeria de astăzi.

puțin i-ar fi schilodit pe majoritatea adversarilor cu care se luptase Heracle. Dar, spre mirarea lui, Anteu a sărit de jos şi s-a aruncat asupră-i de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Asta era ciudat.

Pentru greci, scopul în lupta dreaptă era să-ți culci adversarul la pământ şi să-l ții acolo până se recunoştea învins. Heracle a reuşit cu uşurință să-l pună jos de câteva ori pe Anteu, care însă, în loc să obosească şi să se declare învins, părea să devină din ce în ce mai puternic. Heracle şi-a dat seama că cel care obosea era chiar *el*. Nu înțelegea. Îi luase bine măsura adversarului. Îl lovea peste picioare şi-l trântea la pământ de atâtea ori. Şi totuşi, după ce-o făcea, Anteu țâşnea la loc în picioare, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Ai fi zis că… *Bineînțeles!*

În mintea lui Heracle s-a făcut lumină. Anteu era fiul Gaiei. De fiecare dată când lua contact cu solul, îşi trăgea noi puteri de la mama lui, Pământul.

Heracle a înțeles ce trebuia făcut. Cu un ultim geamăt de efort, şi-a înfăşurat brațele în jurul lui Anteu, într-o strânsoare ca de urs, şi, lăsându-se în jos ca să-şi poată folosi bine picioarele, şi-a ridicat adversarul de la pământ. L-a ținut deasupra capului până când a simțit că puterile încep să se scurgă din corpul gigantului. Cu sforțarea de pe urmă, i-a frânt şira spinării şi l-a aruncat mort la pământ. Atingerea Gaiei nu i-a mai putut readuce fiul la viață. Heracle şi-a dat seama că țeasta lui Anteu stătea foarte bine ca ornament principal pe frontonul templului lui Poseidon, făcut din oase.

Pornind mai departe spre est, Heracle l-a întâlnit acum pe BUSIRIS, unul dintre cei cincizeci de fii ai lui

Aegyptus.[74] Grecii erau scârbiți de sacrificiile umane făcute de preoții lui OSIRIS, de la care îşi luase numele Busiris. Ca să pună capăt acestei practici oribile, Heracle s-a lăsat prins şi înlănțuit ca viitoare victimă a sacrificiilor. Pe când cuțitul preotului îi cobora spre piept, Heracle şi-a sfărâmat lanțurile şi l-a ucis pe Busiris, la un loc cu toți preoții din tagma lui. Apoi a redenumit oraşul Busiris după cetatea în care se născuse, Teba — motiv pentru care, începând de atunci, geografii şi istoricii au fost nevoiți să deosebească între Teba din Grecia şi cea din Egipt.[75]

În ciuda distragerilor provocate de aceste întâmplări de parcurs, Heracle n-a pierdut niciodată din vedere că trebuia să afle unde era Grădina Hesperidelor.

Ascultând de sfatul dat de Bătrânul Mării de a „înconjura marea-mamă" (ceea ce Heracle a presupus corect că însemna să navigheze de-a lungul țărmurilor Mediteranei[76], Heracle a ajuns în cele din urmă în ținuturile dintre mările Neagră şi Caspică. Aici, când s-a apropiat de Munții Caucaz, a fost strigat de o voce aflată mult deasupra lui, exact cum îi profețise Nereu.

— Bine-ai venit, Heracle. Te aşteptam.

Heracle şi-a ridicat privirile, ducându-şi mâna streaşină la ochi. Cineva era înlănțuit de o stâncă.

— Prometeu?

---

74 Vă aduceți aminte că Aegyptus era nepotul lui Poseidon şi al Libyei, precum şi unchiul Andromedei. Faptul că Heracle se trăgea din Perseu şi Andromeda făcea din Busiris o rudă îndepărtată.

75 Ruinele Tebei egiptene se găsesc la Luxor şi Karnak.

76 Grecii îi spuneau de obicei Mediteranei doar Marea, iar uneori Marea cea Mare sau Marea Noastră.

Cine altcineva să fi fost? Zeus îl prinsese pe titan cu un lanț de versantul unui munte uriaş şi trimitea în fiecare zi un vultur[77] să-i sfâşie şi să-i devoreze ficatul. Fiindcă Prometeu era nemuritor, ficatul îi creştea la loc peste noapte, iar a doua zi chinul începea din nou. Nenumărate generații din rasa oamenilor se ridicaseră, căzuseră şi se ridicaseră iarăşi de când creatorul şi ocrotitorul lor fusese silit să îndure aceste chinuri înfiorătoare.

Heracle ştia, bineînțeles, cine era cel înlănțuit de stâncă. Toată lumea ştia. Însă doar Heracle a îndrăznit să-şi ridice arcul şi să săgeteze vulturul răzbunător al lui Zeus pe când cobora de pe cerul însorit spre ei.

— De ce să te mint, nu-mi pare rău că s-a prăpădit, a zis Prometeu, uitându-se la vulturul care se prăbuşea ucis. Nu făcea decât să se supună poruncii primite de la Tatăl Cerului, dar trebuie să recunosc că ajunsesem să urăsc pasărea aia.

Lui Heracle nu i-a trebuit mult să-i sfărâme lanțurile lui Prometeu cu o lovitură de măciucă.

— Mulțumesc, Heracle, a spus titanul, masându-şi tibiile. N-ai idee cât de mult am aşteptat clipa asta.

— Nu cred că taică-miu o să fie foarte recunoscător.

— Zeus? Hm, nu ştiu ce să zic… Eşti trimisul lui printre oameni. Am auzit de isprăvile tale. Trilurile păsărilor îmi spun ce se-ntâmplă în lume, iar în vis am tot felul de viziuni. Ştiu că, la fel ca vărul tău Tezeu, şi tu scapi lumea de fiarele cele mai ticăloase, dragoni, şerpi şi monştri cu multe capete. Cu ajutorul eroilor ca tine, zeii curăță lumea de ființele de altădată.

---

[77] Sau o acvilă. Vezi *Mythos*, p. 184.

— Şi de ce-ar face Zeus aşa ceva?

— Se supune şi el legilor lui Ananke[78] la fel de mult ca noi, ceilalți. Ştie că lumea trebuie să fie un loc sigur pentru ca omenirea să înflorească. O să vină cândva ziua în care din ochii muritorilor o să dispară chiar şi creaturile inofensive — nimfele, faunii şi spiritele apelor, pădurilor, munților şi mărilor; tot ce-o să rămână din ele o să fie nişte zvonuri. Da, chiar şi noi, titanii. Până şi zeii de sus, din Olimp, o să dispară din memoria oamenilor. Văd lucrul ăsta, da, însă ține de viitorul îndepărtat. Între timp, mai sunt multe de făcut. Nu peste multă vreme o să ți se ceară să-i salvezi pe Zeus şi pe zei de o amenințare mare şi iminentă, amenințarea giganților, care chiar în clipa asta pun la cale să se ridice şi să cucerească Olimpul. De asta te-ai născut.

Heracle s-a încruntat.

— Vrei să spui că nu sunt nimic altceva decât un instrument al voinței zeilor? Eu n-am niciun cuvânt de spus?

— Soartă, Pedeapsă, Necesitate, Destin. Ele sunt reale. Dar la fel sunt şi mintea, voința şi spiritul tău, Heracle. Poți să te ții departe de toate astea. Găseşte-ți o frumusețe cu care să-ți petreci restul vieții în pace, având grijă de oameni, crescându-ți copiii şi ducând o viață de contemplare paşnică, iubire şi tihnă. Uită de planurile lui Zeus pentru tine. Uită de Hera şi de Euristeu. Uită de cruzimea cu care ți-au exploatat remuşcările. Ai plătit cu vârf şi îndesat. Fă-o. Pleacă. Eşti liber.

---

[78] Ananke este personificarea grecească a Necesității. La fel ca în cazul lui Moros (Pedeapsa) şi al lui Dike (Dreptatea), legile acestei zeități sunt mai puternice decât voința restului zeilor. Poate că ar fi prea mult să le numim personificări. Se poate vorbi despre ele ca despre nişte zeități, însă în realitate sunt privite ca nişte elemente ineluctabile ale sorții.

— Mi-ar plăcea… mi-ar plăcea o asemenea viață. Ah, ce mi-ar mai plăcea…, a zis Heracle. Însă știu că nu ăsta e rostul meu pe pământ. Și nu fiindcă așa mi-ați spus tu și oracolele, ci fiindcă așa *simt*. Știu de ce sunt în stare. Dac-aș nega lucrul ăsta, ar însemna că trădez. Și mi-aș sfârși zilele urându-mă.

— Vezi? a zis Prometeu. E *soarta* ta să fii Heracle, împovărat de munci, dar în același timp e și *alegerea* ta. Singur alegi să i te supui. Ăsta e paradoxul vieții. Acceptăm de bunăvoie că nu ni se face voia.

Povestea asta era cam prea profundă pentru Heracle. Înțelegea și nu înțelegea ce-i spunea Prometeu. Nutrea aceeași nedumerire cu privire la liberul-arbitru, care ne băga pe toți în ceață.

— Da, bine, mă rog, nu contează, am o treabă de făcut.

— A, da. A unsprezecea dintre misiunile pe care ți le încredințează vărul tău. Merele de aur. N-o să le poți lua direct din pom, niciun muritor nu e-n stare. Fratele meu, Atlas, ține cerul pe umeri acolo. Asta i-a fost pedeapsa pentru rolul avut în războiul titanilor cu olimpienii.[79] Trebuie să-l convingi pe Atlas să te-ajute. Grădina Hesperidelor se găsește departe, în vest. Te așteptă o călătorie lungă. Ai timp berechet să-ți faci un plan de acțiune. Acum…

Titanul s-a ridicat și și-a dezmorțit picioarele.

— Cred c-ar trebui să mă duc să-l caut pe Zeus. Să-mi plec capul și să-i cer iertare. Sunt sigur că nu mai e atât de supărat pe mine. Ba chiar s-ar putea să-și dea seama că are nevoie de mine.

---

[79] Vezi *Mythos*.

— Bine, dar vezi viitorul, *ştii* ce se-ntâmplă mai departe.

— Gândesc pe termen lung. Chibzuiesc şi-mi imaginez. Nu e chiar acelaşi lucru. Mergi cu bine, Heracle, şi primeşte-mi binecuvântarea.

Pe când Heracle îşi croia drum spre Hesperide, Prometeu s-a îndreptat spre Olimp şi spre tronul lui Zeus.

— Adu-mi aminte, a spus Zeus. Protem? Promedes? Pro-ceva, nu mai țin minte.

— Amuzant, a zis Prometeu. Să mori de râs, nu alta.

— Trădarea ta mi-a smuls inima din piept în fiecare zi. Ficatul creşte la loc mai uşor decât inima. N-am iubit niciodată un prieten cum te-am iubit pe tine.

— Ştiu asta, a spus Prometeu, şi-mi pare rău. Necesitatea e o grea…

— A, da, sigur. Dă vina pe Necesitate.

— Nu dau vina pe nimic, Zeus. Stau în fața tronului tău şi-mi ofer serviciile.

— Serviciile? Am deja paharnic.

Atena, care ascultase tot, s-a arătat de după o stâncă.

— Hai, tată. Să terminăm odată. Îmbrățişează-l.

S-a lăsat tăcerea. Zeus s-a ridicat cu un suspin.

Cei doi s-au apropiat încet unul de altul. Prometeu şi-a deschis brațele.

— Ai slăbit, i-a spus Zeus.

— Oare de ce? Şi văd cumva un fir alb în barba aia a ta?

— Grijile puterii.

— Ah, pentru numele Cerului, hai odată, a spus Atena.

— Atena e, ca de obicei, înțeleaptă, a zis Prometeu, pe când cei doi se desprindeau dintr-o îmbrățişare insuportabil de stângace şi de bărbătească. Expresia „pentru

numele Cerului“ n-a fost niciodată mai potrivită. Vin giganții. Ştii că vin?

Zeus a încuviințat din cap.

Unii spun că Heracle a mai navigat o dată în Cupa lui Helios, străbătând Marea Neagră şi Mediterana. Însă, indiferent ce mijloc de transport a ales, în cele din urmă a găsit Grădina Hesperidelor.

Uitându-se peste zid, a văzut pomul încărcat cu mere de aur strălucitoare. În jurul trunchiului stătea încolăcit marele dragon-şarpe Ladon. La vederea muritorului care se uita peste zid, şi-a ridicat capul şi a sâsâit.

Heracle şi-a slobozit săgeata, dragonul a țipat de durere şi corpul solzos i s-a descolăcit încet de pe trunchi. Încă o odraslă a Echidnei şi a lui Typhon zăcea fără suflare.

Heracle s-a cățărat pe zid şi s-a îndreptat spre pomi. Şi-a dat seama, aşa cum îl prevenise Prometeu, că nu putea culege merele pentru că era muritor. Nu pentru că i-ar fi lipsit puterea, ci fiindcă, de fiecare dată când întindea mâna după câte-un măr, acesta dispărea.

După o oră de încercări sortite eşecului, Heracle a ieşit din grădină şi s-a îndreptat spre coastă, în căutarea lui Atlas.

— Încercarea, şi-a spus el, într-o rară tentativă de-a face un calambur, a fost nefructuoasă.

L-a găsit pe Atlas cocoşat, copleşit şi încordându-se din răsputeri în arşița soarelui de amiază.

— Pleacă de-aici, domnul meu. Du-te. Nu-mi place să fiu privit.

Dar merita să te uiți la trupul impunător care purta o asemenea povară pe umeri. Mai mult ca sigur că ați văzut reprezentări ale lui în primele hărți ale lumii, care sunt

reunite în culegeri numite „atlase“. Iar întinderea de apă dintre Europa și America e cunoscută şi azi drept Oceanul „Atlantic“, în cinstea lui.

— Îmi cer iertare, a spus Heracle. Îți trimit salutări de la fratele tău, Prometeu.

— Ha! a mormăit Atlas. Prostul ăla. A-nvățat şi el lecția amară că e mai periculos să fii prietenul decât duşmanul lui Zeus.

— Mi-a zis c-ai putea să-mi faci rost de merele de aur care cresc în Grădina Hesperidelor.

— Du-te şi ia-ți-le singur, vezi ce se-ntâmplă.

— Era un dragon acolo, dar i-am venit de hac.

— Da' isteț mai eşti. Şi-atunci de ce n-ai luat merele?

— Cum încercam să iau unul, cum dispărea.

— Ha! Asta e mâna Hesperidelor. Poți să le vezi doar seara. Îmi sunt prietene. Vin şi stau de vorbă cu mine. Îmi dau cu apă pe frunte în zăpuşeala după-amiezii. De ce te-aş ajuta să furi de la ele? Tu ce-ai fi dispus să faci pentru mine în schimb?

Heracle i-a explicat care-i era misiunea.

— Înțelegi, dacă nu o să mă-ntorc la Tirint cu merele alea pentru vărul meu Euristeu, n-o să fiu iertat niciodată de crima mea cumplită. Aşa că sprijinul tău mi-ar fi cât se poate de prețios. Dar pot şi eu să fac ceva pentru tine. Sunt generații întregi de când gemi sub povara cerurilor. Aş putea să te scap de povară cât timp te duci după mere. Eu aş avea ce-mi doresc, iar tu te-ai bucura de un răgaz binecuvântat fără să se prăbuşească cerul peste tine.

— Tu? Să ții cerul? Dar eşti *muritor*. Musculos, ce-i drept, a adăugat el, măsurându-l pe Heracle din cap până-n picioare.

— A, sunt destul de puternic, sunt convins.

Atlas s-a gândit puțin.

— Foarte bine. Dacă crezi că poți să ții cerurile fără să fii zdrobit, vino lângă mine şi hai să-ncercăm.

Heracle făcuse multe demonstrații de putere supraomenească la viața lui, dar niciuna comparabilă cu aceasta. Când Atlas i-a mutat cerul pe umeri, s-a clătinat şi s-a chinuit să nu-şi piardă echilibrul.

— Pentru Dumnezeu, omule, vrei să te schilodeşti pe viață? *Picioarele* trebuie să preia greutatea, nu spatele. Nu ştii nimic despre ridicatul de greutăți?

Heracle a făcut cum i se spusese, lăsându-şi coapsele să preia sarcina incredibilă.

— Gata, a icnit el. M-am prins!

— Nu-i rău, a zis Atlas.

S-a îndreptat de şale şi şi-a arcuit spatele.

— Nu credeam c-o să mai stau vreodată drept. Toate merele?

— Adu-mi merele… Hesperidelor… aşa… mi s-a… spus…, a zis Heracle. Aşa că… da, bănuiesc că… toate…

— Iar dragonul e mort?

— Mai mort nu există.

— Bun. În regulă. Mă-ntorc imediat.

Atlas a plecat, iar Heracle s-a concentrat asupra felului cum respira. Orice s-ar întâmpla, şi-a spus el, o să le pot spune copiilor mei că odată am ținut cerul în spinare. Când s-a gândit la copii, nu i-au venit în minte zecile de fii şi fiice pe care-i făcuse peste tot în lume de-a lungul multor ani, ci doar cei doi pe care-i ucisese când fusese sub vraja Herei. Nu să ai greutatea cerului în spinare e o

povară cumplită, şi-a spus el, ci să ai mâinile pătate cu sângele propriilor tăi copii.

Vai, dar mult îi mai lua lui Atlas să se întoarcă.

Helios a trecut pe deasupra la o înălțime destul de mică, cufundându-se în roşeața palatului său de la apus.

Într-un târziu s-a ivit şi Atlas, ducând un coş ticsit cu mere de aur.

— Mulțumesc, Atlas! Mulțumesc. Frumos din partea ta să faci asta.

— Da' de unde, a spus Atlas, cu ochii luminați de un gând viclean. E o plăcere să fiu de folos. De fapt, pot să te ajut în continuare ducându-mă tot eu la Tirint şi dându-i merele astea vărului tău Euristeu din partea ta. N-ar fi nicio problemă…

Heracle ştia foarte bine la ce se gândea titanul. Dar, aşa cum am descoperit, chit că nu era cel mai subtil om din lume, Heracle nu era nici pe departe prost. Prefera să abordeze lucrurile direct şi fără complicații, dar învățase în timp lecția dură că simularea şi păcălirea pot fi arme mai bune decât forța cinstită şi curajul brut.

— Serios? a întrebat el, pe un ton de emoție recunoscătoare. Ar fi un lucru cum nu se poate mai cumsecade. Dar o să te mai întorci?

— Sigur, sigur, l-a liniştit Atlas. Îi duc merele lui Euristeu şi mă-ntorc direct — nici măcar nu rămân peste noapte la el la palat. Ce zici?

— N-am cuvinte să-ți mulțumesc! Dar, înainte să pleci, chiar trebuie să-mi pun ceva pe gât… Fii bun şi mai ține un pic greutatea, să pot să-mi împăturesc mantia şi să mi-o aşez pe umeri.

— Da, ştiu, ți se bătuceşte pielea pe spate de la povară, a spus Atlas, eliberându-l vesel pe Heracle de povară. Eu, unul, am făcut bătături la bătături… Stai! Unde pleci? Întoarce-te! Trădătorule! Escrocule! Mincinosule! O să te-omor! O să te fac bucăți! O să… o să…

Au trecut o noapte şi o zi înainte ca Heracle să nu mai audă mugetele, răcnetele şi blestemele titanului. Mulți ani mai târziu, când zilele zeilor se apropiau de sfârşit, Zeus s-a îmbunat şi l-a transformat pe Atlas în munții care-i duc numele mai departe. Ei împung cerul Marocului şi în ziua de azi.

Euristeu ştia că nu putea să păstreze merele. Preotesele Herei şi ale Atenei au insistat să fie înapoiate. Au fost lăsate peste noapte în templul Atenei şi în dimineața următoare nu mai erau. Atena le dusese cu mâna ei înapoi în Grădina Hesperidelor.

Însă râvnitele mere de aur încă nu-şi încheiaseră rolul în istoria omenirii.

Între timp, un zâmbet neplăcut îi arcuia buzele lui Euristeu pe când acesta se gândea care trebuia să fie a douăsprezecea şi ultima misiune. A douăsprezecea şi *cu adevărat* ultima.

— Adu-mi… aşa, stai să văd… da. Adu-mi…

Euristeu a savurat tăcerea încordată care a învăluit curtea în timp ce prelungea pauza dramatică.

— Adu-mi…, a spus el, studiindu-şi unghiile, adu-mi-l pe Cerber.

Icnetul curtenilor i-a depăşit aşteptările.

Dar Heracle i-a stricat regia.

— A, pe Cerber? a zis el şi nici dac-ar fi adăugat „Asta-i tot?“ n-ar fi reuşit să fâsâie mai bine spectacolul marii dezvăluiri a lui Euristeu. Foarte bine. Liber sau legat?

— Cum o fi! s-a stropşit Euristeu, adăugând, cu un semn scurt din mână: Şi-acum dispari din ochii mei.

12. Cerberul

În realitate, nepăsarea lui Heracle fusese doar mimată. Când a auzit ce-i cerea Euristeu, inima i-a sărit din loc şi a început să i se zbată ca un dihor prins în cuşcă. Cerberul, câinele iadului, era o altă monstruozitate grotescă, rod al împreunării lui Typhon cu Echidna. Heracle o răpusese pe sora Cerberului, Hidra, şi pe fraţii lui, Orthrus şi Ladon. Poate că Cerberul nu aflase. Poate că aceşti monştri nu nutreau afecţiune pentru fraţii lor. Heracle nu se îndoia că era în stare să-l supună pe sălbaticul câine cu trei capete, dar scoaterea lui de pe tărâmul lui Hades era cu totul altceva. Regele Morţilor avea să-i ridice în cale obstacole de netrecut.

Pe când se îndepărta de palatul lui Euristeu târşâindu-şi picioarele, Heracle a început să se gândească la un plan. Dacă voia să plece în siguranţă de pe lumea cealaltă cu Cerberul, trebuia să-l îmbuneze pe Hades. Iar drumul cel mai scurt spre ceea ce trecea drept inima lui Hades trecea prin soţia lui, PERSEFONA. Şase luni pe an, ea stăpânea alături de el ca regină a lumii subpământene. În lumea de deasupra, mama ei, Demetra, zeiţa fertilităţii, jelea pierderea fiicei sale iubite, iar toată bogăţia şi viaţa care cădeau în răspunderea Demetrei şi erau darul

ei pentru lume se ofileau treptat în moartea uscată a toamnei şi în frigul sterp al iernii. Când, după şase luni dedesubt, Persefona urca din ținutul morților, viața nouă şi mugurii primăverii explodau, urmați de vara plină, fertilă, fecundă şi rodnică, până când venea vremea ca Persefona să se întoarcă în lumea subpământeană şi ca întregul ciclu să reînceapă.

De-a lungul anilor, grecii învățaseră să sărbătorească acest ritm anual al morții şi reînnoirii prin ritualul cunoscut drept Misterele Eleusine, o punere în scenă spectaculoasă şi ceremonială a răpirii Persefonei de Hades şi a coborârii în regatul lui, a căutării disperate a fiicei de către mama ei, Demetra, şi în cele din urmă a întoarcerii ei în lumea de deasupra. Heracle credea că, dacă s-ar iniția în acest ritual, i-ar intra pe sub piele reginei lumii subpământeşti şi ar putea obține prin ea permisiunea lui Hades de a-i scoate animalul de companie favorit la lumina zilei.

Preoții, preotesele şi hierofanții din Eleusis, conduşi de Eumolpus, întemeietorul ordinului şi conducătorul ritualului, au acceptat cererea lui Heracle şi l-au familiarizat cum se cuvine cu misterele cultului lor dedicat creşterii, morții şi regenerării.[80]

Acum, Heracle s-a îndreptat spre Capul Tainaron din Peloponez, punctul cel mai sudic din întreaga Grecie[81], unde se găsea o peşteră care era una dintre intrările în

---

80 Conform unei alte versiuni, Heracle s-a dus în Attica pentru ceremonie şi a fost nevoie să fie făcut cetățean al Atenei, ca să poată lua parte la ritual. E posibil ca oamenii din Atena să fi vrut să-l revendice astfel pe cel mai mare dintre eroi, mai mare chiar şi decât iubitul lor Tezeu.

81 Poate mai cunoscut astăzi sub cealaltă denumire a lui: Capul Matapan.

lumea subpământeană. Aici el a fost întâmpinat de însuşi Hermes, întâiul psihopomp, cel mai mare dintre conducătorii sufletelor morților, care s-a oferit să-l însoțească. Nimeni nu ştia cavernele, coridoarele, galeriile şi încăperile lui Hades mai bine decât el.

Chiar în drum spre sala tronului, unde stăteau Hades şi Persefona, Heracle a dat peste vărul lui, Tezeu, ferecat în Scaunul Uitării alături de prietenul său, PIRITHOUS. Spre deosebire de celelalte forme spectrale care zburau pe acolo, cei doi nu erau duhuri, fantome fără corporalitate, ci oameni în carne şi oase. Amuțiți de o vrajă a Persefonei şi legați fedeleş cu doi şerpi uriaşi încolăciți în jurul lor, stăteau cu mâinile întinse, într-o implorare fără glas. Heracle l-a scos din strânsoarea lor pe Tezeu, care a urcat anevoie la lumina zilei, bâiguindu-şi mulțumirile. Însă când a încercat să facă la fel şi cu Pirithous, pământul s-a cutremurat sub ei. La urma urmei, nelegiuirea lui, încercarea de răpire a Persefonei, era prea gravă ca să poată fi iertată.[82]

Pe când înainta înăuntrul iadului, Heracle a văzut o umbră a Meduzei. Indignat de hidoşenia ei şi de zvârcolirea şerpilor de pe cap, a scos spada. Hermes i-a oprit mâna.

— E doar o umbră, o fantomă, şi nu mai poate să facă rău nimănui.

Ceva mai încolo, Heracle a văzut umbra vechiului său prieten MELEAGRU, prințul care condusese Vânătoarea din Calidon. Heracle fusese unul dintre puținiii eroi care nu luaseră parte la acea aventură formidabilă, aşa că i-a

---

82 Ruşinoasele aventuri ale lui Tezeu şi Pirithous urmează în scurt timp.

povestit Meleagru felul cum îşi găsise tristul şi chinuitorul sfârşit. Precum şi felul cum propria lui mamă, scoasă din minți de faptele lui, azvârlise în foc buşteanul a cărui ardere însemnase chiar moartea lui.[83]

— Dar faptele *tale* eroice au ajuns până şi-n cavernele astea mohorâte, a spus Meleagru. Îmi face bine să ştiu că există cineva ca tine în lumea celor vii. Dac-aş fi în viață, te-aş invita să-ți uneşti neamul cu al meu.

— De ce nu? a răspuns Heracle, profund mişcat. Ai o soră sau o fiică pe care s-o pot lua de soție?

— Sora mea DEIANIRA e o mare frumusețe.

— Atunci, după ce-o să scap de povara Muncilor ăstora, o să mă-nsor cu ea, a promis Heracle.

Meleagru i-a zâmbit spectral drept mulțumire şi s-a îndepărtat plutind.

În cele din urmă, Hermes a deschis uşile spre sala tronului şi le-a dat de veste regelui şi reginei lumii subpământene că aveau un oaspete.

Persefona, măgulită de pioşenia cu care se supusese Heracle Misterelor Eleusine, şi-a întâmpinat prieteneşte fratele vitreg. Soțul ei, Hades, s-a arătat mai degrabă ostil.

— De ce ți-aş da câinele meu?

Heracle şi-a întins mâinile.

— Euristeu m-a trimis după el, mărite PLUTON.[84]

— O să-l aduci înapoi?

---

83 Tulburătoarea soartă a lui Meleagru va fi dezvăluită când vom ajunge la povestea Atalantei.

84 În majoritatea relatărilor despre a Douăsprezecea Muncă se întâlneşte acest nume dat mai târziu lui Hades. Pluton s-a contopit cu PLUTO, zeul roman al bogăției. Metalele prețioase şi recoltele la fel de prețioase vin de sub pământ, aşa că a fost o contopire firească.

— Odată eliberat din sclavie, asta îmi propun să fac. Îți jur solemn.

— Nu-mi place povestea asta. Nu-mi place nici atâtica.

— Te înțeleg, a spus Heracle. La fel simte şi Hera.

— Ce-ai zis? a întrebat tăios Hades.

— Hera mi-a încredințat misiunile astea. Şi vrea să dau greş.

— Vrei să spui că dacă te las să-mi împrumuți câinele, Hera o să fie supărată?

— Supărată? O să spumege.

— Ia-l, e al tău.

— Vorbeşti serios?

— Dacă promiți că mi-l aduci înapoi. O să trebuiască să-l îmblânzeşti, normal. N-ai voie să foloseşti nicio armă. Nu aici. Fără sabie, fără măciucă, fără vestitele săgeți otrăvite. S-a-nțeles?

Heracle a încuviințat plecându-şi capul.

— Hermes, aici de față, o să-ți ia armele, o să te-nsoțească şi-o să aibă grijă să nu trişezi. Poți să pleci.

În drum spre ieşire, Hermes i-a dat un ghiont lui Heracle.

— Şi mai zic unii că eşti idiot. Cum ai ştiut că felul în care-l poți convinge pe Hades să facă un lucru e să-i spui c-ar enerva-o pe Hera?

— Cine zice că sunt idiot?

— Nu contează, dă-ncoace armele şi urmează-mă. „Hera o să spumege"… Stai să-i spun lui Zeus. O să-i placă la nebunie.

Minunată a fost lupta lui Heracle cu Cerberul. Hermes a bătut din palme ca un copil vrăjit şi s-a ridicat în aer pe călcâiele lui înaripate, atât de mult i-a plăcut spectacolul

lui Heracle, cu blana Leului din Nemeea pe spate, căutând să prindă într-o strânsoare sufocantă cele trei gâturi ale câinelui scos din minți de furie, în timp ce coada de şarpe i se ridica, scuipa şi lovea, iar animalul încerca să găsească un petic de piele pe care să-l străpungă cu colții lui tăioşi ca briciul.

Până la urmă, insistența neabătută a lui Heracle a dat roade şi câinele uriaş a căzut la pământ stors de puteri. Heracle, căruia îi plăceau câinii, ca multor eroi greci, a îngenuncheat lângă el şi i-a şoptit la ureche:

— Vii cu mine, Cerberule. Toți copiii Echidnei şi ai lui Typhon s-au dus, în afară de tine, fiindcă tu ai un rost şi un rol de jucat în marele mister al morții. Dar mai întâi am nevoie de ajutorul tău în lumea de deasupra.

Cerberul şi-a scos limbile, punând o labă pe brațul lui Heracle.

— Înțeleg că eşti gata de drum? Eşti frânt. Hai că te duc eu.

Amuzamentul lui Hermes s-a transformat în admirație uluită când l-a văzut pe Heracle că-l ridică pe Cerber ca să şi-l pună pe după umeri.

— La fel de uşor ca şi cum şi-ar pune un fular de lână, a spus Hermes, fără să se adreseze cuiva anume.

Când Heracle a intrat în sala tronului cu Cerberul mergând cuminte lângă el, Euristeu a mai avut o ocazie să sară în *pithos*-ul de piatră.

— Du-l înapoi jos! Du-l înapoi! s-a auzit ecoul vocii lui îngrozite din vas.

— Eşti sigur? a spus Heracle. Nu vrei să-l saluți? Să vezi ce ştie să facă?

— Cărați-vă!

— Mă eliberezi? Am făcut destul?

— Da.

— Mai tare, să audă toată curtea.

— DA, lua-te-ar naiba! Eşti liber. Ai făcut tot ce ți-am cerut. Te eliberez.

Trăgând un şut vasului, după care pesemne că lui Euristeu i-au țiuit urechile o săptămână, Heracle a plecat cu Cerberul. La porțile iadului, şi-au luat rămas-bun.[85]

— La revedere, fiară cumplită, a spus Heracle afectuos. Doar zeii ştiu ce-o să fac de-acum.

— Ba nu, nu ştiu, i-a zis Hermes, ivindu-se din întuneric cu armele lui. O să hotărăşti de capul tău. Tot ce ştie tatăl nostru Zeus e c-o să faci multe lucruri mărețe, poate chiar o să salvezi Olimpul.

După munci: crime și ranchiune

Primul lucru pe care l-a făcut Heracle după ce n-a mai fost sclavul lui Euristeu a fost să-şi caute soție.[86] A prins de veste că regele Eurytus al Oihaliei ținea o întrecere de tras cu arcul, urmând ca învingătorul să primească mâna frumoasei lui fiice IOLE. Heracle nu putea fi mai mulțumit. Chiar Eurytus îl învățase cum să pună săgeata în arc şi cum să tragă, sigur avea să fie un socru bun de pus la rană.

---

85 Se zice că unde au căzut balele Cerberului a crescut aconitul, plantă otrăvitoare letală cunoscută şi ca „blestemul lupului".

86 El pare să fi uitat intenția de a-şi readuce soția din lumea subpământeană şi, mai recent, promisiunea de-a se căsători cu Deianira, sora lui Meleagru.

A intrat în concurs şi (fără să-şi folosească săgeţile înmuiate în otrava Hidrei de data asta) a început fără probleme să obţină punctajele cele mai mari. Când a văzut asta, Eurytus l-a scos din joc.

— Dar de ce? s-a întristat Heracle. Credeam c-o să fii mândru de elevul tău şi fericit să-ţi fiu ginere.

— După ce le-ai făcut Megarei şi copiilor tăi? a întrebat Eurytus. Iubita mea fiică Iole măritată cu unul care şi-a omorât soţia? Cu un infanticid? Niciodată.

IPHITUS, fiul lui Eurytus, îl admira pe Heracle, aşa că şi-a rugat tatăl să-l reprimească în concurs, dar regele nici n-a vrut să audă. Heracle a plecat valvârtej, promiţând să se răzbune crunt. Poate că a luat cu el şi o parte din vitele superbe ale lui Eurytus — sau poate că nu. Cert este că exact în perioada aceea din cireadă au dispărut douăsprezece cornute. Iphitus s-a dus la Tirint să stea de vorbă cu Heracle şi să negocieze cu el restituirea lor, dar, sub influenţa unei alte oribile crize de nervi, Heracle l-a ucis pe tânăr aruncându-l de pe zidurile cetăţii.[87]

Zeii au pedepsit această crimă împotriva a ceea ce grecii numeau *xenia* („prietenia faţă de oaspeţi"), infectându-l pe Heracle cu o boală.[88] Plecat din nou în căutarea purificării şi a ispăşirii, Heracle l-a vizitat pe regele NELEU din Pylos şi l-a rugat să îndeplinească ritualurile cuvenite, cum aveau puterea s-o facă cei care erau unşi regi.[89] Dar Neleu era prieten vechi cu Eurytus. Iphitus îi fusese ca un al doilea fiu, aşa că a refuzat fără ezitare să-l

---

87 Vezi postfaţa pentru gânduri pe această temă.

88 Nu ştim care zei. Pare ceva prea direct pentru Hera, aşa că s-ar putea să fie Zeus, pentru care *xenia* era sfântă.

89 Neleu era fratele regelui Pelias din Iolcos şi prin urmare tatăl Alcestei.

purifice pe Heracle de crimă. Eroul nostru a plecat din Pylos, promițând să se răzbune şi pe Neleu.

Aşadar, Heracle îşi mai făcuse doi duşmani. Ei i se alăturau lui Augias, care refuzase să-i dea vacile promise pentru curățarea grajdurilor lui mizerabile; Heracle nu uitase nici cum se răzgândise Laomedon din Troia şi nu-i mai dăduse caii promişi după ce o scăpase pe fiica lui, Hesione, de monstrul marin trimis de Poseidon.

— Eurytus, Neleu, Augias şi Laomedon, a mormăit el ca pentru sine, pe când se îndrepta spre Delfi. O să plătească toți.

A îngenuncheat în fața oracolului.

— Am nevoie să mă curăț. Spune-mi ce trebuie să fac.

— Eşti impur, a spus preoteasa, pe care o chema XENOCLEA.[90] Ai ucis un oaspete. Nu-ți putem spune nimic până nu eşti purificat.

— De asta am venit la tine. Spune-mi cum pot fi purificat.

Din gura preotesei n-a mai ieşit un cuvânt.

În clipa aceea, Heracle şi-a dat frâu liber vestiților lui nervi şi i-a smuls trepiedul sacru din mâini.

— Să te ia naiba! a urlat el. Mă duc şi-mi fac oracolul meu.

Apollo a coborât din Olimp ca să restabilească liniştea în sanctuar. Dar nu după mult timp Heracle a început să mârâie împotriva zeului şi să caute ceartă. Doar el ar fi îndrăznit.

Zeus i-a despărțit pe cei doi cu un trăsnet. Frații vitregi şi-au strâns mâna cam fără chef. Heracle a restituit

---

90 Un nume cum nu se poate mai potrivit, dată fiind crima lui Heracle împotriva „prieteniei față de oaspeți".

trepiedul, iar Xenoclea, la porunca lui Apollo, i-a dat sfatul de care avea nevoie.

— Singurul fel în care te poți curăța de uciderea lui Iphitus e să devii sclav, a spus ea. Timp de trei ani trebuie să slujeşti pe altcineva fără crâcnire. Simbria care ți s-ar fi cuvenit o să meargă la Eurytus ca răscumpărare a pierderii fiului.

Oare nu avea să se termine niciodată? Fusese doisprezece ani sclavul lui Euristeu şi acum era condamnat la încă trei? S-ar putea spune că Heracle şi-a provocat singur pedepsirea ucigându-i pe Megara şi pe copii şi azvârlindu-l pe Iphitus de pe zid. Pe de altă parte, s-ar putea spune, în apărarea lui, că acționase sub influența vrăjilor pe care i le făcuse Hera. Sau s-ar putea sugera că se născuse cu un fel de boală care-l expunea crizelor de nervi şi vedeniilor. S-ar putea adăuga că remuşcările îl făceau întotdeauna să caute o ispăşire onorabilă. Însă oricât ai fi de dispus să-l ierți pe Heracle, trebuie de asemenea să accepți că era capabil — cu sau fără crize, cu sau fără vedenii, cu sau fără remuşcări — de cele mai amarnice ranchiune. Această nouă pedeapsă n-a făcut decât să-i întărească hotărârea de-a se răzbuna. Eurytus, Neleu, Augias şi Laomedon aveau să plătească.

Dar mai întâi Heracle trebuia să înceapă această nouă perioadă de supunere. Prin mijlocirea Xenocleei avea să devină proprietatea reginei OMPHALE a Lidiei[91], care stăpânise singură peste regat de la moartea soțului

[91] E posibil ca numele Omphale să aibă legătură cu *omphalos*, care are sensul de „buric", dar care poate să însemne şi „clitoris", ceea ce-l face utilizabil într-o poveste cu deghizamente. Mai înseamnă şi „şef", sens foarte adecvat situației — dar bineînțeles că grecii nu vedeau o asemenea polisemie în numele reginei.

ei, regele-munte TMOLUS.[92] Omphale părea să obțină o plăcere perversă din umilirea noului ei sclav. Mai presus de orice, îi plăcea să se afişeze atât cu măciuca mare, cât şi cu blana şi capul Leului din Nemeea, care erau semnele distinctive ale lui Heracle de atâta vreme. Pe lângă asta, i-a poruncit lui Heracle să se îmbrace doar în haine femeieşti cât timp stătea în serviciul ei. În ciuda acestei umiliri — sau, cine ştie, poate datorită ei —, Heracle s-a îndrăgostit de Omphale, a purtat cuminte haine femeieşti, a apărat regatul Lidiei de toți briganzii şi monştrii care i-au amenințat pacea şi chiar i-a făcut reginei un fiu.[93]

Când cei trei ani s-au încheiat, Omphale a luat simbria pe care altminteri ar fi câştigat-o Heracle pentru muncă şi, aşa cum ceruse Xenoclea, i-a oferit-o lui Eurytus. Acesta a refuzat-o cu dispreț.

— Am pierdut un fiu şi douăsprezece vite şi tu-mi dai simbria pe trei ani?

Liber în fine să-şi împlinească vendetele, Heracle a strâns o armată şi a pornit pe mare să se răzbune pe duşmanul care era cel mai aproape: regele Laomedon al Troiei. L-au însoțit vechii lui prieteni, frații TELAMON şi PELEU, care fuseseră de față când Laomedon refuzase să-şi onoreze datoria față de Heracle. Au jefuit cetatea şi l-au ucis pe rege şi pe toți cei din palat, în afară de Hesione,

---

92 Unul dintre arbitrii întrecerii muzicale dintre Pan şi Apollo, în care Midas s-a făcut de râs atât de rău. Vezi *Mythos*, pp. 459-60.

93 Potrivit lui Herodot, „părintele istoriei", care a trăit în secolul al V-lea î.H., urmaşii acestui fiu (al cărui nume e fie AGELAUS, fie LAMAS) au condus Lidia vreme de douăzeci şi două de generații. Cel mai cunoscut monarh al acestei dinastii a fost regele CRESUS, din secolul al VI-lea î.H., care era la fel de bogat ca… el însuşi.

care i-a fost dată de mireasă lui Telamon.[94] Heracle l-a cruțat şi pe cel mai mic dintre fiii lui Laomedon, prințul PRIAM, care a fost lăsat să stăpânească peste ruinele fumegânde ale unei cetăți altădată formidabile.[95]

Heracle s-a întors acum pe mare spre Grecia şi a adunat noi aliați pentru invadarea regatului Elida stăpânit de Augias. Acesta a prins de veste şi şi-a strâns forțele sub comanda gemenilor siamezi EURYTUS[96] şi CTEATUS[97]. Cu toate că cei doi aveau trupurile lipite unul de altul în dreptul şoldurilor, forța lor combinată şi natura divină a tatălui făceau din ei un duşman de temut. Ei l-au ucis pe fratele lui Heracle, Ificle, mult îndrăgitul lui geamăn (împărțiseră pătuțul spre care trimisese Hera cei doi şerpi imediat după naşterea micuților). Asta i-a provocat lui Heracle una dintre crizele de furie turbată care-l transformau într-un uragan de sălbăticie neînduplecată. I-a despărțit cu sabia pe Eurytus și Cteatus şi le-a călcat în

---

94 Eroi de poveste fiecare dintre ei, Peleu şi Telamon i s-au alăturat lui Heracle şi în căutarea Lânii de Aur, după cum vom vedea. Însă acum sunt cunoscuți în primul rând ca părinți ai celor mai mari doi eroi greci din Războiul Troian: AJAX, fiul lui Telamon, şi Ahile, fiul lui Peleu. Fiul lui Telamon şi al lui Hesione a fost legendarul arcaş TEUCER, care a luptat alături de Ajax, fratele lui vitreg, în Războiul Troiei.

95 Unii spun că, drept răzbunare pentru răpirea surorii lui, Hesione, Priam şi-a trimis după mulți ani fiul, pe PARIS, s-o răpească pe Elena a Spartei, aprinzând astfel scânteia conflictului catastrofal care avea să le provoace atâtea pagube şi grecilor, şi troienilor. Însă această poveste îngrozitoare e pentru mai târziu.

96 E derutant, dar nu e vorba de acelaşi Eurytus căruia Heracle i-a aruncat fiul, pe Iphitus, de pe zidurile Tirintului.

97 Puține nume sau cuvinte încep cu *ct*, nu-i aşa? Gemenii aceştia erau fiii lui Poseidon şi ai MOLIONEI (de aici numele lor comun de „molionizi".) Molione era măritată cu fratele lui Augias, ACTOR, ceea ce le explică loialitatea față de el.

picioare corpurile muribunde. Apoi i-a ucis pe Augias şi pe toți copiii lui, în afară de unul, tânărul Phyleus, care-l susținuse pe Heracle când îşi ceruse plata pentru curățarea grajdurilor şi care fusese pedepsit pentru nesupunere filială prin surghiunirea pe insula Dulichium. Heracle l-a chemat din exil şi l-a pus să conducă în locul tatălui ucis.

Tot aici, în Elida, Heracle a înființat niște întreceri de atletism care să se țină din patru în patru ani, în cinstea tatălui Zeus. El le-a spus, după numele vârfului de munte unde trăia tatăl lui, Jocurile Olimpice.

Pe urmă Heracle şi-a îndreptat atenția spre Neleu din Pylos, care refuzase să-l ajute să ispăşească uciderea lui Iphitus. I-a atacat regatul[98], găsindu-i şi măcelărindu-i şi de data asta pe toți membrii casei lui regale. Cu o excepție. La fel ca în cazul lui Augias, a existat şi aici un fiu care a supraviețuit şi care s-a suit apoi pe tron. Tânărul prinț NESTOR avusese norocul să fie plecat în timpul masacrului condus de Heracle. S-a întors într-un Pylos distrus, pe care, cu timpul, l-a transformat într-un regat paşnic şi prosper[99], dobândind faima unuia dintre regii cei mai înțelepți din istoria lumii greceşti. Nestor nu era renumit doar pentru judecata bine cumpănită, ci şi, mulți ani mai târziu, pentru participarea curajoasă la căutarea Lânii de Aur şi pentru rolul de sfetnic iscusit şi aliat temerar al lui AGAMEMNON în Războiul Troian.

---

98 Probabil în fruntea unei oaste — mitografii nu sunt expliciți în această privință. Asta chiar dacă Heracle avea o putere şi o furie cu ajutorul cărora putea cu siguranță să facă la fel de mult cât o sută de oameni înarmați.

99 Cunoscut şi astăzi drept Pylos-Nestoras — sau Navarino, pentru italienii de pe malul celălalt al Adriaticii.

Tatăl lui Nestor, Peleu, fusese ajutat la apărarea Pylosului de aliatul său HIPPOCOÖN, regele Spartei. Necruțătorul Heracle l-a atacat acum şi pe acesta. Deşi un asemenea asalt ar putea să nu însemne nimic altceva decât o izbucnire josnică şi răzbunătoare, atacarea Spartei urma să aibă consecințe profunde şi îndelungate în istorie.

Heracle i-a ucis pe rege şi pe fiii lui, punându-l pe tron pe fratele lui mai mare, TYNDAREOS, regele de drept al Spartei, pe care Hippocoön îl răsturnase cu ani în urmă. Amănuntul merită pomenit fiindcă Tyndareos şi soția lui, Leda, aveau să joace un rol esențial în Războiul Troian. Dacă Heracle nu l-ar fi pus pe Tyndareos pe tronul Spartei, poate că acest război nici măcar n-ar fi izbucnit.

Ar putea părea că tot ce-a făcut Heracle a fost să se ducă dintr-un loc în altul, căsăpind oameni sau răsturnându-i de la putere, dar adevărul este — aşa cum am consemnat mai devreme — că nu a fost decisiv doar în scăparea lumii naturale de amenințări străvechi şi sălbatice, ci şi în întemeierea în sfera politică a unor noi regimuri şi dinastii care aveau să joace roluri cruciale în istoria elenică. Aşa cum Cadmus a fost eroul întemeietor al Tebei, iar Tezeu, eroul întemeietor al Atenei, Heracle poate revendica titlul de erou întemeietor al Greciei.

Giganții: o profeție împlinită

Totul a început, ca atâtea poveşti din Grecia, cu furtul unor vite.[100] Helios, zeul soarelui, ținea nespus la

[100] Gândiți-vă, de exemplu, la poveştile spuse despre Hermes şi despre fiul său, Autolycus, în *Mythos*, pp. 132 şi 319. Sau, mai recent, la cearta dintre Eurytus şi Heracle la care tocmai am asistat.

frumoasa lui cireadă.[101] Faptul că vitele au fost furate de gigantul ALCYONEU s-a dovedit a fi provocarea de pe urmă, scânteia care a aprins focul a ceea ce grecii aveau să numească Gigantomahia — Războiul giganților.

Giganții, poate vă amintiți, au ieşit din pământ la începutul începuturilor, din sângele care a curs din organele genitale retezate ale lui Uranus, zeul primordial al cerului.[102] Asta a făcut din ei generația Gaiei, adică *Gaia-gen*, care cu timpul s-a transformat în GIGANTES, iar în limba noastră în „giganți".[103]

Gaia auzise de visul Herei, de viziunea profetică vestind răzvrătirea copiilor ei gigantici împotriva zeilor din Olimp şi de înfrângerea lor în fața unui muritor. Ea a urmărit fără încetare isprăvile eroilor care se ridicau din rândul muritorilor, în căutarea unui semn că individul fatidic se născuse şi că momentul profeției era aproape.

Dându-şi seama că furtul cirezii lui Helios anunța războiul, Gaia a început să caute o plantă medicinală rară[104], care să-i apere pe giganții ei de orice rău ce le putea fi pricinuit de acel erou muritor. Cu toate acestea, Zeus i-a luat-o înainte: el le-a spus lui Helios şi Selenei să nu se plimbe cu carul soarelui şi al lunii noaptea şi, respectiv, ziua, iar cât timp lumea a fost cufundată în beznă, a strâns pentru el tot ce-a găsit din planta căutată.

---

101 Aşa cum aveau să descopere Odiseu şi oamenii lui pe propria lor piele.

102 Vezi *Mythos*, p. 43.

103 Prin urmare, „gigant" şi „gigantic" înseamnă de fapt „născut din pământ" şi n-au nimic de-a face cu dimensiunile, în ciuda felului cum sunt folosite cuvintele astăzi şi a felului cum a fost extras „giga" din „gigantic" ca să însemne „uriaş".

104 Cuvântul grecesc este *pharmakon*, din care derivă „farmacie" şi „farmaceutic".

Odată încheiată prima manevră, Zeus a chemat doisprezece olimpieni şi pe Prometeu, cu care se împăcase între timp, pentru un consiliu de război.

— Trebuie să ne pregătim pentru un atac iminent, a spus Zeus. Hera a visat momentul ăsta. Atena, coboară şi adu-ni-l pe Heracle. Avem nevoie de el acum.

Violențele au început când hoțul de vite Alcyoneu a urcat pe Olimp, i-a dat la o parte pe zei şi s-a aruncat asupra Herei. Heracle a apărut la timp ca să-l tragă de pe ea şi să-l străpungă cu o săgeată otrăvită. Alcyoneu a căzut, dar s-a ridicat la loc şi a reluat lupta, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Orice-ar fi făcut Heracle, Alcyoneu părea mereu în stare să-şi revină. Atena l-a tras deoparte pe Heracle.

— Alcyoneu îşi trage puterea din pământul lui natal. N-o să-l poți ucide câtă vreme îl atinge.

— Ah, m-am mai luptat o dată cu cineva la fel, a spus Heracle, amintindu-şi de încleştarea cu luptătorul Anteu.

L-a mai aruncat o dată pe Alcyoneu la pământ şi l-a târât din Grecia până în Italia. Acolo, puterile l-au părăsit într-un târziu şi Heracle l-a îngropat sub Vezuviu, unde zace mormăind şi în ziua de azi, aşteptând să izbucnească din nou şi să-şi scuipe furia încinsă asupra lumii oamenilor.

Acum au început şi ceilalți giganți să ia cu asalt Olimpul. Încă nu se poate şti câți combatanți au luat parte la luptă — din numeroasa colecție de ceramică, sculpturi, basoreliefuri şi alte reprezentări, pare să fi fost un număr egal de zei şi de giganți. Întreg pământul dimprejurul Mediteranei s-a zguduit câtă vreme Heracle, Prometeu şi zeii au luptat îndelung şi vitejeşte ca să apere Olimpul şi mai cu seamă pe Hera, asupra căreia giganții

se aruncau unul după altul. După Alcyoneu, au încercat s-o atace mai întâi EURYMEDON, regele giganților, iar apoi PORPHYRION, „cel purpuriu". Giganții păreau să creadă că, dacă o lăsau grea, copilul avea să fie marele lor erou şi ocrotitor. Sau poate că nutreau speranța mai brutală că necinstirea ei avea să-i dezonoreze într-atât pe zei, încât aveau să se predea ruşinați.

Oricum, Heracle a salvat-o pe Hera de atacurile în valuri. Şi nu s-a gândit nici măcar o clipă la durerea şi la suferințele pe care i le pricinuise de-a lungul vieții.

Aşa cum prezisese Hera, trăsnetele lui Zeus nu puteau să-i distrugă pe giganți, dar măcar erau în stare să-i amețească. Pe măsură ce bătălia se întețea, Zeus i-a zăpăcit unul câte unul, iar Heracle a profitat de amețeala lor şi i-a răpus cu săgețile lui otrăvite.

După ce s-a terminat totul, ENCELADUS, cel mai puternic gigant dintre toți, încă încins şi clocotind de furie, a fost întemnițat de Atena sub Etna. Frații lui zăceau fără suflare. Giganții nu aveau să se mai răzvrătească niciodată.

Hera văzuse totul în vis. Un erou muritor dintre urmaşii lui Perseu avea să se ridice şi să-i salveze pe zei. Ura ei s-a transformat în iubire recunoscătoare, iar duşmănia în prietenie. Nu avea să-l mai supună crizelor sau amăgirilor monstruoase. Heracle putea să-şi ducă restul vieții scăpat de blestemul ei.

Cămașa lui Nessus

La fel cum făcuse la sfârşitul Muncilor, Heracle s-a gândit acum din nou la însurătoare. De data asta, el şi-a amintit de întâlnirea de pe tărâmul lui Hades cu Meleagru

şi de promisiunea pe care i-o făcuse de-a o lua de soție pe sora vechiului său prieten, Deianira.

Ca urmare, s-a îndreptat spre locul din Calidon unde trăia Deianira ca să-i câştige mâna, dar a descoperit că tot atunci era petită, împotriva voinței sale, de zeul-râu AHELOU. Acesta i se arătase sub trei înfățişări diferite[105]: de taur, de şarpe şi de creatură pe jumătate taur, pe jumătate om. Poate că Ahelou a crezut că era un ritual de curtare seducător şi de natură să câştige fără discuție inima unei fete, numai că pe Deianira a umplut-o de groază şi dezgust.[106] Pe lângă acest monstru al apelor care îşi schimba forma, Heracle părea un pretendent blând, normal şi preferabil, aşa că s-a lăsat petită de el cu uşurare. Însă ca s-o câştige Heracle trebuia mai întâi să-şi învingă rivalul.

Ahelou era nemuritor, bineînțeles, aşa că Heracle n-a putut să-l ucidă, însă a reuşit să-l supună cu uşurință, rupându-i în acelaşi timp unul dintre coarnele de zeu. Ca să şi-l recapete, învinsul Ahelou a oferit la schimb vestitul Corn al Abundenței, căruia romanii îi spuneau CORNUCOPIA. Pe acesta tânărul Zeus îl smulsese din greşeală de pe capul îndrăgitei lui AMALTHEA, capra-doică din Creta de la care supsese în primele luni de viață şi în copilărie.[107] În compensație, Zeus făcuse o vrajă şi-l umpluse cu mâncare şi băutură. De oricâte ori era golit,

---

105 La fel ca majoritatea divinităților acvatice, şi el putea să-şi schimbe forma după cum voia — ca în cazul vechilor Oameni ai Mării: Nereu, Proteu, iar mai târziu Thetis.

106 Cel puțin aşa spune Sofocle, dramaturgul atenian din secolul al V-lea î.H. în piesa lui *Trahinienele*, care spune povestea Deianirei şi pe cea a ultimei părți din viața lui Heracle şi a morții lui.

107 Vezi *Mythos*, p. 55.

se umplea singur la loc. Din clipa aceea, Heracle a purtat cornul la cingătoare şi nu i-a mai fost foame niciodată.

Căsătoria cu Deianira i-a prins bine. Nu mai fusese atât de fericit sau de calm de când trăise cu Megara în Teba, cu atât de multă vreme în urmă. Au rămas în Calidon şi au avut patru fii — HYLLUS, GLENUS, CTESIPPUS[108] şi ONITES — şi o fiică, MACARIA. Totul ar fi fost frumos şi în deplină armonie dacă Heracle nu şi-ar fi pierdut cumpătul din nou, cu urmări fatale. Într-o noapte, la un ospăț, paharnicul socrului său OENUS a vărsat din greşeală vin pe Heracle, care s-a repezit la nefericitul tânăr şi l-a omorât trimițându-l la pământ dintr-un pumn.

Deznădăjduit de fapta sa cumplită, Heracle s-a hotărât să plece pentru o vreme din Calidon. Împreună cu Deianira, s-a îndreptat spre Trahis, peste care stăpâneau prietenul său CEYX şi soția lui, ALCYONA.

În timp ce se îndreptau într-acolo, s-a întâmplat un lucru care, până la urmă, avea să-l facă pe Heracle să aibă parte de o moarte îngrozitoare.

Ca să ajungă la Trahis, Heracle şi Deianira trebuiau să străbată apele repezi ale râului Euinos. Pe când se apropiau, au văzut un centaur într-o cămaşă purpurie stând pe mal. Acesta s-a oferit amabil s-o treacă pe Deianira pe malul celălalt. Heracle nu l-a recunoscut, însă centaurul pe Heracle, da. Fiindcă centaurul era Nessus, unul dintre centaurii arcadieni pe care-i atacase Heracle pe când stătea în peştera lui Pholus, înainte să vâneze Mistrețul din Erimant.

---

[108] Dai peste o persoană al cărei nume începe cu *Ct* şi după zece minute mai apare una.

Nessus şi Deianira erau la jumătatea râului când el a încercat s-o molesteze. Heracle a auzit țipetele Deianirei, a văzut ce se întâmpla şi a tras o săgeată otrăvită în spatele centaurului. Acesta s-a îndreptat împleticindu-se spre malul râului şi a aşezat-o pe Deianira pe iarbă.

Înainte, Nessus scăpase de săgețile mortale, dar acum otrava i se răspândea în corp. Deşi se chinuia de moarte, i-a venit prin minte un plan diabolic de răzbunare. Nu i-a mărturisit Deianirei că-l cunoştea pe Heracle. Bună la suflet şi milostivă, aceasta a fost îngrozită de violența cu care reacționase soțul ei. A îngenuncheat lângă Nessus, mângâindu-i crupele şi cerşind îndurare.

— Nu, nu…, a gemut el. A fost doar vina mea… Am fost vrăjit de frumusețea ta. Soțul tău a avut tot dreptul să mă pedepsească… Acum ascultă-mă… dac-aş fi însurat cu tine, eu unul nu te-aş părăsi nici în ruptul capului, dar ştii cum sunt bărbații. Ia cămaşa asta a mea — e fermecată. S-o ai mereu la tine. Iar dacă într-o bună zi o să simți că soțul tău a cam început să se sature de tine, fă-l s-o poarte… O să vezi că iubirea lui pentru tine o să se reverse din nou…

— Ah, dragul de tine! a strigat Deianira, plină de compasiune şi foarte mişcată de complimentele lui.

— Nu… mai… e… timp. Repede, ia cămaşa…

Deianira a scos cu grijă cămaşa de pe spatele lui Nessus, aşa muiată în sânge cum era, a împăturit-o şi tocmai o vâra în săculeț când Heracle s-a apropiat de ea prin apă cu paşi mari, împroşcând totul în jur.

— Brută afurisită, a zis el, lovind cu piciorul centaurul muribund. Să pună mâna pe tine în halul ăsta.

Deianira şi Heracle au rămas la curtea regelui Ceyx, dar cam după un an Heracle s-a aşternut drumului spre Oechalia, ca să-şi împlinească ultima răzbunare. În ciuda căsniciei fericite cu Deianira, tot nu-l iertase pe Eurytus, cel care-l învățase să tragă cu arcul, fiindcă îi refuzase dreptul de-a se întrece pentru mâna fiicei sale, Iole. Jignirea era jignire şi trebuia pedepsită. Heracle a pustiit Oechalia şi l-a măcelărit pe Eurytus cu toată familia lui, în afară de Iole, pe care s-a hotărât să şi-o facă sclavă. A târât-o în triumf acasă în Trahis, la un loc cu restul prăzii. Când Deianira a dat cu ochii de ea, a fost copleşită de frică şi de gelozie.

— Asta e fata cu care a vrut dintotdeauna să se-nsoare. E mult mai tânără şi mai frumoasă decât mine. Ce şanse am în fața ei?

S-a gândit atunci la cămaşa fermecată pe care i-o dăruise Nessus. Iată cum trebuia să recâştige afecțiunea lui Heracle.

— Bine te-ai întors acasă, dragul meu, a strigat ea, îmbrățişându-l drăgăstos. Am auzit c-ai câştigat încă o bătălie, nu?

— A, să ştii că n-a fost mare lucru.

— Am ceva pentru tine. O răsplată pentru această izbândă a ta.

— Serios? Ce anume?

Lui Heracle îi plăceau la nebunie darurile.

— Ceva pe care să-l porți diseară. O cămaşă.

— O cămaşă? Aha. O cămaşă. Mersi.

Heracle s-a străduit să nu i se observe dezamăgirea din glas.

— O să-l trimit pe Lichas să ți-o aducă în cameră. Promiți să cobori diseară la masă cu ea pe tine?

— Dacă-ți face plăcere, a spus Heracle, gâdilând-o sub bărbie.

Ciudate mai erau şi femeile. Se necăjeau din te miri ce fleacuri şi se înveseleau din altele.

O jumătate de oră mai târziu, Lichas, slujitorul lui Heracle, a intrat la el în cameră, ducându-i cămaşa pe care l-a şi ajutat s-o îmbrace. Timp de cinci-şase secunde, Heracle n-a simțit nimic. Pe urmă a început să-l mănânce pielea de pe spate, aşa că s-a scărpinat într-o doară. Mâncărimea s-a transformat în foc, iar Heracle a sărit, zbătându-se şi răsucindu-se în încercarea de a-şi da jos cămaşa. Însă otrava Hidrei din sângele uscat al centaurului fusese reactivată de căldura corpului său şi începea deja să-i pătrundă în carne şi în oase, arzând şi distrugând totul.

Nimeni nu-l mai auzise vreodată pe Heracle țipând. Şi nimeni dintre cei care l-au auzit acum nu avea să-i uite vreodată urletele. Pradă furiei, s-a repezit la Lichas, ucigându-l pe loc. În cameră a intrat Hyllus, fiul lui Heracle.

— Deianira… cămaşa…, a urlat Heracle, cu lacrimile curgându-i şiroaie, în timp ce lovea din picioare şi se arunca la pământ, înainte să iasă poticnindu-se în grădină şi să alerge ca un animal sălbatic.

Hyllus se uita îngrozit, în timp ce tatăl lui, continuând să urle ca din gură de şarpe, se apucase acum să smulgă copaci din pământ. Nepotul lui Heracle, Iolau, şi zeci de alți prieteni şi apropiați au ieşit în goană, atraşi de răcnetele înfiorătoare. Cu toții îl văzuseră pe Heracle

ieşindu-şi din minți şi înainte, cu toții asistaseră şi în alte rânduri la crizele şi la izbucnirile lui isterice, dar asta era ceva nou. Acum a ieşit în grabă şi Deianira, care s-a apucat la rândul ei să urle. Ce făcuse?

Smulgerea copacilor din pământ li s-a părut tuturor un semn de nebunie, dar chiar şi în chinurile acelea de moarte Heracle îndeplinea o muncă. Cei de față s-au lămurit că ridica un rug funerar.

S-a suit în vârful lui şi s-a culcat pe spate.

— Dați-i foc! a țipat el. Dați-i foc!

Nu s-a mişcat nimeni. Nimeni nu voia să rămână în istorie drept cel care-i dăduse foc lui Heracle.

— Vă implor!

În cele din urmă, Filoctet, prieten de încredere şi tovarăş în multe aventuri, a luat o torță din suportul ei de pe zidul casei şi s-a apropiat de rug.

— Fă-o, prietene, a gemut Heracle.

Filoctet plângea.

— Dacă mă iubeşti, fă-o pentru mine.

— Dar…

— Mi-a sunat ceasul, o ştiu.

Filoctet a lăsat flacăra torței să atingă lemnul rugului.

— Acum, a spus Heracle, ia-mi repede arcul şi săgețile.

Filoctet le-a luat şi şi-a plecat capul.

— Sunt… puternice, a icnit Heracle. Păzeşte-le cu prețul vieții.[109]

Şi-a arcuit spatele, pradă unui alt junghi de durere, în timp ce flăcările se ridicau.

---

[109] În posesia lui Filoctet, săgețile lui Heracle aveau să joace un rol decisiv la apogeul Războiului Troian. Misterioase sunt căile zeilor în atingerea propriilor scopuri.

— Focul…, a şoptit el, pe când ceilalți se apropiau să-i spună adio, nu e la fel de dureros ca otrava… Ba chiar… e o binecuvântată uşurare…

— O, prietene…

— O, unchiule…

— O, tată…

— O, soțul meu…

Cu un fior şi un suspin, sufletul a ieşit din Heracle. În sfârșit, marele erou se odihnea în pace, eliberat de o viață de chinuri şi de trudă aproape de neîndurat.

Hyllus s-a întors spre mama lui şi a mârâit furios:

— Tu l-ai omorât. Cum ai putut să faci una ca asta? Cum?

Deianira a alergat tânguindu-se înapoi în casă şi s-a înjunghiat mortal.

Apoteoza

Zeus şi-a amintit de promisiunea făcută şi a adus sufletul lui Heracle sus în Olimp.[110] Într-o ceremonie emoționantă, el a fost îmbrăcat în carne făcută din

[110] În *Odiseea*, Homer îl plasează pe Heracle în Hades, o discrepanță pentru care mitografii de mai târziu au oferit explicații derutante şi neconvingătoare. Umbra lui muritoare a coborât în lumea subpământeană, au sugerat ei, pe când sufletul nemuritor i-a urcat în Olimp. Din câte ştiu, până atunci nu mai apăruse nicăieri sugestia că o ființă putea să fie înzestrată cu două suflete, indiferent dacă avea sau nu un părinte divin. La drept vorbind, grecii erau mult prea isteți ca să construiască o escatologie consecventă, care să implice cunoaşterea infailibilă a unei posibile vieți de apoi. Ei observaseră că nimeni nu se întorsese vreodată din morți şi au adoptat punctul de vedere sănătos şi rezonabil că aceia care susțineau că ştiau ce se întâmplă cu cei care muriseră erau fie proşti, fie mincinoşi. Astfel, nu exista un „sistem" referitor la Câmpiile Elizee, Tartar, Erebos, Câmpia Asfodelelor şi lumea de dincolo. Şi, apopo, nu se găseşte vreo lege a vieții de apoi nici în Biblie. Toate amenințările cu iadul

straiele Herei — odinioară duşmana lui cea mai aprigă, acum iubitoarea lui prietenă şi mamă vitregă — şi făcut să renască.

Aici, printre zeii şi zeiţele cu care îl împărţise pe Zeus ca tată, Heracle însuşi a ajuns la nemurire şi la statut divin. În semn de profundă afecţiune, Hera i-a dat-o pe zeiţa Hebe, paharnica ei personală, drept soţie veşnică şi de pe urmă.[111]

Înapoi pe pământ, fiii lui Heracle — HERACLIZII — au strâns în cele din urmă o armată care l-a înfrânt pe tiranul Euristeu, care continua să conducă Tirintul; Hyllus însuşi l-a vânat pe regele fugar şi i-a tăiat capul. Heraclizii au preluat controlul asupra Argolidei înainte să-l pună pe ATREU, fiul lui Pelops, pe tronul cetăţii Micene. Pentru o vreme, Peloponezul a avut parte de pace şi de prosperitate.

Pentru majoritatea grecilor şi a altor popoare din lumea mediteraneeană, Heracle a fost cel mai mare dintre eroi, *nec plus ultra*, cel fără seamăn, paradigma, modelul şi tiparul a ceea ce se cuvenea să fie un erou. Atenienii aveau să-l prefere pe Tezeu, rudă cu el, care, aşa cum vom vedea, nu dădea dovadă doar de puterea şi de vitejia pe care-o aştepţi de la un mare erou, ci şi de inteligenţă, spirit, pătrundere şi înţelepciune — calităţi pe care atenienii (spre disprețul vecinilor) le considerau reprezentative prin excelenţă pentru caracterul şi cultura lor.[112]

şi cu pedeapsa, precum şi promisiunile de rai şi de răsplată au apărut mult, mult mai târziu în istoria noastră.

111 Hebe era sora vitregă a lui Heracle, dar nu conta. Iar Perseu era, în acelaşi timp, străbunicul şi fratele lui vitreg.

112 Excepţionalismul atenian din perioada de apogeu a epocii clasice era la fel de nepopular în rândul lumii ca excepţionalismul britanic din peri-

Cu toate acestea, Heracle a fost cel mai puternic om care a trăit vreodată. Niciun om şi aproape nicio creatură nemuritoare nu l-a învins vreodată. A trecut răbdător şi fără să se plângă prin încercările şi catastrofele de care a avut parte din belşug pe toată durata vieții lui turbulente. La pachet cu puterea venea, aşa cum am văzut, o fire grosolană care, combinată cu apocalipticele lui crize de nervi, putea să provoace rănirea gravă sau moartea oricui i-ar fi stat în cale. Unde alții erau perfizi şi isteți, el era direct şi simplu. Unde alții plănuiau, el dădea năvală, rotindu-şi măciuca şi mugind ca un taur. Majoritatea acestor cusururi îl făceau mai degrabă îndrăgit decât de temut. Nu era, aşa cum au arătat păcălirea lui Atlas şi manipularea lui Hades, cu totul lipsit de dibăcia, spiritul de inițiativă şi imaginația practică pe care grecii le numeau *nous*. Dispunea de calități care-i contrabalansau cu asupra de măsură metehnele exasperante. Compasiunea pentru ceilalți şi dorința de a-i ajuta pe cei aflați la ananghie erau nemărginite, la fel ca suferința şi ruşinea care-l copleşeau când făcea greşeli, iar oamenii aveau de pătimit din cauza lui. S-a arătat pregătit să-şi sacrifice fericirea ani la rând ca să ispăşească pentru răul (de obicei involuntar) pe care-l provoca. Prin urmare, firea lui era rezultatul unei candori şi al unei sincerități tipice copiilor, combinate cu o însuşire pe care o trecem adeseori cu vederea când facem inventarul virtuților: *rezistența* — capacitatea de-a îndura fără să te plângi. Căci Heracle a fost toată viața persecutat, sâcâit şi torturat de o zeitate crudă, rea şi lipsită de remuşcări, care urmărea împlinirea unei răzbunări pentru

oada stăpânirii asupra Indiei sau ca excepționalismul american şi rus din ziua de azi.

o fărădelege de care Heracle nu era sub nicio formă răspunzător — propria lui naştere. Nicio muncă nu a fost mai herculeană decât munca de-a fi Heracle. În viața lui de durere şi rezistență fără crâcnire, în compasiunea şi în dorința lui de-a face mereu ceea ce se cuvenea, el a demonstrat, aşa cum a scris marea mitografă şi clasicistă americană Edith Hamilton, „măreție sufletească".

Poate că Heracle nu a avut agilitatea şi farmecul insolent al lui Perseu şi al lui Belerofon, intelectul lui Oedip, harul de conducător al lui Iason sau spiritul şi imaginația lui Tezeu, dar a avut o inimă sensibilă, care a fost mai puternică şi mai caldă decât ale lor.

BELEROFON

Înaripatul

Eroul Belerofon[113] era fie băiatul lui GLAUCUS, regele Corintului, fie al lui Poseidon, zeul mării.[114] Sigur e că mama lui Belerofon era EURYNOME, o favorită a Atenei, de la care învățase înțelepciunea, iscusința şi toate artele aflate sub oblăduirea zeiței.[115]

Povestea lui Belerofon sugerează că, deşi era bine făcut, puternic, viteaz, educat şi atrăgător, se prea poate să fi fost cam răsfățat de iubitoarea lui mamă şi de Glaucus, care — indiferent dacă Poseidon era sau nu tatăl adevărat — l-a crescut pe băiat ca pe copilul lui şi ca pe un veritabil prinț al Corintului.

Belerofon a crescut auzind deseori bârfele în care se şoptea cum că Poseidon s-ar fi furişat în patul mamei lui şi ar fi lăsat-o grea, dar n-a pus mare preț pe ele. Nu fusese niciodată atras de mare şi, după propria-i evaluare, era dureros de lipsit de puteri divine. Pe de altă parte, avea un frate, DELIADE, iar cei doi erau cum nu se poate mai

---

113 Pronunțat de obicei cu accent pe al doilea „e" — Be-lé-rofon. Grecii timpurii obişnuiau să-i spună Belerofontes.

114 După cum vom descoperi la momentul cuvenit, şi Tezeu avea cam acelaşi tip de paternitate problematică.

115 Poetul Hesiod vorbeşte astfel despre Eurynome într-un fragment din secolul al VIII-lea î.H.: „O minunată mireasmă se ridica din veşmintele-i argintate când se mişca, iar frumusețea i se cernea din ochi". Despre mine n-a spus nimeni ceva atât de frumos niciodată.

deosebiți ca fire şi înfățişare, fapt care bineînțeles că ar putea să sugereze paternități diferite. Iar pe de *cealaltă* altă parte, lui Belerofon îi plăcuseră dintotdeauna caii. Aceştia intrau în mare măsură sub stăpânirea zeului mării. La şcoală, Belerofon fusese învățat că, în cele mai îndepărtate timpuri ale zeilor, Poseidon crease primul cal pentru a-l dărui surorii lui, Demetra. Zeul concepuse mai multe animale diferite, pe care le tot aruncase, până când izbutise să ajungă la creația perfectă. Animalele aruncate — rebuturile — fuseseră hipopotamul, girafa, cămila, măgarul şi zebra, fiecare apropiindu-se de mărimea, grația şi echilibrul desăvârşit al calului. Dar asta, şi-a dat seama Belerofon pe când intra în adolescență, era o poveste de adormit copiii. La fel cum erau toate celelalte poveşti cu zei, semizei, nimfe, fauni şi animale fermecate, cu care i se împuiase capul de când fusese îndeajuns de mare încât să meargă pe picioarele lui şi să vorbească. Tot ce ştia Belerofon era că de fapt Corintul era o cetate şi un regat plin cu femei şi bărbați cât se poate de reali şi de muritori; şi chiar dacă trăiau mulți preoți şi preotese acolo, nu avusese prilejul să vadă nimic cât de cât nemuritor sau divin. Nu i se arătase niciun zeu, niciunul dintre prieteni nu-i fusese transformat în buchet de flori sau lovit de trăsnete.

Cam pe când Belerofon se apropia de paisprezece ani, au început să circule poveşti despre un cal alb şi înaripat pe nume Pegas, care ieşise din gâtul Meduzei decapitate şi zburase spre Grecia continentală. Zărirea acestei creaturi minunate se semnala peste tot, dar Belerofon a nesocotit poveştile, văzând în ele doar noi fantezii superstițioase pentru copii. Apoi câțiva cetățeni din Corint au început să susțină emoționați că Pegas trăia de fapt printre ei! Nu

chiar în cetate, dar la mică distanță în afara ei. Fusese văzut de martori cu mintea trează adăpându-se la fântâna din Pirene (care nu era de fapt o fântână, ci un izvor natural care țâșnea din pământ). Unii chiar încercaseră să i se furişeze prin spate şi să-l încalece, dar animalul fusese de fiecare dată prea rapid.[116]

— Nu strică să mă duc până la Pirene şi să arunc o privire, şi-a spus Belerofon. Mai mult ca sigur că e un căluț sălbatic de pe dealuri, dar, chiar şi aşa, s-ar putea să fie distractiv să-l îmblânzesc. Ba chiar aş putea să-i fac nişte aripi şi să mă-ntorc în oraş călare pe el. Asta ar produce un pic de agitație.

Când a ajuns la fântâna din Pirene, a văzut câțiva bărbați care pierdeau vremea pe acolo, dar nici urmă de cal, cu sau fără aripi.

— L-am speriat noi, a spus unul dintre bărbați. Probabil c-o să treacă ceva timp pân-o să se-ntoarcă. Fricos de nu se poate. Cum aude ceva, cum o şterge.

L-au lăsat singur pe Belerofon. Acesta s-a ghemuit în spatele unei tufe de dafini şi a aşteptat.

— Nu c-aş crede că există cai zburători. Dar mă interesează să văd cum încep zvonurile astea. Trebuie să existe o explicație.

---

[116] Poseidon nu era doar zeul mărilor şi oceanelor, ci şi al izvoarelor şi fântânilor. După ce s-a înălțat liber din gâtul căscat al Meduzei, vlăstarul lui Poseidon, Pegas, a aterizat la început pe Muntele Helicon. Acolo el a izbit cu copita în pământ şi apa care a țâşnit s-a transformat în renumita Hippocrene, care înseamnă „fântâna cailor". Heliconul, la fel ca Parnasul, era unul dintre locurile unde le plăcea să trăiască celor nouă MUZE (vezi *Mythos*, p. 69). A bea din Hippocrene a devenit o metaforă a inspirației poetice (ca în tânjirea după „vii văpăi de foc din Hippocrene" din *Odă la o privighetoare* a lui Keats). Însă Pegas nu a zăbovit acolo, alegând să zboare în Corint, la Pirene, un alt loc sacru pentru Muze.

Soarele bătea cu putere şi nu după multă vreme Belerofon a adormit. L-a trezit un fornăit. Fără să cuteze măcar să spere, şi-a ridicat capul şi s-a uitat dincolo de tufă.

Stând cu picioarele uşor îndepărtate şi cu gâtul aplecat spre apă, un cal alb se vedea cât se poate de limpede. Un cal alb şi înaripat. Nu exista fărâmă de îndoială. Aripile creşteau frumos din lateralele calului — nu se vedea niciun punct de îmbinare acolo unde un şarlatan ar fi putut să le lege sau să le lipească. Măcar dacă reuşea Belerofon să se apropie îndeajuns ca să-şi frece nasul de el şi să-i câştige încrederea. I-a dat ocol în vârfurile picioarelor. Caii au ochii pe părțile laterale ale capului, iar din cauza asta e foarte greu să-i iei prin surprindere. Urechile li se mişcă înainte şi înapoi şi pot să capteze cel mai uşor sunet. Iar când îşi înclină capul să bea apă, aceste două simțuri intră în alertă maximă. Belerofon abia a apucat să facă trei paşi spre Pegas şi calul deja a ridicat capul, şi-a scuturat coama cu un nechezat speriat şi s-a îndepărtat în galop. Belerofon s-a uitat cu gura căscată la felul cum a bătut Pegas aerul cu copitele din față, după care şi-a întins aripile şi a început să zboare, dispărând în zare.

Din clipa aceea, calul înaripat a devenit obsesia lui Belerofon la trezire, la culcare şi în vis. În fiecare oră liberă de peste zi şi în multe nopți lungi, l-a urmărit din tot felul de puncte de observație şi de ascunzători. Se urca în copaci cu speranța ca i-ar putea sări în cârcă, dar calul îl mirosea de fiecare dată. Îi lăsa mere, morcovi şi grămăjoare de fân de jur împrejurul fântânii şi le presăra până la unul dintre ascunzişurile lui, însă Pegas era prea şiret pentru asta. O dată, Belerofon s-a apropiat suficient

cât să-l atingă, dar calul s-a cabrat, a țâşnit în aer şi s-a îndreptat spre nori înainte ca tânărul să sară şi să i se arunce în spinare. Belerofon nu putea decât să spere că făptura sfioasă şi neliniştită avea să se obişnuiască în timp cu mirosul, cu vocea şi cu prezența lui, ca să poată avea încredere în el. Între timp, s-a hotărât să-l pândească zi şi noapte. Nu avea de gând să renunțe.

Mama lui Belerofon, Eurynome, a observat cearcănele adânci de sub ochii lui, căscaturile şi irascibilitatea, şi s-a gândit că iubitul ei fiu suferea din cauza unei iubiri neîmpărtăşite. Ştia că nu era bine să tachineze sau să descoasă un adolescent sensibil despre un subiect atât de delicat, aşa că a trimis după preotul şi clarvăzătorul POLYIDUS şi i-a cerut să stea de vorbă cu Belerofon, ca de la bărbat la bărbat.

— Nu-i treaba ei, s-a răstit Belerofon când Polyidus şi-a explicat misiunea. N-ar înțelege.

— Nu, într-adevăr, a spus Polyidus. Eu, în schimb, înțeleg.

— Sigur că-nțelegi. Eşti profet, de aceea n-am nicio îndoială că ştii deja tot ce-o să se-ntâmple şi toate lucrurile la care mă gândesc…

— Nu e cazul să fii mojic. Da, văd multe. Uneori doar forma lucrurilor, conturul lor. Mă uit în ochii tăi şi văd… da, văd ceva care seamănă cu iubirea. Nu e o fată totuşi. Şi nici un băiat. Văd un cal.

Belerofon a roşit.

— Nu fi scârbos. Nu m-am îndrăgostit de-un cal.

— Am spus „ceva care seamănă cu iubirea“. E cumva calul despre care vorbeşte toată lumea? Calul căruia i se spune Pegas?

Calmul lui Belerofon s-a făcut țăndări la auzul acestui nume.

— Ah, Polyidus, dac-aş putea să-l îmblânzesc! Simt că suntem făcuți unul pentru celălalt. Dar nu mă lasă să mă apropii îndeajuns de mult ca să-i spun că nu-i vreau răul.

— Mă rog, dacă simți cu adevărat nevoia să-ncaleci pe calul ăsta…

— O simt, o simt!

— Atunci du-te la templul Atenei. Întinde-te pe jos cât eşti de lung, închide ochii şi cere-i ajutor zeiței. Ha! Îți văd dezamăgirea în priviri. Ştiu că mă crezi un şarlatan… O, da, n-are rost să negi, asta crezi… Dar fii atent: dacă totuşi mă înşel, ce ai de pierdut? O să poți să le spui tuturor prietenilor tăi că Polyidus e un escroc bătrân şi nimic altceva, exact cum ai bănuit. Dacă am dreptate… ei bine…

Bombănindu-se că era un nătărău atât de credul, Belerofon şi-a croit drum anevoie spre templu. A aşteptat până seara, ca să-l vadă plecat şi pe ultimul adorator, înainte să intre şi să se îndrepte spre cella templului, pe care a găsit-o luminată de o singură flacără tremurând într-un vas de aramă şi populată doar de preoteasa bătrână şi fără dinți, dar deosebit de prietenoasă. Belerofon i-a pus bani în palmă şi a căzut în genunchi, întinzându-se apoi pe pardoseala tare de piatră, aşa cum îl instruise Polyidus.

Norul gros de tămâie cu care preoteasa a umplut spațiul strâmt al templului i-a înțepat gâtlejul şi nările; în timp ce încerca să se concentreze asupra rugăciunii, Belerofon s-a trezit că se îneacă şi tuşeşte. Preoteasa chicotea şi cânta, iar mintea lui a început să se învârtă

aidoma fumului din cădelniță, pe când sunete şi imagini stranii îi năvăleau în cap.

— Belerofon, Belerofon, s-a auzit un glas grav de femeie. Chiar îndrăzneşti să-l călăreşti pe fiul lui Poseidon?

— Parcă *eu* eram fiul lui Poseidon, a răspuns Belerofon, nedându-şi seama dacă în gând sau cu voce tare.

Oare silueta tremurătoare pe care-o vedea în fața lui era Atena?

— Chiar *eşti* fiul meu, s-a auzit o voce și mai profundă.

Acum, în fața lui Belerofon a părut să se ridice chipul lui Poseidon, cu apa mării picurându-i din barbă.

— La fel ca Pegas cel înaripat.

Prin ceața memoriei, Belerofon şi-a amintit că i se spusese că Poseidon se împerechease cu Meduza înainte ca Atena s-o transforme în Gorgonă. Dacă aşa stăteau lucrurile, atunci Pegas era într-adevăr vlăstarul zeului.

— E mai timid decât toți caii pe care-ai încălecat vreodată, a spus Atena. Ia cu tine căpăstrul de aur şi o să ți se supună.

Belerofon ar fi vrut să întrebe: „Care căpăstru de aur?“, dar n-a reuşit să articuleze cuvintele.

— Călăreşte-l cu blândețe. La urma urmei, ți-e frate vitreg, a zis Poseidon.

Zeul a râs cu hohote în timp ce se făcea nevăzut.

— Şi foloseşte-ți ascuțimea minții, l-a sfătuit Atena. Nu te poți aştepta să-l înfrângi doar prin puterea brațelor.

A râs şi ea, însă râsul zeilor semăna de fapt cu chicotitul strident al unei bătrâne, iar Belerofon a simțit că-l scutură cineva şi că-l trezeşte din somn.

— Începuseră să-ți curgă balele, dragul meu. Şi spuneai aiureli.

Belerofon s-a ridicat în picioare. Netrecându-i prin minte ce altceva să facă, i-a mai dat o monedă de argint preotesei.

— Fii binecuvântat, copile. Să nu-ți uiți traista.

Şi-a coborât privirile spre locul spre care arăta ea şi a văzut o traistă pe pardoseală.

— Nu-i a mea…

— Ba cred că e, dragule.

Când s-a aplecat să ridice traista, a văzut un licăr auriu înăuntru. A deschis-o mai mult. Un căpăstru. Un căpăstru de aur.

Belerofon a trecut nesigur pe picioare pe lângă preoteasa care zâmbea, a ieşit din templu şi s-a aşternut drumului. Luna se afla sus pe cer pe când el se îndrepta spre Pirene.

Era adevărat, totul era adevărat! Zeii *existau*. El, Belerofon din Corint, era fiul lui Poseidon! Ar fi luat întreaga experiență din templu drept o simplă halucinație dacă n-ar fi existat zăngănitul şi clinchetul căpăstrului de aur din traista care-i lovea șoldul pe când alerga spre dealuri.

Oare să-l fi amețit preoteasa? Poate la ordinele lui Polyidus. Să fi fost totul un şiretlic? Era posibil… Şi totuşi Belerofon ştia în adâncul inimii că fusese de-adevăratelea — nu un spectacol fals, ci o teofanie autentică, o manifestare adevărată a divinității.

Şi iată-l, cu părul lui alb devenit argintiu în lumina lunii. Păştea liniştit. Pegas!

Încrederea recent dobândită pe care i-o dădea lui Belerofon deținerea căpăstrului a părut să i se transmită imediat şi calului. Ocolind fântâna, tânărul s-a apropiat încet de el, scoțând un fluierat uşor. Pegas şi-a ridicat

capul, s-a înfiorat scurt şi a zgâriat pământul cu o copită, dar n-a zbughit-o de acolo.

— Sunt aici, frate. Doar eu. Doar eu..., a îngânat Belerofon, apropiindu-se încet, până când a reuşit să-i pună mâna pe spinare lui Pegas.

Calul a rămas pe loc răbdător, în timp ce tânărul l-a mângâiat blând pe frunte şi pe urmă i-a împins uşor botul şi restul capului în căpăstru. Totul s-a petrecut fără greutate şi fără proteste. Belerofon a rămas acolo multă vreme, fără să se mişte, mângâindu-l, bătându-l uşor cu palma, plescăind din limbă şi lăsând creatura să se obişnuiască pe îndelete cu atingerea căpăstrului.

Când a simțit că venise vremea, s-a urcat uşor în spinarea calului şi a luat hățurile în mâini.

— Mergem?

Pegas şi-a coborât capul şi a început să meargă la trap. Trapul s-a transformat în galop. Belerofon s-a aplecat în față, aproape culcat pe coamă, iar marile aripi albe s-au deschis şi au prins să bată aerul.

O jumătate de oră mai târziu, au aterizat cu un tropot de copite în curtea palatului regal. Belerofon l-a potolit pe Pegas, care s-a neliniştit imediat când a auzit țipetele soldaților de pază şi apoi strigătele tatălui Glaucus, ale mamei Eurynome şi ale fratelui Deliade, care s-au repezit cu toții afară să vadă ce se întâmplase.

Mulțimile care se strângeau în fiecare zi să-l vadă pe Belerofon zburând călare pe calul alb erau uriaşe. Când nu-l călărea, Belerofon avea căpăstrul la el tot timpul. Nimeni altcineva nu putea să se apropie de Pegas; calul tresărea şi o lua la goană când simțea pe altcineva în afară de Belerofon.

Oamenii se obişnuiesc cu aproape orice, iar cu timpul gloata s-a împuținat. N-a trecut mult şi toată lumea, în afara oaspeților din alte ținuturi, s-a obişnuit cu imaginea băiatului, a tânărului, iar acum a bărbatului călare pe patrupedul zburător.

Într-o bună zi, a sosit un mesager din partea regelui PITEU din Troezen, un mic oraş-cetate pitit în colțul de sud-est al Peloponezului. Belerofon era invitat cordial să stea la palat şi s-o cunoască pe fiica regelui, AETHRA, în vederea logodirii. Belerofon a zburat până acolo în şaua lui Pegas şi nu după multă vreme el şi prințesa s-au îndrăgostit unul de altul. Logodna lor l-a încântat pe regele Piteu, care voia de mult să întărească Troezenul unindu-l cu Corintul.

Era uşor să-l invidiezi pe Belerofon. Era un prinț chipeş, logodit cu o prințesă frumoasă. Părinții îl iubeau ca pe ochii din cap. Femeile erau cucerite de isprăvile lui curajoase şi de farmecul lui insolent. Avea un cal zburător pe care doar el putea să-l încalece. Ce-ți mai puteai dori de la viață?

Numai că Parcelor le place la nebunie să le pregătească surprize neplăcute celor care se simt în culmea fericirii. Iar Belerofon nu era scutit de răutatea şi de capriciile lor, la fel ca oricare dintre noi.

O mărturie mincinoasă

Ziua a început ca atâtea altele. Cu două săptămâni înainte de nunta din Troezen, Glaucus, Deliade şi Belerofon au plecat la vânătoare de mistreți într-o pădure

din afara Corintului. Era o vânătoare pedestră, aşa că nu trebuise luat şi Pegas. Nimeni nu prea şi-a amintit cum a început grozăvia. Fără să-i spună o vorbă fratelui sau tatălui său, Deliade plecase pe furiş să-şi facă nevoile în spatele unor tufişuri. Belerofon a auzit ceva ce i s-a părut a fi sunetul inconfundabil al unui mistreț care atacă (fratele lui încordându-se din cauza constipării, e de presupus) şi şi-a azvârlit sulița în direcția de unde se auzeau zgomotele ce aduceau a muget şi fornăit. S-a auzit un strigăt cumplit şi Deliade a ieşit împletindu-se de după tufişuri, străpuns de suliță şi rănit de moarte. Tânărul a pierit înainte să poată fi dus acasă.

Să nu încetăm să ne aducem aminte că pentru greci crima în familie, uciderea unei rude, era cea mai gravă faptă care se putea comite. Purificarea putea fi făcută doar de oracole, de casta preoțească sau de un rege. A trăi fără această purificare era totuna cu a invita Parcele să-ți ia urma.

Prima consecință a uciderii lui Deliade a fost desfacerea grabnică a logodnei lui Belerofon cu Aethra. Apoi tânărul a fost trimis din Corint la Tirint, în regatul învecinat Micene, ca să-şi ispăşească perioada de penitență şi de purificare. Conducătorul PROETUS era un prieten de familie şi, date fiind puterile-i mistice şi regeşti, a avut căderea să-l izbăvească pe Belerofon de fărădelegea comisă.

Proetus avea o soție pe nume Stheneboea[117], care a fost atât de incitată de apropierea de un tânăr nespus de

---

[117] Se pronunță „Ste-né-boia". Numele înseamnă „vacă puternică", sau, dacă sunteți mai amabili din fire, „persoană puternică pentru că e posesoare de vaci". Sursele mai vechi, precum Homer, i-au spus ANTEIA.

dezirabil, încât într-o noapte i-a bătut la uşa dormitorului. Belerofon a deschis şi a văzut-o stând acolo, cu un opaiț în mână şi cu un zâmbet ademenitor pe față. Era îmbrăcată într-o cămaşă de noapte din mătase transparentă, care dezvăluia mai mult decât ascundea.

— N-ai de gând să mă pofteşti înăuntru? a gângurit ea.

— Păi… păi… nu! Nu. Ar fi cu totul necuviincios.

— Dar ce plăcere e mai mare decât necuviința, Belerofon? a spus ea, împingându-l într-o parte şi îndreptându-se spre pat. Cam îngust, dar e loc suficient dacă stăm unul peste altul, nu crezi?

S-a întins sfioasă pe pat, făcând cerculețe cu degetul pe cuvertură.

Belerofon era pradă chinurilor.

— Nu! Nu, nu, *nu*! Doamnă, sunt oaspete în palatul ăsta. Proetus m-a primit cu toată cumsecădenia. Doar un porc ar fi în stare să-l trădeze.

— Călăreşte-mă cum îți călăreşti calul ăla. Asta vrei, nu? Simt că asta vrei.

Acum Belerofon a comis o greşeală îngrozitoare. Bineînțeles că i-ar fi plăcut foarte mult să se întindă lângă Stheneboea şi să facă împreună lucruri desfrânate. Era nemaipomenit de atrăgătoare, iar el era un tânăr plin de vigoare şi de poftă, dar era de negândit să sfideze legile ospitalității cât timp era în plină ispăşire pentru o crimă de familie. Asta ar fi trebuit să spună. În loc de asta, crezând că putea să iasă din situația delicată, i-a zis:

— Nu. Adevărul e că nu vreau câtuşi de puțin. Nu mă atragi absolut deloc şi ți-aş fi recunoscător dac-ai pleca.

Auzind asta, Stheneboea s-a ridicat cu un şuierat şi a ieşit valvârtej din cameră, cu obrajii arzând. Niciodată

nu fusese jignită în halul ăsta. Ei bine, o să-i arate ea mucosului ăluia cucernic. Da, da. Toată noaptea s-a foit şi s-a întors de pe o parte pe alta, ofensată şi rănită în amorul propriu.

Proetus avea obiceiul să sforăie groaznic, iar perechea regală dormea de mult în camere separate, dar se întâmpla uneori ca Stheneboea să-şi viziteze soțul dimineața şi să facă împreună planuri pentru restul zilei. În dimineața asta, a intrat cu o cană de lapte cald de capră îndulcit cu miere.

— Ah, fii binecuvântată, draga mea, a spus Proetus, ridicându-se în capul oaselor şi luând recunoscător o înghițitură. Frumoasă dimineață, din ce se-arată… Mă gândeam să mă duc la vânătoare cu tânărul Belerofon mai încolo. E un… O, Doamne! Ce ochi roşii ai!

Aşa era şi normal să fie după ce şi-i frecase zdravăn cu ceapă crudă vreme de un sfert de oră.

— Nu-i nimic, nu…, s-a smiorcăit Stheneboea.

— Scumpo, spune-mi ce s-a-ntâmplat.

— A, doar… Ba nu, nu pot. Ştiu cât de mult îl placi.

— Să plac? Pe cine?

— Pe Belerofon.

— Te-a supărat cu ceva?

Iar în clipa aceea a fost dat la iveală totul. Noaptea trecută, el izbise cu pumnii în uşa de la dormitorul ei, dăduse buzna înăuntru şi încercase să se arunce asupra ei. Stheneboea de-abia reuşise să-l țină la respect pe animalul întărâtat şi să-l împingă afară din cameră. Era groaznic de speriată. Şi se simțea nespus de ruşinată, cumplit de mânjită.[118]

---

[118] Un trop mitic sau „mitem" deloc neobişnuit. Poate vă amintiți că în Biblie (sau în musicalul *Joseph and the Amazing Technicolor Dreamcoat*)

Proetus a sărit din pat şi a început să se plimbe prin cameră. Era în încurcătură. După crima de familie, poate că al doilea păcat grav din lumea grecilor era *xenia*, încălcarea acelor legi ale ospitalității sau ale prieteniei față de oaspeți care erau sacre îndeosebi pentru Regele Zeilor în persoană, *Zeus Xenios*, ocrotitorul oaspeților. Firește, încercarea dezgustătoare a tânărului de-a o pângări pe Stheneboea era ea însăşi o încălcare a *xeniei*, dar asta nu-i dădea lui Proetus dreptul de a încălca şi el legea. Nu, trebuia să găsească o altă cale prin care să răzbune onoarea familiei.

A mai făcut câteva ture prin cameră şi la un moment dat a găsit soluția.

— Sigur! a strigat el. Draga mea, o să-l trimit pe Belerofon la tatăl tău cu o scrisoare sigilată. Lucrurile o să se aranjeze perfect în felul ăsta.

— Şi ce-o să-i spui?

Stheneboea avea în ochi o strălucire malefică.

— O să-i spun adevărul, a glăsuit Proetus. Bun, hai să m-aşez s-o scriu.

Belerofon s-a trezit mai târziu în dimineața următoare, după un somn agitat. Nu-şi dădea seama dacă era de datoria lui să-i semnaleze purtarea groaznică a lui Stheneboea soțului ei sau dacă era mai bine să aibă tact şi să le cruțe căsnicia de neplăcerile pe care fără îndoială că le-ar fi provocat o asemenea dezvăluire. Şi tocmai alesese

---

soția lui Putifar a formulat aceleaşi acuzații false împotriva lui Iosif după ce n-a reuşit să-l seducă. Peleu, tatăl lui Ahile, avea să sufere la fel din cauza reginei ASTYDAMEIA, soția regelui ACASTUS, care — așa cum l-a purificat Proetus pe Belerofon — l-a ajutat pe Peleu să ispăşească pentru fratricidul involuntar pe care-l săvârşise. Înțelegeți ce vreți din recurența acestei teme.

a doua variantă, când un paj a venit să-l anunțe că regele aştepta să se bucure de prezența lui.

— A, Belerofon, intră, intră, băiete…

Mai târziu, Proetus avea să se felicite pentru căldura şi prietenia arătate în timpul întâlnirii. Pe dinăuntru fierbea de furie din cauza sfidării mârşave a acestui monstru dezmățat, care îndrăznea să stea şi să se uite la el cu ochii ăia rotunzi și nevinovați.

— E o bucurie să te avem oaspete. Accidentul nefericit în care ți-a murit fratele… vezi tu, aproape că ai ispăşit cu totul pentru el. Nu mă priveşte nicio altă nelegiuire de care s-ar putea să te simți vinovat, de bună seamă.

L-a străpuns cu privirea pe Belerofon şi n-a fost deloc mirat văzând că tânărul se face roşu în obraji.

În ce-l priveşte, Belerofon se zvârcolea în forul lui lăuntric. Poate că săvârşise un păcat nespunându-i lui Proetus de infidelitatea soției lui. Poate că trebuia să-i spună acum… Şi-a dres glasul.

— Trebuie să ştii un lucru…

— Sst, gata cu vorbăria. Am trimis după tine ca să-ți spun că am un mesaj pe care trebuie să i-l trimit socrului meu în Licia. Problema este că e ceva urgent. O chestiune de familie. Trebuie rezolvată.

— Licia?

— Da, IOBATES, socrul meu, e regele Liciei.[119] E ceva de mers, dar cu calul ăla zburător străbați distanța cât ai bate din palme. Pe lângă asta, ți-ai încheiat perioada de ispăşire, corect? Tinerii de viță nobilă ar trebui să viziteze Ionia şi Asia Mică, nu crezi? Uite-aici scrisoarea. În ea

[119] Pomenit adeseori şi sub numele mai atrăgător de Amphianax.

i-am scris lui Iobates şi despre tine, cerându-i să te trateze cu ospitalitatea pe care o meriți.

Proetus era încântat de ultima lui remarcă. Şi exact asta îi cerea lui Iobates în scrisoare.

— Proetus, eşti cum nu se poate mai amabil…

Belerofon a simțit o uşurare enormă. Aşa era cel mai bine. Orice altă noapte sub acelaşi acoperiş cu Stheneboea avea să fie stânjenitoare. Putea să plece cu carul la Pirene chiar acum, să-i pună frâul lui Pegas şi să ajungă în Licia a doua zi.

Proetus şi Stheneboea i-au făcut semne de rămas-bun din prag lui Belerofon, pe când acesta se îndepărta.

— Pervers nenorocit, a mormăit Proetus. Călătorie sprâncenată.

Ce păcat, şi-a spus Stheneboea. Un băiat zvelt şi bălai, cu un chip frumos şi dulce. Plus fundul ăla tare şi rotund. Ca o pară. Mă rog, asta e…

În Licia

Belerofon a coborât cu Pegas într-o luncă ascunsă, nu foarte departe de cetatea Xanthus, unde se ridica palatul regal din Licia.

— Trebuie să rămâi aici până mă-ntorc după tine, i-a şoptit el, priponindu-l de un copac. Iartă-mă că te leg, dar să ştii că funia e lungă. E şi un pârâu dacă ți-e sete şi iarbă din belşug dacă vrei să paşti.

Niciunuia dintre ei nu-i plăcea zarva, agitația şi isteria pe care le declanşau vederea lui Pegas. După ce-l cunoştea pe Iobates, dacă îi lăsa impresia c-ar fi om de

încredere, poate că avea să-şi aducă bidiviul la curte, dar numeroasele exemple de băieți cărora li se părea distractiv să ia la țintă fundul lui Pegas cu praştii şi chiar cu arcuri şi săgeți îl învățaseră că era preferabil să fie prudent.

Belerofon a intrat singur în Xanthus, s-a anunțat la porțile palatului şi a fost poftit în camera regelui.

— Belerofon, da? a spus Iobates, luând scrisoarea. Ginerele meu, Proetus, mi-a scris şi-n alte rânduri despre tine. Mi-a spus că eşti un băiat de ispravă. E clar că povestea aia tristă cu fratele tău a fost un accident. I s-ar fi putut întâmpla oricui. Eşti bine-venit, tinere. Cu totul bine-venit.

Iobates a pus scrisoarea nedeschisă pe masă. Şi-a chemat slujitorii din palat, a cerut vin şi a aranjat să se țină un ospăț de întâmpinare a prințului corintian.

— E o mare cinste pentru casa mea, a spus Iobates, întinzându-i o cupă oaspetelui.

— Eşti foarte cumsecade, Iobates.

— Bănuiesc că nu ți-ai adus şi vestitul cal înaripat, nu?

Belerofon a râs.

— Deci nu. Drept să-ți spun, nici eu n-am crezut povestea asta. Ce aiureli înghite lumea, nu? În schimb, l-a întrebat Iobates cu un ghiont, îți place să călăreşti cai muritori pe pământ, aşa e?

Au trecut nouă zile şi nouă nopți în care Iobates şi Belerofon au călărit, au vânat, au băut şi s-au ospătat. Regele l-a tratat pe tânăr ca pe fiul pe care nu-l avusese niciodată. Fusese binecuvântat cu două fete: în afară de temuta Stheneboea, care se măritase bine mersi cu Proetus la Micene, avea o fiică mai tânără şi nemăritată, pe PHILONOË, care încă trăia la palat. Aceasta s-a îndrăgostit pe dată de oaspetele cel chipeş. Experiența trăită de

Belerofon cu sora ei l-a făcut să evite să rămână în cameră doar cu Philonoë, fapt în care Iobates a văzut semnul unei firi cuviincioase şi onorabile.

În a zecea zi, din cauza mahmurelii, Iobates s-a hotărât că n-ar fi rău să-şi pună ordine în hârtiile de pe masă. A găsit scrisoarea de la Proetus şi a deschis-o. A citit singurul rând, scris la mijlocul paginii, cu gura căscată de neîncredere:

Aducătorul acestei scrisori a încercat să-mi necinstească soția, pe fiica ta. Ucide-l.[120]

Iobates a rămas câteva clipe cu privirea pironită asupra cuvintelor. Era exact în aceeași dilemă în care se găsise Proetus. Belerofon era oaspete: stătuse nouă nopți sub acoperișul regelui. Iobates nici nu se putea gândi să ucidă un oaspete. Ce să facă? Ce era de făcut? Ah, de ce nu deschisese imediat scrisoarea aia afurisită?

Cam după o oră, Belerofon a intrat în camera regelui, frecându-şi fața.

— Dumnezeule mare, a spus el. Chiar ești o gazdă incredibilă. Nu-mi dau seama cât am băut azi-noapte. Dar, iartă-mă, pari dus pe gânduri.

— Da, da, a spus Iobates, bătând cu scrisoarea în masă și gândindu-se cu înfrigurare. Chestiuni de stat, înțelegi. Avem probleme în regat. Probleme mari…

---

[120] Când Homer îl pune pe GLAUCUS, nepotul lui Belerofon, să spună această poveste în *Iliada*, mesajul nu e scris, ci compus din „simboluri" sau „semne ucigaşe", iar scrisoarea e de fapt o „tăbliță pliabilă"… Homer şi-a compus epopeile înainte să apară hârtia şi alfabetele (pe vremea lui existând cel mult forma incipientă a alfabetului fenician), dar se presupune că ar fi fost la curent cu silabarele pentru greaca miceniană şi cu alte forme timpurii de scriere. Tăbliţele erau mai mult ca sigur din argilă.

— Pot să te ajut cu ceva? Trebuie doar să-mi spui.

— Păi, dacă tot ai adus vorba…

Da! Normal. Asta era. Iobates și-a dres glasul.

— Mă-ntreb, a spus el degajat, dac-ai auzit vorbindu-se vreodată de Himeră.

— Nu, domnule. Ce e?

— E o fiară. Un monstru cu două capete. Se spune c-ar fi odrasla lui Typhon și-a Echidnei. Face prăpăd în ținutul din jurul Methianului, aproape de hotarul cu Caria și Pamfilia. Puțini dintre cei care o văd scapă cu viață, dar umblă vorba c-ar avea corp și cap de leu. Un al doilea cap, de capră, îi răsare din spate. Iar coada, spun unii, e un șarpe veninos…

— Nu se poate!

— Ei, știi cum sunt oamenii de la țară. Probabil că exagerează, dar sigur e că tot ținutul e împânzit de animale moarte și mutilate. Cine mai știe ce să creadă?

— Și ai vrea să găsesc creatura asta și s-o ucid?

— E prea mult să-ți cer asta, prea mult. Îmi ești oaspete. Pe lângă asta, ești doar un tinerel… Nu, nu, nu.

— Domnule, *insist* să mă lași s-o fac pentru tine.

Nimic din ce-ar mai fi spus Iobates n-ar fi putut să-l descurajeze pe Belerofon.

— Însă doar cel mai viteaz dintre eroi ar putea măcar să se apropie. Iar tu ești mult prea tânăr.

— Cu tot respectul, asta e o prostie.

— În plus, iartă-mă, dar încă nu ți-am spus care e partea cea mai proastă. Cică…

Iobates și-a transformat vocea într-o șoaptă răgușită.

— …cică Himera respiră *foc*! Da! Am auzit oameni jurându-se că așa este. Lupta cu ea e sinucidere curată. Oricine te-ar înțelege dac-ai da înapoi…

Ciudat, dar aceste încercări disperate de a-i da tânărului șansa să se retragă au părut doar să-i întărească hotărârea. De ochii lumii, Iobates a clătinat din cap și a scos un sunet de deznădejde. Dar în sinea lui se felicita. Cu câtă ascuțime se folosise de făloșenia și de mândria tinerelului. Era cu neputință ca Belerofon să supună sau să ucidă Himera, a cărei descendență nemuritoare făcea din ea unul dintre cei mai de temut monștri care se ridicaseră vreodată din pământ. Cu siguranță că Belerofon avea să moară în uriașele trâmbe de flăcări pârjolitoare, incandescente și devoratoare pe care le râgâia creatura. Pedeapsa pentru îndrăzneala de-a se fi atins de Stheneboea și nicio pată pe mine pentru răul făcut unui oaspete, s-a gândit Iobates. Una peste alta, o soluție perfectă.

Regele Liciei a luat o smochină și a zâmbit.

O reacție himerică

Iobates și-a luat rămas-bun de la Belerofon, cu brațul stâng petrecut pe după Philonoë.

— Încearcă să ți-l scoți din minte, draga mea, a zis el. O să-ți iasă-n cale și alți bărbați, așteaptă și-o să vezi.

— Dar nu atât de frumoși ca Belerofon al meu, a hohotit Philonoë.

În ce-l privește, Belerofon a pornit la drum destul de binedispus. Avea s-o răpună pe Himera asta, să-i aducă lui Iobates capul și blana ei, să mai stea câteva săptămâni în Licia și în cele din urmă să se întoarcă în Corint, unde să trăiască mai departe ca prinț și moștenitor. Acum că ispășise pentru fratricidul involuntar, avea să se poată

însura cu Aethra. Viața era frumoasă. Dar mai întâi trebuia să găsească un fierar bun. Îi venise o idee despre cum putea s-o abordeze cel mai bine pe Himeră.

După puțină vreme, Belerofon a ajuns pe pajiştea unde-l lăsase pe Pegas, ducând pe umăr o suliță nouă, făcută după indicațiile lui speciale. Calul s-a apropiat în trap să-l întâmpine.

— Ce s-a-ntâmplat cu funia cu care te-am priponit? a întrebat el surprins.

Pegas și-a scuturat coama și a bătut dintr-un picior. Funia îi zăcea sub copite, mestecată și făcută bucăți.

— Da' viclean mai ești, i-a spus Belerofon, prinzându-i botul moale cu palma. Acum, înainte să zburăm, trebuie să fim siguri pe noi. Un monstru cu două capete și care scuipă flăcări. Crezi că ești în stare?

Pegas a dat din cap cu putere.

— Înțeleg c-a fost un „da".

Belerofon și-a potrivit sulița în teacă.

— Hai atunci. Sus, sus și departe.

Uitându-se în jos la ținutul din jurul Methianului, Belerofon a observat că o bună parte a pământului era pârjolit din cale-afară. Satele părăsite, câmpurile fără vite și scheletele arse ale hambarelor și caselor oglindeau prăpădul. Dar nu se vedea nici urmă de monstrul însuși.

— Sus, sus!

Nu călărise niciodată pe Pegas la o înălțime atât de mare. Era o zi fără nori, iar Belerofon tremura în curentul de aer rece. Acum, pe ținutul de dedesubt se vedea un tipar subtil și complicat, care i-a amintit lui Belerofon de covoarele barbarilor de la răsărit. Sub ochi i s-au ivit coasta stâncoasă și apoi pământurile verzi din Caria,

Frigia și Lidia, legate între ele de o rețea de fire argintii, pline de meandre, coborând dinspre munți spre mare.[121] Belerofon a cercetat peisajul în căutarea oricărui lucru care ar fi putut trăda prezența Himerei. A văzut un munte din care se ridica un firicel de fum. A încercat să-și aducă aminte de lecțiile de geografie. Muntele Taurus? S-a aplecat în față și l-a îndemnat pe Pegas să coboare. Focul putea să însemne orice, firește, dar acum coborâse îndeajuns ca să-și dea seama că ceea ce i se păruse un firicel era de fapt un nor gros. Pădurea de la poalele dealului era în flăcări. Un val de aer cald s-a ridicat spre ei pe când coborau.

Oameni, capre și căprioare alergau din calea focului spre lac. Incendiile de pădure nu erau neobișnuite. Belerofon nu știa cum putea să-i ajute pe cei de jos și era pe punctul să-l îmboldească pe Pegas să se întoarcă la înălțime, ca să-și reia cercetarea, când dintre copacii de dedesubt a țâșnit un ditamai cerbul. Cerbul era urmărit de un leu… un leu și o…

Era exact așa cum spusese Iobates. Un corp de leu cu un cap de capră care i se ridica din mijlocul spinării.

— Jos, Pegas, jos!

Pegas a coborât în picaj până când Belerofon a văzut totul în cele mai mici amănunte. Himera s-a năpustit asupra cerbului, rostogolindu-se la vale ca o minge vie — un talmeș-balmeș de coarne de cerb şi de capră, coamă de leu şi dinți de şarpe. Coarnele nemiloase ale caprei au străpuns coastele cerbului. Coada în formă de şarpe s-a

---

[121] Belerofon cu siguranță vedea meandre la propriu, deoarece zbura pe deasupra Cariei, prin care curge leneș și astăzi râul Meandru, eponim al tuturor cursurilor de apă șerpuitoare.

mişcat fulgerător şi l-a muşcat zdravăn de burtă. Fălcile de leu s-au căscat şi au azvârlit cu un răget foc în faţa cerbului, care a ţipat şi s-a prăbuşit la pământ, orbit pe loc. Ghearele de leu i-au despicat pântecul şi capul s-a afundat lacom în mâţăria însângerată care s-a revărsat afară în câteva clipe.

Pegas s-a rotit mai jos, iar umbra calului şi a călăreţului au plutit pe deasupra scenei. Himera şi-a ridicat un cap ca să-i privească. Cerbul s-a cutremurat şi a zvâcnit în încercarea de-a se ridica, dar coada în formă de şarpe şi-a dezgolit colţii şi i-a înfipt în spinarea lui ca să-l termine, pe când capul murdar de sânge al leului încă se uita în sus, la soare şi la cer.

O trâmbă de flăcări a ţâşnit spre călăreţul zburător. Belerofon a urlat din cauza căldurii intense şi l-a îmboldit pe Pegas să urce. Himera a mai scuipat un jet de foc spre ei, dar de data asta nu i-a mai ajuns.

— Ai păţit ceva?

Lui Belerofon îi mirosea a păr pârlit. Nu-şi dădea seama dacă era al lui sau al lui Pegas.

Pe când se ridicau în cercuri, Belerofon şi-a luat arcul şi o săgeată din tolbă.

— Uşurel, acum, uşurel…

S-a uitat în jos, a ţintit şi a tras. Săgeata a pătruns în gâtul caprei, chiar în locul unde creştea din spinarea leului. Ochii galbeni ai caprei s-au mărit şi animalul a scos un urlet de durere. Capul caprei s-a scuturat zdravăn, făcând săgeata să iasă din carne şi să cadă. Belerofon a tras din nou şi a continuat s-o facă. Unele săgeţi au alunecat, altele au intrat în flancurile de leu ale Himerei, care între timp îşi ieşise din minţi de furie.

— Îmi pare rău, dar trebuie s-ajung mai aproape! a strigat Belerofon, scoțându-şi sulița din teacă.

Pegas s-a rotit şi a coborât până când soarele i-a ajuns în spate, după care s-a năpustit în jos.

Dacă fierarul fusese mirat de comanda lui Belerofon, cel puțin n-o arătase.

— O „suliță“ ai spus?

— Întocmai, îi răspunsese Belerofon. Pe jumătate cât mine de lungă.

— Dar cu vârful de plumb?

— De plumb.

— E foarte moale plumbul. N-o să străpungi nicio armură şi nici blana vreunui animal cu un vârf de plumb.

— Şi totuşi asta vreau.

— Mă rog, sunt banii tăi, spusese fierarul. Din partea mea, poa' să fie şi din tablă sau pânză.

Himera l-a văzut pe Pegas plonjând din direcția soarelui şi s-a ridicat, lovind sălbatic cu ghearele. Belerofon s-a aplecat cât de mult a putut. Monstrul şi-a deschis fălcile ca să scuipe o ultimă minge mare de foc, iar Belerofon şi-a azvârlit sulița în gura lui deschisă şi în jos pe tunelul gâtlejului. O mare de căldură s-a revărsat asupră-le când Pegas a reuşit să scape de pârjol în ultima clipă. Calul a țâşnit spre înaltul cerului, aproape ciocnindu-se de vârfurile copacilor înainte să-şi recapete echilibrul.

Belerofon s-a uitat în jos şi l-a văzut pe monstru răcnind şi zvârcolindu-se — vârful de plumb al suliței se topise pe loc în fierbințeala focului, iar acum plumbul topit curgea pe gâtlejul fiarei. Rănită de moarte, Himera s-a zbătut şi în cele din urmă s-a prăbuşit. Capul de capră a explodat într-o chiseliță de aburi, flăcări şi sânge, blana leului a

luat foc şi, cu un ultim răcnet asurzitor şi cu un ultim spasm, Himera a murit.

Belerofon a coborât pe pământ şi a descălecat. O duhoare groaznică se ridica dinspre stârvul care fumega. Belerofon a tăiat coada de şarpe şi capul de leu, aşa distruse şi calcinate cum erau. Suvenire sângeroase, dar dovezi ale victoriei.

Când s-a dus să se suie pe Pegas, a văzut că avea partea de dedesubt a gâtului arsă şi coama pârlită.

— Bietul de tine, a spus Belerofon. O să-ți găsim un vindecător. Crezi că putem ajunge la Muntele Pelion?[122]

Când zbori prea sus

Iobates şi-a ascuns bine furia când un Belerofon jovial a intrat la el în cameră şi i-a trântit pe masă un cap de leu pârlit şi împuțit şi stârvul unui şarpe plin de puroi. Lui Philonoë i s-a tăiat răsuflarea.

— Ai omorât-o! Ah, ce viteaz eşti!

Belerofon i-a făcut cu ochiul şi obrajii fetei s-au împurpurat.

Iobates se gândea febril.

— Vai… este… Măiculiță… Dacă n-aş vedea cu ochii mei, n-aş crede. Hai, vino să bei o cupă de vin cu mine. Chiar ai ucis-o!

— Moartea ei ar trebui să-ți readucă pacea şi prosperitatea în regat, a spus Belerofon, dând vinul pe gât cu

---

[122] Casa înțeleptului centaur Chiron, maestru în artele tămăduirii. Vezi povestea lui Iason (pp. 232, 275).

acea modestie dezinvoltă pe care doar aroganța poate s-o producă.

— Da, într-adevăr…, a chibzuit Iobates. Doar că… asta e… mă rog, nu prea contează.

— Să nu-mi spui că mai e un monstru care face prăpăd pe-aici.

— Nu, nu, nu-i un monstru. Dar avem o problemă cu oamenii din Psidia. Sunt urmaşii lui SOLYMUS. Ai auzit de el? Nu? Mă rog, Solymus s-a însurat cu sora lui, MILYE, şi doar ştii cum sunt copiii proveniți din relații incestuoase. Urmaşii lui — solymi, aşa îşi spun — nu plătesc dări, fac jafuri prin oraşele şi satele din apropiere şi umblă vorba că pun acum la cale să se răzvrătească împotriva stăpânirii mele. Am trimis plutoane, ba chiar şi companii mari de soldați împotriva lor, dar de fiecare dată au căzut în ambuscade şi fie s-au cerut răscumpărări pentru ei, fie au fost măcelăriți.

— Deci ți-ar plăcea să-i vezi cu botul pe labe, nu? a întrebat Belerofon cu un zâmbet enervant de obraznic şi încă o clipire cu ochiul spre Philonoë cea cu ochii mari.

— Ți-aş cere prea mult… prea mult…

Câteva zile mai târziu, o coloană de solymi a intrat mărşăluind în palat, făcând apoi plecăciuni până la pământ şi jurându-i supunere veşnică lui Iobates. Îşi pierduseră şaptezeci dintre semenii cei mai aleşi când Belerofon şi Pegas se abătuseră din înalturi asupra oraşului lor, iar asta le fusese de ajuns.

Acum, Iobates l-a îndemnat pe Belerofon să *nu* pornească la război împotriva amazoanelor care aveau obiceiul să facă incursiuni în Licia venind din ținuturile lor din nord-est. Călare pe Pegas, Belerofon a azvârlit

bolovani mari peste aceste războinice aprige până când s-au angajat şi ele, printr-un tratat, să-i lase în pace pe Iobates şi regatul lui.

Pe urmă Belerofon l-a învins pe piratul CHEIMARRHUS, după ce nesocotise rugămințile lui Iobates de a-l lăsa în plata Domnului pe acest duşman atât de feroce.[123] Veştile despre această ultimă ispravă au ajuns la Iobates înaintea lui Belerofon. Disperat să termine o dată pentru totdeauna cu tânărul ăsta arogant, regele le-a poruncit acum supuşilor să pună mâna pe arme şi să-l ucidă pe nesuferit de îndată ce se întorcea la Xanthus.

Ajungând la porțile palatului şi văzând trupele aliniate ca să-i blocheze intrarea în cetate, Belerofon a înțeles în sfârşit: în tot acest timp, Iobates îi pusese gând rău. Fără Pegas, pe care-l lăsase la locul cunoscut din luncă, era lipsit de putere în fața atâtor oameni. Tot ce putea face era să se roage tatălui său, Poseidon.

În spatele lui Belerofon, râul Xanthus a început să-şi iasă din matcă, acoperind câmpia cu ape care au pornit spre cetate. Privind îngrozit din turnul palatului, Iobates şi-a trimis oamenii să-l îmbuneze, dar lui Belerofon îi împietrise inima, aşa că şi-a continuat neîndurător apropierea de oraş, cu apele venind după el.

În cele din urmă, femeile din Xanthus, disperate să-şi salveze casele şi familiile, şi-au ridicat fustele şi

---

[123] Se spunea despre Cheimarrhus că naviga la bordul unei corăbii care avea un cap de leu la proră şi un şarpe la pupă, ceea ce, coroborat cu asemănarea de nume dintre Cheimarrhus şi Himera — ambele derivate din cuvântul grecesc pentru „capră" —, te face să te întrebi dacă nu cumva era o altă versiune a poveştii monstrului. Vezi postfața pentru o discuție despre acest tip de interpretare istorică care poartă numele de „euhemerism".

au luat-o la goană spre el. Atât de îndrăzneț şi de stăpân pe el în alte privințe, Belerofon era ruşinos, timid şi stângaci în chestiuni sexuale. Văzând o asemenea mulțime de fese, sâni şi smocuri de păr, s-a întors şi a fugit, pradă şocului, stacojiu de ruşine şi de stânjenealã. Apele revărsate s-au retras odată cu el şi cetatea a fost salvată.

Era timpul ca Iobates să înțeleagă un adevăr limpede ca lumina zilei: acest erou era ocrotit de zei. Scrisoarea ginerelui său Proetus nu avea sens. Dacă Belerofon ar fi încercat cu adevărat s-o necinstească pe Stheneboea, de bună seamă că zeii l-ar fi părăsit, nu? Gândindu-se mai bine, Iobates şi-a amintit că fiica lui, Stheneboea, îi făcuse necazuri dintotdeauna. Nu cumva îl judecase greşit pe băiat? Gălăgia neaşteptată l-a făcut să-şi coboare privirile în curte. Belerofon şi Pegas tocmai aterizaseră; tânărul descălecase, iar acum se îndrepta spre apartamentele regelui, cu sabia în mână.

Când a năvălit în cameră, l-a văzut pe Iobates fluturându-i o scrisoare.

— Citeşte-o, citeşte-o! a strigat regele.

Belerofon i-a smuls scrisoarea din mână şi a citit-o.

— D-d-dar a fost exact pe dos, a spus el. *Ea* a încercat să mă seducă!

Iobates a încuviințat din cap.

— Acum mi-am dat şi eu seama. În sfârşit. Iartă-mă, băiete. Îți sunt dator vândut.

Până la urmă, s-a dovedit că Belerofon nu voia să se întoarcă în Corint şi să se însoare cu Aethra, prințesa din Troezen. În săptămânile şi lunile în care stătuse

la Xanthus, începuse să observe cât de frumoasă şi de blândă era tânăra Philonoë.

Când Stheneboea a prins de veste că sora ei urma să se mărite cu Belerofon, şi-a dat seama că aveau să iasă la iveală atât încercarea ratată de a-l seduce, cât şi răzbunarea ei înciudată. Avea să audă şi Proetus. Tot Peloponezul avea să vorbească despre mârşăvia ei. Neputând să îndure ruşinea, Stheneboea s-a spânzurat.[124]

La fel ca Himera însăşi, povestea lui Belerofon începe cu un răget glorios şi măreţ, dar se sfârşeşte cu o muşcătură perfidă de şarpe. Nu-mi face nicio plăcere să vă povestesc că temeritatea juvenilă s-a transformat cu timpul într-o aroganță şi o vanitate extrem de neplăcute. Belerofon credea că ascendența lui divină, relația cu Pegas şi faptele eroice pe care le îndeplinise alături de calul fermecat îl aduseseră la un nivel peste cel al unui muritor de rând.

Într-o bună zi, el l-a încălecat pe Pegas şi s-a îndreptat cu el spre Muntele Olimp.

— Zeii o să mă primească bine, şi-a spus el. Sunt sânge din sângele lor. Am fost sortit dintotdeauna măreției.

Un asemenea *hybris* era o blasfemie care nu putea fi lăsată nepedepsită. Când l-a văzut pe Belerofon zburând spre vârful muntelui, Zeus a trimis un tăun să-l chinuie pe Pegas. Înțepătura cumplită a insectei l-a înnebunit pe calul înaripat, care s-a zbătut atât de tare, încât l-a aruncat pe Belerofon din spinare. Eroul s-a prăbuşit şi şi-a zdrobit un şold de stâncile de dedesubt. Pegas a ajuns

---

[124] O altă versiune spune că Belerofon s-a întors la Tirint, s-a prefăcut că o iartă pe Stheneboea şi i-a oferit o plimbare călare pe Pegas. Odată ajunşi departe deasupra mării, a împins-o de pe cal.

în Olimp, iar Zeus l-a ținut acolo şi a făcut din el un splendid animal de povară însărcinat să-i ducă trăsnetele.

Belerofon s-a târât prin ce i-a rămas din viață, ocolit de societate pentru sacrilegiul comis, iar când a murit era un bătrân schilod, înăcrit şi singur.

Puțini eroi mor paşnic în patul lor după vieți lungi, pline de fericire. Dar la fel de puțini au sfârşit mai trist decât gloriosul Belerofon de odinioară.

ORFEU

Puterea de-a îmblânzi fiara sălbatică

Orfeu a fost Mozart al lumii antice. Ba chiar mai mult decât atât. Orfeu a fost o combinație de Cole Porter, Shakespeare, Lennon şi McCartney, Adele, Prince, Luciano Pavarotti, Lady Gaga şi Kendrick Lamar ai lumii antice, bine-cunoscutul şi melodiosul maestru al cuvintelor şi al muzicii. În timpul vieții, faima i s-a împrăştiat în jurul Mediteranei şi dincolo de ea. Se spunea că vocea lui pură şi felul inegalabil cum cânta la liră putea să farmece animalele uscatului, peştii din mare, păsările din aer şi chiar şi nesimțitoarele stânci şi ape. Râurile însele îşi schimbau cursul ca să-l audă. Hermes a inventat lira şi Apollo a îmbunătățit-o, dar Orfeu a fost cel care a dus-o la perfecțiune.

Toți sunt de acord cu privire la identitatea mamei lui, dar nu există aceleaşi certitudini în privința tatălui. Şi cu asta ajungem la o temă care se repetă cu multe variațiuni în această Vârstă a Eroilor: cea a paternității duble. CALLIOPE, Vocea Frumoasă, Muza Poeziei şi Elocvenței, era mama lui Orfeu, pe când tatăl era un muritor, regele trac OEAGRUS.[125] Însă şi despre Apollo se credea c-ar fi

[125] Care va fi fost cu siguranță tatăl nefericitului profesor de muzică al lui Heracle, fratele sau fratele vitreg al lui Orfeu, pe nume Linus.

tatăl lui Orfeu, care era cu siguranță un favorit al zeului. În orice caz, micul Orfeu se zbenguia cu mama lui şi cu opt mătuşi muze pe muntele Parnas, unde afectuosul Apollo i-a dăruit fiului său o liră de aur, la care l-a învățat să cânte chiar el.

N-a trecut mult şi îndemânarea copilului-minune în mânuirea instrumentului a depăşit-o până şi pe cea a tatălui, nimeni altul decât zeul muzicii. Spre deosebire de MARSIAS, care e posibil să-i fi fost frate vitreg, Orfeu nu s-a lăudat cu talentul pe care-l avea şi nici n-a făcut greşeala să-şi provoace tatăl divin la întrecere.[126] În schimb, îşi petrecea zilele rafinându-şi măiestria, fermecând păsările văzduhului şi dobitoacele pământului, făcând crengile copacilor să se aplece ca să-i asculte lira sau peştii din ape să sară şi să facă bule de fericire la auzul cântecelor lui blânde şi seducătoare.

Felul de-a fi i se potrivea cu dulceața lirei şi cu blândețea glasului. Orfeu cânta din dragoste pentru muzică, iar cântecele lui preamăreau frumusețea lumii şi slava iubirii.

Orfeu și Euridice

Atât de mare îi era faima, încât atunci când şi-a strâns echipajul pentru *Argo* şi pentru căutarea Lânii de Aur, Iason a ştiut că trebuia să-l aibă la bord. Dar despre Iason, ceva mai încolo. Deocamdată trebuie să ştim doar că zeii l-au răsplătit pe Orfeu pentru curaj şi loialitate în

126 Vezi *Mythos*.

această aventură prin darul iubirii, sub forma frumoasei EURIDICE.

Uşor de imaginat, nunta a fost ceva cu totul special. Au luat parte toate muzele. THALIA a interpretat schecіuri; TERPSIHORA a condus dansul. Fiecare dintre celelalte surori i-a încântat la rândul ei pe oaspeți cu arta pe care o stăpânea cel mai bine. Însă o întâmplare ciudată şi neplăcută a umbrit frumosul eveniment în mintea multora dintre cei prezenți.

Printre oaspeți se număra şi fratele vitreg al lui Orfeu, HYMEN, fiul lui Apollo şi al muzei URANIA. Zeitate minoră a cântecului (care ne-a dat cuvântul „imn"), Hymen era unul dintre eroți (tinerii din alaiul lui Eros, zeul iubirii), cu o răspundere aparte pentru nunți şi pentru patul nupțial. Cuvintele noastre „himen" şi „himenal" tot din numele lui derivă. Prezența lui la nunta fratelui vitreg era firească şi un mare compliment, dar dintr-un motiv anume — poate din gelozie — Hymen n-a reuşit să binecuvânteze căsătoria. Torța pe care o purta împroşca şi fumega, făcându-i pe toți să tuşească. Aerul era atât de înțepător, încât nici măcar Orfeu n-a izbutit să cânte cu obişnuita dulceață a glasului său. Nu după multă vreme Hymen a plecat de la ospăț, însă ostilitatea prezenței lui le-a lăsat celorlalți în gură un gust la fel de neplăcut ca fumul negru al torței.

Odată alungat din minte acest episod întunecos, Orfeu şi Euridice au trăit fericiți într-o casă din Pimpleia, un orăşel cuibărit în valea de sub Olimp, aproape de izvorul Pierian pe care muzele îl considerau sacru.

Spre ghinionul ei totuşi, Euridice i-a atras atenția lui ARISTEU, un zeu minor al albinăritului, al agriculturii şi

al altor ocupații rurale. Într-o după-amiază, pe când se întorcea acasă de la piață, Euridice a luat-o pe o scurtătură printr-o luncă. În depărtare îl auzea pe dragul ei Orfeu mângâindu-şi lira în timp ce încerca un minunat cântec nou. Deodată, Aristeu i-a tăiat calea de după un plop şi s-a repezit asupra ei. Înfricoşată, Euridice a scăpat pâinea şi fructele pe care le ducea şi a luat-o la goană, străbătând lunca în zigzag. Aristeu s-a ținut după ea râzând.

— Orfeu! Orfeu! a strigat Euridice.

Orfeu a lăsat deoparte lira. Era oare glasul soției?

— Ajută-mă, ajută-mă! a țipat vocea.

Orfeu a alergat spre locul de unde se auzea.

Euridice alerga încoace şi încolo, încercând să scape de nemilosul Aristeu, căruia îi simțea răsuflarea caldă în ceafă. În panica ei oarbă, s-a împiedicat şi a căzut într-un şanț. Aristeu s-a apropiat, dar între timp se ivise şi Orfeu, care alerga spre ei strigând. Aristeu şi-a dat seama că avea în față un soț mânios şi a făcut cale întoarsă dezamăgit.

Când Orfeu a ajuns acolo, a auzit-o din nou pe Euridice țipând. În şanțul în care căzuse trăia o viperă care a atacat înfuriată, înfigându-şi colții în călcâiul ei. Când Orfeu a ajuns lângă Euridice, a văzut-o căzând pradă chinurilor morții.

A luat-o în brațe. I-a suflat aer în gură şi i-a cântat încet la ureche, implorând-o să se întoarcă la el, însă veninul viperei îşi făcuse efectul. Sufletul i-a ieşit din trup.

Strigătul scos de Orfeu a făcut să se cutremure de groază şi de frică întreaga vale. L-au auzit şi muzele, l-au auzit şi zeii din Olimp. A fost ultimul sunet scos de Orfeu vreme îndelungată.

A ținut un doliu deplin şi neclintit. Şi-a lăsat lira deoparte. Nu avea să mai cânte niciodată. Nu avea să mai zâmbească, nu avea să mai compună, nu avea nici măcar să mai fredoneze. Atâta cât îi rămăsese din viață avea să fie petrecut în jale şi într-o tăcere deznădăjduită.

Oraşul Pimpleia a fost şi el cuprins de jale, deplângând mai mult pierderea muzicii lui Orfeu decât viața lui Euridice, oricât ar fi fost ea de îndrăgită. Nimfele din păduri, din ape şi din munți au început şi ele să jelească. Chiar şi zeii din Olimp au fost trişti şi tulburați de încetarea muzicii.

Apollo s-a dus să-şi vadă fiul. L-a găsit stând în pridvor, cu privirea rătăcind pe câmpurile unde îşi aflase Euridice sfârşitul.

— Hai, a spus Apollo. A trecut mai bine de-un an. Nu poți să rămâi trist toată viața.

— Uite că pot.

— Ce te-ar face să pui din nou mâna pe liră?

— Doar prezența iubitei mele soții.

— Păi…

Pe fruntea netedă a zeului de aur a apărut o cută gânditoare.

— Euridice e în lumea subpământeană. Porțile ei sunt păzite de Cerber, câinele din infern cu trei capete. Nimeni în afară de Heracle n-a pătruns în lumea subpământeană ca să se întoarcă, şi nici măcar el nu s-a înapoiat cu un suflet mort. Dar, dacă e cineva în stare s-o facă, tu eşti acela.

— Ce vrei să spui?

— Ce-ar fi să te duci după ea?

— Adineauri ai zis: „Nimeni n-a pătruns în lumea subpământeană ca să se întoarcă“.

— Da, dar nimeni nu are puterea pe care-o ai tu, Orfeu.

— Ce putere?

— Puterea muzicii. Dacă e cineva în stare să-l îmblânzească pe Cerber şi să-l farmece pe barcagiul CARON, tu eşti acela. Dacă e cineva în stare să topească inima lui Hades şi a Persefonei, tu eşti acela.

— Chiar crezi…?

— Ai încredere în ce poate să facă muzica.

Orfeu a intrat în casă şi şi-a scos lira din dulapul plin de praf în care o aruncase.

— Înlocuieşte-i corzile cu astea, a spus Apollo, smulgându-şi douăzeci şi patru de fire de păr auriu.

Orfeu a schimbat strunele lirei şi a acordat-o. Sunetele ei nu fuseseră niciodată atât de frumoase.

— Acum du-te şi întoarce-te cu Euridice.

Orfeu în lumea subpământeană

Orfeu a călătorit din Pimpleia la Capul Tainaron din Peloponez, punctul cel mai sudic din toată Grecia[127], unde se găsea o peşteră care era una dintre intrările în lumea subpământeană.

De acolo cărarea cobora şerpuit şi ajungea, după multe cotituri labirintice, la poarta principală păzită de Cerber — câinele tricefal scârbos, dătător de fiori şi bălos, odrasla monştrilor primordiali Echidna şi Typhon.

La vederea unui muritor de rând care îndrăznea să intre pe coridoarele iadului, Cerberul a dat din coada de şarpe şi au început să-i curgă balele de poftă. Doar

[127] Astăzi, Capul Matapan.

morții puteau să treacă de el, iar ca să poată sta în tihnă pe Câmpia Asfodelelor[128] ei ştiau că trebuie să aducă o bucățică de mâncare cu care să-l îmbuneze. Orfeu nu avea altă mită pentru Cerber în afara muzicii. Tremurând în sinea lui, dar părând sigur pe el, a mângâiat strunele lirei de aur cu degetele şi a început să cânte.

La auzul cântecului, Cerberul — care se ghemuise, gata să sară la beregata muritorului încrezut şi să-l facă bucăți — a scheunat cu un nod în gât şi a încremenit. Ochii uriaşi i s-au rotunjit şi a început să tremure de plăcere, pradă unei bucurii lăuntrice de care nu mai avusese parte. S-a așezat pe piatra rece a porții, ca ogarul favorit al unui vânător, visând lângă foc după o zi lungă de alergat pe câmp. Orfeu a cântat tot mai încet, până când melodia i s-a preschimbat într-un cântec blând de leagăn. Cele şase urechi ale Cerberului s-au pleoştit, cei şase ochi i s-au închis, cele trei limbi au trecut plescăind peste buze, iar cele trei capete masive s-au cufundat într-un somn profund şi fericit. Până şi şarpele din coadă se abandonase unei ațipeli paşnice.

Orfeu a trecut peste silueta sforăitoare şi, îngânându-şi mai departe cântecul de leagăn, a pornit pe coridorul întunecos şi rece, până când drumul i-a fost barat de apele negre ale râului Styx. Barcagiul Caron se apropia cu barca

---

[128] Câmpia Asfodelelor era uneori locul din lumea subpământeană unde stăteau muritorii de rând care nu fuseseră eroi. După cum am amintit într-o notă de subsol despre moartea lui Heracle, sursele şi poeții nu sunt consecvenți când vorbesc despre ce se întâmpla cu morții. Întâmplător, o asfodelă este o plantă cu flori albe care creşte în ținuturi aride. Se pare că în *Odiseea* lui Homer apare prima referire la o asemenea floare care împodobea Câmpiile Elizee ale lui Hades, dar mai târziu numele a pătruns în limbajul poetic din Europa. Poemul lui William Carlos Williams, „Asfodela, floarea cea verzuie", este un exemplu notabil.

de el dinspre malul celălalt, unde tocmai lăsase un suflet nou-venit. A întins mâna pentru plată, dar şi-a retras-o repede când a văzut că tânărul care stătea în faţa lui era viu.

— Ia te uită! Piei din faţa mea! a spus Caron cu o şoaptă răguşită.[129]

Drept răspuns, Orfeu a mângâiat strunele şi a început un cântec nou, care lăuda meseria neglijată de barcagiu, preamărind strădaniile şi sârguinţa nerecunoscută a unui barcagiu anume — Caron, marele Caron, al cărui rol central în vastul mister al vieţii şi al morţii ar fi trebuit sărbătorit pretutindeni în lume.

Niciodată nu mai străbătuse barca lui Caron apele reci ale Styxului cu mai mare repeziciune. Niciodată nu-şi mai trecuse Caron braţul pe după un călător, după tragerea bărcii la mal, ca să-l ajute cu grijă să debarce. Şi cu siguranţă că niciodată, de-a lungul şi de-a latul veşniciei, nu-i înflorise un asemenea zâmbet nătâng şi plin de sine pe chipul supt, cu trăsături de obicei severe. A rămas sprijinit în prăjină, cu privirea adoratoare aţintită asupra lui Orfeu, care, cu o ultimă mângâiere a lirei, a fost înghiţit după câteva clipe de bezna coridoarelor care duceau la palatul lui Hades şi al Persefonei.

La intrarea în marea sală a palatului, Orfeu s-a trezit faţă în faţă cu cei trei judecători ai lumii subpământene: MINOS, RADAMANT şi AECUS, aşezaţi pe tronuri într-un semicerc neîndurător.[130] Lumina spiritului viu al lui Orfeu le-a uluit ochii.

---

[129] Lui Caron îi plăcea să apeleze la cuvinte vechi din categoria „piei!", „ba" şi „încaltea". Credea că-i sporesc demnitatea.

[130] Cei trei judecători erau fiii lui Zeus — regi muritori vestiţi pentru judecata lor dreaptă, care stabileau în numele lui Hades soarta morţilor în

— Sacrilegiu! Sacrilegiu!

— Cum îndrăznesc cei vii să invadeze tărâmul morților?

— Să vină Thanatos, stăpânul morții, să-i sugă sufletul obraznic din trup!

Orfeu şi-a luat lira şi, înainte să se dea ascultare poruncii lor, cei trei judecători surâdeau, mişcându-şi capetele şi bătând cu picioarele încălțate cu sandale ritmul melodiei care-i vrăjea.

Slujitorii, santinelele şi însoțitorii macabri care le alcătuiau alaiul nu mai auziseră muzică de atât de mult timp, încât nu mai țineau minte cum să reacționeze. Unii apucau aerul, ca şi cum sunetele pe care le auzeau ar fi fost fluturi care puteau fi prinşi cu mâna. Alții băteau din palme, la început stângaci, dar în scurtă vreme în ritmul corzilor lirei. Un târşâit neîndemânatic se transforma într-o bătaie ritmică din care creştea un dans frenetic. În câteva minute, în întreaga încăpere se auzeau ecouri vii ale cântecului, dansului, strigătelor de bucurie şi râsului.

— Ce înseamnă asta?

La vederea lui Hades — nimeni altul decât regele lumii subpământene — şi a palidei sale consoarte Persefona, sala s-a cufundat într-o tăcere bruscă şi vinovată. Ca într-un joc cu schimb de locuri la comandă, au încremenit cu toții, punând stop bufniturilor şi legănărilor. Doar Orfeu a părut netulburat.

Hades i-a făcut semn cu un deget cocârjat.

— Dacă nu vrei să ai parte de-o pedeapsă veşnică şi mai grea decât cele ale lui IXION, SISIF şi TANTAL la un loc,

---

lumea subpământeană. Heracle a avut istețimea să-i evite când a ajuns în infern. Vezi *Mythos*, p. 256.

ar fi bine să-ți explici prezența, muritorule. Ce scuză ai putea să ai pentru apariția asta neruşinată?

— Scuză nu am, domnule, doar motiv. Singurul şi cel mai bun motiv.

— Un răspuns neobrăzat. Şi care-ar fi motivul?

— Iubirea.

Hades a răspuns prin acea rafală de lătrături mohorâte care treceau la el drept râs.

— Soția mea Euridice e aici. Trebuie s-o duc înapoi.

— Trebuie? a întrebat Persefona, privindu-l uluită. Ai tupeul să foloseşti cuvântul ăsta?

— Tatăl meu, Apollo…

— Nu le facem favoruri olimpienilor, a spus Hades. Eşti muritor şi ai intrat fără să ai voie pe tărâmul morților. Asta-i tot ce avem nevoie să ştim.

— Poate că muzica mea o să te facă să te răzgândeşti.

— Muzica! Suntem insensibili la farmecele ei aici.

— L-am îmblânzit pe Cerber. L-am fermecat pe Caron. I-am vrăjit pe cei trei judecători ai lumii subpământene şi pe cei din alaiul lor. Poate că te temi ca nu cumva cântecele mele să te farmece şi pe tine.

Regina Persefona a şoptit ceva scurt la urechea soțului.

Hades a încuviințat din cap.

— Aduceți-o pe Euridice! a poruncit el. Un cântec, i-a zis apoi lui Orfeu. Poți să cânți un cântec. Dacă n-o să reuşească să ne-ncânte, o să se vorbească în tot cosmosul cu groază şi teroare despre cruzimea chinului tău până la sfârşitul timpului. Dacă muzica ta o să ne mişte, mă rog — o să-ți dăm voie să-ți iei femeia şi să te întorci în lumea de deasupra.

Când spiritul Euridicei a plutit în sală şi l-a văzut pe Orfeu stând atât de curajos în faţa regelui şi a reginei morţilor, a scos un ditamai ţipătul de bucurie şi de mirare. Orfeu i-a desluşit forma tremurătoare şi a strigat-o.

— Bine, bine! a făcut Hades ţâfnos. Foarte emoţionant. Hai, cântecul.

Orfeu şi-a luat lira şi a inspirat adânc. Niciun artist nu ceruse vreodată mai mult de la arta lui.

În clipa când mâinile lui au atins strunele, toţi cei de faţă au ştiut că aveau să asculte ceva cu totul nou. Orfeu şi-a plimbat cu vioiciune vârfurile degetelor pe strune, scoţând o cascadă de sunete cristaline, atât de repezi şi de pure, încât toţi şi-au ţinut răsuflarea. Iar apoi, printre acordurile de aur, i s-a înălţat vocea. Ea le cerea tuturor să se gândească la iubire. De bună seamă, chiar şi aici, în peşterile întunecate ale morţii, iubirea tot li se găsea în suflete, nu? Îşi mai aminteau când simţiseră pentru prima oară vârtejul ameţitor al iubirii? De iubire aveau parte ţăranii, regii şi chiar zeii. Iubirea îi făcea pe toţi egali. Iubirea zeifica şi la fel de bine dobora la pământ.

Mâna Persefonei s-a încleştat pe încheietura lui Hades pe când îşi aducea aminte de ziua în care carul lui de luptă a apărut deodată în poiana unde ea culegea flori. Hades s-a gândit la învoiala la care ajunsese cu Demetra, mama Persefonei, care-i dăduse voie să stea cu iubita lui câte şase luni pe an.

Persefona s-a întors să-şi privească soţul, pe bărbatul care o luase cu forţa, dar şi-o apropiase prin iubire statornică. Doar ea înţelegea mohorelile şi pasiunile curate care fierbeau înăuntrul lui. Hades i-a întors privirea. Oare ce i se ivise acolo, în colţul ochiului, o lacrimă?

Orfeu a ajuns la punctul culminant al cântecului închinat lui Eros. Cântecul şi-a croit drum prin coridoare şi încăperi, prin galeriile şi holurile iadului, cufundându-i pe toți cei care-l auzeau — slujitorii lui Hades, mesagerii morții şi sufletele celor plecați — într-o vrajă care i-a dus, atât timp cât muzica le-a răsunat în urechi, departe de nefericirea şi de neîndurarea captivității lor veşnice, într-un regat de lumină şi iubire.

— Ți s-a îndeplinit dorința, a tunat Hades cu glas sugrumat, pe când ultimele note se pierdeau în depărtare. Soția ta poate să plece.

La aceste cuvinte, conturul nelămurit al lui Euridice a primit forma şi substanța vieții şi a răsuflării precipitate. Euridice a alergat în brațele soțului ei şi cei doi s-au îmbrățişat strâns. Numai că pe fruntea lui Hades începuse să se ivească o încruntătură. Până şi pierderea unui singur suflet mort îl chinuia. Când venea vorba de spiritele condamnate să-şi petreacă veşnicia în regatul lui, era de-a dreptul fanatic: un zgârcit de cea mai joasă speță.

— Stai!

În clipa când Euridice se arătase din nou în carne şi oase, Orfeu se oprise din mângâierea strunelor şi din cântat, iar vraja puternică a muzicii începuse să se destrame. Era deja o amintire, o amintire vie şi frumoasă, însă atmosfera împăciuitoare pe care o declanşase s-a risipit ca un abur, ca toate plăcerile cele mai intense, când ultimele note ale cântecului s-au stins. Acum, Hades regreta amarnic că, prins în mrejele vrăjitoreşti ale cântecului lui Orfeu, se arătase atât de slab încât să-i aprobe eliberarea. Ce prostie făcuse să-şi dea cuvântul de față cu atâția martori. S-a aplecat într-o parte ca să se consulte şoptit cu Persefona.

Dând din cap, cu un mic zâmbet de triumf, el a sărutat-o pe obraz şi şi-a ațintit un deget asupra lui Orfeu.

— Dă-i drumul femeii. Întoarce-te şi pleacă.

— Dar ai spus…

— O să te urmeze. În timp ce te-ndrepți spre lumea de deasupra, o să rămână la zece paşi în urma ta. Dar, dacă o să te-ntorci să te uiți la ea, dac-o să arunci fie şi cea mai mică privire-n urmă, ai s-o pierzi. Încrede-te, muzicianule Orfeu. Trebuie să arăți că ne cinsteşti şi că ai încredere în cuvântul nostru. Acum du-te.

Orfeu i-a prins chipul lui Euridice în palme, a sărutat-o pe obraz şi s-a întors să plece.

— Ține minte! a strigat Persefona după el. O clipă dacă-ntorci privirea, va rămâne a noastră. De oricâte ori te-ai întoarce şi oricâte cântece ai cânta, vei fi pierdut-o pentru totdeauna.

— N-o să fiu departe în urma ta. Ai credință! a spus Euridice.

Orfeu a ajuns la ieşirea care dădea spre viață şi spre libertate.

— Credință! a răspuns el, cu ochii ațintiți în față.

Şi a pornit pe coridoarele şi pasajele din piatră care se ridicau uşor spre suprafață. Sute de suflete străvezii îl întâmpinau şi-i urau succes când trecea prin dreptul lor. Unele l-au neliniştit, implorându-l să le ia cu el în lumea de deasupra, dar le-a dat în lături şi a mers mai departe hotărât, în sus, mereu în sus. Porțile şi uşile i se deschideau misterios în cale şi-l lăsau să treacă.

Ca s-o încurajeze pe Euridice, dar în primul rând ca să se liniştească pe sine, îi striga mereu.

— Eşti acolo, iubito?

— Aici sunt.
— N-ai obosit?
— Mereu cu zece paşi în urmă. Ai încredere-n mine.
— Mai avem foarte puțin.

Într-adevăr, pe parcursul ultimilor două sute de paşi, Orfeu simțise un vânticel răcoros mângâindu-i obrajii şi aer proaspăt umplându-i nările. Acum a văzut lumină undeva în față. Nu lumina torțelor, a lămpilor cu ulei şi a opaițelor din lumea subpământeană, ci lumina pură a miezului de zi. A iuțit pasul şi a mers mai departe. Atât de aproape, atât de formidabil de aproape! În doar cincisprezece, paisprezece, treisprezece, doisprezece paşi, aveau să fie liberi, liberi să trăiască din nou ca soț şi soție. Liberi să aibă copii, liberi să călătorească împreună prin lume. Ah, ce de locuri aveau să vadă. Şi ce cântece, poezii şi muzică avea să creeze el.

Gura peşterii s-a deschis larg când Orfeu s-a ivit cu bucurie şi cu triumf în inimă. Încă un pas — din întuneric la lumină.

Reuşise! Ajunsese din nou în lume, soarele îi încălzea chipul, iar strălucirea lui îl orbea. Încă zece paşi, ca să fie sigur, iar acum putea să se întoarcă şi să-şi ia iubita în brațe.

Dar nu! Nu, nu, nu şi *nu*!

Orfeu nu-şi dăduse seama, dar pe ultimii douăzeci de paşi nu mai mersese, ci alergase. Euridice grăbise şi ea pasul, ca să încerce să nu-l scape din ochi, însă când Orfeu s-a întors, ea încă era prea departe, încă în întuneric, încă pe tărâmul morților.

Ochii ei plini de groază i-au prins pe ai lui preț de o clipă, înainte ca lumina dinăuntrul lor să pară că se stinge, iar ea să fie trasă înapoi în beznă.

Cu un strigăt de deznădejde, Orfeu a reintrat gonind în peşteră, dar Euridice fusese luată pe sus şi se îndepărta de el cu o viteză extraordinară, nemaifiind făcută din carne şi oase, preschimbată la loc într-un spirit fără corp. Ecoul strigătelor ei nefericite s-a auzit pe coridoare, pe când Orfeu alerga după ea prin întuneric fără să vadă nimic. Uşile şi porțile care se deschiseseră mai devreme ca să-i lase să treacă i s-au închis acum în nas. A bătut în ele până i s-au însângerat pumnii, dar zadarnic. Acum nu mai auzea strigătele de disperare ale lui Euridice, ci doar pe ale lui.

Dacă ar mai fi aşteptat preț de două clipiri din ochi înainte să se întoarcă, ar fi fost reuniți şi liberi. Doar două bătăi de inimă.

Moartea lui Orfeu

Din clipa aceea, Orfeu a avut o viață tristă. După un al doilea doliu îndelungat, a pus din nou mâna pe liră şi a continuat să compună şi să cânte câte zile a mai avut, dar n-a mai găsit nicio femeie pe măsura lui Euridice a lui. Mai mult, se semnalează din câteva surse că le-a întors spatele cu totul femeilor şi şi-a împărțit afecțiunea — câtă îi rămăsese — tinerilor din Tracia.

Femeile din Tracia — ciconienele, adepte ale lui Dionysos — erau atât de înfuriate de această neglijare, încât aruncau cu bețe şi cu pietre în Orfeu. Cu toate acestea, bețele şi pietrele erau atât de fermecate de muzica lui, încât se opreau în aer şi refuzau să-l atingă.

În cele din urmă, ciconienele n-au mai suportat dezonoarea şi jignirea de-a fi ignorate şi, într-o frenezie

bahică, l-au rupt în bucăți pe Orfeu, smulgându-i mădularele şi capul de pe umeri.[131] Armoniile de aur ale lui Apollo au fost dintotdeauna un afront pentru întunecatele lor dansuri şi pentru ditirambii dionisiaci.

Capul lui Orfeu, care cânta în continuare, a fost aruncat în râul Hebrus, de unde a plutit până în Marea Egee. În cele din urmă, el a ajuns pe plaja din Lesbos; a fost ridicat de locuitorii de pe insulă şi depus într-o peşteră. Ani la rând, oamenii au venit de pretutindeni să vadă peştera şi să pună întrebări capului lui Orfeu, care le-a răspuns întotdeauna cântându-le cele mai melodioase profeții.

Într-un târziu, Apollo, poate invidios pe faptul că altarul amenința supremația propriului său oracol din Delfi, i-a închis gura. Mama lui, Calliope, i-a găsit lira de aur şi a dus-o în ceruri, unde a fost aşezată între stele sub forma constelației Lira, din care face parte și Vega, a cincea stea de pe firmament ca strălucire. Mătuşile lui Orfeu, celelalte opt muze, au adunat bucățile corpului şi le-au îngropat la Leibethra, sub Muntele Olimp, unde privighetorile îi cântă şi astăzi pe mormânt.

Regăsindu-şi pacea, spiritul lui Orfeu a coborât încă o dată în lumea subpământeană, unde s-a reunit până la urmă cu iubita lui Euridice. Datorită lui Offenbach, ei dansează şi astăzi împreună, zi de zi, un cancan pe tărâmul celor morți.

---

131 Grecii aveau şi un cuvânt pentru această rupere în bucăți dionisiacă, pentru această dezmembrare isterică — i se spunea *sparagmos*.

IASON

Berbecul

Călătoria lui *Argo*, corabia lui Iason, în căutarea Lânii de Aur presupune poveşti de fundal, poveşti de fundal şi — pentru variaţie — alte poveşti de fundal. Dar sunt poveşti bune, suculente, aşa că sper că le veţi devora. O mulţime de nume vă vor asedia acum, ca ţepii porcului spinos; oricum, nu vă faceţi griji, cele importante vă vor rămâne în minte.[132]

Putem să începe cu BISALTES, eroul întemeietor al populaţiei bisalte din Tracia. Mama lui era zeiţa primordială a pământului, Gaia, iar tată îi era titanul-soare Helios.[133] THEOPHANE, frumoasa fiică a lui Bisaltes, i-a atras atenţia zeului mării, Poseidon, care a răpit-o şi a dus-o pe insula Crinissa, unde s-a transformat pe sine în berbec şi pe Theophane în mioară. La momentul cuvenit, ea a dat naştere unui frumos berbec de aur.

Punctul unu — exista deja în lume un frumos berbec de aur dintr-o descendenţă nemuritoare.

Ixion, un rege al lapiţilor, cutezase cândva să încerce s-o seducă pe Hera, Regina Cerului, la un banchet de pe Muntele Olimp.[134] Ca să-i dea în vileag firea de-

---

132 Şi sunt scrise cu majuscule.

133 Şi Helios era tot fiul Gaiei, care era astfel şi mama, şi bunica lui Bisaltes. Asta nu e nimic pe lângă relaţiile duble şi triple mult mai bizare ale altora.

134 Vezi *Mythos*, p. 308.

pravată, Zeus l-a prins în cursă pe Ixion trimițându-i un nor viu care semăna leit cu Hera. Ixion s-a năpustit ca o brută asupra norului, crezând că era zeița. Drept pedeapsă pentru această intenție blasfematoare, Ixion a fost legat de un cerc rotitor de foc, trimis să se învârtă prin ceruri şi apoi alungat jos, în lumea subpământeană, spre a rămâne acolo pe veci. Norul şi-a luat numele de NEPHELE şi s-a căsătorit cu regele ATHAMAS al Beoției, cu care a avut doi gemeni: un băiat, PHRIXUS, şi o fată, HELLE.

Punctul doi — gemenii Phrixus şi Helle erau deja odraslele lui Athamas al Beoției.

Cu timpul, Nephele şi-a reluat locul pe cer ca nor şi zeitate minoră a *xeniei*, extrem de prețuitul principiu al ospitalității. Athamas şi-a căutat o altă soție şi a ales-o pe INO, una dintre fiicele lui CADMUS, regele întemeietor al Tebei.[135] Ino s-a instalat în palatul lui Athamas şi, aşa cum face atât de des a doua soție, a instituit un nou regim prin care s-a descotorosit de tot ce amintea de predecesoare. Ea avea reputația celei mai grijulii şi mai mămoase dintre femei — îi dăduse să sugă copilului Dionysos, făcut de Zeus cu sora ei, Semele. Celelalte surori, AGAVE şi AUTONOË, o alungaseră pe Semele şi au plătit un preț cumplit când un Dionysos matur a vizitat Teba şi le-a făcut să-şi piardă mințile, cu urmări tragice.[136] Însă Ino supraviețuise şi-şi păstrase bunul renume, iar lumea o iubea pentru asta.

---

135 Deşi a fost numit adeseori „primul erou", povestea lui Cadmus am inclus-o în *Mythos*, pp. 258-59.

136 Sunt tocmai urmările tragice pe care le-a dramatizat Euripide în piesa *Bacantele* şi totodată cel mai cunoscut exemplu de *sparagmos* dionisiac.

Cu toate acestea, în sinea ei Ino era ambițioasă, necruțătoare şi crudă. Îşi antipatizase instantaneu copiii vitregi — Phrixus şi Helle — şi se hotărâse să scape de ei. Avea alți fii cu Athamas, LEARCHUS şi MELICERTES, şi era hotărâtă să-i pună pe ei să conducă Beoția după moartea lui Athamas, nu pe Phrixus şi Helle. Arhetip al maleficei mame vitrege care avea să domine miturile, legendele şi basmele vreme de câteva epoci, Ino a pus la cale un plan elaborat şi nemaipomenit de crud ca să-i distrugă pe gemeni.

Mai întâi le-a convins pe femeile din Beoția să distrugă porumbul de sămânță din hambare şi din silozuri calcinându-l, în aşa fel încât, atunci când soții lor aveau să se ducă să-l semene pe câmp, să nu poată încolți. Aşa cum sperase, recolta din anul următor a fost mizerabilă, iar foametea a amenințat regatul.

— Hai să trimitem mesageri la Delfi, dragul meu soț, i-a spus Ino lui Athamas, şi să aflăm de ce s-a abătut o asemenea năpastă asupră-ne şi ce putem face ca să îndreptăm lucrurile.

— Ce înțeleaptă eşti, draga mea soție, a spus Athamas vrăjit.

Însă mesagerii trimişi la Delfi erau agenți plătiți de Ino, iar cuvintele pe care s-au prefăcut că le aduc de la oracol erau ale ei şi doar ale ei.

— Rege şi stăpân al meu, a rostit mesagerul-şef, desfăşurând un sul de pergament, află care sunt cuvintele oracolului lui Apollo de la Delfi: „Spre a-i îmbuna pe zei pentru păcatele cetății şi pentru trufiile locuitorilor ei, fiul tău Phrixus trebuie sacrificat".

Auzind asta, Athamas a scos un urlet de deznădejde. Era prea îndurerat ca să-şi dea seama cât de neobişnuit de

directe şi de neechivoce erau vorbele unui oracol altminteri renumit pentru ambiguitate şi dublu sens.

Tânărul prinț Phrixus a ieşit în față.

— Dacă viața mea o să-i scape pe ceilalți, tată, a spus el cu un glas limpede şi sigur, atunci o să mă duc bucuros spre altarul de jertfă.

Mama lui, Nephele, aflată sus în palatul de nori, i-a auzit cuvintele şi s-a pregătit să intervină.

Cu capul sus, Phrixus a fost dus la marea lespede de sacrificiu care se afla de multe generații în piața oraşului. Sacrificiile umane, mai cu seamă cele ale tinerilor, ajunseseră să fie considerate barbare — o moştenire nedorită din zilele când zeii şi oamenii erau mai cruzi. Însă zeii şi oamenii nu-şi pierd niciodată cruzimea, aşa că lespedea a rămas, pentru orice eventualitate.

Un paznic al regelui aflat pe acoperiş a început să lovească în tobă. Dacă tânărul tot urma să moară, măcar să aibă lumea parte de un spectacol cum se cuvine. Femeile din Beoția şi-au acoperit ochii cu bucăți de pânză şi s-au pus pe plâns zdravăn. Copiii care nu avuseseră niciodată privilegiul de-a asista la un omor ritualic de acest tip s-au împins în față, ca să vadă mai bine.

Athamas a urlat şi s-a lovit cu pumnul în piept, numai că locuitorii erau sătui de foamete. Cuvintele oracolului erau clare şi sacrificiul trebuia împlinit.

Marele preot, îmbrăcat complet în alb, a înaintat ținând în mână un cuțit ceremonial de argint strălucitor.

— Cine-l dă pe acest copil stăpânului Zeus?

— Nimeni, nimeni! s-a tânguit Athamas.

— Mă dau singur! a spus Phrixus fără teamă.

Tânăra Helle, care nu dăduse drumul mâinii fratelui ei din clipa când acesta se oferise pentru sacrificiu, şi-a făcut şi ea auzită vocea.

— Mor împreună cu fratele meu!

Lui Ino îi venea să se ia singură în braţe.

— E chiar mai bine decât îndrăznisem să sper! şi-a zis ea.

— Nu! a strigat Athamas.

Câteva mâini puternice i-au luat pe ambii copii şi i-au întins pe lespedea de sacrificiu.

În timp ce preotul înălța cuțitul şi-l ținea pregătit pentru lovitură, un glas a strigat de sus din cer:

— În cârca lui, Phrixus! Şi tu, Helle, repede! Țineți-vă bine!

Din nori a coborât în zbor un berbec de aur. Animalul a aterizat pe piatra din fața lui Phrixus şi a lui Helle, care, urmând porunca mamei lor, s-au prins de lâna groasă şi s-au aruncat în spinarea berbecului. S-au ridicat în aer înainte ca preotul, paznicii, Ino sau oricine altcineva să aibă timp să reacționeze.[137]

Phrixus şi Helle s-au ținut strâns de lâna de aur în timp ce berbecul a zburat spre răsărit, peste strâmtoarea care desparte Europa de Asia. Dar o pală de vânt şi o cotire rapidă a berbecului au făcut-o pe Helle să cadă de pe spinarea berbecului. Phrixus i-a strigat în zadar să

---

[137] În *Cartea Facerii*, poate vă amintiți, patriarhul Avraam a fost pus la încercare de Dumnezeu, care i-a zis să-şi sacrifice fiul, pe Isac. Chiar când cuțitul lui Avraam îşi începea coborârea, Dumnezeu i-a arătat un berbec prins într-o tufă din apropiere şi i-a spus să omoare animalul în locul fiului său. O versiune a poveştii Ifigeniei şi a lui Agamemnon, care au ajutat atât la declanşarea Războiului Troian, cât şi la urmările lui tragice, este un alt exemplu al acestui mit — dar încă nu e momentul să auzim povestea respectivă.

se oprească. Şi-a coborât privirile îngrozit şi şi-a văzut sora găsindu-şi moartea în apa din strâmtoare, căreia grecii aveau să-i spună, în cinstea ei, „Hellespont" sau „Marea lui Helle".[138] Copleşit de durere, Phrixus a vărsat lacrimi amare în lână, pe când berbecul a continuat să zboare spre răsărit, spre Propontida sau Marea Marmara, şi peste Bosfor, până când au văzut amândoi apele strălucitoare ale uriaşei mări interioare căreia îi spunem astăzi Marea Neagră, dar care pentru greci anunța limita a ceea ce era civilizat şi grecesc. Dincolo de malurile ei trăiau străinii, barbarii şi locuitorii neîntregi la minte de la marginea estică a lumii, aşa că o cunoşteau drept Marea Neprietenoasă, Marea Ostilă sau Marea Duşmăniei.[139] Pe când treceau pe lângă Munții Caucaz, Phrixus a desluşit silueta despuiată şi arsă de soare a lui Prometeu înlănțuit şi întins pe stâncă. Umbra unui vultur a trecut pe deasupra. Phrixus a ştiut că pasărea se pregătea să se ospăteze cu ficatul lui Prometeu, o tortură pe care titanul o îndura în fiecare zi.[140]

Pe țărmurile estice îndepărtate ale Mării Negre se întindea un regat destul de bogat şi de mare. Regatul,

---

138 Astăzi, strâmtoarea se numeşte Dardanele, având tot un nume derivat dintr-un personaj din mitologia greacă — în acest caz, DARDANUS, fiul lui Zeus şi al ELECTREI (una dintre cele şapte surori cereşti cunoscute sub numele de PLEIADE). Dardanus a fost tatăl lui Tros, întemeietorul Troiei; datorită lui se referă Homer câteodată la troieni spunându-le „dardanieni".

139 *Axeinos* în greacă. Ulterior, grecii i-au dat un nume de un optimism melancolic, „Marea Euxină" — adică „ospitalieră". În acelaşi fel, „Capul Chinurilor" a primit numele de „Capul Bunei Speranțe" din partea navigatorilor portughezi de la sfârşitul secolului al XV-lea.

140 Această poveste de fundal se desfăşoară înainte ca Heracle să-l elibereze pe Prometeu, bineînțeles.

pe care astăzi l-am considera o provincie a Republicii Georgia, era cunoscut pe vremea aceea drept Colchis. Regele lui era AEËTES, fiu al lui Helios, titanul-soare, şi al unei oceanide pe nume PERSEIS. Aeëtes îşi conducea regatul din capitala Aia.

Dacă pe Aeëtes l-a uluit vederea unui berbec de aur oprit în fața palatului său şi a unui tânăr care s-a dat jos din spinarea lui, a fost prea prudent şi prea diplomat s-o spună. Atent la regulile ospitalității, regele l-a invitat la cină pe Phrixus. Recunoscător pentru această onoare, Phrixus i l-a sacrificat pe berbec lui Zeus şi i-a dăruit lâna lui de aur lui Aeëtes. Pare un tratament crud pentru un animal atât de cumsecade şi de îndatoritor, însă odată cu moartea a venit şi complimentul de pe urmă: mulțumit de sacrificiu, Zeus a aşezat nobila creatură printre stele şi i-a spus Aries — Berbecul.

LÂNA DE AUR era un dar nespus de prețios. Aeëtes a atârnat-o de crengile unui stejar care se găsea într-un crâng sfânt al lui Ares, zeul războiului. În apropierea palatului, Aeëtes avea şi un şarpe uriaş[141], cu o înfățişare cumplită şi înzestrat cu darul de-a nu închide ochii niciodată. El trebuia să păzească stejarul şi valoroasa lui povară. La un moment dat, Phrixus s-a însurat cu CHALCIOPE, una dintre fiicele lui Aeëtes, şi lucrurile au mers bine în Colchis.

Între timp, înapoi în Beoția, i-am lăsat pe Athamas şi pe Ino cu ochii ridicați spre cer în timp ce un berbec de aur, cu Phrixus şi Helle în spinare, dispărea în nori.

---

141 Încă o odraslă a lui Typhon şi a Echidnei sau, potrivit lui Apollonius din Rodos, a Gaiei şi a lui Typhon.

N-a trecut mult şi Athamas a înțeles că toată povestea cu recolta proastă, foametea, oracolul şi sacrificiul uman fusese un şiretlic scornit de mintea malefică a soției lui. Pradă furiei, a izbucnit şi l-a ucis pe fiul pe care-l avea cu ea, Learchus.[142] Ino a fugit cu celălalt fiu, Melicertes. Însă Athamas i-a încolțit, iar Ino, în culmea disperării, s-a aruncat cu tot cu Melicertes de pe stânci în mare. Dionysos, care nu uitase niciodată bunătatea pe care i-o arătase mama lui adoptivă, n-a lăsat-o să se înece, transformând-o în schimb în nemuritoarea LEUCOTHEA, „zeița albă" a mării.[143] Melicertes a devenit PALAEMON, o zeitate călare pe un delfin şi totodată un ocrotitor al corăbiilor.

Viața lui Athamas nu a fost una fericită[144], dar ne dăm seama în ce fel aceasta a dus indirect, prin încercarea lui Nephele de a-i salva pe gemeni, la atârnarea Lânii de Aur pe crengile stejarului din Crângul lui Ares din Colchis, pe țărmurile îndepărtate ale Mării Negre, Neprietenoase, numită şi Marea Euxină.

Aş spune că toate cele de mai sus sunt de fapt povestea de fundal a *principalei* poveşti de fundal, ale cărei fire narative o să încerc să le lămuresc aici.

---

142 Unii spun că nebunia care l-a cuprins i-a fost trimisă de Hera, care nu obosea să-i pedepsească pe toți cei care aveau ceva de-a face cu creşterea, ajutarea şi slăvirea lui Dionysos, născut din una dintre cele mai neruşinate şi scandaloase aventuri ale lui Zeus. Pentru Hera a fost suficient că Athamas se căsătorise cu Ino şi că Ino îl alăptase pe micul Dionysos.

143 Ino/Leucothea joacă un rol-cheie câteva generații mai târziu, în aventurile lui Odiseu.

144 A apucat să se recăsătorească: Themisto, a treia lui soție, i-a dăruit patru copii, dintre care unul a fost Schoeneus, cel care a devenit ulterior tatăl Atalantei (pe care a abandonat-o), a cărei poveste va fi spusă în curând.

Chiar şi fără căsătoriile sale, familia lui Athamas era faimoasă. Athamas avea trei fraţi certăreţi şi infami. Unul dintre ei, Sisif, avea să fie condamnat în scurt timp să-şi împingă bolovanul la deal pentru totdeauna, ca pedeapsă pentru numeroasele lui fărădelegi şi blestemăţii.[145] Un alt frate, SALMONEUS, a încercat să se dea drept zeu al tunetelor şi al furtunilor şi a fost făcut bucăţi de Zeus pentru impertinenţă. Şi pentru ca lucrurile să arate şi mai rău, fiica lui Salmoneus, TYRO, s-a măritat cu fiecare dintre unchii ei şi le-a făcut copii tuturor: cu Athamas însuşi, cu Sisif şi cu CRETHEU, al treilea frate. Fiul cel mare al lui Tyro şi Cretheu a fost AESON, dar Tyro i-a dăruit doi fii şi lui Poseidon — Pelias şi Neleu.[146] Mă întrerup ca să vă amintesc că-mi dau seama cât de complicate sunt aceste divagaţii despre arborele genealogic şi cât de repede se uită, dar sunt relevante pentru firul principal al poveştii noastre. Nu trebuie să vă simţiţi obligaţi să memoraţi aceste nume şi relaţii. E suficient să vă faceţi o idee despre ce pot prevesti toate astea.

Cretheu domnea în IOLCOS, o cetate din Aeolia, regiunea nord-estică a Greciei continentale, care includea Larissa şi Pherae. Prin urmare, Aeson, fiul lui şi al nepoatei sale Tyro, era moştenitor de drept şi avea să urce pe tron la moartea lui Cretheu. Însă fraţii vitregi ai lui Aeson, Pelias şi Neleu, credeau că, în calitate de fii ai lui Tyro şi ai marelui zeu Poseidon din Olimp, nu li se cuvenea doar cetatea Iolcos, ci toată Aeolia. Ca urmare, după moartea lui Cretheu au atacat Iolcosul. Temându-se că vor pierde

---

145 Vezi *Mythos*.

146 I-am întâlnit deja pe ambii fraţi, aflaţi într-o etapă ulterioară a carierelor, în povestea lui Heracle (p. 105 şi 150).

cetatea, Aeson şi soția lui, ALCIMEDE[147], au izbutit să-l scoată pe furiş din Iolcos pe primul lor născut, IASON.

Alcimede era prietenă cu centaurul CHIRON, care i-a primit şi i-a crescut băiatul.

La scurtă vreme după aceea, Pelias a năvălit în cetate şi i-a măcelărit pe toți cei care aveau legături de sânge cu tronul — bărbați, femei şi copii —, în afară de Aeson şi Alcimede, pe care i-a azvârlit în temniță. Cât timp au fost prizonieri, cei doi au mai avut un copil, pe PROMACHUS.

Mai merită amintit că SIDERO, a doua soție a lui Cretheu, se purtase urât cu Tyro, mama lui Pelias şi Neleu. Aceştia din urmă au alergat-o pe Sidero până la un templu înăuntrul căruia au ucis-o. S-a dovedit că făcuseră o greşeală dezastruoasă, fiindcă templul era închinat Herei. Revoltată de această profanare, Regina Cerului le-a jurat pe loc duşmănie celor doi fii ai lui Poseidon. Dintre toți zeii pe care să ți-i faci duşmani, Hera era cea mai periculoasă şi implacabilă.

Deci aşa stau lucrurile. O LÂNĂ DE AUR departe spre răsărit. IOLCOS şi Aeolia în mâna tiranicului şi criminalului Pelias, care domneşte peste ținut cu multă cruzime şi cu o mână de fier pe care niciun rebel nu poate spera s-o slăbească. De fapt, aşa cum constatăm astăzi, revoltele din afară eşuează aproape întotdeauna; certurile în familie, vrajbele dinastice, loviturile de palat şi înjunghierile pe la spate — iată ce şubrezeşte regimurile şi-i răstoarnă pe tirani.

Pelias o ştie şi e atât de bântuit de bănuieli şi de paranoia despotică, încât consultă un oracol în legătură cu siguranța tronului.

---

147 Uneori i se spune Polymede.

Cineva de acelaşi sânge va pune capăt vieţii lui Pelias. Fereşte-te de omul care vine de la ţară purtând doar o sanda.

Era vorba de doi oameni sau de unul? Dacă avea să-l ucidă cineva de acelaşi sânge cu el, oare cine putea fi acest ţăran cu o singură sanda? Se cunoşteau? Erau *amândoi* rude de sânge cu el? Erau unul şi acelaşi om? De ce nu puteau oracolele astea să vorbească pe şleau? Chiar dădeau prea multă bătaie de cap.

Între timp, pe pantele Muntelui Pelion, care se profila peste Iolcos, moştenitorul de drept al tronului — Iason — era crescut şi educat de înţeleptul şi învăţatul Chiron.

Întoarcerea la Iolcos

Cu câţiva ani mai devreme, când Asclepius, fiul lui Apollo, îi fusese elev, Chiron remarcase la el deprinderi supranaturale în ceea ce priveşte ştiinţa şi artele vindecării, care l-au transformat pe muritor, sub tutela lui Chiron, în cel mai cunoscut practicant şi teoretician al medicinei din lumea greacă — şi care mai târziu aveau să-i asigure statutul de divinitate.[148] Deşi în cazul lui Iason nu a observat acelaşi potenţial, Chiron l-a şcolit temeinic în teoria şi practica medicală, care implica şi o bună cunoaştere a plantelor tămăduitoare. Ceea ce a observat în primul rând la copilul — şi apoi la tânărul — Iason au fost curajul fără margini, constituţia atletică, inteligenţa şi ambiţia. Dar a observat şi trăsături desemnate prin sintagme ce conţin cuvântul „sine“, care l-au pus

[148] Vezi *Mythos*.

pe gânduri: stimă de sine, stăpânire de sine, mărire de sine, încredere în sine, iubire de sine. Dar poate că aceste caracteristici îi erau la fel de necesare eroului precum îi era curajul.

Şi Iason a început să crească. Ştia cum îi întemnițase uzurpatorul Pelias tatăl, dar era dispus să aştepte momentul potrivit ca să răzbune nedreptatea şi să revendice tronul Iolcosului. Una dintre numeroasele virtuți pe care le deprinsese stând în apropierea lui Chiron era răbdarea.

Se prea poate ca ambiția lăuntrică a lui Iason de-a ajunge un mare erou să fi fost aprinsă de o vizită neaşteptată a eroului Belerofon, care a aterizat într-o bună zi în fața peşterii lui Chiron pe spinarea unui cal zburător.

— Chiron, eşti vestit în lumea-ntreagă pentru măiestria în artele vindecării. Eşti tu însuți pe jumătate cal — cine-ar fi mai potrivit să-l ajute pe bietul meu prieten?

Nemuritor, dar vulnerabil în fața răului, Pegas avea arsuri grave în jurul gâtului şi pe coamă, după lupta lui Belerofon cu Himera. Şi cât timp Chiron a aşternut o pastă pe rănile calului, Belerofon şi-a povestit pățaniile unui tânăr Iason care rămăsese cu gura căscată.

Pe Chiron l-a amuzat uluiala din ochii mari ai lui Iason; dar înainte ca Belerofon să plece călare pe un Pegas însănătoşit, centaurul nu s-a putut abține să-l dăscălească.

— Eşti mândru de ce-ai făcut, cinstite Belerofon, a spus el. Cu siguranță că ai fost viteaz şi ingenios. Dar sper să înțelegi îndeajuns de bine felul de-a fi al Parcelor şi al zeilor, ca să-ți dai seama că pe cei care cred că isprăvile făptuite sunt ale lor şi numai ale lor nu-i aşteaptă altceva decât întunericul şi deznădejdea. Cinsteşte-i cum se

cuvine pe zeii care te-au ajutat şi pe calul nemuritor fără de care ai fi rămas un prinţişor ca atâţia alţii.

Belerofon a râs şi a ridicat din umeri spre Iason, dându-şi ochii peste cap şi făcându-l să chicotească.

Chiron a clătinat din cap când şi-a luat rămas-bun de la Belerofon şi Pegas, care au pornit înapoi spre regele Iobates şi alte aventuri.

— Le e scris celor tineri să nu înveţe niciodată, a oftat centaurul. Pesemne că îngâmfarea şi încrederea nestrămutată în sine îi împing spre triumfuri, la fel cum tot îngâmfarea şi încrederea nestrămutată în sine îi răstoarnă de pe cal şi-i trimit să-şi găsească sfârşitul.

Iason nu auzise. Se uita la Belerofon şi la Pegas cum se preschimbau într-un punctuleţ îndepărtat pe cer. Chiron a bătut din palme în dreptul ochilor băiatului.

— Eşti vrăjit. Ia rupe vraja şi spune-mi ce ierburi am folosit la cataplasma pe care i-am pus-o lui Pegas? Şi ce zeamă am adăugat pentru ca pasta să se încălzească, să se umfle şi să scoată bule?

Iar anii au trecut, cu Iason învăţând cât de mult putea, dar visând întruna la un viitor eroic. Ar fi fost prea de tot să se aştepte să aibă cândva un cal zburător, dar avea să descopere ceva — un simbol, un animal, un obiect — care să-i asigure faima veşnică.

După puţin timp — *prea* puţin, din punctul de vedere al lui Chiron —, Iason a devenit un tânăr bine făcut, puternic, înalt şi chipeş, gata să plece din peştera de pe Muntele Pelion şi să coboare spre Iolcos.

— Ţine minte, l-a prevenit centaurul. Umilinţă. Respect pentru zei. În luptă să nu faci ce vrei tu să faci, ci ceea ce ar vrea cât mai puţin duşmanul să faci. Nu-i poţi controla

pe ceilalți dacă nu te controlezi pe tine. Cei care îşi înțeleg limitele şi le pot depăşi. Conducătorul este cel care…

Şi aşa mai departe, precept după precept, avertisment după avertisment.

Iason încuviința din cap şi se prefăcea atent la fiecare cuvânt. Pentru efect psihologic, pentru a atrage atenția şi a scoate în evidență fizicul pe care şi-l clădise în ani buni de antrenament, se îmbrăcase cu o blană de leopard. Cu părul lui lung, musculatura bronzată şi ochii scăpărători, era un personaj aprig şi fascinant pentru străinii pe care-i întâlnea pe drum.

— Nu-ți face griji, prietene, a spus el, îmbrățişându-l pe Chiron. O să te fac să fii mândru.

— O să mă faci să fiu mândru, a strigat Chiron după el, cu lacrimile şiroindu-i pe obraji, dacă n-o să fii prea mândru de tine.

Iason n-a călătorit mult şi a ajuns la un râu cu ape repezi, Anaurus. Pe malul lui stătea o bătrână firavă, gârbovită de vârstă şi neştiind pe unde să străbată râul ca să nu fie luată la vale.

— Ziua bună. Dă-mi voie să te trec eu râul. Şi te poftesc să n-ai nicio grijă, măicuță dragă, a spus Iason, nevrând să pară condescendent, dar până la urmă făcând-o.

— Foarte cumsecade, foarte cumsecade, a hârâit bătrâna, sărind cu o agilitate surprinzătoare în spinarea lui Iason şi înfigându-şi zdravăn unghiile în carnea lui.

Iason şi-a croit anevoie drum prin apă, cu bătrâna sporovăindu-i la ureche şi ciupindu-l în timp ce se ținea de el. La un moment dat, durerea ascuțită a strânsorii ei l-a făcut să se împiedice. Şi-a prins un picior între două pietre şi a fost cât pe ce să cadă. Când a ajuns pe malul

celălalt şi a reuşit să-şi aşeze povara guralivă pe pământ, şi-a dat seama că rămăsese fără o sanda. S-a uitat în urmă şi a văzut-o înțepenită între pietre, unde îşi prinsese piciorul. A dat s-o scoată din apă, dar chiar atunci bătrâna i-a făcut semn cu mâna.

— Mulțumesc, tinere, mulțumesc. Ai fost cumsecade. Fii binecuvântat. Fii binecuvântat.

Iason a văzut cum sandaua i se desprinde dintre pietre şi e dusă la vale de apele repezi.

Dar când s-a întors să răspundă recunoştinței, s-a mirat să constate că bătrâna dispăruse. Extraordinară agerime pentru o băbuță atât de fragilă, şi-a spus el în gând.

Ar fi trebuit să ghicim imediat că nu fusese o băbuță fragilă, ci Hera într-una dintre deghizările ei preferate. Regina Cerului ştia foarte bine că Iason se îndrepta spre Iolcos ca să-şi recupereze regatul din mâna unchiului său, acelaşi Pelias care-i profanase atât de scandalos şi cu totul impardonabil unul dintre temple. Hera voia să fie sigură că duşmanul duşmanului ei era demn de sprijin şi de ocrotire. Curtoazia lui modestă pe malul râului îi confirmase că era. Din clipa aceea avea să facă tot posibilul să-l ajute. Aceeaşi Hera care se dăduse peste cap să-l chinuie pe Heracle şi să-i pună bețe în roate se dădea acum peste cap să-l călăuzească şi să-l favorizeze pe Iason. Motivul — tipic pentru Hera — nu era iubirea pentru Iason, ci ura față de Pelias.

Când oamenii din Iolcos au văzut că silueta fascinantă a lui Iason în blană de leopard, cu părul unduindu-i-se şi cu muşchii la vedere, intră în piață, şi-au dat seama imediat că aveau de-a face cu cineva căruia trebuia să i se acorde toată atenția. Mesagerii de la palat au dat

fuga să-şi găsească stăpânul, pe regele Pelias, care nu accepta să nu fie primul la urechea căruia ajungeau veştile importante.

Pelias se afla în sala mare, aşezat la o masă acoperită cu o hartă, punând la cale jocurile care urmau să se țină în cinstea tatălui său, Poseidon.

— Un străin? a întrebat el. Ce fel de străin? Descrie-ți-mi-l.

— Vine de la țară, asta cu siguranță, a spus un mesager.

— Are părul de aur, stăpâne, a zis un altul.

— Şi lung. Îi ajunge aproape de şale, a oftat al treilea.

— Poartă o blană de leu.

— Ăăă… de fapt, e de leopard, nu de leu.

— Nu, sunt sigur că e de leu.

— Păi, i se văd petele…

— Are nişte semne, da, dar parcă nu le-aş spune „pete". Leii au…

— Mulțumesc! le-a tăiat-o Pelias. Străinul ăsta poartă blana unei feline mari. Bun. Mai e ceva?

— Ar putea la fel de bine să fie şi-un râs.

— Sau un linx.

— Linxul e totuna cu râsul.

— Serios? De ce ştiam eu că sunt diferiți?

— Gata! a tunat Pelias şi a izbit cu pumnul în masă. E înalt, scund, brunet, blond? Cum e?

— Blond.

— Înalt, foarte înalt.

— Şi şchiopătează.

— Hm, nu prea aş spune că şchiopătează, a spus al doilea emisar.

— E şchiop, omule! l-a contrat primul.

— Da, dar asta doar din cauză că, dac-ai observat, are doar o sanda, aşa că e normal să meargă un pic într-o parte…

— Ce-ai zis?

— Păi, merge un pic într-o parte, nu e un şchiopătat în toată regula…

— Da, maiestatea voastră. Mai degrabă o uşoară şontâcăială.

Pelias l-a luat de gât pe al doilea mesager.

— Ai spus adineauri că are o singură sanda?

— Da, sire, a icnit mesagerul, învinețindu-se la față.

Pelias i-a dat drumul şi s-a uitat la ceilalți.

— Ați văzut toți chestia asta?

Mesagerii au dat din cap.

Frica i-a cuprins inima lui Pelias. Străinul de la țară cu o singură sanda! Ce putea să facă? Să atace sau să întemnițeze un oaspete ar fi însemnat să încalce legile ospitalității sacre pentru Zeus şi Nephele…

Nephele! Numele ei i-a dat o idee lui Pelias.

S-a îndreptat spre piață, unde l-a găsit pe Iason bând la fântână, înconjurat de o liotă de copii căzuți în admirație. Da, nu încăpea îndoială. Piciorul stâng al străinului era fără sanda — gol. Gol-goluț, ca adevărul.

— Bine-ai venit, străine! a reuşit să rostească Pelias într-un fel pe care şi l-a dorit afabil, dar, în acelaşi timp, cât trebuia de maiestuos. Ce te aduce în regatul nostru?

— Bine zis, „regatul nostru“, unchiule, a răspuns cu îndrăzneală Iason.

Se hotărâse să dea cărțile pe față încă de la prima întâlnire cu Pelias.

— *Unchi?*

Pelias avea o mulțime de frați, surori, nepoți, nepoate şi veri, datorită numeroaselor căsătorii ale mamei sale, Tyro. Dar, când a auzit cuvântul din gura acestui străin cu o singură sanda, s-a îngrozit. Oracolul îl prevenise să nu se ferească doar de cineva cu o sanda, ci şi de o rudă, sânge din sângele lui.

— Da, Pelias, fiu al lui Tyro, a spus tânărul. Sunt Iason. Tatăl meu e Aeson, fiul lui Tyro şi al lui Cretheu, fostul rege al Iolcosului. Aeson, conducătorul de drept al regatului ăstuia. Am venit să-mi revendic moştenirea. Ce ai câştigat în anii de uzurpare n-ai decât să păstrezi. Toate vitele, comorile şi clădirile sunt ale tale. Dar de-acum încolo regatul e-al meu şi trebuie să-mi eliberezi imediat părinții din închisoare.

— Ah, a spus Pelias, prinzându-l de umeri pe Iason. Bine-ai venit, nepoate. Ai apărut exact când trebuia.

— Serios?

— Ținutul e al tău pe bună dreptate, Iason, bineînțeles. Am condus în locul tău, dar o să mă dau cu dragă inimă la o parte acum, că ai venit, doar că…

S-a întrerupt, derutat întru câtva.

— Doar că? a întrebat Iason.

— Doar că ținutul ăsta e… *blestemat*!

— Blestemat?

— A, da, cum ai auzit, blestemat. Nu-i aşa, oameni buni?

Cetățenii din Iolcos care se îmbulziseră să-l vadă mai bine pe străinul impresionant şi îmbrăcat neobişnuit se pricepeau de minune să interpreteze dorințele lui Pelias. Dacă voia să fie de acord cu ce spunea el, atunci era bine să fie de acord. Şi din toată inima. Aşa că nu au trădat

nici prin semne, nici prin vorbe faptul că habar nu aveau de existența vreunui blestem. În schimb, au dat hotărât din cap şi au rostit încuviințări apăsate.

— A, sigur, blestemat…

— Un blestem cumplit.

— Un blestem asupra ținutului.

— O molimă, un blestem…

— Asupra ținutului.

— Asupra *întregului* ținut…

— Dar ce fel de blestem? a întrebat Iason.

— Ah, stai să vezi.

Pelias nu se mai simțise niciodată atât de inspirat. În minte i se contura un plan perfect.

— Ai auzit de nepotul meu — vărul tău — Phrixus, fiul unchiului tău Athamas şi al zeiței norilor Nephele?

— Cine n-a auzit de Phrixus?

— A murit nu de mult în Colchis, undeva departe. De atunci s-a abătut blestemul asupra noastră.

— Asupra ținutului nostru! a spus un cetățean.

— Năpastă, blestem şi molimă a pământului, a mormăit un altul.

— Dar de ce? a întrebat Iason.

— Am vrut să aflu şi eu răspunsul la întrebare, a zis Pelias, aşa că am consultat oracolul. Nu-i aşa, oameni buni?

— Cu siguranță, stăpâne.

— Cine spune că n-ai făcut-o e un mincinos!

— Ținem minte ca ieri. A consultat oracolul, sigur.

— L-a consultat ca nimeni altul.

— Da, da. Problema este, a continuat Pelias, că oracolul a spus pe şleau că regatul ăsta n-o să aibă parte de

pace sau de prosperitate dacă regele lui n-o să se ducă la Colchis şi n-o să aducă Lâna de Aur aici, la Iolcos, unde s-ar cuveni să-şi găsească noul cămin pentru totdeauna. Asta a proclamat oracolul. Nu-i aşa, oameni buni?

— Ba da, ba da!

— Exact aşa. Cuvânt cu cuvânt.

— Şi dat fiind că eşti, cum singur spui, regele de drept al Iolcosului, tu, Iason, trebuie să fie cel care… aduce Lâna şi destramă blestemul. Nu am dreptate?

— Ba da, maiestate, ba da! au strigat oamenii.

Nu ştiau prea bine ce sărbătoreau sau încuviinţau, dar vedeau triumf şi mulţumire în ochii lui Pelias, iar asta era suficient ca să-i facă să ovaţioneze întruna.

Pelias se felicita pentru ticluirea unui plan care fusese, de fapt şi întru totul, ideea Herei, care vedea în Iason instrumentul eroic prin care i se puteau împlini — cu puţin sprijin divin unde era nevoie — două dorinţe simultan. Iason putea să-l răstoarne de la putere pe bruta de Pelias, care-i profanase atât de urât templul. Şi putea să readucă Lâna de Aur în Grecia continentală, unde urma să formeze piesa principală a unui magnific nou altar închinat numai şi numai Herei. Trebuie să ne reamintim că Lâna de Aur îi aparţinea lui Nephele, care, semănând atât de bine cu Hera, fusese de fapt instrumentul care o salvase de necinstirea deşănţatului Ixion. Prin urmare, Lâna de Aur era sfântă pentru Regina Cerului, căreia nu-i plăcea ideea că lâna aceea stătea atârnată într-un crâng al lui Ares, la îndepărtata margine răsăriteană a lumii civilizate.

Hera îşi alegea bine vitejii. E puţin probabil să fi existat mulţi muritori care să se fi gândit la o aventură atât de

periculoasă şi de neobişnuită ca aceasta. Se ştia că Lâna de Aur era păzită de un şarpe feroce, care nu dormea şi nu închidea ochii niciodată. Fără îndoială că regele Aeëtes şi soldaţii lui adăugaseră şi alte tipuri de protecţie de-a lungul anilor. Călătoria trebuia făcută pe apă, or, până atunci, nimeni nu mai întreprinsese o expediţie atât de lungă prin ape atât de primejdioase.

Însă Iason era binedispus, neînfricat şi dominat de o formidabilă încredere în sine pe care Chiron o considera, în plămada elevului său, deopotrivă o virtute atrăgătoare şi un defect regretabil. Încă de când Belerofon şi Pegas se opriseră la peştera lui Chiron când era copil, Iason visase la o aventură, la o căutare care să arate din ce stofă era croit şi care să-l facă demn de cuvântul „erou".

— Lâna de Aur, da? a întrebat el cu un zâmbet larg. Ce idee minunată, unchiule. O s-o aducem înapoi.

Argo

Se poate vedea pe hartă ce distanţă este pe mare între Iolcosul din Aeolia şi Colchisul de pe ţărmul Mării Negre. Însă harta nu arată în amănunt obstacolele naturale şi nenaturale care făceau această călătorie inegalabil de riscantă.

Prima cerinţă a lui Iason a fost o corabie îndeajuns de rezistentă şi de bine echipată pentru expediţie. Dintre constructorii de nave l-a ales pe ARGUS[149], iar corabia

[149] Nu ARGUS PANOPTES, pe care Hera l-a transformat cândva în păun (vezi *Mythos*, p. 233), ci Argus, cel din Argos. Tatăl lui, Danaos, a fost

unică pe care a construit-o acesta a rămas cunoscută sub numele de *Argo*, în cinstea celui care a ridicat-o. Se spune că zeița Atena, care, la fel ca Hera, privea cu ochi buni expediția lui Iason, l-a ajutat pe Argus la construirea corabiei. *Argo* era echipată cu o punte pentru vâslaşi, la fel ca o galeră obişnuită, însă înaintea ei nicio altă navă nu fusese dotată cu mai mult de un catarg și nu avusese o velatură şi un greement atât de ingenios şi de complicat. Atena a adus lemn de stejar din crângul sacru din Dodona (din care făceau parte şi stejarii care vorbiseră cu Perseu şi-l ajutaseră să se îndrepte spre graie). Cu acest lemn s-a construit prova sau ciocul corabiei; pe provă era sculptată reprezentarea unui cap de femeie — unii spuneau că era însăşi Hera — înzestrat cu darul profeției şi al vorbirii. Din echipaj a fost ales să facă parte şi un clarvăzător pământean: IDMON, fiul lui Apollo, a fost de acord să ia parte la expediție, deşi prevestise despre căutarea Lânii de Aur că, lui însuşi, avea să-i aducă şi faimă, dar şi moartea în prima parte a călătoriei.[150]

Argus l-a numit ca timonier pe TIPHYS, care a adus la bord o rudă pe nume Augias (acesta avea să devină celebru mai târziu pentru starea jalnică a grajdurilor sale) şi pe ANCEU, regele Samosului, el însuşi un cârmaci priceput. Atena i-a învățat pe Tiphys şi pe Anceu cum trebuiau folosite pânzele cu ajutorul cărora *Argo* avea să meargă atât de repede. Nu se ştie dacă zeița i-a instruit

---

rege al Argosului şi, potrivit lui Apollodorus din Atena, proprietarul primei corăbii care a pornit vreodată pe mare.

150 Idmon chiar a murit, după cum vom vedea. Dar în acelaşi timp a atins faima profetită — căci iată-mă, mii de ani mai târziu, scriind despre el.

prin inspirație, șoptind totul în mintea lor, sau printr-o manifestare directă. Lui Tiphys i-a venit şi ideea pernelor de piele pentru vâslaşi — nu pentru confort, ci ca să le permită celor de la vâsle să alunece înainte şi înapoi pe bănci; asta adăuga vâslitului forța picioarelor, precum şi pe cea a spatelui. Încă nu ştia nimeni, dar inovația urma să-şi arate importanța vitală pentru expediție.

Între timp, Iason îşi căuta echipaj. Prin Grecia continentală şi pe insule umbla deja vorba că se punea la cale un nou tip de călătorie, o expediție de o ambiție fără precedent. Era nevoie de un grup de eroi care să compună echipajul corabiei şi să ajute la dobândirea gloriei veşnice. Ca marinari la bordul lui *Argo*, aveau să fie numiți ARGONAUȚI, iar misiunea lor era să navigheze spre Colchis sub comanda lui Iason şi să readucă Lâna de Aur în Grecia continentală.

Firicelul de solicitanți care veneau la Iolcos s-a transformat în scurt timp în şuvoi. O mână, apoi câteva zeci şi apoi sute de candidați au ajuns în cetate, dornici să ia parte la o aventură care avea să le înnobileze cu siguranță numele şi să asigure prosperitate familiilor lor. Dacă Pelias s-a simțit ocolit sau neglijat de admirația evidentă pe care o arătau oamenii pentru curajul şi încrederea lui Iason, ca să nu mai vorbim de presupunerea generală că tânărul lui nepot *era* deja rege al Iolcosului, a avut inteligența să n-o arate. Mai mult, Pelias a făcut mare caz de sprijinul oferit expediției şi le-a arătat cea mai generoasă ospitalitate tuturor celor care au sosit la Iolcos vrând să ajungă la bordul lui *Argo*. În tot acest timp, şi-a păstrat bucuros convingerea că misiunea era sinucigaşă şi că Iason nu avea să se mai întoarcă niciodată ca să revendice tronul.

În afară de mulți oameni ale căror nume au ajuns la noi doar pentru că figurează pe listele cu argonauți menite posterității[151], au fost trecute acolo şi câteva dintre figurile celebre ale lumii greceşti, eroi a căror faimă le-o luase înainte sau avea să crească după participarea la expediție. Un astfel de erou era NESTOR din Polys, care avea să supraviețuiască spre a deveni un sfetnic neprețuit al conducătorilor greci din Războiul Troian, unde numele lui avea să fie asociat întotdeauna sfatului înțelept.

PELEU din Egina (a nu se confunda cu Pelias din Iolcos, unchiul ticălos al lui Iason) s-a oferit să participe la expediție împreună cu fratele lui, TELAMON. Fiecare dintre ei avea să fie tată de eroi. Fiii lui Telamon erau Teucer, arcaşul legendar, şi Ajax (cel Mare), ambii cu roluri-cheie în asediul Troiei. Singurul vlăstar supraviețuitor al lui Peleu şi al soției sale, nimfa Thetis, avea să fie Ahile, poate cel mai glorios dintre eroi — eroul perfect.[152]

Găsindu-se în plină tinerețe — şi neavând cum să ştie ce soartă îi aştepta pe copiii lor —, Peleu şi Telamon au venit de dragul aventurii. L-au adus cu ei pe cel mai puternic om al epocii, Heracle, care era între Munci şi-l avea alături pe îndrăgitul lui paj HYLAS. Perechea

---

151 E notoriu faptul că, în Grecia antică, multe familii de vază din Atena, Sparta, Corint, Teba şi de pretutindeni din lumea grecilor îşi revendicau strămoşi argonauți. De la o generație la alta, poeții şi istoricii erau plătiți să includă asemenea strămoşi în relatările „definitive" ale călătoriei, ca să confere prestigiu descendenței celor bogați şi puternici. Din acest motiv, nu există nici măcar o listă a echipajului şi nicio foaie de drum credibilă şi unanim recunoscută a lui *Argo*.

152 Deşi toți eroii sunt, bineînțeles, imperfecți.

de îndrăgostiți a fost însoțită de cumnatul lui Heracle, POLIFEM.[153]

MELEAGRU, fiul lui Oeneus, era şi el prezent. Avea să fie unul dintre protagoniştii prinderii Mistreţului din Calidon, într-o vânătoare la care au participat mulți argonauți.[154] Verii lui Meleagru, CASTOR şi POLYDEUCES — adică Dioscurii — sunt de obicei trecuți şi ei pe foaie. La fel ca o altă pereche de frați, CALAIS şi ZETES, cărora, ca fii ai lui Boreas (vântul de miazănoapte), li s-a spus de multe ori BOREAZI; ascendența paternă îi făcea să poată să se ridice în aer şi să zboare.

Se spune că renumita vânătoare ATALANTA — a cărei poveste se va împleti atât de bine mai târziu cu a lui Meleagru — a vrut la rândul ei să ia parte la expediție, dar a fost respinsă de Iason, care credea că prezența unei femei la bordul corabiei avea să le poarte ghinion.[155] Dacă această discriminare flagrantă ne zgârie urechile, măcar constatăm cu plăcere că, tipic pentru un erou grec veritabil, Iason a rezervat un loc în echipaj muzicii. ORFEU, cel mai mare dintre toți cântăreții, poeții şi compozitorii, a fost primit cu bucurie la bordul corabiei. Puterea de seducție a lirei lui avea să se dovedească neprețuită.

---

153 A nu se confunda cu ciclopul cu acelaşi nume, pe care l-a întâlnit Odiseu în drum spre casă, după încheierea Războiului Troian. Aici e vorba de acel Polifem care era însurat cu Laomene, sora vitregă a lui Heracle. Era lapit şi i-a ajutat pe Tezeu şi Pirithous să-i înfrângă pe centauri: vezi povestea lui Tezeu, p. 258.

154 Vezi povestea Atalantei, p. 323.

155 În alte versiuni sau referiri la căutarea Lânii de Aur, Atalanta joacă un rol entuziast în călătorie şi în aventurile pe care le implică, dar sursa principală pe care mă bazez împreună cu majoritatea mitografilor (*Argonautica* lui Apollonius din Rodos) spune că nu a fost lăsată la bord.

Pe corabie a urcat şi PIRITHOUS, regele lapiților.[156] E posibil să fi avut un motiv special ca să facă parte din echipaj, fiindcă era urmaşul lui Ixion, al cărui comportament necuviincios şi libidinos față de Hera a fost, vă amintiți, principala cauză a creării lui Nephele, a chemării berbecului de aur şi a fugii lui la Colchis, cu Phrixus şi Helle în spinare. Mai merită amintiți alți doi argonauți: FILOCTET, care avea să joace un rol crucial în povestea lui Heracle şi în Războiul Troian, şi EUPHEMUS, un fiu al lui Poseidon care era în stare să umble pe apă. În total, numărul celor îmbarcați pe corabie era de vreo cincizeci de suflete… echipajul standard pentru un *penteconter*[157].

Uffff! Multă lume pentru o singură corabie. Toți aceşti eroi, toate aceste figuri descinse din atâția regi şi regine, din atâția zei, zeițe şi zeități minore. Din multe puncte de vedere, călătoria lui *Argo* ar putea fi privită ca o repetiție generală pentru Războiul Troian, ba chiar şi pentru deznodământul lui, pentru *Odiseea* şi pentru prăbuşirea casei Atrizilor.[158] Amestecul, ocrotirea şi duşmănia olimpienilor; trădarea unor eroi şi sacrificiul altruist al altora; curajul şi viclenia, cruzimea oribilă, rezistența, răbdarea, credința şi dârzenia războinicilor în fața a ceea ce le scoteau în cale vântul, vremea, răutatea, întâmplarea şi trădarea — toate acestea au fost deopotrivă trăsături

---

156 În unele variante, el a fost însoțit de Tezeu, însă aceste variante fac praf cronologia, după cum va arăta sfârşitul poveştii lui Iason.

157 Galeră cu 50 de vâsle. (*N.r.*)

158 La începutul şi la sfârşitul acestui război, surorile Dioscurilor — Elena din Sparta şi CLITEMNESTRA, soția lui Agamemnon — aveau să joace roluri extrem de importante.

ale călătoriei întreprinse de *Argo* şi ale legendarei expediții spre Troia şi înapoi.

Insula Lemnos

Pelias şi locuitorii din Iolcos s-au strâns în port ca să se roage şi să binecuvânteze călătoria lui *Argo*. Caprele au țipat sub cuțitele preoților, fumul cărnii lor fripte s-a ridicat spre zei. Au fost presărate flori şi aruncate semințe pe apă; stoluri de porumbițe eliberate din cuşti au zburat spre înalturi; coruri de copii au cântat; câinii au lătrat, s-au încăierat şi s-au împerecheat. La bordul lui *Argo*, tineri care se îmbarcaseră clandestin şi râdeau pe înfundate au fost scoşi din ascunzătorile lor şi aruncați pe chei, în brațele prietenilor beți, care răcneau înveseliți. Mama şi tatăl lui Iason, Aeson şi Alcimede, eliberați din temniță de un Pelias care simula căința, s-au ridicat în picioare şi au făcut cu mâna de pe docuri, cu un amestec de mândrie şi consternare. Fiul cel mic, Promachus, era şi el de față, tropăind de nervi şi plângând fiindcă fusese considerat prea necopt ca să se alăture echipajului.

— Acuşi fac treişpe ani! Sunt suficient de mare ca să fac o călătorie.

Iason îl ciufulise afectuos.

— Las' că mă-ntorc şi-n călătoria viitoare te iau cu mine. Pân-atunci, treaba ta e să ai grijă de mama şi de tata. Vreau să vă ştiu pe toți în siguranță aici, în Iolcos.

Într-o bună zi, aceste cuvinte aveau să-l bântuie pe Iason.

O tăcere respectuoasă s-a aşternut când Orfeu a apărut la provă şi a început să cânte un imn la liră. Fraţii Calais şi Zetes şi-au strigat tatăl, pe Boreas, vântul de miazănoapte, şi pe EOL, paznicul tuturor vânturilor.

Pe puntea provă, cu o mână în şold şi cu razele aprinse ale soarelui de dimineaţă părând că-i învăpăiază pletele, Iason a dat ordin să se facă desprinderea de chei şi să se plece la drum. Trei fete din mulţime au dat ochii peste cap şi au leşinat. Marinarii de pe punte s-au apropiat de greement şi oamenii au văzut cu gura căscată cum se desfăşoară pânzele lui *Argo* de pe catargele gemene şi cum se întind să prindă vântul. Au izbucnit cu toţii în urale când Iason a coborât în grabă şi i-a strigat lui Tiphys să ridice ancora de piatră şi să dezlege parâmele de amarare.

Argo s-a aplecat puţin, ca şi cum ar fi vrut să-şi înmoaie ciocul în apă, după care s-a îndreptat şi a pornit cuminte la drum, despicând apa cu prova împodobită cu figurina pictată. Nu se mai văzuse o asemenea corabie. Nicio legănare, nicio abatere şi niciun scârţâit al lemnăriei. Grozav de stabilă şi de solidă, grozav de iute, echilibrată şi precisă.

Locuitorii din Iolcos au rămas să se uite la ea până când n-au mai văzut decât un punct la orizont. Pelias s-a urcat în lectică, uitându-se în urmă la Aeson şi Alcimede, care acum rămăseseră, braţ la braţ, singuri pe chei.

— N-au decât s-aştepte până putrezesc de bătrâneţe, şi-a spus el, comoara lor de băiat n-o să se mai întoarcă niciodată.

Pelias îşi dădea seama foarte bine de primejdiile care-i aşteptau pe argonauţi. Şi-a mângâiat îngândurat barba.

— Mă-ntreb unde-o să facă prima oprire? Normal ar fi la Lemnos. Ah, sper din suflet c-o să fie Lemnos.

Speranța ticăloasă avea să i se îndeplinească. Myrina, de pe insula Lemnos, era într-adevăr primul port de escală la care se gândise Iason. *Argo* navigase spre est de la Iolcos fără niciun incident. Pentru Iason, corabia era tot ce-şi dorise, ba chiar mai mult. Era prima oară când pe mare plutea un vas atât de bine construit şi aprovizionat. Moralul marinarilor era ridicat; delfinii săreau în valurile de la pravă, vulturi de mare de bun augur țipau deasupra lor. Aveau muzica lui Orfeu să-i binedispună, precum şi certitudinea că făceau parte din cel mai ales echipaj care plecase vreodată în expediție.

— La Lemnos într-o oră, domnule, i-a spus Tiphys lui Iason, mijindu-şi ochii în soare şi făcând calcule.

— Adunarea, toată lumea, a ordonat Iason. Pentru cei care nu ştiu, să vă povestesc despre Lemnos.

Acum era recunoscător că fusese — de cele mai multe ori — atent în timpul lecțiilor lungi în care Chiron, tutorele lui, îl plimbase răbdător prin istoria şi practicile triburilor, popoarelor, provinciilor, insulelor şi regatelor din lumea cunoscută.

— După cum sunt sigur că majoritatea ştiți de când erați copii, Lemnos e locul unde-a crescut micul Hefaistos după ce-a fost alungat din Olimp de mama lui, Regina Cerului.

Iason şi-a dus degetele mâinii drepte la buze şi pe urmă le-a ridicat spre înalturi, salutând-o pe Hera, protectoarea lui divină.

— De atunci însă Lemnos a avut o istorie complicată. Pe insulă nu trăieşte niciun bărbat, numai femei.

Urale, râsete şi expresii deşănțate de încântare din partea echipajului.

— Da, dar ascultați mai departe. Cu mai multe generații în urmă, femeile de pe insulă au început s-o neglijeze pe Afrodita. Ştim cu toții cum îi tratează zeița pe cei care-o insultă, dar ce le-a făcut femeilor lemniene a fost prea de tot chiar şi pentru Doamna Ciprului. Le-a făcut să miroasă atât de urât, de puturos şi de dezgustător, încât bărbații de pe insulă n-au mai suportat să se apropie de ele. Aşa că s-au urcat în corăbii, au ajuns pe continent şi s-au întors aducând cu ei femei şi fete din Tracia. Soțiile lemniene n-au suportat afrontul şi i-au ucis pe bărbați în paturi, unul după altul, făcând ca pe insulă să rămână doar femei. Regina lor e HYPSIPYLE, iar după ce acostăm trebuie să mă lăsați să mă duc la ea şi să mă asigur c-o să fim bine-veniți.

— Dar put în continuare femeile astea?

— Ei bine? a spus Iason, îndreptându-şi întrebarea spre figurina de la prova.

Deşi sculptată ca să semene cu Hera, avea o voce şi un fel de-a fi mai apropiate de stejarii vorbitori din Dodona, din al căror lemn era construită.

— Cu mine vorbeşti?

— Femeile din Lemnos. Încă sunt blestemate să pută?

— Păi, o să afli singur, nu?

Când au acostat în micul port, Iason şi echipajul au fost întâmpinați de un grup de femei cu un aer sever, dinspre care nu venea niciun miros neplăcut. Nici regina Hypsipyle, care l-a primit pe Iason cu căldură şi respect, nu degaja altceva decât o impresie de ospitalitate prietenească. Argonauții au tras concluzia că blestemul

Afroditei fusese ridicat, căci nici celelalte femei nu emanau altceva decât încântare în compania lor.

— Să rămânem, a spus Tiphys, care deja îşi petrecuse braţele pe după două lemniene zâmbitoare şi îmbujorate.

Vrăjit cu totul de frumuseţea lui Hypsipyle, Iason a încuviinţat cu dragă inimă.

Argonauţii au rămas suficient de mult ca regina să-i dăruiască lui Iason doi fii gemeni, EUNEU şi THOAS, cel din urmă numit după tatăl lui Hypsipyle, pe care aceasta îl cruţase în secret de masacrarea rezervată bărbaţilor lemnieni.

— L-am ascuns pe tata într-un cufăr şi l-am trimis în larg, i-a mărturisit ea lui Iason. La un moment dat, am prins de veste c-a supravieţuit şi că e bine.[159] Să nu le spui celorlalte femei — n-o să mă ierte niciodată.

— E-n firea ta să arăţi îndurare, i-a spus Iason drăgăstos.

Poate că „îndurare" era un cuvânt straniu în context. Hypsipyle acceptase fără probleme ca toţi ceilalţi bărbaţi de pe insulă să fie măcelăriţi în somn, dar Iason n-a lăsat acest amănunt să ştirbească imaginea perfectă a lui Hypsipyle, pe care o purta în mintea lui de îndrăgostit. Îi jurase fidelitate veşnică şi avea să se ţină de cuvânt. Aşa e la prima iubire.

A trecut un an. Apoi, într-o bună zi, Heracle — care nu luase parte la distracţia şi la dezmăţul general — i-a făcut o vizită lui Iason.[160]

---

159 THOAS, tatăl lui Hypsipyle, şi-a croit drum spre Taurida, în Peninsula Crimeea, unde a avut un rol după terminarea Războiului Troian şi în destinul zbuciumat al familiei lui Agamemnon.

160 Lucru neobişnuit pentru Heracle, care era în stare să-şi împrăştie sămânţa peste tot, după cum arată numărul mare de urmaşi ai lui, cunoscuţi

— Parcă trebuia să căutăm Lâna de Aur, a mormăit el. Nu să ne-mperechem ca țapii.

— Da, a spus Iason. Da, ai dreptate.

Despărțirea a fost zbuciumată.

— Ia-mă cu tine, a implorat Hypsipyle.

— Draga mea, ştii că nu avem voie să aducem femei pe corabie.

— Atunci ia-i pe gemeni. Aici n-am cum să-i cresc. Au nevoie de bărbați de la care să-nvețe.

— Nici copii n-avem voie să aducem…

Lucrurile au decurs anevoie, dar până la urmă Iason şi argonauții au reuşit să se desprindă, şi nici nu le-a dispărut bine Lemnos din vedere, că Iason se gândea deja doar la ce-i aştepta de acum încolo. Hypsipyle şi gemenii i-au ieşit la fel de repede și din minte, şi din raza vizuală.

Între timp, pe insulă, Hypsipyle a prins de veste că răzvrătirea şi răzbunarea pluteau în aer. Era *posibil* ca Iason să le fi spus câtorva membri ai echipajului că ea îşi cruțase tatăl de masacru. Era *posibil* ca unul sau doi marinari să fi lăsat să le scape vestea femeilor de pe insulă cu care se împrieteniseră. Acum, că protectorul lui Hypsipyle plecase, femeile erau gata să-şi facă bucăți regina pentru o asemenea trădare. Hypsipyle şi-a luat fiii gemeni Euneu şi Thoas şi a fugit de pe insulă. În scurt timp au fost capturați de nişte pirați care i-au vândut ca sclavi regelui LICURG din Nemeea.[161] Mai târziu, Euneu avea să se întoarcă şi să stăpânească peste Lemnos. În

---

drept „heraclizi". Poate că explicația trebuie căutată în faptul că, în acea perioadă din viața lui, Heracle avea ochi doar pentru Hylas.

161 Regatul pe care Heracle l-a scăpat de leul monstruos în prima dintre cele douăsprezece munci ale sale.

timpul domniei lui, insula a jucat un rol mic, dar important în felul cum s-a încheiat Războiul Troian. Mult mai târziu, insula a servit ca trambulină pentru nefericita campanie de la Gallipoli din cadrul Marelui Război.

Dolionienii

Argo şi-a continuat călătoria prin Dardanele şi de acolo spre Propontida sau Marea Marmara, cum i se spune astăzi. Pe partea asiatică, argonauţii au ajuns la regatul de coastă al dolionienilor (sau dolionilor), condus de tânărul rege CYZICUS[162] şi de regina CLITE, care i-au primit cu multă ospitalitate.

Pe când marinarii se odihneau după o noapte de ospăţ, *Argo* a fost atacată de un trib învecinat de giganţi[163] — monştri uriaşi, cu şase braţe, iviţi din pământ. Acum, Heracle s-a simţit în elementul lui şi i-a condus pe cei mai puternici dintre argonauţi să dea piept cu ei. Când Heracle şi-a terminat treaba, toţi giganţii zăceau fără suflare.

Cyzicus şi Clite au fost extrem de recunoscători că scăpaseră de jefuitorii care prădaseră regatul generaţii la rând şi l-au îndemnat pe Iason să rămână pentru încă un

---

162 Un cuvânt cu punctaj mare la scrabble.

163 Cei din tribul atacator sunt numiţi adeseori *Gegeneis*, dar ăsta e un simplu înlocuitor pentru „giganţi". *Ge* este echivalentul lui *geo-* din „geografie" şi „geologie" şi derivă din *Gaia*, „pământul", iar *geneis* înseamnă „naştere" sau „născut", ca în „gene", „geneză", „generaţie" etc. Astfel, „gigant", „gigantic" şi *Gegeneis* înseamnă de fapt „ivit din pământ" sau „htonic", neavând nimic de-a face cu dimensiunile, în ciuda felului cum sunt folosite aceste cuvinte astăzi şi în ciuda felului în care „giga" a fost decupat din „gigantic" ca să capete sensul de „uriaş".

ospăț. Conştient de timpul pierdut la Lemnos, Iason le-a mulțumit, dar a insistat cu părere de rău că era mai bine s-o ia din loc.

În noaptea de după plecarea argonauților, *Argo* a fost surprinsă de o furtună puternică şi aruncată înapoi pe țărm. Însă era întuneric; argonauții şi dolionienii nu s-au recunoscut între ei şi a început o luptă crâncenă. Era puțin probabil ca argonauții să piardă cu Heracle de partea lor şi, nu după mult timp, majoritatea dolionienilor, cu tot cu prietenosul rege Cyzicus, zăceau morți pe pământ. Când s-a făcut dimineață, regina Clite a ieşit prima din palat. Când a văzut corpul fără viață al soțului ei, pe care chiar Iason îl ucisese fără să-şi dea seama, a dat fuga la ea în dormitor şi s-a spânzurat. La lumina zilei, argonauții au descoperit îngroziți ce făcuseră. Au ajutat la îngroparea morților, au făcut sacrificii de ispăşire pentru zei şi au părăsit coasta dolioniană negri de supărare.

— Cred că ne-ați fi putut preveni, le-a spus Iason figurinei de la prora şi clarvăzătorului Idmon.

— Nu ne-ai întrebat, a răspuns Idmon.

— Furtuna urla deasupra noastră. Valuri mai înalte decât corabia ne legănau cum leagănă vântul frunzele. Cum aş fi putut să-ntreb?

— Puteai să ridici un pic tonul, nu? a rostit figurina.

— Acum încotro navigăm? Măcar atâta lucru ai putea să-mi spui.

— Tracia, a zis Tiphys, în timp ce Idmon şi figurina dădeau din colț în colț, băteau din buze şi ridicau din umeri.

Țărmurile sudice ale Traciei, cărora astăzi le spunem Bulgaria, formau coasta nordică a Propontidei. Regiunea

era cunoscută pentru oamenii ei aprigi şi războinici, coborâți din THRAX, un fiu al lui Ares.

— Ar trebui să fim atenți la ceva anume? a vrut să ştie Iason.

— La toate „haş"-urile, a răspuns figurina.

— „Haş"-uri?

— Harpiile, Heracle şi Hylas, a explicat Idmon.[164]

— Ce-i cu ei?

Idmon şi figurina n-au mai scos o vorbă.

Hylas dispare

În cea mai mare parte a timpului, argonauții navigau cu ajutorul pânzelor, dar când vântul se potolea, se puneau pe vâslit. Mai bine zis, cel care vâslea era Heracle. Avea nevoie doar de apă de băut, de fructe de mâncat şi de prezența dragului său Hylas, care să-i şteargă fruntea de sudoare şi să-i spună lucruri frumoase.

A fost mare nevoie de el în acalmia de moarte de după furtuna care-i împinsese înapoi la dolionieni şi la tragedia pe care-o provocaseră. Apropiindu-se de coasta Misiei, Heracle a vâslit cu bătăi lungi şi puternice; poate că firea sau suferința lui l-au făcut să vâslească mai violent decât de obicei, fiindcă vâsla i s-a rupt dintr-odată. Şi nu putea fi înlocuită la bord: celelalte vâsle erau ca nişte creioane pe lângă a lui — un pin curățat de crengi, cu o lopată mare de fier fixată la capăt pe post de paletă.

---

[164] Bineînțeles, foarte strict vorbind, grecii nu aveau „haş"-uri, ci doar aşa-numitul „spirit aspru", adică un semn grafic ce indica faptul că inițiala unui cuvânt se pronunța precedată de o aspirație puternică.

Lopata nu păţise nimic, însă trunchiul fusese făcut ţăndări şi nu mai putea fi reparat. S-a stabilit ca *Argo* să se oprească, iar Heracle şi Hylas să caute o coadă de vâslă nouă. Cei doi au sărit de pe punte şi au mers prin apă până la ţărm, urmaţi de prietenul şi cumnatul lui Heracle, Polifem.

— Tu cauţi încolo, eu încoace, i-a spus Heracle lui Hylas, arătând dincolo de dune.

Hylas a dat din cap şi a dispărut în pădurea care se întindea în faţa lor.

În scurtă vreme, Heracle a găsit copacul perfect. L-a luat în braţe şi l-a smuls din pământ. Copacul a ieşit cu tot cu rădăcini. Punându-şi-l pe umăr ca pe o suliţă, l-a fluierat pe Hylas.

Apoi, când a ajuns pe plajă:

— Gata, Hylas. Am găsit exact ce-mi trebuia.

S-a oprit şi l-a aşteptat pe Hylas, dar din pădure a ieşit doar Polifem, cu un aer nedumerit.

— Foarte ciudat, a spus el. Am auzit un fel de strigăt.

— De unde?

Polifem a arătat înapoi spre pădure.

Heracle a lăsat să cadă copacul şi apoi au fugit amândoi în pădure, strigând întruna.

Heracle a smuls tufişuri şi copaci, a răsturnat bolovani şi a dat deoparte arbuşti, dar n-a găsit nici urmă de Hylas. Polifem se ţinea după el, strigându-l fără oprire pe tânăr.

Şi-au lărgit căutarea. Dincolo de păduri erau câmpii şi şanţuri, dar puţine ascunzători. Hylas nu era nicăieri. Dispăruse.

Heracle s-a întors pe ţărm şi a început să caute disperat prin ochiurile de apă şi prin peşteri.

— Chestia ciudată e că nu există animale sălbatice pe mulți kilometri de-aici încolo, a spus el. Nu-nțeleg. N-ar fi vrut nici în ruptul capului să mă părăsească, niciodată.

— Mare păcat, a zis Polifem. O tragedie. Hai, o să sacrificăm un taur masiv în cinstea lui când o să ajungem la Colchis.

— Eu rămân aici, a spus Heracle. Nu plec până nu-l găsesc.

— Dar trebuie să urcăm la bord. A zis Tiphys c-o să se pornească vântul. O să vrea să profite.

— Pot să aştepte, a spus Heracle, care era pe cât de puternic, pe atât de încăpățânat.

În seara aceea, Tiphys a întins pânzele şi *Argo* a plecat. Nici lui Iason, nici celorlalți argonauți nu le-a dat prin cap că Heracle, Hylas şi Polifem erau încă pe țărm.

Le-au observat absența abia după ce au ajuns în larg. Iason şi mulți alții au vrut să se întoarcă imediat.

— Nu, nu, s-a împotrivit Calais.

— E problema lor, a spus Zetes.

— Ştiau că plecăm cu ajutorul vântului bun pe care ni l-a trimis tata.

— *Trebuie* să ne-ntoarcem! a zis Telamon, cel mai apropiat prieten al lui Heracle dintre cei rămaşi la bord. Cum vreți să punem mâna pe Lâna de Aur fără el? Face cât zece din *ăştia*…

Şi a arătat disprețuitor spre Calais şi Zetes.

— A, da? a făcut Zetes. Vreți să-l rugăm pe tata să trimită alt fel de vânt?

— Unul care să facă țăndări corabia?

— Şi vedem după aia cine cât face.

— Amenințați corabia? a zis Telamon şi l-a prins de beregată pe Calais. Asta-i nesupunere. Ar trebui să v-arunc peste bord.

— N-am face decât să zburăm, a spus Zetes. Pe urmă chiar ați fi de râsul lumii, nu?

— Ajunge! s-a răstit Iason şi s-a vârât între ei.

Chiar atunci marea s-a umflat şi a fost cât pe-aci să-i răstoarne pe toți. Din valuri li s-a arătat zeul marin GLAUCUS. Acesta se născuse în Beoția ca pescar muritor, dar dobândise statut divin când ciugulise dintr-o plantă care, observase el, avea puterea să readucă la viață peştii morți. Planta îi conferise nemurire, dar îl făcuse să aibă aripioare şi coadă de peşte. Acum Glaucus era călăuza, salvatorul şi prietenul marinarilor la ananghie.

— *Argo* n-are voie să se-ntoarcă! a poruncit el. Destinul lui Heracle e să se înapoieze la curtea lui Euristeu şi să-ndeplinească sarcinile pe care le-a primit. Nimic nu trebuie să vă abată din drum.[165] Şi Polifem are viitorul lui. O să-ntemeieze cetatea Cius. Aşa e scris să se-ntâmple.

Cu o scuturare a brațelor cu aripioare şi o înclinare a capului său acoperit de moluşte, Glaucus a dispărut în valuri.

— Îmi pare rău, i-a spus Iason lui Telamon, regretând sincer. Facem ce trebuie făcut. Nu putem să ne-ntoarcem.

Telamon a dat din cap. De dragul bunei înțelegeri la bord, a rezistat impulsului de-a şterge cu un dos de palmă

---

165 Asta scrie Apollonius din Rodos, un poet grec din secolul al III-lea î.H., în *Argonautica*, cea mai veche relatare păstrată integral despre expedi-ția lui *Argo*. În alte surse, Heracle se alătură echipajului lui Iason *după* ce împlineşte cele douăsprezece munci.

rânjetele îngâmfate şi mulţumite de pe feţele lui Calais şi Zetes.[166]

Heracle nu l-a mai găsit pe Hylas cel adorat. După luni de căutări zadarnice, s-a întors amărât acasă, în Grecia continentală, ca să primească următoarea misiune de la Euristeu, dar nu înainte de a-i însărcina pe localnicii din Misia să continue căutările. Dacă n-o făceau, Heracle le-a promis că se va întoarce şi se va răzbuna pe ei. Ca să se asigure că aveau să-l caute pe Hylas, i-a luat prizonieri pe fiii câtorva dintre cele mai nobile familii misiene.

Aşa cum prezisese Glaucus, Polifem chiar a întemeiat cetatea Cius pe coasta Bithyniei, nu departe de locul unde dispăruse Hylas.[167] Ulterior, el a murit încercând să-i regăsească pe argonauţi şi a fost îngropat pe ţărmul sudic al Mării Negre, unde mormântul i-a fost însemnat cu un plop alb.

Dar ce se întâmplase cu Hylas? Ei bine, la puţin timp după ce se despărţise de Heracle şi intrase în pădure, dăduse peste un ochi de apă şi îngenunchease să bea. Spre deosebire de NARCIS, Hylas nu s-a îndrăgostit de propria lui reflectare.[168] Nimfele apei, în schimb, au fost vrăjite la vederea acestui tânăr frumos. S-au ridicat la suprafaţă,

---

166 Până la urmă, Telamon tot s-a răzbunat. La întoarcerea din expediţie, el i-a spus prietenului său Heracle de insistenţa gemenilor de-a merge mai departe şi de-a nu se întoarce să-i ia pe el şi pe Polifem. Heracle n-a uitat jignirea şi, când s-a întâlnit cu gemenii pe insula Tenos, i-a ucis pe amândoi fără să stea pe gânduri. A ridicat doi pilaştri prin care să le marcheze mormintele şi despre care se spunea că se legănau de fiecare dată când bătea vântul de miazănoapte, tatăl lor.

167 Cetatea Cius a devenit o bornă importantă pe vechiul Drum al Mătăsii, dar acum este o ruină.

168 Vezi *Mythos*, p. 403.

i-au cântat, l-au sedus şi în cele din urmă l-au tras după ele în adâncuri.[169]

Pe când *Argo* îşi vedea netulburată de drum, figurina de la prova i-a spus cu îngâmfare lui Iason:

— Ți-am zis să ai grijă la „haş"-uri. Urmează Harpiile.

Harpiile

Argonauții au ancorat aproape de coasta Traciei[170], căutând merinde cu care să-şi aprovizioneze corabia. N-a trecut mult şi drumul le-a fost blocat de un bătrân orb şi costeliv.

— Cine-i acolo? a strigat el, agitând un toiag în direcția lor.

Cu toată starea lui deplorabilă, era hotărât şi poruncitor.

— Iason din Iolcos şi echipajul lui. Te rog să te dai la o parte.

— Aha! a strigat el agitat. Ştiam c-o să veniți! Fiii vântului de miazănoapte sunt cu tine?

Calais şi Zetes au înaintat.

— Cine vrea să ştie?

— Regele PHINEU.[171]

— Al Traciei?

— Sunteți în Salmydessus, iar eu sunt conducătorul.

---

169 O scenă dragă multor artişti, îndeosebi post-prerafaelitului (scuzați formularea paradoxală) J.W. Waterhouse.

170 În versiunea lui Apollonius din Rodos, ei s-au oprit mai întâi în regatul berbicilor, pe țărmul Asiei, unde Polydeuces l-a învins pe regele şi campionul AMYCUS într-un meci de box.

171 Altul decât Phineu al Egiptului împietrit de Perseu, bineînțeles.

— Am auzit de tine, a spus Iason. I-ai scos ochii fiului tău şi drept pedeapsă ai rămas orb.

— Nu-i adevărat, nu-i adevărat! Asta-i o minciună scornită de prima soție. Zeus, tatăl nostru al tuturor, m-a înzestrat cu darul profeției şi tot el mi-a luat vederea.

— De ce?

— I s-a părut că eram prea generos dezvăluind viitorul oricui voia să-l afle. Dar mi-a pregătit şi alte lucruri. Vedeți asta?

Cu mâini tremurătoare, Phineu şi-a îndreptat toiagul spre o masă de piatră. Pe ea se găseau bucăți de pâine, fructe şi cărnuri afumate, dar erau împroşcate cu ceva care semăna cu noroiul.

— Pfuuuuui! Pute! au strigat Calais şi Zetes, care se apropiaseră.

— Căcăreze, a zis Phineu. N-ajunge că-mi fură ce-i mai bun din mâncare înainte să pot pune mâna pe ceva, se mai şi cacă pe ce rămâne.

— Cine fură? a întrebat Iason. Despre cine vorbeşti?

— Despre Harpii. Două femei zburătoare.[172] În fine, nu-s tocmai femei… Mi s-a spus că au față de femeie, dar aripi şi gheare de pasăre. Sunt vulturi omeneşti, mai degrabă. Mi se lasă mâncare, dar, de câte ori încerc s-o mănânc, coboară în zbor țipând şi căcându-se. Îmi iau mâncarea de la gură şi zboară cu ea, râzând ca afurisitele. E destul să te facă să-ți pierzi mințile. Dar am rămas întreg la cap fiindcă am ştiut c-o să vină izbăvirea. Am ştiut

---

[172] Le chema Aello („furtună") şi Ocypete („zbor rapid"). Homer pomeneşte şi de o a treia, Podarge („cea iute de picior"), care avea acelaşi nume ca una dintre iepele lui Diomede. „Harpie" înseamnă „care apucă".

c-o să apară Boreazii înzestrați cu darul zborului şi c-o să mă scape de blestemul lor.

Calais şi Zetes s-au foit stânjeniți.

— Ia stai un pic, moşule. Vrei să spui că te-aştepți să te scăpăm *noi* de păsări? a întrebat Calais.

— Dacă le-a trimis Zeus, n-o să-i placă să ne băgăm peste el, a spus Zetes. Ne pare rău pentru tine, serios, dar n-o să ne apucăm să-l jignim pe Cel Care Adună Norii şi pe Stăpânul Furtunilor. Pentru nimic în lume.

— Nu, nu! a strigat Phineu, întinzând o mână tremurătoare spre Zetes, ca şi cum, dacă l-ar fi atins, l-ar fi făcut să se răzgândească. N-o să fiți pedepsiți dac-o să mă ajutați. Am văzut cu ochii minții. E scris să mă scăpați de Harpii şi-o să mă scăpați. Iar după ce o s-o faceți, a adăugat el cu un surâs viclean, o să vă spun care e singura cale prin care vă puteți continua călătoria în siguranță. În fața voastră stă un obstacol cumplit. Dacă n-o să-l depăşiți, n-o să ajungeți niciodată la Colchis. Nu, o să pieriți cu toții.

— Ce obstacol? a întrebat Iason.

— Ajunge să vă spun că, fără ajutorul meu, o să vă facă praf corabia şi-o să aducă moartea tuturor celor de la bord.

Iason s-a întors spre Calais şi Zetes.

— Ei bine, băieți, de voi depinde.

Gemenii s-au uitat unul la altul şi au dat din cap.

— O s-o facem.

Cât timp Tiphys şi doi marinari de pe *Argo* au curățat masa de piatră, alte două perechi de frați — Telamon şi Peleu şi gemenii Castor şi Polydeuces — au fost trimise să caute de-ale gurii. S-au întors cu coşuri de smochine, măsline şi mere, cărora li s-au adăugat proviziile de pâine

şi peşte afumat pe care le mai avea *Argo*. Mâncarea a fost aşezată în grămezi îmbietoare pe masa de piatră. Iason l-a ajutat pe Phineu să se aşeze la masă, iar toţi argonauţii s-au retras spre un punct de observaţie la înălţime, în afară de Calais şi Zetes, care s-au ascuns în spatele unui copac aproape de masă. După ce capcana a fost întinsă şi toată lumea s-a potolit, Calais a scos un fluierat grav. Phineu a întins mâna şi a luat o smochină. N-a apucat s-o ducă la gură că, scoţând ţipete isterice, cele două Harpii au ţâşnit în jos din nori. Una a smuls smochina dintre degetele lui Phineu şi a devorat-o. Cealaltă a apucat câteva fructe cu ghearele enorme şi, în acelaşi timp, s-a căcat pe cele rămase. Prima i s-a alăturat în jefuirea şi înrăhăţirea mâncării.[173]

Calais şi Zetes, scoţând la rândul lor câte un strigăt care-ţi îngheţa sângele în vine, au ţâşnit din ascunzătoare. Răsucindu-şi corpurile, s-au lansat în aer, profitând de pala de vânt puternic trimisă de tatăl lor. Harpiile au făcut ochii cât cepele pe feţele lor omeneşti impardonabil de urâte şi au ţipat amândouă şocate, împrăştiind mâncare şi excremente peste tot.

Ceilalţi argonauţi au alergat în câmp deschis şi le-au văzut pe Harpii urmărite pe cer, până când au dispărut.

După cum i-au povestit fraţii mai târziu lui Iason, fuseseră cât pe-aci să le prindă. Harpiile îngrozite au bătut din aripi cât au putut, acoperind o uriaşă distanţă în zborul lor spre apus; dar gemenii, gonind după ele

---

[173] Oricine a observat comportamentul pescăruşilor în oraşele de pe litoral se va întreba dacă nu cumva au servit drept inspiraţie pentru povestea Harpiilor. Pescăruşii smulg cornete de îngheţată de la copii, iar găinaţul lor împodobeşte promenadele şi falezele.

cu ajutorul vântului rapid, le-au ajuns din urmă lângă Insulele Plutitoare.[174] Erau pe punctul să le înşface pe înşfăcătoare când drumul le-a fost blocat de apariția bruscă a unui arc multicolor care se profila pe cer, din care le-a vorbit însăşi IRIS, zeița curcubeului.[175]

— Lăsați-le, Boreazilor, lăsați-mi în pace surorile. Zeus le-a trimis şi doar el le poate hotărî soarta. Lăsați-le şi fiți siguri că n-o să-l mai hărțuiască pe Phineu.

Prin urmare, gemenii s-au întors. În cinstea acestei întâmplări, Insulele Plutitoare au ajuns să fie cunoscute, cum se întâmplă şi azi, drept Strofadele, Insulele Întoarcerii.

Când tatăl lor, Boreas, i-a depus uşor pe pământ la Salmydessus, aproape de masă, gemenii au văzut că mâncarea murdărită fusese luată, iar Phineu se înfrupta cu entuziasm dintr-o porție nouă.

— Prin urmare, a spus Iason după ce-a auzit de Iris şi de promisiunea ei că Phineu avea să fie lăsat în pace, „obstacolul“ ăsta pe care susții că trebuie să-l depăşim ca să ajungem la Colchis…

— Da, da, a încuviințat din cap Phineu, cu zeama de smochine scurgându-i-se pe bărbie. Există un singur drum din Propontida în Marea Euxină.[176] Trebuie să na-

---

174 Stamfani şi Arpia, două dintre cele şapte Insule Ionice, situate la vest de Grecia continentală. Strofadele, cum mai sunt ele cunoscute, reprezintă şi astăzi locuri importante pentru păsări şi ornitologi.

175 La fel ca Hermes, Iris era o mesageră a zeilor. Coloritul său plăcut a făcut ca numele ei să fie dat irisului ocular şi să intre în componența unor cuvinte precum *iridescență* — benzina pe apă, lucruri de genul ăsta. Aidoma Harpiilor, era fiica titanei Electra.

176 Marea Neagră, pentru noi.

vigați prin strâmtoarea căreia i se spune Symplegade sau Stâncile Zdrobitoare.

— Ştim de ele, a zis Iason enervat. Nestor, spune-i ce plan ai pus la cale.

— Orice corabie care îndrăzneşte să forțeze trecerea printre stânci o să fie făcută țăndări, a rostit Nestor. Stâncile simt trecerea corabiei şi se lovesc una de alta, zdrobind totul în cale. Aşa că planul meu e ca Argus, Tiphys şi oamenii lui s-o dezasambleze pe *Argo* în secțiuni portabile pe care-o să le cărăm pe uscat de pe țărmul estic al Propontidei pe țărmurile vestice ale Mării Euxine, ocolind astfel Symplegadele cu totul.

Phineu a împrăştiat pâine şi fructe peste tot când a pufnit într-un râs disprețuitor.

— Ocolind, ai zis? Asta chiar e tare, serios. „Ocolind." Prin ținutul ăsta „ocolitor" mişună tot felul de bandiți, dintre care unii sunt doar pe jumătate oameni. Se ascund în tufişuri, trag în tine cu arcul şi aşteaptă să mori din cauza rănilor. N-o să-i vezi niciodată. Cu toată trupa ta de eroi plini de muşchi, ai face bine să te-ntorci acasă în loc să-ncerci o asemenea prostie. Ia gândeşte-te că-ți răpun zece oameni — ar fi zece marinari de care ai avea nevoie ca de aer. Ocoleşte-o pe *asta*.

Nestor şi-a frecat bărbia.

— Mă tem că zice bine ce zice, Iason. Stratagema asta a mea e slabă, foarte slabă.

— În regulă, a zis Iason. Zici că ştii cum putem să trecem. Spune-ne, atotvăzătorule Phineu.

L-au aşteptat pe bătrân să-şi termine înghițitura de pâine. În cele din urmă, Phineu a înghițit, s-a şters la gură cu mâneca şi le-a spus.

Stâncile Zdrobitoare

Când au terminat cu reaprovizionarea lui *Argo*, Phineu deja se îngrăşase şi devenise chiar mai plin de sine şi mai nesuferit.

— Văd ce-o să ți se-ntâmple, i-a spus el pe rând fiecărui argonaut. Aoleu, asta chiar e urâtă. Vai de mine, tot ce sper e că mă-nşel.

— Nu ştiu de ce i-a luat Zeus ochii, i-a zis Castor lui Iason. Limba trebuia să i-o ia.

— Ori ne zici ce-o să se-ntâmple cu noi, ori îți ții gura, a spus Iason.

— A, nu pot să vă spun. N-am chef să risc să se-ntoarcă Harpiile alea afurisite. Dar e de rău, a adăugat el cu un chicotit. Da, da, e de rău.

Argonauții n-au ştiut cum să se îmbarce şi să plece mai repede.

Argo a navigat spre răsărit şi nu după multă vreme a ajuns la strâmtoarea care lega Propontida de Marea Euxină. Pe deasupra ei zburase Io după ce Zeus o transformase în vacă, iar Hera trimisese un tăun s-o chinuie.[177] Din acest motiv strâmtoarea fusese numită Bosfor, adică „Trecerea Vacii". Dar una era să zbori peste ea şi cu totul alta s-o străbați cu o corabie.

Două stânci mari au răsărit înaintea lor. Stăteau față în față ca două faleze, masive şi nemişcate. Iason a observat că erau de un albastru minunat.[178] Părea cu neputință să se mişte fie şi cu un centimetru.

---

177 Vezi *Mythos*, p. 235.

178 Din acest motiv, li se spunea uneori şi Stâncile Cineene (de la *kyanos*, care înseamnă „albastru-închis"). Sigur, puține întrebări sunt mai con-

Iason s-a oprit pe puntea provă şi s-a adresat echipajului.

— Orfeu, ai porumbița?

— E la mine.

Cu palmele făcute căuş şi ținute cu grijă, Orfeu a trecut pe lângă Iason şi s-a oprit chiar la capătul provei.

— Ceilalți, puneți mâna pe vâsle. Tiphys, du-ne cât poți de aproape, fără să trezeşti stâncile.

Fiecare argonaut s-a aşezat la locul unde îşi avea vâsla şi a aşteptat.

Când au ajuns atât de aproape cât a putut Tiphys s-o ducă pe *Argo*, Iason şi-a coborât brațul. Orfeu a dat drumul porumbiței, care i-a țâşnit dintre mâini, s-a ridicat în aer şi s-a îndreptat spre canal.

S-a auzit un scrâşnet uriaş, iar Iason a văzut că stâncile tremură şi se mişcă din temelii. Stoluri de pescăruşi s-au ridicat cu țipete speriate de pe lespezi şi din cuiburile de pe suprafața de piatră. Porumbița parcursese deja un sfert din distanță când stâncile au început să se apropie una de alta cu o viteză surprinzătoare. La jumătatea drumului, trecerea se îngusta cu repeziciune. Porumbița a zburat vitejeşte mai departe. Iason a trebuit să-şi ducă

---

troversate, mai enervante şi mai spinoase decât dacă grecii distingeau cu adevărat culoarea albastră, dacă aveau un cuvânt pentru „albastru", dacă ştiau măcar ce era ăla. E cunoscut faptul că Homer se referă la mare cu formula *oinops pontos*, „marea aidoma vinului" — *oinops* fiind tradus de obicei prin „măsliniu". William Gladstone şi-a găsit timp, pe când ocupa funcția de prim-ministru al Marii Britanii, să scrie o carte despre Homer care a inclus primul studiu serios despre greci şi culori. Subiectul a fost repus pe tapet recent într-o nouă dezbatere Sapir-Whorf pe teme de lingvistică. Pentru cei interesați, recomand volumul lui Guy Deutscher, *Through the Language Glass: Why the World Looks Different in Other Languages (Prin oglinda limbii: de ce lumea arată diferit în alte limbi*).

mâna la ochi ca s-o vadă zburând spre lumină şi spre marea deschisă de dincolo.

Phineu le spusese că viteza unei porumbițe prin strâmtoare era aceeaşi cu a unei corăbii pe care se vâsleşte zdravăn. Prin urmare, dacă pasărea era zdrobită, nici *Argo* nu putea să scape teafără.

Distanța dintre stânci lăsa acum doar o fantă de lumină, iar Iason n-a mai văzut porumbița. Cu o izbitură asurzitoare, care a făcut ca *Argo* să se încline şi să se legene, stâncile s-au ciocnit una de alta. Iason a izbutit cu mari eforturi să-şi păstreze echilibrul pe punte.

Când s-a lăsat liniştea şi lucrurile s-au mai potolit, Orfeu şi-a luat lira şi a început să cânte. A făcut-o mai tare decât îl auziseră vreodată marinarii, chemând întruna porumbița pe care o dresa de când le spusese Phineu cum puteau să treacă dincolo în siguranță.

Argonauții s-au odihnit în vâsle şi au cercetat cerul. Dar n-au văzut nici urmă de porumbiță.

Între timp, stâncile începuseră să se despartă, făcând ca apa să se reverse la loc în canal.

— Atenție! a strigat Tiphys. Vâsliți în sens opus.

Au împins din greu cu vâslele contra curentului, ca să nu lase corabia să fie atrasă spre stâncile care acum se întorseseră la poziția inițială şi se profilau înalte, impunătoare şi nemişcate. Îți venea greu să crezi că se urniseră vreodată.

Cântecul la liră al lui Orfeu încă umplea aerul.

— Acolo! a strigat Pirithous, împungând aerul cu un deget.

Porumbița a zburat spre Orfeu şi întregul echipaj a izbucnit în urale când pasărea a aterizat pe palma lui

întinsă şi, cu un uguit triumfător, s-a bucurat de grăunțe, mângâieri şi felicitări.

— Ia uitați-vă! a spus Orfeu, ridicând pasărea la vedere. Nu mai are coadă.

Aşa era. Unde ar fi trebuit să fie un evantai perfect, Iason a văzut doar un şir zdrențuit şi inegal de pene rupte. S-a întors să se adreseze echipajului.

— Asta ne spune c-o să fie la mustață, a zis el. Aproape la milimetru. Fiecare om trebuie să dea din vâsle de parcă de asta i-ar depinde viața. Şi chiar o să depindă. Gândiți-vă bine de tot. Ce vreți cel mai mult pe lume se află pe partea cealaltă. Iubire, faimă, bogății, pace, glorie. Toate lucrurile la care ați visat sunt acolo. Dacă sunteți prea lenți, o să dispară pentru totdeauna, dar, dacă trageți de voi, o să puteți ajunge la ele.

A sărit de pe punte ca să ocupe singurul loc liber de la vâsle.

— Mâinile pe vâsle! a strigat apoi, apucând mânerul vâslei ca să apropie paleta de apă.

Ceilalți argonauți i-au urmat exemplul.

— Suntem gata?

— Da!

— Suntem gata?

— Da!

— *Suntem gata?*

— *Da! Da! da!*

— Atunci vâsliți, prieteni, vâsliți!

Cu urale însuflețite, şi-au cufundat vâslele în apă, iar *Argo* şi-a început înaintarea. Nicio galeră nu a mai despicat vreodată apele cu o asemenea viteză. Fiecare bărbat trăgea din greu, alunecând în spate şi în față pe pernele

din piele. În afară de Orfeu. Ca artist, nu mușchii erau punctul lui forte. Era singurul bărbat, în afara cârmaciului, care stătea cu fața spre direcția de deplasare a lui *Argo* şi îi mobiliza pe oameni. Avea două cufere lângă el — unul în stânga, altul în dreapta — şi a început să lovească în ele ca în nişte tobe, ca să dicteze ritmul vâslaşilor.

— Hai! a strigat el. Şi *hai* şi *hai* şi *hai*!

Au auzit cu toții scrâşnetul dătător de fiori al stâncilor.

Asta e, şi-a spus Iason. Se mişcă. Nu mai e cale de întors. Doar dacă vâslim nebuneşte trecem dincolo.

După ce parcurseseră un sfert din distanță, Orfeu a socotit că o să reuşească. Vedea în față apele deschise ale mării, iar stâncile, deşi se apropiau una de alta, păreau să piardă întrecerea.

— *Hai* şi *hai* şi *hai*!

Însă stâncile parcă începuseră să se mişte mai repede. Iason şi vâslaşii le vedeau crescând treptat şi apropiindu-se tot mai mult. Iason vedea acum din ce în ce mai puțin din apele Propontidei.

Uitându-se în direcția în care mergeau, Orfeu n-a mai fost atât de sigur de reuşită. La trecerea pe la semnul care marca jumătatea distanței, el a crescut ritmul în care bătea în cufere, până când a simțit că o să-i ia foc pumnii.

— *Hai*-şi-*hai*-şi-*hai*-şi-*hai*!

Acum pereții de piatră se ridicau deasupra lor. Oare aveau să fie striviți ca nişte muşte prinse între palmele unui copil? Atâtea strădanii. Atâtea planuri şi rugăciuni. Degeaba? Iason a simțit că-i ard plămânii, spatele şi coapsele.

— Da! a urlat Orfeu. Da, da, da! O să reuşim! Mai iute, mai iute, mai iute. Dați tot ce puteți. Trageți, trageți, trageți! Trageți, nenorociților, trageți!

Stâncile erau pe cale să-i strivească. Iason a văzut chiar şi plantele care creşteau în crăpături. Un întuneric de gheaţă începea să-i înfăşoare până când… o rază de lumină l-a sfâşiat, învăluind toată corabia. Trecuseră! Stâncile s-au izbit una de alta, iar argonauţii au vâslit mai departe, în timp ce unda de şoc a valurilor îi arunca în sus şi în faţă, tot mai departe de stânci.

Iason s-a ridicat şi a scos un urlet barbar de triumf. Ceilalţi au făcut acelaşi lucru în jurul lui. Euphemus a arătat în urmă spre stânci.

— Ia uitaţi-vă!

Stânca de pe partea stângă începuse să crape. Cealaltă aluneca încet spre poziţia iniţială, ca de obicei, însă vecina ei — partenera? iubita? — s-a fărâmiţat şi s-a dezintegrat, trimiţând o avalanşă de bolovani în apă.

Symplegadele nu s-au mai ciocnit niciodată. Despărţind Asia de Europa, Bosforul e îngust şi astăzi, însă din clipa aceea prin el a putut să navigheze oricine.

Bucuria triumfului i-a făcut pe marinari să nu mai simtă oboseala.

— Am reuşit!

— Şi fără Heracle!

Meleagru a arătat spre partea din spate a corabiei.

— Ia uitaţi! Am rămas şi noi fără coadă!

Aşa era. Ciocnirea de pe urmă a stâncilor smulsese pupa lui *Argo* la trecerea spre mare. Atât de puţin lipsise.

În timp ce marinarii se ocupau de lemnăria de la pupă, figurina de la prova a avut ceva de spus.

— Ai grijă să repari pupa cum trebuie, Iason, altfel o să-ţi pară rău într-o bună zi. Într-o bună zi, peste multă vreme, o să-ţi pară rău.

Meleagru şi Pirithous l-au abordat pe Orfeu.

— *Trageți, nenorociților, trageți?*

Orfeu s-a uitat precaut la cei doi.

— A trebuit să vă motivez… Stâncile se apropiau repede de tot.

— *Nenorociților?* Hai să-l învățăm minte, Pirithous.

Meleagru l-a prins pe Orfeu de brațe, iar Pirithous, de picioare.

— Dați-mi drumul, dați-mi drumul!

— Hai şi hai şi *hai*! a intonat Pirithous, imitând destul de bine glasul de tenor al lui Orfeu, pe când îl legănau încoace şi încolo.

La ultimul „hai", în ciuda protestelor lui, muzicianul a fost aruncat în mare. Marinarii s-au aplecat peste bord şi au izbucnit în urale, în timp ce Orfeu se zbătea şi împroşca dedesubt.

— Chiar *sunteți* nenorociți! a icnit el cu răsuflarea tăiată.

— Cântă-i delfinului, ca Arion![179]

Aşa a început tradiția — păstrată şi în zilele noastre — potrivit căreia echipajul care câştigă o cursă îşi azvârle cârmaciul în apă.

Moarte, pene ascuțite și phrixizi

Argo naviga mai departe spre est. După frenezia de început, marinarii începeau să simtă oboseala. Deteriorarea pupei îl silise pe Argus să tragă din greu ca să construiască o nouă cârmă.

---

[179] Povestea despre „Arion şi delfinul" e relatată în detaliu în *Mythos*, pp. 432-433.

Iason a fost recunoscător, nu pentru prima dată, că fusese atât de bine pregătit de Chiron în artele tămăduirii.[180] Le-a pregătit marinarilor alifii pentru bătăturile de la mâini și pentru rosăturile de la șezuturi, ba chiar le-a dat voie să bea și un pic de vin, fie și amestecat cu miere și îndoit cu apă. Orfeu, cu o pătură pe umeri, a strănutat de mama focului.

Marea Euxină își merita numele optimist. N-au apărut pirați, monștri marini sau vijelii care să le stinghereacă călătoria spre Colchis. Au făcut totuși câteva opriri pe drum, iar urmările au fost nefericite. Prima dintre ele s-a produs în regatul Mariandynia, unde clarvăzătorul Idmon și-a găsit sfârșitul de care știuse dintotdeauna că va avea parte. Pe când se plimba prin pădure, un mistreț a țâșnit din spatele unor arbuști și l-a străpuns cu colții. Peleu a răpus fiara cu sulița, dar răul fusese făcut și Idmon a murit din cauza rănilor. Și n-a fost singura pierdere de pe durata acelei opriri. Tiphys a făcut febră și a murit și el. A fost înlocuit la timona lui *Argo* de Anceu din Samos. Dispăruții au fost îngropați după obicei, iar restul marinarilor au plecat din Mariandynia mult mai triști.

Aveau totuși noroc că era vară, le-a spus Anceu, noul lor cârmaci, fiindcă iernile în partea asta îndepărtată a răsăritului puteau fi crâncene.[181] Pe când își continuau călătoria, trecând prin dreptul ținuturilor unde stăpâneau amazoanele, s-au trezit dintr-odată atacați de deasupra. Un stol de păsări sălbatice își lăsau să cadă penele peste ei. Dar nu erau pene obișnuite, și-au dat seama repede

---

180 Nu întâmplător numele lui Iason înseamnă „vindecător".

181 În fond, nu erau atât de departe de Soci, unde au avut loc Jocurile Olimpice de iarnă din 2014.

marinarii. Erau de bronz, iar marginile lor tăiau ca briciul, astfel încât cădeau ca niște săgeți. Argonauții au fost siliți să se adăpostească sub scuturi ca să se apere. De data asta, muzica lui Orfeu n-a mai fost de folos; ba chiar a părut să înfurie păsările și să le facă să atace din nou.

— Hai să urlăm la ele, a sugerat Filoctet.

Au urlat, au țipat și și-au izbit săbiile de scuturi până când, în cele din urmă, păsările au plecat în zbor.

— Ce naiba or fi fost?

— Habar n-am,[182] a spus Iason. Dar hai să ne oprim pe insula asta și să fim siguri că nu ne-au tăiat pânzele sau greementul cu penele.

Insula unde au lăsat ancora acum se numea Areonesos sau „insula lui Ares", datorită unui mic templu unde amazoanele veneau uneori să-și cinstească tatăl, pe zeul războiului. Se părea că penele păsărilor nu-i provocaseră pagube mari lui *Argo*, iar Iason și Nestor tocmai se sfătuiau dacă să înnopteze acolo sau să meargă mai departe, când li s-au înfățișat patru tineri care au spus cine sunt. Îi chema ARGOS[183], CITORUS, FRONTIS şi MELAS, şi li se spunea PHRIXIZI, fii ai lui Phrixus. Phrixus era, după cum vă amintiți, fiul lui Nephele şi Athamas, care fuseseră salvați împreună cu sora lui, Helle, de berbecul de aur pentru a cărui lână Iason şi argonauții bătuseră atâta drum şi cu care voiau să se întoarcă în Grecia.

— Dar de ce sunteți toți patru aici? a întrebat Iason.

---

182 După unii, erau păsările care zburaseră dinspre Lacul Stimfalia după ce le înnebunise Heracle cu pârâitoarea primită de la Hera în timpul celei de-a Şasea Munci.

183 Am scris numele în felul ăsta ca să evit confuzia cu Argus, constructorul.

— Am naufragiat, a spus Melas. Bunicul ne-a acuzat că uneltim împotriva lui.

— Ceea ce n-a fost adevărat!

— Cu totul neadevărat…

— Doar că n-am…

— Ia stați! a zis Iason. Bunicul vostru?

Frații au explicat. După ce ajunsese pe uscat la Colchis, Phrixus jertfise berbecul de aur şi-i dăduse lâna lui regelui Aeëtes, apoi se însurase cu fiica acestuia, Chalciope. Ea era mama băieților, drept care Aeëtes le era bunic.

— Şi v-a izgonit propriul vostru bunic?

— *Izgonit?* A vrut să ne-omoare!

— Am fugit cu o corabie înainte să aibă ocazia.

— Am vrut să ajungem în Grecia şi poate să ne-ncercăm norocul cu celălalt bunic al nostru, Athamas.

— Dar am naufragiat…

— Aşa că iată-ne…

— Am crezut c-o să murim aici…

— Apropo, tu cine eşti?

Când Iason le-a explicat că el şi oamenii lui plecaseră tocmai în căutarea lânii pe care tatăl lor o adusese la Colchis, au făcut ochii mari.

— E mâna Parcelor, a spus Frontis.

— Fără doar şi poate.

— Şi eu simt că e tot mâna lor, a spus Iason. Întoarceți-vă cu noi la Colchis. O să vă apărăm de Aeëtes. Puteți să ne prezentați tatălui vostru, Phrixus. Lâna e pe drept cuvânt a lui. Dar firește că ne-ar lăsa s-o ducem cu noi în Grecia, nu?

— Ar fi o problemă, a spus Citorus.

— Tata a murit anul trecut, a completat Frontis.

Cu cei patru noi membri ai echipajului la bord, *Argo* a plecat de lângă insulele lui Ares şi în cele din urmă a ajuns în portul Phasis, la gura râului cu acelaşi nume.[184] Iason ştia că undeva în amonte se afla Aia[185], capitala Colchisului. Iar undeva în Colchis, Lâna de Aur stătea atârnată într-un copac şi-i aştepta.

— Trebuie s-o lăsăm pe *Argo* aici, i-a întrebat el pe cei patru nepoți ai lui Aeëtes, sau putem să navigăm mai departe în siguranță?

— Fără grijă, au răspuns ei. O mulțime de corăbii ajung în Aia.

Forma alungită a lui *Argo* şi panta foarte lină a lui Phasis spre izvorul ei îndepărtat din Munții Caucaz le-au permis într-adevăr să urce mult pe cursul râului.

Pe când îşi croiau drum prin apă, cei patru nepoți ai lui Aeëtes i-au povestit lui Iason cum mergeau lucrurile la Colchis.

— Bunicul nostru e un om aspru. Unii spun că l-ar fi omorât şi pe tatăl nostru, Phrixus. Nu avem cum să ştim.

— E fiul soarelui şi nu dă voie nimănui să uite asta.

Iason chiar auzise zvonul că Helios, titanul soare, era tatăl lui Aeëtes şi că-l făcuse cu oceanida Perseis, ea însăşi fiică a unuia dintre cei doisprezece titani de la începuturi.[186]

---

184 În Georgia de astăzi râul se cheamă Rioni, iar portul este Poti şi găzduieşte cartierul general al marinei georgiene.

185 Astăzi Kutaisi, capitala legislativă a Georgiei.

186 Dacă doriți, puteți să faceți cunoştință cu cei doisprezece titani de la începuturi în *Mythos*, p. 65.

— Surorile lui, a spus Melas, sunt mătuşile noastre Pasiphae, regina Cretei, şi vrăjitoarea CIRCE. Sunt sigur c-ai auzit de ele.[187]

Iason chiar auzise.

— La voi în familie există puteri magice.

— Noi n-am moştenit nimic, dar aşa e.

— Aeëtes mai e însurat?

— A, da, cu bunica noastră IDYIA.[188] Au avut două fete, pe mătuşa Medeea şi pe mama noastră, Chalciope…

— …şi mult mai târziu un băiat, pe unchiul ABSYRTUS.

— Care de fapt e mai tânăr decât noi.

— Cred că se-ntâmplă şi din astea. Unchii pot fi mai tineri decât nepoții şi nepoatele. Deci mama voastră, Chalciope, s-a măritat cu Phrixus?[189]

— Corect.

— Pe care spui că e posibil să-l fi ucis Aeëtes?

— Mai mult ca sigur.

— Şi totuşi mama voastră stă mai departe în palatul din Aia?

— Îşi iubeşte tatăl… Aşa, mai avem două meandre şi-o să se vadă palatul.

— Atunci o să ne oprim aici, a poruncit Iason.

Discuțiile despre puterea şi despre înclinațiile asasine ale lui Aeëtes l-au pus în gardă pe Iason. Acesta le-a

---

187 Vezi povestea lui Pasiphae în capitolul despre Tezeu (p. 426). Circe va apărea în povestea întoarcerii lui Odiseu acasă după Războiul Troian.

188 Fiind oceanidă, era mătuşa lui Aeëtes şi, prin urmare, o soră a mamei lui Perseis.

189 Dacă semănați măcar puțin cu mine, ajungeți la concluzia că relațiile astea sunt teribil de derutante, deşi probabil că nu sunt mai complicate decât cele de la voi din familie. Atâta doar că e mai puțin probabil să fiți legați atât de incestuos de titani, nimfe ale mării şi vrăjitoare.

ordonat tuturor să coboare de pe *Argo* şi s-o scoată din apa râului. Au dus-o într-un loc împădurit pe care chiar el l-a ales ca ascunzătoare și au acoperit-o cu o parte din năvoadele pe care le folosiseră să prindă peşte în timpul călătoriei. Iason i-a învățat să aşeze puieți şi frunze în ochiurile năvoadelor, în aşa fel încât corabia ascunsă în pădurice să fie invizibilă de la distanță.

— Animalele se ascund în întuneric ca să evite pericolele, a spus el. Noi de ce n-am face tot aşa?

Ducând daruri pentru curtea regală, au parcurs pe picioare distanța mică până la Aia.

Însă, înainte ca argonauții să ajungă în cetate, cei patru fii ai lui Phrixus şi-au luat rămas-bun, promițând să se întâlnească mai târziu. Lui Aeëtes nu i-ar fi plăcut să-i vadă printre însoțitorii lui Iason.

Regele vultur

Dacă regele Aeëtes[190] a fost surprins sau îngrijorat de grupul de eroi renumiți care i s-au strâns la curte, a ascuns-o bine. A acceptat cu o politețe demnă darurile pe care i le-a oferit Iason, înainte să-şi prezinte familia.

— Soția mea, regina Idyia…

Iason a făcut o plecăciune spre o femeie bătrână, care şi-a înclinat capul cu un dispreț cu bună ştiință rigid şi glacial.

— Fiica mea, Medeea…

Doi ochi verzi au fulgerat spre el şi s-au întors în altă parte.

[190] Se presupune că *Aeëtes* este o formă a cuvântului grecesc pentru „vultur".

— Fiica mea, Chalciope…

Aici, ceva vag înrudit cu zâmbetul.

— Şi fiul meu, Absyrtus…

Un băiat de unsprezece sau doisprezece ani a făcut discret cu mâna, a roşit şi s-a uitat în pământ.

— E o onoare, maiestate, a spus Iason cu o altă plecăciune.

— Şi zici c-aţi făcut tot drumul ăsta fără să fie nevoie să schimbaţi corabia?

— Chiar aşa.

— Remarcabil. Trebuie să-mi povesteşti cum ai reuşit o asemenea ispravă. Eu credeam că-i cu neputinţă. Până una-alta, sunteţi cu toţii bine-veniţi. Unde plecaţi de-aici? Şi mai spre est?

— Asta e destinaţia noastră finală înainte să ne-ntoarcem acasă, mărite rege.

— Colchis? Suntem onoraţi. Mă întreb ce vă aşteptaţi să găsiţi aici.

— Am venit după lâna berbecului de aur pe care a lăsat-o aici Phrixus, fiul lui Athamas.

— Serios?

— Bunicul meu, Chreteu, a fost fratele lui Athamas. Prin el, eu sunt regele legitim din Iolcos şi am venit să duc Lâna înapoi acasă.

Regele Aeëtes şi-a mângâiat barba. Tânărului îi mergea mintea, şi-a dat seama. Avea cu el o parte dintre cei mai vestiţi războinici şi făcători de miracole. Dacă era cu adevărat nepotul lui Athamas, avea tot dreptul să ceară Lâna. Aeëtes nu putea să-l refuze pe şleau şi să-l trimită cu tot cu oamenii lui înapoi în Grecia. Navigaseră — cum, habar n-avea — direct până aici. Pesemne că aveau o

minunăție de corabie. S-ar fi putut întoarce cu o întreagă flotă. Şi chiar dacă izbutea cumva să-i ucidă pe toți înainte să se întoarcă acasă — o otrăvire în masă la un ospăț, de exemplu —, s-ar fi auzit de scandalul ăsta în toată lumea civilizată. Orfeu singur era la fel de cunoscut ca oricare altul de la Perseu încoace. Aveau să vină şi alții să se răzbune. Nu, trebuia să fie mai isteț.

— Deci ai venit pentru Lână, da? a întrebat el. Chiar m-am întrebat dacă o să apuc şi ziua asta. Am cerut sfatul zeilor cu mulți ani în urmă în legătură cu această poveste. Iar ei mi-au zis că Lâna poate fi luată doar de cineva gata să treacă trei încercări.

— Încercări? a spus Iason.

— Dacă te-nvoieşti să fii supus la ele, Lâna e a ta.

— Pot să ştiu ce fel de-ncercări?

— Întâi trebuie să te-nvoieşti. Iar oamenii tăi trebuie să jure că n-o să te ajute în niciun fel.

Iason nu vedea altă cale.

— Foarte bine. Spune-mi-le.

— Juri în fața zeilor că te-nvoieşti să iei Lâna cu tine doar dacă treci de încercările astea?

— Jur în fața zeilor.

— Şi oamenii tăi?

Iason s-a întors şi le-a făcut semn argonauților că şi ei trebuie să se supună. Aceştia au pus un genunchi în pământ, s-au lovit cu pumnul în piept şi au rostit jurământul.

Aeëtes şi-a ascuns foarte bine încântarea.

— Aşa. Marele zeu Hefaistos mi-a dăruit ceva. O pereche de tauri cu boturi şi copite de bronz. Boii din Colchis care scot flăcări pe nări — cei doi Khalkotauroi.

— Am auzit de ei.

— Fără-ndoială c-ai auzit. Sunt renumiți. Prima ta încercare este să înjugi fiarele astea uriaşe împreună şi să ari un câmp cu ele.

— E ca şi trecută.

— Bravo. Pe urmă, află că adun vechituri, obiecte de interes istoric şi curiozități. Am în posesie câțiva dintre colții de dragon pe care i-a folosit Cadmus când a întemeiat Teba. Colții ăştia o să-i semeni în brazdele pe care le-ai tras cu boii lui Hefaistos. După ce-o să faci şi asta, din pământ o să răsară oameni înarmați. Trebuie să-i înfrângi. Asta o să fie a doua încercare.

— Splendid, a spus Iason, îndepărtându-şi un fir invizibil de pe mâneca tunicii. Fac şi eu puțină mişcare.

— Pentru a treia încercare o să te duci la Crângul lui Ares, unde Lâna atârnă de crengile unui stejar sacru. Un dragon care nu doarme niciodată e încolăcit pe trunchiul stejarului. Învinge-l pe dragon şi Lâna e a ta.

— Uf, a spus Iason. Preț de o clipă am crezut c-o să-mi dai ceva greu.

Aeëtes i-a zâmbit subțire. Recunoştea imediat bravura. Şi-a dat seama că era în siguranță.

Iason nu avea nici strop din încrederea pe care-o trâmbițase.

Din ce în ce mai posomorât, i-a urmat pe slujitorii care l-au condus în camera de oaspeți. După ce a rămas singur, s-a aruncat pe pat.

— De ce, zei, a suspinat el, de ce m-ați adus atâta amar de drum doar ca să-mi puneți în față o piedică de netrecut? Întâi îmi dă Pelias o misiune imposibilă, iar acum, când sunt aproape, un alt rege mă supune unor încercări

şi mai greu de trecut. Sunt oare un şoarece, zeilor, să mă aruncaţi încolo şi-ncoace cu ghearele voastre crude de pisică?

Trei zeiţe

Vaietele deznădăjduite ale lui Iason au urcat la ceruri, unde au ajuns la urechile Atenei şi ale Herei pe Muntele Olimp.

— Are dreptate, a spus Atena.

— Până acum am avut o mare admiraţie pentru curajul lui, a zis Hera. Felul ăsta de a-ţi plânge de milă mă dezamăgeşte. Auzi, să ne compare cu nişte pisici care-şi fac de lucru cu un şoarece. Nu se cade.

— Are motivele lui, a contrazis-o Atena. Să ajungi atât de departe şi-acum să cazi în cursă şi să ţi se ceară să promiţi imposibilul.

Hera a ridicat o sprânceană.

— Nimic nu e imposibil.

— Sugerezi să intervenim? Să coborâm şi să-l ajutăm?

— Nu prea avem cum. Zeus a spus clar că nu-i plac lucrurile astea făcute fără măsură. Şi cerul mi-e martor c-am încercat şi eu să spun ce părere am despre implicările *lui* printre muritori. Nu, în zilele astea nu prea îşi mai face niciunul dintre noi apariţia. Dar poate trimitem o molimă să-l omoare pe Aeëtes, nu?

— Numai că Iason a apucat să jure c-o să treacă prin cele trei încercări. Nu contează dacă Aeëtes e în viaţă sau moare.

— E foarte enervant, a spus Hera. Încep să cred că planul meu de a-l folosi pe tânăr ca să-l pedepsesc pe Pelias fiindcă a îndrăznit să-mi pângărească templul e prea elaborat, prea indirect. Poate că Iason nu e omul potrivit. Atât de tânăr. Atât de îngâmfat şi de căpos.

Atena a mângâiat pe piept bufnița care-i stătea pe umăr.

— A, cred c-am găsit. Fiica lui Aeëtes…

— Chalciope?

— Nu, cealaltă — Medeea.

— Ce-i cu ea?

— Întâmplător e o adoratoare a lui HECATE şi stăpânește meşteşugurile ei.[191]

— Chiar aşa?

— Aşa se spune. Ar putea să-l ajute ea pe Iason.

— Dar de ce ar face-o?

— Ce-i face pe oameni să acționeze mai mult decât orice? Mai mult decât puterea sau aurul?

— Ah! a făcut Hera, încuviințând din cap. Ce deşteaptă eşti, Atena. Caut-o imediat pe Afrodita.

Atena a găsit-o pe zeița iubirii în Cipru.

— Cum pot să te-ajut? a întrebat Afrodita.

— Hera şi cu mine avem nevoie ca o prințesă din Colchis pe nume Medeea să se-ndrăgostească de un prinț din Iolcos pe nume Iason. Vezi tu, Hera are de gând să-l pună pe Iason să…

— Chiar n-am nevoie de motiv, a spus Afrodita. O ştiu pe Medeea asta. De multă vreme mă enervează când văd

---

[191] Hecate, zeița vrăjilor şi a poțiunilor, era fata lui Perseu şi a Asteriei, ambii din a doua generație de titani. Ea apare şi în *Macbeth* de Shakespeare.

că i se dedică lui Hecate, iar pe mine mă neglijează. I-l trimit imediat pe băiatul meu.

Medeea

Medeea stătea şi citea de pe o tăbliță de lut, pe un loc de la fereastră de pe coridorul palatului, când Eros a sosit dis-de-dimineață. Nu l-a văzut, fiindcă zeul dorințelor era invizibil. A rămas pe loc, cu tolba cu săgeți pe umăr şi cu arcul de argint încordat şi pregătit.

— Ce tânără frumoasă, şi-a spus el. Nu-i de mirare că mama e supărată c-a rămas singură toată viața. Ce noroc pe Iason.

A întors capul spre intrarea din palat care dădea spre aripa oaspeților şi a tras.

Iason s-a trezit pe neaşteptate în pat. S-a ridicat în capul oaselor şi s-a frecat la ochi. Ciudat vis. Eros îi şoptise la ureche şi-i poruncise să…

Era o aiureală. Avea alte lucruri la care să se gândească, nu la jocurile iubirii. Trebuia să vadă dacă exista o cale prin care să-i înfrângă pe boii ăia. Niciun motiv să nu exploreze palatul — poate găsea ceva de folos.

Eros a tras o săgeată în pieptul Medeei şi s-a dat înapoi. Ea şi-a ridicat privirile de pe tăbliță. Tânărul prinț Iason tocmai mergea pe coridor în direcția ei. Cum de nu observase cât de chipeş era? O, Doamne, era mai mult decât chipeş, era *frumos*! Părul ăla, mersul ăla, ochii ăia, corpul ăla zvelt, dar puternic. S-a ridicat în picioare.

— Iason!

A văzut-o şi el.

— A, prințesa Medeea, nu? Mă întreb dacă poți să m-ajuți. Caut…

— Pot să te-ajut. Hai, vino cu mine.

L-a dus de mână spre colțul din palat unde îşi ținea altarul închinat lui Hecate. S-a întors spre el, cu ochii verzi scânteind.

— O să te-ajut în cele trei încercări ale tale.

— Minunat! Dar de ce?

— De ce? Fiindcă te iubesc, Iason. Te iubesc şi-o să vin cu tine când o să te-ntorci în Grecia. O să-ți fiu alături — întotdeauna.

Asta nu putea fi decât opera lui Eros. Pesemne că asta însemnase visul lui. Iason şi-a dat seama că rugămințile îi fuseseră auzite. Şi ce fel minunat de-a le răspunde. Medeea chiar era foarte frumoasă.

— O să pregătesc un balsam, o alifie, a spus ea. Dimineață trebuie să te dai cu ea peste tot. Pe fiecare părticică, din vârful capului până-n tălpi.

— De ce?

— O să te apere de focul taurilor. O să fii invulnerabil o zi întreagă. În timp ce te ungi, roagă-i-te lui Hecate. E un lucru important. O să te-nvăț ce cuvinte să spui. Trebuie să le-nveți.

— Aşa am să fac.

— Te iubesc, Iason. Aş face orice pentru tine. Orice.

Orice.

Şi vorbea serios.

Khalkotauroii

Pe o latură a unui câmp întins, mărginit de garduri vii, regele Aeëtes şi curtenii lui erau strânşi la o tribună de sub o boltă care-i ferea de arşiță şi de strălucirea soarelui de amiază. O gloată de gură-cască se înghesuia pe celelalte trei laturi ale câmpului.

— O să cam curgă sânge, şi-a prevenit Aeëtes soția.

— Îmi plac spectacolele bune, a zis Idyia, înăbuşindu-şi un căscat.

— Dar tu, scumpo? a întrebat Aeëtes, întorcându-se spre fiica lui, Chalciope. Crezi că rezişti la nişte scene tari?

Fata a dat din cap indiferentă.

Încă se agită pentru băieții ăia ai ei, şi-a spus Aeëtes. Călătorie sprâncenată tuturor. Phrixus dispăruse, băieții lui dispăruseră şi ei, şi nu peste multă vreme o să dispară şi Iason ăsta. Toți cei care-l amenințau trebuiau să dispară.

Acum li s-a alăturat fiica lui, Medeea.

— A, pe tine chiar *nu* te deranjează nişte sânge şi nişte mațe, aşa-i?

Medeea a zâmbit.

— Abia aştept să văd, tati.

Absyrtus s-a cocoțat şi el la tribună.

— Nu, dragul meu…, a zis hotărât Aeëtes, dar cu acea afecțiune blândă pe care i-o arăta doar celui mai mic copil, „mângâierea mea la bătrânețe“, cum îi spunea.

— Dar tati!

— Eşti prea mic. Spune-i, Idyia.

— Ascultă-ți tatăl, copile, a zis Idyia, fără să se întoarcă.

— Nu e ceva nimerit pentru ochii unui copil de vârsta ta, a spus Aeëtes. O să mă revanşez, îți promit. O să mergem şi-o să vedem dragonul mâine. Ce zici?

Absyrtus s-a întors supărat şi a plecat fără tragere de inimă.

Aeëtes a bătut din palme şi a dat din cap spre maestrul de ceremonii, care le-a făcut semn muzicanților.

Au sunat trâmbițele, mulțimea de colchieni a ovaționat, iar Iason s-a ivit în fața tuturor, ținând un jug şi nişte hamuri.

Nici c-ar fi putut arăta mai bine. Era gol, avea doar spada şi scutul şi tot corpul îi lucea.

— Ha! Prostul s-a dat cu ulei peste tot. O să-i fie mult mai rău. Ajunge să sufle taurii o dată şi o să-i ia pielea foc. Oho, o să fie tare frumos.

Trâmbițele s-au auzit din nou şi poarta dinspre capătul îndepărtat al câmpului s-a deschis.

Doi tauri uriaşi au intrat pe ea. S-au oprit o clipă, mângâind pământul cu copitele lor de bronz.

Medeea s-a uitat la Iason, încercând să-şi alunge iubirea din priviri.

Aeëtes i-a aruncat o privire. Chiar e însetată de sânge, mititica, şi-a spus el. Fiica mea preferată.

În mijlocul câmpului, Iason a aruncat jugul şi hamurile şi a început să bată cu spada în scut. Mulțimea a urlat aprobator. Taurii şi-au ridicat privirile şi au mugit. Scoțând flăcări pe gură şi cu fumul ieşindu-le pe nări, au dezlănțuit atacul.

Iason şi-a ținut firea. „Pe toți zeii, sper să fie bună alifia“, a bombănit el ca pentru sine, în timp ce taurii se apropiau în galop.

Flăcările l-au cuprins pe măsură ce animalele erau tot mai aproape, dar n-a simțit nimic. Sărind într-o parte, a izbit cu scutul primul taur, care s-a împiedicat. Celălalt s-a întors spre el şi i-a trimis o minge de foc direct în față. Iason l-a străpuns între coaste cu spada, iar mugetul i s-a transformat în urlet de durere.

Taurii nu mai trebuiseră să se lupte până atunci. Flăcările lor fuseseră întotdeauna o armă suficientă. Asupra lui Iason ele n-au avut efect, ceea ce i-a descurajat. I-au dat ocol, scoțând fum şi trimițând sulițe de foc din ce în ce mai slabe.

Mulțimea s-a ridicat în picioare când Iason a luat jugul şi l-a fixat pe taurii care şi-au plecat capetele, supunându-se cu umilință atingerii lui.

Maestrul de ceremonii al regelui s-a apropiat de Iason cu un plug de lemn. S-a ținut departe de taurii în jug, cu o teamă evidentă, ceea ce a făcut ca lumea să râdă batjocoritor.

Aratul propriu-zis a fost destul de uşor. Taurii erau cuminți şi ascultători, iar brazdele pe care le făceau, drepte şi adânci.

Iason s-a întors spre Aeëtes.

— Una! a strigat el.

— Una! a răspuns mulțimea.

Aeëtes a făcut un gest larg care ar fi trebuit să combine acceptarea impasibilă, un strop de admirație şi un aer de grație regală. A reuşit doar să pară iritat.

Trâmbițele au sunat şi maestrul de ceremonii s-a apropiat din nou de Iason, ducând de data asta o casetă de argint deasupra capului. Iason a luat-o şi a scuturat-o. A auzit zornăitul colților de dragon.

Aeëtes îl privea încruntat. Îi era peste puteri să priceapă cum reuşise tinerelul ăsta încrezut să reziste răsuflării încinse a taurilor. De asemenea, era neplăcut că mulțimea se arăta atât de zgomotos şi de limpede de partea lui. Mă rog, una era să îmblânzeşti taurii şi cu totul alta să-i înfrângi pe soldații înarmați care aveau să răsară din pământ.

Iason a pornit de-a lungul brazdelor, plantând colții lungi, ascuțiți şi galbeni de dragon în pământul proaspăt arat. După ce a terminat, s-a îndreptat de şale şi a căutat o piatră potrivită. Medeea îi spusese că felul în care-i putea învinge pe *spartoi*, „oamenii semănați" care aveau să iasă înarmați până-n dinți din pământ, era să azvârle după ei cu un pietroi.

A văzut un bolovan zimțat care era mare, dar nu prea greu şi s-a îndreptat spre el. S-a uitat peste câmp. Ochii regelui şi ai mulțimii erau ațintiți asupra pământului arat, din care începeau să iasă vârfuri de sulițe. Ochii verzi ai Medeei îl priveau. A încuviințat din cap şi s-a aplecat să ia bolovanul de jos.

Vârfurile de sulițe au fost urmate de coifuri, iar apoi de umeri, trunchiuri şi picioare. Câmpul era acum ticsit de rând după rând de soldați dârji şi virili. Aceştia urlau la unison, scoțând strigăte de luptă şi agitând armele. Arătau şi sunau cumplit.

Iason a ridicat bolovanul deasupra capului şi l-a aruncat cu toată puterea. Pietroiul a lovit doi *spartoi* din mijlocul câmpului, iar de acolo a ricoşat în umărul altuia. Soldații s-au întors imediat unul împotriva altuia cu un mârâit şi au început să se bată. Alții li s-au alăturat şi nu peste multă vreme toți se înjunghiau, zbierau, împlântau spadele şi se sugrumau.

Au căzut unul după altul, până când a rămas doar unul în picioare. Soldatul singur se plimba împleticit pe câmp printre tovarăşii răpuşi. Iason s-a apropiat hotărât de el şi, cu o singură lovitură de spadă, i-a retezat capul.

L-a ținut sus, cât timp s-a întors spre Aeëtes şi a strigat:

— Două!

— Două! a urlat mulțimea.

Aeëtes s-a ridicat, a întors spatele câmpului şi a plecat. Restul curtenilor l-au urmat, însă mulțimea a rămas să-i închine cântece de slavă lui Iason.

El a îngenuncheat şi le-a mulțumit lui Hecate, Herei, Atenei, Afroditei şi tuturor zeilor care i-au venit în minte pentru că-l salvaseră.

— Îți mulțumesc şi ție, Eros, a adăugat, fiindcă mi-ai trimis-o pe Medeea.

Crângul lui Ares

Spre sfârşitul după-amiezii, Aeëtes şi-a chemat la sfat cei mai buni luptători, comandanți şi nobili.

— Regatul ăsta o să fie umilit în ochii întregii lumi dacă-l lăsăm pe Iason să plece din Colchis cu Lâna. Nu putem lăsa să se-ntâmple una ca asta.

Membrii consiliului au murmurat aprobator.

— Dar cum i-a înfrânt pe Khalkotauroi? a întrebat unul dintre nobili.

— Da, asta aş vrea şi eu să aflu.

— Poate vă ajut eu, s-a auzit un glas de femeie.

S-au întors cu toții ca s-o vadă pe Idyia, soția lui Aeëtes, rămasă în pragul uşii.

— Zău aşa, scumpo, a spus Aeëtes, suntem la un consiliu regal. N-avem cum să lăsăm femeile să intre şi să…

— A, bine, dacă nu te interesează să afli cine-i de vină pentru ajutorul dat lui Iason ăsta, mie îmi e totuna, a spus ea, întorcându-se cu un ridicat din umeri.

— Păi, *ştii*? Atunci trebuie să ne spui.

— Fiica noastră, Medeea, a zis Idyia. Cine altcineva se pricepe la vrăji? Pe lângă asta, i-am văzut împreună ieri după-masă. Ea îl săruta.

Aeëtes le-a dat ordine răstite tuturor.

— Găsiți-o! Arestați-o! Băgați-o la beci!

— Şi dacă Iason ia Lâna şi scapă? a întrebat unul dintre generalii din armata lui Aeëtes.

— Am poruncit să i se descopere corabia. Fără ea n-o să ajungă prea departe.

— Da, stăpâne, dar am scotocit prin tot ținutul fără succes. Un grup a căutat pe tot drumul până la Phasis. Mai mult ca sigur că-şi ține corabia undeva în larg.

— Păi, în cazul ăsta o să trebuiască să coboare pe jos de-a lungul râului, până la vărsare. Putem să-i facem bucăți dacă-ncearcă să plece.

Îl lăsăm pe Aeëtes la consiliul lui şi ne întoarcem din nou atenția asupra lui Iason. Îl găsim, după ce s-a reîntâlnit cu cei patru nepoți ai lui Aeëtes, călăuzit de ei pe înserat spre Crângul lui Ares. În scurtă vreme li s-a alăturat Medeea, care s-a oprit în loc când i-a văzut pe nepoți.

— Voi!

— Da, noi suntem, mătuşă Medeea! Iason ne-a spus că eşti de partea noastră. Şi noi suntem tot cu el.

— Mă bucur s-o aud.

— Nu-i aşa c-a fost fantastic felul cum i-a aranjat pe Khalkotauroi?

— Am văzut totul cu Absyrtus printr-o spărtură în gardul viu, nu-i aşa, Absyrtus?

Fratele mai mic al Medeei, care se ascunsese în spatele nepoților lui, a ieşit în față şi i-a surâs surorii lui.

— Bună, Medeea.

— Să fim sinceri, a spus Melas. Niciunuia dintre noi nu-i place bătrânul, nu? S-a făcut teribil de crud cu vârsta. Cât despre bunică, e vioaie ca o statuie.

— Da, da, a zis Iason. Toate bune şi frumoase, dar acum trebuie să plecați. Strângeți echipajul şi urcați cu toții pe *Argo*. Dacă nu vin şi eu în seara asta cu Lâna, plecați toți fără mine, s-a-nțeles?

— Dar…

— Chestia asta n-o discutăm. Plecați!

Cei patru frați şi tânărul Absyrtus au luat-o din loc.

Medeea a căzut în brațele lui Iason.

— Mă caută. Probabil că taică-meu şi-a dat seama ce rol am jucat în victoria ta. Ah, iubitule, ai fost grozav!

S-au sărutat.

— Trebuie să ne grăbim, iubirea mea, a spus ea. Crângul e chiar aici…

Medeea l-a tras pe Iason după ea şi au mers în grabă pe un drum lung, tivit de copaci. La capătul lui se găsea un stejar mare. Era scăldat în lumina lunii, care se reflecta în solzii aurii ai corpului încolăcit în jurul copacului. Pe când Medeea şi Iason se apropiau, capul marelui dragon

s-a ivit de după cealaltă parte a copacului şi a deschis gura cu un sâsâit.

— Orice-aş face, n-ai voie să te bagi, a spus Medeea încet. Promiți?

Iason a dat din cap. Îi convenea să se țină la distanță. Nu mai văzuse niciodată un dragon. Oare toți erau la fel de mari ca ăsta? Monstrul şi-a ridicat capul şi s-a uitat în jos spre ei.

Medeea a înaintat. Dragonul a sâsâit. Medeea a ridicat o mână şi a cântat câteva cuvinte pe care Iason nu le-a auzit. Dragonul şi-a lăsat capul în jos, ca să ajungă la acelaşi nivel cu Medeea. Ea s-a uitat țintă în fantele verticale ale ochilor lui galbeni, ochii care nu se închideau niciodată, continuându-şi în tot acest timp incantațiile. Dragonul a înghețat şi a rămas cu gura deschisă, din care fire mari de salivă se prelingeau la pământ. Iarba şi muşchiul de dedesubt sâsâiau şi fumegau la contactul cu saliva otrăvită. Medeea a scos ierburi, rădăcini şi flori din săculeț şi le-a frecat între palme până le-a strâns într-o bilă. Dragonul era complet nemişcat, însă Iason îi auzea răsuflarea înceată şi gâfâită.

Medeea a împins bila în gura dragonului. Bila i-a sfârâit pe limbă şi, cu un oftat, creatura s-a lăsat într-o parte şi s-a întins la pământ clătinându-se.

— Doarme, a spus Medeea. Acum hai să luăm Lâna şi să plecăm.

— Dar unde e? a întrebat Iason, ridicându-şi ochii derutat spre stejar.

— În partea cealaltă, prostuțule.

Iason a dat ocol trunchiului. Lâna atârna de crengile mai joase, dar tot era prea sus ca să ajungă la ea.

Medeea i s-a suit pe umeri, a întins mâna şi a aruncat lâna jos.

Era o lână de oaie aspră şi zdrenţuită, de soiul celei pe care puteai s-o vezi atârnată pe gardurile vii ale oricărui câmp. Însă era de aur, de aur pur. A sclipit când a mângâiat-o Iason. Un milion de stropi de lumină au scânteiat când el şi-a trecut degetele prin fibrele ei strălucitoare.

— E timp berechet să ne jucăm cu ea după ce-ajungem în siguranţă la bordul corabiei tale, a spus Medeea. Hai!

Au dat ocol dragonului adormit şi, ţinându-se de mână, au alergat râzând prin crâng, cu Lâna de Aur atârnând pe umerii Medeei ca broboada unei ţărănci.

Fuga din Colchis

Argo naviga pe Phasis, râul curgând îndeajuns de repede ca să-i ducă departe de orice urmăritori.

Echipajul găsise corabia intactă, bine ascunsă sub năvoadele de camuflaj. Când argonauţii i-au văzut pe Iason şi pe Medeea apropiindu-se pe întuneric, cu Lâna sclipind şi făcând ape, au chiuit din toată inima. Acum, pe când coborau pe apele râului, fiecare argonaut a trecut pe rând s-o atingă.

Când s-a săturat s-o pipăie, Orfeu avea lacrimi în ochi.

— Oamenii o s-o cânte de-a lungul veacurilor, a spus el, dar daţi-mi voie să fiu eu primul.

Şi-a acordat lira şi a cântat încetişor, pe când ceilalţi argonauţi se apropiau unul câte unul să admire Lâna.

Nepoții lui Aeëtes şi tânărul Absyrtus rămăseseră cu gura căscată de uimire.

— Am văzut-o doar de la distanță, au spus ei.

— Nu ne-am gândit niciodată c-o să vină şi ziua asta.

Nestor era la fel de mişcat ca Orfeu.

— Şi totuşi avem drum lung şi o să treacă mult timp de aici până la Iolcos, a avertizat el. Cu siguranță că Aeëtes o să ne urmărească. Se spune că doar flota lui Minos al Cretei e mai mare decât a lui.

Iason se obişnuise de mult să se bizuie pe înțelepciunea lui Nestor. După ce-au terminat toți de admirat Lâna, i-a luat deoparte pe Nestor şi pe cârmaciul Anceu.

— Şi eu cred că Aeëtes o să vină după noi cu toți oamenii pe care o să-i poată strânge, a spus el. Ce ne sfătuieşti să facem?

Nestor s-a gândit puțin înainte să vorbească — un obicei care-i enerva pe mulți, dar care însemna că nu-i ieşeau niciodată prostii din gură.

— Aeëtes o să afle cu siguranță că Symplegadele nu mai blochează Bosforul. Vestea că drumul dintre Propontida şi Marea Euxină e liber se va fi răspândit între timp prin toate porturile şi oraşele din regiune. Pe acolo o să ne urmărească. Prin urmare, trebuie să alegem altă cale.

Iason l-a privit țintă.

— Cum adică „altă cale"? *Nu* există altă cale. Euxinul e o mare interioară. Bosforul e singura legătură cu Propontida şi de acolo cu Hellespontul, cu Mediterana şi cu locurile noastre de acasă.

— Şi Istrul? a întrebat Nestor.

— Istrul!

Iason s-a aplecat în față şi l-a sărutat pe Nestor pe frunte.

— Eşti un geniu, prietene.

— Da! a strigat Anceu. Istrul! Cum de nu m-am gândit la asta?

Istrul era un fluviu lung, care străbătea multe regate stranii aflate la nord de Grecia. Izvora de undeva din vestul barbar, însă marea lui deltă se deschidea pe malul nord-vestic al Mării Euxine. Astăzi i se spune Dunărea.

Nestor le-a explicat celor doi cârmaci, Anceu şi Euphemus, că puteau să navigheze în susul Istrului, străbătând partea de sus a Traciei, înaintând apoi spre vest, până aproape de Ron, pe care aveau să coboare spre mare; de acolo puteau s-o ia spre sud, pe coasta vestică a Italiei, ocolind Sicilia şi Insulele Ionice, iar pe urmă spre Peloponez şi spre nord, pe coasta estică a Greciei, către Tesalia şi Iolcos. Asta avea să-l zăpăcească de tot pe Aeëtes, care cu siguranță că avea să aleagă drumul drept — cel pe care-l urmase *Argo* la plecarea de acasă.[192]

Au ajuns în portul Phasis fără probleme, au aprovizionat-o pe *Argo* cât au putut de bine cu mâncare, apă şi toate celelalte provizii necesare pe care le-au putut cumpăra sau obține la schimb şi, la doar patru zile după ce Iason şi Medeea trecuseră cu bine cele trei încercări ale lui Aeëtes şi puseseră mâna pe Lână, navigau pe Marea Euxină, îndreptându-se spre nord-vest, către delta Istrului.

În după-amiaza primei zile de după plecarea din Phasis, şi-au dat seama că o corabie se afla în spatele lor

---

[192] Dacă nu aveți norocul de-a vă bucura de înțelepciunea lui Nestor, poate că planul lui vi s-ar părea mai uşor de înțeles dacă v-ați uita la harta de la paginile 302–303. Nu mă deranjează să aştept.

şi-i urmărea. Vrând să-şi ascundă intenţiile, au schimbat direcţia, ca şi cum s-ar fi îndreptat spre Bosfor. Medeea s-a uitat în urmă şi a recunoscut vasul cel mai bun al flotei colchiene.

— E taică-miu, a spus ea. Are cea mai rapidă ambarcaţiune din lume. Cu trei rânduri de vâsle.

— Ne ajunge din urmă, a zis Iason. Drace! O să trebuiască să ne-ntoarcem şi să ne batem.

— Are o balistă la bord. O să ne-azvârle cu dragă inimă mingi de smoală aprinsă pe punţi. Nu se dă în lături de la nimic ca să obţină ce vrea.

— Dar ar arde şi Lâna împreună cu noi.

— Nu i-ar păsa. Se bate pentru mândrie, nu pentru Lână. Dar nu te teme, scumpul meu Iason, nici eu nu mă dau în lături de la nimic.

I-a prins faţa lui Iason în mâini şi l-a sărutat apăsat.

— Mă-ntorc imediat.

Iason s-a răsucit pe călcâie ca să vadă corabia colchiană ajungându-i implacabil din urmă. Se apropiase deja îndeajuns ca să distingă prora viu colorată, care se cufunda şi se ridica din valuri. Era pictată ca să semene cu chipul dragonului care păzea Lâna de Aur.

Medeea s-a întors la pupă, cu braţele în jurul lui Absyrtus, fratele ei mai mic.

— Uite, corabia lui tati, a spus ea, arătând cu mâna.

Absyrtus a făcut ochii mari.

— O să fie foarte furios când o să mă vadă.

— Cred că mai degrabă dărâmat decât furios, a spus Medeea, tăindu-i fulgerător gâtul băiatului cu un cuţit cu lama curbată.

Iason s-a uitat îngrozit la sângele care ţâşnea din copil.

— Medeea!

— Era singura soluție, a spus Medeea. Adu-mi o secure şi grăbeşte-te — se apropie.

Capul copilului s-a rostogolit primul peste bord şi a săltat pe apă în urma lui *Argo*. Iason şi Medeea au văzut cum corabia lui Aeëtes încetineşte, ridică vâslele şi se opreşte.

— L-a iubit pe băiatul ăla, a spus Medeea, cu o expresie mulțumită. N-o să-i lase sufletul să plece în lumea de dincolo decât după ce-o să i se purifice cadavrul şi o să se țină toate ritualurile funerare.

Iason nu a spus nimic. Medeea era frumoasă. Şi îi era devotată. Însă existau limite. Totul avea o limită.

Drumul spre casă

Când şi ultimele bucăți din Absyrtus au fost aruncate în apă la intervale de timp atent calculate, corabia lui Aeëtes rămăsese mult în urmă şi nu se mai vedea la orizont. Deja se înnoptase când Iason şi Medeea şi-au dat seama că pot să schimbe din nou direcția corabiei spre destinația inițială.

O săptămână mai târziu, *Argo* s-a furişat în siguranță şi neobservată prin mlaştinile care mărgineau gura Istrului şi a intrat în Tracia.

După cum spusese Nestor când le explicase planul de întoarcere, călătoria argonauților descria un arc amplu spre vest și nord, prin regatele ciudate ale hiperboreenilor — prin ceea ce am numi astăzi Bulgaria, România,

Ungaria și Slovenia[193] —, înainte să atingă sudul, în jurul Italiei și spre Peloponez.

Cu toate acestea, figura vorbitoare de la prora corabiei s-a apucat să-i spună lui Iason că nu aveau nicio șansă să ajungă la Iolcos.

— Ce tot spui? a întrebat Iason. Colchienii ne-au pierdut urma de câteva săptămâni, ne așteaptă vreme bună și drumul e liber. Ce ne poate opri?

— Zeii vă pot opri, a răspuns figura. O fi vremea frumoasă, dar purtarea voastră a fost foarte urâtă.

Iason s-a uitat peste umăr, ca să fie sigur că Medeea nu era pe-aproape.

— Cum adică?

— Știi foarte bine, a țâțâit figura. S-a săvârșit o crimă absolut oribilă. Crezi că un asemenea lucru poate rămâne nepedepsit? Dacă nu vă purificați, Zeus și Poseidon o să vă scoată-n cale furtuni și șerpi de mare până n-o să mai rămână nimic din corabie și din echipaj. Nimic în afară de mine, bineînțeles…

— Și cum să ne purificăm?

— Opriți-vă la Aeaea și cereți-i ajutor vrăjitoarei Circe.

— Ce idee bună, a spuse Medeea, care auzise tot, având un auz foarte ascuțit. E mătușa mea și știe chiar mai multe decât mine despre poțiuni, vrăjitorii și ritualurile de purificare.

Circe i-a primit acasă la ea, pe insula Aeaea, cu căldură și cu o bucurie neprefăcută. Câțiva lupi și lei au

---

[193] În decursul călătoriei, Iason a întemeiat Ljubljana, capitala Sloveniei de astăzi. Oamenii de acolo îl sărbătoresc ca pe un erou fondator. Ei spun că Iason a ucis un dragon dintr-un lac și i-a salvat pe locuitori. Dragonul rămâne emblema orașului (deși ulterior povestea a fost trecută în registru creștin, iar Iason a fost înlocuit cu Sfântul Gheorghe).

CĂLĂTORIA LUI ARGO

COLCHIS
HIPERBOREENI
Aia
Marea Euxină (Marea Neagră)
Phasis
Istru (Dunărea)
Areonesos
Symplegadele
(Bosfor)
TRACIA
AMAZOANELE
SALMYDESSUS
MARIANDYNIA
Hellespont
Propontida
DOLIONIENI
LEMNOS
TESALIA
Myrina
ASIA MICĂ
Ioclos
GRECIA
BEOȚIA
Marea Egee
Corint
PELOPONEZ
Golful
Souda
CIPRU
Heraklion
CRETA
Marea Mediterană
Nil
EGIPT
călătoria spre Colchis
călătoria de întoarcere

însoțit-o când și-a întâmpinat musafirii, dar s-au dovedit a fi blânzi ca niște câini și pisici de casă, lingându-i și gudurându-se pe lângă ei. Circe ducea o viață singuratică, având ca principală plăcere preschimbarea marinarilor care aveau ghinionul să ajungă pe insula Aeaea în animale domestice.[194]

Circe a îndeplinit cu mare plăcere ritualurile, intonând cuvenitele incantații și rugăminți de ispășire, pentru purificarea nepoatei sale și pentru îmbunarea corespunzătoare a zeilor.

Cu toate acestea, în timpul nopții adevărul despre ce făcuse Medeea i s-a arătat lui Circe în vis, iar a doua zi dimineața ea i-a alungat pe toți de pe insulă, cu blesteme și țipete scârbite.

— În numele a tot ce e sfânt pe lume, era fratele tău mai mic, nepotul meu! Nu-ți fac nimic doar fiindcă mi-e frică să comit o crimă la fel de urâtă ca a ta! a urlat vrăjitoarea după ei. Plecați și să nu vă mai văd!

— Mi s-a părut c-a mers destul de bine, a spus Medeea cu un glas suav, pe când se îndreptau spre sud, de-a lungul coastei vestice a Italiei.

Au ajuns aproape fără să-și dea seama la *Sirenum Scopuli*, adică Stânca Sirenelor. Pe când se apropiau, sunetele unei muzici blânde le-au ajuns la urechi tuturor celor de la bord. Unii membri ai echipajului au încercat să prindă sunetele, cum fac cățeluşii care vor să prindă fluturi. Stăteau lângă parapetele lui *Argo* și se aplecau în afară, căznindu-se să se apropie.

---

[194] Așa cum avea să descopere Odiseu mulți ani mai târziu, în timpul încercării lui de zece ani de-a se întoarce acasă în Ithaca după Războiul Troian.

Iason pregătise şi el nişte sunete.

— Acum! i-a strigat el lui Orfeu, care s-a arătat pe puntea proră şi, punând mâna pe liră, și-a început cântecul.

Cele mai atrăgătoare sunete din lume s-au amestecat între ele. Muzica lui Orfeu, auzindu-se mai aproape de argonauți, a ieșit învingătoare. Orfeu păstrase un cântec anume, cel mai izbutit, exact pentru ziua asta. Iason și ceilalți s-au întors dinspre sirenele aflate pe stânca lor și au lăsat murmurul lirei lui Orfeu și glasul lui sublim să le pătrundă în minte și în inimi.

Un singur membru al echipajului a rămas surd la sunetele fermecate ale lirei lui Orfeu. Regele sicilian BUTES fusese luat la bord doar pentru priceperea lui extraordinară în ce privește albinele. De fiecare dată când *Argo* trăgea la țărm, el se îndepărta și căuta miere, dând ocazia echipajului să-și îndulcească rațiile adeseori neîmbietoare. Cântecul sirenelor — fapt pe care nimeni nu l-a putut explica după aceea — l-a scos din minți mai violent și mai greu de controlat decât pe ceilalți și, smulgându-se de lângă ceilalți, Butes a sărit peste bord și a pornit înot spre insula lor.

Frumusețea delicată a muzicii sirenelor era invers proporțională cu cruzimea fără margini a scopului lor. Sirenele cântau ca să-i îmbie pe marinari — dar și păsări sau sălbăticiuni — și să-i atragă spre faleza unde trăiau. Pe urmă săreau de pe stânci în corăbiile naufragiate și se ospătau cu marinarii pironiți de groază. Cântecul rival al lui Orfeu le înfuriase, dar când l-au văzut pe Butes despicând valurile au știut că măcar aveau ce să mănânce în ziua aceea.

Și totuși până și gustărica asta avea să le fie refuzată. Afrodita s-a arătat ca fulgerul, l-a scos pe Butes din valuri și l-a dus la Lilybaeum, pe insula Sicilia, unde trăia.[195]

De îndată ce *Argo* s-a îndepărtat de Stânca Sirenelor, Iason a avut de făcut o alegere foarte grea. Spre vest se întindea canalul care trecea printre temutele SCILA și CARIBDA. Scila era un monstru înspăimântător, cu șase capete, care se apleca de pe o stâncă spre a culege și a mânca șase dintre marinarii oricărei corăbii care trecea prin apropiere. Însă cine se îndepărta prea mult de stânca lui Scila se apropia de Caribda, un vârtej nemaipomenit de puternic, care putea să scufunde întreaga ambarcațiune.

În loc de asta, Iason i-a dat ordin lui Anceu să facă un viraj în vânt, evitându-le dintr-o mișcare pe Scila și Caribda, dar îndreptându-se spre un alt pericol — mârșavele Planctae sau Stâncile Rătăcitoare.[196] Acestea erau apele învolburate din apropierea Muntelui Etna, care spumegau de furie și se loveau de stâncile periculoase, clocotind de flăcări și fum.

---

[195] Lilybaeum este Marsala de astăzi, renumită pentru vinul ei dulce ca mierea. Butes și Afrodita au devenit amanți. Unii spun că asta s-a întâmplat în timpul relației ei cu ADONIS (vezi *Mythos*, p. 387) și că Afrodita a vrut doar să-l facă gelos. Ea i-a născut lui Butes un fiu, ERYX, care a crescut și a ajuns unul dintre cei mai buni boxeri ai generației lui. Totuși insuficient de bun ca să supraviețuiască unui meci cu Heracle. Chiar și mult după prima tinerețe, marele erou n-a avut ce alege din Eryx, pe care l-a ucis dintr-un pumn. Fără îndoială, fiind așa cum îl știm, Heracle a fost năpădit de remușcări și a încercat apoi să-l învie.

[196] Și planetele sunt tot „stânci rătăcitoare" — își iau numele din același cuvânt grecesc *planetai*, cu sensul de „rătăcitor". Primii astronomi au sesizat diferența dintre ele și alte corpuri cerești când au observat că se deplasează aparent la întâmplare pe cer, motiv pentru care le-au spus *planetes asteres*: „stele rătăcitoare".

Odată prinsă între curenții lor, *Argo* nu avea cum să se mai întoarcă. Anceu s-a chinuit să țină corabia dreaptă în timp ce era purtată spre șuvoaiele de bulgări vulcanici negri. *Argo* era o corabie mare, însă acum semăna cu o barcă de jucărie rămasă la mila vârtejurilor albe și înspumate.[197] Peste mugetul torentului, Iason auzea cicălelile figurinei vorbitoare. Când în cele din urmă a reușit să înțeleagă ce spunea, l-a tras deoparte pe Anceu și i-a urlat la ureche:

— Nu încerca s-o ții! Las-o liberă!

— Ce?

— Dă drumul la cârmă. Las-o de capul ei!

— Ai înnebunit?

— Fă ce-ți spun!

Anceu l-a ascultat. La drept vorbind, a ține cârma era totuna cu a încerca să prinzi un tigru de coadă, iar Anceu s-a bucurat să-i dea drumul și să se lase în voia zeilor.

De fapt, acum erau cu toții în mâinile zeilor — exact așa cum le prezisese figura vorbitoare. Aruncată încoace şi încolo, izbită dintr-o parte şi făcută să se învârtă în loc, prăvălindu-se şi ridicându-se din nou, corabia şi-a croit drum cu chiu cu vai, fără să atingă nicio stâncă. Când au fost în cele din urmă scuipați din clocotul nebunesc în marea liniştită, argonauții au căzut în genunchi şi le-au mulțumit zeilor pentru salvarea lor miraculoasă.

Toți, în afară de unul.

— Vai ce mi-a plăcut! a spus Medeea, uitându-se în urmă la fumul, aburul şi trâmbele de apă care se ridicau dintre stânci. Putem să ne mai dăm o dată?

---

[197] Sau cu *Millennium Falcon* încercând să se deplaseze printr-un câmp de asteroizi.

— A fost Hera, Regina Cerului, a zis Iason. Ea ne-a călăuzit. Data viitoare când ajungem pe uscat, trebuie să-i jertfim o viţică grasă.

Au ajuns pe uscat după câteva zile, pe insula verde şi fertilă numită Scheria[198], unde trăiau feacii. Regele şi regina lor, ALCINOUS şi ARETE, i-au primit, i-au ospătat şi le-au dăruit animalele care le-au permis să-şi trimită rugăciunile de recunoştinţă şi jertfele Herei fiindcă îi scăpase de Planctae.

Erau de o săptămână în Scheria când cinci corăbii ciudate au lăsat ancora în port. Corăbii din Colchis. Aeëtes nu era la bord, însă conducătorul delegaţiei s-a înfăţişat regelui Alcinous şi a insistat să-i fie predată Medeea.

— Îi aparţine regelui Aeëtes, nu piratului Iason. Aeëtes cere să i-o înapoiezi.

— Dar, din ce-am înţeles, Medeea nu vrea să se-ntoarcă la Colchis.

— E mai important ce vrea tatăl ei, regele. Ea şi Iason nu sunt soţ şi soţie. Pe lângă asta, are asupra ei un obiect preţios şi sacru, care aparţine regatului nostru.

— Şi care ar fi obiectul ăsta?

Nou-veniţii au vorbit între ei.

— Nu avem voie să spunem.

Într-o altă parte a palatului, Medeea era în genunchi în faţa reginei Arete.

— N-ai idee cât de crud e tatăl meu, a plâns ea. E un monstru.

— Dar şi Iason pare tot un monstru, a răspuns Arete. Colchienii ne spun că ţi-a răpit fratele mai mic şi l-a tăiat

198 Corfu de astăzi.

în bucăți pe care le-a aruncat în mare. Chiar vrei să trăieşti cu un asemenea om?

— E-o minciună! a hohotit Medeea, lăsându-şi părul să cadă pe picioarele reginei şi mişcându-şi-l înainte şi înapoi în timp ce plângea. Fratele meu a murit de febră şi Iason a fost primul care a insistat să pierdem timp preţios ca să-i facem o slujbă cum se cuvine.

Arete a fost înduioşată.

— O să mă duc imediat la soțul meu, a spus ea.

A intrat în sala tronului tocmai când Alcinous îşi rostea judecata.

— Dacă Medeea e fecioară, a hotărât el, atunci aparține tatălui ei şi trebuie să se întoarcă acasă cu colchienii. Dacă nu e, trebuie să rămână cu Iason. Am trimis după o preoteasă vârstnică şi venerabilă, care trăieşte în nordul insulei noastre şi care se pricepe să stabilească… ăăă… starea organelor femeieşti.

Arete a plecat şi a dat fuga la Medeea şi la Iason.

— N-avem timp de pierdut. Trebuie să vă-ntreb ceva. Ați dormit împreună? Adică… v-ați împreunat?

Iason a roşit.

— N-am avut timp… la bordul corabiei n-am putut…

Arete s-a întors spre Medeea.

— Draga mea, eşti neîncepută?

Medeea şi-a plecat capul. De data asta n-a trebuit să mintă.

— Sunt.

— Atunci la noapte trebuie să îndreptați lucrurile, a spus Arete. Mâine-dimineață o să vină o femeie să te cerceteze. Dacă o să descopere că eşti neîncepută, soțul meu o să te predea grupului de colchieni.

A fost o imagine de o forță și de o frumusețe rară. Iason şi Medeea au întins Lâna moale şi aurie şi au făcut dragoste pe ea.

A doua zi dimineață, colchienii au plecat supărați. Alcinous l-a chemat pe Iason în sala tronului.

— Corăbiile mele o să vă-nsoțească până o să fiți siguri c-o să ajungeți acasă în siguranță, a spus regele.

Acum, că luase hotărârea, nu avea de gând să-i lase pe colchieni s-o atace pe *Argo* după plecarea din Scheria.

Argonauții au navigat escortați de feaci trei zile şi trei nopți înainte de a-şi lua rămas-bun de la ei cu recunoştință şi de a-şi croi drum ocolind insulele din Marea Ionică.[199] Se apropiau de Creta fără să fi văzut vreo corabie colchiană zile în şir, ca să aibă însă parte de cea mai neobişnuită amenințare de până atunci.

Ajunși aproape de Golful Souda, valuri mari şi violente i-au zgâlțâit până când *Argo* a fost cât pe-aci să se răstoarne. Pe malul cretan au văzut un bărbat uriaş… nu era bărbat… o maşină făcută să semene cu un bărbat şi construită în întregime din bronz. Maşina bătea în pământ cu picioarele uriaşe de bronz şi forma valuri care se izbeau cu putere de coca lui *Argo*.

— Repede, întoarceți corabia! Şi vâsliți! a urlat Iason. Vâsliți cum ați făcut-o printre Stâncile Zdrobitoare!

După ce au ajuns la o distanță sigură, s-au uitat în urmă. Maşinăria uriaşă ocolea cu paşi mari colțul insulei şi dispărea din vedere.

— Ce naiba a fost asta? au întrebat argonauții.

— TALOS, a răspuns Nestor. A fost Talos.

---

[199] Sudul Adriaticii. E derutant, fiindcă numele „Ionia" se referă la părți din Asia Mică (Turcia de astăzi) aflate în cealaltă parte a Greciei.

— Chiron, învățătorul meu, mi-a povestit despre el când eram copil, a spus Iason, dar am crezut mereu că era o prostioară scornită să mă distreze.

— E cât se poate de adevărat, după cum ai văzut, a zis Nestor. Dă ocol Cretei de trei ori pe zi ca să apere insula de pirați și de flotele năvălitoare.

— E-adevărat că l-a construit Hefaistos în atelierul lui din Olimp la porunca lui Zeus? a întrebat Iason.

— Eu credeam că l-a construit Dedal pentru regele Minos, a spus Meleagru.

— Nu, nu. Cred că e așa cum spun: e ultimul din marea rasă a Oamenilor de Bronz, a zis Nestor. S-au născut din meliade — le știți, nimfele frasinilor, care au țâșnit din pământ când Cronos și-a castrat tatăl, pe Uranus.[200]

— Dacă e adevărat, a spus Medeea, înseamnă că nu-i o mașinărie, ci un muritor. Iar ca muritor, poate fi ucis.

— Dar, draga mea, e făcut din bronz masiv, a zis Iason.

— Nu e chiar așa, a spus Nestor. Orice-ar fi, om sau mașinărie, are cu siguranță un singur tub sau o țeavă de la gât până la gleznă, ca o venă mare. Pe acolo îi curge ichorul, fluidul divin de care are nevoie să trăiască și să se miște.[201] Ichorul e ținut înăuntru de un piron de aramă din călcâi. Dacă-i scoți pironul, lichidul se varsă și creatura cade.

— Ce rost are să ne punem cu el? a întrebat Meleagru. Hai s-o luăm din loc.

---

200 Vezi *Mythos*.

201 Ichorul, sângele argintiu-auriu care curgea prin vinele zeilor, era otravă curată pentru muritori.

— Avem nevoie de provizii, a spus Euphemus. Am terminat apa proaspătă, pâinea, fructele… tot.

— Pe lângă asta, uite-l că vine iar! a adăugat Anceu.

Era adevărat, Talos reapăruse şi se apropia de ei prin valuri.

— Lăsați-mă pe mine, a spus Medeea, proțăpindu-se pe puntea prova și strigându-și ademenirile: Hai, Talos, hai! Vino la mine, vino la mine!

Talos s-a oprit în loc, înclinându-şi capul într-o parte. Medeea și-a pironit privirile în ochii lui goi, continuând să-l cheme. La fel cum făcuse și dragonul din Crângul lui Ares, Talos a înghețat.

— Așa, a zis Medeea. Acum să coboare cineva și să-i scoată pironul ăla.

Pirithous s-a aruncat bucuros în apă, ca să facă ce trebuia făcut. S-a ivit apoi din valuri, ținând un piron de bronz între dinți. În spatele lui, maşinăria a scârțâit, s-a clătinat și s-a prăbușit în mare.

Iason a îmbrățișat-o pe Medeea.

— Ești o făcătoare de minuni![202]

S-au furișat de-a lungul malului nordic al insulei și s-au oprit la Heraklion[203], unde prăbușirea lui Talos încă nu fusese observată.

---

202 Cuvântul pe care l-a folosit a fost, mai mult ca sigur, „taumaturg". Cu o veșnicie în urmă, pe când învățam greaca veche la opt ani, autorilor manualului folosit la școală le plăcea să amintească de cuvintele englezești provenite din greacă: *graph* și *graphic* din *grapho*, *telephone* din *phonos* și așa mai departe. N-o să uit niciodată cât de mirat am fost când am găsit, pe o listă de cuvinte, verbul *thaumazo*, însoțit de această definiție foarte utilă: „Mă întreb, mă minunez. Termenul e ușor de ținut minte dacă ne gândim la cuvântul englezesc *thaumaturge*". Și se vede treaba că așa era, fiindcă n-am uitat niciodată cuvântul.

203 Cunoscut și sub numele de Chandax.

Apoi, cu proviziile făcute pentru ultima parte a călătoriei spre casă, s-au îndreptat spre Iolcos.[204]

Moartea magică a lui Pelias

Iason a îngenuncheat în fața lui Pelias, cu Lâna întinsă în fața lui.

Întoarcerea cu succes a lui Iason și a oamenilor lui, cu tot cu Lâna de Aur, era ultimul lucru la care s-ar fi așteptat sau pe care și l-ar fi dorit Pelias. Oamenii ticăloși care-i trimit pe eroi în asemenea expediții cred întotdeauna că aceştia nu se vor mai întoarce. Oamenii ticăloși nu învață niciodată, fiindcă pe oamenii ticăloși nu-i interesează miturile, legendele și poveștile. Dacă i-ar interesa, ar învăța din ele și ar triumfa, așa că trebuie să ne bucurăm de ignoranța și de îngustimea spiritului lor.

— Îmi pare rău c-a durat atât, a spus Iason, dar Colchis e destul de departe de-aici și-am avut una sau două piedici pe drum.

Sub privirile curioase ale curtenilor, Pelias și-a dat silința să pară mulțumit.

— Accept Lâna adusă. Chiar pare veritabilă. Sunteți liberi.

Marinarii s-au retras. S-au lămurit imediat că Pelias nu avea de gând să renunțe la tron. Mai mult, Iason a

---

204 Aici se încheie *Argonautica* lui Apollonius din Rodos (la fel ca *Argonautica Orphica*, o repovestire greco-bizantină din secolul al V-lea sau al VI-lea d.H., narată din perspectiva lui Orfeu). Nu se știe dacă Apollonius chiar n-a reușit s-o ducă până la capăt sau dacă nu cumva a considerat că era mai bine să rămână fidel titlului și să zugrăvească doar călătoria, fără repercusiuni și rezultate.

descoperit acum că tatăl și mama lui, Aeson și Alcimede, muriseră. Unii spuneau că fuseseră executați la un loc cu fratele său, Promachus; alții că, pierzându-și mințile, Aeson își otrăvise soția și fiul, iar pe urmă se omorâse singur cu sabia, după ce Pelias îi spusese că *Argo* se scufundase cu siguranță și toți cei de la bord muriseră.

— Oricum ar fi, a spus Iason cu amărăciune, Pelias e vinovat de moartea lor.

— Lasă-mă pe mine să mă ocup de asta, iubitule, a zis Medeea. E rudă cu tine și nu se cade să-i iei tu viața. Știi cât de fixiști sunt zeii și muritorii cu lucrurile astea.

Medeea s-a împrietenit cu cele nouă fiice ale lui Pelias, zise și PELIADE[205]: ALCESTA[206], ALCIMEDE[207], ANTINOË, ASTEROPEIA, EVADNE[208], HIPPOTHOË, MEDUZA (nu gorgona), PELOPIA și PISIDICE.

— E mare păcat că tatăl vostru îmbătrânește, le-a spus ea. Tatăl meu, Aeëtes, e cu douăzeci de ani mai mare decât el, dar arată — și se mișcă — de parcă i-ar fi nepot.

— Cum așa? s-au mirat fiicele.

— Bănuiesc că ați auzit ce puteri am.

— Se spune că ești *vrăjitoare*! a zis Pelopia.

— Întotdeauna mi s-a părut un cuvânt oribil. Prefer „magiciană". Da, există tot felul de metode care vă pot întineri tatăl, dar nu cred că vă interesează, nu?

---

205 A nu se confunda cu Pleiadele, cele Șapte Surori, fiicele lui Atlas și Pleione. Vezi *Mythos* (p. 258). Euripide a scris o tragedie intitulată *Peliadele*, dar s-a pierdut.

206 A fost cucerită mai târziu de Admetos și s-a oferit să moară în locul lui. Heracle s-a luptat cu Moartea pentru sufletul ei, dacă mai țineți minte.

207 Același nume cu al mamei lui Iason, ceea ce e derutant.

208 Evadne înseamnă „foarte sfânt", ceea ce mă face să mă gândesc, în mod greșit, la Evander Holyfield.

— A, cum să nu, cum să nu! au strigat fetele, care-și iubeau foarte mult tatăl.

Acum, Medeea a pus la cale o scamatorie oribilă. Pe când fetele se uitau cu gura căscată, ea a luat un berbec bătrân şi i-a tăiat gâtul, după care l-a tranșat în bucăți mici pe care le-a aruncat într-un cazan. Pe urmă a presărat niște ierburi magice peste fiertură și a făcut câteva gesturi spectaculoase cu mâinile pe deasupra cazanului. Deodată s-a auzit un fel de behăit și din cazan a sărit un miel care a luat-o la picior.[209]

Fetele s-au uitat cu răsuflarea tăiată și au bătut din palme.

— Uitați aici, a spus Medeea, dându-le o pungă cu ierburi. Acum încercați și voi. Nu uitați să vă mișcați mâinile exact așa…

A repetat gesturile mistice pe care le făcuse deasupra cazanului.

Fetele au dat fuga în camera lui Pelias, unde acesta își făcea somnul de după-amiază. Cu strigăte de bucurie și emoție, i-au tăiat gâtul și l-au făcut bucăți. Au dus bucățile însângerate la cazan, le-au dat drumul înăuntru, au presărat ierburile și au făcut pase magice cu mâinile. Au așteptat cu sufletul la gură să se ivească un Pelias întinerit din cazan, dar — ce ciudățenie! — nu s-a întâmplat nimic.

Când s-au dus hohotind la fratele lor Acastus și i-au spus ce făcuseră, acesta și-a dat seama imediat că fetele fuseseră păcălite.

— V-a dat alte ierburi, proastelor![210]

---

209 „Căutând a oii țâță spre a suge", după cum scrie atât de plastic Ovidiu.

210 E mult mai plauzibil să fi fost o scamatorie decât o vrajă propriu-zisă. Nu mă îndoiesc că prietenii mei Penn și Teller [magicieni americani contem-

Acastus nu a organizat doar o mare ceremonie funerară pentru tatăl lui, ci și jocuri funerare. Acestea aveau să devină cele mai cunoscute și mai glorificate, urmând să fie depășite doar de cele ținute o generație mai târziu de Ahile pentru a cinsti moartea iubitului său prieten PATROCLE, ucis de HECTOR sub zidurile Troiei.

Acastus era un om mult mai îndrăgit decât tatăl lui[211], iar locuitorii din Iolcos l-au crezut când i-a găsit la fel de vinovați de moartea lui Pelias şi pe Iason, și pe Medeea. Din erou popular, Iason a devenit peste noapte un criminal detestat. Până când își ispășea crima de familie — la urma urmelor, Pelias îi era unchi[212], nu putea nici măcar să rămână la Iolcos, darămite să-i revendice tronul.

Prin urmare, Medeea şi Iason au plecat în grabă, lăsându-l pe Acastus să conducă regatul. Marinarii de pe *Argo* s-au risipit, întorcându-se la casele, la viețile şi la aventurile lor — câte vor mai fi fost. Mulți dintre ei aveau să se întâlnească din nou şi să ia parte la vânarea Mistrețului din Calidon. Până atunci, e bine să-i lăsăm o clipă pe Iason şi pe Medeea şi să spunem povestea lui Anceu, cel care a preluat sarcinile de cârmaci al lui *Argo* după moartea lui Tiphys.

---

porani — *N.r.*] ar putea să reproducă efectul la perfecție. Ține în bună parte de căprăria lor — o căprărie adeseori sordidă și spectaculos de stranie. Cei doi sunt, în unele privințe, Medeele timpului nostru.

211 Acastus e considerat adeseori unul dintre argonauți, ceea ce ar însemna fie că Pelias era dispus să-l sacrifice — fiindcă n-a crezut niciodată că *Argo* se va întoarce —, fie că rolul lui Acastus era să se asigure că, dacă o găseau, Lâna îi era înapoiată lui Pelias.

212 Unchi vitreg, dacă am calculat corect. Dar oare poate să existe gradul de unchi vitreg? Oricum, Pelias era fratele vitreg al lui Aeson, tatăl lui Iason, având-o amândoi pe Tyro ca mamă.

După ce *Argo* a coborât ancora la Iolcos, Anceu s-a îndreptat spre insula natală Samos, imediat la nord de Patmos. Înainte să li se alăture argonauților, el plantase o vie pe care acum, la întoarcerea acasă, spera s-o vadă încărcată de struguri.[213] Clarvăzătorul insulei îi spusese lui Anceu că, deşi avea să se întoarcă teafăr la Samos, nu avea să guste vinul făcut din via lui. La înapoiere, Anceu a văzut cu încântare să strugurii i se pârguiseră minunat şi fuseseră preschimbați în vin. L-a chemat pe clarvăzător şi a dus o cupă de vin la buze.

— M-am săturat de profețiile tale mincinoase, a spus el, mişcându-şi cupa sub nasul clarvăzătorului. Ar trebui să te dau afară pentru incompetență.

— Nu zice hop până n-ai sărit groapa, a răspuns clarvăzătorul.[214]

Chiar când Anceu se pregătea să bea, afară s-au auzit nişte zgomote. Un mistreț dăduse iama în vie. Anceu a lăsat cupa şi a dat fuga afară, să vadă pagubele. Mistrețul s-a repezit la el, l-a aruncat în sus, l-a străpuns cu colții şi l-a omorât.

După această confirmare a perspicacității lui, clarvăzătorul a luat cupa cu vin lăsată de Anceu şi a dat-o pe gât.

Mistrețul a fost trimis mai târziu de Artemis în Calidon, după vom vedea când vom urmări aventurile Atalantei.

---

213 Samos era vestită pentru calitatea vinului ei. El e preamărit şi de Byron în minunatele „Insule ale Greciei", o secțiune a poemului său epic *Don Juan*. „Cu vin samian să umpleți cana!"

214 Cuvintele lui au fost Πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου (*Polla metaxu pelei kulikos kai cheileos akrou*), potrivit excelentului *Dicționar de mitologie clasică* al lui Jenny March. În orice caz, dacă introduceți cuvintele astea în Google Translate, rezultatul este: „Mulți oameni urlă şi iar urlă" — ca să vezi.

Medeea se ridică

Povestea lui Iason şi a Medeei se mută acum în Corint, unde cei doi s-au adăpostit de mânia lui Acastus şi a oamenilor din Iolcos.[215]

Regele CREON[216] le-a dat adăpost, iar ei s-au obişnuit destul de repede cu viața de la palat. Medeea i-a dăruit lui Iason trei fii[217] şi totul a mers bine până când ochii lui Iason au căzut asupra fiicei lui Creon, CREUSA.

Săgeata lui Eros nu străpunsese niciodată o inimă mai pregătită pentru devotament orb decât a Medeei. Iubirea ei pentru Iason era sălbatică, obsesivă şi înfricoşător de pătimaşă. Furia ei când i-a descoperit trădarea — la fel de vulcanică.

Şi-a jurat răzbunare, dar a avut destulă tărie interioară să-şi ascundă cumva mânia, durerea şi intențiile drastice.

— Să fie oare adevărat, l-a întrebat ea pe Iason, că ai hotărât să mă părăseşti?

— E o chestiune de politică, a răspuns el. Dacă mă-nsor cu cineva din familia lui Creon, atunci într-o bună zi copiii noştri o să poată stăpâni peste Corint *şi* Iolcos. Îți dai seama cât de mult înseamnă asta, nu?

— După tot ce-am făcut pentru tine? a continuat Medeea, păstrându-şi calmul din voce. Cine te-a ajutat

---

215 Ce urmează porneşte de la versiunea lui Euripide din tragedia sa *Medeea*.

216 Nicio legătură cu regele teban cu acelaşi nume din poveştile despre Heracle şi Oedip. Acest Creon era un descendent al lui Sisif, ceea ce sugerează o oarecare înrudire cu Iason şi explică de ce s-a oferit să-i găzduiască.

217 Euripide nu le dă numele, dar, conform lui Apollodorus, îi chema Thessalus, Mermerus şi Pheres.

să-i supui pe boii care scuipau foc şi pe dragonul din Crângul lui Ares? Cine i-a venit de hac lui Talos din Creta…

— Da, da, da. Dar, dacă te gândeşti bine, treaba a făcut-o Afrodita. Idmos mi-a povestit tot înainte să moară. Afrodita l-a trimis pe Eros ca să te facă să te-ndrăgosteşti de mine. La porunca protectoarei mele, Hera. De fapt, toată munca a fost a ei, *ea* m-a ajutat. Tu ai fost doar unealta ei.

Doar unealta ei. În zilele următoare, Medeea avea să-şi repete aceste cuvinte de multe ori. Însă acum, când a deschis gura, a spus doar:

— Bineînțeles, iubirea mea. Ai dreptate. O ştiu. Mă bucur pentru tine, mă bucur pentru Creusa şi familia ei. Şi ca s-o dovedesc, o să-i trimit cele mai frumoase daruri de nuntă pe care-o să le găsesc.

— Eşti un înger, i-a spus Iason şi a sărutat-o pe amândoi obrajii. Ştiam c-o să-nțelegi.

Plesnind-o în joacă peste fund, a ieşit din cameră.

Bărbații! Nu c-ar fi sălbatici, grosolani, superficiali şi insensibili — deşi îndrăznesc să spun că mulți chiar sunt. Dar pe lângă asta sunt înfiorător de orbi. Şi incredibil de proşti. Bărbații din mituri şi din romane, cel puțin. În viața reală suntem profunzi, deştepți şi absolut impecabili, normal.

Au sosit şi darurile de nuntă pentru Creusa, o diademă din frunze de aur şi o rochie cu o broderie şi un parfum splendid — toate impregnate de Medeea cu o otravă mortală. Creusa ardea de nerăbdare să le probeze în fața unei oglinzi făcute din bronz lustruit. În câteva minute, veninul i-a ars pielea şi i-a intrat în sânge. Urletele ei de

durere l-au făcut să vină pe tatăl său, Creon, care şi-a ținut fiica muribundă în brațe, hohotind de plâns şi văitându-se. Însă, când a încercat s-o lase jos, şi-a dat seama că rochia otrăvită se lipise de el şi a murit la rândul lui în chinuri.

Acum, Medeea se pregătea să-şi ucidă copiii.[218]

Ar putea să pară că Medeea era pe punctul să comită cea mai gravă crimă dintr-un catalog oricum înfricoşător; însă în tragedia *Medeea*, Euripide îi rezervă un discurs de zile mari, în care ea se frământă şi ezită dacă să săvârşească fapta sau nu. Acesta este şi astăzi unul dintre marile solilocvii dramatice. Rostindu-l, Medeea ne apare ca o eroină tragică şi întru totul umană.[219]

Ea agonizează pe marginea infanticidului. La început, decide că nu poate şi n-are voie să-l înfăptuiască. Apoi îşi închipuie care va fi soarta copiilor dacă nu-l va înfăptui. Viețile le vor fi curmate de mâini mai puțin blânde decât ale ei.

Medeea

M-am hotărât s-o săvârşesc pe dată,
copiii să-mi omor, să plec de-aici,
să nu mă-ncerce şovăirea şi nici să-mi dau micuții
să piară de altă mână ucigaşă.
Trebuie să moară şi, dacă aşa li-i dat,

---

218 Cel mai mare dintre cei trei, Thessalus, era plecat să se instruiască la Chiron şi a supraviețuit. Avea să se întoarcă din peştera lui Chiron ca să conducă Iolcosul şi Aeolia Mare, căreia îi spunem acum Tesalia în cinstea lui.

219 Se pare că toate actrițele care o joacă în prezent câştigă fie un Premiu Tony, fie un Premiu Olivier.

Cum i-am adus pe lume, la fel o să-i dau morții.
Fii tare, inimă. La ce bun şovăiala
de-a face un rău cumplit, dar necesar?
Hai, mâna mea nefericită, înşfacă sabia,
ia-o şi du-o spre locul unde sfârşeşte viața.
Să nu fii laşă. Nu te gândi la ei —
cât îi iubeşti, cum i-ai adus pe lume.
Măcar în astă zi tu dă-i uitării,
jeleşte-i abia mâine, căci şi dacă-i ucizi,
tot i-ai iubit ca nimeni alta. Dar mare mi-e nefericirea.

Într-un *coup de théâtre* uimitor, Medeea se iveşte deasupra scenei într-un car tras de dragoni, trimis de Helios, bunicul ei şi zeul soarelui. Are cu ea corpurile neînsuflețite ale copiilor, temându-se că, dacă le va lăsa în Corint, nu vor fi îngropate cum se cuvine. Aflând ce s-a întâmplat cu fiii lui, Iason îi vorbeşte. Schimbul lor de acuzații şi de blesteme este magnific. Ultima rugăminte a lui Iason e refuzată net.

Iason

În numele zeilor,
dă-mi voie să ating pielea moale a copiilor mei morți.

Medeea

Nici gând de aşa ceva. Şi tot ce spui se risipeşte în vânt.
(*Îşi ia zborul spre Atena*).

La Atena ne vom întâlni din nou cu Medeea.[220]

[220] Vezi povestea lui Tezeu (p. 416). După cum vom arăta mai încolo, tocmai această prezență a Medeei la Atena arată că e imposibil ca Tezeu să

Cu inima frântă, Iason a continuat să trăiască în Corint până când vechiul lui prieten şi tovarăş din expediția argonauților, Peleu, fratele lui Telamon, l-a convins să se întoarcă la Iolcos şi să-l răstoarne pe Acastus. Cei doi și-au dus planul la îndeplinire, şi Iason a devenit în cele din urmă rege. Cu toate acestea, n-a avut o domnie lungă. Într-o după-amiază a adormit la pupa îndrăgitei sale *Argo*, unde o bârnă putredă şi prost fixată a căzut peste el şi l-a omorât pe loc.

În față, la proră, figura a bombănit ca pentru sine. „Şi doar l-am prevenit cu ani în urmă, când catargul de la pupă a fost retezat de Stâncile Zdrobitoare. «Ai grijă să repari pupa cum trebuie», i-am spus. «Repar-o cum trebuie sau într-o bună zi o să-ți pară rău». Muritorii ăştia, degeaba încerci să-i ajuți.“

se fi numărat printre argonauți.

ATALANTA

Născută pentru sălbăticie

Mulți eroi greci au fost vlăstare corcite ale unor oameni, zeități minore, semizei şi chiar olimpieni deplini. Unii s-au născut în urma unor blesteme profetice, din cauza cărora au ajuns proscrişi şi au fost crescuți de părinți adoptivi sau chiar de animale adoptive. Pentru mulți alții, însăşi descendența divină avea să se dovedească un blestem. Poate că eroismul lor provenea tocmai din capacitatea de-a combina omenescul cu divinul ca să facă față presiunilor intense ale sorții. Şi chiar aşa au stat lucrurile, bineînțeles. De acolo vine tot eroismul.[221]

Marea eroină Atalanta era întru totul de os regesc: mama ei era CLYMENE din neamul regesc al miniazilor[222], iar tatăl ei, în funcție de sursa la care apelai — Ovidiu sau Apollodorus — era fie Iasus, fie Schoeneus. Oricum l-ar fi chemat, era un rege arcadian şi totodată genul de conducător căruia nu-i trebuiau odrasle de sex femeiesc. Când primul născut al lui Clymene s-a dovedit

---

221 Merită menționat că Hero a fost un prenume feminin destul de des întâlnit în lumea antică. Vezi îndrăgostiții HERO şi LEANDRU, a căror poveste tragică este spusă în *Mythos* (pp. 423-24); la fel o cheamă pe fiica lui Leonato din piesa lui Shakespeare *Mult zgomot pentru nimic*.

222 Minias a fost regele întemeietor al Orchomenosului din Beoția, marele oraş-cetate care era rivalul Tebei. Heracle l-a înfrânt pe urmaşul lui Minias, Erginos, şi drept răsplată a primit mâna Megarei, pe care a luat-o de soție.

a fi fată, el a poruncit ca micuța să fie scoasă din palat, dusă pe un munte şi lăsată să moară. N-a fost nici primul, nici ultimul rege care i-a rezervat o asemenea soartă unui nou-născut, după cum vom vedea.

Copila a fost abandonată într-o crăpătură de pe Muntele Parthenion, unde avea cu siguranță să moară. Mai mult, la doar o jumătate de oră după ce un paznic al palatului a lăsat-o acolo, un urs, atras de țipete sau poate de mirosul de om cu care nu era obişnuit, s-a apropiat să cerceteze. Spre norocul fetiței — sau prin grija lui MOROS, soarta care determină totul —, era o ursoaică; mai mult, era o ursoaică ai cărei pui nou-născuți fuseseră mâncați de lupi cu mai puțin de douăzeci şi patru de ore înainte. Instinctul matern încă treaz a făcut-o s-o alăpteze pe copilă în loc s-o mănânce.

Aşa a crescut fetița până a ajuns o creatură a pădurii sfioasă, sălbatică şi rapidă. Nu putem şti dacă se credea urs sau om, nici dacă ştia diferența dintre ele. Ar fi putut rămâne unul dintre acei legendari copii sălbatici adoptați de animale şi respinşi de propria lor specie — un Kaspar Hauser sau un Victor din Aveyron al Greciei antice, un Tarzan sau un Mowgli de sex femeiesc —, dacă într-o bună zi n-ar fi fost văzută de un grup de vânători care au luat-o cu ei. Din fericire pentru ea, erau binedispuşi şi cumsecade. I-au pus numele Atalanta[223] şi au deprins-o tainele întinsului de capcane şi ale uciderii, ale trasului cu arcul şi cu praştia, ale aruncatului cu sulița, ale vânătorii cu sau fără câini, ale urmăririi prăzii şi ale tuturor

[223] Din câte-mi dau seama, numele înseamnă „cu aceeaşi greutate" şi mi se pare ciudat să-i dai cuiva un asemenea nume. Însă poate că i-a fost dat fiindcă vânătorii care au găsit-o o considerau egala bărbaților.

formelor de hăituire şi de distracție cinegetică. Fata le-a egalat şi le-a depăşit rapid priceperea, fiind în stare să îmbine subtilitatea oamenilor cu ferocitatea şi viteza ursoaicei care-o crescuse. Repeziciunea fără pereche şi precizia desăvârşită cu care vâna au făcut din Atalanta o adeptă firească a zeiței castității şi a vânătorii, Artemis, căreia i s-a dedicat cu trup şi suflet.

Într-o zi, Atalanta s-a trezit încolțită de doi centauri, creaturile pe jumătate oameni, pe jumătate cai vestite pentru precizia şi viteza cu care mânuiau arcul. Atalanta a trimis două săgeți care au ajuns la țintă înainte ca vreunul dintre centauri să fi apucat măcar să ridice arcul. I s-a dus vestea peste tot şi, nu după multă vreme, în întraga lume mediteraneană s-au răspândit poveşti despre această fată frumoasă, fidelă lui Artemis, care alerga mai repede şi trăgea cu arcul mai bine decât toți bărbații.

Iar când Artemis a blestemat un regat din vecinătate trimițându-i un mistreț monstruos, care făcea prăpăd printre oameni, recolte şi animale, cea care avea să ridice blestemul avea să fie tocmai Atalanta, cea mai credincioasă slujitoare şi adeptă a zeiței.

Mistrețul din Calidon

Locuitorii şi conducătorii oraşului-stat Calidon din regatul Aetolia, astăzi parte din Tesalia, începuseră de la o vreme să nu-şi mai arate cum trebuie devotamentul față de zeița Artemis. Încă ne aflăm în perioada când era o nesăbuință să neglijezi orice zeitate geloasă şi cu atât mai mult pe zeița castă a lunii. Drept pedeapsă pentru

insulta adusă onoarei şi demnităţii ei, Artemis a trimis în Calidon un mistreţ monstruos[224], cu colţi ascuţiţi ca briciul şi mari cât crengile de copac, precum şi cu o poftă nepotolită de capre, oi, vaci, cai şi copii mici. Fiara călca în picioare recoltele, distrugea viile şi hambarele şi, la fel ca şobolanii din Hamelin ai lui Robert Browning, îi muşca pe copii în leagăne şi sorbea supa chiar din polonicele bucătăreselor. Plus altele şi mai rele. Oamenii de la ţară au alergat îngroziţi între zidurile oraşului şi n-a trecut mult până când a izbucnit foametea.

Oeneus, regele Calidonului, fusese — prin adorarea nemăsurată a lui Dionysos[225] în dauna altor olimpieni — direct răspunzător de mânia lui Artemis, aşa că s-a angajat să găsească tot el mijloacele de a scăpa ţinutul de mistreţul distrugător. A trimis vorbă în toată Grecia şi în Asia Mică.

— Vânătoarea din Calidon o să-nceapă peste o lună. Să ia parte la ea doar vânătorii cei mai buni şi cei mai curajoşi. Răsplata pentru cel care-o să dea lovitura de graţie o să fie dreptul de-a duce acasă trofeele vânătorii: colţii şi blana fiarei. Dar, şi mai important, o să aibă parte de glorie şi de onoare eternă în analele istoriei, drept învingător al Mistreţului din Calidon şi cel mai mare erou al vremii lui.

Mulţi dintre cei care au răspuns chemării lui Oeneus erau foşti argonauţi — printre care şi Iason[226] — plictisiţi

---

224 Acelaşi care îl ucisese pe regele Anceu din Samos înainte să-şi poată gusta vinul.

225 Numele lui înseamnă „omul vinului".

226 Încă nu e clar când anume a avut loc această aventură în viaţa atât de plină a lui Iason. Se presupune că ea s-a petrecut între întoarcerea lui *Argo* şi fuga din Iolcos de după moartea lui Pelias.

de revenirea la monotonia vieții de familie după camaraderia şi emoțiile de care avuseseră parte în expediția de căutare a Lânii de Aur. Grupul de vânători avea să fie condus de fiul lui Oeneus, prințul Meleagru, el însuşi un membru de vază al echipajului de pe *Argo*.

Deşi nu ştia, Meleagru trăia sub un blestem ciudat, şi merită să vorbim despre el, întorcându-ne la ziua când se născuse. Am spus că Meleagru era fiul lui Oeneus, dar pare plauzibil ca şi Ares, zeul războiului, să fi avut un rol în paternitatea lui. După cum am aflat deja, aceasta e una dintre trăsăturile eroilor de atunci. E sigur totuşi că mama lui era regina lui Oeneus, ALTEEA, care cobora la rândul ei dintr-o distinsă familie regală, cunoscută sub numele de THESTIAZI, de la numele lui THESTIOS, tatăl lor. Alteea a avut patru frați, o soră puțin cunoscută pe nume HYPERMNESTRA[227], şi o alta pe nume Leda, a cărei experiență cu un Zeus deghizat în lebădă urma să inspire mulți artişti din epocile ulterioare. Povestea ei rămâne pentru altă dată. Atenția ni se îndreaptă acum spre Alteea, care s-a împreunat cu Oeneus (sau poate cu Ares), iar după nouă luni l-a născut pe Meleagru.

A fost un travaliu complicat, iar Alteea a căzut într-un somn profund din cauza eforturilor. Bebeluşul stătea în pătuțul de lângă foc şi gângurea. Mama dormea mai departe.

În această scenă paşnică şi-au făcut apariția cele trei Parce sau Moire. Era posibil ca acest copilaş — care poate că era al lui Ares — să aibă un viitor important şi era treaba Parcelor să-l decidă în felul lor obişnuit.

---

[227] Potrivit lui Robert Graves, numele ei înseamnă „pețire excesivă".

Clotho a tors firul vieții lui Meleagru şi a declarat că băiatul va fi nobil. Lachesis l-a depănat, scoțându-l de pe suveica lui Clotho. Ea a prezis că Meleagru va fi socotit viteaz de toți cei care-l vor cunoaşte. Atropos a tăiat firul vieții şi a anunțat că, orice-ar fi prezis surorile ei, ştia că băiatul va trăi doar atât timp cât buşteanul din mijlocul vetrei va rămâne nemistuit de flăcări.

— Ce vrei să spui? au întrebat Lachesis şi Clotho.

— Când buşteanul ăla o să ardă şi n-o să mai rămână nimic din el, o să se isprăvească şi cu Meleagru, fiul lui Ares, al lui Oeneus şi al Alteei!

Toate trei au chicotit mulțumite şi s-au făcut nevăzute în aerul nopții, cântând:

Viața micului Meleagru se va risipi întocmai ca fumul
Când din lemnul sorții sale va rămâne numai scrumul.

Alteea a făcut ochii mari. Oare chiar auzise cuvintele astea sau fusese doar un vis nebunesc? S-a dat jos din pat şi s-a apropiat de foc. În mijlocul vetrei se vedea într-adevăr un buştean mare. Flăcările se mişcau în jurul lui, dar încă nu reuşiseră să-l aprindă cu adevărat. În imaginația înfierbântată a Alteei, buşteanul semăna, ca formă şi mărime, cu un nou-născut. Cu Meleagru al ei! A tras afară buşteanul şi i-a dat drumul repede într-un vas de bronz plin cu apă care se încălzea lângă foc. Flăcările s-au stins cu un sfârâit. Bebeluşul a gângurit fericit în leagăn.

Ce putea să facă acum? A înfăşurat buşteanul într-un scutec şi a coborât în grabă într-una dintre încăperile nevizitate şi nefolosite din beci, o încăpere cu pământ pe jos, unde a putut să îngroape adânc buşteanul. Fiul ar fi

putut să-i moară în cinci minute dacă n-ar fi făcut nimic. Aşa, putea să trăiască veşnic!

Aşadar, dincolo de zidurile ce împrejmuiesc palatul din Calidon al regelui Oeneus şi al reginei Alteea, un mistreț pradă în voie şi distruge totul în cale. Moştenitorul lor, înaltul, puternicul, nobilul şi viteazul prinț Meleagru — acum bărbat în toată firea —, locuieşte cu ei, aidoma celor şase surori — GORGE, MELANIPPE, EURYMEDEA, Deianira[228], MOTHONE şi PERIMEDE — şi celor patru unchi ai săi, thestiazii: TOXEUS, EVIPPUS, PLEXIPPUS şi EURYPYLUS. Thestiazii sunt vânători excelenți, însă îşi dau seama că, dacă vor să încolțească şi să prindă o pradă uriaşă şi monstruoasă cum e Mistrețul din Calidon, au nevoie de toți membrii grupului de vânători care au răspuns chemării lui Oeneus.

Dar — asta cine-o mai fi? — unchii izbucnesc în râs când o femeie înaltă, îmbrăcată în piei de animale, cu un arc pe umăr şi ogari la picioare, intră în palat şi aruncă o suliță în perete ca să-şi revendice dreptul de-a lua parte la vânătoare.

Lui Meleagru i-a fost de-ajuns să-i arunce o privire acestei fete — zveltă, aprigă, arămie, bine făcută şi frumoasă — ca să se îndrăgostească pe loc de ea.[229]

— Dacă vrea să vină, n-am nimic împotrivă.

Unchii lui Meleagru hohotesc disprețuitor.

— Fetele nu pot s-arunce, spune în zeflemea Toxeus.

---

228 Acea Deianira care avea să joace un rol fatidic în viața şi moartea lui Heracle.

229 Dar Meleagru e deja însurat cu o fată foarte frumoasă pe nume CLEOPATRA (fără legătură cu cea pe care o ştim cu toții), fiica prințului IDAS şi a prințesei MARPESSA.

— Fetele nu pot să alerge-n linie dreaptă fără să se lovească de copaci sau să se-mpiedice, pufneşte Evippus.

— Fetele nu pot să tragă cu arcul fără să li se rupă coarda şi să le plesnească-n faţă, zâmbeşte afectat Plexippus.

— Fetele nu sunt destul de tari de înger ca să ucidă, spune sarcastic Eurypylus.

— Să vedem, rosteşte Atalanta, iar la auzul vocii ei joase, vibrante, şi totuşi atrăgătoare, Meleagru se îndrăgosteşte şi mai mult.

Atalanta a ajuns la fereastră.

— Copacii ăia trei. Care dintre noi reuşeşte să-nfigă primul o săgeată în trunchiul fiecăruia?

Unchii o însoţesc la fereastră şi-i urmăresc privirea până la trei plopi îndepărtaţi, care tremură în bătaia vântului.

— Poţi să dai semnalul, îi spune Atalanta lui Meleagru.

Meleagru ridică braţul şi-l lasă brusc jos.

— Liber la tras! strigă el.

Thestiazii se bulucesc să-şi ia săgeţi din tolbe şi să întindă corzile, dar…

Vâjjj, vâjjj, vâjjj!

Trei săgeţi zboară într-o clipită din arcul Atalantei, care stă acum cu spatele la fereastră, cu braţele încrucişate şi cu un zâmbet batjocoritor pe faţă. Meleagru şi unchii i se uită peste umăr, spre copaci. În fiecare dintre cele trei trunchiuri de plop tremurător stă înfiptă o săgeată — chiar în centru.

În graba nebună de-a trage repede, Plexippus n-a ţinut bine arcul, care i-a căzut cu zgomot pe jos. Nu-i place deloc să arate ca un copil nepriceput.

— Ah, dar puterea, mormăie el. Ce-i al tău e al tău, ai ochi buni şi mâini iuți, dar mistrețul ăsta e rău şi puternic. O femeie n-ar putea spera să…

Nimeni n-o să descopere vreodată ce a vrut să spună. Căci rămâne fără glas şi răsuflare, trezindu-se brusc luat pe sus. Atalanta l-a cules şi l-a ridicat deasupra capului de parcă n-ar fi fost mai greu decât un pisoi.

— Unde să-l arunc? îi întreabă ea pe ceilalți. Pe fereastră sau în foc?

Ceilalți se învoiesc repede s-o lase să ia parte la vânătoare. Numai că acum supărarea se împrăştie printre toți vânătorii. Frații cei mândri nu ştiu, spre deosebire de noi, că Artemis nu şi-a trimis doar Mistrețul în Calidon, ci şi pe cea mai îndârjită adoratoare, Atalanta, ca s-o reprezinte la vânătoare. Cu ajutorul Atalantei, Artemis are de gând să semene cât mai multă vrajbă cu putință în rândul vânătorilor. Nu se ştie nici în ziua de azi în ce măsură este Atalanta un emisar în cunoştință de cauză al zeiței sau un agent involuntar al voinței sale.

Meleagru cel îndrăgostit lulea n-a avut deloc succes la această fată care era, cu vorbele lui Edith Hamilton, „prea băiețoasă pentru o fată şi prea feminină pentru un băiat". Ca adeptă devotată a lui Artemis, Atalanta avusese grijă să le întoarcă spatele băieților şi iubirii. Cu toate acestea, l-a acceptat pe Meleagru ca însoțitor, iar pentru un tânăr atât de amorezat, vecinătatea emoționantă a frumoasei vânătorese era mai bună decât nimic.

Sursele clasice numesc minimum cincizeci de membri ai grupului de vânători care se strâng în jurul lui Meleagru şi al celor patru thestiazi. La fel ca la foaia de parcurs a lui *Argo*, sursele vădesc şi aici multă derută şi

inconsecvență, poate chiar şi o doză de snobism din partea familiilor greceşti de mai târziu, care voiau să susțină că se trăgeau din aceşti eroi.

Pe lângă Iason, grupul de foşti argonauți prezenți la vânătoare îi mai include pe verii lui Meleagru, gemenii cereşti Castor şi Polydeuces; pe viteazul Pirithous, regele lapiților; pe înțeleptul Nestor din Pylos şi pe neobosiții frați Peleu şi Telamon; pe ospitalierul Admetos, prietenul lui Heracle şi uneori iubitul lui Apollo; în fine, pe Asclepius, maestrul fără pereche al artelor medicale. Până şi marele Tezeu e acolo, atras atât de legătura cu Pirithous, cât şi de dependența de pericole extreme care-i uneşte de fapt pe toți. O asemenea concentrație de eroi nu va mai fi văzută din nou în lume până la Războiul Troian.

Şi sunt cu toții bărbați, în afară de Atalanta.

Vânătoarea din Calidon

Oeneus a ținut nouă nopți de ospăț şi veselie ca să-i întâmpine şi să le mulțumească vitejilor eroi, vânători şi războinici care răspunseseră chemării lui. În dimineața celei de-a zecea zile, s-au strâns cu toții lângă palat, cu ogarii foindu-li-se la picioare, cu pajii încheindu-le armurile, cu grăjdarii strângând chingile cailor, cu slujitorii oferindu-le cupe de vin fiert. Uralele locuitorilor aflați la loc sigur între zidurile Calidonului s-au transformat într-un vuiet de recunoştință, încurajare, admirație şi mândrie, în timp ce alaiul ieşea pe poarta principală. Câteva căruțe pline cu sulițe, securi, ghioage şi săgeți de

rezervă alcătuiau ariergarda grupului de vânători care se îndreptau spre zona părăsită şi prădată.

Nu se mai văzuse şi nu se mai vorbise vreodată de un mistreț atât de mare, darămite să fie urmărit şi răpus. Pe când mergeau prin ținut, vânătorii vedeau grozăvii din ce în ce mai mari. Fiecare lan de porumb era călcat în picioare, fiecare vie smulsă din pământ, fiecare pui, câine, pisică, viței, capră şi oaie aveau gâtul spintecat şi mațele lăsate la soare — dacă bietele creaturi fuseseră masacrate de foame sau de plăcere, vânătorii oripilați nu ştiau. O sută de mistreți de mărime normală n-ar fi putut să provoace asemenea distrugeri.

Meleagru şi unchii lui puseseră la cale un plan. La câțiva kilometri spre nord se găsea un hambar dărăpănat. Dacă vânătorii se răsfirau în linie, bătând din picioare şi agitând torțe aprinse, puteau să-l împingă uşor pe mistreț în direcția aceea, să folosească plase şi foc, iar în cele din urmă să-l prindă în locul unde se întâlneau cele două ziduri rămase în picioare ale hambarului. Era locul unde puteau să-l ucidă.

— O să fie ca scena unui amfiteatru, iar porcul o să fie eroul nostru tragic, a spus Meleagru.

Unchii şi vânătorii cei mai vârstnici au încuviințat din cap.

A fost nevoie de toată dimineața şi de o bună parte din după-amiază până să-l încercuiască pe mistreț şi să-l scoată din ascunzătoare. Au făcut tot tărăboiul din lume — urlete, chiote şi izbiri ale sulițelor de scuturi —, dar n-a simțit nimeni că, deşi silit să se îndrepte spre hambar, mistrețul ar fi fost cât de cât speriat. Din când în când se întorcea, ieşea la atac şi se repezea la câțiva

vânători din linia răzleţită, care se speriau groaznic, după care se întorcea spre hambar cu paşi mărunţi, cu colţii plecaţi şi scoţând un guiţat care semăna cu un râs de triumf şi de batjocură.

— Ori de câte ori face asta, e vital ca linia să reziste! a poruncit Oeneus.

„Îi vine uşor să vorbească, sus pe cal şi mult în spatele liniei", şi-a zis Atalanta şi s-a uitat cu dispreţ la rege cum bea zdravăn dintr-un corn cu vin. Lângă ea, Meleagru a părut că ghicise la ce se gândea.

— Bătrânul nu e războinic, dar se pricepe să administreze, a spus el. A adus pacea şi belşugul în ţinut.

— Până când a uitat de marea zeiţă Artemis, a zis Atalanta.

— Mă rog, da… Ia uite, sus şi în faţă! Dă roade, planul dă roade!

Şi ce să vezi? Mistreţul s-a îndreptat încet — mai oprindu-se, mai pornind din nou — spre hambarul dărăpănat. Vânătorii i-au auzit copitele mici mergând şi alunecând la contactul cu lespezile de piatră. Prinzând încredere, ogarii din primul rând şi-au întins capetele spre el mârâind, cu colţii dezgoliţi şi salivând. La auzul şi la vederea lor, frica de Hades ar fi cuprins pe oricine, însă pe mistreţ n-au făcut decât să-l trezească la realitate. Brusc şi cu o viteză de negândit, fiara s-a repezit în faţă, cu capul plecat. S-a oprit sub falca ogarului din faţă, iar colţul lui stâng a pătruns prin gâtul câinelui şi i-a ieşit prin craniu.

Mistreţul a lovit din nou cu capul plecat. De data asta l-a străpuns pe al doilea ogar şi i-a scos maţele pe afară.

Al treilea, al patrulea şi ceilalți ogari din haită n-au mai avut nevoie de altă invitație ca să scoată un ditamai urletul de groază şi s-o ia la sănătoasa, ascunzându-se tremurând printre picioarele stăpânilor.

Acum a fost rândul vânătorilor să se pregătească de înfruntarea mistrețului. Fiara avea bucăți de carne şi smocuri de păr atârnate de vârfurile colților, iar țepii părului aspru îi erau muiați în sânge. Ochii — a jurat toată lumea după aceea — îi ardeau ca nişte cărbuni aprinşi. Puternica lor lumină roşu-portocalie s-a ațintit pe rând asupra fiecărui bărbat şi a singurei femei care se apropiau de el.

— Acum, acum e momentul! a strigat Meleagru, aruncând o plasă de vânătoare pe mistreț.

Fiara era pe jumătate prinsă în plasă, dar îndeajuns de furioasă ca să se rostogolească, să dea din picioare şi să smucească din cap ca să se elibereze. Era prima dată când manifesta un cât de mic semn de slăbiciune, iar priveliştea le-a dat şi mai mult curaj vânătorilor. Cu răcnete şi urlete aprige, eroii s-au aruncat unul după altul — cu securea, cu sabia, cu sulița şi cu hangerul — asupra fiarei scoase din minți. Instinctul acesteia era să încerce să spintece vintrele şi burțile. În jur se vedeau mațe şi organe genitale spintecate. Sângele era pretutindeni. Vrednice de milă erau strigătele vitejilor eroi care se aruncau asupra fiarei şi-şi găseau moartea.

Niciunul n-a fost mai neînfricat decât PELAGON, HYLEU, HIPPAUS şi ENAESIMUS, primii care au dat atacul şi au fost făcuți bucăți pe loc. Peleu a aruncat o suliță dintre arborii pitici în care se ascunsese, însă n-a făcut decât să-l nimerească şi să-l rănească de moarte pe

EURYTON, regele Phthiei şi unul dintre cei mai loiali argonauți.

A fost, la figurat, dar şi la propriu, ca la abator.

Descurajați deja la vederea atâtor viteji răpuşi, vânătorii au văzut în moartea accidentală a lui Euryton un semn de rău augur şi au început să se gândească să renunțe. Simțind victoria, mistrețul şi-a ridicat capul, a adulmecat câteva clipe şi s-a năpustit spre Nestor, regele Pylosului care, deşi abia de vârstă mijlocie, avea deja renumele celui mai înțelept bărbat din întreaga lume. Atât de înțelept, încât şi-a dat seama că văicărelile şi țipetele nu aveau să-i folosească la nimic, aşa că a rămas nemişcat şi şi-a ridicat ochii spre cer.

Atalanta s-a ivit din spatele lui şi a strigat:

— Aruncă-te la pământ, Nestor! La pământ — *acum*!

Nestor s-a aruncat pe burtă chiar când o săgeată a zburat din arcul Atalantei, a trecut prin locul unde cu doar o clipă mai devreme fusese inima lui Nestor şi a străpuns gâtul mistrețului în atac.

ALCON, fiul impetuos al regelui Hippocoön din Amykles şi deopotrivă al lui Ares, zeul războiului, s-a ridicat în picioare, agitându-şi sulița. Cu fața spre tovarăşii lui, le-a strigat:

— Mai mare ruşinea, fraților! Asta nu-i treabă de femeie. Hai să arătăm lumii ce poate face un bărbat!

S-a întors la timp ca să vadă mistrețul cu săgeata Atalantei înfiptă în gât cum îşi lasă capul în jos ca să atace. Nici n-a apucat Alcon să-şi îndrepte sulița că fiara s-a aruncat asupra lui. Ambii colți i-au spintecat burta. Apoi mistrețul şi-a ridicat capul şi a efectuat un soi de dans oribil, trăgând sălbatic de Alcon în toate direcțiile,

cu colții deschizându-i tot mai mult pântecul, până când mațele şi tot ce era înăuntrul bietului tânăr au căzut pe jos şi au format un cerc roşu şi cleios pe lespezile de piatră din hambar.

Doar Meleagru a rămas nemişcat cât timp animalul monstruos a aruncat cadavrul lui Alcon din colți şi a bătut pământul cu copita, gata de un nou atac. Când mistrețul s-a repezit înainte, Meleagru s-a lăsat să alunece în jos pe partea stângă şi, de la pământ, s-a pregătit să arunce cu brațul drept. Mistrețul a prins mişcarea şi a scos un răget de furie. Meleagru şi-a aruncat sulița dintr-o parte şi în sus — direct în gura deschisă a mistrețului. Vârful suliței i-a străpuns partea de sus a craniului, ieşind pe partea cealaltă plin de sânge şi de creieri. Fiara uriaşă s-a zguduit şi a căzut moartă la pământ, pe sângele şi printre măruntaiele victimelor.

Oeneus a coborât de pe cal pe jumătate beat şi şi-a îmbrățişat fiul.

— Meleagru, băiatul meu. Cât de frumos ți-ai cinstit familia! Tu l-ai răpus, al tău să fie şi trofeul. Hai, jupoaie creatura, ia-i colții şi pe urmă adu-le înapoi la palat, unde-o să chefuim şi-o să închinăm tot vinul în sănătatea ta!

Meleagru s-a întors cu fața spre vânătorii care supraviețuiseră, care chiar atunci îşi făceau palmele căuş şi beau sângele care țâşnea din rănile mistrețului.

— Blana şi colții trebuie să fie ai Atalantei! a rostit el. Ea a dat prima lovitură. Fără săgeata ei trasă unde-a trebuit, monstrul ar fi în viață, iar noi am fi hrană pentru ciori şi vulpi. Trofeele sunt ale ei.

Unchii lui Meleagru au venit în față. Thestiazii nu fuseseră tocmai în prim-planul vânătorii, însă simțul

onoarei familiale şi mândria masculină le-au dat ghes să vorbească.

— Vrăjitoarea asta e o intrusă, a spus Toxeus.

— O fecioară cu mintea vraişte, care-a prins o lovitură norocoasă, a spus Eurypylus.

— Onoarea răpunerii trebuie să-i revină casei lui Thestios, a spus Evippus.

— Locul femeii e la vatră, în harem sau acasă, nu la vânătoare, a spus Plexippus.

— Vă mai spun o dată, premiul e-al Atalantei, a zis Meleagru. Iar hotărârea o iau eu, nu voi.

Plexippus s-a apropiat de stârvul mistreţului. A scos un cuţit şi a început să taie în jurul unui colţ.

— Lasă-l! a strigat Meleagru.

Toxeus şi-a ridicat arcul.[230]

— Dă-te la o parte, nepoate. Dacă nu prezinţi tu trofeul familiei, şi-l ia familia singură.

Cu un urlet de furie, Meleagru a scos un cuţit de la cingătoare. Cuţitul a zburat direct în ochiul lui Toxeus.

Înainte ca acesta să cadă mort la pământ, Meleagru apucase să înfigă o sabie în Plexippus şi să-i taie gâtul lui Eurypylus. Singur Evippus rămăsese în viaţă.

La vederea mâniei sângeroase din ochii lui Meleagru, Evippus a lăsat să cadă sabia pe care se chinuise s-o scoată din teacă.

— Cruţă-mă, dragă nepoate! l-a implorat el. Gândeşte-te la maică-ta. E sora mea. Nu poţi să-i răpeşti patru…

Înnebunit şi de iubirea pentru Atalanta, şi de uciderі, Meleagru n-a mai avut timp pentru îndurare. L-a

[230] Toxeus înseamnă de fapt „arcaş“, de unde „toxofilia“, adică dependenţa de tras cu arcul.

lovit pe bătrân cu genunchiul în vintre. Evippus s-a îndoit de durere, iar Meleagru l-a prins de cap şi l-a răsucit o dată, de două ori, de trei ori înainte ca zgomotul gâtului frânt să-i dea de ştire că şi ultimul dintre unchii lui murise.

Atalanta a suspinat îndurerată şi a făcut cale întoarsă.

Femeile, copiii, preoții, laşii, negustorii şi oamenii mai în vârstă din oraş şi de la palat veneau acum cu toții să vadă corpul fără viață al mistrețului. Când a sosit regina Alteea, şi-a văzut fiul, pe Meleagru, pradă unui amestec de triumf şi năuceală, între cadavrele celor patru frați ai ei.

Scoasă din minți de durere şi arzând de dorința de-a se răzbuna, Alteea s-a întors în fugă la palat. A coborât valvârtej în pivniță, până a ajuns în cele din urmă la încăperea părăsită unde îngropase buşteanul în ziua când i se născuse fiul. Meleagru avea să trăiască, profețiseră Atropos şi celelalte Moire, cât timp buşteanul nu avea să fie mistuit de foc. Însă acum Alteea era de neînduplecat: după ce-i ucisese pe dragii ei frați, Meleagru îşi refuzase cu mâna lui dreptul de-a mai trăi fie şi o clipă.

A scormonit în pământ şi a scos la iveală buşteanul încă înfăşurat în ce rămăsese din pătura de lână în care-l învelise cu atâția ani în urmă.

Viața micului Meleagru se va risipi întocmai ca fumul
Când din lemnul sorții sale va rămâne numai scrumul.

Alteea a dat fuga în bucătărie, unde zi şi noapte ardea un ditamai focul. Şi-a ridicat privirile şi a văzut că peste deschizătura din podeaua sălii de banchet fusese

suspendat un proțap uriaş exact deasupra flăcărilor. În el avea să fie înfiptă carcasa jupuită şi golită de măruntaie a mistrețului, care avea să fie friptă încet pentru ospăț.

Încă pradă furiei, Alteea a scos buşteanul din resturile de pătură şi l-a aruncat în mijlocul focului.

În clipa când a văzut că lemnul vechi scânteiază şi e cuprins de flăcări, Alteea a regretat ce făcuse. A încercat să găsească o cale de a-l scoate, însă căldura era prea mare. Nu avea cum să ia buşteanul din foc fără să se ardă ea însăşi.

Dar poate că doar visase discuția şoptită dintre cele trei Parce cu mulți ani în urmă, şi-a spus ea. Se convinsese de fapt de mult că asta se întâmplase. Prevestirile Moirelor nu erau pentru urechile muritorilor. N-ar fi vorbit nici în ruptul capului între ele dac-ar fi putut să le audă cineva. Totul fusese doar în imaginația ei.

Nu-i aşa?

S-a mângâiat pe obraz cu pătura ferfeniță.

Nu-i aşa?

Alteea s-a întors şi a alergat afară, atrasă de nişte presimțiri profunde şi cumplite către strigătele de groază care veneau dinspre hambarul dărăpănat unde se aflau corpul fără viață al Mistrețului din Calidon şi ale atât de multor eroi, printre care şi frații ei.

Când a ajuns, a dat cu ochii de fiul ei, Meleagru, care alerga, sărea şi urla de durere, cu un glas care semăna oribil cu guițatul mistrețului monstruos.

— Ard! Ard! a răcnit el. Ajută-mă, mamă! Ajută-mă!

Toți cei de față s-au dat înapoi derutați şi temători văzându-l pe acest tânăr viteaz cum cade pradă atât de

neaşteptat nebuniei. Nu-l atingea nicio flacără şi totuşi urla şi se zvârcolea în toate părțile, căzând la pământ şi rostogolindu-se întruna, de parcă ar fi fost mistuit de-adevăratelea de limbile unui foc aprins şi dogoritor. În cele din urmă, răcnetele i s-au preschimbat în plânsete, iar plânsetele, într-un oftat cutremurător, după care tânărul a tăcut pentru totdeauna. Când sufletul i-a părăsit corpul, acesta din urmă s-a înnegrit, s-a carbonizat şi s-a făcut cenuşă purtată de vânt, iar în urmă n-a mai rămas decât amintirea rămăşițelor pământeşti ale mândrului şi chipeşului Meleagru.

Plângând în hohote şi pradă deznădejdii, Alteea a alergat înnebunită în pădure.

Au găsit-o după trei ore, atârnând de o creangă de copac şi cu mâinile încleştate pe resturile unei pături vechi. Înainte să se spânzure, îşi rupsese singură carnea de pe obraji, într-atât de mare îi fusese suferința.

Toată această serie de întâmplări nefericite a avut loc, dacă ții minte, din cauză că regele Oeneus neglijase s-o venereze corespunzător pe Artemis. Pedeapsa ei a fost ca mai întâi să trimită un mistreț care a făcut prăpăd în ținut şi aproape că i-a distrus regatul lui Oeneus, iar apoi s-o pună pe Atalanta să semene discordie în familia regelui şi printre vânătorii care i-au sărit în ajutor. Vânătoarea propriu-zisă a pricinuit moartea câtorva zeci de eroi aleşi, înaintea izbucnirilor duşmănoase care au provocat măcelărirea cumnaților lui Oeneus, criza şi moartea stranie a fiului său, Meleagru, şi sinuciderea înspăimântătoare a soției lui, Alteea. Însă Artemis nu s-a oprit aici. Ea le-a transformat pe meleagride — surorile jelitoare ale lui Meleagru: Melanippe, Eurymede, Mothone

şi Perimede — în bibilici care de atunci încoace cloncăne şi îşi plâng fratele neîncetat.[231]

Cu toate acestea, celelalte două fiice ale Alteei şi ale lui Oeneus au fost cruțate de Artemis. Ele au fost Gorge şi Deianira, cărora Moros, soarta, le rezervase un rol important în anii eroici care aveau să vină.[232]

Încheindu-şi misiunea, Atalanta a părăsit regatul îndurerat şi urgisit al Calidonului şi nu s-a mai întors niciodată.

Întrecerea de alergări

Datorită rolului triumfător pe care-l jucase în vânarea Mistrețului din Calidon, numele Atalantei s-a făcut cunoscut peste tot. El a ajuns şi la urechile tatălui ei, regele Schoeneus. Acesta avusese cruzimea de-a o lăsa să moară pe un munte, dar acum a reprimit-o la palat cu toată bucuria. Se prea poate să fi fost primul părinte crud, abuziv şi nepotrivit care şi-a recunoscut copilul după ce acesta a ajuns bogat sau celebru, dar cu siguranță nu avea să fie şi ultimul.

— Draga mea copilă, a spus el, desfăcându-şi brațele ca să-i arate mărimea regatului, toate astea o să fie ale tale.

— Serios? a făcut Atalanta.

— Mă rog, ale soțului tău, normal, a zis Schoeneus.

Atalanta a clătinat din cap.

---

231 Şi astăzi există specii de bibilică şi de curcan care au denumirea ştiințifică de „meleagride".

232 Vezi povestea lui Heracle pentru destinul Deianirei. Sora ei, Gorge, a avut un copil cu propriul ei tată, Oeneus, iar copilul a crescut şi a luat parte la Războiul Troian.

— N-o să mă mărit niciodată.

— Dar gândeşte-te! Eşti singurul meu copil. Dacă nu te măriți şi nu faci copii, regatul încape pe mâna străinilor.

Devotamentul pe viață al Atalantei pentru Artemis şi obiecțiile — tot pe viață — împotriva căsătoriei nu i se schimbaseră.

— O să mă mărit, a spus ea, doar cu bărbatul care o să poată…

A căzut pe gânduri. Trăgea formidabil cu arcul, dar nu era exclus să existe undeva un bărbat care s-o întreacă. Era valabil şi pentru aruncarea suliței sau a discului şi pentru călărie. Care era lucrul la care nu putea s-o întreacă niciun bărbat? A, da! Găsise.

— O să mă mărit doar cu bărbatul care o să alerge mai repede decât mine.

— Foarte bine. Aşa să fie.

Atalanta era în siguranță. Viteza ei nu putea fi egalată de nimeni.[233]

— A, iar pețitorii care acceptă provocarea şi pierd trebuie să moară, a adăugat ea.

Schoeneus şi-a mormăit aprobarea şi a aranjat să se împrăştie vestea.

Mari erau faima şi frumusețea Atalantei, mare valoarea regatului lui Schoeneus şi mare convingerea multor tineri aleşi, supli şi rapizi că nicio femeie nu-i putea întrece. Mulți au bătut drumul până în Arcadia: cu toții au fost înfrânți şi ucişi. Mulțimii îi plăcea la nebunie.

Într-o bună zi, printre spectatori s-a găsit şi un tânăr pe nume HIPPOMENE. Acesta a văzut cum un prinț din

---

[233] Şi nici nu a fost, până la Ahile…

Tesalia se întrece la alergare cu Atalanta, pierde şi e dus să i se taie capul. Mulțimea s-a bucurat când capul i s-a rostogolit pe jos, dar Hippomene nu s-a putut gândi decât la Atalanta. La repeziciunea ei imposibilă. La picioarele lungi şi zvelte. La părul care-i cădea pe umeri. La încruntătura aspră de pe chipul ei frumos.

Se îndrăgostise şi ținea morțiş s-o cucerească. Dar cum s-o facă? Nu era un alergător grozav — prințul care tocmai îşi pierduse capul fusese mult mai rapid, dar când Atalanta trecuse linia de sosire el nici măcar nu se vedea.

Hippomene s-a îndreptat spre un templu al Afroditei, a îngenuncheat în fața statuii zeiței şi i s-a rugat fierbinte.

Statuia a părut să se mişte, iar lui Hippomene i s-a părut că aude o voce şoptindu-i la ureche:

— Caută în spatele altarului şi ia ce găseşti acolo. Foloseşte-le ca să câştigi întrecerea.

Hippomene a deschis ochii. Mirosea puternic a tămâie. Oare i se suise fumul la cap şi-l făcuse să-şi închipuie glasul Afroditei? Era singur în templu; şi pesemne că nu făcea nimic rău dacă se uita în spatele altarului.

Ceva a lucit în întuneric. Hippomene a întins o mână şi a scos la iveală unu, două, *trei* mere de aur.

— Mulțumesc, Afrodita, mulțumesc, a şoptit el.

A doua zi, Atalanta l-a privit pe următorul tânăr îndeajuns de nesăbuit ca s-o provoace la întrecere, următorul mieluşel pentru tăiere.

„Ce păcat", şi-a spus ea, „e un băiat arătos. Un Apollo tânăr. Dar şi cam prostuț, fiindcă şi-a atârnat un săculeț peste umăr. Chiar nu ştie cât o să-l încetinească asta? Mă rog…"

S-a ghemuit şi a aşteptat semnalul de start.

Hippomene a plecat după ea cât a putut de repede. Stilul lui de alergare era oricum mediocru, dar din cauza săculeţului cu mere care-i sălta lângă umăr ajunsese suficient de caraghios ca să-i facă pe cei din mulţime să râdă în hohote. Iar hohotele au crescut când concurentul a început să cotrobăie prin săculeţ.

— Ia uitaţi, s-a gândit să ia prânzul! a strigat cineva.

Hippomene a scos un măr şi i-a dat drumul pe jos în faţă. Mărul a pornit pe pista de alergări şi i-a luat-o înainte Atalantei, care a sprintat după el şi l-a cules de jos.

Ce frumos, şi-a spus ea, întorcându-l în mână. Un măr de aur! Ca merele pe care le oferise Gaia lui Zeus şi Herei ca dar de nuntă. Merele din Grădina Hesperidelor. Sau poate că acesta crescuse în mărul sacru al Afroditei din Cipru, mai ştii? Atalanta şi-a ridicat privirile şi l-a văzut pe Hippomene trecând în fugă pe lângă ea. „Îi vin eu de hac şi lui", a mormăit ea pentru sine şi a ţâşnit din nou.

Într-adevăr, n-a trecut mult până l-a depăşit. Tocmai începuse să simtă greutatea mărului din mână, când un *altul* s-a rostogolit pe lângă ea. S-a aplecat din nou să-l ridice; din nou a ajuns-o şi Hippomene din urmă; şi tot din nou ea l-a depăşit la loc fără mari eforturi.

Celui de-al treilea măr Hippomene i-a dat drumul cu bună ştiinţă de-a curmezişul pistei, ca să treacă prin faţa Atalantei şi să iasă de pe culoarul de alergare. Atalanta i-a observat lucirea şi a pornit repede după el. Blestematul de măr se oprise într-o tufă de acacia. Ţepii ei au zgâriat-o şi i s-au prins în păr când a luat mărul. Acum avea trei mere de aur. Ce minune! Dar uite că tinerelul ăla afurisit trecuse iar pe lângă ea. S-a întors şi a alergat după el.

A fost prea târziu! Incredibil, dar adevărat. Mulțimea a urlat când Hippomene a trecut linia de sosire cu brațele ridicate, după care s-a împleticit şi s-a îndoit din şale, cu mâinile în şolduri, gâfâind şi tremurând de oboseală.

Atalanta a obținut un onorabil — dar şocant — loc doi.

Ținea prea mult la onoare ca să-şi ia cuvântul înapoi, aşa că nu peste multă vreme s-a măritat cu Hippomene. Puteți spune că a fost mâna Afroditei, puteți spune că a fost iubire — e cam acelaşi lucru —, dar Atalanta s-a trezit că ține din ce în ce mai mult la Hippomene, până când s-a putut spune cu siguranță că-l iubea cu aceeaşi ardoare cu care o iubea el. Au avut un fiu, PARTHENOPEU, care a crescut şi a ajuns să fie unul dintre cei Şapte împotriva Tebei.[234] Şi totuşi viața şi căsnicia lor aveau să se termine ciudat.

Se pare că Hippomene a neglijat să-i mulțumească aşa cum s-ar fi cuvenit Afroditei pentru că-l ajutase s-o cucerească pe Atalanta. Drept pedeapsă, zeița i-a făcut pe amândoi să cadă pradă destrăbălării şi poftelor trupeşti în timp ce vizitau un templu ridicat în cinstea zeiței CYBELE.[235] Neputând să reziste ispitei, cei doi au făcut dragoste nebuneşte pe podeaua templului. Scandalizată, Cybele i-a transformat pe amândoi în lei. Poate că pedeapsa nu pare atât de aspră, câtă vreme leii sunt regii junglei şi stau foarte bine în lanțul trofic;

---

234 Vezi povestea lui Oedip (p. 382). În majoritatea surselor, Parthenopeu era văzut ca un tânăr cu părul lung, excelent alergător de viteză şi nespus de frumos, ca mama lui. El joacă rolul unei figuri eroice în *Tebaida* lui Statius.

235 Cybele era o zeitate frigiană asociată atât cu Artemis, cât şi cu Gaia.

însă pentru greci asta era cea mai tristă soartă rezervată îndrăgostiților, întrucât credeau că leii şi leoaicele nu puteau să se împerecheze între ei. Potrivit convingerii lor, puii de leu se năşteau doar din împerecherea leilor cu leoparzii. Aşa că Atalanta şi Hippomene au fost sortiți să-şi ducă zilele trăgând carul lui Cybele, înhămați aproape unul de celălalt, dar refuzându-li-se pentru totdeauna plăcerea sexului.

OEDIP

Oracolul vorbește

Grecii credeau că primul oraş-stat sau polis din lume a fost Teba din Beoția.[236] Familia lui Cadmus, eroul ei întemeietor, putea să se laude că-l număra printre membrii săi pe singurul zeu olimpian prin vinele căruia curgea sânge de muritor. Era o familie notorie pentru crimele, blestemele şi războaiele dinastice pustiitoare care duseseră la o ruinare catastrofală, timp de generații întregi, la nivelul celei a lui Tantal şi a blestematei case a Atrizilor. Dacă aceşti conducători nu-şi puneau copiii în tigaie, îi sacrificau; cât despre cei care ajungeau totuşi la vârsta adultă, dacă nu aveau relații incestuoase cu părinții lor, îi ucideau.[237]

Ca să vorbim biblic, Cadmus şi HARMONIA au zămislit-o pe Semele, care a explodat şi l-a zămislit pe Dionysos, fiul ei şi al lui Zeus. Cadmus şi Harmonia le-au mai avut pe Agave, Autonoë şi Ino. Agave l-a născut pe PENTHEUS, care a fost făcut bucăți de toate cele trei surori, inclusiv de mama lui — o soartă urzită ca pedeapsă de zeul Dionysos pentru faptul că femeile n-au cinstit-o cum se cuvine pe Semele, mama lui şi totodată sora

---

236 Întemeierea Tebei este povestită în *Mythos* (p. 271).

237 Povestea lui Tantal e relatată în *Mythos* (p. 314); soarta casei Atrizilor ține de povestea Războiului Troian.

lor.[238] După cum am văzut în preambulul poveştii lui Iason, Ino i-a născut pe Learchus şi Melicertes, a încercat să provoace sacrificarea lui Phrixus şi Helle şi a fost în cele din urmă transformată în Leucothea, zeița albă a mării.

Pe lângă cele patru fiice, Cadmus şi Harmonia au avut şi un fiu, POLYDORUS, care a avut la rândul lui un fiu, LABDACUS, care a avut la rândul lui un fiu, LAIOS, care — ca şi cum dușmănia lui Ares şi Dionysos n-ar fi fost de ajuns ca să ruineze bunăstarea casei lui Cadmus — a atras un nou blestem.[239]

Fără să intrăm prea mult în detalii, când Laios era în leagăn, tatăl său, Labdacus, fusese răsturnat de la putere de gemenii AMPHION şi ZETHUS.[240] Fiindu-i pusă viața în pericol, bebeluşul Laios fusese scos pe furiş din Teba de loialiştii lui Cadmus care țineau să se asigure că într-o bună zi descendența regală va putea fi refăcută.

Laios a crescut ca oaspete al regelui Pelops al Pisei.[241] Se pare că s-a îndrăgostit de CHRYSIPPUS, fiul nelegitim al lui Pelops, pe care l-a învățat să conducă un car şi l-a dus la Jocurile Nemeene, unde tânărul a concurat în probele de alergări.

---

238 Vezi *Mythos* (p. 289).

239 Blestemul lui Ares apăsa asupra casei regale din Teba încă de când Cadmus l-a răpus pe dragonul de apă ismenian. Vezi *Mythos* (pp. 265-267).

240 Cei doi erau răspunzători pentru terminarea lucrărilor de construire a zidurilor Tebei şi a acropolei sale, Cadmeia. Vezi *Mythos* (p. 271).

241 După cum am arătat deja, nu e Pisa din Italia, ci un oraş-stat din Peloponez (care încă nu-şi dobândise numele de la Pelops), marea peninsulă din sud-vestul Greciei care se leagă de continent prin istmul Corint. A fost moştenit de Pelops când a câştigat mâna Hippodamiei. Vezi povestea lui Perseu (p. 30).

În loc să-l aducă în siguranță acasă la Pelops, Laios l-a luat cu el pe Chrysippus când a plecat de la jocuri la Teba, ca să revendice tronul. Chrysippus, care s-a împotrivit acestei răpiri şi s-a ruşinat de poziția lui publică de amant întreținut, s-a sinucis.[242] Când vestea a ajuns la urechile lui Pelops, acesta i-a blestemat pe Laios şi pe urmaşii lui pentru totdeauna.

Fie ca urmare a blestemului, fie din cauza motilității reduse a spermatozoizilor săi, fie din ambele motive, Laios — care revendicase tronul ce i se cuvenea de drept şi se însurase cu o nobilă tebană pe nume IOCASTA — şi-a dat seama că nu putea face copii. Şi nu e pentru prima dată că însoțim un rege fără moştenitor la oracolul din Delfi, în căutare de prevestiri şi sfaturi.

Fiul lui Laios şi al Iocastei îşi va ucide tatăl.

Era prea de tot. Profeția care-i dăduse de veste lui Acrisius din Argos că avea să fie răpus de propriul lui nepot fusese şi ea destul de urâtă, dar asta… Acrisius murise într-adevăr de mâna nepotului său, eroul Perseu, chiar dacă fusese un accident; însă Acrisius, şi-a spus Laios, fusese un prost. El, Laios, ar fi găsit o metodă mai sigură de-a învinge oracolul decât să-l închidă pe bebeluş într-un cufăr şi să-l arunce în mare. El ar fi pus să i se taie capul copilului şi ar fi rezolvat problema. Oricum, poate că era mai prudent să se țină departe de patul nupțial.

---

242 O altă versiune a poveştii susține că de fapt Chrysippus a fost ucis de frații lui vitregi Atreus şi THYESTES din gelozie, fiindcă tatăl lor îl iubea mai mult decât pe ei. Euripide a scris o piesă despre viața şi soarta lui Chrysippus, care, din păcate, s-a pierdut.

Însă Laios era bărbat, vinul era vin, iar Iocasta era frumoasă. În dimineața de după un festin strașnic, aproape că nici nu și-a mai amintit că petrecuse o noapte pătimașă cu ea; însă după nouă luni, când Iocasta i-a arătat fiul abia născut, Laios a început să înțeleagă dilema lui Acrisius. A-și ucide propriul copil era totuna cu a stârni furia… Furiilor. S-a așezat pe tron și și-a mângâiat un pic barba. În cele din urmă, a trimis după slujitorul lui cel mai credincios, Antimede.

— Ia-l pe bebeluș și lasă-l în vârful Muntelui Cithaeron.

— Da, stăpâne.

— Și, Antimede, pentru orice eventualitate, fixează-l cu ceva. N-am chef să mă trezesc că pleacă de-acolo, ai priceput?

Antimede s-a înclinat și a făcut cum i se spusese, străpungându-i gleznele copilului cu scoabe de fier și prinzându-le de un țăruș pe care l-a înfipt adânc în pământ.

N-a trecut mult și un păstor pe nume PHORBAS a ajuns la locul faptei, atras de urlete și văicăreli.

— O, pe toți zeii, a strigat el, zdrobind scoabele cu o piatră și legănându-l în brațe pe copilașul care răcnea. Cine-a a fost în stare să facă o mârșăvie ca asta?

Copilul țipa mai departe de mama focului.

— Gata, gata, micuțule. N-are rost să te țin la mine. Oamenii simpli de la țară nu se poartă așa cu copiii lor. Doar un conducător mare și puternic ar fi putut face așa ceva. Nu, n-am curaj să te țin și să fiu găsit cu tine.

Întâmplarea făcea ca Phorbas să aibă în ospeție un prieten din Corint, tot păstor. Acest prieten, pe nume Straton, l-a luat cu bucurie pe copilul găsit și l-a dus acasă.

Întors la Corint, Straton le-a arătat bebeluşul regelui şi reginei lui, lui POLYBUS şi MEROPE. Fiindcă nu avuseseră copii în atâta amar de ani, aceştia l-au adoptat pe bebeluş şi l-au crescut ca pe fiul lor. Din cauza cicatricelor lăsate de fiarele care-l fixaseră de pământ, i-au spus „Oedip", ceea ce înseamnă „picior umflat".

Prin urmare, Oedip a crescut departe de Teba, fără să aibă nici cea mai mică idee despre originea lui reală. Viața lui ar fi putut să se desfăşoare la fel ca a oricărui prinţişor arătos, inteligent şi mândru — mai cu seamă a unuia atât de răsfățat de părinții lui iubitori —, dacă n-ar fi fost obida unui tovarăş de pahar care-l invidiase dintotdeauna pentru popularitate şi pentru aerul lui de superioritate dezinvoltă. Într-o seară, văzând atâtea femei frumoase cum se înghesuie să-i atragă atenția lui Oedip, tânărul şi-a ieşit din minți şi n-a mai suportat.

— Trag la tine doar fiindcă te cred prinț de-a binelea, a izbucnit el, cu nasul în cupa cu vin.

— Mă rog, a spus Oedip cu un zâmbet, ştiu că e nedrept, dar întâmplător chiar asta *sunt*, prinț, şi nu prea am ce face.

— N-ai decât s-o crezi, a ricanat prietenul, dar nu eşti.

— Poftim?

— Eşti un copil din flori găsit de un țăran, atâta tot.

Ceilalți din grup au încercat să-l facă să tacă, însă băutura şi răutatea nu mai puteau fi oprite.

— Regina Merope n-a putut să aibă copii niciodată, ştie toată lumea. Stearpă şi aridă ca deşertul Libiei. Ai fost adoptat, amice. Eşti la fel de prinț cum sunt şi eu. Ba chiar mai puțin. Ia întreabă-ți aşa-zişii părinți de unde ai urmele alea la picioare.

Alți prieteni s-au grăbit să îndrepte pagubele.

— Nu-l asculta, Oedip. Nu ştie ce spune. Vezi şi tu cât e de beat.

Însă Oedip le-a citit limpede teama din priviri. După o noapte fără somn, s-a dus la rege şi la regină să se liniştească.

— Sigur că eşti fiul nostru! Ce te face să crezi altceva?

— Urmele de pe glezne?

— Te-ai născut greu. Au trebuit să mi te scoată din pântec cu forcepsul.

Polybus şi Merope au fost atât de jigniți şi de indignați, încât Oedip i-a crezut. *Aproape* i-a crezut. Exista un fel anume în care povestea putea fi lămurită o dată pentru totdeauna. Oedip s-a îndreptat spre oracolul de la Delfi.

Nu ştia ce răspuns să aştepte la întrebarea simplă şi pe şleau: „Cine sunt părinții mei adevărați?“, dar ceea ce-a primit n-a fost nici simplu, nici pe şleau.

Oedip îl va ucide pe tatăl său şi se va împreuna cu mama sa.

Asta a fost tot ce-a putut să scoată de la Pythia. Ca întotdeauna în cazul oracolelor, tuturor întrebărilor suplimentare li s-a răspuns prin tăcere.

Oedip a plecat buimac de la Delfi, alegând un drum care nu ducea spre Corint, ci exact în direcția opusă. Nu avea voie să-i mai vadă niciodată pe Polybus şi Merope. Riscul de a-i face rău lui Polybus din greşeală era prea mare. Cât despre a doua parte a profeției… simplul gând îl făcea să verse de-adevăratelea. Ținea foarte mult la mama lui, dar *în felul ăla*?

Un lucru era sigur: cu cât creştea distanța dintre el şi Corint, cu atât era mai bine.

Unde se întâlnesc trei drumuri

Lui Oedip începea să-i placă să cutreiere ținuturile în voie. Ca prinț al Corintului, se obişnuise să fie însoțit pretutindeni de slujitori, paji şi soldați de pază. Viața de călător liber şi neînsoțit i se părea plină de miez. Îi plăcea să găsească feluri în care să-şi înmulțească puținele monede din pungă. Dormea pe lângă copaci sau garduri vii şi de îndată ce ajungea într-un orăşel sau într-un sat îşi oferea serviciile de grădinar, învățător, menestrel, ajutor de brutar sau ce era nevoie. Avea mâini dibace, era sprinten şi mai isteț decât toți ceilalți. Aritmetică mintală, limbi străine, ținutul socotelilor, memorarea unor poezii lungi — totul îi venea uşor şi era floare la ureche pentru mintea lui din cale-afară de vioaie.

Într-o după-amiază, în imediata apropiere a orăşelului Daulis, a ajuns într-un loc unde se întâlneau trei drumuri. În timp ce se gândea pe unde s-o ia, un car arătos nevoie mare s-a apropiat cu repeziciune de el. Bătrânul care-l conducea s-a ridicat şi a încercat să-l facă să se dea din drum.

— Mişcă-te, țărane! a strigat el şi a lovit cu biciul.

Mândru din fire, Oedip n-a suportat ofensa. A prins biciul şi a tras de el, dându-l pe vizitiu jos din car. Patru bărbați înarmați au coborât din spate şi s-au repezit la el cu strigăte. Oedip i-a luat sabia unuia şi în lupta care a urmat a ucis trei. Al patrulea a scăpat cu fuga. Când

Oedip s-a aplecat să se uite la bătrân, şi-a dat seama că acesta îşi frânsese gâtul în cădere şi murise.

Oedip a acoperit cele patru cadavre cu pământ şi le-a încredințat spiritele lumii subpământene. După ce-a dezlegat caii de la car, i-a plesnit peste crupă şi i-a făcut s-o ia la goană.

Apoi s-a gândit din nou pe ce drum s-o apuce. Le-a spus în minte „Drumul Unu", „Drumul Doi" şi „Drumul Trei", a rupt o ramură dintr-un măslin şi a început s-o curețe de frunze una câte una, numărând în acelaşi timp. „Unu, doi, trei… unu, doi, trei… unu, doi, trei… unu, *doi*! Aşa să fie. O iau pe Drumul Doi.

Ce s-ar fi putut întâmpla dacă pe ramură ar fi fost o frunză în plus — sau în minus — n-o să ştim niciodată. Lucrurile de mare importanță pot depinde uneori de asemenea fleacuri, dar nu putem decât să ghicim ce se poate afla pe drumurile pe care nu le alegem.

Oedip a pornit vesel pe Drumul Doi şi gata, soarta i-a fost pecetluită.

Ghicitoarea Sfinxului

Provincia Beoția pe care o străbătea Oedip era un ținut cu câmpii frumoase, văi blânde şi ape strălucitoare. Şi-a dat seama că drumul pe care-l alesese urca spre o trecătoare din munți. A auzit o voce adresându-i-se.

— În locul tău, n-aş lua-o pe-acolo.

Oedip s-a întors şi a dat cu ochii de un bătrân sprijinit într-un toiag.

— Nu? De ce?

— Ăl de-acolo e muntele Phicium, să ştii.

— Şi?

— N-ai auzit vorbindu-se de Sfinx?

— Nu. Ce-i ăla Sfinx?

— Sunt un om sărac.

Oedip a oftat şi a lăsat să cadă o monedă în palma întinsă a bătrânului.

— Îți foarte mulțumesc.

Bătrânul vorbea greu şi îşi tot mijea ochii.

— Unii zic că Sfinxul ar fi fost trimis tocmai de Regina Cerului ca pedeapsă pentru regele Laios. Măcar de el ai auzit, nu?

Oedip fusese întotdeauna atent la şcoală. Fusese silit să memoreze liste după liste de regi, prinți şi căpetenii tribale care nu-l interesau.

— Laios, regele Tebei. Fiul lui Labdacus, fiul lui Polydorus, fiul lui Cadmus.

— El e, a zis bătrânul. Strănepot al însuşi celui care a semănat colții dragonului. Soțul reginei Iocasta şi un rege şi stăpân foarte puternic.

— Şi de ce ar fi vrut Hera să-l pedepsească?

— Ei, cum să-ți spun? L-a necinstit pe Chrysippus din Pisa, aşa umblă vorba. În orice caz, băiatul s-a sinucis.

— Am auzit povestea. Dar a fost de mult de tot, nu?

— Acu' douăzeci de ani, poate şi mai mult. Dar asta e doar o clipă pentru zei, nu?

— Aşa că l-a trimis pe sfincterul ăsta…?

— Ha-ha, eşti de tot hazul. *Sfinx*, am spus. Îngrozitoare creatură, cu capul unei femei muritoare, dar cu corp de leu şi aripi de pasăre. E bine să n-ai de-a face cu ea. Stă sus la trecătoarea de-acolo, exact unde te duci tu. Îl opreşte pe

fiecare drumeț cu o ghicitoare. Dacă nu ştie să răspundă, îi face imediat felul: îl aruncă pe stâncile de jos. Încă n-a ştiut nimeni să răspundă. Nici negustorii, nici altcineva din nord nu poate să se ducă la Teba. Dacă vrei s-ajungi acolo, mai bine ocoleşte tot muntele ca să nu dai ochii cu el.

— Sunt bun la ghicitori, a spus Oedip.

Bătrânul a clătinat din cap.

— Vezi uliii ăia care dau târcoale pe sus? O să-ți ciugulească toată carnea de pe oasele zdrobite.

— Sau pe ale sfincterului.

— Ale Sfinxului. Îi zice *Sfinx*, băiete, şi-ai face bine să bagi la cap.

Oedip a plecat şi l-a lăsat pe bătrân chicotind, respirând hârâit şi țâțâind din buze.

Şi nu mințise, chiar era bun la ghicitori. Inventase un joc al cuvintelor cu totul nou, în care rearanjai literele unui cuvânt şi făceai un altul.[243] Îi venise ideea în copilărie, când i se spusese povestea lui Python, şarpele uriaş pe care-l trimisese Gaia — Pământul-Mumă — să păzească Omfalosul, piatra filosofală a Greciei de la Pytho, care acum se numeşte Delfi.[244] Oedip îi semnalase euforic mamei lui că Typhon, un alt fiu monstru al Gaiei, avea aceleaşi litere ca Python.

— Iar Hera e la fel ca Rhea, mama ei! strigase el.

— Bravo, dragul meu. Dar nu înseamnă *nimic*.[245]

---

243 Grecii îi spun „anagramă".

244 RHEA, mama lui Zeus, îl păcălise pe soțul ei, Cronos, şi-l făcuse să mănânce piatra, crezând că era micul Zeus. Mai târziu, când Cronos a vomitat piatra, Zeus a aruncat-o cât colo, făcând-o să aterizeze la Pytho / Delfi. Vezi *Mythos* (p. 127).

245 Şi bineînțeles că în alfabetul elin Python şi Typhon nu sunt anagrame, dar o să ne prefacem că nu ştim.

Da, probabil că nu însemnau. Dar era distractiv. Enigmele, careurile şi codurile au continuat să-l încânte şi, în acelaşi timp, să-i plictisească pe majoritatea celorlalți. Acum, perspectiva unei ghicitori pe viață şi pe moarte îi gâdila vanitatea intelectuală.

Trecătoarea se îngusta pe măsură ce Oedip urca. Bătrânul avusese dreptate cu uliii — mai bine de zece se roteau pe deasupra lui, scoțând țipete de nerăbdare.

— Stai!

Şi-a ridicat privirile şi a văzut o siluetă înaripată ghemuindu-se pe o lespede deasupra lui. Silueta a sărit şi a aterizat uşor pe poteca din fața lui Oedip, deschizându-şi şi închizându-şi aripile.

Chip de om şi corp de leu, exact cum zisese bătrânul.[246]

— Bună dimineața, domnule, a spus Oedip.

— Domnule? *Domnule?* Eşti orb?

— Iartă-mă. E greu de zis. Nu-mi dau seama nici măcar care ți-e capul şi care curul.

— Ah, ce-o să-mi placă să te văd cum mori, a rostit Sfinxul, cu blana de leu zbârlindu-i-se.

— O să cam ai de aşteptat, a spus Oedip. Nu-mi propun s-o fac în următorii ani. Acum, dacă mă scuzi, trebuie să-mi văd de drum.

— Mai uşor cu graba! Nu trece nimeni de mine dacă nu-mi dezleagă ghicitoarea.

— A, am priceput. Întrebarea fiind de ce nu te-a sugrumat maică-ta la naştere? Nu?

---

[246] De obicei, Sfinxul este prezentat ca odraslă a Echidnei şi a lui Typhon, deşi unele surse sugerează c-ar fi fost nepoata lor — adică fiica lui Orthrus şi a Himerei.

Sfinxul, care se credea o frumusețe fără seamăn — lucru întru totul adevărat —, şi-a scuipat cuvintele pradă mâniei.

— Ori dezlegi ghicitoarea, ori mori!

Şi i-a arătat peretele de piatră de dedesubt. Oedip s-a uitat în jos. Sute de oase omeneşti albite erau împrăştiate pe stâncile de jos.

— Ho-paaa. Urât. În regulă, să te-aud. N-am timp de pierdut. Trebuie s-ajung la Teba înainte să se-ntunece.

Sfinxul s-a aşezat şi a încercat să-şi ia o expresie detaşată. Nu mai întâlnise pe nimeni ca Oedip.

— Ia spune-mi, drumețule, ce merge în patru picioare dimineața, în două picioare la amiază şi în trei picioare seara?

— Hm… patru picioare dimineața, două la amiază şi trei seara?

— Răspunde frumuşel la întrebare, a tors Sfinxul, şi eşti liber să treci.

Oedip a plescăit preocupat.

— Măi, omule, a spus el clătinând din cap, dar chiar e grea problema asta.

— Ha! Deci nu ştii s-o rezolvi, nu?

— Păi, tocmai am făcut-o, a răspuns Oedip, arcuindu-şi mirat sprâncenele. Nu m-ai auzit?

Sfinxul l-a pironit cu privirea.

— Cum adică?

— Adineauri ți-am spus: „Măi, omul e“. „Omul“ e răspunsul. Când se naşte, în dimineața vieții, el merge de-a buşilea, în patru labe; în floarea vârstei, adică la amiază, merge drept pe cele două picioare; însă în seara vieții,

adică la bătrânețe, are şi un al treilea picior — un toiag care să-l ajute să meargă.

— D-d… dar… cum…?

— Îi zice „inteligență“. Acum hai să te-ncerc şi eu pe tine. Ia să văd… Ce are față de scorpie, corp de purcică, aripi de porumbel şi minte cât un bob de mazăre? Ia zi, ştii?

Sfinxul s-a ridicat cu un țipăt şi, înainte să aibă timp să-şi deschidă aripile, a căzut pe spate de pe lespedea de piatră, cu ghearele răşchirate, direct pe stâncile de dedesubt. Cu țipete de bucurie, uliii s-au năpustit spre ospăț.

Oedip şi-a văzut de drum şi şi-a început propria coborâre — mult mai blândă — de pe munte.

Cetatea Tebei se întindea în valea de jos, irigată de apele Lacului Copais. În drum s-a întâlnit cu păstori de oi sau de capre şi cu câțiva soldați uluiți să vadă pe cineva venind dinspre trecătoare. Când a ajuns la porțile Tebei, vestea că răpusese Sfinxul se împrăştiase deja prin cetate. Oedip a fost primit de nişte locuitori în culmea fericirii, care l-au luat pe sus şi l-au purtat pe umeri până la palat, sub ochii stăpânului lor, Creon.

— Ne-ai scăpat de o mare grijă, tinere, i-a spus acesta. Creatura aia nu numai că ne-a blocat un drum comercial important, dar prezența ei i-a făcut pe mulți să creadă că Teba fusese blestemată. Alte cetăți şi regate au refuzat să facă negoț cu noi. Sora mea, regina, vrea să-ți mulțumească personal.

Regina Iocasta l-a primit pe erou cu un zâmbet plăcut. Oedip i-a răspuns la fel. Era cu câțiva ani mai mare decât el, dar remarcabil de frumoasă.

— Eşti în doliu, maiestate, a spus el, înclinându-se până la pământ şi ținându-i mâna puțin mai mult decât li s-ar fi părut cuviincios multora.

— Soțul meu, regele, a răspuns Iocasta. A fost prins în cursă şi ucis de o bandă de tâlhari. De atunci, fratele meu, Creon, domneşte ca regent.

— Condoleanțele mele sincere, doamnă.

O femeie *foarte* atrăgătoare, şi-a spus Oedip.

Un tânăr *foarte* atrăgător, şi-a spus Iocasta.

Trăiască regele

Oedip a rămas la palatul regal din Teba ca oaspete de onoare. I se arătase imediat de mare folos lui Creon. Felul cum stăpânea subtilitățile comerțului, taxarea şi chestiunile de administrație l-a uluit pe bărbatul mai vârstnic. Între timp, Iocastei îi plăcea la nebunie compania lui. Cei doi se jucau, cântau melodii şi compuneau poezii împreună.

Într-o după-amiază, Oedip l-a abordat pe Creon şi l-a întrebat dacă poate să-i spună ceva între patru ochi.

— E vorba de sora ta, Iocasta, a zis el. Ne-am îndrăgostit. Ştiu că e mai mare ca mine, dar…

— Dragul meu băiat! i-a spus Creon, strângându-l afectuos de mână. Crezi că sunt orb? Am văzut din prima clipă că e ceva între voi. Eros şi-a trimis săgeata din clipa când v-ați văzut. N-aş putea fi mai fericit. Şi, Oedip… dacă e să te-nsori cu regina, păi, atunci trebuie să devii rege încoronat.

— Maiestate, nici nu-mi trece prin cap să-ți uzurp…

— Îmi „uzurpi“ o laie. Şi fără „maiestate“, frate. De asta are nevoie cetatea, de un rege tânăr. Oamenii te iubesc. Ne-ai fost trimis de zei, cine se poate îndoi?

Aşa se face că, spre bucuria generală, Oedip s-a însurat cu Iocasta şi a fost încoronat rege al Tebei, în cadrul unei ceremonii grandioase din Cadmeia. Tebanii îl iubeau pe Oedip. Pe lângă marea victorie împotriva Sfinxului, se părea că sosirea lui adusese noroc cetății.

După părerea lui Creon şi a celor din sfatul bătrânilor tebani, noul lor rege era neobişnuit de *modern*. Oedip discuta rareori cu preoții. Îşi neglija obligația de-a merge la temple în afara celor mai importante zile sfinte. Era aproape blasfemator în felul degajat în care aborda rugăciunea şi sacrificiul. Însă era remarcabil de energic, eficient şi eficace. A întocmit diagrame şi tabele matematice legate de toate domeniile, de la taxare la populație, a instituit legi referitoare la administrarea palatului regal şi a gospodăriilor, a justiției şi a comerțului.

Banii din taxe şi tarife curgeau ca niciodată până atunci, o parte din ei fiind cheltuiți pe şcoli şi săli de sport, pe *asclepia*[247] şi drumuri. Denumirea dată de Oedip acestui stil de-a conduce radical diferit a fost *logarhie*, „conducerea prin rațiune“. Toți tebanii erau de acord că nu mai fuseseră conduşi de un rege atât de înțelept din zilele mărețului lor întemeietor Cadmus.

Regele Oedip şi regina Iocasta au avut patru copii: doi băieți, ETEOCLE şi POLYNICE, şi două fete, ANTIGONA şi ISMENA. Era o familie fericită. Cu o cetate tot mai prosperă şi mai înfloritoare, devenită motiv de invidie al

[247] Un *asclepion* era o combinație de baie termală, spital şi templu în cinstea lui Asclepius.

lumii greceşti, oamenii au prezis că avea să fie o domnie lungă şi reuşită.

Şi chiar aşa putea fi, dacă n-ar fi izbucnit o epidemie cumplită.

S-au auzit mai întâi zvonuri despre o familie lovită de o boală care-i făcuse pe membrii ei să vomite şi să facă febră mare cu o zi înainte să moară. În scurt timp boala a început să mocnească pe străzile cartierelor mai sărace ale cetății; apoi s-a întins ca un incendiu de pădure prin toată Teba. Nicio gospodărie n-a scăpat nevătămată.

Logica şi rațiunea calmă pe care Oedip le considera soluția împotriva tuturor relelor păreau acum insuficiente. Locuitorii îngroziți se înghesuiau în temple şi, în scurtă vreme, aerul s-a îmbâcsit de la fumul sacrificiilor. Mai multe petiții au ajuns la rege, care s-a dus la Creon.

— Trebuie să recunosc că sunt pus în încurcătură, a zis Oedip. Încerc să le spun oamenilor că molimele fac parte din ordinea firească a lucrurilor şi că o să treacă în timp, dar ei insistă să creadă că prevestesc un fel de pedeapsă divină sau de răzbunare cosmică.

— Dă-mi voie să mă duc la oracolul de la Delfi şi să văd dacă ne oferă vreun sfat, a spus Creon. Ce rău poate face?

Oedip era sceptic, dar a acceptat. Cât timp Creon a fost plecat, Oedip şi chiar Ismena, fiica Iocastei, s-au îmbolnăvit şi au fost la un pas de moarte. Fata încă nu se însănătoşise de tot când Creon s-a întors, negru la față.

— A fost înghesuială la Delfi, a spus el. Am stat la coadă ca toată lumea. Când în sfârşit mi-a venit rândul, i-am pus Pythiei o întrebare: „De ce suferă Teba din cauza molimei?“

— Am crezut c-o să-ntrebi: „Cum putem să scăpăm de ea?“

— Până la urmă e acelaşi lucru, nu? a spus Creon. Oricum, uite ce-a răspuns Pythia: *„Teba va scăpa când va fi numit şi găsit ucigaşul regelui Laios“*.

Iocasta a tresărit uimită.

— Dar e absurd. Laios a fost ucis de o bandă!

Oedip s-a gândit atent.

— Şi dac-a fost o bandă, lovitura de grație i-a dat-o unul dintre membrii ei. Adevărul poate fi descoperit întotdeauna dacă procedezi sistematic. Dar mai întâi să vă spun un lucru. Faceți cunoscut că acela care îndrăzneşte să-i dea adăpost ucigaşului lui Laios sau să-l protejeze o să fie pedepsit. Cât despre ucigaş, îl blestem cu gura mea. O să-şi dorească să nu fi venit pe lume. O să fie aflat, căutat şi pedepsit fără milă. O să am grijă personal. Să se ştie.

— Foarte bine, a spus Creon. Şi mai e şi Tiresias. Pe când mă-ntorceam, m-am întrebat: „De ce nu ne-om fi dus să aflăm sfatul lui Tiresias?“

— Dar mai e în viață?

Oedip auzise de marele clarvăzător teban. Ca de altfel toată lumea.

— Probabil că e foarte bătrân.

— Tânăr nu mai e, asta-i sigur, dar a rămas verde la minte. Putem să trimitem după el.

Au fost trimişi emisari la Tiresias. Oedip abia aştepta să-l cunoască pe profetul care suferise atât de mult din cauza zeilor. În tinerețe, Tiresias stârnise mânia Herei, care-l transformase în femeie. Slujise ca preoteasă în templul ei vreme de şapte ani înainte ca Hera să-l facă bărbat la loc. Pe urmă însă avusese ghinionul de-a o înfuria din

nou, iar de data asta îl orbise. De milă, Zeus îi dăruise vederea lăuntrică, adică darul profeției.[248] Înțelepciunea şi puterile profetice ale lui Tiresias fuseseră puse generații întregi în slujba casei regale a Tebei, însă acum bătrânul trăia singur şi retras.

Lui Tiresias nu i-a plăcut să fie luat pe sus în toiul nopții şi adus la palat în fața unui bărbat care avea un sfert din vârsta lui. Întrevederea n-a decurs bine. Oedip se aştepta la deferența cuvenită unui rege, cu atât mai mult marelui conducător care răpusese Sfinxul şi îmbogățise Teba şi pe locuitorii ei. În schimb, a fost tratat cu o insolență morocănoasă.

— Orbul sunt eu, a spus Tiresias, sprijinindu-se în toiagul său lung. Dar cel care nu vede eşti tu. Sau poate că nu vrei să vezi. Cei care blestemă sunt cei mai blestemați. Cei care se uită în jur sunt cei care trebuie să se uite înăuntrul lor.

— Fără îndoială că neştiutorii de carte şi credulii se lasă păcăliți de bazaconiile tale mistice şi de ghicitorile tale de rău augur, dar eu nu, a zis Oedip. Întâmplător, ghicitorile sunt specialitatea mea.

— Nu vorbesc în ghicitori şi şarade, a spus Tiresias, fixându-şi ochii nevăzători într-un punct de deasupra capului lui Oedip. Vorbesc limpede. Dacă vrei să-l găseşti pe cel care-a îmbolnăvit Teba, uită-te în oglindă.

Oedip n-a mai putut să scoată altceva de la el şi l-a trimis înapoi la casa lui de la țară.

— Şi puneți-l în carul cel mai incomod pe care-l găsiți. Poate-i vine un pic mintea la cap cât timp i se zgâlțâie pe

[248] Vezi *Mythos* pentru întreaga poveste (p. 391).

drum ciolanele alea bătrâne de om nebun. Naiba să-i ia pe ăştia ca el, i-a spus el mai târziu Iocastei, relatându-i întrevederea. Despre oracolul de la Delfi ştim că spune adevărul. E condus de Apollo şi de puterile străvechi ale Gaiei înseși, dar Tiresias ăsta e un escroc şi nimic altceva. Plin de aiureli de genu': „N-o să găseşti adevărul, o să te găsească adevărul pe tine", „Să nu cauți ca să ştii, să ştii ca să cauți" sau „Nu tu faci greşeli, greşelile te fac pe tine". Asta poate oricine, să-ntoarcă fraze cu susu-n jos şi de la coadă la cap. Bazaconii. Lucruri fără noimă. Probabil mă crede idiot.

— Ssst…, a făcut Iocasta. Bea nişte vin şi linişteşte-te.

— Ah, a spus Oedip, ridicând degetul, închizând ochii şi imitându-l destul de bine pe Tiresias. „Bea tu vinul, nu-l lăsa să te bea el pe tine."

Iocasta a râs.

— Oricum, a zis ea, parcă nu m-aş baza cine ştie cât nici pe oracolul de la Delfi. A prezis că Laios o să fie ucis de fiul lui, nu de o bandă de tâlhari.

— Da, chiar voiam să te-ntreb de moartea lui Laios, a spus Oedip. Dacă a fost ucis cu toți însoțitorii, cum mai putem să aflăm ceva despre banda făptaşilor?

— A, dar n-au murit chiar *toți*. Antimede, unul dintre slujitorii lui Laios, a scăpat. S-a întors în goană la Teba să ne spună ce s-a întâmplat.

— Şi ce-a spus de fapt?

— A spus că fusese o capcană. Erau mai bine de zece tâlhari, înarmați cu ghioage şi săbii. S-au ivit într-un loc unde se-ntâlneau trei drumuri. L-au tras afară din car pe Laios…

Oedip a pironit-o cu privirea.

— Mai spune o dată.
— L-au tras afară din car pe Laios…
— Nu. Înainte de asta. *Unde se-ntâlneau trei drumuri*?
— Aşa a zis Antimede.
— Unde-i Antimede ăsta acum?
— Cred că trăieşte pe lângă Ismenos.
— Şi e de încredere?
— Dintre toți slujitorii, soțul meu în *el* avea cea mai mare încredere.
— Trebuie adus aici.

Oedip se gândea de zor. Un bătrân tras jos dintr-un car unde se întâlneau trei drumuri. O coincidență, mai mult ca sigur. În fond, Antimede ăla vorbise despre o bandă de ucigaşi înarmați până-n dinți, nu de un tânăr neînarmat. Cu toate acestea, povestea avea ceva răscolitor.

Se plimba prin palat şi aştepta sosirea lui Antimede. Molima continua să secere zeci de vieți pe zi.

— Nu pot să rezolv problema asta dacă nu am mai multe informații, şi-a spus el. Fără fapte noi, mintea se învârte în gol şi pe urmă se opreşte, ca o roată împotmolită în noroi.

A doua zi dimineață, Oedip stătea cu Iocasta când şi-a făcut apariția un paj.

— Un mesager, sire.
— Veşti de la Antimede?
— Nu, maiestate, bărbatul e din Corint.
— Nu poate s-aştepte?
— Spune că e urgent, sire.
— Bine, pofteşte-l înăuntru.

— Din Corint, a spus Iocasta, pe când pajul se retrăgea. Nu acolo ai crescut şi tu?

— Ba da. Nu m-am mai gândit de ani întregi la locul ăla… Aşa, domnul meu. Ce vânt te-aduce?

Un bătrân vlăguit şi ars de soare intrase în încăpere şi se apleca acum până la pământ.

— Mărite rege.

— Da, da, a zis Oedip, uitându-se la el destul de mirat. Pari stors de puteri.

— Am venit pe picioare, sire.

— Nu ştiu cine te-a ales ca mesager, dar a fost o cruzime să trimită pe cineva trecut de mult de floarea vieții într-o călătorie atât de lungă. Sper c-o să rămâi cu noi şi-o să te odihneşti înainte să te-ntorci.

— Eşti grijuliu şi cumsecade, sire, a spus mesagerul. În ce priveşte călătoria, eu însumi am rugat fierbinte să fiu ales să vin la tine.

— A, da?

— Voiam să mă uit cu ochii mei la chipul vestitului rege Oedip.

Niciodată insensibil la măguliri, Oedip a zâmbit.

— După cum o să-ți spună şi regina, sunt un om ca oricare altul, a răspuns el.

— Nu-i deloc adevărat, dragul meu, a rostit Iocasta şi i-a surâs mesagerului. Ni s-a spus că ai veşti urgente. Aşază-te şi dă-le glas.

— O să rămân în picioare, maiestate, a spus mesagerul, refuzând scăunelul oferit, fiindcă vestea pe care o aduc e grea. Tatăl tău, sire, regele Polybus…

— Ce-i cu el?

— Firul vieții i-a fost curmat.

— A murit?

— Trebuie să ni se întâmple tuturor, sire. A avut o viață lungă şi binecuvântată.

— Cum a murit?

— În pat, sire. Regina Merope l-a ținut de mână când şi-a dat ultima suflare. Trecuse bine de optzeci de ani. Îi cam venise vremea.

— Ha! a spus Oedip, bătând din palme. Să te mai iei după oracole. Nu fi şocat, a adăugat el repede. Sunt foarte trist auzind că a murit tata. A fost un om ales şi un rege înțelept.

Iocasta i-a apăsat mâna şi i-a murmurat cuvinte de compasiune.

— Pot oare să sper, maiestate, că o să te-ntorci cu mine la Corint pentru ceremonia funerară? Şi că o să preiei tronul? Regina Merope nu-şi doreşte nimic mai mult.

— Ce face mama?

— E îndurerată de pierderea soțului, dar şi de a fiului. A tânărului care a plecat într-o zi şi nu s-a mai întors niciodată.

— I-am scris de multe ori, a spus Oedip. Dar există motive adânci şi secrete pentru care s-ar putea să nu mai pun piciorul niciodată în Corint.

— Oamenii tânjesc după tine, maiestate.

— Nu văd niciun motiv pentru care n-ai putea să domneşti peste Teba *şi* Corint, nu? a zis Iocasta. Au mai fost cazuri de dublă domnie. Uită-te la Argolida. Ar fi minunat şi o onoare pentru tine să domneşti peste două mari cetăți.

— Nu şi câtă vreme trăieşte mama, a spus Oedip.

Expresia de nedumerire a Iocastei a determinat o explicație.

— Dacă tot am vorbit mai devreme de oracole, ar trebui să ştii un lucru. Când eram tânăr, am fost la Delfi şi mi s-a spus că destinul meu era să-mi ucid tatăl şi să… împart patul cu mama. Partea cu uciderea tatălui e evident neadevărată, dar nu pot să risc să mă-ntorc în Corint şi să împlinesc cumva a doua parte a profeției. Îți poți închipui o asemenea mişelie?

— Dar îmi spui mereu că acționezi mai bine călăuzit de rațiune decât de profeții.

— Ştiu, ştiu, rațiunea îmi spune că e o prostie; însă chiar dacă probabilitatea să se întâmple aşa ceva e neînchipuit de mică, fapta în sine e atât de monstruoasă şi de greu de imaginat, încât merită să fac orice ca s-o evit.

— Dar, sire… sire!

Mesagerul i-a uluit pe amândoi țopăind de bucurie, bătând din palme şi radiind de bucurie.

— Iartă-mă, dar am veşti minunate, care o să-ți liniştească mintea. Nu eşti deloc în primejdie să comiți o asemenea faptă. Căci Merope nu ți-e mamă!

— Nu mi-e mamă?

Oedip a rămas cu privirea în gol. Mintea i s-a întors imediat la bădăranul bețiv ale cărui ricanări de demult îl făcuseră să se ducă la Delfi: „Eşti la fel de prinț cum sunt şi eu… Ai fost adoptat, amice“.

— Nu, sire, a spus mesagerul. Pot să-ți explic. Şi cine-ar putea mai bine, dacă nu eu? Am avut un motiv întemeiat să vreau să-ți dau de veste despre moartea regelui Polybus, să vreau să-ți văd trăsăturile. Vezi tu, eu sunt cel care te-a găsit.

— Care m-a *găsit*? Ce vrei să spui?

— Mă cheamă Straton, sire, şi pe vremuri eram păstor de capre. Cu mulți ani în urmă, eram în vizită la Phorbas, un păstor pe care-l cunoşteam şi care-şi ducea turmele pe muntele Cithaeron, la granița cu Attica. Într-o după-amiază, Phorbas a dat peste ceva îngrozitor. Un bebeluş lăsat să moară pe munte.

Iocasta a scos un icnet.

— Întocmai, maiestate. Ba chiar poți să plângi în hohote. Fiindcă bebeluşul ăla amărât fusese țintuit la pământ. Încătuşat. Cu gleznele străpunse…

Iocasta şi-a prins soțul de braț.

— Nu-l asculta, Oedip. Nu asculta. Pleacă, omule. Lasă-ne. Povestea asta e-o scorneală. Cum îndrăzneşti să ne spui asemenea minciuni dezgustătoare?

Oedip a împins-o pe Iocasta.

— Eşti nebună? Asta am aşteptat s-aud toată viața. Mai departe…

Cu un strigăt deznădăjduit, Iocasta a ieşit în goană din încăpere. Oedip nu i-a dat atenție, dar l-a înşfăcat pe Straton de tunică.

— Bebeluşul ăsta, ce s-a-ntâmplat cu el?

— Phorbas mi l-a dat în grijă. Când a trebuit să mă-ntorc în Corint, l-am luat cu mine. Regele Polybus şi regina Merope au prins de veste şi mi l-au cerut pentru ei. M-am bucurat să li-l dau… să te dau…

— Pe mine? Bebeluşul ăla eram eu?

— Nimeni altul, sire. Zeii mi te-au încredințat şi te-au călăuzit spre Corint. Rănile de pe glezne ți s-au vindecat şi te-ai făcut o mândrețe de băiat, un prinț ales. Am fost mereu din cale-afară de mândru de tine.

— Dar cine-au fost părinții mei adevărați?

Mâinile lui Oedip au strâns tunica bătrânului până când acesta a fost cât pe ce să se sufoce.

— N-am ştiut niciodată, sire! Nu ştie nimeni. N-aveau cum să fie oameni cumsecade, dacă te-au priponit pe munte şi te-au lăsat să mori.

— Şi prietenul ăsta al tău? El n-ar putea să-mi fie tată?

— Phorbas? Nu, sire. Nici vorbă. E un om de treabă. Cine te-a prins cu cătuşe şi te-a lăsat să mori nu e vrednic să i se spună părinte, oricine-ar fi. Meritai o soartă mai bună şi zeii s-au îngrijit să ai parte de ea. L-au dus pe Phorbas la tine şi pe urmă la mine. Acum hai înapoi cu mine în Corint, băiete, şi fii regele nostru.

Oedip i-a dat drumul. Era adevărat că acum se putea întoarce în siguranță în Corint. Nici n-ar fi fost nevoie să plece. Dar trebuia să afle cine era. Cine voise ca el să aibă parte de o moarte atât de crudă? De ce fusese nedorit?

A bătut din palme şi şi-a chemat pajul.

— Du-l pe acest domn de ispravă la bucătărie şi ai grijă să mănânce bine. Găseşte-i o cameră unde să se odihnească.

Apoi s-a întors spre Straton.

— O să te chem din nou după ce-o să mă gândesc bine la toată povestea, domnul meu.

Pajul s-a înclinat.

— Tocmai voiam să-ți spun, sire, că a sosit Antimede din Ismenos şi că aşteaptă plăcerea de-a te vedea.

Drace! Acum Oedip nu prea mai avea chef să stea de vorbă cu Antimede. Îl preocupa mult mai mult să afle adevărul despre naşterea lui şi despre părăsirea pe muntele Cithaeron. Şi totuşi Antimede putea să aibă informații care să-l ajute să descopere cine-l ucisese pe Laios. Cu molima făcând încă prăpăd în Teba, n-ar fi fost deloc

cuviincios să nesocotească prilejul. În plus, era Oedip — putea să urmărească zece piste complexe ale investigației în același timp, dacă-și punea mintea.

— Trimite-l înăuntru.

De ce fugise Iocasta văitându-se așa? Pesemne că o îngrozise imaginea unui bebeluș căruia i se străpung gleznele cu piroane. Femeile sunt sensibile la asemenea lucruri. Mă rog...

A, el trebuie să fie Antimede, și-a spus apoi Oedip. Pare cam alunecos. Se ferește să mă privească-n ochi. Se teme de ceva.

— Stai în fața mea, Antimede, și spune-mi adevărul despre ce s-a-ntâmplat în ziua când a fost ucis Laios.

— Am spus deja de-o sută de ori, a mormăit Antimede, cu privirile pironite în podea. Trebuie să existe și un raport prin arhivă, nu?

— Dacă lași deoparte aerul ăsta îmbufnat, le zic să pună biciul pe tine, cu tot părul tău alb, s-a stropșit Oedip. Vreau să aud povestea din gura ta. Privește-mă în ochi și spune-mi ce s-a-ntâmplat. Dacă minți, o să-mi dau seama. Și o să ai pe conștiință moartea a sute de tebani.

Antimede a făcut ochii mari:

— Cum așa?

— Oracolul ne-a spus că molima care ne omoară oamenii a fost trimisă de zei fiindcă ucigașul lui Laios trăiește printre noi și ne pângărește regatul.

— Ei bine, da, exact așa stau lucrurile, a zis Antimede, privindu-l fix pe Oedip. Ucigașul e aici, în Teba.

— Chiar așa?

Ochii lui Oedip străluceau de nerăbdare.

— Ucigașul lui Laios se află chiar în încăperea asta.

— Ah! a făcut Oedip pe un ton grav. Bine măcar că eşti cinstit. Spune-mi exact cum a fost şi s-ar putea ca singura ta pedeapsă să fie exilul. Cum ai ajuns să-ți ucizi regele?

Antimede a zâmbit subțire.

— O să-ți spun exact ce s-a-ntâmplat, regele şi stăpânul meu, a zis el, şi ceva din felul în care rostise ultimele cuvinte i s-a părut jignitor lui Oedip. Eram pe drum — regele Laios, cei trei soldați şi cu mine. În apropiere de Daulis, am ajuns într-un loc unde se-ntâlneau trei drumuri… Acolo am dat peste un pribeag neisprăvit care ne stătea în cale.

— Dar n-ați fost prinşi în cursă de o bandă?

Oedip se simțea ca şi cum o mână de gheață i-ar fi cuprins inima şi a început să tremure din tot corpul.

— Ai vrut adevărul, ți-l spun acum. Era un călător singuratic, un tânăr care arăta de parc-ar fi fost pe drum de multe luni. Laios i-a poruncit să se dea la o parte. Bărbatul i-a prins biciul şi l-a tras jos din car, ca un pescar care scoate-un peşte din apă. Soldații au dat fuga… Dar de ce ți-oi spune toate astea? Le ştii deja.

Îngrozit până în străfundul sufletului, Oedip a vrut să audă tot.

— Mai departe, a spus el.

— Ai smuls sabia din mâna unuia dintre ei şi i-ai omorât pe toți trei.

— Iar tu ai fugit…

Antimede şi-a plecat capul.

— Iar eu am fugit. Dar ce te-a apucat să-l ucizi după aceea pe rege?

— Nu l-am ucis! Adică… a murit când a căzut la pământ. Şi-a rupt gâtul. N-am vrut să moară. El a lovit primul, cu biciul.

— Dacă zici tu, a spus Antimede. Ei bine, mi-am croit drum spre Teba şi, da, le-am zis c-am fost prinşi în cursă de o bandă. Poate că mi-a fost ruşine fiindcă fugisem. Ruşine fiindcă un bărbat neînarmat ne-a dovedit pe toți.

Oedip era cel care-l ucisese pe Laios. Şi care-l blestemase pe ucigaş. Adică pe sine.

— Şi pe urmă?

— Nu mai sunt multe de spus. Am plecat din Teba. N-am vrut să-l slujesc pe Creon. Le-am fost credincios întotdeauna lui Laios şi Iocastei. Când am auzit că venise un tânăr să conducă în locul lui Laios — tu —, m-am gândit că poate erai fiul lui găsit până la urmă, dar apoi am auzit că te însuraseşi cu regina şi mi-am dat seama că nu era cu putință.

— Fiul lui? a întrebat Oedip. Dar Laios şi Iocasta n-au avut copii.

— A, aşa ți-a spus ea, nu? Au avut un băiat, dar n-au putut să-l păstreze.

— Ce tot îndrugi?

Oedip l-a zgâlțâit de umăr pe Antimede.

— Ce tot îndrugi?

— Hai să-ți spun până la capăt, a zis Antimede. Nu mai am mult de trăit şi nu vreau să mă arăt în fața judecătorilor lumii subpământene cu sufletul necurat. Oracolul l-a avertizat pe Laios că dacă o să aibă un fiu, fiul acela o să-l ucidă; aşa că, în clipa când Iocasta i-a dăruit un fiu, mi l-a încredințat mie, mi-a spus să-l priponesc pe muntele Cithaeron şi… O, pe toți zeii!

A fost rândul lui Antimede să facă ochii mari.

— Să nu-mi spui că… Nu, nu…

Dintr-o altă parte a palatului s-au auzit țipete puternice. În clipa când Straton povestise cum îl dusese pe micul Oedip de pe muntele Cithaeron în Corint, Iocasta înțelesese îngrozitorul adevăr şi se omorâse. Când Oedip s-a dus spre dormitorul ei, de unde se auzeau țipetele, i-a văzut corpul spânzurând din tavan şi pe fiicele lui plângând sub el. Le-a spus să plece din cameră.

Totul era clar. El era ucigaşul lui Laios, care făcuse să se abată molima asupra Tebei. Dac-ar fi fost doar atât şi tot ar fi fost îngrozitor. Acum însă Oedip ştia că adevărul întreg era şi mai profund, şi mai întunecat, şi mai greu de îndurat. Laios fusese tatăl lui. Iar Oedip se căsătorise cu Iocasta, propria lui mamă, cu care făcuse patru copii. Căutase adevărul şi se lăudase în gura mare, de față cu toată lumea, că avea să-l afle, dar — aşa cum îl avertizase orbul Tiresias — nu fusese în stare să-l vadă. Oedip era sursa molimei. Microbul fatal. Boala însăşi.

Ar fi vrut să se omoare, dar cum ar fi putut s-o facă? Dacă se întâlnea cu Iocasta, mama şi soția lui, în lumea subpământeană? Şi cu tatăl pe care-l ucisese? Nu putea să se împace cu aşa ceva. Cel puțin nu încă. Nu înainte de-a fi fost pedepsit pentru nelegiuirea lui oribilă.

A întins mâinile spre trupul Iocastei, a scos agrafele lungi de aur din rochia ei, apoi şi le-a înfipt în ochi.

În urma mitului

Dacă vi se pare că scena precedentă are accente de dramă, e pentru că mi-am adaptat liber (prea liber, ar putea crede unii) narațiunea după piesa lui Sofocle, *Oedip*

rege[249], probabil cea mai cunoscută dintre tragediile clasice greceşti. La fel ca la aproape fiecare mit, există mai multe fire narative, dar versiunea care ne-a rămas de la Sofocle e spusă şi respusă cel mai frecvent.

Creon a urcat pe tron, iar Oedip cel orb şi-a croit drum cu bastonul[250] spre autoexil, având-o alături pe credincioasa lui fiică Antigona. Alte două piese, *Oedip la Colonos* şi *Antigona*, întregesc aşa-numitul „ciclu teban" al lui Sofocle, în ele fiind povestite alte episoade din viaţa de mai târziu a lui Oedip şi a familiei lui. În *Oedip la Colonos*, regele este dat în grija lui Tezeu şi moare la Atena, oferindu-şi astfel rămăşiţele pământeşti poporului atenian drept binecuvântarea care le va garanta izbânda în orice război viitor împotriva Tebei.

Cei doi mari rivali ai lui Sofocle, Eschil şi Euripide[251], s-au dovedit la fel de incapabili să reziste tentaţiei de-a dramatiza această poveste ademenitoare şi uluitoare. Eschil şi-a scris propriul ciclu teban, tot o trilogie: *Laios* şi *Oedip* s-au pierdut, însă *Cei şapte contra Tebei* (care relatează lupta dintre fiii lui Oedip, Eteocle şi Polynice,

---

249 În greaca veche, numele tragediei este *Oedipus Tyrannos*, dar ea este evocată frecvent şi derutant sub titlul latinesc *Oedipus Rex*. În ce mă priveşte, am fost un Oedip groaznic într-o producţie din 1979 de la Edinburgh Fringe (traducerea piesei îi aparţinea lui W.B. Yeats). Nefericiţii cetăţeni din Edinburgh evocă şi astăzi episodul cu glasuri şoptite şi mefiente. Unele dintre cele mai apreciate roluri ale lui Laurence Olivier au fost cel al lui Oedip şi cel al domnului Puff din piesa *Criticul* a lui Sheridan. Se spune că strigătele lui Olivier în rolul lui Oedip când află dintr-odată adevărul — cascada de adevăruri — despre sine constituie unul dintre marile momente din istoria teatrului. Despre mine nu se spune aşa ceva.

250 Ca în a treia ipostază a omului din ghicitoarea Sfinxului…

251 Rivali la propriu, dat fiind că piesele lor luau parte la un concurs în urma căruia doar câştigătoarea intra în producţie.

pentru tronul Tebei după moartea tatălui lor) s-a păstrat, deşi se joacă rar, fiind considerată de obicei lipsită de forță dramatică şi încărcată cu dialoguri greoaie.[252]

Extrem de generosul, prolificul şi productivul Euripide a scris un *Oedip* care s-a pierdut[253], în timp ce *Fenicienele* lui tratează acelaşi episod de care se ocupă Eschil în *Cei şapte contra Tebei*. S-a acreditat ideea că, în *Oedip*-ul lui Euripide, Iocasta nu se sinucide şi Oedip nu se orbeşte singur, ci e orbit de tebanii răzbunători şi loiali memoriei lui Laios.

În alte versiuni ale mitului, Oedip se însoară cu Iocasta, care însă nu-i dăruieşte niciun copil. După ce descoperă adevărul despre sine, el divorțează de Iocasta şi se căsătoreşte cu EURYGANEEA (care e posibil să fi fost sora Iocastei), ea fiind cea care-i face patru copii. În această versiune, Eteocle, Polynice, Antigona şi Ismena sunt scutite de stigmatul incestului.

Oricum ar fi fost concepuți copiii, firul narativ ne spune că, după ce Oedip pleacă în exil, fiii lui, Eteocle şi

---

252 A existat şi o a patra operă a lui Eschil, o comedie sau „piesă cu satiri" complementară intitulată *Sfinxul*. Acest ciclu al lui Eschil este uneori numit *Oedipodea*.

253 Visez uneori că, în urma unei descoperiri de proporții, mii de mari opere literare ale Antichității care au fost pierdute ne vor fi restituite. Multe au pierit în incendiul (sau incendiile) catastrofal(e) al(e) Bibliotecii din Alexandria, dar — cine ştie? — poate că într-o bună zi va fi găsit un depozit uriaş de manuscrise. Avem optsprezece sau nouăsprezece piese ale lui Euripide, de exemplu, dar se ştie despre el că a scris aproape o sută. Ne-au rămas doar şapte dintre cele optzeci ale lui Eschil şi tot şapte de-ale lui Sofocle, dintr-un total cunoscut de o sută douăzeci de titluri. Aproape fiecare personaj peste care dai când citeşti despre miturile greceşti a avut o piesă scrisă de unul dintre cei trei maeştri atenieni, iar unele personaje au primit câte o piesă de la fiecare. Abia pierderea atâtor opere ale lor poate fi considerată cea mai mare tragedie greacă din câte au existat.

Polynice, urcă pe tronul Tebei, domnind pe rând, câte un an fiecare. Firește, frații fiind frați, lucrurile o iau razna. Eteocle refuză să plece de pe tron când îi vine rândul fratelui său la domnie. Într-un acces de mânie, Polynice pleacă la Argos ca să strângă o armată condusă de șapte luptători neînfricați, așa-numiții Cei Șapte Contra Tebei, dar aceștia pier în timpul unui asalt eșuat asupra zidurilor cetății. Polynice și Eteocle se omoară unul pe celălalt în luptă, iar Creon devine acum rege deplin și decide ca trupul lui Polynice, pe care-l consideră cel mai vinovat dintre cei doi, să nu fie îngropat cum se cuvine. Scoasă din minți la gândul că sufletul fratelui ei nu va avea parte de odihnă, Antigona presară pământ deasupra corpului neînsuflețit, dar este prinsă asupra faptului. Creon o condamnă la moarte pentru nesupunere și o închide într-o peșteră. Se răzgândește în ultima clipă și decide eliberarea ei, dar e prea târziu. Antigona e găsită spânzurată.

La sfârșitul dramatizării pe care o scrie Sofocle pornind de la acest mit, Antigona și logodnicul ei HAEMON (fiul lui Creon) se sinucid amândoi. Când vestea îi ajunge la urechi, EURYDICE, soția lui Creon, face același lucru. Blestemul asupra casei regale din Teba a fost implacabil și a părut să-i fascineze la nesfârșit pe greci.

După cum se știe, Sigmund Freud a văzut în mitul lui Oedip o ilustrare a teoriei lui conform căreia băieții tânjesc după o relație exclusivă și foarte intimă — inclusiv de tip (inconștient) sexual — cu mamele lor și își detestă tații fiindcă intervin în această uniune perfectă dintre mamă și fiu. Ca o ironie remarcată frecvent, dintre toți bărbații din istorie, Oedip e cel care a manifestat în cea mai mică măsură Complexul lui Oedip. El a plecat din

Corint tocmai fiindcă ideea sexului cu Merope (cea pe care o ştia drept mama lui) i s-a părut atât de respingătoare. Atracția pentru Iocasta nu numai că s-a produs la o vârstă adultă (iar elementul incestuos a fost cu totul involuntar), dar a apărut după uciderea lui Laios, tatăl lui, care a fost la rândul ei accidentală şi n-a avut nicio legătură cu gelozia sexuală a copilului mic. Însă nimic din toate acestea nu i-a clătinat convingerile lui Freud.

În afară de întâlnirea cu Sfinxul, nu prea există elemente care să-l lege pe Oedip de traseul obişnuit al figurilor eroice ale Greciei. Astăzi vedem în el un erou tragic modern şi un animal politic; ne vine greu să ni-l închipuim dând mâna cu Heracle sau alăturându-se echipajului de pe *Argo*. Mulți eruditi şi gânditori, mai cu seamă Friedrich Nietzsche în *Naşterea tragediei*, l-au considerat pe Oedip un personaj care manifestă pe scenă tensiunea existentă la atenieni (şi la noi toți) între cetățeanul rezonabil şi în general alfabetizat şi nelegiuitul care se face vinovat de o crimă în familie; tensiunea dintre ființa gânditoare şi cea instinctuală; dintre Supraeu şi Se; dintre impulsurile apolinice şi cele dionisiace care se luptă înăuntrul nostru. Oedip este un detectiv care se foloseşte de toate instrumentele de investigație de care erau atât de mândri atenienii — logica, numerele şi cifrele, retorica, ordinea şi descoperirea — doar pentru a scoate la iveală un adevăr tăinuit, ruşinos, vinovat şi monstruos.

TEZEU

Alesul

Acesta este arhetipul literaturii pentru copii, pentru adolescenți, dar şi — să fim sinceri — pentru cei care fac pe adulții, ca noi. Arhetipul presupune un tată absent şi misterios, dar o mamă iubitoare, care te încurajează să te consideri special. Alesul. „Eşti un vrăjitor, Harry!“ — lucruri de genul ăsta.

Iată povestea.

Creşti în cetatea Troezen, într-o regiune izolată din nord-estul Peloponezului. Mama ta este Aethra, fiica regelui Pittheus.[254] Faci parte din familia regală, dar eşti tratat altfel decât ceilalți fiindcă nu ai tată.

Dar cine este — sau a fost — tatăl?

Mama ta e exasperant de evazivă pe tema asta.

— E mai mare decât bunicul Pittheus?

— O fi. Dar poate că e zeu.

— Tata, zeu?

— Nu poți să ştii.

— Mă rog, sunt mai rapid şi mai puternic decât toți băieții. Mai isteț. Şi mai arătos.

— Nu eşti bun chiar la toate, Tezeu.

— Ba sunt! La ce nu sunt bun?

— La modestie.

---

254 Aceeaşi Aethra cu care fusese logodit cândva Belerofon.

— Pfui! E mai importantă onestitatea.

— Hai să spunem că obrăznicia e destul de nesuferită. Tatălui tău chiar nu i-ar plăcea.

— Care tată? Regele sau zeul?

Tachinările şi ciondănelile prefăcute şi blânde se ţin lanţ pe măsură ce te transformi dintr-un plod nestăpânit într-un copil mândru.

Într-o bună şi fericită zi, vine să stea la palat vărul tău, Heracle. E rudă cu mama ta printr-un strămoş important pe nume Pelops.[255] L-ai venerat din clipa când ai auzit poveşti despre aventurile lui extraordinare. Monştrii pe care i-a răpus, sarcinile pe care le-a îndeplinit. Puterea lui. Curajul. Când soseşte, aruncă o blană de leu în faţa focului. Blana Leului din Tespie, prima dintre marile lui cuceriri.[256] Toţi ceilalţi copii din palat ţipă şi o iau la sănătoasa. Ai doar şase ani, însă dai fuga şi-l prinzi pe leu de coamă. Te rostogoleşti îndelung cu el pe jos, scoţând urlet după urlet. Încerci să-l sugrumi. Heracle râde şi te ridică de jos.

— Uite-un tinerel după inima mea. Cum să-ţi spun, viteazule?

— Tezeu, rogu-te.

— Ia zi, Tezeu Rogu-te, ai de gând să ajungi erou?

— O, da, vere, sigur că da.

Heracle râde şi te pune pe blana de leu, iar din clipa aia ştii că destinul tău, chiar dacă nu ţi-e foarte clar ce înseamnă cuvântul, e să fii erou.

---

255 Din *Heraclizii* („Copiii lui Heracle") de Euripide aflăm că Alcmena era fiica băiatului lui Pelops, Pittheus, ceea ce-l făcea pe acesta din urmă bunicul lui Heracle şi în acelaşi timp al lui Tezeu. De aici felul în care folosesc uneori cuvântul „văr" când vorbesc despre cei doi eroi.

256 Vezi povestea lui Heracle (p. 81).

Când împlineşti doisprezece ani, mama te ia de mână, te scoate din Troezen şi merge cu tine pe o cărare care duce la un promontoriu de unde se văd întreaga cetate şi ţinutul din jur. Îţi arată o stâncă mare.

— Tezeu, dacă reuşeşti să mişti stânca aia, îţi spun totul despre tatăl tău.

Te repezi asupra stâncii. O împingi cu braţele întinse, te întorci şi încerci s-o clinteşti lipindu-te cu spatele de ea. Te forţezi, urli şi-i dai târcoale stâncii, însă până la urmă te prăbuşeşti la pământ istovit. Bolovanul nu s-a mişcat deloc, nici măcar cât lăţimea degetului tău mic.

— Hai, micule Sisif, îţi spune mama ta, o să-ncercăm şi la anul.

De atunci încolo, la fiecare zi de naştere vă duceţi împreună la stâncă.

— Cred, îţi spune mama după câţiva ani, că ţi-a apărut pe faţă ceva ce seamănă cu începutul unei bărbi, Tezeu.

— O să-mi dea putere, îi răspunzi tu. Ăsta-i anul.

Dar nu e. Şi nici următorul. Devii nerăbdător. Nimeni nu se poate întrece cu tine la fugă, nici dacă-i dai avans o jumătate de stadiu[257]. Nimeni nu poate să arunce sulița sau discul mai departe. Troezen pare prea mic pentru ambiţiile tale. Nu-ţi dai seama care sunt ele, dar ştii că într-un fel o să zgâlţâi lumea.

Aproape că te-ai săturat, în special anul ăsta, în timp ce urci dealul alături de mama ta. Stânca asta e un test fals. N-o să se mişte niciodată.

Dar te înşeli.

---

257 Veche unitate de măsură pentru lungime la greci, care varia între 147 și 192 de metri. (*N.r.*)

Sub stâncă

Tezeu nu se simțea mai puternic cu ocazia acestei aniversări decât fusese la precedenta. Gărzile de la palat glumeau cu el şi-i spuneau că ajunsese destul de înalt cât să facă parte din rândul lor, dacă voia. Acum trebuia să-şi tundă barba din când în când. Era mai închisă decât părul, care avea o nuanță neobişnuită de roşcat-castaniu; în anii trecuți nu-i plăcuse deloc diferența asta de culoare, dar între timp se obişnuise. O fată pe care o plăcea îi spusese că era atrăgător.

În rest, era acelaşi Tezeu de până atunci.

Însă de data asta stânca s-a mişcat! Chiar s-a mişcat. Tezeu ar fi putut să jure că nu era aceeaşi stâncă, dar era o prostie. Poate că el nu mai era acelaşi Tezeu. S-a încordat, s-a înfipt cu picioarele în pământ şi a împins mai departe. Cu o uşurință aproape comică, stânca a făcut o rotație completă spre marginea cărării, iar apoi o alta.

— S-o rostogolesc la vale?

— Nu, poți s-o laşi unde e, i-a spus mama lui zâmbind. Acum a ajuns exact unde era înainte ca tatăl tău s-o rostogolească spre locul unde a stat în ultimii optsprezece ani.

— Dar ce înseamnă toate astea?

— Caută pe jos şi vezi dacă nu găseşti ceva.

Iarba era albă în locul unde stătuse stânca pe ea în toți aceşti ani. Tezeu a scormonit pământul până când a dat cu degetele de ceva, după care a scos la iveală o pereche de sandale, dintre care una era nițel uzată, sau poate că o mâncaseră gândacii.

— Splendid, a spus el. Exact ce-mi doream de ziua mea. Nişte sandale vechi de piele.

— Mai sapă, i-a zis mama lui cu un surâs.

A săpat mai adânc şi degetele i s-au închis în jurul a ceva rece şi metalic. A scos la suprafață o sabie care sclipea ca argintul.

— A cui e?

— A fost a tatălui tău, dar acum e-a ta.

— Cine a fost?

— Stai jos şi-o să-ți spun, a rostit Aethra şi i-a făcut semn să se aşeze. Tatăl tău a fost şi este regele EGEU al Atenei.

— Al Atenei!

— S-a însurat de două ori, dar niciuna dintre uniuni n-a fost binecuvântată cu copii. Îşi dorea un fiu, aşa că s-a dus la oracolul de la Delfi. Ştii cât de ciudate pot fi rostirile sale. Asta a fost cea mai ciudată dintre toate.

> *Egeu să nu deschidă gura umflată a burdufului cu vin până nu va ajunge pe înălțimile Atenei, altminteri va muri de durere.*

— Ce-nseamnă asta?

— Exact. Întâmplător însă, Egeu era prieten bun cu tatăl meu, regele Pittheus.

— Cu bunicul?

— Cu bunicul tău, da. Aşa că s-a dat peste cap să ajungă aici, la Troezen, pe drumul de întoarcere de la Delfi, şi să vadă dacă putea Pittheus să-i interpreteze vorbele oracolului.

— Şi a putut?

— Ei bine, Tezeu, aici trebuie să-i admiri şiretenia bunicului. El a înțeles profeția. A înțeles-o perfect. „Gura umflată a burdufului cu vin" însemna, din câte şi-a dat el seama, să zicem… bărbăția lui Egeu. Aşa că profeția

pentru Egeu a fost: „Nu te împreuna cu nicio femeie până te-ntorci la Atena".

— *Împreuna?* Asta-i nouă.

— Sst! Lui Pittheus i s-a părut minunat ca eu, fiica lui, să port în pântec copilul unui rege care domneşte peste un oraş atât de mare ca Atena. Asta i-ar permite mai târziu copilului — adică ţie — să fie rege peste o Atenă unită cu Troezenul. Aşa că bunicul nu i-a dezvăluit ce credea el că înseamnă profeţia, ci i-a spus că oracolul hotărâse că Egeu nu avea voie să bea vin până se va fi întors acasă la Atena. Pe urmă m-a chemat pe mine şi mi-a spus să-i arăt lui Egeu palatul şi grădinile. Şi din vorbă-n vorbă… am ajuns la mine în dormitor şi…

— …am fost conceput eu, a spus Tezeu uluit.

— Da, dar mai e ceva, a zis Aethra, roşie la faţă de stânjeneală.

Ştia dintotdeauna că avea să vină şi ziua asta şi repetase de multe ori cum să-i povestească despre naşterea lui, dar acum, că venise momentul, cuvintele păreau să i se oprească în gât.

— Ce anume?

— În noaptea aceea, după ce Egeu, tatăl tău, a… a…

— A dezumflat burduful cu vin?

— Da, aşa. S-a dat jos de pe mine şi a adormit. Totuşi eu n-am putut să adorm. M-am dus la fântână, la cea de jos făcută în cinstea lui Poseidon, să mă curăţ şi să mă gândesc. Tata mă trimisese să mă culc cu un străin ca să-l ajut la urzelile lui politice. Mă înfuriasem, dar, spre mirarea mea, îmi dădusem seama că-mi plăcea Egeu. Era cumsecade, masculin şi… aţâţător.

— Mamă, te rog…

— Dar pe când mă spălam în apa de la fântână, cine crezi că s-a ridicat din bazin?

— Cine?

— Zeul Poseidon.

— Poftim?

— Şi… m-a avut şi el.

— Te-a… te-a… te-a…?

— Nu-i de râs, Tezeu.

— Dar nu râd, mamă. Crede-mă, nu râd. Doar încerc să-nțeleg. Nu-mi spune că Poseidon şi-a dezumflat *şi el* burduful cu vin.

— Îți jur că-i adevărat. Exact în noaptea când m-am culcat cu Egeu m-a avut şi Poseidon.

— Şi-atunci cine mi-e tată?

— Amândoi, sunt foarte sigură. M-am întors în pat lângă Egeu, iar de dimineață, după ce s-a trezit, m-a îmbrățişat şi m-a rugat să-l iert. Vezi tu, era însurat, aşa că nu putea să mă ia cu el la Atena. Am ieşit amândoi din dormitor înainte să se trezească altcineva, iar el m-a adus în locul ăsta. Şi-a îngropat sabia şi sandalele şi a rostogolit stânca asta peste ele. „Dacă împreunarea noastră de azi-noapte o să fie rodnică şi o să ai un băiat, pune-l să urnească stânca după ce creşte îndeajuns şi pe urmă spune-i cine e. După aceea poate să vină la Atena şi să-şi ceară dreptul primului născut.“

Nu-i greu de imaginat că pe Tezeu vestea l-a lăsat cu gura căscată. După felul cum îl tachinase mama lui de-a lungul anilor, tânărul ajunsese la concluzia că misteriosul lui tată nu era nici rege, nici zeu — ideea asta fiind o simplă scorneală copilărească.

— Deci bunicul ştia că sensul profeției era că Egeu, tatăl meu, o să aibă un copil prima dată când o să… facă sex? Şi a hotărât să fii tu mama?

— Exact.

— Dar profeția a spus că Egeu nu avea voie să-şi dezumfle burduful cu vin — de unde şi-or lua oracolele metaforele astea? — înainte să ajungă la Atena, altminteri ar fi murit de supărare.

— Așa e…

— Dar şi l-a dezumflat înainte să ajungă la Atena. A murit cumva de supărare?

— Mă rog, nu, n-a murit, a acceptat Aethra.

— Să te mai încrezi în oracole…

Au stat de vorbă îndelung, până s-a ivit luceafărul de seară.

Mama şi fiul s-au întors acasă, cu Tezeu lovind cu sabia prin iarba înaltă. După ce au ajuns la palat, Aethra a vrut ca amândoi să stea imediat de vorbă cu regele Pittheus.

— Aşa, băiete. Acum ştii toată povestea. Un fiu al Troezenului şi un fiu al Atenei. Gândeşte-te ce-o să însemne asta pentru Peloponez! Putem să ne unim flotele şi să fim conducătorii Aticii. Corintul o să se-nfurie. Şi Sparta! Oho, ce-o să mai scuipe de ciudă! Bun, ce facem mai întâi şi mai întâi? O să pregătim o corabie pentru tine cât mai repede ca să pleci la Pireu — chiar mâine! de ce nu? —, iar acolo să te arăți curții ateniene şi să i te faci cunoscut lui moş Egeu. O să fie încântat! Ştii că s-a-nsurat cu văduva lui Iason, nu? Cu Medeea din Colchis. Oribilă femeie, află de la mine.[258]

---

[258] Felul cum a dobândit Medeea această reputație îngrozitoare şi cum a ajuns la Atena este relatat, dacă ținești minte, în povestea lui Iason (pp. 280 şi 286).

O vrăjitoare şi-o ucigaşă cum nu mai vezi. O să caut un cadou, o comoară pe care să le-o dăruieşti amândurora, împreună cu gândurile mele bune. Da, am aranjat bine lucrurile în seara asta. Chiar le-am aranjat bine.

Pittheus şi-a îmbrăţişat fiica şi i-a tras un pumn în joacă nepotului în braţ.

Tezeu avea alte idei. S-a dus la el în cameră şi şi-a înfăşurat cele câteva lucruri într-o pânză. Un prinţ al Troezenului sosind pe o corabie, aducând câteva flecuşteţe poleite cu aur şi agitând o sabie de argint, în timp ce urla: „Bună, tati, eu sunt!“ — cât de eroic era? Absolut deloc! Oare Heracle aşa ar fi venit, ca un prinţişor răsfăţat? Niciodată. Tezeu ştia că în clipa când ajungea la Atena trebuia să intre ca un erou — şi uite că tocmai îi venise o idee despre cum să procedeze.

De la Troezen la Atena se putea ajunge în două feluri. Pe mare, străbătând apele Golfului Saronic, sau pe jos, mergând de-a lungul ţărmului. A doua variantă nu însemna doar o călătorie îndelungată şi grea, ci şi deosebit de periculoasă. Câţiva dintre proscrişii, bandiţii şi ucigaşii cei mai nemiloşi din toată Grecia stăteau la pândă acolo. Bineînţeles că acesta era drumul pe care l-ar fi ales orice erou care se respecta. Dacă Tezeu ajungea la Atena după ce curăţa drumul de briganzii lui legendari, ei da, asta chiar ar fi fost ceva…

S-a încălţat cu sandalele vechi ale tatălui său, şi-a prins sabia la cingătoare, şi-a luat cele câteva lucruşoare şi a şters-o.

S-a întors după câteva clipe. A mâzgălit un bilet pentru mama şi bunicul lui şi l-a lăsat pe pat:

Nu mi-a plăcut ideea drumului pe mare. M-am gândit s-o iau pe jos. Cu drag, Tezeu.

Muncile lui Tezeu

1. Perifete

Nici nu mersese Tezeu mai mult de o oră şi s-a trezit că-i stătea în drum un uriaş stângaci, cu un singur ochi, care-şi târşâia picioarele şi ținea în mână o ghioagă enormă. A ştiut imediat cine era: PERIFETE, zis şi CORYNETE, „omul cu ghioaga".

— Vai de mine şi de mine, a hârâit ciclopul. Un căpşor frumos şi moale, numai bun pentru Zdrobilă, ghioaga mea. E făcută din bronz, să ştii. Taică-miu e fierar. Ba chiar fierarul fierarilor.

— Mda, ştim cu toții că te dai drept fiul lui Hefaistos, a spus Tezeu, prefăcându-se plictisit. Oamenii ți-au crezut povestea fiindcă eşti urât şi şchiop. Dar eu nu pot să cred că un zeu din Olimp ar putea să aibă un copil atât de prost.

— A, da, zici că-s prost?

— Incredibil de prost. S-o ții una şi bună că ai o ghioagă de bronz. Cine ți-a vândut-o? Vede oricine că-i de stejar.

— Am făcut-o cu mâna mea! s-a zborşit Perifete revoltat. Nu-i de stejar. Ar putea o ghioagă de stejar să fie atât de grea?

— Spui că-i grea, dar eu văd cum ți-o treci dintr-o mână-n alta de parc-ar fi din pene.

— Asta fiindcă sunt puternic, cretinule! Ia încearcă. Pun pariu că nu poți nici măcar s-o ții.

— Aoleu, să ştii că-i grea, a spus Tezeu, luând ghioaga.

Mâna aproape că i-a căzut până la pământ, ca şi cum n-ar fi putut să țină o asemenea greutate.

— Şi chiar simt tăria rece a bronzului.

— Păi, vezi?!

— Şi uite ce… echilibru… are! a zis Tezeu, ridicând brusc ghioaga şi rotind-o.

Când tânărul a zis „echilibru“, ghioaga a izbit femurul lui Perifete cu un minunat zgomot de os zdrobit. Uriaşul s-a prăbuşit cu un urlet de durere.

— Cred… că… îmi… place… ghioaga… asta! a spus Tezeu, zdrobindu-i craniul lui Perifete cu şase lovituri năucitoare.

Tezeu a găsit ascunzătoarea tâlharului printre stâncile de pe marginea drumului. O mulțime de monede de aur și de argint şi bunuri furate fuseseră aranjate cu grijă pe pământ, într-un semicerc perfect, în jurul unui altar impunător din cranii făcute zob. Tezeu a luat de pe jos un sac de piele şi a vârât toată comoara în el. A simțit că trebuia să păstreze şi ghioaga. Heracle nu pleca nicăieri fără ghioagă, aşa că trebuia să facă şi el la fel.

2. Sinis

Mai sus în nord, drumul cotea la un moment dat spre est, de-a lungul istmului Corint. Pe măsură ce mergea, bucurându-se de soarele care-i strălucea pe față şi de marea care scânteia la dreapta lui, Tezeu s-a întâlnit cu

mulți călători prietenoşi. Celor săraci le-a dăruit monede şi obiecte de preț din sac.

Poate că exagerează lumea când vorbeşte de briganzii înspăimântători de pe drum, şi-a spus el. Şi tocmai când a hotărât că aşa stăteau lucrurile, a ajuns într-un loc unde drumul urca şi unde a văzut un bărbat stând între doi copaci.

— Ce-ai în sacul ăla, băiete?

— Asta-i treaba mea, a spus Tezeu.

— Aha! E „treaba ta", da? Ei bine, am un tratament special pentru mucoşii obraznici ca tine, care-şi bagă nasul unde nu le fierbe oala. Vezi copacii ăştia doi?

Tezeu şi-a dat seama imediat că dăduse peste SINIS PITYOCAMPTES, Cel Care Îndoaie Pinii. Poveşti despre acest bărbat ciudat şi îngrozitor circulau prin tot Peloponezul. Sinis îi lega pe călători de doi pini pe care, cu puterea lui uriaşă, putea să-i îndoaie. După ce-şi chinuia victima o vreme, le dădea drumul pinilor din strânsoarea lui puternică, iar pinii se îndreptau la loc şi-i rupeau în două pe nefericiții călători. O moarte crudă, cumplită. Un om crud, cumplit.

— O să-mi las jos ghioaga, a spus Tezeu. O să-mi las jos sabia şi o să-mi las jos sacul. Fiindcă vreau să îngenunchez în fața măreției tale.

— Cum aşa?

— Sunt pe drum de patru zile şi nu aud decât poveşti despre minunatul Sinis Pityocamptes.

— Mda, mă rog, toate bune şi frumoase, dar lasă linguşirile.

— O, zei, nu sunt vrednic să cunosc un om atât de ales, un erou atât de pur.

Tezeu a îngenuncheat pe iarbă.

— Auzi, lasă prostiile şi fă-te-ncoace!

— Nu pot să mă mişc, sunt pironit locului de venerație. Sinis cel Mare. Sinis cel Minunat. Sinis cel Magnific. Cel Care Îndoaie Pinii. Cel Care Îndreaptă Oameni.

— N-ai minte nici cât o muscă, zău aşa, a spus Sinis, apropiindu-se de el. Hai, hopa sus.

Cumva însă, în confuzia care a urmat, Tezeu şi Sinis au reuşit să-şi schimbe pozițiile. Acum Sinis era întins la pământ, cu mâinile şi picioarele desfăcute, iar Tezeu pe el, ținându-l nemişcat.

— Hai, mărețule Sinis. E nedrept că le-ai oferit atâta plăcere atât de multor oameni, dar n-ai avut parte şi tu de ea.

— Dă-mi drumul!

— Nu, domnul meu, a zis Tezeu, trăgându-l pe Sinis de încheieturi prin iarbă, ca un copil care trage un car de jucărie după el. Ți-ai arătat bunătatea față de atâția străini fără să te gândeşti o clipă la tine. Acum, dacă-ți leg brațul de copacul ăsta, pe care-l trag în jos uite-aşa…

Sinis plângea, hohotea şi cerşea îndurare, în timp ce Tezeu trecea la treabă.

— Modestia ta e de toată lauda, Sinis, a spus el, întinzându-se după al doilea pin, dar cuviincios ar fi ca lumea să nu aibă unul singur ca tine, ci doi.

— Te implor, te implor. Am o comoară îngropată sub tufele alea. Ia-o, ia-o pe toată.

Acum Tezeu ținea zdravăn de ambii pini.

— Guiți şi bolboroseşti ca un porc şi observ că ai făcut pe tine ca un copil înfricoşat, a spus el, dintr-odată foarte aspru. Dar câtă îndurare le-ai arătat victimelor tale îngrozite?

— Îmi pare rău, chiar îmi pare.

Tezeu s-a gândit câteva clipe.

— Hm. Îmi dau seama că-ți pare rău de-adevăratelea. O să mă duc să văd dacă spui adevărul despre comoară, iar dacă da, o să te cruț.

— Da, da! Dar nu da drumul, nu…

— Să vedem, comoara e acolo, zici?

Tezeu a făcut doi paşi înapoi, dând drumul copacilor. Pinii s-au despărțit unul de altul şi s-au întors la poziția normală, rupându-l în două pe Sinis şi împrăştiind o ploaie de ace de pe ramurile lor tremurătoare.

— Hait! Nepriceput mai sunt, a spus Tezeu.

A plecat de acolo abia după ce a dezgropat comoara şi a tăiat amândoi pinii cu sabia. A făcut un foc din lemn de pin şi le-a trimis aroma dulce zeilor de sus, în semn de recunoştință.

3. Scroafa din Crommyon

Tezeu şi-a reluat călătoria prin istmul care îmbrățişa coasta. N-a trecut mult şi s-a apropiat de satul Crommyon, la jumătatea drumului dintre Corint şi cetatea Megara. Era deja mai aproape de Atena decât de Troezen. Tot mai mulți drumeți ce se grăbeau spre sud şi tot mai mulți țărani ce-şi lucrau neliniştiți pământurile se opreau câteva clipe ca să-l prevină pe Tezeu cu privire la o creatură de temut care făcea prăpăd în ținut şi căreia îi spuneau SCROAFA DIN CROMMYON.

Din poveştile pe care le auzise, Tezeu nu şi-a dat seama dacă Scroafa din Crommyon era o purcică adevărată, care pufnea, guița şi forăia, sau o bătrână rea şi

ucigaşă căreia i se spunea PHAEA. Unii jurau că văzuseră o scorpie cu părul sur transformându-se în scroafă. Alții susțineau că Phaea era doar o porcăreasă.

Tezeu n-a găsit nicio scorpie bătrână cu părul sur, dar a dat peste o scroafă sălbatică, mare şi agresivă. Marea ghioagă de bronz s-a dovedit a fi de mare folos şi acum, iar nu după multă vreme zeii au fost tratați cu ceva şi mai îmbietor decât fumul parfumat al pinilor — aroma şuncii de porc abia prăjite.[259]

4. Sciron

Mai departe pe drumul de coastă, între Megara şi Eleusis, stătea la pândă un tâlhar vestit, pe nume SCIRON sau Sceiron. Era acolo de atât de multă vreme, încât stâncile de deasupra golfului erau cunoscute pe atunci drept Stâncile Scironiene. Mult dedesubt, în apele albastre ale Golfului Saronic, o țestoasă uriaşă înota în cercuri nerăbdătoare. Sciron şi țestoasa aveau o relație interesantă şi tulburătoare. Stilul de lucru al lui Sciron era să-i oblige pe trecători să-l spele pe picioare, chiar pe marginea stâncii. Victimele neştiutoare stăteau cu spatele la mare şi, după ce îngenuncheau ca să înceapă spălatul, el le dădea un brânci puternic şi le făcea să cadă în apele de dedesubt, unde țestoasa lacomă le aştepta cu fălcile deschise.

— Nu, nu, nu, nu! s-a împotrivit Tezeu după ce Sciron a sărit de după un copac şi l-a pus să-l spele pe picioare, sub amenințarea sabiei. Sunt scârboase. Nu mă ating de ele.

---

259 Unii spun că Scroafa din Crommyon era mama Mistrețului din Calidon. Vezi povestea Atalantei (p. 323).

— Preferi să fii trecut prin sabie? a întrebat Sciron.

— Păi, nu, a recunoscut Tezeu. Dar unde e oala cu apă fierbinte? Unde sunt uleiurile parfumate? Unde e ştergarul din piele de capră? Dacă tot e să te curăț pe picioare, măcar s-o fac cum trebuie.

Cu un oftat de nerăbdare — şi cu sabia ațintită mereu asupra lui Tezeu —, Sciron i-a arătat unde ținea toate instrumentele şi produsele necesare pentru o baie perfectă la picioare. În plus, Tezeu a insistat să clocotească apa într-un vas de aramă.

— Acum treci acolo, a mârâit Sciron după ce Tezeu a spus în fine că era mulțumit. Eu mă aşez pe scăunelul ăla, tu ciuceşte-te acolo.

— E foarte aproape de margine, a zis Tezeu şovăielnic.

— Îmi place să mă uit la mare când mă spală cineva pe picioare. Acuma gata cu vorba, la treabă, da?

Tezeu a cărat cu grijă vasul cu apă fierbinte la locul cu pricina. Simțea vârful sabiei lui Sciron împungându-i şalele şi zorindu-l.

— Bun, aşadar… aici?

— Mai aproape de margine.

— Aici?

— Şi mai aproape.

— Aoleu, dar e abrupt — hopa!

Tezeu s-a împiedicat şi a făcut un pas împleticit în față. Scăpat de vârful spadei care-i împungea spatele, s-a întors într-o clipă şi i-a aruncat în față lui Sciron apa clocotită din vas. Tâlharul a scos un țipăt scurt de durere şi de şoc, iar apoi — după brânciul hotărât al lui Tezeu — un al doilea țipăt, mai lung, în timp ce se bălăbănea

îngrozit pe marginea stâncii, înainte de-a se prăvăli în apa atât de albastră a mării.

Tezeu s-a uitat în jos şi a văzut urma înspumată a unei ţestoase uriaşe care se apropia de silueta ce dădea din mâini şi din picioare.

5. Cercion și nașterea luptelor

În templul Demetrei şi al Korei[260] de la Eleusis, Tezeu s-a oprit să ofere sacrificii şi rugăciuni de mulțumire fiindcă supraviețuise până acolo. Când s-a aşternut din nou drumului, țărmul a cotit brusc spre sud. Încă erau destule daruri în sac pentru săracii şi virtuoşii care aveau să-i iasă în cale, iar Tezeu se gândea acum mai degrabă la cum va reacționa tatăl lui în clipa întâlnirii decât la amenințarea briganzilor şi tâlharilor.

Tocmai se pregătea să aleagă un loc unde să înnopteze şi să doarmă, când doi găligani costelivi i s-au ivit de o parte şi de alta, aproape de nicăieri, cu cuțitele la gâtul lui. O a treia siluetă i-a ieşit apoi în față. Tezeu nu mai văzuse niciodată pe cineva atât de masiv. L-ar fi făcut să pară pitic până şi pe Perifete, primul dintre adversarii înfruntați în călătorie. Tezeu cunoştea oameni absolut normali a căror înălțime era mai mică decât lățimea bărbatului.

— Cine ți-a dat voie să intri în regatul meu? a mugit gigantul.

---

[260] Kore, care înseamnă „fecioară", era întruparea Persefonei când se ridica din lumea subpământeană în lunile de primăvară şi de vară, aşa cum se înțelesese Demetra, mama ei, cu Hades.

— Poftim?

— Sunt Cercion, regele ținutului. Ai intrat fără permisiune.

— Of, ce greşeală am făcut. Te rog să-mi primeşti scuzele.

— Le ofer străinilor o luptă fără arme. Dacă mă-nvingi, regatul ăsta e al tău.

— Şi dacă pierd?

— Atunci mori.

Tezeu s-a uitat în jur.

— Nu prea e cine ştie ce regat, nu? Prin comparație cu Corintul, vreau să zic.

— Accepți provocarea?

— A, da, o accept.

— Atunci scoate-ți sabia şi hainele.

— Pardon?

— E o luptă fără arme. Doar cu brațele şi pumnii, cu gambele şi picioarele. O luptă curată.

Tezeu l-a mai privit o dată pe gigantul care îşi dăduse jos mantia şi celelalte articole de îmbrăcăminte, arătându-i-se acum gol-goluț. Poate că totul era un ritual de cucerire complicat. A fi îmbrățişat de acest uriaş musculos într-un act de iubire era o perspectivă la fel de nesuferită ca aceea a unei îmbrățişări într-o luptă. Gărzile cu cuțitele la gâtul lui nu aveau de gând să plece şi, în lipsa unei alte soluții, Tezeu şi-a lăsat jos sabia şi ghioaga cu un oftat şi şi-a lepădat tunica.

— Pot să sfărâm oase dintr-o îmbrățişare, a spus Cercion.

— Serios? a răspuns Tezeu. Cred că maică-ta e foarte mândră de tine. Ia spune-mi, a adăugat el, sărind agil într-o parte când Cercion s-a repezit asupra lui, dac-o să câştig, oamenii tăi chiar o să mi se supună?

— Dac-o să câştigi, a chicotit Cercion, făcându-i semn lui Tezeu să se apropie, o să te slujească până la sfârşitul zilelor şi-o să le fii rege. Hai încoa', hai încoa'!

Tezeu s-a strecurat printre picioarele lui Cercion şi a simțit boaşele uriaşului mângâindu-i creştetul.

„Revoltător", şi-a spus el. „Dar sunt o țintă la îndemână."

— Vrei să stai locului?! a strigat Cercion, enervat de zvâcnirile şi săriturile într-o parte ale lui Tezeu. Nu lupți ca un bărbat, dansezi ca o fetişcană.

Treptat, Cercion a început să obosească. Era prea puternic pentru ca Tezeu să se ia la trântă cu el, fiindcă ar fi fost de-ajuns să-l strângă o dată urseşte şi i-ar fi frânt coastele. Însă loviturile şi eschivele uriaşului erau tot mai lente. De fiecare dată când făcea o mişcare, Tezeu găsea o metodă să-i întoarcă forța împotriva lui, sporindu-i oboseala. Data următoare când a plonjat între picioarele lui Cercion, s-a agățat de scrotul gigantului şi a rămas aşa câteva clipe, răsucindu-l cât putea de mult.

Cercion a urlat de durere.

— Termină! N-ai voie să faci asta, trişezi!

Răsucind încă o dată scrotul cu toată puterea, Tezeu s-a aruncat la pământ.

— Pun eu mâna pe tine, pun eu mâna pe tine! a tunat Cercion.

Şi-a ieşit din fire, şi-a zis Tezeu. Al meu e.

Cercion a bătut pământul cu picioarele şi s-a aruncat în față, fără să-i pese de altceva decât de răzbunare. Tezeu l-a pişcat de glezne, l-a prins de boaşe, i-a sărit pe degetele mari de la picioare, a râs, l-a tachinat şi a alergat în jurul lui până când l-a făcut să semene mai degrabă cu un taur furios decât cu un luptător iscusit.

La sfârşit, l-a ademenit spre un şir de stânci ascuțite şi i-a pus piedică. Cercion a căzut cu fața în pietroaiele ascuțite, iar Tezeu a început să sară pe el ca un copil care țopăie în pat. Sângele uriaşului a țâşnit şuvoaie, căzând în stropi stacojii, iar Cercion s-a cutremurat şi şi-a dat ultima suflare.[261]

Tezeu s-a întors şi i-a văzut pe cei doi soldați costelivi îngenunchind în fața lui.

— Sire!

— Maiestate!

— Ah, terminați, a spus Tezeu, gâfâind din cauza efortului. Cărați-vă. Sunteți liberi. Repede, valea! Până nu vă fac ce i-am făcut regelui vostru.

În timp ce se uita cum coboară cei doi dealul în fugă, Tezeu şi-a îmbrăcat tunica şi şi-a strâns lucrurile.[262]

6. Procust și lungirile

Ultimul adversar i s-a arătat lui Tezeu într-o vale a Muntelui Korydallos. Spre deosebire de ceilalți, acesta n-a

---

261 Atenienii considerau că Tezeu era inventatorul luptelor. Felul cum şi-a folosit istețimea, tehnica şi îndemânarea ca să-l învingă pe Cercion prin chiar forța lui brută ilustra virtuțile pe care le prețuiau atenienii din vechime. Disciplina pe care a pus-o la punct Tezeu şi căreia i-am putea spune „arte marțiale mixte" a fost numită de greci *pankration*, adică „doar forță". Dacă vă amintiți, Heracle îşi însuşise câte ceva din această tehnică şi o folosise împotriva lui Anteu în timpul celei de-a Unsprezecea Munci.

262 După alte interpretări ale acestei înfruntări, povestea a fost schimbată ca să corespundă mitului Muncilor de tinerețe ale lui Tezeu, dar de fapt la origine ar fi fost vorba despre o preluare de putere politică ulterioară şi relativ obişnuită. Conform acestei versiuni, Cercion era rege de-adevăratelea, iar Tezeu i-a smuls domeniul mai târziu — dar nu prin luptă —, într-o perioadă când ajunsese el însuşi rege.

ieşit brusc de după o stâncă sau un copac. Nu i-a ținut calea lui Tezeu şi nu l-a amenințat cu săbii, ghioage sau cuțite. În schimb, l-a aşteptat în pragul unei case de piatră frumos mobilată şi l-a întâmpinat cu un zâmbet şi cu un gând ospitalier.

— Bună ziua, străine. După cum arăți, aş spune c-ai bătut ceva drum.

— Chiar aşa am făcut, a răspuns Tezeu.

— Se vede treaba c-ai avea nevoie de ceva să te-ntremezi şi de un pat pentru la noapte.

— Mă gândeam să merg mai departe şi s-ajung diseară la Atena.

— Oho, păi sunt vreo douăzeci de kilometri. N-o să ajungi înainte să se-ntunece. Şi mişună tot soiul de hoți şi ucigaşi care abia te-aşteaptă, fii sigur. Crede-mă, e mult mai bine să rămâi aici şi să faci ultima parte a călătoriei după ce te odihneşti. Oferim cazare convenabilă şi curățenie la un preț bun.

— Adjudecat, a spus Tezeu, întinzând mâna. Tezeu din Troezen.

— PROCUST din Erineum. Fii bine-venit sub acoperişul nostru.

În zâmbetul şi în reverența gazdei a fost ceva care nu prea i-a plăcut lui Tezeu, dar n-a spus nimic şi a intrat în căsuță. O femeie între două vârste tocmai ştergea masa de lemn cu frunze de mentă. L-a întâmpinat pe Tezeu cu o plecăciune respectuoasă şi cu un surâs binevoitor.

— Un oaspete, draga mea, a spus Procust, aplecându-se ca să nu se dea cu capul de prag, fiindcă era un bărbat înalt.

Soția lui Procust s-a mai înclinat o dată. Zâmbea la fel de mult ca soțul ei, iar lui Tezeu felul ei de-a zâmbi i s-a părut la fel de neplăcut.

— Aveți undeva apă să mă spăl? a întrebat el.

— Să te speli? De ce-ai face aşa ceva? s-a mirat Procust.

— Nu-i treaba ta, Procust. Dacă tânărul domn vrea să se spele, lasă-l s-o facă. Străinii au obiceiuri stranii şi cu asta basta. Avem în spate un iaz în care înoată rațele, a adăugat ea pentru Tezeu. Ți-ar fi de folos?

— Minunat, a spus Tezeu şi a ieşit din casă.

A văzut iazul, dar nu s-a îndreptat spre el. În schimb, s-a întors lângă fereastra din spate, s-a ghemuit sub ea şi a ascultat.

— A, e perfect, dragul meu, spunea soția lui Procust. Ai observat sacul umflat pe care-l are la el? Pun rămăşag pe capul meu că-i plin cu aur şi argint.

— Nu e nici înalt, nici scund, a rostit Procust îngândurat. Când o să-l fac să fie pe potriva patului, crezi c-ar fi bine să-l pun la lungit?

— Ah, îmi place la nebunie când îi prinzi cu cătuşe şi-i pui la lungit, Procust. Ce țipete, ce țipete!

— Da, dar e distractiv şi când sunt prea lungi şi nu încap în pat. Când le tai picioarele… țipă şi-atunci destul de mult.

— Întinde-l, Procust, pune-l la lungit! Ține mai mult.

— Cred că ai dreptate, draga mea. Mă duc chiar acum în cameră şi lungesc patul. Oricum, ce-o fi făcând? Cine-a mai auzit de-un bărbat care se spală? Şi fii atentă că nu scoate un sunet.

Tezeu a luat repede o piatră de jos şi a aruncat-o în iaz. Piatra a căzut în apă cu un pleoscăit urmat de un cor de măcăituri furioase.

— În orice caz, sperie rațele.

— O fi din Sparta, a sugerat soția lui. Se aud tot felul de chestii ciudate despre spartani.

— A zis că e din Troezen.

— Şi ăia-s ciudați.

— Acuşi o să auzim lucruri *şi* mai ciudate din gura lui, a spus Procust şi a ieşit din cameră.

Tezeu s-a întors ca şi cum ar fi venit de la iaz, cu apa şiroind pe el când a intrat din nou în casă.

— Hai să bei o cană cu vin lângă foc, a spus femeia. Cred c-ai înghețat de tot de la apa aia.

— Ce amabil.

— Am meşterit un pic prin cameră, a zis Procust, întorcându-se şi făcând cu ochiul. M-am mai uitat o dată, să fiu sigur c-o să te simți bine.

— Foarte cumsecade din partea ta, a spus Tezeu. Cică zeii răsplătesc ospitalitatea.

— Măcar atâta lucru să facem şi noi, a rostit Procust. E un drum greu din Eleusis la Atena. Poți să dai peste cine ştie ce lepădături pe drum.

— M-am întâlnit cu o mulțime de oameni interesanți şi neobişnuiți.

— N-a vrut nimeni să-ți facă rău? a întrebat femeia, grijulie ca o mamă.

— Cei mai mulți mi s-au părut la fel de politicoşi şi prietenoşi ca voi, a spus Tezeu cu un zâmbet larg.

— Gata cu vorbăria, draga mea, a zis Procust. Domnul poate vrea să-şi vadă camera. Să se asigure că patul e bun, lucruri din astea.

— Pat? a întrebat Tezeu. Vai de mine, m-am obişnuit să dorm sub cerul liber. Patul o să fie un adevărat răsfăț.

— Atunci hai cu mine să-ți arăt.

Camera în care şi-a poftit Procust oaspetele era plăcută. Gazda avusese grijă să pună o vază cu flori pe masă. Cadrul patului părea să fie de bronz. Tezeu a văzut în mai multe locuri de pe margini nişte inele care păreau să fie ornamentale, dar care puteau la fel de uşor să servească drept cătuşe.

— Ce drăguț, a spus el, cercetând camera. Stânjenei. Florile mele preferate.

— Acum, dacă o să te-ntinzi pe pat, o să văd dacă e bun.

— Nu, nu.

Iute ca fulgerul, Tezeu a recurs la unul dintre procedeele lui de lupte, prin care l-a trântit pe Procust cu fața în jos pe pat. Cât era încă amețit, l-a prins de mâini şi i le-a fixat în cătuşe, după care a făcut la fel şi cu gleznele. Procust a înjurat de mama focului, dar Tezeu i-a cerut să tacă.

— Ce pat remarcabil ai, a spus el, ocolindu-l încet. Văd aici o manivelă, mă întreb la ce-o fi bună?

A pus mâna pe ea şi a vârât-o în mecanismul de la piciorul patului. Când a răsucit de manivelă, patul s-a făcut mai scurt.

— Și vorbește frumos, Procust, te rog! Văd că ai şi o secure. O fi ca să-ți încapă oaspeții în pat cum se cuvine? Mă întreb dacă dă rezultate.

Tezeu i-a tăiat lui Procust picioarele care-i ieşeau din pat de la glezne. Urletele erau îngrozitoare, aşa că le-a pus capăt tăindu-i şi capul. Corpul lui Procust a zvâcnit câteva clipe, cu sângele țâşnind de la ambele capete.

Pe când îl desprindea pe Procust şi-l rostogolea de pe pat, i-a auzit soția apropiindu-se pe hol.

— Ah, să nu-mi spui c-ai început fără mine, scumpule. Am auzit urletele, dar aveam nişte pâine în cuptor şi…

S-a oprit şi s-a uitat la priveliştea din faţa ei: Tezeu stând vesel în picioare, cu securea în mână, soţul ei mort şi sânge peste tot.

— A, n-ai întârziat deloc, i-a spus el. Ce-ar fi să te-ntinzi şi să te potrivesc pe măsura patului? Nu, nu te zbate. E mult mai uşor dacă stai cuminte şi mă laşi să te prind în cătuşele astea deştepte… uite-aşa. Vai de mine, eşti mult prea mică pentru patul ăsta, să ştii. Mult prea mică. Stai să-ţi găsesc o măsură mai bună.

Femeia a scuipat şi a răcnit blesteme, dar Tezeu nu i-a dat atenţie în timp ce învârtea manivela.

— Vezi, acum pot să te-ntind. Cică e-o chestie foarte bună pentru muşchi.

A răsucit manivela până a auzit umerii femeii pârâind, în timp ce braţele i se desprindeau încet din scobiturile umerilor.

— Tot nu e cum trebuie…

Acum au început să i se desprindă şi să i se rupă şoldurile.

— Ai avut dreptate cu urletele, a spus Tezeu. Bine că n-aveţi vecini.

Femeia a murit în chinuri atroce, însă Tezeu s-a gândit la chinurile numeroşilor drumeţi care avuseseră nenorocul să accepte ospitalitatea celor doi. A găsit multe bijuterii furate, iar în spatele iazului cu raţe, o groapă macabră cu oase. Peste două sute de oameni urlaseră în chinuri şi îşi găsiseră sfârşitul în acest loc blestemat.

Tezeu a aruncat crengi aprinse prin ferestrele casei, după care a trecut de partea cealaltă a drumului, s-a aşezat

în iarbă şi s-a uitat îndelung cum arde tot — Procust, soția lui şi patul. Pe când se stingeau ultimii tăciuni, s-a ghemuit şi şi-a spus că paturile cele mai bune se găseau în natură, lângă gardurile vii şi sub lumina stelelor înțelepte şi atotvăzătoare. A doua zi dimineață trebuia să se oprească la râul Cephissus şi să se curețe. I se părea un lucru important.

Ticăloasa mamă vitregă

Silueta care se plimba de dimineață prin piața din Atena a atras imediat atenția.[263] Era înalt şi chipeş, dar, cu toată tinerețea lui, avea un comportament hotărât şi un mers plin de încredere. Pasul elastic şi umerii lați trădau un războinic sau poate un sportiv. Asemenea oameni nu erau rari la Atena, dar nici nu se vedeau la tot pasul.

Zvonurile au început de la ghioaga pe care o ducea cu el. Tezeu s-a oprit la o tarabă ca să cumpere un pepene; un băiețel a văzut ghioaga şi, curios din fire, a atins-o.

— E… e din… bronz? a întrebat el.

Tezeu a dat din cap cu gravitate.

— Aşa s-a lăudat cel de la care am luat-o şi am toate motivele să-l cred.

Vânzătorul s-a aplecat în față.

— Am auzit că banditul Perifete a fost ucis. Cică avea o ghioagă exact ca asta.

263 Ştim chiar şi ziua sosirii lui Tezeu în Atena. După Plutarh, a fost a opta zi din luna lui Hecatombaion, cândva în iulie sau august în calendarul nostru. Era acea lună din calendarul atic în care, în fiecare an, o sută de vite erau sacrificate ritualic în cinstea zeilor.

— Exact, Perifete Corynete! au început să strige oamenii.

— El e omul despre care am auzit atâtea?

— Cel care l-a rupt în două pe Sinis chiar cu pinii lui…

— …şi a răpus scroafa din Crommyon…

— …şi i-a retezat picioarele lui Procust, care lungea oameni…

— …şi l-a aruncat în gura ţestoasei pe Sciron, ucigaşul de pe stâncă…

Tezeu s-a trezit ridicat pe braţe şi dus la palat de mulţimea care-l aclama. Iată-l pe eroul fără nume de pe drumul istmului, pe salvatorul Coastei Saronice! Îl cheamă Tezeu şi e un prinţ din Troezen. Trăiască Troezenul! Trăiască Tezeu!

Tezeu îşi propusese din capul locului să-şi facă un renume şi reuşise. De asta alesese calea cea mai primejdioasă a mersului pe jos în loc de mult mai sigurul drum pe apă. Însă mândria nu-i luase minţile şi avea bunul-simţ să priceapă că faima şi venerația cuvenite eroului erau arme cu două tăişuri. Ele pot să dea curaj populaţiei şi s-o emoţioneze, dar în acelaşi timp îi jignesc şi-i îngrijorează pe cei puternici. Nu voia să-şi supere tatăl fără ca măcar să se fi întâlnit. Cu zâmbete şi bătăi prietenoase pe spate, a izbutit să se smulgă din strânsoarea mulţimii care-l aclama.

— Vă mulţumesc, prieteni, a zis el, după ce fusese aşezat din nou pe picioarele lui. Vă mulţumesc, dar sunt un om ca oricare altul şi chiar în calitatea asta de cetăţean obişnuit îi cer regelui vostru să mă primească.

Modestia lui Tezeu şi buna lui cuviinţă n-au făcut decât să sporească adorația atenienilor. Aceştia înţelegeau şi respectau acest tip de umilitate, aşa că i-au dat voie să

intre în palat singur şi nestingherit de vreo cohortă de admiratori.

Regele Egeu l-a primit pe Tezeu în sala tronului. Lângă el stătea aşezată a treia lui soție, Medeea. Toată lumea auzise de Medeea şi de rolul pe care-l avusese în reuşita expediției de căutare a Lânii de Aur. Circulau o mulțime de poveşti despre puterile ei magice şi despre voința ei implacabilă. Pasiunea ei de iubită, soție şi mamă o împinseseră, se spunea, să facă lucrurile cel mai greu de închipuit. Uciderea propriilor copii, o crimă în familie — nu exista nimic de care să nu fie în stare. Dar cine se uita la ea vedea doar frumusețe, blândețe şi simplitate. Tezeu s-a înclinat în fața ei.

— Deci el e tânărul despre care am auzit vorbindu-se, da? Nici mai mult, nici mai puțin decât un prinț al Troezenului, nepotul vechiului meu prieten, Pittheus. Ne-a scăpat de toți bandiții, nu?

Bineînțeles, Egeu nu şi-a recunoscut fiul. Dacă exista ceva în părul roşcat-castaniu al lui Tezeu care să semene cu pletele lui rărite şi în curs de încărunțire, nimeni n-a avut ce să comenteze. Grecia continentală şi mai cu seamă Macedonia erau pline de bărbați şi femei cu diverse nuanțe de păr nisipiu, roşcat, arămiu şi castaniu.

Tezeu a mai făcut o plecăciune.

— Da' ai omorât, nu glumă, tinere, a spus Medeea cu un zâmbet şi o fulgerare a ochilor ei verzi. Sper c-ai făcut ceva să-ți cureți sufletul de atâta sânge, nu?

— Da, maiestate, a răspuns Tezeu. Am fost la PHYTALIZI[264], care au un templu lângă râul Cephissus, şi i-am rugat să mă ajute să ispăşesc. Şi m-au purificat.

---

264 Potrivit lui Plutarh şi Pausanias, aceştia erau fiii lui PHYTALUS („fluture", poate?), care se arătase cândva foarte binevoitor cu Demetra. Drept răs-

— A fost foarte inteligent din partea ta — foarte *cuviincios*.

Medeea şi-a corectat formularea, dar Tezeu îi surprinsese deja scăpărarea de duşmănie. La rândul lui, nici Egeu nu părea deloc încântat să-l vadă.

— Da, mă rog, bineînțeles că-ți suntem recunoscători, a spus el. Te rog să te simți ca la tine acasă în palat. Sunt sigur că o să-ți găsim ceva de făcut în… ăăă… armată… sau altundeva… sunt multe feluri în care poate să ne ajute un om de ispravă.

La drept vorbind, tronul lui Egeu nu era nici pe departe sigur. Fiindcă nu avea copii (aşa cum credeau el şi toată lumea), cei cincizeci de fii ai fratelui său PALLAS — da, cincizeci[265] — aşteptau să-i preia tronul după moarte. Nerăbdarea lor agresivă în fața refuzului său de-a abdica sau de-a muri i-a adus multe nopți albe lui Egeu. La rândul ei, şi Medeea avea un fiu, Medus, pe care spera să-l vadă pe tronul Atenei după moartea lui Egeu.

Medeea s-a uitat la tânărul care stătea acum în fața ei cu o modestie prefăcută şi cu un șarm atât de fals. Nu s-a lăsat păcălită deloc. S-a uitat din nou, ceva mai atent, şi i s-a făcut inima cât un purice. I-a observat părul, dar pe lângă asta i-a atras atenția expresia lui, o dispunere a trăsăturilor pe care-o ştia de la Egeu. Zvonurile despre vizita lui la oracolul din Delfi — când fusese asta? Ah, da, cu şaptesprezece sau optsprezece ani în urmă —, iar de acolo la Troezen şi la prietenul său Pittheus, care avea o fiică, Aethra, circulaseră din belşug. Da, tinerelul ăsta îndrăzneț era bastardul născut din acea relație, Medeea

---

plată, zeița le-a conferit urmaşilor lui dreptul de a-i ajuta să ispăşească pe cei care încălcau legile ospitalității.

265 Cunoscuți drept „pallantizi".

era sigură. Felul iscoditor cum se uita tânărul la Egeu nu făcea decât să-i confirme convingerea. Ei bine, o să pună capăt acestei ameninţări. N-o să lase nimic şi pe nimeni să-i zădărnicească planul de a-l face pe Medus urmaşul la tron al lui Egeu.

— De fapt, am o idee despre ce ar putea să facă pentru noi, dacă — iartă-mă, Tezeu te cheamă, da? ce nume neobişnuit — dacă s-ar învoi şi Tezeu să…

S-a aplecat spre Egeu şi i-a şoptit ceva la ureche. Regele s-a luminat la faţă şi a dat din cap.

— Da, da. Ca de obicei, regina e înţeleaptă. Eşti în căutare de aventuri, tinere? Ţi-ar plăcea să-i fii de folos Atenei?

Tezeu a încuviinţat din cap cu hotărâre.

— Sătenii de lângă Maraton se tot plâng de un taur înfricoşător, care seamănă groaza în ţinut. Mi se spune c-ar fi venit din Creta. Din cauza lui, comerţul şi chiar întrunirile din regiune au devenit imposibile. Dacă-i adevărat ce se spune despre tine şi scroafa aia din Crommyon… nu crezi că…?

— Niciun cuvânt în plus, sire, a spus Tezeu.

Cu cea mai respectuoasă reverenţă, a plecat să-şi îndeplinească misiunea.

— Ce idee bună, draga mea Medeea, a zis Egeu. Nu mi-a plăcut tânărul ăsta de când am dat ochii cu el. Iar o popularitate atât de mare poate fi periculoasă. Ai auzit cum îl aclama mulţimea?

— Un tânăr primejdios, fără doar şi poate.

— Bun, cred că n-o să-l mai vedem. Taurul ăla scoate flăcări pe nări. E de neîmblânzit. Şi dacă nici eu nu mă pricep…

— Nu sunt aşa sigură, a spus Medeea. O să fac un foc şi-o să citesc în flăcări. Băiatul ăla are ceva…

Taurul de la Maraton

Vestea că Egeu îl trimisese pe Tezeu să răpună Taurul de la Maraton a îngrozit toată Attica. Asta fiindcă regele îi mai încredinţase unui tânăr aceeaşi misiune, cu urmări dezastruoase. Îl avusese oaspete pe prinţul ANDROGEU, fiul regelui Minos al Cretei, şi făcuse nesăbuinţa de a-i încredinţa aceeaşi sarcină, ca să scape Atena de un taur fioros, care distrugea ţinutul. Taurul îl ucisese repede pe Androgeu şi, drept pedeapsă pentru această încălcare grosolană a legilor ospitalităţii, Minos invadase Attica şi ameninţase să radă cetatea de pe faţa pământului dacă… Mă rog, o să ajungem imediat şi la asta. Să spunem deocamdată că toată lumea s-a întrebat cum putea Egeu să facă din nou aceeaşi greşeală nenorocită, din moment ce era vorba de acelaşi taur nenorocit.

Am dat prima dată peste această faimoasă fiară pe vremea când era cunoscută drept Taurul din Creta, tocmai cel pe care fusese însărcinat să-l prindă Heracle pentru cea de-a Şaptea Muncă.[266] Vă amintiţi că, după ce i-a dat drumul, taurul a fugit din Micene şi a ajuns în cele din urmă lângă Maraton, unde a început chiar de-atunci să-i terorizeze pe locuitori.

Tezeu a plecat la Maraton şi a demonstrat imediat diferenţa dintre tipul lui de eroism şi cel al lui Heracle,

---

[266] Vezi povestea lui Heracle (p. 102). Dar să nu vă gândiţi prea mult la cronologie şi la vârstele lui Tezeu şi Heracle, fiindcă altfel o luăm razna.

care, dacă mai țineți minte, se înfipsese cu picioarele în pământ şi lăsase taurul să-l atace, prinzându-l de coarne şi folosindu-şi puterea uriaşă ca să-l supună. Tezeu a abordat problema într-un stil personal. N-a văzut flăcări ieşindu-i pe nări, dar a remarcat forța colosală şi sălbăticia cumplită, primordială, a taurului în felul cum forăia, mugea şi bătea cu copita în pământ. Ținutul devastat, animalele străpunse şi clădirile făcute una cu pământul îi dovedeau lui Tezeu forța formidabilă şi instinctul de ucigaş de care dispunea animalul.

„Dar zău că nu e cu nimic mai de speriat decât Cercion, pe care l-am pus la pământ şi l-am înfipt în stânci", şi-a spus el.

Şi iată că, utilizând aceeaşi artă subtilă de-a profita de puterea adversarului folosind-o împotriva lui, Tezeu l-a vlăguit pe taur. Era mult prea zvelt, prea agil şi prea rapid pentru bestie. De fiecare dată când taurul ataca, Tezeu sărea în aer, iar animalul nedumerit se trezea năpustindu-se în gol.[267]

— Nu scuipi foc, a spus Tezeu, sărind peste el pentru a zecea oară, dar ai răsuflarea încinsă.

În cele din urmă, animalul uriaş a obosit prea tare ca să mai reziste. Tezeu l-a înhămat şi a arat cu el Câmpia Maratonului.[268] Aratul a demonstrat măiestria cu care a

[267] Şi aici Tezeu a inventat o artă, cea a saltului peste taur. Poate să sune comic, dar au fost descoperite multe dovezi arheologice care atestă practica, un amestec de sport şi divertisment. Procedeul poate fi considerat un precursor al coridelor moderne. Ambele tehnici se bazează pe finețe şi sincronizare, iar scopul luptătorului este să-l obosească pe taur în loc să-l înfrunte direct. O abordare foarte diferită de a dragului şi cinstitului Heracle.

[268] Aceeaşi Câmpie a Maratonului a fost locul unde soldații atenieni au obținut o victorie uluitoare împotriva mezilor şi perşilor în anul 490 î.H. Se

strunit Tezeu fiara, arătându-le locuitorilor încântați că din ziua aceea puteau să-şi cultive pământurile şi să-şi strângă recoltele în siguranță.

Tezeu s-a întors triumfător la Atena cu taurul, pe care i l-a sacrificat lui Apollo în agora.

Regina otrăvurilor

Planul lui Egeu n-ar fi putut avea parte de o zădărnicire mai spectaculoasă. În loc să se descotorosească de tânărul care-i amenința tihna şi siguranța, regele îl ajutase pe Tezeu să devină şi mai popular şi să aibă parte de şi mai multe aclamații. Toată Atena a primit cu emoție procesiunea de pe străzi în care Tezeu a dus de coarne taurul uriaş, cândva feroce, dar acum placid şi docil ca un bou castrat, şi a împlinit un sacrificiu nobil şi modest în cinstea lui Apollo. Oamenii nu mai văzuseră un asemenea erou. Egeu s-a văzut nevoit să dea un ospăț în onoarea lui şi chiar pe când se îmbrăca îngândurat pentru banchet, în camera lui a intrat Medeea.

— Tânărul ăsta e de rău augur pentru noi în tot ce face, soțul meu.

— Îmi dau seama.

— Uite-aici…

Medeea i-a arătat un flacon de cristal.

— Înăuntru e o doză de blestemul lupului…

— I se spune şi „regina otrăvurilor", nu?

---

spune că Fidipide (sau Pheidippides) a alergat cei 42 de kilometri de la Maraton la Atena ca să vestească izbânda, strigând *nenikekamen* — „Am învins!" — înainte să se prăbuşească la pământ stors de puteri şi să devină astfel primul alergător al „maratonului".

— Are multe nume, a răspuns Medeea cu răceală. Omeag, cuşma-dracului, focul-leopardului, aconit.[269] E suficient să ştii că ucide. Torn conținutul în cupa prinţişorului nostru sclivisit şi pac! scăpăm de necaz. O să pară c-a avut un atac, o criză ciudată, şi tot asta o să spunem şi noi. O să zicem că Hades a ținut morțiş ca sufletul lui mare să ajungă în lumea subpământeană şi l-a trimis pe Thanatos, Stăpânul Morții, să-l ia pe Tezeu şi să-l ducă la locul lui de odihnă veşnică.

— Eşti isteață foc, a spus Egeu, gâdilând-o sub bărbie.

— Să nu mai faci asta niciodată.

— Bine, draga mea Medeea.

N-a văzut-o pe Medeea cum toarnă pe furiş otrava în cupa lui Tezeu la masă, dar un semn din partea ei i-a dat de înțeles că reuşise. Nu s-a apucat să se bată cu un deget peste nas şi să facă cu ochiul, însă încuviințarea ei lentă şi sugestivă din cap l-a asigurat pe Egeu că totul era gata.

— Aşa, oameni buni, a spus Egeu, ridicându-se cu o cupă în mână. Toastez în sănătatea oaspetelui nostru, a prințului din Troezen, a ucigaşului de bandiți şi a îmblânzitorului de tauri, a noului nostru prieten şi ocrotitor. Să bem în sănătatea *Stăpânului* Tezeu, căci asta am hotărât să-l fac.

Murmure entuziaste de încuviințare s-au auzit din toată sala, în timp ce oaspeții au băut în cinstea lui Tezeu, care a rămas aşezat şi a răspuns mulțumirilor înclinând din cap cu modestie.

— Iar acum se cuvine ca oaspetele nostru să răspundă, a spus Medeea.

---

269 Planta a crescut în locul unde balele lui Cerber au atins pământul când animalul a fost dus de Heracle în lumea de deasupra.

— A, hm, păi..

Tezeu s-a ridicat în picioare, înşfăcându-şi cupa cu gesturi agitate.

— Nu prea mă pricep să vorbesc. Ştiu că arta discursurilor e la mare preț aici, la Atena, şi trag nădejde s-o deprind şi eu într-o bună zi. De obicei, prefer ca în locul meu să vorbească sabia…

Şi-a desfăcut puțin mantia şi şi-a pus o mână pe mânerul sabiei. Un râs solidar şi admirativ a răsunat în toată sala.

— Dar beau pentru…

— *Nu!*

Spre uluirea tuturor celor de față, Egeu s-a aplecat brusc în față şi a făcut să-i zboare cupa din mână lui Tezeu.

— Sabia aia, a spus el, arătând spre şoldul lui Tezeu. Am îngropat sabia aia în pământ ca s-o găsească fiul meu.

— Şi sandalele astea prăpădite, a zis Tezeu râzând şi scoțându-şi una din picior. Ce le-am mai înjurat cât am fost pe drum.

Tatăl şi fiul s-au îmbrățişat. Abia după câteva clipe Egeu şi-a adus aminte de Medeea.

— Cât despre tine, făcătoare de farmece, de vrăji şi de…

Dar Medeea plecase. A părăsit Atena şi nu s-a mai întors niciodată. Unii au jurat c-ar fi văzut-o zburând pe cer într-un car tras de dragoni, avându-l alături pe fiul ei, Medus.[270]

---

[270] La fel cum Perses, fiul lui Perseu, ne-a dat Persia şi pe persani, tot aşa Medus ni i-a dat pe mezi. La rândul lor, mezii şi perşii au încercat să se răzbune pe Atena lui Tezeu multe generații mai târziu, când au lansat invazii sub Darius cel Mare şi apoi sub Xerxes. După cum a observat Dorothy Parker, din acest punct de vedere mezii şi perşii au fost la fel. În

Povestea tributului

Următorul act al lui Egeu a fost să anunțe că va abdica nu peste multă vreme în favoarea lui Tezeu — o veste pe care atenienii au primit-o cu multă bucurie. Egeu nu era nepopular, dar oamenii căzuseră de acord că fusese un conducător slab. Cu toate acestea, cincizeci de bărbați mânioşi — pallantizii, cei cincizeci de fii ai lui Pallas, fratele mort al lui Egeu — au contestat dreptul la domnie al lui Tezeu. Ei i-au declarat război pe față vărului lor nedorit. E o axiomă în lumea mitologiei greceşti că eroii nu cunosc odihna, aşa că Tezeu a purtat războiul împotriva celor cincizeci cu seninătate şi cu deplină vigoare.

Având la dispoziție două armate, fiecare condusă de câte douăzeci şi cinci de frați, duşmanul a plănuit un atac-surpriză pe ambele flancuri asupra Atenei. Numai că Tezeu îşi trimisese iscoade în tabăra lor. Pus la curent în privința planurilor de un herald pe nume LEUS, el a prins în ambuscadă cele două armate pe rând, masacrându-i pe pallantizi până la unul.

Tezeu a simțit apoi că venise vremea să se bucure de pacea şi de belşugul care poposiseră în sfârşit la Atena. Şi totuşi el a observat că, departe de-a părea fericiți, locuitorii mergeau prin oraş cu expresii mohorâte şi cu privirile în pământ. Era încă popular, o ştia. Însă nu putea să-şi explice privirea din ochii oamenilor. S-a dus la Egeu.

— Nu-nțeleg, tată. Pallantizii nu mai sunt o amenințare. Vrăjitoarea Medeea nu-şi mai exercită influența

---

ce-o priveşte pe Medeea, nu se ştiu mai multe şi e păcat. Potrivit unei versiuni, a ajuns pe Câmpia Asfodelelor şi s-a măritat cu Ahile în viața de apoi.

malefică asupra ta şi a oraşului… comerțul înfloreşte… Dar oamenii se uită… într-un fel. Au o expresie de teamă, de… singurul cuvânt la care mă pot gândi e… *groază*.

Egeu a dat din cap.

— Da. Ăsta e cuvântul potrivit, „groază".

— Dar de ce?

— Păi… din cauza tributurilor.

— Tributurilor?

— Nu ți-a spus nimeni? Mă rog, ai fost destul de ocupat de când ai ajuns aici, nu? Ai avut de lucru cu cei cincizeci de nepoți ai mei… şi cu Taurul de la Maraton, bineînțeles. Mă rog, la drept vorbind, se leagă tocmai de afurisitul ăla de taur… Vai de capul nostru.

— Ce-i cu taurul, tată? A trecut un an de când a murit, dacă nu mai mult.

— Trebuie să ne-ntoarcem cu destul de mulți ani în urmă. Regele Minos şi-a trimis fiul să stea cu mine. Să ia parte la nişte jocuri şi să-şi cizeleze un pic comportamentul aici, la oraş. Manierele şi stilul. Cretanii sunt… mă rog, ştii şi tu cum sunt cretanii.

Tezeu nu ştia cum sunt cretanii, dar ştia că restul Greciei nutrea față de ei respect, teamă şi dispreț în cantități egale.

— Aşa c-a venit la noi. Androgeu, aşa îl chema. Mi s-a părut un prost, deloc interesant şi lăudăros nevoie mare cu isprăvile lui de luptător şi de atlet. N-ar fi trebuit să-i încurajez lăudăroşenia. A fost o prostie din partea mea…

— Ce s-a-ntâmplat?

— A murit în timp ce ne era oaspete. Minos, tatăl lui, n-a… ăăă… primit bine vestea. A debarcat aici cu o flotă care a copleșit-o pe a noastră. De pe corăbiile lui afurisite

au coborât întruna soldați şi-n scurt timp ne-au pus cu botul pe labe.

— Şi n-a ocupat Atena?

— A zis că nu merita. „Niciun cretan nu şi-ar dori să trăiască într-un loc ca ăsta", aşa a spus. Tupeu. A amenințat că dă foc oraşului dacă nu…

— Dacă nu?

— Ei bine, aici e aici. În fiecare an trebuie să trimitem câte şapte fecioare şi şapte tineri cu o corabie spre Creta ca să-şi hrănească… să-i dea la…

Egeu n-a mai putut să vorbească şi a făcut un gest de neputință.

— Ce să-şi hrănească? Armata? Poftele trupeşti? Curiozitatea? Ce anume?

— Cred c-o să trebuiască să-ți spun o poveste înăuntrul altei poveşti. Ce ştii despre Dedal?

— N-am auzit de lucrul ăsta…

— Dedal nu este un lucru, e *om*.

— Atunci n-am auzit de el.

— Serios? Dar de ASTERION şi de Pasiphae sau de Taurul din Mare ai auzit?

— Tată, vorbeşti în şarade.

Egeu a scos un oftat.

— Mai bine cer nişte vin. Ar trebui să afli poveştile astea.

Taurul din Mare

Creta este, din multe puncte de vedere (i-a spus Egeu lui Tezeu, după ce le fusese adus vinul şi se instalaseră

din nou pe divane), un loc binecuvântat. Fructele şi legumele care cresc acolo sunt mai mari, mai zemoase şi mai gustoase decât în toate celelalte ținuturi. Peştele care se prinde pe coastele lor e cel mai bun din Mediterana. Sunt un popor mândru, un popor aprig. Vreme de mulți ani, regele Minos, din palatul lui din Cnossos, a condus cu asprime, dar corect. Cretanii au prosperat sub el. Numai că în inima Cnossosului se găseşte un secret întunecat.

Ani la rând, Minos a avut norocul ca la curtea lui să trăiască cel mai hărăzit inventator şi cel mai priceput meșter din afara forjelor olimpiene ale lui Hefaistos. Îl cheamă Dedal şi e în stare să făurească obiecte mişcătoare din metal, bronz, lemn, fildeş şi pietre prețioase. A deprins arta de-a lega strâns benzi de metal în resorturi puternice, care acționează roțile şi lanțurile unor mecanisme complicate şi superbe, menite să marcheze trecerea orelor cu mare precizie şi acuratețe sau să controleze nivelul cursurilor de apă. Nu există nimic pe care bărbatul ăsta iscusit să nu-l poată născoci în atelier. Sunt acolo statui mişcătoare, bărbați şi femei care se însuflețesc prin dibăcia lui, cutii din care se aude muzică şi dispozitive care-l pot trezi dimineața. Dacă măcar jumătate dintre poveştile despre ce poate să facă Dedal sunt adevărate, atunci poți să fii sigur că n-a existat niciodată pe pământul ăsta un inventator, un arhitect şi un meşteşugar mai iscusit.

Se spune că s-ar trage din CECROPS, primul rege al Aticii şi strămoşul tuturor atenienilor, cel care a dat dreptate Atenei când ea şi Poseidon şi-au disputat controlul asupra noului oraş pe care-l construia. De asta îi spunem oraşului Atena şi ne bucurăm de înțelepciunea

şi de căldura cu care ne ocroteşte marea noastră zeiță. Îți spun toate astea fiindcă, deşi lucrează pentru Minos, duşmanul nostru, pe Dedal îl consider atenian, unul dintre ai noştri. În fond, nu mi-ar plăcea să cred că există vreun cretan atât de inteligent. De fapt, Dedal a fost izgonit din Atena. Avea un nepot pe nume PERDIX, care-i slujea drept ucenic şi care, din câte se spunea, era chiar mai ingenios şi mai talentat decât sclipitorul său unchi. Nici nu împlinise douăzeci de ani Perdix, dar apucase deja să inventeze fierăstrăul (inspirat, se spune, de îmbinările de pe şira unui peşte), compasul pentru planificare arhitecturală şi geometrie, precum şi roata olarului. Şi cine ştie ce-ar mai fi inventat dacă unchiul lui, cuprins de invidie, nu l-ar fi aruncat de pe Acropole, provocându-i moartea. Zeița Atena l-a transformat în potârniche. Dacă te-ai întrebat vreodată de ce zboară potârnichile[271] jos, de ce nu se ridică mult în aer şi de ce îşi fac cuiburile pe pământ, e din cauză că-şi reamintesc prăbuşirea înfricoşătoare de pe înălțimile Atenei.

Da, da, ai dreptate, Tezeu, m-am abătut mult de la subiect, dar trebuie să-ți spun povestea în felul meu. Minos are o soție, Pasiphae — ea şi Dedal sunt foarte apropiați. Unii chiar sugerează că… Mă rog, să spunem că Minos e un soț dificil şi că n-ar condamna-o nimeni pe Pasiphae dacă s-ar uita la altcineva. E o femeie mândră, fiica zeului-soare Helios, nici mai mult, nici mai puțin, şi înzestrată cu mari puteri. E sora lui Circe şi a lui Aeëtes şi, prin urmare, mătuşa Medeei. Circulă chiar o poveste că ar fi fost atât de furioasă pe infidelitatea lui Minos, încât

271 În zoologie, denumirea ştiințifică a acestui gen e şi la ora asta *perdix*, numele latinesc al potârnichii.

i-a turnat pe furiş în cupa cu vin o poţiune din cauza căreia, când a făcut dragoste cu altcineva, a ejaculat doar şerpi şi scorpioni, ceea ce a fost extrem de dureros pentru toţi cei implicaţi. Însă abia ce-a făcut după aceea a luat prin surprindere pe toată lumea.

Într-o bună zi, Poseidon a trimis un taur alb care a ieşit din mare. Stai, nu, tot n-am nimerit ordinea corectă a întâmplărilor. Ştii povestea Europei?[272] Cine n-o ştie? Zeus, preschimbat în taur[273], a luat-o pe fata din Tir, chiar de sub ochii lui Cadmus şi ai celorlalţi fraţi ai ei. Aceştia au plecat în Grecia s-o aducă înapoi, iar de-a lungul aventurilor lor Cadmus a întemeiat Teba, bineînţeles, iar fraţii lui au înfiinţat cu toţii regate, Fenicia, Cilicia şi aşa mai departe, dar nu şi-au mai găsit sora, care aterizase cu Zeus în Creta. Ei bine, Europa i-a dăruit lui Zeus un fiu, Minos, care a domnit pe insulă şi a devenit, după moarte, unul dintre judecătorii lumii subpământene. Fiul său ASTERION a condus Creta, iar fiul lui Asterion, MINOS al II-lea, adică actualul Minos, i-a urmat la tron. Însă acest al doilea Minos avea fraţi care i-au contestat dreptul de-a conduce. Cu toate acestea, Minos a insistat că zeii doriseră dintotdeauna ca *el* să fie rege şi, drept dovadă, i-a adresat o rugăminte lui Poseidon.

— Trimite un taur din mare, stăpâne Poseidon — a strigat el —, ca să afle şi fraţii mei că a mea este Creta. O să jertfesc taurul în cinstea ta şi-o să te venerez pentru totdeauna.

Şi ce să vezi, un taur alb de o frumuseţe fără seamăn a ieşit chiar atunci din valuri. Atât de frumos, de fapt,

272 Vezi *Mythos*.

273 Taurul acela a urcat pe cer sub forma constelaţiei cu acelaşi nume.

încât au existat două urmări dezastruoase. În primul rând, Minos a hotărât că era un animal prea frumos ca să-l omoare, aşa că a sacrificat un taur mai mic din cireada lui, ceea ce l-a scos din minți pe Poseidon. În al doilea rând, frumusețea uimitoare a taurului a atras-o pe Pasiphae. Aceasta nu mai putea să-şi ia ochii de la el. Îl dorea. Îl dorea pe ea, în jurul ei şi în ea — îmi pare rău, Tezeu, ăsta-i adevărul. Spun povestea aşa cum e cunoscută. Sunt şi unii care spun că, furios la culme, Poseidon a fost cel care a înnebunit-o cu pofta asta — ca parte a pedepsirii lui Minos fiindcă nu voise să sacrifice taurul, însă, oricum ar fi fost, Pasiphae a început să nutrească o dorință frenetică pentru animal.

Taurul era taur, firește, aşa că habar n-avea cum să răspundă avansurilor unei femei. Pradă pasiunii ei erotice, Pasiphae cea îndrăgostită s-a dus la prietenul — şi poate fostul iubit — Dedal şi l-a întrebat dacă poate s-o ajute să-şi facă mendrele cu taurul. Fără să stea pe gânduri o clipă şi poate stârnit de provocarea adresată minții lui, Dedal s-a apucat să meşterească o viță artificială. A făcut-o din lemn şi bronz, dar a îmbrăcat-o într-o piele autentică de vacă. Pasiphae s-a instalat înăuntru, având grijă să-şi aşeze orificiul în cauză în dreptul orificiului corespunzător al vițelei. Dispozitivul a fost transportat pe roți pe pajiştea unde păştea taurul. Ştiu, băiete, chiar *este* o mizerie, dar îți spun povestea aşa cum o ştie toată lumea.

Uluitor, dar planul depravat a dat roade. Pasiphae a țipat în spasmele unei bucurii vecine cu delirul când a pătruns-o taurul. Nu avusese parte niciodată de un asemenea extaz carnal. Da, n-ai decât să râzi, să-ți bați joc

şi să pufneşti de neîncredere cât vrei, Tezeu, dar aşa s-a întâmplat.

Încă nemulțumit de cât suferise Minos din cauza propriei sale lipse de respect, Poseidon l-a făcut acum să înnebunească pe taur. Faptul că era cu neputință de îmblânzit şi felul cum teroriza insula l-au făcut pe Euristeu să-l aleagă pentru a şaptea misiune pe care i-a încredințat-o lui Heracle, care a ajuns în Creta, a supus taurul şi l-a dus la Micene. Era, bineînțeles, taurul care a scăpat din Micene, a intrat în Grecia continentală şi a distrus Câmpia Maratonului până când l-ai îmblânzit tu, minunatul meu fiu, şi l-ai adus în cele din urmă la Atena spre a fi sacrificat. Un taur formidabil, nu?

Numai că povestea şi blestemul ei nu s-au terminat aici, fiindcă ce s-a întâmplat mai târziu în Creta a fost şi mai rău. Cu sămânța taurului în ea, Pasiphae a născut când i-a venit sorocul. Ce a ieşit din ea a fost — potrivit aşteptărilor şi pe deplin meritat — o aberație fără egal, jumătate om şi jumătate taur. Minos a fost scârbit, însă nici el, nici Pasiphae nu au avut cruzimea sau puterea să răpună monstruozitatea. În schimb, Minos l-a însărcinat pe Dedal să ridice o construcție în care creatura asta — pe care ei au numit-o Asterion, după tatăl lui Minos, dar căreia lumea i-a spus MINOTAUR — putea să fie adăpostită în siguranță şi din care să nu aibă cum să scape vreodată.

Clădirea pe care a proiectat-o Dedal — şi căreia i-a spus „labirint" — era o anexă a marelui palat din Cnossos al lui Minos, însă păienjenişul de pasaje, ziduri fără geamuri, uşi false, fundături şi coridoare aparent identice, galerii şi alcovuri era atât de elaborat şi de complex, încât cine pătrundea în el putea rătăci acolo toată

viața. Oricine poate să intre în labirint, însă nimeni nu e în stare să găsească ieşirea. Mai mult, ingeniozitatea labirintului este că, dat fiind felul cum a fost proiectat, ajungi inevitabil în camera principală, care se află chiar în inima construcției. E vorba de o cameră cu ziduri din piatră, în care Minotaurul Asterion îşi trăieşte viața nenorocită şi monstruoasă. Deasupra sunt nişte zăbrele ceva mai rare, prin care trece puțină lumină de zi şi prin care i se poate arunca de mâncare. Pe când creştea şi se transforma din copil-viței în bărbat-taur (să precizez că jumătatea inferioară e de om, iar cea superioară de taur, cu tot cu o pereche de coarne), a devenit limpede că mâncarea lui preferată era carnea. Foamea Minotaurului e astâmpărată cu leşurile hoților, bandiților şi ucigaşilor condamnați la moarte în Creta, dar în fiecare an monstrul are parte şi de o tratație specială. Ei, şi aici intră în scenă tatăl tău, Tezeu — spre nepieritoarea lui ruşine şi dezonoare.

Cum ți-am spus, Androgeu, fiul cel mare al lui Minos şi Pasiphae, a venit să stea ca oaspete al meu aici, în palatul din Atena. S-a întâmplat cam în perioada când taurul care era tatăl Minotaurului scăpase din Micene şi se apucase să terorizeze Maratonul. Androgeu era un tânăr supărător de închipuit şi de lăudăros, care toată ziua mă bătea la cap că cretanii erau mult mai buni ca atenienii la alergări, la lupte şi aşa mai departe. Într-o seară mi-a sărit țandăra şi i-am spus: „Auzi, dacă eşti atât de viteaz şi de forțos, ce-ar fi s-o dovedeşti scăpând Maratonul de taurul ăla afurisit?“

A fost îndeajuns de curajos — sau de nesăbuit — s-o ia din loc şi bineînțeles c-a fost ucis. Taurul l-a spintecat

cu coarnele, i-a scos mațele şi pe urmă l-a aruncat cât colo, la o lungime de stadiu — aşa s-a dus vorba. Lui Minos i s-a spus — neadevărat, te asigur — că l-am trimis cu bună ştiință la moarte pe Androgeu fiindcă mă enervase cât de uşor îi învingea pe sportivii noştri din Atena la jocuri, dar e o prostie. Lăudăroşenia băiatului m-a provocat.

Turbat de durere şi de furie, Minos a strâns flota şi a asediat Atena. Am fost total nepregătiți. Un oracol ne-a spus că o să murim de foame şi de ciumă dacă n-o să ne declarăm înfrânți şi n-o să acceptăm condițiile lui Minos.

Şi aşa ajungem la problema noastră de acum. La condițiile lui Minos.

Ar avea generozitatea să nu mai ardă Atena din temelii dacă ne-am învoi ca în fiecare an să-i trimitem în Creta şapte fecioare şi şapte tineri pe o corabie, ca să fie… nu am cum s-o spun frumos… ca să fie dați de mâncare Minotaurului. În schimbul tributului ăstuia, Atena îşi păstrează independența şi nu mai e atacată.

Da, de acord, e mai mare ruşinea şi bineînțeles, ai dreptate, ne face de ocară pe toți — dar ce altceva putem face?

Spre Creta

— Îți spun eu ce putem face, a răspuns Tezeu, ridicându-se furios de pe divan. Putem să nu ne mai purtăm ca nişte căprițe speriate, ci ca nişte atenieni adevărați!

— Îți vine uşor să vorbeşti, n-ai fost acolo când flota lui Minos a ajuns în portul Pireu…

Însă pe Tezeu nu-l interesa trecutul, ci doar viitorul. E una dintre trăsăturile specifice ale eroilor, care ni-i face atrăgători şi nesuferiți în acelaşi timp.

— Cum sunt aleşi cei paisprezece miei de sacrificiu?

— Sunt mândru să pot spune, a răspuns Egeu, mobilizând atâta demnitate şi autoritate regală câte mai avea, că, fiind nişte atenieni adevărați, se oferă de bunăvoie. Se oferă câteva sute în fiecare an. Tragem la sorți ca să alegem cele două grupuri de câte şapte.

— Unul dintre tinerii ăştia şapte o să fiu eu, a spus Tezeu. Iar pe ceilalți treisprezece n-o să-i alegem prin tragere la sorți, ci organizând nişte jocuri. Vreau să vină cu mine în Creta doar cei mai dotați, mai iuți, mai vicleni şi mai isteți, ca să terminăm cu prostia asta…

— Dar, Tezeu, băiete — gândeşte-te! s-a tânguit Egeu. Una dintre condiții este ca cei paisprezece să ajungă în Creta neînarmați. Ce speranță mai poți să ai când, imediat după ce-o să atingi uscatul, o să fii sub pază? Ce importanță o să aibă cât eşti de rapid, de puternic sau de isteț? De ce să-ți iroseşti viața? Sistemul funcționează aşa de cinci ani. Nu e… ideal şi sunt gata să recunosc că nu ne face deloc cinste, dar înfrângerea e înfrângere şi…

Tezeu n-a mai vrut să audă niciun cuvânt. A ieşit din încăpere şi s-a apucat imediat să conceapă jocurile şi probele prin care să aleagă crema tineretului atenian pentru drumul spre Creta.

Egeu a oftat. Îşi iubea fiul din toată inima, dar începea să se întrebe dacă nu cumva greşise, cu toți acei ani în urmă, când se lăsase convins de Pittheus să-şi dezumfle burduful cu vin… poate că asta voise să spună

oracolul când îi transmisese că totul avea să sfârşească în suferinţă.

Într-o frumoasă dimineaţă de primăvară din cea de-a şasea zi a lunii lui Mounichion[274], Egeu s-a aşezat neliniştit pe tronul care fusese cărat cu lectica până la zidul portului Pireu. O corabie mică, dar suficient de încăpătoare pentru un echipaj de cinci oameni şi paisprezece pasageri, tocmai era aprovizionată. Sub un acoperământ care fâlfâia, regele îşi făcea de treabă comandând alte câteva lucruri pe lângă încărcătura care era deja la bord.

— Nu strică să-i duci nişte daruri lui Minos, i-a spus el lui Tezeu. Poate s-a mai îmbunat. Dacă ştie că propriul meu fiu… propriul meu fiu…

Tezeu i-a pus o mână pe umăr tatălui său.

— Fruntea sus. Zeilor le place îndrăzneala. O să ne-ntoarcem repede.

Apoi a sărit pe copastia corabiei ca să li se adreseze celor sosiţi pe chei să-i petreacă. Familiile celor treisprezece tineri aleşi personal de Tezeu dintre toţi cei care se oferiseră de bunăvoie erau în primul rând, uşor de identificat după chipurile palide şi supte, precum şi după veşmintele de doliu pe care le purtau.

— Oameni ai Atenei! a strigat Tezeu. Nu vă întristaţi. Noi, tinerii, plecăm la drum cu bucurie-n inimi şi-o să ne-ntoarcem ca să le bucurăm şi pe ale voastre.

Cei treisprezece din spatele lui, îmbrăcaţi cu toţii ca Tezeu, în straie albe de sacrificiu şi împodobiţi cu ghirlande de flori, şi-au ridicat braţele în semn de salut şi au

---

274 O lună de primăvară.

aclamat. Familiile neliniştite şi îndurerate de pe chei s-au străduit să le răspundă la fel.

— Întindeți pânzele şi la drum spre Creta!

În timp ce pânza neagră se desfăşura de pe vergă, Egeu s-a apropiat agitat de fiul lui.

— Ascultă-mă, a spus el. I-am dat instrucțiuni căpitanului. O să stau în fiecare zi sus în vârf, pe Acropole, şi-o să aştept să vă-ntoarceți. Dacă se-napoiază cu o corabie goală, dacă dezastrul s-a produs şi ați dat greş…

— …n-o să se întâmple…

— …atunci el trebuie să întindă pânzele negre. Dar dacă zeii au avut bunăvoința să vă cruțe şi corabia se întoarce în triumf…

— …ceea ce-o să facă fără îndoială…

— …atunci trebuie să întindă pânzele albe. Ca să ştiu. Ai înțeles?

Purtarea gravă a regelui l-a înveselit pe Tezeu.

— Nu-ți mai face atâtea griji, tată. O să ne-ntoarcem cu pânze albe. Acum pune mâna pe-o ramură de măslin şi încearcă să pari fericit. Suntem gata de plecare.

— Zeii să te binecuvânteze şi să te ocrotească mereu, Tezeu, fiule.

S-au spus rugăciuni pentru Poseidon, s-au aruncat petale şi boabe de porumb în apă şi corabia s-a pus în mişcare.

Temnițele din Cnossos

Egeu presupusese corect că, în clipa când cei paisprezece atenieni vor ajunge în Creta, vor fi luați prizonieri.

Pe drum, Tezeu încercase să-şi imagineze diverse feluri în care ar fi putut să-i dovedească pe paznici şi să se lupte cu ei, dar nu i-a venit în minte nicio stratagemă. La mare distanță de țărm, chiar înainte ca tinerii să fi văzut insula în zare, corabia a fost abordată şi escortată în port de o flotilă cretană agresivă.

O ceată de cretani zeflemitori i-a însoțit de pe cheiurile din Heraklion până în temnița palatului, unde urmau să-şi petreacă noaptea. Un grup de copii a alergat pe lângă ei, aruncând în ei cu pietre şi jigniri pe când se apropiau de porțile mari ale Cnossosului.[275]

— Omul-taur așteaptă!

— O să vă facă oasele praf!

— O să vă pişați pe voi! Aşa faceți de fiecare dată!

— Îi place gustul de atenian…

— Întâi vă fute, dup-aia vă mănâncă!

Unul dintre tineri a început să scâncească.

— St! a spus Tezeu. Vor să vadă că vă e frică. Nu le dați satisfacția asta. Hai să cântăm…

---

275 Poetul grec Bacchylide povesteşte într-una dintre compozițiile lui lirice numite „ditirambi" că, după ce a sosit corabia, Minos s-a dat la una dintre tinerele ateniene, Eribola, şi că Tezeu a apărat-o. Minos a susținut că, în calitate de fiu al lui Zeus (în această versiune, el este primul Minos, fiul Europei şi al lui Zeus), avea dreptul s-o facă. Tezeu a contraargumentat spunând că este fiul lui Poseidon. Minos l-a testat aruncând un inel de aur în mare şi cerându-i lui Tezeu să-l aducă înapoi. Tezeu a sărit în apă şi a fost dus de un delfin la palatul lui Poseidon, unde nereidele i-au dat inelul şi i-au făcut tot felul de alte daruri. Apoi Tezeu a ieşit din apă şi i-a arătat lui Minos inelul şi celelalte comori. Toate acestea sunt încântătoare, dar e ciudat de ce a vrut pe urmă Minos să-l închidă pe Tezeu la un loc cu ceilalți, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Ar fi trebuit să fie mai prudent, în ideea că Tezeu putea fi primul atenian capabil să-i vină de hac fiarei şi să iasă din labirint.

Cu un glas admirabil mai mult pentru puterea decât pentru muzicalitatea lui, Tezeu a început să cânte. Era fostul imn al Aticii, cântecul care spunea povestea lui Cecrops şi a regilor întemeietori ai Atenei. Cântecul despre felul cum le-a dăruit Pallas Atena măslini oamenilor şi despre felul cum s-a întrecut ea cu Poseidon pentru rolul de ocrotitor al oraşului.

Încet şi cu tot mai multă încredere, ceilalți treisprezece i s-au alăturat. Copiii zeflemitori n-au ştiut cum să reacționeze şi i-au lăsat în pace dezamăgiți. Un soldat de pază s-a răstit la ei să tacă, dar tinerii au cântat mai tare şi mai cu poftă. Porțile s-au deschis şi ecoul vocilor lor a răsunat pe metereze.

În palat au mers hotărât, potrivindu-şi paşii cu ritmul cântecului. Au fost opriți în capul unei scări care cobora spre temnițe, dar au cântat mai departe. Scara era protejată de o poartă de fier încuiată. Când şeful pazei a scos o cheie mare şi a vârât-o în încuietoare, o uşă s-a deschis în galeria de deasupra şi Tezeu şi-a ridicat privirile. O fată s-a ivit în prag, poate atrasă de cântecul neaşteptat. S-a uitat în jos şi şi-a pironit ochii în ai lui Tezeu. El a simțit deodată un val de căldură străbătându-i tot corpul. Fata a închis repede uşa.

Tezeu s-a trezit că nu mai putea să cânte. Simțindu-se năucit, s-a lăsat dus laolaltă cu ceilalți, inclusiv membrii echipajului, într-o celulă mare şi rotundă de sub palat. La lumina făcliilor prinse în suporturi, a văzut o masă lungă, acoperită cu cele mai colorate şi îmbietoare mâncăruri. Câțiva dintre atenieni au scos strigăte de încântare mirată pe când se aruncau asupra bucatelor, dar Tezeu n-a simțit nici urmă de plăcere. Fireşte, Minotaurul prefera să se îndoape cu tineri bine hrăniți.

Comandantul gărzii a izbit cu sulița în pământ.

— Gata. Fetele în stânga, băieții în dreapta. Maiestatea sa o să vă cerceteze.

Uşa celulei s-a deschis şi în cadrul ei s-au ivit doi membri ai familiei regale. Regele Minos a intrat ținând de mână o tânără cu ochii plecați. Când şi i-a ridicat, Tezeu a văzut că era aceeaşi fată pe care o văzuse în pragul uşii. Ochii li s-au întâlnit din nou.

— Eu o să-i cercetez pe băieți, Ariadna, i-a spus Minos. Ce-ar fi ca tu şi mama ta să le cercetați pe fete?

Regina Pasiphae a ieşit din întuneric şi şi-a luat fiica de braț. Deci ea era femeia care se împreunase cu un taur şi-l născuse pe Minotaur. Părea banală şi dezamăgitor de supusă în ochii lui Tezeu, care erau de fapt atraşi doar de frumoasa ei fiică. Ariadna! Ce nume absolut încântător!

Tezeu s-a aliniat alături de ceilalți şase tineri. Fecioarele stăteau față în față cu ei, aşa că Tezeu a văzut doar spatele Ariadnei în timp ce se plimba cu mama ei prin dreptul fetelor ateniene şi le cerceta.

— Mă rog, *par* să fie virgine, dar cum poți să-ți dai seama? a auzit-o el pe Pasiphae întrebând cu un glas sceptic.

Ariadna n-a spus nimic. Lui Tezeu i-ar fi plăcut să audă ce voce are.

Între timp, Minos mergea țanțoş prin fața băieților, cercetându-l pe fiecare cu un ochi critic. Când a ajuns la Tezeu, l-a împuns cu sceptrul lui de fildeş. Tezeu şi-a stăpânit dorința turbată de a-i trage un pumn în fața batjocoritoare şi arogantă.

— Păr roşcat, ai? a zis Minos. Plus că eşti musculos. Lui Asterion o să-i placă. Foarte bine. Aşa, să vă spun cum

o să fie, şi-a ridicat el vocea şi s-a întors să li se adreseze ambelor grupuri. În următoarele două săptămâni o să vi se dea de mâncat şi de băut tot ce vreți. Mâine, un tânăr o să fie ales şi dus în labirint. În ziua următoare o să fie o fată. Un băiat în ziua de după şi tot aşa până când o să treacă două săptămâni şi-o să fie dus şi ultimul dintre voi. Pe urmă echipajul de pe corabie o să fie eliberat ca să se întoarcă fără probleme la Atena, cu vestea că tributul a fost plătit, iar regatul vostru e în siguranță încă un an. Priceput?

Tăcere. Tezeu s-a uitat în direcția Ariadnei, care părea să cerceteze lespezile de piatră ale celulei.

— Fără smiorcăieli şi fără plânsete, a spus Minos. Admir chestia asta. Țineți capul sus, acceptați-vă soarta cu mândrie şi fără-ndoială că o să fiți răsplătiți în viața de apoi. Pasiphae şi Ariadna, să mergem.

În ultima clipă, Ariadna şi-a ridicat privirea spre Tezeu, iar ochii lui s-au întâlnit cu ai ei preț de o clipă. O secundă în care a intrat o viață întreagă de bucurie, iubire şi fericire năvalnică.

Uşa s-a închis cu zgomot, iar tinerii s-au întors spre Tezeu cu expresii întrebătoare. Au observat cu bucurie că zâmbea.

— Ai un plan? l-au întrebat.

Tezeu a fost smuls din visare.

— Plan? Păi, să vedem… plan…

S-a uitat în jur. Trebuia să-i vină o idee, nu? După sentimentele cărora le căzuse pradă când o privise în ochi pe Ariadna, îi era cu neputință să creadă că viața lui şi viețile însoțitorilor lui aveau să se încheie aici. Pesemne că Eros îşi făcuse de lucru cu arcul. Pesemne că fierberea

din inima lui era şi în a ei. Iar asta nu putea fi degeaba. Trebuia să însemne ceva.

— Culcați-vă cu toții. De dimineață o să am şi planul.

— Şi care-o să fie?

— Culcați-vă. Atât. O să se lămurească tot.

S-a lăsat tăcerea, iar Tezeu s-a lăsat şi el să alunece pe jos şi să aţipească, numai că HYPNOS nu i-a luat mintea în stăpânire cu totul, aşa că s-a trezit repede la auzul unui zgomot. Cineva venea pe coridor. Tezeu s-a ridicat în picioare şi s-a apropiat de uşă.

Două glasuri murmurate s-au auzit tot mai tare. Tezeu a desluşit un bărbat mai în vârstă, care părea deznădăjduit şi îndurerat, precum şi murmurul mai încet al unui glas de femeie.

Mânerul uşii de la celulă s-a învârtit şi printre zăbrele Tezeu a văzut, spre uriaşa lui bucurie, chipul Ariadnei. Tânăra a deschis uşa şi a intrat, urmată de un bătrân care a închis neliniştit uşa după el. Tezeu s-a apropiat de ea.

— De ce-ai venit?

Fata l-a privit țintă.

— Chiar trebuie să întrebi?

A părut firesc ca Tezeu să-i prindă faţa în mâini şi s-o acopere cu sărutări.

Fata i-a răspuns la fel.

— Ariadna! a spus el gâfâit.

— Cum te cheamă? l-a întrebat ea.

— Tezeu.

— Tezeu? a făcut ea ochii mari de uimire. Fiul lui Egeu?

— Chiar el.

— Fireşte…

Ariadna i-a căzut în braţe.

Bătrânul a bătut-o nerăbdător pe umăr.

— Ariadna, i-a şoptit el. Gărzile pot să vină dintr-o clipă-n alta.

Ea s-a desprins din braţele lui Tezeu.

— Ai dreptate, normal, trebuie să ne grăbim. Hai cu mine, Tezeu. O să plecăm împreună de pe insulă.

Tezeu s-a oprit.

— Nu plec fără tovarăşii mei, a spus el.

— Dar…

— N-am venit ca să fiu scos pe furiş, ci ca să-l ucid pe Minotaur şi să-mi eliberez poporul de povara pe care a fost nevoit s-o ducă în spate.

Fata i s-a uitat din nou în ochi.

— Da, a zis ea într-un târziu. Ne-am gândit că s-ar putea să spui asta.

A făcut semn spre bătrânul de lângă ea.

— El e Dedal. Cel care a construit labirintul unde trăieşte creatura.

Bătrânul l-a salutat din cap pe Tezeu.

— Odată intrat în păienjenişul nesfârşit de coridoare, n-o să mai ştii să ieşi, a spus el.

— Nu există o soluţie? a întrebat Tezeu. Am auzit că, dac-o iei pe primul coridor la stânga şi pe-al doilea la dreapta — sau ceva de genul ăsta —, poţi să găseşti ieşirea din păienjeniş.

— Nu există asemenea soluţii simple, a rostit Dedal ţâfnos. Există o singură cale… Ariadna, spune-i.

— Coridoarele labirintului sunt întunecoase, a zis ea. Şi te duc inevitabil spre centru. Dar ca să scapi o să ai nevoie de ghemul ăsta de sfoară. În locul unde te lasă soldatul din gardă, leagă-i capătul de pragul uşii şi desfăşoară-l

pe măsură ce mergi. În felul ăsta o să poți să-l urmezi la ieşire.

— E posibil să fiu ultimul ales pentru Minotaur, a spus Tezeu, dar nu pot să las să moară treisprezece atenieni de ispravă. Trebuie să fiu ales primul.

— Nu-ți face griji. O să-l mituiesc pe comandantul gărzii şi-o să te aleagă pe tine mâine-dimineață, îți promit. Dar n-am cum să-ți dau nicio armă. Trebuie să-l înfrunți pe Asterion cu mâinile goale.

— M-am luptat cu tatăl lui cu mâinile goale şi am învins, a zis Tezeu, amintindu-şi de Taurul de la Maraton.

— Când îl ucizi, fă-o repede şi cu milă. E o greşeală monstruoasă, dar e fratele meu. Mă rog, fratele vitreg.

Tezeu i-a zâmbit şi s-a uitat la ea.

— Te iubesc, Ariadna.

— Şi eu te iubesc, Tezeu.

— După ce-l ucid, mă întorc şi-mi eliberez tovarăşii. Pe urmă o să te-ntorci cu mine la Atena şi-o să domnim împreună ca rege şi regină. Acum plecați amândoi, până nu ne descoperă.

— O ultimă sărutare, a spus Ariadna.

— O ultimă… ah…, a şoptit Tezeu.

Omul-taur

Deşi a rămas cât se poate de treaz, Tezeu şi-a petrecut ultimele ore ca într-un vis înfrigurat. O cunoscuse pe femeia alături de care era sortit să-şi ducă viața. Zeii erau buni.

Nu avea cum să socotească trecerea orelor. Căpitanul corabiei a fost primul dintre atenieni care s-a trezit. S-a

apropiat de Tezeu şi şi-au coborât amândoi privirile spre tinerii care dormeau. Stăteau întinşi pe jos şi se țineau unul pe altul în brațe — floarea tineretului atenian.

— Se spune că monstrul ucide repede, a zis căpitanul. Străpunge cu coarnele şi-şi ridică pe urmă capul, sfâşiind plămânii şi inima. Există şi morți mai rele.

— Azi cel care moare e Minotaurul.

— Poftim, stăpâne?

— Să presupunem că sunt ales primul, dar mă-ntorc aici teafăr. Poți să-i pregăteşti pe ceilalți de luptă?

— Nu avem arme.

— O să văd ce se poate face.

— E frumos din partea ta să semeni sămânța speranței, dar… Pe Zeus cel mare, ce-a fost asta?

Căpitanul s-a întrerupt şi s-a uitat în jur, cu groaza întipărită pe față.

Un sunet cum nu le mai fusese dat vreodată să audă le-a ajuns la urechi din străfundurile palatului. Începuse ca un muget profund şi trist, pentru ca acum să se transforme într-un răget uriaş de furie.

Tezeu i-a pus o mână pe umăr căpitanului de corabie.

— Prietenul nostru Minotaurul s-a trezit şi îşi cere micul dejun.

Chiar în timp ce vorbea, uşa s-a deschis şi în celulă au intrat patru soldați urmați de un comandant corpolent, cu o expresie mulțumită.

— Sus! Hai, în picioare, toată trupa! a lătrat el, mergând țanțoş şi lovindu-i cu piciorul pe prizonieri ca să-i trezească. Ia să vedem… pe cine alegem?

Tinerii atenieni s-au dat înapoi şi au încercat să se facă invizibili.

— Tu! l-a arătat comandantul cu degetul pe Tezeu. Da, tu. Urmează-mă.

Ceilalți atenieni şi-au ascuns sentimentele fireşti de uşurare că fuseseră cruțați, scoțând în schimb strigăte neconvingătoare de deznădejde uluită.

— Nu, nu! Nu pe prințul Tezeu!

Unul chiar a îndrăznit să strige:

— Luați-mă pe mine! Luați-mă pe mine-n locul lui!

Tezeu i-a făcut să tacă.

— Vitejii mei prieteni, le-a spus el. Mă duc bucuros şi de bunăvoie să-mi împlinesc soarta. Nu vă temeți, o să ne mai întâlnim şi-o să râdem împreună.

Comandantul gărzii l-a împins spre uşă. Tezeu şi-a ținut ghemul de sfoară la subsuoară şi a sperat ca felul nefiresc în care-i atârna brațul să fie pus pe seama fricii.

Pe când străbăteau un coridor întunecat, căpitanul l-a privit pieziş pe Tezeu.

— Ce-ai făcut de-ai supărat-o pe prințesa Ariadna? M-a rugat să am grijă ca ăla înalt şi cu părul roşcat să fie dus în labirint primul. Ce i-ai spus?

— Nu-mi dau seama.

— Ceva oi fi zis tu.

— O fi fost felul cum m-am uitat la ea.

— Asta e, o să plăteşti imediat.

S-au apropiat de o poartă uriaşă de bronz în care se găsea o uşă mai mică, pe care comandantul gărzii a deschis-o.

— Intră, amice. Dacă nimereşti drumul înapoi spre uşă, atunci… Dar nu l-a nimerit nimeni şi nici n-o să-l nimerească.

I-a dat un brânci lui Tezeu.

— Salutări omului-taur!

Uşa s-a închis în spatele lui Tezeu, care s-a trezit în beznă. Nu era un întuneric deplin; mult deasupra, la nivelul acoperişului, erau câteva zăbrele prin care trecea atâta lumină a lunii cât să-l ajute să vadă marginile şi colţurile igrasioase ale coridorului unde se găsea.

A rămas pe loc o vreme, lăsându-şi ochii să se deprindă cu noile condiţii. O fâşie de lumină i-a arătat uşiţa pe care intrase. I-a încercat mânerul. Era descuiată!

— A, nu, nici nu te gândi, amice, s-a auzit vocea batjocoritoare a comandantului gărzii. Rămân aici până ştiu că s-a terminat cu tine.

Tezeu a simţit că uşa i se închide în nas. Nu conta, pe partea lui, uşa avea un mâner în jurul căruia a putut lega capătul sforii.

Apoi s-a întors şi s-a îndepărtat de uşă, lăsând ghemul să se desfăşoare în timp ce mergea.

Nu mai avusese parte de o asemenea experienţă. La început, a simţit că podeaua urcă, după care a cotit şi a început s-o ia în jos. A tresărit speriat când a desluşit silueta unui bărbat care se apropia de el pe furiş. A râs când şi-a dat seama că era propria lui reflectare într-un panou de bronz lustruit. Povestea s-a mai repetat de patru ori pe drum. La un moment dat, Tezeu a crezut că făcuse un cerc complet, însă şi-a dat seama că nu era posibil, din cauza mirosului şi a pantei care continua să coboare.

A auzit câteva sunete îndepărtate, al căror volum creştea pe măsură ce el mergea mai departe: fornăieli şi bătăi de picior, lătrături, mormăieli şi mârâieli. Mormăielile şi mârâielile acelea îndepărtate i-au amintit de ceva lui Tezeu. Şi tocmai era pe punctul să-şi dea seama de ce

anume, când a călcat pe ceva care i-a trosnit sub picior. S-a aplecat şi a luat de jos o parte dintr-o coastă de om, după care încă una şi încă una.

— Asterion, o, Asterion! a strigat el. Vin după tine…

S-a sprijinit de un zid şi s-a uitat spre capătul unui coridor lung, dinspre care venea mai multă lumină decât văzuse în ultima jumătate de oră. Un acoperiş înalt, deschis spre cer, lăsa lumina lunii să se reverse în ceea ce Tezeu şi-a spus că era probabil centrul labirintului. Cotise de foarte multe ori; urcase şi coborâse nici nu mai ținea minte de câte ori şi fusese cât pe ce să se ciocnească de zeci de oglinzi şi să nimerească în tot atâtea fundături. Părea că se întorsese şi parcursese drumul de mai multe ori, urcând în cerc pe aceleaşi coridoare, dar — dacă putea să se ia după indiciul pe care-l lăsa, şi anume sfoara desfăşurată de pe ghem — era doar o iluzie. Geniul construcției consta în aceea că îmbina o complexitate iluzorie cu una reală. Labirintul provoca panică şi-ți micşora încrederea în tine.

În timp ce se apropia de încăperea centrală, lui Tezeu i-a intrat în nări un miros de carne putredă, fecale şi urină. A pus jos ghemul desfăşurat aproape în întregime şi l-a lăsat acolo, tuşind din cauza duhorii cu iz de putreziciune. Aici, pardoseala de piatră nu era înclinată, iar Tezeu putea să aibă încredere că ghemul — colacul lui de salvare — nu avea s-o ia la vale.

Era încântat că nu simțea nici urmă de frică, dar în acelaşi timp mirat că-şi simțea inima bubuindu-i în piept. Era cu putință să fie înspăimântat şi să nu-şi dea seama? Un târşâit, un mormăit şi o bătaie din picior s-au auzit de undeva de sus. Atât de multă lumină argintie şi orbitoare

năvălea prin acoperişul deschis aflat mult deasupra, încât Tezeu a trebuit să-şi închidă şi să-şi deschidă ochii larg ca să vadă cum se cuvine.

Ajunsese în bârlogul Minotaurului. Călca pe oase, pe bulgări de bălegar şi pe paiele umede despre care Tezeu ghicise că-i fuseseră aruncate de sus, de pe acoperiş. Tăcere, în afară de bubuitul propriei lui inimi şi de sunetul paşilor lui care când scârțâiau, când pleoscăiau. Însă acum s-a auzit un sunet nou, de corn care zgârie piatra. Ceva se mişca în colț. O formă s-a desprins de acolo şi a ieşit din întuneric. Doi ochi roşii ardeau ațintiți asupra muritorului care cutezase să se apropie.

— Te salut…, a spus Tezeu.

Ar fi vrut ca vorbele să i se audă tare şi răspicat, însă din gură i-a ieşit doar o şoaptă.

Minotaurul şi-a ridicat capul enorm şi a scos un muget puternic. Ecoul a ricoşat din piatră şi mugetul s-a împrăştiat pe cele patru coridoare care porneau de aici, din încăperea centrală.

— Nu, nu, a spus Tezeu, n-ai cum să mă ameninți cu aşa ceva. Orice taur de pe câmp e-n stare să mugească.

Ochii lui Tezeu reuşeau să observe din ce în ce mai multe detalii. Acum Minotaurul se ridicase şi stătea în cele două picioare de om. Avea un cap uriaş, cu coarne foarte ascuțite. Gâtul se lățea spre doi umeri omeneşti, pieptul îi era căptuşit cu un păr ca blana sau cu o blană ca părul, care de altfel îi acoperea tot corpul. Între picioare îi atârna o ditamai mătărânga, aproape până la cele două copite cu care bătea în lespezile de piatră. Creatura s-a oprit din răcnit şi s-a uitat la Tezeu cu capul plecat într-o parte. Dintre fălci i se prelingeau nişte bale subțiri.

— Arăți groaznic, să ştii, a spus Tezeu. Nu vine nimeni să spele pe-aici?

Amândoi şi-au ridicat capetele în acelaşi timp, ca să se uite la pătratul de lumină de deasupra.

Tezeu a râs de această sincronizare comică.

— Chiar cred că m-ai înțeles.

Minotaurul a mormăit, a pufnit şi a mârâit.

Tezeu şi-a dat seama, în culmea uimirii, ce anume i se păruse ciudat mai devreme la vocea creaturii. Imita ritmurile limbajului omenesc. Era absolut convins că Minotaurul încerca să vorbească, dar că, din cauza corzilor vocale bovine cu care venise pe lume, era incapabil să scoată sunetele potrivite.

— Încerci să vorbeşti, aşa e?

Strigătul răguşit care a ieşit din capul taurului a fost cu siguranță un răspuns afirmativ.

— Amărâtul de tine. Asterion, aşa te cheamă, nu? Ascultă-mă, Asterion. Ştiu cum se iese din labirintul ăsta. Ce-ar fi să vii cu mine? Mergem cu o corabie la Atena. O să am grijă să ai un câmp numai pentru tine.

S-a auzit ceva între urlet şi hohot, care a scuturat gușile animalului.

— Nu vrei asta? Dar ce?

Minotaurul a dat capul pe spate şi a țipat.

— Taci un pic. Şi fă-mă să-nțeleg, a spus Tezeu netulburat. Orice e mai bun decât o luptă, nu? Rezultatul nu poate fi decât unul. O să te ucid. Şi n-aş vrea. Acum, că te-am cunoscut, îmi dau seama că-mi placi.

Minotaurul s-a străduit să scoată un zgomot nou. Şi-a controlat respirația cât de bine a putut şi a slobozit un nechezat care lui Tezeu i-a sunat ca: „Uhide hă! Uhide hă!“

Pe urmă a înțeles.

— „Ucide-mă"? Asta spui, „ucide-mă"?

Minotaurul şi-a lăsat să cadă capul enorm în piept, într-un soi de încuviințare.

— Să te ucid? Nu-mi cere asta.

Minotaurul și-a ridicat din nou capul.

— *Uhide hă! Uhide hă!*

Tezeu s-a îndreptat de spate.

— Atunci măcar să fie un duel, a spus el. Ucide-mă tu… ucide-mă *tu*!

Spunând asta, a dat cu piciorul într-o grămadă de bălegar. Bucăți groase au ajuns pe fața Minotaurului.

— Hai, să te văd!

Creatura a scos un răget ofensat când mai multe bucățele din propriile sale excremente i-au înțepat ochii. A bătut pardoseala cu copitele, a clătinat din cap şi s-a năpustit asupra lui Tezeu.

Acesta a sărit în stânga, apoi în dreapta, eschivând şarjele şi întărâtându-l şi mai tare pe Minotaur. Creatura a clătinat din cap cu o mină derutată.

— Ha! Ha! Hai, vino-ncoace! a strigat Tezeu, retrăgându-se spre un zid.

Creatura s-a hotărât, şi-a aplecat coarnele şi a atacat. Tezeu a sărit în lături în ultima clipă şi Minotaurul s-a izbit cu capul de zidul de piatră. Cornul stâng i s-a rupt cu un zgomot puternic şi i-a rămas atârnat. Tezeu s-a repezit spre el și, dându-se peste cap, i-a smuls cornul, iar apoi, înainte ca monstrul buimac să-şi dea seama ce se întâmplă, i l-a înfipt cât a putut de mult în cutele gâtului şi a tras cu forță de el de-a curmezişul, retezându-i traheea.

Sângele împroşcat l-a acoperit pe Tezeu din creştet până-n picioare. Creatura a bătut din copite ca într-un dans sălbatic, pe măsură ce sângele îi țâşnea tot mai mult din gât ca dintr-o fântână. Picioarele i-au alunecat pe piatra scăldată în sânge şi a căzut la pământ cutremurându-se.

Tezeu a îngenuncheat lângă el şi i-a vorbit cu blândeţe la ureche.

— Te trimit la odihna eternă cu toată repeziciunea şi cu tot respectul, Asterion. Lumea o să ştie că ai avut o moarte curajoasă şi nobilă.

Probabil că tăierea gâtului i-a dezlegat Minotaurului corzile vocale din cauza cărora nu putuse să se exprime cu doar câteva clipe mai devreme. Acum, în ciuda sângelui care-i curgea vârtos din tăietura adâncă a gâtului, a reuşit să vorbească. Tezeu a auzit — la fel de limpede ca şi cum ar fi fost rostite de un oracol de pe Acropole — cuvintele: *Îți mulțumesc*, înainte ca duhul Minotaurului să plece din corpul lui monstruos.

— Adio, omule-taur, a şoptit Tezeu. Adio, Asterion, fiu al lui Pasiphae, fiu al Taurului din Mare, al Taurului din Creta, al Taurului de la Maraton. Adio, frate al frumoasei Ariadna. Adio, adio.

Părăsirea și fuga

Tezeu a urmat firul spre poarta labirintului. Când a ieşit pe uşa montată în poarta cea mare, l-a găsit pe comandantul gărzii dormind în scaun. S-a apropiat pe furiş să-i sucească gâtul şi să-i ia cheile, dar şi-a dat seama că era mort de ceva vreme şi că altcineva îi luase deja cheile

de pe marele inel de fier de la cingătoare. Îndreptându-se spre temnița unde erau închiși atenienii lui, a găsit-o pe Ariadna stând la intrare. Ochii fetei străluceau când a agitat cheile în fața lui Tezeu.

— Știam c-o să reușești, i-a spus ea.

Tezeu a îmbrățișat-o. Ea nu s-a putut abține și s-a tras în spate.

— Ești scăldat în sânge!

— Mă spăl după ce scăpăm de-aici.

— A fost groaznic?

— L-am omorât repede. Pe comandantul gărzii tu l-ai mătrășit?

— Porcul o merita de mult, a spus Ariadna. La ce lucruri a-ncercat cu mine când eram mică… Acum hai să-ți eliberăm prietenii.

Ei doi și cei treisprezece atenieni fericiți au ieșit pe furiș și în tăcere din palat pe o ușă laterală și s-au îndreptat spre port, unde au găurit fundul corăbiilor cretane ancorate, după care s-au urcat la bordul vasului lor și au întins pânzele.

Se crăpa de ziuă când au ajuns în larg. Cei șase tineri și cele șapte fete, Tezeu și echipajul au adăugat pânzelor puterea vâslelor și în scurtă vreme conturul Cretei le-a dispărut din vedere. Deși scufundaseră flota cretană din portul Heraklion, încă exista riscul unei bărci de patrulare, așa că nu s-au oprit decât atunci când au ajuns la insula Naxos, unde au lăsat ancora și s-au îndreptat prin apă spre țărm, ca să rămână peste noapte.

Tezeu, curățat acum de sângele uscat al Minotaurului, s-a culcat în sfârșit lângă Ariadna. Au făcut dragoste de

trei ori la lumina lunii înainte să adoarmă unul în brațele celuilalt.

Somnul lui Tezeu a fost tulburat de un vis îngrozitor. Visul a început sub forma unui strigăt la ureche.

— Pleacă! Pleacă-n clipa asta de pe insulă. Du-te! Ia-i pe atenieni, dar las-o pe Ariadna, care mi-e promisă mie. Plecați sau o să muriți cu toții. O să muriți *cu toții*.

Tezeu a încercat să se împotrivească, însă conturul unei siluete s-a format din aburii viselor şi s-a apropiat de el. A văzut un tânăr cu frunze de viță în păr. Când te uitai la el, era în acelaşi timp frumos şi cumplit.

— Trei variante. Stai aici cu Ariadna şi mori. O iei pe Ariadna cu tine şi muriți cu toții, inclusiv tovarăşii tăi. Pleci doar cu oamenii tăi şi trăieşti. Corăbiile mele se apropie. Nimic nu le poate opri. Du-te, du-te, du-te!

Tezeu ştia că tânărul era zeul Dionysos. S-a ridicat în capul oaselor, transpirat şi cu suflarea întretăiată. Ariadna dormea liniştită lângă el.

Lăsând-o acolo, s-a dus pe plajă să se gândească. Căpitanul corabiei nu putuse nici el să adoarmă şi i s-a alăturat. S-au plimbat încolo şi încoace pe nisip o vreme, fără să scoată o vorbă.

— Am avut un vis, a zis Tezeu într-un târziu. Un simplu vis, dar mă îngrijorează.

— Zeul Dionysos?

Tezeu l-a privit țintă.

— Să nu-mi spui că l-ai avut şi tu…

Apoi i-au trezit pe ceilalți în tăcere.

— N-avem încotro, i-a spus căpitanul de mai multe ori lui Tezeu. Trebuie s-o părăsim.

După ce au ajuns în larg, Tezeu s-a uitat în urmă şi i s-a părut că vede silueta abandonată a Ariadnei stând pe țărm în lumina lunii. Flota lui Dionysos se vedea deja apropiindu-se de insulă din cealaltă direcție. Tezeu a deplâns pierderea fetei de care se îndrăgostise, dar şi-a dat seama că siguranța tinerilor pe care-i avea în grijă era lucrul cel mai important. Trebuia să-şi sacrifice fericirea. Trebuia s-o sacrifice pe Ariadna.

Cel puțin asta este explicația atenian ă pentru părăsirea Ariadnei pe insula Naxos. Potrivit altor versiuni, Tezeu a lăsat-o pe insulă fiindcă nu mai avea nevoie de ea. Îi fusese de folos şi putea să renunțe la ea. În unele relatări cretane, Dionysos a descins în forță pe Naxos, s-a însurat cu Ariadna (înălțându-i diadema de nuntă pe cer sub forma constelației Coroana Boreală), a avut cel puțin doisprezece copii cu ea şi a răsplătit-o după moarte salvând-o din Hades, laolaltă cu mama ei, Semele, pentru ca apoi să trăiască fericiți şi veşnic în Olimp cu toții.

E greu să ne placă un Tezeu care a putut s-o abandoneze cu sânge-rece pe fata care jucase un rol atât de important în salvarea lui şi fără îndoială că ăsta e motivul pentru care varianta atenian ă a poveştii pune accentul pe alegerea complicată pe care a trebuit s-o facă şi merge chiar până la a sugera că Ariadna era deja logodită într-un fel cu Dionysos când l-a cunoscut pe Tezeu, aruncând astfel întreaga vină asupra ei. Atenienilor nu le convenea să audă nimic care să le pună eroul într-o lumină proastă.

Pe drumul de întoarcere la Atena, mohorât şi gânditor, Tezeu a fost scuturat de umăr de căpitanul corabiei.

— Uită-te sus, domnul meu, uită-te sus!

Tezeu a observat că întregul echipaj al corabiei îşi ridicase privirile spre soare.

— Ce e? a întrebat el, mijindu-şi ochii în direcția în care se uitau ceilalți.

Iar pe urmă a văzut. Doi bărbați care zburau deasupra lor pe cer. Un bărbat mai în vârstă şi un altul mai tânăr. Amândoi aveau aripi mari și albe. Tânărul se avânta spre înălțimi şi apoi cobora în picaj. Chiar şi de la distanță era clar că se distra de minune.

Tatăl și fiul

Minos a fost trezit din somn şi i s-a dat vestea groaznică. Se uitaseră jos printre zăbrelele acoperişului şi văzuseră Minotaurul răpus. Fusese ucis şi comandantul gărzii. Atenienii fugiseră, iar marea flotă minoiană fusese avariată. Mai mult, dispăruse şi prințesa Ariadna. Poate că fusese luată prizonieră, poate că…

Minos ştia pe cine să dea vina. Dacă Minotaurul era mort şi ucigaşul lui scăpase, asta nu putea să însemne decât că Dedal dezvăluise cuiva secretul labirintului. Minos a poruncit ca inventatorul şi fiul lui, Icar, să fie închişi în încăperea din turnul care străjuia palatul, cu pază permanentă la uşă. Acolo trebuiau să-şi aştepte condamnarea la moarte.

Icar stătea la fereastra temniței lor şi se uita la marea de dedesubt.

— Dac-am sări destul de departe, n-am putea să evităm stâncile şi să ajungem în apă? a întrebat el.

Dedal n-a răspuns. Era ocupat. Turnul unde fuseseră închişi era plin de păsări aciuate acolo, de găinaţul şi de penele lor.

— Ce meştereşti, tată?

— Dă-mi cioturile alea de lumânare.

— Construieşti ceva?

— St! Nu mă deranja.

Îi spunea să tacă ori de câte ori lucra la ceva important. Icar s-a întins pe jos cât era de lung şi a adormit.

N-avea idee cât timp trecuse când l-a trezit tatăl lui.

— Sus, Icar, sus! a spus el agitat. Pune-ţi astea.

— Ce sunt?

— Aripi, băiete, aripi!

Icar s-a ridicat buimac în picioare şi l-a lăsat pe Dedal să-i prindă nişte cureluşe de piele. S-a uitat în jur să vadă ce se petrecea şi de ce simţea gâdilături pe spate şi pe umeri.

— Dă-te un pic înapoi, să ai mai mult spaţiu, şi încearcă să le deschizi.

— De data asta chiar ţi-a ieşit, tată.

Dedal îşi monta acum propria pereche de aripi.

— Lasă chicotitul şi ajută-mă un pic.

L-a învăţat pe îndelete pe Icar cum să le folosească.

— Dar, tată, vrei să spui că trebuie să sărim pe fereastră şi să avem încredere c-o să ne ţină în aer?

— Mi-am petrecut toată viaţa cercetând păsările. Pentru ele aerul nu e un spaţiu gol, e la fel de solid cum e pământul pentru noi şi apa pentru peşti. Dacă le ţine pe ele, o să ne ţină şi pe noi. Ai încredere.

A ajustat cureluşele de piele de la aripile fiului său ca să-i stea drepte şi întinse, după care l-a prins de umeri.

— Acum ascultă-mă, Icar. O să zburăm pe deasupra mării până la Atena, unde sunt sigur că Tezeu o să ne primească bucuros. Dar ai grijă pe drum. Dacă zbori prea jos, valurile o să-ți ude aripile şi-o să te tragă la fund. Dacă zbori prea aproape de soare, căldura razelor lui o să topească ceara care-ți ține penele lipite, ai înțeles?

— Sigur, a răspuns Icar, țopăind de încântare. Nici prea jos şi nici prea sus.

— Bun, ies eu primul?

— Nu-ți face griji, tată, ştiu cum se face! a strigat Icar, repezindu-se la fereastră. Uraaaa!

A sărit şi a auzit vocea tatălui său strigându-i din spate:

— Deschide-ți aripile! Deschide-le! Arată-i-le aerului.

A făcut cum i se spusese şi a simțit imediat curentul bătându-i în aripi şi ținându-l la înălțime. Zbura! Aripile îl mențineau în aer, iar el ştia că aşa avea să fie şi pe mai departe. Tatăl lui avusese dreptate, aerul era solid. S-a obişnuit să-şi folosească brațele ca să cotească încolo sau încoace. Îi era de-ajuns o mişcare foarte discretă ca să-şi controleze zborul. Sub el se desfăşura marea încrețită, îmbrățişând țărmul Cretei — singura casă pe care o cunoscuse vreodată. Tatăl lui i-a apărut în față, cu aripile deschise larg.

— Coloanele de aer cald care se ridică dinspre stâncile de jos ne țin în aer deocamdată! a strigat el. După ce ajungem în larg, n-avem decât să fâlfâim şi să planăm. Să fâlfâim şi să planăm.

— Ca pescăruşii?

— Exact ca pescăruşii. Ține-te după mine, Atena e încolo. Şi reține ce ți-am zis…

— Ştiu, nici prea sus şi nici prea jos, a râs Icar.

— Nu cumva să uiți.

— *Hopaaaa!* a strigat Icar, surprins de un pescăruş care tocmai îi tăiase calea.

Apoi şi-a revenit şi a pornit după tatăl lui.

De dedesubt, de la mare distanță, Tezeu şi-a ridicat privirile şi l-a văzut pe Icar coborând în picaj şi avântându-se în sus, plonjând şi răsucindu-se.

Între timp, Icar se îndepărtase întru câtva de Dedal, pe care nu-l mai auzea, când a zărit corabia atenianã cu prova în formă de cioc. Ha ha! şi-a spus el, o să-i fac să aibă şocul vieții. Dar mai întâi, un pic de înălțime.

A zburat tot mai sus, câştigând înălțime pentru picajul de bombardier pe care-l pusese la cale. Ajunsese atât de sus, încât aproape că nu mai vedea corabia lui Tezeu de dedesubt, atât de mare era înălțimea… şi atât de încins aerul. A țipat îngrozit când penele au început să i se desprindă de pe aripi. Ceara se topea! S-a întors ca să se îndrepte cu capul în jos şi să plonjeze cât mai departe de soare cu putință, însă era prea târziu. Penele îi cădeau în jur ca fulgii de zăpadă, iar el şi-a început prăbuşirea. Aerul, acum rece şi tare, se lovea de el. Şi-a auzit tatăl strigând. Nu mai putea să facă nimic. Marea năvălea spre el. Poate că, dacă îşi strângea umerii, izbutea să plonjeze sub apă şi să iasă teafăr la suprafață.

Dedal a privit în jos cu o deznădejde neputincioasă. Ştia că, de la o asemenea înălțime, marea era ca granitul. A văzut corpul zdrobindu-se de valuri şi a ştiut că oasele fiului său erau țăndări şi că îşi dăduse duhul.

— Ah, Icar, Icar, fiul meu iubit. De ce nu m-ai ascultat? De ce-a trebuit să zbori atât de aproape de soare?

Văicărelile tragice de acest tip, în care se schimbă doar numele, se aud de atunci din gura multor generații de părinți. E destinul copiilor temerari să se apropie prea mult de soare şi să cadă, oricât de des ar fi preveniți asupra pericolului. Unii scapă, dar cei mai mulți, nu.[276]

Dedal a plonjat spre pământ şi a recuperat cadavrul zdrobit al fiului său, pe care l-a îngropat pe o insulă din apropiere, numită şi în ziua de azi Ikaria. Se spune că la înmormântare a asistat o potârniche care a bătut din aripi şi a ciripit triumfător. Perdix a savurat actul tragic de justiție prin care fiul lui Dedal a murit prăbuşindu-se la fel cum murise el însuşi, împins de Dedal. Tatăl îndurerat a cutreierat Mediterana şi în cele din urmă şi-a găsit de lucru la curtea regelui COCALUS al Camicusului, în sudul Siciliei.

Furia lui Minos când a aflat că păsările lui zburaseră — la propriu — din colivie a fost necontrolabilă. Pierzându-şi fiica, văzându-şi grav afectată faima de rege puternic şi cu neputință de învins, umilit de evadarea lui Dedal, regele a promis să se răzbune. Ca urmare, l-a căutat pe inventator prin lumea întreagă, luând cu el o cochilie în spirală. În fiecare regat, pe fiecare insulă şi în fiecare provincie pe care a vizitat-o, Minos a anunțat că

---

276 Povestea lui Dedal şi a lui Icar e de mult o favorită a artiştilor. Talentul lui Pieter Bruegel cel Bătrân combinat cu al lui W.H. Auden ne-au oferit poemul acestuia din urmă, „Musée des Beaux Arts", unul dintre cele mai bune ale lui. Sculpturile şi picturile cu acest subiect abundă. Redarea *mea* preferată a mitului este basorelieful lui Icar prăbuşindu-se aflat la intrarea în Sala Datornicilor din Paleis Amsterdam. Se prea poate ca şi Rembrandt să-şi fi ridicat privirile spre el în timpul procesului care i-a fost intentat şi să-şi fi adus aminte de primejdiile ambiției sfruntate. Din câte ştiu, Rembrandt nu a pictat cu mâna lui niciun Icar, pe care l-au redat în schimb o mulțime — mai bine zis, sute — de pictori şi de sculptori.

era gata să-l plătească în aur pe cel care izbutea să treacă o sfoară prin complexele compartimente spiralate ale cochiliei. Avea convingerea că Dedal era singurul om din lume îndeajuns de inteligent ca să descopere cum se proceda.

După ani de căutări, Minos a ajuns într-un târziu la Camicus. Regele Cocalus i-a acceptat provocarea şi i-a dus cochilia lui Dedal, care a rezolvat repede problema legând un capăt al sforii de o furnică pe care a ademenit-o prin cotloanele cochiliei cu stropi minusculi de miere. Regele Cocalus i-a prezentat triumfător cochilia cu sfoara petrecută prin ea lui Minos şi şi-a cerut răsplata.

Minos s-a îndreptat cât era de înalt.

— Numai Dedal meşteşugarul, Dedal inventatorul şi Dedal trădătorul ar fi putut să facă una ca asta, a glăsuit el. Predă-mi-l, altminteri plec chiar în clipa asta înapoi în Creta şi mă întorc cu o flotă cu care te distrug şi-ți cuceresc regatul.

O fi fost Minos păcălit de Tezeu, dar rămânea conducătorul unei mari puteri navale.

— Dă-mi voie să vorbesc mai întâi cu sfetnicii, a zis regele Cocalus.

Prin asta a vrut să spună „stai să-mi întreb fiicele". Ştia că-l adorau pe Dedal, care le distrase în copilărie învățându-le tot felul de şiretlicuri istețe. Şi-a strâns fiicele şi le-a spus despre amenințare.

— Zi-i lui Minos, l-a sfătuit fiica cea mare, că mâine o să i-l aduci pe Dedal în lanțuri. Dar în noaptea asta să se îmbăieze, să mănânce, să bea, să asculte muzică şi să fie sărbătorit cu fast, aşa cum i se cuvine unui rege atât de mare.

Cum făcea de fiecare dată, Cocalus şi-a ascultat fiicele şi a transmis mesajul.

Minos s-a înclinat la auzul onoarei de care avea parte.

Întâmplarea face ca inepuizabilul şi ingeniosul Dedal să fi proiectat şi instalat un sistem de încălzire pentru palat, care consta dintr-o reţea de ţevi care transportau apa fierbinte dintr-un boiler central, primul de acest tip din lume.

Minos a intrat în baie în seara aceea, însă n-a mai ieşit. Surorile au coborât la boiler şi au încălzit apa până a început să clocotească. În cele din urmă, ţevile de la baie s-au spart, iar apa a ţâşnit şi l-a opărit pe Minos, făcându-l să moară în chinuri.

Tezeu, regele

L-am lăsat pe Tezeu la bordul corabiei cu cei treisprezece compatrioți, uitându-se la zborul lui Dedal şi Icar. Ros de vinovăție fiindcă o părăsise pe Ariadna, uluit şi îngrozit la vederea prăbuşirii şi pieirii lui Icar, Tezeu se gândea la multe lucruri pe când corabia se întorcea acasă la Atena.

El şi căpitanul corabiei erau atât de adânciți în gânduri, încât le ieşise din minte ceva important — un lucru de care nu şi-au amintit nici măcar când de pe navă s-a zărit portul Pireu. Uitaseră cu desăvârşire că promiseseră să coboare pânzele negre şi să le desfăşoare pe cele albe, ca să-i arate lui Egeu că se întorceau acasă în triumf.

Regele stătuse în fiecare zi pe stânci, aşteptând să apară corabia. Acum a văzut la orizont forma familiară a unei ambarcațiuni ateniene. Era fără discuție corabia fiului său Tezeu, dar ce culoare aveau pânzele? Corabia era foarte departe. Profilate pe albul cerului, pânzele păreau negre, dar asta poate din cauză că erau în *contre-jour*... nu... ar fi fost prea frumos. Cu cât se apropia corabia, cu atât se vedea mai bine că pânzele ei erau negre ca moartea. Fiul lui viteaz, nesăbuit şi de-abia regăsit murise.

Egeu şi-a amintit de profeția oracolului:

Egeu să nu deschidă gura umflată a burdufului cu vin până nu va ajunge pe înălțimile Atenei, altminteri va muri de durere.

Şi i-a înțeles în fine sensul. Ar fi trebuit să se ducă de la Delfi direct la Atena cu toți acei ani în urmă. În loc de asta, se dusese la Troezen, unde se trezise la un moment dat în pat cu Aethra. Acolo dezumflase gura burdufului cu vin. Devenise tatăl lui Tezeu, care îi oferise o scurtă perioadă de bucurie, dar acum — da, oracolele spuneau întotdeauna adevărul — se simțea copleşit de o durere de moarte.

Cu un strigăt de deznădejde, Egeu s-a aruncat în marea de dedesubt şi a murit; de atunci, în cinstea lui, marea aceea se numeşte Marea Egee.

E greu de ştiut cu certitudine ce fel de rege a fost Tezeu. Ulterior, atenienii — autorii celor mai multe dintre lucrările de istorie greacă ce ne-au parvenit — au nutrit o asemenea venerație pentru regele lor întemeietor, încât, dac-ar fi să ne luăm după ei, Tezeu nu a fost doar, aşa cum am descoperit, inventatorul luptelor şi al săritului peste taur, ci şi al democrației, al justiției şi al bunei guvernări, spre a nu mai spune că a fost un model de inteligență, spirit, perspicacitate şi înțelepciune — calități despre care atenienii credeau, spre disprețul vecinilor, că erau reprezentative doar pentru caracterul şi cultura lor. E în general acceptată ideea că Tezeu a strâns laolaltă unitățile administrative regionale mai mici din Attica (aşa-numitele *demes*-uri) sub conducerea unui *polis*, adică

a unui oraş-stat atenian central[277], sistem care a servit drept model pentru conducerea administrativă a Greciei antice până în perioada istorică propriu-zisă.

E limpede însă că Tezeu a fost în primul rând un om, cu toate slăbiciunile, punctele forte şi inconsecvența pe care le presupune condiția umană. O bună parte din ce i s-a întâmplat în viață după răpunerea Minotaurului a fost urmarea uneia dintre cele mai mari prietenii din lumea miturilor greceşti, cea dintre Tezeu şi Pirithous. La fel ca în cazul prieteniei ulterioare dintre Ahile şi Patrocle, şi aici există, în anumite surse greceşti, sugestia că e posibil ca relația să fi avut o componentă sexuală, însă chiar dacă această componentă a existat, ea n-a avut niciun efect asupra înclinației spre fustangeală şi crailâc a celor doi.

Pirithous, regele lapiților, a fost fiul Diei şi al lui Zeus. Dia fusese soția lui Ixion. Pare o ipocrizie ca Zeus să-l lege pe Ixion de o roată de foc pentru că încercase s-o seducă pe Hera, iar pe urmă să vrea să-i necinstească soția, numai că, fiind Zeus, te puteai aştepta la orice de la el. Sub înfățişarea unui armăsar, el şi-a făcut mendrele cu Dia, care l-a născut pe Pirithous, care după ce a crescut a dobândit faima unui războinic viteaz şi a unui — n-ar fi chiar o surpriză — bun călăreț.[278]

Auzind de renumele la fel de bun al noului rege al Atenei şi vrând să-l pună la încercare, Pirithous a făcut o

---

277 Tezeu a federalizat Megara (regiunea, a nu se confunda cu prima soție a lui Heracle) şi l-a pus pe tronul Eleusisului pe Hippothoon, fiul lui Cercion, ceea ce a extins sfera de influență a Atenei până la Corint.

278 Se crede că lapiții au inventat zăbala pentru a controla mai bine gura calului.

incursiune la Maraton, furând una dintre cirezile cele mai prețioase ale lui Tezeu.[279] Înfuriat, Tezeu s-a îndreptat spre Larisa, capitala regatului lapiților, şi i-a dat de urmă lui Pirithous, având de gând dacă nu să-l ucidă, măcar să-i dea o lecție aspră. Dar în clipa când s-au întâlnit, au hotărât că se plăceau unul pe celălalt şi, în loc să se lupte, şi-au jurat prietenie veşnică.

Legătura a fost testată în scurt timp, fiindcă Pirithous nu ducea lipsă de pretendenți la tronul lui din Tesalia. Centaurii, creaturi care erau pe jumătate oameni şi pe jumătate cai, simțeau că, în calitate de urmaşi ai lui Ixion, erau mai îndreptățiți la tron decât Pirithous.[280] Aceştia primiseră drept de şedere pe muntele Pelion, însă au văzut în asta o insultă şi au cerut mai mult. Lucrurile au luat-o razna la nunta lui Pirithous cu Hippodamia.[281] Din rațiuni diplomatice, Pirithous avusese grijă să-i invite şi pe centauri, însă, din cauză că beau numai lapte, aceştia nu erau obişnuiți cu vinul care a curs la ospăț. Urmarea a fost că au început să se poarte abominabil.[282] Unul dintre ei, EURYTION, a încercat s-o

---

279 Unii spun că animalele erau urmaşii Taurului de la Maraton, care le concepuse înainte ca Tezeu să-l îmblânzească şi să-l ducă la Atena pentru a fi sacrificat. Acel Taur din Maraton care fusese şi Taurul din Creta şi care-l concepuse pe Minotaur, bineînțeles. Influența acestui animal dăunător pare să fie nesfârşită.

280 Centaurii erau copiii lui Ixion şi Nephele, zeița norilor, pe care Zeus a făcut-o să semene cu Hera, ca să dovedească ticăloşia lui Ixion. E aceeaşi Nephele care mai târziu a trimis berbecul de aur pentru salvarea lui Phrixus.

281 Numele ei înseamnă „îmblânzitoarea de cai". Caii galopează prin întreaga poveste a lui Pirithous.

282 La fel s-a întâmplat, în mod fatidic, şi cu Nessus, care a băut vin în peştera lui Pholus în timpul celei de-a Patra Munci a lui Heracle.

necinstească tocmai pe mireasa Hippodamia, pe când ceilalți s-au dat la toate femeile şi la toți băieții care erau de față. Pirithous şi Tezeu, invitat de onoare la nuntă, s-au bătut cu ei.

Un episod destul de mişcător în această luptă altminteri crâncenă şi sălbatică (numită uneori *Centauromahia* sau „Bătălia Centaurilor") implică sfârşitul trist al unui lapit pe nume Caeneu. Acesta se născuse femeie şi se numise Caenis. Ea a fost reperată într-o bună zi de Poseidon, căruia i-a plăcut ce văzuse, aşa că şi-a făcut mendrele cu ea. Absolut încântat de experiență, zeul recunoscător i-a promis lui Caenis împlinirea oricărei dorințe. Fetei îi displăcuse felul cum fusese necinstită şi a cerut să fie transformată în bărbat, ca să evite asemenea umilințe pe viitor. Simțindu-se poate ruşinat, Poseidon nu numai că i-a îndeplinit dorința, dar a făcut ca ea (din ziua aceea, *el*) să aibă o piele invulnerabilă. Caeneu a fost de față la nunta lui Pirithous cu Hippodamia şi a luptat împotriva centaurilor alături de Pirithous şi Tezeu. Unul dintre centauri, Latreu, şi-a bătut joc de el fiindcă fusese cândva femeie. Caeneu l-a lovit pe Latreu, dar, dată fiindu-i invulnerabilitatea, n-a pățit nimic după ce a primit o rafală de contralovituri. Descoperind că săgețile lor ricoşau de pe pielea impenetrabilă a lui Caeneu, ceilalți centauri au început să îngrămădească bolovani peste el şi să-l piseze cu trunchiuri de pini, până când l-au vârât în pământ şi a murit sufocat.

În ciuda pierderii lui Caeneu, Pirithous şi lapiții lui au învins până la urmă. Centaurii rămaşi în viață au rupt-o la fugă, înfrânți şi deznădăjduiți. Printre supraviețuitorii care au pornit în galop s-a aflat, tot înfrânt şi

deznădăjduit, şi Nessus, care era menit să ajungă blestemul lui Heracle.[283]

Acum, că pacea se pogorâse asupra Tesaliei, Pirithous a fost în stare să-şi ajute prietenul, pe Tezeu, să-şi găsească o soție. Au ales-o pe amazoana războinică ANTIOPE, sora Hipolitei, a cărei cingătoare de război îi fusese luată, în mod fatidic, de Heracle în timpul Muncilor.[284] Deşi Antiope a fost luată pe sus, împotriva voinței sale, se acceptă în general varianta potrivit căreia, după ce Tezeu a adus-o ca regină şi soție a lui la Atena, ea a ajuns să-l iubească. I-a dăruit un fiu, Hippolytus, pe care soții l-au botezat aşa în cinstea surorii lui Antiope, măreața regină a amazoanelor.

Însă amazoanele vedeau lucrurile altfel. Căsătoria cu un bărbat era o trădare a tot ce reprezentau aceste războinice mândre în misandria lor.[285] Ele şi-au adunat forțele şi au pornit o campanie susținută împotriva Atenei, cunoscută drept Războiul Atic. Amazoanele au fost înfrânte în bătălia finală de pe Areopag, căruia romanii aveau să-i spună Dealul lui Marte.[286] În acea bătălie, Antiope a fost grav rănită. O amazoană pe nume MOLPADIA i-a curmat suferința trăgându-i repede o săgeată în gât, deşi

---

283 Vezi povestea lui Heracle (p. 159).

284 În unele versiuni (inclusiv în *Visul unei nopți de vară* de Shakespeare), Tezeu e însurat chiar cu Hipolita. În aceste versiuni, Tezeu îl însoțeşte pe Heracle la cea de-a Noua Muncă şi, în loc s-o ucidă pe Hipolita, Heracle i-o dăruieşte lui Tezeu.

285 Pentru mai multe despre stilul de viață al amazoanelor, vezi a Noua Muncă a lui Heracle (p. 114).

286 Situat chiar sub înălțimile Acropolei, Areopagul era locul unde se întrunea Sfatul Bătrânilor atenieni, iar mai târziu locul unde se judecau delictele grave. John Milton l-a invocat în *Areopagitica*, marele lui text polemic împotriva cenzurii.

lupta de cealaltă parte. Când a văzut asta, Tezeu a ucis-o pe Molpadia. Mormântul ei, ca atâtea alte locuri mitice, a fost vizitat de călătorul Pausanias, ale cărui observații formează adeseori o legătură agreabilă între mit, legendă şi ceva care se apropie de istorie.

Războiul Atic, la fel ca necinstirea Hipolitei şi a războinicelor ei de către Heracle şi oamenii lui, face parte din ceea ce se numeşte Amazonomahie — încă o „mahie", încă un război de îmblânzire a unor firi sălbatice, în care grecii credeau despre ei înşişi că scapă lumea de elementele barbare, monstruoase şi necivilizate care le amenințau, aidoma unor roiuri de uzurpatori, simțul armoniei şi beneficiile unei civilizații bine întreținute.[287]

Acest „război cu amazoanele", împreună cu CENTAUROMAHIA (bătălia dintre lapiți şi centauri la nunta lui Pirithous), TITANOMAHIA (războiul zeilor din Olimp împotriva strămoşilor lor titani)[288] şi GIGANTOMAHIA (războiul zeilor împotriva giganților, în care Heracle a luptat cu atâta vitejie)[289], au fost unele dintre subiectele preferate ale picturii şi sculpturii greceşti.[290] Privite în ansamblu, temele lor sunt înțelese cel mai bine în termeni simbolici, ca reprezentări ale

---

287 Clasicistul german Bruno Snell vede lucrurile corect: „Pentru greci, Titanomahia şi bătălia împotriva giganților au rămas simboluri ale victoriei pe care propria lor lume o repurtase împotriva unui univers straniu; împreună cu bătăliile împotriva amazoanelor şi centaurilor, ele indică felul în care grecii au cucerit tot ce este barbar, toate monstruozitățile şi grosolăniile".

288 Vezi *Mythos* (p. 65).

289 Vezi povestea lui Heracle (p. 156).

290 De exemplu, Partenonul din Atena a găzduit sculpturi de mari proporții, inspirate de Gigantomahie, Amazonomahie şi Titanomahie. Exemple ale celei din urmă pot fi văzute şi astăzi, ca de altfel şi operele inspirate

convingerii grecilor că ei erau apărătorii ordinii şi civilizației împotriva hoardelor dezlănțuite a tot ce era barbar şi monstruos. Asta i-a făcut totodată să scrie narațiuni despre eforturile de-a îmblânzi instinctele sălbatice, elementele întunecate şi periculoase ale firii omeneşti.

Odată înfrânte amazoanele, Pirithous şi Tezeu au intrat într-un fel de criză a vârstei de mijloc. Cei doi s-au hotărât să-şi aleagă alte soții. Iar alegerile lor au fost nesăbuite şi dezastruoase.

Noul prieten al lui Tezeu l-a ajutat pe acesta s-o răpească pe tânăra Elena din Sparta[291], în timp ce, pentru sine, Pirithous s-a gândit că ar fi distractiv s-o ia de soție pe Persefona, Regina Lumii Subpământene. Când a dat glas ideii nebuneşti de-a coborî pe tărâmul morților şi de-a o smulge pe Persefona chiar de sub nasul soțului ei, Hades, Tezeu eroul, Tezeu cel înțelept, Tezeu cel isteț, Tezeu marele rege şi sfătuitor a încuviințat viguros din cap.

— De ce nu? O să fie distracție.

Cei doi s-au îndreptat spre locul pe care-l alesese Orfeu pentru coborâre, Tainaron, aflat la extremitatea sudică a Peloponezului şi cunoscut de asemenea drept Capul Mataran, după care şi-au croit drum coborând cu îndrăzneală prin peşterile, coridoarele şi galeriile care duceau spre ținutul morților. Nu se ştie dacă Pirithous şi-a imaginat că farmecul lui viril şi cazon avea s-o cucerească pe Persefona sau dacă puseseră la cale s-o ia cu forța. Previzibil, expediția a fost un dezastru. Fără un

---

de Centauromahie care au împodobit cândva o altă construcție foarte importantă a Greciei clasice: templul lui Zeus din Olimpia.

291 E mai bine să spunem povestea cu altă ocazie…

dram de umor, Hades i-a fixat în nişte jilțuri de piatră, cu fesele goale lipite de suprafața dură şi cu picioarele legate cu şerpi vii. Ar fi rămas acolo până la sfârşitul timpurilor dacă Heracle, aşa cum am văzut, n-ar fi trecut din întâmplare prin dreptul lor, în drum spre Hades, cu care urma să vorbească despre luarea cu împrumut a Cerberului.[292] Tezeu a fost smuls din jilț şi eliberat, dar fesele i-au rămas acolo, de parcă ar fi fost lipite cu superglue de piatra jilțului. Reprezentările ateniene ale lui Tezeu mai în vârstă, după episodul cu Hades, îl arată ca fiind a-fesier, adică fără fund.[293]

Tezeu s-a întors în lumea pământeană ca să afle că Elena fusese salvată de frații ei, gemenii Castor şi Polydeuces, cunoscuți şi ca Dioscurii.[294]

Învățându-se minte, Tezeu şi-a ales o altă mireasă. Ochii i-au căzut asupra FEDREI, sora mai mică a Ariadnei. Poate că Fedra i-a amintit lui Tezeu de prima lui iubire, poate că s-a gândit că o alianță cu ea ar putea să îndrepte vechiul rău al părăsirii Ariadnei pe insula Naxos sau poate că n-a fost nimic altceva decât o mutare politică. Dintre motivele tuturor eroilor, cele ale lui Tezeu par întotdeauna cel mai greu de desluşit.

Minos, vechiul duşman al Atenei, murise, bineînțeles — fiert de viu în Sicilia. Fiul lui, DEUCALION, moştenise tronul şi — poate fiindcă ştia că Atena era acum

---

292 Vezi a Douăsprezecea Muncă a lui Heracle (p. 143).

293 Gândiți-vă la Mick Jagger.

294 Gemenii nu numai că au readus-o pe Elena în Sparta, dar au luat-o cu forța şi pe Aethra, mama lui Tezeu, pe post de îngrijitoare şi doamnă de companie. Aethra a ocupat acest ultim post până la adânci bătrâneți. Nepoții ei, Acamas şi Demofon, aveau s-o salveze în cele din urmă în timpul căderii Troiei. Dar şi asta este o poveste pentru altcândva.

mai puternică decât Creta şi fiindcă îşi dădea seama de valoarea unei alianțe — a încuviințat căsnicia, ba chiar a contribuit la aranjarea ei, lăsând deoparte orice gând legat de părăsirea surorii sale Ariadna şi de măcelărirea fratelui său vitreg, Minotaurul.

Fedra şi Tezeu au avut doi copii împreună, Acamas şi Demofon, care vor creşte şi vor avea o apariție episodică şi emoționantă în Războiul Troian.

Între timp, ce se mai întâmpla cu Hippolytus, fiul lui Tezeu şi Antiope? Fusese trimis la vechea casă a lui Tezeu din Troezen. A crescut şi a devenit un tânăr chipeş şi atletic, a cărui cea mai mare pasiune era vânătoarea. Devotamentul lui față de Artemis, zeița vânătorii şi a castității, era la fel de mare ca disprețul față de Afrodita şi rătăcirile iubirii. Nu-l interesa niciun bărbat şi nicio femeie. Afroditei, bineînțeles, i-a displăcut că era ignorată, iar răzbunarea pe care a pus-o la cale pentru neglijența acestui tânăr insolent a fost cu adevărat cumplită.

Când tatăl Tezeu şi mama vitregă Fedra au sosit în vizită la Troezen, Hippolytus i-a întâmpinat îndatoritor. Tezeu şi Hippolytus s-au înțeles imediat foarte bine. Mitologia greacă e plină de tați care îşi ucid fiii şi de fii care îşi ucid tații, aşa că afecțiunea şi admirația reciprocă a celor doi pare cu atât mai remarcabilă. Pe durata vizitei, ei şi-au petrecut fiecare zi împreună. Hippolytus aproape că n-a observat-o pe Fedra. Cu toate acestea, ea l-a observat. Treptat, a ajuns să fie obsedată de el, iar într-o noapte l-a vizitat ca să-şi declare iubirea.[295] Cu ceva mai

[295] În versiunea lui Euripide din *Hippolytus* (piesa care ne-a rămas dintre cele două scrise pe acest subiect) şi în cea din *Fedra* a dramaturgului roman

multă oroare şi silă fățişă decât ar fi fost înțelept sau decât i-ar fi impus tactul, Hippolytus i-a respins avansurile. La fel ca în povestea lui Stheneboea şi Belerofon sau în cea a soției lui Putifar şi Iosif, Fedra disprețuită şi umilită l-a acuzat pe Hippolytus de viol în fața lui Tezeu, care şi-a blestemat fiul şi i-a cerut tatălui său, Poseidon, să-l pedepsească. Într-o dimineață, în timp ce Hippolytus îşi conducea carul pe țărm, zeul şi-a trimis unul dintre taurii uriaşi să iasă din apă şi să-i sperie caii. Tânărul a căzut din car, a fost călcat în picioare şi a murit. Când a prins de veste, Fedra şi-a luat zilele.

Zeița Artemis i s-a arătat lui Tezeu şi i-a explicat că fiul lui fusese nevinovat de la bun început şi că tragedia fusese provocată de respingerea avansurilor Fedrei şi de ranchiuna Afroditei.

Exilat din regatele Atenei şi Troezenului din cauza rolului, fie şi involuntar, pe care-l jucase în moartea fiului şi al soției, distrus, amărât, părăsit şi rămas fără strop de pasiune şi fără vreun rost în viață, Tezeu şi-a găsit un sfârşit cât se poate de jalnic. Ajuns oaspete al regelui Lycomede din Skyros, el a fost împins de gazda lui de pe o stâncă şi a murit. Nu se ştie din ce cauză s-au certat şi s-au ciorovăit cei doi.

Cimon, un rege istoric al Atenei, a invadat Skyrosul şi a adus după foarte mulți ani corpul neînsuflețit al lui Tezeu înapoi în oraşul pentru a cărui măreție făcuse atât de mult. Lycomede avea să dobândească o faimă şi mai mare pentru rolul pe care urma să-l aibă în Războiul Troian.

Seneca, lucrurile sunt un pic altfel. Fedra nu-şi declară iubirea, ci se sinucide şi lasă un bilet prin care îl implică pe Hippolytus.

O frumoasă statuie a unui Tezeu gol tronează astăzi cu mândrie în principalul loc de întâlnire din Atena, în inima oraşului, adică în Piața Syntagma. Chiar şi astăzi Tezeu este un reper al identității şi al mândriei ateniene. Corabia cu care s-a întors după aventurile din labirintul cretan a rămas ancorată în portul Pireu, ca atracție pentru vizitatori până în zilele Atenei istorice, în epoca lui Socrate şi Aristotel. Prezența ei neîntreruptă acolo o perioadă atât de îndelungată a făcut din corabia lui Tezeu un subiect de speculație filosofică incitantă. De-a lungul câtorva sute de ani, fuseseră înlocuite greementul, copastia, coca, puntea, chila, prova şi pupa, astfel încât nu mai rămăsese niciun atom din ambarcațiunea inițială. Puteai s-o consideri aceeaşi corabie? Sunt eu acelaşi om cu cel de acum cincizeci de ani? Fiecare moleculă şi celulă din corpul meu a fost înlocuită de multe ori.[296]

E firesc ca Tezeu să fie legat în acest fel de Atena, oraşul logicii, filosofiei şi interogației deschise, fiindcă a fost eroul care, într-o măsură mai mare decât toți ceilalți, a întrupat calitățile pe care atenienii le prețuiau cel mai mult. La fel ca Heracle, Perseu şi Belerofon înaintea lui, a dat o mână de ajutor la lichidarea monştrilor periculoşi ai lumii, însă a făcut-o recurgând la logică, la inteligență şi la noi feluri de-a gândi. A fost supus greşelii şi imperfect, cum au fost toți eroii, dar a reprezentat ceea ce este măreț în fiecare dintre noi. Bine-ar fi să rămână mult timp de-acum acolo în Piața Syntagma şi să se bucure mai departe de înalta noastră stimă.

---

[296] Securea bunicului, cu lama şi mânerul înlocuite la intervale regulate, reprezintă o enigmă ontologică în acel domeniu de studiu cunoscut drept „metafizica identității".

Încheiere

Eroii ne-au curățat lumea de grozăviile htonice — de monştrii născuți din pământ care au pus omenirea în pericol şi au amenințat să sufoce dezvoltarea civilizației. Atâta timp cât dragonii, giganții, centaurii şi fiarele mutante au bântuit aerul, pământul şi mările, n-am fost în stare să ne răspândim cu încredere şi să transformăm lumea sălbatică într-un loc sigur pentru omenire.

Cu timpul, până şi zeitățile minore binevoitoare aveau să se vadă stânjenite de o rasă umană care se ivea cu o încredere recent dobândită. Nimfele, driadele, faunii, satirii şi gnomii din munți, din pâraie, de pe pajişti şi din oceane nu puteau să facă față nevoii şi lăcomiei noastre de-a avea un pământ pe care să-l exploatăm sau să-l lucrăm şi pe care să construim. Înflorirea unui spirit al cercetării raționale şi al înțelegerii ştiințifice i-a împins pe nemuritori mai departe de noi. Lumea era remodelată ca un spațiu potrivit doar ființelor muritoare. Astăzi, firește, o parte dintre creaturile muritoare mai rare şi mai vulnerabile, care au împărțit lumea cu noi, au parte de aceleaşi amenințări la adresa teritoriilor lor naturale care au provocat dispariția nimfelor şi spiritelor pădurii. Pierderea de habitate şi extincția speciilor s-au petrecut şi cu alte prilejuri.

Şi zilele zeilor erau numărate. Aşa cum se temuse Zeus, darul focului făcut de Prometeu avea să ne permită într-o bună zi să ne descurcăm şi fără olimpieni.

Dar ziua aceea încă nu sosise.

Fără s-o ştie, Heracle pornise numărătoarea inversă către un eveniment dezastruos din istoria noastră. Instalarea lui Tyndareos în Sparta şi a lui Atreu la Micene, precum şi cruțarea vieții lui Priam după distrugerea vechii Troie[297] — acestea aveau să se dovedească surcelele din care urma să izbucnească la un moment dat cea mai mare conflagrație pe care o văzuse lumea.

Dar nu încă. Zeus şi olimpienii încă nu terminaseră cu noi.

[297] Vezi povestea lui Heracle (p. 154, 156 şi 167).

Odraslele Echidnei și ale lui Typhon

Şarpele gigantic TYPHON, copilul Gaiei şi al lui Tartar, a fost primul şi cel mai periculos monstru htonic dintre toți. El s-a împreunat cu creatura marină ECHIDNA. Neamul lor cuprinde mulți — poate pe cei mai mulți — dintre monştrii pe care eroii noştri au fost trimişi să-i înfrângă.

LEUL DIN NEMEEA, răpus de Heracle.

HIDRA DIN LERNA (paznicul şerpesc al porților iadului), răpusă de Heracle.

ORTHRUS (câinele de pază al vitelor lui Gerion), răpus de Heracle.

LADON (dragonul care păzea merele Hesperidelor), răpus de Heracle.

CERBER (câinele de pază de la porțile iadului), împrumutat de Heracle.

HIMERA, răpusă de Belerofon.

SFINXUL, înfrânt de Oedip.

VULTURUL DIN CAUCAZ (trimis de Zeus să-i sfâşie ficatul lui Prometeu), răpus de Heracle.

SCROAFA DIN CROMMYON, răpusă de Tezeu.

DRAGONUL DIN COLCHIS (paznic al Lânii de Aur), hipnotizat de Medeea.

SCILA, evitată de Iason.[298]

[298] Dar nu şi de Odiseu cu un prilej ulterior.

Furiile lui Heracle

Citeam nu cu mult în urmă despre povestea stranie şi tristă a lui Chris Benoit, o vedetă a galelor World Wrestling Entertainment, care şi-a sugrumat soția şi fiul în 2007. O crimă inexplicabilă şi odioasă, care a fost pusă fie pe seama „furiei steroizilor" (efectele psihotice ale testosteronului, nandrolonului, anastrozolului şi ale altor hormoni şi steroizi de sinteză şi naturali, folosiți de luptători[299]), fie pe seama efectelor leziunilor cerebrale traumatice, de genul celor de care au avut parte unii jucători din NFL, aşa cum s-a arătat în filmul *Concussion* (*Trauma*) al lui Peter Landesman, cu Will Smith în rolul principal. Se pare că Benoit se specializase într-un procedeu numit „lovitură cu capul din săritură", care e posibil să-i fi provocat leziuni cerebrale serioase.

Asemănarea dintre uciderea de către Heracle a Megarei şi a propriilor lui copii şi cazul Benoit m-a frapat instantaneu. Două pachete de muşchi, fierbând pe dinăuntru din pricina excesului de testosteron, au un moment de furie sau de halucinație şi-şi petrec tot restul vieții regretându-l. În cazul lui Benoit, nu un timp foarte

---

[299] Din câte mi s-a spus, cazul Benoit a avut ca rezultat un regim de testare mult mai strict şi un grad de toleranță zero față de consumul de droguri în lumea WWE.

îndelungat: Chris Benoit s-a spânzurat la două zile după crime.

Nu cred că toate miturile trebuie întemeiate pe adevăruri istorice, dar mi se pare interesant că, atunci când inconştientul colectiv al grecilor îşi imagina şi dădea viaţă, caracter şi o poveste unui bărbat mitic foarte puternic, îl înzestra şi cu o tendinţă cumplită şi inexplicabilă de-a exploda în furii distructive şi psihotice[300] — şi nu mă gândesc aici doar la uciderea sălbatică a propriei familii, ci şi la masacrarea centaurilor din peştera lui Pholus şi la omorârea lui Iphitus.

Fireşte, o mulţime de forţoşi sunt blânzi, cumsecade şi plăcuţi (îmi vine în minte André The Giant), dar nu mi se pare neplauzibil ca grecii să fi auzit de un bărbat foarte puternic în carne şi oase, care avea tendinţa de-a cădea pradă unor crize sălbatice de violenţă, urmate de perioade de remuşcări chinuitoare.

---

300 Poate că amatorii de benzi desenate se vor simţi tentaţi să facă o comparaţie şi cu Bruce Banner, alias Incredibilul Hulk.

Postfață

Cronologia miturilor este adeseori derutantă şi inconsecventă, îndeosebi când vine vorba de eroi. Potrivit lui Euripide, de exemplu, Heracle îşi ucide prima soție, pe Megara, *după* a Douăsprezecea Muncă, pe când în majoritatea variantelor mitului, Muncile îi sunt încredințate tocmai ca pedeapsă *pentru* crima în cauză. La Shakespeare şi în alte versiuni, aflăm despre Tezeu că se însoară cu Hipolita, regina amazoanelor, dar oare ea n-a fost ucisă de Heracle în cea de-a Noua Muncă? Unii eroi fac parte dintre argonauți şi participă la Vânătoarea din Calidon după ce au fost ucişi sau înainte să fi avut cum să se nască.

Mitul nu e totuna cu istoria. Variantele şi narațiunile diferite sau contradictorii sunt inevitabile. Am încercat, unde a fost posibil, să pun în context poveştile eroilor despre a căror viață şi moarte am scris aici, însă incongruențele cronologice nu au cum să nu se manifeste. *Bibliotheca* lui Apollodorus este o sursă importantă pentru toate miturile greceşti, deşi există uneori discrepanțe între el şi Hesiod sau Homer. Apollonius din Rodos a scris *Argonautica*, din care sunt luate majoritatea amănuntelor despre marea expediție a lui Iason în căutarea Lânii de Aur. Scriitorii romani Hyginus şi Ovidiu brodează şi dezvoltă poveştile într-un fel, iar Pausanias şi Strabon, geografi şi călători, în altul.

Cu toate acestea, eroii trăiesc — mai mult decât zeii, nimfele sau alți muritori — în operele celor trei mari tragici atenieni: EURIPIDE, ESCHIL şi SOFOCLE. Ei înfrumusețează şi modifică miturile, de acord, însă ca tragedieni erau interesați de adevărul dramatic şi de personajele în criză.

Ciclul Teban al lui Sofocle este sursa versiunilor celor mai răspândite ale poveştii tragice a lui Oedip şi a familiei lui. Euripide pătrunde în viața şi în casa lui Iason, Tezeu şi Heracle şi se concentrează pe femeile din viața lor. Eschil intră în joc ceva mai târziu, în afara parametrilor acestui volum. Am cules o mulțime de informații de la aceşti trei contemporani şi rivali iluştri.

La fel cum am făcut în *Mythos*, am încercat să spun poveştile fără să livrez explicații şi interpretări. Mitul e deschis interpretării şi sper să puneți adeseori cartea deoparte şi să vă întrebați ce însemna pentru greci (sau ce credeau ei că înseamnă) faptul că Pegas şi Chrysaor țâşniseră din beregata tăiată a Meduzei, de exemplu. Sau în ce fel se deosebeau Harpiile de păsările de pe Insula lui Ares şi de păsările din Stimfalia. Miturile nu sunt rebusuri sau alegorii cu sensuri şi răspunsuri unice. Soarta, necesitatea, cauza şi vinovăția sunt amestecate la nesfârşit în aceste poveşti, aşa cum sunt şi în viețile noastre. Iar grecilor nu le-a fost mai uşor să le rezolve decât ne este nouă astăzi.

Există şi oameni care cred că numeroase mituri sunt perle construite în jurul firului de nisip al faptului. În trecut, chiar şi în Antichitate, mitografii încercau frecvent să lege aproape toate poveştile mitologice de un adevăr istoric concret. Asta se cheamă euhemerism sau

teoria istorică a mitologiei. Este adevărat, arheologia a arătat că Troia a existat în realitate, la fel ca Micene. Epoca Bronzului şi picturile rupestre minoiane din Creta arată oameni sărind peste tauri şi o structură de tip păienjeniş care sugerează existența labirintului. Centaurii şi amazoanele sunt văzuți ca explicații ale grecilor pentru sosirea dinspre răsărit a cailor şi a călăreților arcaşi. Un alt bun exemplu de euhemerism este ideea că Himera înfrântă de Belerofon era de fapt corabia de pirați a lui Cheimarrhus, cu prova în forma unui cap de leu şi pupa în formă de şarpe. Există multe prilejuri pentru acest tip de interpretare, precum şi pentru speculații mai degrabă metafizice şi psihologice.

C.G. Jung a vorbit despre mituri ca fiind produsul „inconştientului colectiv". Joseph Campbell a găsit altă formulă şi le-a numit „vise publice".[301] Oniromanția, adică interpretarea viselor, este liberă, amuzantă şi inofensivă, însă greu de dovedit în lumea reală. Unele explicații despre „semnificația" miturilor vă pot convinge, altele nu. E un câmp deschis, unde poate să semene şi să culeagă oricine.

Pe învățați şi mitografi îi interesează aşa-numita „dublă determinare", tendința poeților, a dramaturgilor şi a altor autori de-a atribui forță şi cauzalitate atât vieții interioare a persoanei, cât şi unei influențe exterioare, de exemplu, un oracol sau un zeu. Dacă Atena „îți şopteşte la ureche", e vorba doar de o formulă poetică prin care spui că ți-a venit o idee sau cumva trebuie să înțelegem că zeița ți-a vorbit de-adevăratelea? Dacă te îndrăgosteşti, e

[301] Iar visele, „mituri private".

întotdeauna mâna Afroditei sau a lui Eros? Când suntem chercheliți sau turbați, ne dirijează mereu Dionysos? A avut Heracle halucinații şi o criză sau l-a făcut Hera să aibă vedenii şi s-o ia razna? A trimis Apollo săgeți ciumate spre Troia sau pur şi simplu a izbucnit o molimă în cetate? Când un oracol îi spune unui rege că va fi ucis de un fiu sau de un nepot, nu cumva avem aici expresia exterioară a fricii lăuntrice a răsturnării paricide de care suferă atâția conducători? Autorii se încăpățânează şi azi să spună că i-a părăsit muza, când ceea ce vor să spună de fapt e că s-au blocat. Cu cât avansăm mai mult în cronologia mitului grecesc de la întemeierea Olimpului spre sfârşitul Războiului Troian, iar omenirea începe să ocupe un loc de prim-plan în detrimentul nemuritorilor, cu atât ne vine mai greu să fim siguri. Grecii din epoca clasică erau dispuşi să scrie în continuare că Ares le insufla curaj sau că Apollo îi inspira, deşi era clar că se exprimau la figurat.

E posibil să spui multe dintre aceste poveşti — chinurile şi Muncile lui Heracle, de exemplu — aproape fără nicio referire la zei. Când sursele scriu că Apollo i-a dăruit tânărului erou arcuri şi săgeți, nu e ăsta un alt fel de-a spune că Heracle a crescut şi a ajuns un arcaş destoinic? Nu era nevoie ca Atena să-i învețe pe cârmacii Anceu şi Tiphys cum să procedeze cu catargele şi pânzele — e suficient să crezi că erau îndemânatici şi se pricepeau să le manevreze, nu? Şi nici nu era cazul ca Atena să-i dea lui Heracle o pârâitoare pe când acesta încerca să alunge păsările urât mirositoare din mlaştinile stimfaliene — poate că era destul de isteț ca să se gândească şi singur la asta, nu-i aşa?

Să fim oneşti, nici astăzi nu putem să înțelegem sau să explicăm o bună parte din ceea ce ne pune în mişcare. Să luăm iubirea, de exemplu. A spune „te iubesc" înseamnă a descrie un mister. Ai putea să spui la fel de bine că „Eros i-a străpuns inima cu o săgeată" în timp ce „gameții fierbeau, hormonii clocoteau, afinitățile psihologice şi legăturile sexuale se închegau"… Zeii din mitologia greacă reprezintă motive şi impulsuri umane care încă sunt nişte mistere pentru noi. Le-am putea spune la fel de bine zei, impulsuri sau complexe. Personificarea lor e o modalitate foarte isteață prin care poate că nu reuşeşti să le gestionezi, dar prin care conferi formă, dimensiuni şi caracter forțelor incontrolabile şi insondabile care ne stăpânesc. Dezvăluie oare Supraeul şi Se-ul mai multe despre eurile noastre lăuntrice decât Apollo şi Dionysos? Behaviorismul şi etologia evolutivă ne pot spune mai multe despre cine şi cum suntem din punct de vedere ştiințific, însă celor mai înceți la minte dintre noi ne vine mai uşor să băgăm la cap concentrarea poetică a trăsăturilor noastre în personalitățile zeilor, demonilor şi monştrilor decât abstracțiile ştiinței. Mitul poate fi un fel de algebră umană prin care se înlesneşte manipularea adevărurilor despre noi înşine. Simbolurile şi ritualurile nu sunt jucării şi jocuri pe care le abandonăm când devenim adulți, sunt instrumente de care vom avea nevoie mereu. Ele reprezintă un adaos la impulsul nostru ştiințific, nicidecum o formă de opoziție față de acesta.

La fel ca în interpretarea miturilor, dubla determinare — atribuirea unei influențe interne şi a alteia externe — e doar o chestiune de preferință. Unora le place să-i vadă pe zei arătându-se, amestecându-se şi dirijând,

alții sunt mai mulțumiți să-i urmărească pe muritori făcându-şi treaba cu un minimum de intervenție divină.

Muzele îmi şoptesc la ureche şi mă anunță că am terminat.

Lista personajelor

Zei olimpieni

AFRODITA Zeița iubirii. Născută din sângele şi sămânța lui *Uranus*. Soția lui *Hefaistos*. Mama (cu *Ares*) a lui *Eros* şi *Phobos*. Le aplică pedepse cumplite celor care o neglijează, cum ar fi *Atalanta*, *Hippomene*, *Hippolytus* şi *Medeea*. Iubită (şi salvatoare) a lui *Butes*, cu care îl face pe *Eryx*.

Copiii lui Cronos și ai Rheei

DEMETRA Zeița fertilității şi a recoltelor. Mama (cu *Zeus*) a *Persefonei*, căreia îi jeleşte absența din lumea subpământeană câte şase luni pe an. Venerată în Misterele Eleusine.

HADES[302] Zeul lumii subpământene. Cunoscut şi sub numele de *Pluton*. Răpitor şi soț al *Persefonei*. Stăpân al *Cerberului*; i-l împrumută lui *Heracle*. Posesor al Glugii Invizibilității şi al Scaunului Uitării. Complice al lui *Perseu*. Îi oferă lui *Orfeu* şansa de-a o readuce pe *Euridice* din morți. Îi întemnițează pe *Pirithous* şi *Tezeu* fiindcă au încercat s-o răpească pe *Persefona*.

---

302 Hades şi-a petrecut tot timpul în lumea subpământeană, aşa că practic se întâmplă destul de des să nu fie privit ca unul dintre cei doisprezece olimpieni.

HERA Regina Zeilor. Soția lui *Zeus*. Mama (cu *Zeus*) a lui *Ares*, a *Ilythiei*, a lui *Hebe* şi a lui *Hefaistos*. Un accident în timpul alăptării dă naştere Căii Lactee. Persecutoare a lui *Heracle*; mai târziu, soacra lui. Onoarea îi este apărată de *Heracle* în timpul Gigantomahiei. Duşmană a lui *Neleu* şi *Pelias*. Complice a lui *Iason* în căutarea Lânii de Aur. Îl trimite pe *Sfinx* să pedepsească Teba pentru împlinirea blestemului lui *Pelops* asupra lui *Laios*.

POSEIDON Zeul mării. Creator (şi zeu) al cailor. Tată al lui *Anteu* (cu *Gaia*), *Belerofon* (cu *Eurynome*), *Chrysaor* şi *Pegas* (cu *Meduza*), *Eurytus* şi *Cteatus* (cu *Molione*), al *berbecului de aur* (cu *Theophane*), *Neleu* şi *Pelias* (cu *Tyro*), *Tezeu* (cu *Aethra*) şi, posibil, al lui *Cercion*, *Procust*, *Sciron* şi *Sinis*. Bunicul lui *Aegyptus*, *Cepheu* şi *Phineu*, precum şi al lui *Hippolytus* şi *Nestor*. Persecutor al *Andromedei*. Complice al lui *Belerofon* şi *Heracle*. Ridică zidurile Troiei cu *Apollo*; apoi trimite un monstru din mare s-o devoreze pe *Hesione* când *Laomedon* refuză să plătească. Îi trimite *Taurul din Creta* lui *Minos al II-lea*; apoi o face pe *Pasiphae* să se îndrăgostească nebuneşte de el. Îi permite lui *Caenis* schimbarea de sex. Împlineşte blestemul lui *Tezeu* asupra lui *Hippolytus*.

ZEUS Regele Zeilor. Uzurpatorul lui *Cronos*. Eliberatorul fraților şi surorilor lui din captivitatea lui *Cronos*. Soțul *Herei*. Tată al ZEILOR OLIMPIENI. Tată al nemuritoarelor Ilythia şi *Hebe* (cu *Hera*), *Persefona* (cu *Demetra*) şi al *muzelor* (cu *Mnemosine*). Tată al muritorilor *Aeacus* (cu *Aegina*), *Amphion* şi *Zethus* (cu *Antiope*), *Dardanus* şi *Harmonia* (cu *pleiada Electra*), al *Dioscurilor Polydeuces* şi *Elena* (cu *Leda*), *Heracle* (cu *Alcmena*), *Minos I* şi *Radamant* (cu *Europa*), *Perseu* (cu *Danaë*) şi *Pirithous* (cu

Dia). Creator al lui *Nephele*. Pedepsitor al lui *Asclepius*, *Atlas* şi *Prometeu*. Deținător al trăsnetelor. Posesor al oracolului din Dodona.

Copiii lui Zeus

APOLLO Zeu arcaş şi patron al armoniei. Fiul lui *Zeus* şi al TITANEI *Leto*. Frate vitreg al pletorei de odrasle ale lui *Zeus*. Frate geamăn al lui *Artemis*. Tată al lui *Aristeu* şi *Idmon* (cu *Cyrene*), *Asclepius* (cu *Coronis*), *Hymen* (cu muza *Urania*), *Linus* şi *Orfeu* (cu *muza Calliope*) şi *Lycomede* (cu *Parthenope*). Bunic al lui *Eurytus*. Ucigaş al lui *Python* şi întemeietor al oracolului *Pythiei* de la Delfi. Ucigaş al *Ciclopilor* ca răzbunare pentru uciderea lui *Asclepius* de către *Zeus*. Slujitor şi iubit al lui *Admetos*. Pune la cale un plan cu *Parcele* ca să obțină nemurirea pentru *Admetos*. Complice al lui *Heracle* şi *Orfeu*. Ridică zidurile Troiei cu *Poseidon*; pe urmă împrăştie ciuma în cetate din cauză că *Laomedon* refuză să plătească.

ARES Zeu al războiului. Fiul lui *Zeus* şi al *Herei*. Fratele lui *Hefaistos*. Frate vitreg al pletorei de odrasle ale lui *Zeus*. Tatăl lui *Eros* şi *Phobos* (cu *Afrodita*); al *amazoanelor*, mai cu seamă al lui *Antiope* şi al *Hipolitei* (cu *nimfa Harmonia*); precum şi al lui *Alcon*, *Diomede* şi *Eurytion*. Posibilul tată (cu *Alteea*) al lui *Meleagru*. Strămoş al tracilor. Posesor al unor păsări de fier mâncătoare de oameni. Alături de *Dionysos*, blestemă casa *Cadmus*.

ARTEMIS Zeița castității şi a vânătorii. Fiica lui *Zeus* şi a TITANEI *Leto*. Soră geamănă a lui *Apollo*. Soră vitregă a pletorei de odrasle ale lui *Zeus*. Stăpâna *căprioarei din Cerinia*; i-o împrumută lui *Heracle*. Venerată de *Atalanta* şi

Hippolytus. Sensibilă la neglijări şi omisiuni: trimite şerpi ca să le strice noaptea nunții lui *Admetos* şi *Alcestei*; îl trimite pe *Mistrețul din Calidon* şi pe *Atalanta* să pedepsească Calidonul şi familia lui *Oeneus* şi le transformă pe majoritatea *meleagridelor* în bibilici.

ATENA Zeița înțelepciunii. Fiica lui *Zeus* şi a *Oceanidei Metis*. Sora vitregă a pletorei de odrasle ale lui *Zeus*. Ocrotitoare a *Atenei*. Complice a lui *Belerofon*, *Heracle*, *Iason* şi *Perseu*. Posesoare a Aegisului (vezi *Meduza*). Îl întemnițează pe GIGANTUL *Enceladus* sub muntele Vezuviu.

DIONYSOS Zeul risipirii şi al dezordinii. Fiul lui *Zeus* şi al muritoarei *Semele*. Fratele vitreg al pletorei de odrasle ale lui *Zeus*. Alăptat de mătuşa lui, *Ino*. Alături de *Ares*, blestemă casa *Cadmus*. Îşi face să înnebunească mătuşile *Agave*, *Autonoë* şi *Ino*. Îi transformă pe *Ino* şi pe *Melicertes*, vărul lui, în zeități marine. Le face pe *Agave* şi *Autonoë* să-l sfâşie în bucăți pe vărul lui, *Pentheus*. Îi porunceşte lui *Tezeu* să i-o predea pe *Ariadna,* ca să se poată căsători cu ea şi să facă mulți copii. Le readuce la viață pe *Ariadna* şi pe *Semele*, ca să poată trăi împreună în Olimp.

HEFAISTOS Zeul fierar şi armurier. Fiul lui *Zeus* şi al *Herei*. Fratele lui *Ares*. Fratele vitreg al pletorei de odrasle ale lui *Zeus*. Posibilul tată al lui *Cercion* şi *Perifete*. Izgonit din Olimp în copilărie de *Hera* şi schilodit. Complice al lui *Heracle*. Creator al câtorva minuni tehnice, printre care o platoşă de aur şi o pârâitoare de bronz pentru *Heracle*, cei doi *Khalkotauroi* pentru *Aeëtes* și (cred unii) *Talos*.

HERMES Mesager al zeilor şi întâiul psihopomp. Fiul lui *Zeus* şi al *pleiadei Maia*. Fratele vitreg al pletorei de odrasle ale lui *Zeus*. Tatăl lui *Abderos* şi *Autolycus*. Complice al lui *Heracle* şi *Perseu*. Posesor al unui *caduceus* (toiag

înaripat), al unui *petasus* (coif înaripat) şi al unor *talaria* (sandale înaripate).

Fiinţe primordiale

Zei

EREBUS Întunericul. Fiul Haosului. Tatăl lui *Moros*. Tatăl (cu *Nyx*) al lui *Caron*, *Hypnos*, *Thanatos* şi al *Hesperidelor*.

GAIA Pământul. Fiica Haosului. Mama lui *Uranus* şi a lui *Pontus*. Mama (cu *Uranus*) a Ciclopilor şi a primei generaţii de TITANI. Mama (cu sângele şi sămânţa lui *Uranus*) a *Furiilor* şi a GIGANŢILOR. Mama (cu *Pontus*) a *Caribdei* şi a lui *Nereu*, precum şi a lui *Forcys* şi *Ceto*. Mama (cu *Poseidon*) a lui *Anteu*. Mama (cu *Tartar*) a *Echidnei* şi a lui *Typhon*. Creatoarea secerii *harpe* folosită la castrarea lui *Uranus*.

NYX Noaptea. Fiica Haosului. Mama (cu *Erebus*) a lui *Caron*, *Hypnos*, *Thanatos* şi a *Hesperidelor*.

TARTAR Adâncurile ascunse. Fiul lui Haos. Tatăl (cu *Gaia*) al *Echidnei* şi al lui *Typhon*.

URANUS Cerul. Fiul *Gaiei*. Tatăl (cu *Gaia*) al Ciclopilor şi al primei generaţii de TITANI. Castrat de *Cronos*. Părinte — prin sângele şi sămânţa lui — al *Afroditei*, precum şi (cu *Gaia*) al *Furiilor* şi al GIGANŢILOR.

Titani (copiii Gaiei şi ai lui Uranus)

CRONOS Regele Zeilor. Tatăl (cu *Rhea*) şi mâncătorul ZEILOR OLIMPIENI. L-a castrat pe *Uranus*. Răsturnat de *Zeus*.

OCEANOS Zeul mării („Râul Oceanului"). Tatăl (cu Tethys) al *oceanidelor* şi al lui *Ahelou* şi *Nilus*. Bunicul *nereidelor*, al nenumăratelor progenituri ale *oceanidelor* şi al lui *Atlas*, *Prometeu* şi *Zeus*.

RHEA Soția lui *Cronos*. Mama ZEILOR OLIMPIENI. Îi ascunde lui *Cronos* existența lui *Zeus*, pentru ca acesta să-şi poată răsturna tatăl şi să-şi elibereze frații şi surorile.

TETHYS Zeița mării. Mama (cu *Oceanos*) a *oceanidelor* şi a lui *Ahelou* şi *Nilus*. Bunica *nereidelor* şi a lui *Atlas*, *Gerion*, *Prometeu* şi *Zeus*.

Titani (generațiile ulterioare)

AHELOU Zeul râurilor. Fiul lui *Oceanos* şi *Tethys*. Fratele lui *Nilus* şi al *oceanidelor*. Tatăl (cu *muza Melpomene*) a *Sirenelor*. Se întrece cu *Heracle* pentru mâna *Deianirei* şi pierde. Îi dăruieşte Cornul Abundenței lui *Heracle*.

ATLAS Sprijinitorul cerurilor. Fiul lui Iapetus şi al lui Clymene. Fratele lui *Prometeu*. Tatăl *pleiadelor*. Păcălit de *Heracle*.

HECATE Zeița vrăjitoriilor şi a farmecelor. Fiica lui *Perses* şi a *Asteriei*. Considerată de unii mama *Scilei*. Venerată de *Medeea*.

HELIOS Zeul soarelui. Fiul lui Hyperion şi al Theiei. Fratele *Selenei*. Tatăl lui *Aeëtes*, *Circe* şi *Pasiphae* (cu *oceanida* Perseis). Bunicul (cu *Gaia*) al *Theophanei*. Posesor al cupei care străbate oceanele şi al unei cirezi minunate. Complice al lui *Heracle*. Furtul vitelor lui de către *Alcyoneu* declanşează Gigantomahia.

NILUS Zeul fluviului Nil. Fiul lui *Oceanos* şi al lui *Tethys*. Fratele lui *Ahelou* şi al *oceanidelor*. Strămoş al *Andromedei*, al lui *Cadmus*, *Minos* şi *Perseu*.

PROMETEU Creatorul şi prietenul oamenilor. Fiul lui Iapetus şi al lui Clymene. Fratele lui *Atlas*. Hoț al focului divin. Scăpat de pedeapsa veşnică de *Heracle*. Acceptat înapoi în Olimp de *Zeus*. Luptă de partea ZEILOR OLIMPIENI în timpul Gigantomahiei.

SELENA Zeița lunii. Fiica lui Hyperion şi a Theiei. Sora lui *Helios*.

Giganți (odrasle ale Gaiei și ale lui Uranus)

ALCYONEU Fratele lui *Porphyrion*. Fură cirezile lui *Helios* şi astfel declanşează Gigantomahia. Încearcă s-o necinstească pe *Hera*. Îngropat de *Heracle* sub muntele Vezuviu.

ENCELADUS Cel mai puternic dintre toți giganții. Supraviețuieşte Gigantomahiei. Întemnițat de *Hera* sub muntele Etna.

EURYMEDON Regele Giganților. Încercarea de necinstire a *Herei* în timpul Gigantomahiei e zădărnicită de *Heracle*. Amețit de trăsnetul lui *Zeus* şi răpus de *Heracle*.

PORPHYRION Fratele lui *Alcyoneu*. Încercarea de necinstire a *Herei* în timpul Gigantomahiei e zădărnicită de *Heracle*. Amețit de trăsnetul lui *Zeus* şi răpus de *Heracle*.

Alți copii ai Gaiei

CICLOPI *Arges*, *Brontes* şi *Steropes*. Giganți cu un singur ochi. Fiii lui *Cronos* şi ai *Gaiei*. Frații *Furiilor*, ai GIGANȚILOR şi ai primei generații de TITANI. Slujitori ai lui *Hefaistos*. Fabricanți ai trăsnetelor lui *Zeus*. Răpuşi de *Apollo* ca răzbunare pentru uciderea lui *Asclepius*.

FURII *Alecto*, *Megaera* şi *Tisifone*. Fiicele născute de *Gaia* după fecundarea cu sângele şi sămânța lui *Uranus*. Surorile *Ciclopilor*, ale GIGANȚILOR şi ale primei generații de TITANI. Zeițe necruțătoare ale pedepsirii, mai ales împotriva celor vinovați de crime de familie. Cunoscute şi ca *Erinii* sau *Eumenide*.

NEREU Bătrân (cu formă schimbătoare) al mării. Fiul *Gaiei* şi al lui Pontus. Fratele *Caribdei*, precum şi al lui *Forcys* şi *Ceto*. Tatăl (cu *oceanida* Doris) al *nereidelor*. Partener de antrenament pentru *Heracle*.

FORCYS şi CETO Zei ai mării. Copiii *Gaiei* şi ai lui Pontus. Frații *Caribdei* şi ai lui *Nereu*. Părinții *gorgonelor* şi ai *graielor*.

PYTHON Şarpe uriaş, paznic al Omfalosului de la Delfi. Răpus de Apollo, care în semn de ispăşire înființează oracolul Pythiei.

Odrasle ale lui Erebus

CARON Barcagiul lumii subpământene, care transportă sufletele morților de pe un mal pe celălalt al râului Styx. Fermecat de muzica lui *Orfeu*.

HESPERIDE Cele trei nimfe ale serii. Grădinărese pricepute, producătoare de mere care asigură nemurirea.

HYPNOS Somnul. Tatăl lui *Morfeu*.

MOIRE Cele trei Parce: *Clotho*, cea care toarce firul vieții, *Lachesis*, cea care-i măsoară lungimea, şi *Atropos*, cea care-l taie. Se înțeleg cu *Apollo* să nu-i taie firul vieții lui *Admetos* dacă se oferă cineva să moară în locul lui. Prezic că durata vieții lui *Meleagru* va fi cât a unui buştean care arde.

MOROS Soarta sau Pedeapsa. Atotputernic, atotştiutor, cel care controlează cosmosul. Cea mai temută entitate a creației, chiar şi pentru nemuritori.

MORFEU Zeul viselor. Fiul lui *Hypnos*.

THANATOS Moartea. Slujitor al lui *Hades* şi psihopomp. Se luptă cu *Heracle* pentru sufletul *Alcestei* (şi pierde).

Alți nemuritori

ARISTEU Zeu minor al chestiunilor rustice. Fiul lui *Apollo* şi al lui Cyrene. Fratele nemuritor al lui *Idmon* şi fratele vitreg al celorlalți urmaşi ai lui *Apollo*. Soțul lui *Autonoë*. Tatăl lui Acteon. Îndrăgostit tragic de *Euridice*.

CHIRON Cel mai mare şi cel mai înțelept dintre centauri. Fiul lui *Cronos* şi al *oceanidei* Phylira. Bunicul lui *Peleu* şi *Telamon*. Vindecător. Îndrumător al multor eroi, printre care Ahile, *Asclepius*, *Iason* şi *Thessalus*. Se îngrijeşte de arsurile căpătate de *Pegas* din cauza *Himerei*. Posibilă victimă a sângelui *Hidrei din Lerna*. Transformat în constelația Săgetătorului.

CYBELE Zeiță-mamă frigiană, asociată adeseori de greci cu *Gaia*, Rhea (mama, cu *Cronos*, a ZEILOR OLIMPIENI) sau *Artemis*. Pedepsitoarea *Atalantei* şi a lui *Hippomene*.

EROS Zeul tineresc al dorinței sexuale. Fiul lui *Ares* şi al *Afroditei*. Fratele lui *Phobos*. Conducătorul eroților. Posesor al unui arc şi al unor săgeți devastatoare.

ILYTHIA Zeița naşterilor. Fiica lui *Zeus* şi a *Herei*. Sora vitregă a pletorei de odrasle ale lui *Zeus*. Nu reuşeşte să împiedice naşterea lui *Heracle*.

GLAUCUS Fost pescar devenit zeu al marinarilor la ananghie. Profețiile lui îi împiedică pe argonauți să se întoarcă acasă după ce i-au abandonat pe *Heracle* şi *Polifem*. În versiunile ulterioare, membru al unui triunghi amoros tragic de romantic, împreună cu *Circe* şi *Scila*.

GRAIE *Dino*, *Enyo* şi *Pemphredo*. Cunoscute şi sub numele de *Phorcide*. Fiicele lui *Forcys* şi ale lui *Ceto*. Surorile *gorgonelor*. Verişoarele lui *Iris*. Posesoare în comun ale unui singur ochi, ale unui singur dinte — informație de preț pentru *Perseu* — şi cam atât, din cât se pare.

HEBE Paharnica *Herei* şi zeița tinereții. Fiica lui *Zeus* şi a *Herei*. Sora vitregă a pletorei de odrasle ale lui *Zeus* şi, nu în ultimul rând, a lui *Heracle*; soția acestuia din urmă după trecerea lui în rândul zeilor.

HYMEN Cunoscut şi sub numele de *Hymenaios*. Zeul tineresc al ceremoniilor de nuntă; membru al alaiului de eroți al lui *Eros*. Fiul lui *Apollo* şi al muzei *Urania*. Frate vitreg al celorlalte odrasle ale lui *Apollo*. Văr al *Sirenelor*. Strică nunta fratelui său vitreg, *Orfeu*, cu *Euridice*.

IRIS Zeiță a curcubeului şi mesageră a zeilor. Fiică a zeului marin Thaumas şi a *oceanidei* Electra. Sora *Harpiilor*. Verişoara *gorgonelor* şi a *graielor*. Îşi apără surorile de atacul lui *Calais* şi *Zetus*.

MUZE Cele nouă fiice ale lui *Zeus* şi ale TITANEI Mnemosine (Memoria). Zeițe ale poeziei, cântecului, dansului şi învățăturii. Surorile vitrege ale pletorei de odrasle ale lui *Zeus*. Printre ele: *Calliope*, muza genului epic şi mama (cu *Apollo*) a lui *Linus* şi *Orfeu*; *Melpomene*, muza tragediei şi mamă (cu *Ahelou*) a *Sirenelor*; *Terpsihora*, muza dansului; *Thalia*, muza comediei; *Urania*, muza astronomiei şi mama (cu *Apollo*) a lui *Hymen*.

NEPHELE Zeița norilor şi zeița *xeniei*. Creată de *Zeus* ca să-i abată atenția lui *Ixion* de la *Hera*. Soția lui *Athamas*. Mama lui *Phrixus* şi a lui *Helle*. Trimite *berbecul de aur* să-i salveze de planul ucigaş al lui *Ino*.

NEREIDE Nimfe ale mării. Fiice ale lui *Nereu* şi ale oceanidei Doris. Verişoare ale lui *Poseidon*, în palatul căruia locuiesc. Oferă, spun unii, daruri şi ospitalitate lui Tezeu.

OCEANIDE Nimfe ale mării. Fiicele lui *Oceanos* şi *Tethys*. Surorile lui *Ahelou* şi *Nilus*. Verişoarele lui *Poseidon*. Printre ele: *Callirrhhoë*, mama (cu *Chrysaor*) a lui *Gerion*; *Doris*, mama (cu *Nereu*) a *Nereidelor*; *Electra*, mama (cu Thaumas) a lui *Iris* şi a *Harpiilor*; *Idyia, mama* (cu nepotul ei, *Aeëtes*) a lui *Absyrtus*, a lui *Chalciope* şi a *Medeei*; *Metis*, mama (cu *Zeus*) a *Atenei*; *Perseis*, mama (cu *Helios*) a lui *Aeëtes*, *Circe* şi *Pasiphae*; *Pleione*, mama (cu *Atlas*) a *Pleiadelor*.

PERSEFONA Cunoscută şi sub numele de *Cora*. Regina lumii subpământene şi zeița primăverii. Fiica lui *Zeus* şi a *Demetrei*. Sora vitregă a pletorei de odrasle ale lui *Zeus*. Răpită şi luată de soție de *Hades*, cu care petrece câte şase luni pe an. Îl convinge pe acesta să-i dea lui *Orfeu* şansa s-o aducă pe *Euridice* înapoi din morți. Ținta unei tentative eşuate de răpire puse la cale de *Pirithous* şi *Tezeu*. Venerată în Misterele Eleusine.

PHOBOS Teroarea. Fiul lui *Ares* şi al *Afroditei*. Fratele lui *Eros*. E aşteptat să se arate la întâlnirile dintre muritorii obişnuiți şi eroii, zeii şi monştrii din această carte.

PLEIADE Şapte fiice cereşti ale lui *Atlas* şi ale *oceanidei* Pleione. Printre ele: *Electra*, mama (cu *Zeus*) a lui Dardanus şi a Armoniei; *Maia*, mama (cu *Zeus*) a lui *Hermes*; *Merope*, mama (cu *Sisif*) a lui *Glaucus* din Corint; *Sterope*, mama

(cu *Oenomaus*) a *Hippodamiei*; *Taygeta*, strămoaşă (cu *Zeus*) a lui *Tyndareos*.

Monștri

Monștri primordiali

CARIBDA Creatoare monstruoasă a unui vârtej din care era imposibil să scapi. Fiica *Gaiei* şi a lui Pontus. Sora lui *Nereu*, precum şi a lui *Forcys* şi *Ceto*. Considerată de unii ca fiind mama *Scilei*, de care este în general nedespărțită în cadrul mitului. Evitată de *Iason*.[303]

ECHIDNA Fiica *Gaiei* şi a lui *Tartar*. Sora lui *Typhon*. Pe jumătate femeie, pe jumătate şarpe.

GORGONE *Stheno* şi *Euryale*. Fiicele lui *Forcys* şi *Ceto*. Surorile *Graielor*. Verişoarele lui *Iris* şi ale *Harpiilor*. Însoțitoare ale *Meduzei*. Posesoare ale unor colți ca de mistreț, ale unor gheare de alamă şi ale unui păr format din şerpi.

HARPII *Aello* şi *Ocypete*. Fiicele zeului marin Thaumas şi ale *oceanidei* Electra. Surorile lui *Iris*. Verişoarele *gorgonelor* şi ale *graielor*. Femei-păsări hămesite, trimise de *Zeus* să-l chinuie pe *Phineu* din Salmydessus. Izgonite de *Calais* şi *Zetes* în timpul expediției de găsire a Lânii de Aur. Protejate de *Iris*.

TYPHON Uriaş fiu şerpesc al *Gaiei* şi al lui *Tartar*. Fratele *Echidnei*. Primul şi cel mai rău dintre toți monştrii.

Odrasle ale lui Typhon și ale Echidnei

CERBER Câinele cu trei capete care stă de pază la porțile iadului. Împrumutat de *Heracle*. Îmblânzit de *Orfeu*.

303 Dar nu și de Odiseu cu o ocazie ulterioară.

DRAGONUL DIN COLCHIS Paznic fără somn al Lânii de Aur. Hipnotizat de *Medeea*.

HIDRA DIN LERNA Creatură şerpească, policefală, autoregeneratoare şi cu sânge otrăvit, care stă de pază la porțile iadului. Răpusă de *Heracle* cu ajutorul lui *Iolau*. Din cauza sângelui ei mor GIGANȚII, precum şi *Eurytion*, *Gerion*, *Nessus*, *Pholus* şi *Heracle*.

HIMERA Creatură hibridă, cu cap de leu, corp de capră şi coadă de şarpe, care aruncă foc pe nări. Răpusă de *Belerofon*.

LADON Paznic diabolic cu o sută de capete, care stă de veghe la Merele *Hesperidelor*. Răpus de *Heracle*.[304]

LEUL DIN NEMEEA Răpus, jupuit şi cu blana purtată de *Heracle*.

ORTHRUS Paznic canin bicefal al turmei lui *Gerion*. Răpus de *Heracle*.

SCILA Monstru marin cu şase capete. Considerată de unii fata *Caribdei* sau a lui *Hecate*. În versiunile de mai târziu, membră a unui triunghi amoros de un romantism tragic, împreună cu *Circe* şi zeul marin *Glaucus*. În general inseparabilă de *Caribda* în cadrul mitului. Evitată de *Iason*.[305]

SCROAFA DIN CROMMYON Cunoscută şi sub numele de *Phaea*. Considerată de unii mama *Mistrețului din Calidon*. Răpusă şi mâncată de *Tezeu*.

SFINX Monstru înaripat cu corp de leu, cap de femeie şi foarte puțin simț al umorului. Trimis de *Hera* să pedepsească Teba pentru împlinirea blestemului lui *Pelops* asupra

---

304 În unele versiuni, nu în toate, e considerat ca făcând parte din a Unsprezecea Muncă a lui Heracle.

305 Dar nu şi de Odiseu cu o ocazie ulterioară.

lui *Laios* şi asupra urmaşilor lui. Păcălit şi împins la moarte de *Oedip*.

VULTURUL DIN CAUCAZ Trimis de *Zeus* să-i sfâşie ficatul lui *Prometeu*. Răpus de *Heracle*.

Alți monștri, alte creaturi

ANTEU Semigigant nord-african îndrăgostit de lupte. Fiul *Gaiei* şi al lui *Poseidon*. Frate vitreg al urmaşilor Gaiei şi ai lui Poseidon. Răpus de *Heracle*.

BERBECUL DE AUR Purtătorul Lânii de Aur. Odrasla lui *Poseidon* şi a lui *Theophane*. Frate vitreg cu restul urmaşilor lui *Poseidon*, inclusiv cu *Pelias*. Trimis de *Nephele* să-i salveze pe *Phrixus* şi *Helle* de intențiile ucigaşe ale lui *Ino*. Sacrificat de *Phrixus* lui *Zeus*, care îl transformă în constelația Berbecului. Lâna lui de Aur e sfântă pentru *Hera*, dar îi este dată lui *Aeëtes*. Furată şi readusă în Grecia de *Iason* şi *Medeea*, cu ajutorul argonauților: *Acastus*, *Anceu*, *Argus*, *Augias*, *Butes*, *Calais* şi *Zetes*, *Dioscurii*, *Euphemus*, *Eurytion*, *Filoctet*, *Heracle*, *Hylas*, *Idmon*, *Meleagru*, *Nestor*, *Orfeu*, *Peleu*, *Phrixizii*, *Pirithous*, *Polifem*, *Telamon* şi *Tiphys*.

CĂPRIOARA DIN CERINIA Căprioară cu coarne de aur şi copite de bronz. Animalul sacru al lui *Artemis*. Capturată pentru scurt timp de *Heracle*.

CETUS Dragon al mării. Trimis de *Poseidon* să pedepsească Etiopia şi s-o devoreze pe *Andromeda*. Răpus de *Perseu*.

CHRYSAOR Tânăr de aur. Odraslă a *Meduzei* (cu *Poseidon*). Fratele lui *Pegas*; frate vitreg cu celelalte odrasle ale lui Poseidon. Tatăl (cu *oceanida* Callirrhoë) al lui *Gerion*.

EURYTION Fiu gigantic al lui *Ares*. Păstor al turmelor lui *Gerion*. Răpus de *Heracle*.

EURYTION Centaur din Tesalia. Avansurile abțiguite la adresa soției lui *Pirithous* la nunta acestuia declanşează Centauromahia.

GERION Crescător de vite din Erytheia, cu trei corpuri şi o fire malefică. Fiul lui *Chrysaor* şi al *oceanidei* Callirrhoë. Stăpân al lui *Eurytion* şi *Orthrus*. Răpus de *Heracle*.

IEPELE LUI DIOMEDE *Dinos*, *Lampon*, *Podargos* şi *Xantipa*. Cabaline demente şi antropofage, care scot flăcări pe gură. Îl devorează pe *Abderos*. Hrănite cu proprietarul lor, *Diomede*, de *Heracle*, care le îmblânzeşte. Înaintaşele lui *Bucefal*.

KHALKOTAUROI Doi tauri cu copite de bronz, care scot flăcări pe gură. Creați de *Hefaistos*. Deținuți de *Aeëtes*. Îmblânziți şi înjugați de *Iason*.

MEDUZA Gorgonă. Fiica lui *Poseidon*. Posesoare a unui păr alcătuit din şerpi şi a unei priviri care împietreşte. Răpusă de *Perseu*. Născătoarea lui *Chrysaor* şi *Pegas*. Pietrificatoarea lui *Cetus*, *Phineu* şi *Polydectes*. Capul i-a fost transformat în pavăza *Atenei*.

MINOTAUR Pe numele adevărat, *Asterion*. Seamănă cu ambii părinți: *Taurul din Creta* şi *Pasiphae*. Destinatar al tributului atenian pretins de tatăl lui vitreg, *Minos al II-lea*, pentru uciderea fratelui său vitreg *Androgeu* de către tatăl lui, *Taurul din Creta*. Are probleme de identitate deloc surprinzătoare şi rezolvate (în cele din urmă) de *Tezeu*.

MISTREȚUL DIN CALIDON Năpastă uriaşă şi mâncătoare de copii din Aetolia. Considerat de unii odrasla *Scroafei din Crommyon*. Trimis de *Artemis* să pedepsească familia lui *Oeneus* pentru că o neglijase în detrimentul lui

Dionysos. Vânat de eroi, printre care *Admetos*, *Asclepius*, *Dioscurii*, *Iason*, *Nestor*, *Peleu*, *Pirithous*, *Telamon*, *Tezeu* şi *thestiazii*. Ucigaş al lui *Alcon*, Enaesimus, Hippasus, Hyleu şi Pelagon. Răpus de *Atalanta* şi *Meleagru*.

MISTREȚUL DIN ERIMANT Uriaşă teroare a Arcadiei. Popular printre pictorii olari. Prins de *Heracle*.

NESSUS Centaur arcadian. Supraviețuitor al masacrului săvârşit de *Heracle* în peştera lui *Pholus*. Ucis ulterior de *Heracle*, când o molestează pe *Deianira*. Obține o răzbunare postumă datorită cămăşii.

PEGAS Cal alb înaripat. Odrasla *Meduzei* (şi a lui *Poseidon*). Fratele lui *Chrysaor*; frate vitreg cu ceilalți urmaşi ai lui *Poseidon*, inclusiv cu *Belerofon*. Îl ajută pe *Belerofon* la uciderea *Himere*i şi la supunerea amazoanelor, a solymilor şi a lui *Cheimarrhus*. Arsurile provocate de *Himeră* îi sunt vindecate de *Chiron*. Încearcă (şi nu reuşeşte) să-l ducă pe *Belerofon* în Olimp. E transformat în constelație.

PHAEA Creatură care-i terorizează pe călătorii din istm. Alter ego sau deținătoare a *Scroafei din Crommyon*.

PHOLUS Centaur arcadian. Prieten şi gazdă a lui *Heracle*. Otrăvit din greşeală cu sângele *Hidrei din Lerna*.

SIRENE Femei-pasăre al căror cântec seducător îi face pe marinari să-şi afle moartea. Fiicele lui *Ahelou* şi ale *muzei* Melpomene. Verişoarele lui *Hymen*, *Linus* şi *Orfeu*. Depăşite ca frumusețe a cântecului de *Orfeu* pentru ca argonauții să poată trece în siguranță pe lângă ele.

TALOS Robot uriaş de bronz. Creat de *Dedal* sau de *Hefaistos* sau poate odrasla meliadelor. Paznic al Cretei. Întâlnit de argonauți. Hipnotizat de *Medeea*. Distrus de *Pirithous*.

TAURUL DIN CRETA Cunoscut şi sub numele de Taurul de la Maraton sau Taurul din Mare. Creatură a lui *Poseidon* trimisă ca răspuns la rugăciunile lui *Minos al II-lea*. Tată (cu *Pasiphae*) al *Minotaurului*. Îmblânzit de *Heracle*, adus în Grecia continentală şi eliberat. Îmblânzit şi sacrificat de *Tezeu*. *Egeu*, regele Atenei, l-a însărcinat pe *Androgeu* să omoare taurul, dar tânărul şi-a pierdut viaţa, motiv pentru care atenienii au fost nevoiţi să trimită cretanilor un tribut anual de paisprezece tineri ca hrană pentru *Minotaur*.

Muritori

Bărbaţi

ABDEROS Fiul lui *Hermes*. Pajul şi iubitul lui *Heracle*. Devorat de *Iepele lui Diomede*. Cetatea Abdera este înfiinţată de *Heracle* în cinstea lui.

ABSYRTUS Fiul lui *Aeëtes* şi al *Idyiei*. Fratele lui *Chalciope* şi al *Medeei*. Dezmembrat de *Medeea* ca să-l întârzie pe *Aeëtes* în urmărirea Argonauţilor.

ACAMAS şi DEMOPHON Fiii lui *Tezeu* şi ai *Fedrei*. Salvatorii *Aethrei* la căderea Troiei.

ACASTUS Fiul lui *Pelias*. Fratele *peliadelor*. E posibil să fi fost unul dintre argonauţi. Organizează întreceri funerare magnifice pentru cinstirea lui *Pelias*. Îi urmează la tron lui Iolcos după ce îşi întoarce locuitorii împotriva lui *Iason* şi a *Medeei*. Păcălit de soţia lui, Astydameia, şi convins să încerce să-l ucidă pe *Peleu*. Răsturnat de *Iason* (la instigarea lui *Peleu*).

ACRISIUS Rege al Argosului. Fratele lui *Proetus*. Tatăl lui *Danaë*. Văr îndepărtat al lui *Aegyptus*, *Cepheu* şi *Phineu*. Ucis din greşeală de nepotul său, *Perseu*.

ADMETOS Rege în Pherae. Fiul lui *Pheres*. Vestit pentru ospitalitatea şi bunăvoinţa faţă de străini. Maestrul şi iubitul lui *Apollo*. Soţul *Alcestei*. Noaptea nunţii le este tulburată de şerpii trimişi de *Artemis* în dormitorul lor. Acceptă oferta *Alcestei* de-a muri în locul lui şi împlineşte planul lui *Apollo* de a-l face nemuritor, până când *Heracle* o aduce înapoi din morţi. Vânător al *Mistreţului din Calidon*.

AEACUS Rege al Eginei. Fiul lui *Zeus* şi al Aeginei. Fratele vitreg al întregii pletore de urmaşi ai lui *Zeus*. Soţul fiicei lui *Chiron*. Tatăl lui *Peleu* şi *Telamon*. Unul dintre cei trei judecători ai lumii subpământene, alături de fraţii lui vitregi *Minos I* şi *Radamant*. Fermecat de muzica lui *Orfeu*.

AEËTES Rege al Colchisului. Fiul lui *Helios* şi al *oceanidei* Perseis. Fratele lui *Circe* şi *Pasiphae*. Soţul *oceanidei* Idyia (mătuşa lui). Tatăl lui *Absyrtus*, al lui *Chalciope* şi al *Medeei*. Bunicul neîncrezător al *Phrixizilor*. Păstrătorul Lânii de Aur. Stăpânul *Dragonului din Colchis* şi al celor doi *Khalkotauroi*. Îi încredinţează lui *Iason* sarcini de care acesta trebuie să se achite ca să intre în posesia Lânii.

AEGYPTUS Nepotul Libyei şi a lui *Poseidon*. Fratele lui *Cepheu* şi *Phineu*. Tatăl lui *Busiris*.

AESON Rege de drept al Iolcosului. Fiul lui *Cretheu* şi al lui *Tyro*. Fratele lui *Pheres*; fratele vitreg al lui *Neleu* şi *Pelias*. Soţul lui *Alcimede*. Tatăl lui *Iason* şi *Promachus*. Răsturnat şi închis (cu *Alcimede*) de *Pelias*. Îl încredinţează pe *Iason* lui *Chiron*. Fie a fost ucis de *Pelias*, fie a fost împins la crimă urmată de sinucidere împreună cu *Alcimede* şi *Promachus*, tot de *Pelias*, în timp ce *Iason* era plecat în căutarea Lânii de Aur.

ALCINOUS Rege al feacilor. Soţul (şi unchiul) lui *Arete*. Gazdă cumsecade şi protectoare a lui *Iason*, a *Medeei* şi a argonauţilor.

ALCON Prinț spartan. Fiul lui *Ares* şi, în acelaşi timp, al lui Hippocoön din Amykles. Răpus (urât) de *Mistrețul din Calidon*.

AMPHION şi ZETUS Regi uzurpatori ai Tebei. Fiii gemeni ai lui *Zeus* şi ai lui Antiope (cumnata lui *Polydorus*). Frați vitregi ai pletorei de odrasle ale lui *Zeus*. Îl ajută pe *Cadmus* să construiască zidurile şi fortăreața Tebei. Îl răstoarnă pe *Labdacus*, rudă cu ei, şi conduc în locul lui.

AMPHITRYON Nepotul lui *Perseu* şi al *Andromedei*. Soțul *Alcmenei*. Exilat la Teba pentru uciderea unchiului și socrului său, Electryon. Tatăl lui *Ificle* şi al lui Laonome.

ANCEU Rege al Samosului. Fiul lui Licurg din Arcadia. Fratele lui *Iasus*. Posibil unchi al *Atalantei*. Li se alătură argonauților. Îi urmează lui *Tiphys* la cârma lui *Argo*. Navighează printre Stâncile Rătăcitoare.

ANDROGEU Prinț cretan. Fiul lui *Minos al II-lea* şi al lui *Pasiphae*. Fratele *Ariadnei*, al lui *Deucalion* şi al *Fedrei*. Frate vitreg al *Minotaurului*. Ca oaspete al lui *Egeu*, este răpus de *Taurul din Creta* (unchiul lui vitreg). Pentru moartea lui, atenienii plătesc tribut *Minotaurului*.

ANTIMEDE Slujitor şi intermediar de nădejde al lui *Laios*. La ordinul lui, îl abandonează pe nou-născutul *Oedip*. Ulterior îi dezvăluie lui *Oedip* elemente vitale cu privire la identitatea lui reală.

ARGUS Prinț al Argosului şi constructor de nave. Li se alătură argonauților. Ajutat de *Atena* s-o construiască pe *Argo* (numită aşa în cinstea lui).

ASCLEPIUS Maestrul vindecărilor. Fiul lui *Apollo* şi al lui Coronis. Frate vitreg al celorlalte odrasle ale lui *Apollo*. Rudă cu *Caenis* şi *Polifem*. Crescut de *Chiron*. Ucis temporar de *Zeus* pentru *hybris*-ul de a fi înviat morți. Vânător

al *Mistreţului din Calidon*. Făcut nemuritor mai târziu. Transformat în constelaţia Ofiucus.

ATHAMAS Rege al Beoţiei. Nepotul lui Hellen (fiu al lui *Deucalion*). Fratele lui *Cretheu*, *Salmoneu* şi *Sisif*. Soţul lui *Nephele*, *Ino* şi Themisto. Tatăl lui *Phrixus* şi *Helle* (prin *Nephele*), al lui Learchus şi *Melicertes* (prin *Ino*); şi al lui *Schoeneus* (prin Themisto). Păcălit de *Ino* să încerce să-i sacrifice pe *Phrixus* şi *Helle*. Îl ucide pe Learchus şi-i face pe *Ino* şi pe *Melicertes* să se sinucidă.

ATREU Fiul lui *Pelops* şi al *Hippodamiei*. Fratele lui *Nicippe*, *Pittheus* şi Thyestes; frate vitreg (şi, cred unii, ucigaş) al lui *Chrysippus*. Instalat ca rege în Micene de *Hyllus* şi de heraclizi. Tatăl lui Agamemnon şi al lui Menelau. Urmaş şi strămoş al unor familii asupra cărora apasă multe blesteme.

AUGIAS Rege al Elisului. Fiul lui *Helios*. Tatăl lui *Phyleus*. Unchiul lui *Eurytus* şi *Cteatus*. Rudă cu *Tiphys*. Posesor al unor cirezi nemuritoare şi al unor grajduri mizerabile. Îl înşală pe *Heracle*; mai târziu, acesta se răzbună pe el şi-l ucide. Unul dintre argonauţi.

AUTOLYCUS Fiul cu degete uşoare al lui *Hermes*. Tatăl lui Eumolus (profesorul de muzică al lui Heracle). Bunicul lui Odiseu.

BELEROFON „Ucigaşul de monştri". Fiul lui *Eurynome* şi fie al lui *Glaucus* din Corint, fie al lui *Poseidon*. Fratele (vitreg) al lui *Deliade*, pe care-l ucide din greşeală, confundându-l cu un mistreţ. Posibil frate vitreg al celorlalte odrasle ale lui *Poseidon*, printre care şi *Pegas*, pe care-l îmblânzeşte cu căpăstrul de aur al *Atenei*. Vărul lui *Iason*. Logodit pentru scurtă vreme cu *Aethra*. Obiectul unei înscenări puse la cale de *Proetus* şi *Stheneboea*. Ucigaşul

Himerei. Îmblânzitorul amazoanelor, al solymilor şi al lui *Cheimarrhus*. Alungat din Xanthus de fesele femeilor. Rezolvă conflictele cu *Iobates*, primind mâna lui *Philonoë* şi succesiunea la tron. Schilodit de *Zeus* pentru *hybris*-ul de-a încerca să pătrundă în Olimp.

BUSIRIS Rege al Egiptului. Fiul lui *Aegyptus*. Vărul lui *Heracle*. Practicant entuziast al sacrificiilor umane. E ucis de *Heracle*, iar capitala lui e redenumită Teba.

BUTES Rege sicilian şi apicultor versat. Unul dintre argonauți. Se aruncă peste bord pradă admirației pentru *Sirene*. E salvat de *Afrodita*, care-i devine iubită. Tatăl (prin *Afrodita*) al lui *Eryx*.

CADMUS Cunoscut adeseori drept „Primul Erou". Rege întemeietor al Tebei. Nepotul lui *Poseidon* şi al Libyei, precum şi al lui *Nilus* şi al lui *Nephele*. Fratele *Europei*. Soțul Harmoniei. Tatăl lui *Agave*, *Autonoë*, *Ino*, *Polydorus* şi *Semele*. Strămoş al unei familii asupra căreia apasă multe blesteme.

CAENEU Erou lapit. Fost *Caenis*, până când Poseidon îi permite schimbarea sexului (şi-i dăruieşte o piele invulnerabilă). Îngropat de viu de centauri la nunta lui *Pirithous*.

CALAIS şi ZETES Cunoscuți şi sub numele de *Boreazi*. Fiii zburători cvasinemuritori ai lui Boreas (Vântul de Miazănoapte) şi al Orithyei, fiica lui Erechtheus. Cumnații lui *Phineu* din Salmydessus. Li se alătură argonauților. Îl scapă de *Phineu* de *Harpii*. Uciși de *Heracle* drept răzbunare că-l abandonaseră în timpul expediției de căutare a Lânii de Aur.

CECROPS Rege întemeietor al Aticii. A dat numele orașului Atena, stabilindu-i și ocrotitoare divină, *Atena*.

CEPHEUS Rege al Etiopiei. Nepotul Libyei şi al lui *Poseidon*. Fratele lui *Aegyptus* şi *Phineu*. Soţul *Casiopeei*. Tatăl *Andromedei*.

CERCION Rege ciolănos al Eleusisului, mare amator de lupte libere. Fiul lui *Hefaistos* sau al lui *Poseidon*. În consecinţă, posibil frate vitreg al celorlalte odrasle ale lui *Perifete* sau *Poseidon*, inclusiv *Procust*, *Sciron* şi *Sinis*. Ucis de (fratele lui vitreg?) *Tezeu* şi rămas fără regat; ulterior regatul îi revine fiului său, Hippothoön.

CEYX Rege al Trachisului. Soţul Alcyonei. Tatăl lui *Hylas*. Prieten şi gazdă a lui *Heracle*.

CHEIMARHUS Temut pirat din Licia. Supus de *Belerofon*. Euhemeriştii cred despre el că este *Himera*.

CHRYSIPPUS Fiul nelegitim al lui *Pelops*. Frate vitreg al lui *Atreu*, *Nicippe*, *Pittheus* şi Thyestes. Crescut de *Laios*; se sinucide de ruşine (sau, după cum cred unii, este ucis de *Atreu* şi Thyestes). *Pelops* îl blestemă pe *Laios* şi pe urmaşii săi pentru moartea lui.

COCALUS Rege al cetăţii Camicus din Sicilia. Stăpân şi protector al lui *Dedal*. Fiicele lui sunt răspunzătoare de nefericitul incident din baie căruia îi cade victimă *Minos al II-lea*.

CREON Rege al Corintului. Probabil urmaş al lui *Sisif*. Tatăl *Creusei*. Le oferă adăpost lui *Iason* şi *Medeei*. Aranjează o căsătorie între *Iason* şi *Creusa*. Otrăvit de *Medeea* şi mort în chinuri.

CREON Conducător al Tebei. Nepotul lui *Pentheus*. Fratele *Iocastei*; cumnatul lui *Laios* şi *Oedip*. Soţul lui Euridice. Tatăl lui Haemon. Urmaşul unei familii apăsate de multe blesteme. Tatăl *Megarei*; socrul lui *Heracle*. Regent după moartea lui *Laios*; abdică în favoarea lui

Oedip. Redevine regent după ce *Oedip* coboară de pe tron. Devine rege cu drepturi depline după moartea lui *Eteocle* şi *Polynice*. O condamnă la moarte pe *Antigona* fiindcă îi sfidează legile. Euridice şi Haemon se sinucid în semn de protest faţă de acţiunile lui.

CRETHEU Rege al Iolcosului. Nepot al lui Hellen. Fratele lui *Athamas*, *Salmoneu* şi *Sisif*. Soţul lui *Tyro* şi *Sidero*. Tatăl (prin *Tyro*) al lui *Aeson* şi *Pheres*.

CYZICUS Rege al dolionienilor. Soţul lui *Clite*. Ucis din greşeală de *Iason* în bătălia pe timp de noapte purtată de argonauţi.

DEDAL Inventator, meşter şi arhitect de geniu. Descendent al lui *Cecrops*. Unchiul, maestrul şi ucigaşul lui *Perdix*. Se refugiază în Creta, unde intră în slujba lui *Minos al II-lea*. Mijlocitor al împreunării lui *Pasiphae* cu *Taurul din Creta*. Creator al labirintului din Cnossos şi (cred unii) al lui *Talos*. Descoperitor al zborului controlat. Îşi găseşte adăpost în Sicilia, unde lucrează pentru *Cocalus*. Proiectează o baie de-a dreptul mortală.

DELIADE Cunoscut şi sub numele de *Alcimede* sau *Peiren*. Fiul lui *Glaucus* din Corint şi al lui *Eurynome*. Fratele (vitreg) al lui *Belerofon*; acesta îl confundă cu un mistreţ şi îl ucide.

DEUCALION Rege al Cretei. Fiul lui *Minos al II-lea* şi al lui *Pasiphae*. Fratele lui *Androgeu*, al *Ariadnei* şi al *Fedrei*. Fratele vitreg al *Minotaurului*. Susţine căsătoria *Ariadnei* cu *Tezeu*.

DICTYS Pescar. Fratele lui *Polydectes*. Soţul lui *Danaë*. Tatăl adoptiv al lui *Perseu*.

DIOMEDE Rege al Traciei. Fiul lui *Ares*. Dat ca mâncare propriilor lui iepe de *Heracle*.

DIOSCURI „Băieții gemeni" ai lui *Zeus*: *Castor* (fiul *Ledei* şi al lui *Tyndareos*) şi *Polydeuces* sau *Pollux* (fiul *Ledei* şi al lui *Zeus*). Frații Clitemnestrei şi ai *Elenei*. Frați vitregi ai pletorei de odrasle ale lui *Zeus*. Veri ai *Deianirei* şi ai lui *Meleagru*. Instruirea pentru luptă a lui *Heracle* e dirijată de *Castor*. Li se alătură argonauților; *Polydeuces* este boxerul lor campion. Vânători ai *Mistrețului din Calidon*. O scapă pe *Elena* de atențiile nedorite ale lui *Pirithous* şi *Tezeu*; i-o aduc pe *Aethra* drept companie. Sunt transformați împreună în constelația Gemenilor.

EGEU Rege al Atenei. Soțul *Medeei*. Tată (cu *Aethra*) al lui *Tezeu* şi (cu *Medeea*) al lui *Medus*. Unchiul *pallantizilor*. Se foloseşte de *Taurul din Creta* ca să scape de *Androgeu*. Încearcă acelaşi lucru cu *Tezeu*, apoi cu otrava *Medeei*, înainte să-şi recunoască fiul. Pentru rolul său în moartea lui *Androgeu*, îl trimite pe *Tezeu* în Creta ca parte a tributului cerut de *Minos al II-lea*. Victimă fatală a neglijenței filiale. Locul morții este numit „Marea Egee" după numele lui.

ERYX Rege sicilian şi campion de box. Fiul lui *Butes* şi al *Afroditei*. Răpus dintr-o lovitură de *Heracle*.

ETEOCLE Rege în tandem al Tebei. Fiul lui *Oedip* şi al *Iocastei*. Fratele *Antigonei*, al *Ismenei* şi al lui *Polynice*. Urmaşul unei familii apăsate de multe blesteme. Incapabil să conducă în tandem cu *Polynice*. Se ucid reciproc în bătălie.

EUPHEMUS Fiul lui *Poseidon*. Nepotul GIGANTULUI Tityus. Capabil să meargă pe apă. Li se alătură argonauților. Devine înlocuitor de cârmaci după moartea lui *Tiphys*.

EURISTEU Rege al Argolidei. Fiul lui *Sthenelos* şi al lui *Nicippe*. Vărul lui *Heracle*. Îi încredințează Muncile ca ispăşire pentru uciderea *Megarei*. Răpus de *Hyllus*.

EURYTON Rege al Phthiei. Unul dintre argonauți. Vânător al *Mistrețului din Calidon*. Răpus din greşeală de ginerele său, *Peleu*, care — coincidență — moşteneşte regatul.

EURYTUS Rege al Oechaliei. Nepotul lui *Apollo*. Tatăl lui *Iole* şi *Iphitus*. Instructor de tras cu arcul pentru *Heracle*. Refuză să-l lase pe *Heracle* să se însoare cu *Iole*. Refuză propunerea acestuia de ispăşire pentru uciderea lui *Iphitus* şi pentru furtul vitelor. În cele din urmă, răpus de *Heracle* drept răzbunare pentru aceste manifestări de dispreț.

EURYTUS şi CTEATUS Cunoscuți şi sub numele de molionizi. Gemeni siamezi. Fiii lui *Poseidon* şi Molione. Frați vitregi cu celelalte odrasle ale lui *Poseidon*. Nepoții lui *Augias*. Ucigaşii lui *Ificle*. Despicați în două de *Heracle*.

FILOCTET Tovarăş al lui *Heracle*. Unul dintre argonauți. Îi dă foc lui *Heracle* ca să pună capăt chinurilor provocate de sângele *Hidrei din Lerna*. Îi moşteneşte arcul şi săgețile cu vârfurile înmuiate în veninul *Hidrei*.

GANIMEDE Paharnic şi iubit al lui *Zeus*. Fiul lui *Tros*. Fratele lui *Ilos*. Unchiul lui *Laomedon*. Răpit de *Zeus*. Făcut nemuritor. Urcat pe boltă sub forma constelației Vărsătorului.

GLAUCUS Rege al Corintului. Fiul lui *Sisif* şi al *pleiadei* Merope. Soțul lui *Eurynome*. Posibil tată al lui *Belerofon*. După ce e mâncat de caii carului său, se întoarce sub forma unei stafii numite „Sperietorul de cai".

HERACLE „Slava Herei". Numit *Alcide* la naştere. Fiul lui *Zeus* şi al *Alcmenei*. Fiul preferat al lui *Zeus* dintre muritori. Fratele vitreg al lui *Ificle*. Fratele vitreg al lui Laonome şi al pletorei de odrasle ale lui *Zeus*. Văr cu *Busiris*, *Euristeu* şi *Tezeu*. Cumnatul lui *Polifem*. Persecutat de *Hera*; ulterior, ginerele ei. Simpatizat de *Apollo*, *Atena*, *Hefaistos*, *Hermes* şi

Poseidon. Căsătorit cu *Megara* (pe care o ucide), cu *Deianira* (care îl ucide) şi cu sora lui vitregă, *Hebe* (cu care îşi petrece jumătate din veşnicie). Tată a numeroşi *heraclizi*, inclusiv *Hyllus* (prin Deianira). Iubitul lui *Abderos*, al *Hipolitei*, al lui *Hylas*, al lui *Iolau* şi al *Omphalei*. Ucigaş de şerpi în fragedă pruncie. Îndeplineşte Munci pentru *Euristeu* ca să ispăşească pentru uciderea *Megarei*. Li se alătură argonauților. E abandonat de ei când îl caută pe *Hylas*. Se luptă cu *Thanatos* pentru sufletul *Alcestei*. Eliberator al lui *Prometeu*. Sprijinitor temporar al cerurilor. Salvator al lui *Tezeu* din lumea subpământeană. O amenință pe *Pythia* cu violența. O slujeşte pe *Omphale* ca să ispăşească pentru uciderea lui *Iphitus*, descoperind plăcerile travestirii. Înființează Jocurile Olimpice. Învingător în Gigantomahie. Câştigă Cornul Abundenței de la *Ahelou*. Piază-rea pentru Amazoane, centauri, *Gegeneis*, GIGANȚI, ODRASLELE LUI TYPHON ŞI ALE ECHIDNEI, *Anteu*, Leul din Nemeea, *Eurytion*, *Gerion* şi Monstrul din Marea Troiei. Îmblânzeşte *Cerberul*, *Căprioara din Cerinia*, *Taurul din Creta*, *Mistrețul din Erimant* şi *Iepele lui Diomede*. Asediază Troia. Îi răpune pe *Augias*, *Busiris*, *Calais* şi *Zetes*, *Diomede*, *Eurytus* şi *Cteatus*, *Eryx*, *Hippocoön*, *Hipolita*, *Iphitus*, *Laomedon*, *Linus* şi *Neleu*. Rănit mortal de cămaşa lui *Nessus* înmuiată în sângele *Hidrei din Lerna*. Incendiat de *Filoctet*. Transformat în nemuritor şi în constelație de *Zeus*.

HIPPOCOÖN Rege al Spartei. Fratele lui *Tyndareos*, pe care l-a îndepărtat de la tron. Răpus de *Heracle* pentru ajutorul dat lui *Neleu* împotriva lui.

HIPPOLYTUS Fiul lui *Tezeu* şi al lui *Antiope*. Fratele vitreg al lui *Acamas* şi *Demofon*. Nepotul lui *Poseidon*. *Afrodita* îl pedepseşte pentru devotamentul față de *Artemis* făcând-o

pe *Fedra*, mama lui vitregă, să se îndrăgostească nebuneşte de el. Ucis de taurul trimis de *Poseidon* ca răspuns la blestemul lui *Tezeu*.

HIPPOMENE Prinț din Megara. Fiul lui Megareu, nepotul lui *Poseidon*. Ajutat de *Afrodita* s-o păcălească pe *Atalanta* şi să-i câştige mâna. Tatăl (prin *Atalanta*) al lui Parthenopeu. Împreună cu *Atalanta*, pedepsit de *Afrodita* pentru nerecunoştință, apoi transformat în leu de *Cybele* pentru profanarea involuntară a templului ei.

HYLAS Fiul lui *Ceyx*. Pajul şi iubitul lui *Heracle*. Li se alătură argonauților. Se lasă fermecat de nimfele apelor.

HYLLUS Fiul lui *Heracle* şi al *Deianirei*. Asistă la moartea părinților lui. Căpetenia heraclizilor. Îl răpune pe *Euristeu*. Îl instalează pe *Atreu* rege la Micene.

IASON „Vindecătorul". Urmaşul de drept la tronul Iolcosului. Fiul lui *Aeson* şi al lui *Alcimede*. Fratele lui *Promachus*. Nepotul (vitreg) al lui *Neleu* şi *Pelias*. Vărul lui *Belerofon*, *Hellen*, *Phrixus* şi *Schoeneus*. Înrudit cu *Atalanta* şi *phrixizii*. Tată (prin Medeea) al lui Mermerus, Pheres şi *Thessalus*. Crescut de *Chiron*. Simpatizat de *Atena* şi *Hera*. Însărcinat de *Pelias* să recupereze Lâna de Aur. Conducător al argonauților. Iubitul lui *Hypsipyle* (pe care o părăseşte). Tatăl lui Euneu şi Thoas (prin *Hypsipyle*). Îl răpune pe *Cyzicus*. Cu ajutorul vrăjilor *Medeei*, îi îmblânzeşte pe *Khalkotauroi*, îi înfrânge pe *spartoi*, îl depăşeşte ca forță pe *Dragonul din Colchis* şi ia Lâna de Aur. Scapă de *Aeëtes*, de *Sirene*, de *Scila* şi *Caribda*, de Stâncile Rătăcitoare şi de *Talos*, spre a se întoarce triumfător la Iolcos. Îl acuză pe *Pelias* de moartea lui *Aeson*, *Alcimede* şi *Promachus* în absența lui. E acuzat (cu *Medeea*) de moartea lui *Pelias* de locuitorii din Iolcos. Se refugiază cu *Medeea* în Corint. Nunta planificată

cu *Creus*a e compromisă de *Medeea*, care-o ucide pe mireasa lui *Iason*, pe socrul lui, *Glaucus*, şi pe fiii lor, Mermerus şi Pheres. Vânător al *Mistreţului din Calidon*. Revendică tronul Iolcosului de la *Acastus*. Răpus într-un accident naval în care e implicată *Argo*.

IASUS Rege arcadian. Fiul lui Licurg. Fratele lui *Anceu*. Posibil soţ al lui *Clymene* şi tată al *Atalantei,* pe care o abandonează pe munte în fragedă pruncie.

ICAR Fiul lui *Dedal*. Pionier al aviaţiei. Zboară prea aproape de soare.

IDMON Clarvăzător din Argos. Fiul lui *Apollo* şi Cyrene. Fratele muritor al lui *Aristeu* şi fratele vitreg al celorlalte odrasle ale lui *Apollo*. Li se alătură argonauţilor, deşi îşi prevesteşte moartea în timpul expediţiei. Străpuns de un mistreţ şi ucis.

IFICLE Fiul lui *Amphitryon* şi al *Alcmenei*. Geamănul vitreg al lui *Heracle*. Fratele lui Laonome. Cumnatul lui *Polifem*. Tatăl lui *Iolau*. Răpus de *Eurytus* şi *Cteatus*.

IOBATES Rege al Liciei. Tatăl lui *Philonoë* şi al lui *Stheneboea*. Îi încredinţează sarcini fatidice lui *Belerofon*. Aplanează conflictele cu el oferindu-i mâna lui *Philonoë* şi succesiunea la tronul regatului.

IOLAU Fiul lui *Ificle*. Nepotul, pajul şi iubitul lui *Heracle*. Pune la cale planul pentru înfrângerea *Hidrei din Lerna*. Asistă la moartea lui *Heracle* provocată de sângele *Hidrei din Lerna*.

IPHITUS Fiul lui *Eurytus*. Fratele lui *Iole*. Răpus de *Heracle* pe când îi era oaspete.

IXION Rege al lapiţilor. Soţul Diei. Tatăl vitreg al lui *Pirithous*. Condamnat la chinuri veşnice în Tartar fiindcă a încercat s-o necinstească pe *Hera*. Strămoş (cu *Nephele*) al centaurilor.

LABDACUS Rege al Tebei. Fiul lui *Polydorus* şi al lui Nicteis. Vărul lui *Dionysos* şi al lui *Pentheus*. Tatăl lui *Laios*. Urmaşul unei familii apăsate de multe blesteme. Răsturnat de propriile sale rude *Amphion* şi *Zethus*.

LAIOS Rege al Tebei cu o proastă stăpânire de sine. Fiul lui *Labdacus*. Vărul lui *Creon* şi al *Iocastei*. Soţul *Iocastei*. Tatăl lui *Oedip*. Urmaş al unei familii apăsate de multe blesteme. După ce tatăl lui este răsturnat de *Amphion* şi *Zethus*, e crescut în exil de *Pelops*. Îi răsplăteşte încrederea seducându-l pe *Chrysippus*. E blestemat de *Pelops* pentru rolul jucat în moartea lui *Chrysippus*, ceea ce o face pe *Hera* să-l trimită pe *Sfinx* la Teba. Revendică tronul. Îl părăseşte pe *Oedip* în fragedă pruncie ca să evite oracolul *Pythiei*. Victima unui nefericit incident pe un drum, provocat de o criză de furie.

LAOMEDON Rege al Troiei. Fiul lui Ilos. Nepotul lui *Tros*. Îi înşală pe *Apollo* şi *Poseidon*, nevrând să-i plătească pentru ridicarea zidurilor Troiei; apoi şi pe *Heracle*, când o salvează pe *Hesione* de monstrul marin al lui *Poseidon*. Ucis mai târziu de *Heracle* drept răzbunare.

LICHAS Slujitor al lui *Heracle*. Îl ajută să îmbrace cămaşa lui *Nessus*. Răpus de *Heracle* din cauza durerilor înfiorătoare pricinuite de cămaşă.

LINUS Fiul *muzei* Calliope şi al lui *Apollo* (sau poate al lui *Oeagrus*). Fratele lui *Orfeu*; fratele vitreg al celorlalte odrasle ale lui *Apollo*; posibil frate vitreg al lui Marsyas. Vărul *Sirenelor*. Profesor de muzică iute la mânie, răpus de elevul său *Heracle*.

LYCOMEDE Rege al Skyrosului. Fiul lui *Apollo* şi al lui Parthenope. Fratele vitreg al tuturor celorlalte odrasle ale lui *Apollo*. Gazdă a exilatului *Tezeu*, pe care îl ucide mai târziu, într-o ceartă pornită pe o stâncă.

MEDUS Fiul lui *Egeu* şi al *Medeei*. Fratele vitreg al lui *Tezeu*. Îşi însoţeşte mama când fuge din Atena după ce nu reuşeşte să obţină succesiunea tronului în favoarea lui. Îşi împrumută numele mezilor.

MELEAGRU Fiul *Alteei* şi al lui *Oeneus* (sau *Ares*). Fratele *Deianirei* şi al celorlalţi *meleagrizi*. Nepot al *thestiazilor*. Vărul *Dioscurilor*. Soţul neglijent al Cleopatrei. Blestemat să aibă o viaţă de lungimea unui buştean care arde. Unul dintre argonauţi. Îndrăgostit lulea de *Atalanta*. Conduce vânătoarea *Mistreţului din Calidon*. Îi oferă *Atalantei* trofeul pentru uciderea mistreţului; apoi îi ucide pe *thestiazi* pentru proteste; şi e la rândul lui ucis de *Alteea* drept răzbunare, împlinind profeţia de la naştere. Mijlocitor postum între *Deianira* şi *Heracle*.

MELICERTES Fiul lui *Athamas* şi *Ino*. Fratele vitreg al lui *Helle*, *Phrixus* şi *Schoeneus*. Vărul lui *Iason*. Ucis în timp ce i se sinucide mama. Transformat de vărul său *Dionysos* într-o zeitate călare pe un delfin, pe nume *Palaemon*.

MINOS I Rege al Cretei. Fiul lui *Zeus* şi al *Europei*. Frate vitreg al pletorei de odrasle ale lui *Zeus*. Bunicul lui *Minos al II-lea*. Alături de fratele său *Radamant* şi fratele său vitreg *Aeaus*, judecător al lumii subpământene. Fermecat de muzica lui *Orfeu*.

MINOS AL II-LEA Rege al Cretei. Nepotul lui *Minos I*. Soţul lui *Pasiphae*. Tatăl lui *Androgeu*, al *Ariadnei*, al lui *Deucalion* şi al *Fedrei*. Îl sfidează pe *Poseidon* nesacrificând *Taurul din Creta*. Le cere tribut pentru *Minotaur* atenienilor ca despăgubiri pentru rolul lui *Egeu* în răpunerea lui *Androgeu* de către *Taurul din Creta*. Stăpân şi apoi persecutor al lui *Dedal*; fiert de viu într-o baie proiectată chiar de acesta.

NELEU Rege al Pylosului. Fiul lui *Poseidon* şi al lui *Tyro*. Fratele lui *Pelias*; fratele vitreg al lui *Aeson* şi *Pheres*, precum şi al celorlalte odrasle ale lui *Poseidon*. Tată a doisprezece fii, printre care şi *Nestor*. Unchiul (vitreg) al lui *Iason*. Împreună cu *Pelias*, îşi atrage mânia *Herei* pentru uciderea mamei lor vitrege, *Sidero*. Îl ajută pe *Pelias* să ajungă pe tronul Iolcosului în locul lui *Aeson*. Refuză să-l ajute pe *Heracle* să ispăşească pentru uciderea lui *Iphitus*; răpus mai târziu de *Heracle* drept răzbunare.

NESTOR Cel mai tânăr fiu al lui *Neleu*. Nepotul lui *Pelias*. Moşteneşte tronul Pylosului după ce *Heracle* îi ucide tatăl şi pe cei unsprezece fraţi mai mari. Unul dintre regii cei mai înţelepţi şi mai longevivi. Li se alătură argonauţilor. Îl sfătuieşte pe *Iason* să ocolească pe drumul de întoarcere de la Colchis. Vânător al *Mistreţului din Calidon*. Sfetnic al grecilor în timpul Războiului Troian.

OEAGRUS Rege al Traciei. Considerat de unii tatăl lui *Linus*, Marsias şi *Orfeu*.

OEDIP „Cel cu piciorul umflat." Rege al Tebei. Fiul lui *Laios* (pe care îl ucide fără să vrea) şi al *Iocastei* (cu care se însoară fără să ştie cine este). Tatăl *Antigonei*, *Ismenei*, al lui *Eteocle* şi *Polynice*. Urmaş şi strămoş al unei familii apăsate de multe blesteme. Lăsat în fragedă pruncie de *Antimede* pe un vârf de munte la porunca lui *Laios*. Salvat de *Phorbas* şi *Straton*. Adoptat de *Polybus* şi *Merope*, care îl cresc ca pe copilul lor. Fuge din Corint cu gândul să scape de profeţia *Pythiei*. Îl păcăleşte şi-l răpune pe *Sfinx*, fiind primit de tebani mai întâi ca un erou şi apoi ca un rege. Orbeşte şi se autoexilează după ce îşi descoperă nelegiuirile profeţite şi, în cele din urmă, comise.

OENEUS Rege al Calidonului. Soțul *Alteei*. Tatăl *Deianirei*, al celorlalți meleagrizi și probabil că și al lui *Meleagru*. Faptul că o neglijează pe *Artemis* în favoarea lui *Dionysos* e pedepsit de *Mistrețul din Calidon*.

OENOMAUS Rege al Pisei. Considerat de unii fiul lui *Ares*. Soțul *pleiadei* Sterope. Tatăl *Hippodamiei*. Răpus de *Pelops* într-o cursă de care pentru a obține mâna *Hippodamiei*.

ORFEU „Cel neștiut." Cel mai mare dintre toți muzicienii. Fiul *muzei* Calliope și al lui *Apollo* (sau poate al lui *Oeagrus*). Fratele lui *Linus*; fratele vitreg al celorlalte odrasle ale lui *Apollo*; posibil frate vitreg al lui Marsias. Soțul lui *Euridice*. Favorizat de *Apollo* prin lecții de muzică, o liră de aur și strune împletite din părul de aur al zeului. Îi farmecă pe locuitorii lumii subpământene cu muzica lui. Dă greș în încercarea de-a o readuce la viață pe *Euridice*. Li se alătură argonauților. Cântă mai frumos decât verișoarele lui, *Sirenele*. E făcut bucăți de femeile din Tracia. Capul lui retezat servește ca oracol în Lesbos. Reunit în cele din urmă în moarte cu *Euridice*. Lira de aur îi este transformată în constelație.

PALLANTIZI Cei cincizeci de fii ai lui Pallas, fratele lui *Egeu*. Veri ai lui *Medus* și *Tezeu* și rivali ai lor la tronul Atenei. Răpuși în luptă de *Tezeu*.

PELEU Rege tesalian. Fiul lui *Aeacus* și al fiicei lui *Chiron*. Fratele lui *Telamon*. Tovarăș al lui *Heracle*. Unul dintre argonauți. Vânător al *Mistrețului din Calidon*; îl ucide din greșeală pe socrul lui de atunci, *Eurytus*, căruia îi moștenește întâmplător regatul. Acuzat pe nedrept de soția lui *Acastus* că ar fi dezonorat-o. Reacționează convingându-l pe *Iason* să revendice Iolcosul de la *Acastus*. Ucigaș al

amazoanelor. Asediator al Troiei. Tatăl (cu *nereida* Thetis) al lui *Ahile*.

PELIAS Rege uzurpator al Iolcosului. Fiul lui *Poseidon* şi al lui *Tyro*. Fratele lui *Neleu*; fratele vitreg al lui *Aeson* şi *Pheres*, precum şi al celorlalte odrasle ale lui *Poseidon* (printre care şi *berbecul de aur*). Tatăl lui *Acastus* şi al *peliadelor*. Unchiul lui *Nestor*; unchiul (vitreg) al lui *Iason*. Împreună cu *Neleu*, îşi atrage mânia *Herei* pentru uciderea mamei lor vitrege, *Sidero*. Îşi promite fiica, pe *Alcesta*, celui care înjugă un mistreț şi un leu la un car. Preia abuziv tronul Iolcosului de la *Aeson*. Îi încredințează lui *Iason* sarcina de-a recupera Lâna de Aur. Fie îi ucide, fie îi face să se sinucidă pe *Aeson*, *Alcimede* şi *Promachus,* în absența lui *Iason*. Răpus de *peliade* în nefericitul incident din bucătărie provocat de *Medeea*.

PELOPS Fiul lui Tantal, regele Lidiei, şi al lui Dione. Transformat în cină pentru zei de tatăl lui; readus ulterior la viață de *Zeus*.[306] Câştigă, după o întrecere a carelor de luptă, mâna *Hippodamiei* şi regatul Pisei, deținut până atunci de tatăl ei, *Oenomaus*. Tatăl lui *Atreu*, *Nicippe*, *Pittheus* şi Thyestes (cu *Hippodamia*), precum şi al lui *Chrysippus*. Îl adoptă pe *Laios*; apoi îl blestemă, pe el şi familia lui, pentru moartea lui *Chrysippus*, făcând-o pe *Hera* să-l trimită pe *Sfinx* la Teba. Sudul Greciei e cunoscut drept „insula" lui (*Peloponez*) fiindcă e condus de odraslele lui. Urmaş şi strămoş al unei familii apăsate de multe blesteme.

PENTHEUS Rege al Tebei. Fiul lui *Agave* şi al lui *Echion* (unul dintre stăpânii întemeietori ai Tebei[307]). Nepotul

---

306 Pedeapsa lui Zeus pentru această crimă înfiorătoare a fost cea care a imortalizat numele lui Tantal. Vezi *Mythos* (p. 314).

307 Vezi *Mythos* (p. 274).

lui *Autonoë*, *Ino*, *Polydorus* şi *Semele*. Vărul lui *Dionysos* şi *Labdacus*. Bunicul lui *Creon* şi al *Iocastei*. Urmaşul unei familii apăsate de multe blesteme. Rupt în bucăți de adepții lui *Dionysos* (inclusiv *Agave* şi *Autonoë*) fiindcă n-a reuşit să-l cinstească pe zeu.

PERDIX Inventator ingenios al câtorva unelte esențiale pentru meşteşugari. Ucis din invidie de maestrul şi unchiul său, *Dedal*. Sufletul lui e transformat în potârniche de *Atena*.

PERIFETE Cunoscut şi sub numele de *Corynete*. Gigant cu un singur ochi. Fiul autoproclamat al lui *Hefaistos*. În această variantă, posibil frate vitreg al lui *Cercion*. Nicio înrudire cu *Ciclopii*. Jefuitor al călătorilor care străbăteau istmul. Răpus de *Tezeu*.

PERSEU „Distrugătorul". Fiul lui *Zeus* şi al lui *Danaë*. Fratele vitreg al pletorei de odrasle ale lui *Zeus*. Soțul şi salvatorul *Andromedei*. Tatăl lui Alceu, Electryon şi Perses. Străbunicul lui *Heracle*. Îi răpune pe *Acrisius*, *Cetus*, *Meduza*, *Phineu* şi *Polydectes*. Întemeietor al regatului Micene. Transformat în constelație.

PHERES Fost rege al regatului Phere. Fiul lui *Cretheu* şi al lui *Tyro*. Fratele lui *Aeson*; fratele vitreg al lui *Neleu* şi *Pelias*. Tatăl lui *Admetos*. Refuză să moară pentru ca fiul lui să devină nemuritor.

PHINEU Clarvăzător orb şi rege al Salmydessusului. Cumnatul lui *Calais* şi *Zetes*. Chinuit de *Harpii* ca pedeapsă dată de *Zeus* fiindcă a abuzat de puterile lui profetice. Scăpat de ele cu ajutorul lui *Calais* şi *Zetes*. Îi sfătuieşte pe argonauți cum să navigheze pe lângă Stâncile Zdrobitoare.

PHINEU Nepotul Libyei şi al lui *Poseidon*. Fratele lui *Aegyptus* şi *Cepheu*. Răpus de *Perseu*.

PHORBAS Păstor teban. Îl salvează pe nou-născutul *Oedip* de pe vârful muntelui. I-l dă lui *Straton* ca să aibă grijă de el.

PHRIXIZI *Argos*, *Citorus*, *Melos* şi *Frontis*. Fiii lui *Phrixus* şi ai lui *Chalciope*. Înrudiți cu *Iason*. Fug din Colchis după ce bunicul lor, *Aeëtes*, amenință să-i ucidă. Fac front comun cu argonauții.

PHRIXUS Fiul lui *Athamas* şi al lui *Nephele*. Fratele geamăn al lui *Helle*. Fratele vitreg al lui *Melicertes* şi *Schoeneus*. Vărul lui *Iason*. Salvat de *berbecul de aur* de intențiile ucigaşe ale mamei sale, *Ino*. Se adăposteşte la *Aeëtes*, căruia îi înfățişează Lâna de Aur. Soțul lui *Chalciope*. Tatăl *phrixizilor*, care-l implică pe *Aeëtes* în moartea lui.

PHYLEUS Fiul lui *Augias*. Exilat la Dulichium fiindcă îl admiră pe *Heracle*. Instalat ca rege al Elisului de *Heracle*, după ce acesta din urmă îl răpune pe *Augias*.

PIRITHOUS Rege al lapiților. Fiul lui *Zeus* şi al Diei. Fiul vitreg al lui *Ixion*. Fratele vitreg al pletorei de odrasle ale lui *Zeus*. Unul dintre argonauți. Distrugător al lui *Talos*. Vânător al *Mistrețului din Calidon*. Nunta cu *Hippodamia* e stricată de centauri. Prieten la cataramă cu *Tezeu*, pe care-l influențează în rău. Împreună reuşesc să le răpească pe *Antiope* şi *Elena*; nu izbutesc s-o răpească pe *Persefona*. *Heracle* nu-l poate elibera din lumea subpământeană. Soartă nesigură.

PITTHEUS Rege al Troezenului. Fiul lui *Pelops* şi al *Hippodamiei*. Fratele lui *Atreu*, *Nicippe* şi Thyestes; fratele vitreg al lui *Chrysippus*. Urmaş al unei familii apăsate de multe blesteme. Tatăl *Aethrei*. Bunicul lui *Tezeu*, poate şi al lui *Sciron* şi *Sinis*.

POLYBUS Rege al Corintului. Căsătorit cu *Merope*. Fără copii. Împreună îl adoptă pe *Oedip* şi-l cresc ca pe propriul lor fiu. Moare de bătrâneţe.

POLYDECTES Rege al insulei Serifos. Fratele lui *Dictys*. Îndrăgostit de *Danaë*. Răpus de *Perseu*.

POLYDORUS Rege al Tebei. Fiul lui *Cadmus* şi al Harmoniei. Fratele lui *Agave*, *Autonoë*, *Ino* şi *Semele*. Unchiul lui *Dionysos*. Urmaşul unei familii apăsate de multe blesteme. Soţul lui Nycteis (mătuşa lui Amphion şi *Zethus*). Tatăl lui *Labdacus*. Bunicul lui *Laios*.

POLYIDUS Clarvăzător din Corint. Dezvăluie sentimentele lui *Belerofon* pentru *Pegas*.

POLYNICES Rege în tandem al Tebei. Fiul lui *Oedip* şi al *Iocastei*. Fratele *Antigonei*, al lui *Eteocle* şi al Ismenei. Urmaşul unei familii apăsate de multe blesteme. Incapabil să conducă în tandem cu *Eteocle*. Se ucid unul pe celălalt în bătălie. *Antigona* e condamnată la moarte fiindcă încearcă să-l îngroape.

POLIFEM Fiu al căpeteniei lapite Elatus. Fratele lui *Caenis*. Soţul lui Laonome. Cumnatul lui *Heracle* şi *Ificle*. Înrudit cu *Asclepius*. Unul dintre argonauţi. Abandonat de aceştia când îl caută pe *Hylas*. Întemeiază cetatea Cius. Moare în timp ce încearcă să li se realăture foştilor tovarăşi.

PRIAM Rege al Troiei. Fiul cel mic al lui *Laomedon*. Fratele lui *Hesione*. Cruţat de *Heracle* la asedierea Troiei.

PROCUST Posibil fiu al lui *Poseidon* sau tată al lui *Sinis*. Posibil frate vitreg al celorlalte odrasle ale lui *Poseidon*, inclusiv *Cercion* şi *Sciron*. Jefuitor al călătorilor care străbat istmul. Tratează în mod neautorizat cazuri extreme de osteopatie. Micşorat fatal de (fratele vitreg?) *Tezeu*.

PROETUS Rege în Micene. Fratele lui *Acrisius*. Soțul lui *Stheneboea*. Complice involuntar al încercării ei de-a se răzbuna pe *Belerofon*.

PROMACHUS Fiul lui *Aeson* şi al lui *Alcimede*. Fratele lui *Iason*. Născut în timp ce părinții îi sunt întemnițați de *Pelias*. Socotit prea tânăr ca să li se alăture argonauților. Fie ucis de *Pelias*, fie împins la crimă și sinucidere laolaltă cu *Alcimede* şi *Aeson* de *Pelias*, în timp ce *Iason* e plecat în căutarea Lânii de Aur.

RADAMANT Rege al insulelor Egee. Fiul lui *Zeus* şi al *Europei*. Frate vitreg al pletorei de odrasle ale lui *Zeus*. Al doilea soț al *Alcmenei*. Alături de fratele său *Minos I* şi de fratele său vitreg *Aeacus*, judecător al lumii subpământene. Fermecat de muzica lui *Orfeu*.

SALMONEU Rege al Elisului. Nepotul lui Hellen. Fratele lui *Athamas*, *Chreteu* şi *Sisif*. Tatăl lui *Tyro*. Trăsnit de *Zeus* pentru *hybris*-ul săvârşit.

SCHOENEUS Rege arcadian. Fiul lui *Athamas* şi al lui Themisto. Frate vitreg al lui *Helle*, *Melicertes* şi *Phrixus*. Vărul lui *Iason*. Probabil soț al lui *Clymene* şi tată al *Atalantei*, pe care o părăseşte în pădure în fragedă pruncie, pentru ca după ce ajunge celebră s-o recunoască.

SCIRON Posibil fiu al lui *Poseidon* sau nepot al lui *Pittheus*. Posibil frate vitreg al celorlalte odrasle ale lui *Poseidon*, inclusiv *Cercion* şi *Sciron*. Jefuitor al călătorilor care străbat istmul şi psihopat cu fetişul picioarelor. Răpus de (fratele său vitreg?) *Tezeu*.

SINIS PITYOCAMPTES Posibil fiu al lui *Poseidon* sau *Procust* ori nepot al lui *Pittheus*. Posibil frate vitreg al celorlalte odrasle ale lui *Poseidon*, inclusiv al lui *Cercion*. Jefuitor al călătorilor care străbat istmul. Prins în propria lui cursă,

legat şi rupt în două cu ajutorul a doi pini de (fratele său vitreg?) *Tezeu*.

SISIF Rege al Corintului. Nepotul lui Hellen. Fratele lui *Athamas*, Cretheu şi *Salmoneu*. Soţul *pleiadei* Merope. Tatăl lui *Glaucus* din Corint; bunicul lui *Belerofon*. Probabil strămoş al lui *Creon* din Corint. Condamnat la un chin nesfârşit în Tartar.

STHENELOS Rege în Micene. Nepotul lui *Perseu* şi al *Andromedei*. Soţul lui *Nicippe*. Tatăl lui *Euristeu*. Unchiul lui *Heracle*.

STRATON Păstor din Corint. Îl primeşte în grijă pe nou-născutul *Oedip* de la *Phorbas*. Îl încredinţează pentru adopţie lui *Polybus* şi *Merope*. Mai târziu îi dezvăluie lui *Oedip* indicii esenţiale despre identitatea lui reală.

TELAMON Rege al Salaminei. Fiul lui *Aeacus* şi al fiicei lui *Chiron*. Fratele lui *Peleu*. Tovarăş al lui *Heracle*. Unul dintre argonauţi. Conflicte cu *Calais* şi *Zetes*. Vânător al *Mistreţului din Calidon*. Asediator al Troiei. Soţul lui Periboea şi al lui *Hesione*. Tatăl lui Ajax (prin Periboea) şi al lui Teucer (prin *Hesione*).

TEZEU „Întemeietorul." Rege al Atenei. Fiul *Aethrei* şi al lui *Egeu* şi *Poseidon*. Fiul vitreg al *Medeei*. Fratele vitreg al odraslelor lui *Poseidon* şi al lui *Medus*. Vărul *pallantizilor*. Înrudit cu *Atreu* şi *Heracle*. Soţul lui *Antiope* şi al *Fedrei*. Tatăl lui *Hippolytus* (cu *Antiope*), precum şi al lui *Acamas* şi *Demofon* (cu *Fedra*). Îi răpune pe *Cercion*, *Molpadia*, *pallantizi*, *Perifete*, *Procust*, *Sciron* şi *Sinis*. Expert necruţător în abordarea animalelor: măcelăreşte (şi mănâncă) *Scroafa din Crommyon*; îmblânzeşte (şi sacrifică) *Taurul din Creta*; răpune *Minotaurul*; vânează *Mistreţul din Calidon*; e piaza-rea pentru centauri. Se îndrăgosteşte lulea de *Ariadna*; apoi

o părăseşte la porunca lui *Dionysos*. O regretabilă neglijenţă filială provoacă moartea lui *Egeu*. Prieten la cataramă cu *Pirithous*. Împreună reuşesc să le răpească pe *Antiope* şi *Elena*; nu izbutesc s-o răpească pe *Persefona*. Salvat din lumea subpământeană de *Heracle*. Exilat pentru rolul jucat în moartea lui *Hippolytus* şi a *Fedrei*. Ucis de *Lycomede* într-o ciorovăială de pe un vârf de stâncă. Inventator al *pankration*-ului şi al săritului peste taur; excelent în materie de sărituri în adâncul mării. Unificator al Aticii, pune bazele măreţiei istorice a Atenei.

THESSALUS Fiul lui *Iason* şi al *Medeei*. Fratele lui Mermerus şi al lui Pheres. Crescut şi instruit de *Chiron*. Scapă de baia de sânge iscată de mama lui, în care îi mor fraţii. Devine conducătorul Tesaliei, regiunea numită aşa în cinstea lui.

THESTIAZI *Eurypylus*, *Evippus*, *Plexippus* şi *Toxeus*. Fiii lui Thestios. Fraţii *Alteei*, Hypermnestrei şi *Ledei*. Unchii *Deianirei* şi ai lui *Meleagru*. Vânători ai *Mistreţului din Calidon*. Ucişi de *Meleagru* pentru politica lor sexuală irecuperabil agresivă.

TIPHYS Fiul lui Hagnias din Tespie. Înrudit cu *Augias*. Li se alătură argonauţilor. Cârmaci la bordul lui *Argo* (îi urmează *Anceu*). Inventator al locului de vâslit mobil. Navighează printre Stâncile Zdrobitoare. E răpus de febră.

TIRESIAS Clarvăzător bătrân al Tebei. Tatăl lui *Historis*. *Hera* îi reatribuie temporar un alt sex, după care îl orbeşte definitiv. Înzestrat cu darul profeţiei de către *Zeus*. Prezice soarta lui *Heracle* şi pe a lui *Oedip*.

TROS Rege întemeietor al Troiei. Fiul lui Dardanus. Nepotul lui *Zeus* şi al *pleiadei* Electra. Tatăl lui *Ganimede*

şi al lui Ilos. Bunicul lui *Laomedon*. Destinatarul unor cai fermecați pe care i-i dăruieşte *Zeus*.

TYNDAREOS Rege al Spartei. Fratele lui *Hippocoön*. Soțul *Ledei*. Tatăl *Dioscurilor* Castor şi Clitemnestra. Îndepărtat de pe tron de *Hippocoön*; ulterior repus pe tron de *Heracle*.

Femei

ADMETA Fiica adolescentă a lui *Euristeu*, pe care o pasionează amazoanele.

AETHRA Fiica lui *Pittheus*. Logodită pentru scurt timp cu *Belerofon*. Mama lui *Tezeu* (cu *Egeu* şi *Poseidon*). Răpită de *Dioscuri* ca răzbunare fiindcă *Tezeu* o răpeşte pe *Elena*. Eliberată de *Acamas* şi *Demofon* după ce o slujeşte îndelung pe *Elena*.

AGAVE Fiica lui *Cadmus* şi a Harmoniei. Sora lui *Autonoë*, *Ino*, *Polydorus* şi *Semele*. Mătuşa lui *Dionysos*. Urmaşa unei familii apăsate de multe blesteme. Soția lui Echion (unul dintre stăpânii fondatori ai Tebei). Mama lui *Pentheus*. Făcută să înnebunească de *Dionysos*; ajută fără să vrea la sfâşierea lui *Pentheus*.

ALCESTA Fiica lui *Pelias*. Sora lui *Acastus* şi a *peliadelor*. Îşi sprijină surorile în punerea la fiert a tatălui lor. Soția lui *Admetos*. Noaptea nunții le e stricată de şerpii care le sunt vârâți în pat de *Artemis*. Moare de bunăvoie pentru ducerea la îndeplinire a planului lui *Apollo* de a-l face nemuritor pe *Admetos*. Adusă înapoi din morți de *Heracle*.

ALCIMEDE Cunoscută şi sub numele de *Polymede*. Nepoata lui Minias. Verişoara *Atalantei*. Soția lui *Aeson*.

Mama lui *Iason* şi a lui *Promachus*. Întemniţată cu *Aeson* de *Pelias*. Fie ucisă de *Pelias*, fie împinsă la sinucidere şi crimă împreună cu *Aeson* şi *Promachus*, în timp ce *Iason* e plecat în căutarea Lânii de Aur.

ALCMENA Bunica lui *Perseu* şi a *Andromedei*. Soţia lui *Amphitryon*, care-l ucide din greşeală pe tatăl ei, Electryon. Mai târziu, soţia lui *Radamant*. Mama lui *Heracle* (cu *Zeus*), precum şi a lui *Ificle* şi Laonome (cu *Amphitryon*).

ALTEEA Fiica lui Thestios. Sora Hypermnestrei, a *Ledei* şi a *thestiazilor*. Soţia lui *Oeneus*. Mama lui *Meleagru* (poate prin *Ares*), precum şi a *Deianirei* şi a celorlalte *meleagride*. Încearcă să împiedice viitorul prevestit lui *Meleagru* de *Parce*. Sfârşeşte prin a împlini profeţia când îl ucide pe *Meleagru* ca răzbunare fiindcă acesta îi răpusese pe *thestiazi*, după care, copleşită de durere, se spânzură.

ANDROMEDA Fiica lui *Cepheu* şi a *Casiopeei*. Îi este oferită lui *Cetus*. Salvată de *Perseu*, cu care se căsătoreşte. Mama lui Alceu, Electryon şi Perses. Străbunica lui *Heracle*. Transformată în constelaţie.

ANTIGONA Fiica lui *Oedip* şi a *Iocastei*. Sora lui *Eteocle*, Ismena şi *Polynice*. Urmaşa unei familii apăsate de multe blesteme. Îl însoţeşte pe *Oedip* în exil. După moartea lui, se întoarce la Teba. Condamnată la moarte de *Creon* fiindcă încearcă să-l îngroape pe *Polynice* după ce acesta e ucis luptându-se cu *Eteocle*. Se spânzură, făcându-l pe logodnicul ei, Haemon (fiul lui Creon), să se sinucidă.

ANTIOPE Prinţesă din rândul amazoanelor. Fiica lui *Ares*. Sora *Hipolitei*. Răpită de *Tezeu* şi de *Pirithous*. Devine soţia celui dintâi şi mama fiului său, *Hippolytus*. Ucisă de amazoane fiindcă le trădează modul de viaţă.

ARETE Soția (şi nepoata) lui *Alcinous*. Gazdă cumsecade şi ocrotitoare a lui *Iason*, a *Medeei* şi a argonauților.

ARIADNA Fiica lui *Minos al II-lea* şi a lui *Pasiphae*. Sora lui *Androgeu*, a lui *Deucalion* şi a *Fedrei*. Sora vitregă a *Minotaurului*. Îi oferă lui *Tezeu* cheia de ieşire din labirint. Îi este predată de acesta lui *Dionysos*. Măritată cu *Dionysos*, mamă a copiilor lui. Readusă la viață de el şi adusă să trăiască împreună cu soacra ei, *Semele*, în Olimp. Diadema ei de nuntă e transformată în constelația Coroanei Boreale.

ATALANTA „Egala bărbaților." Fiica lui *Clymene* şi a lui *Schoeneus* (sau poate a lui *Iasus*). Verişoara lui *Alcimede*. Posibilă nepoată a lui *Anceu* şi rudă cu *Iason*. Abandonată în pădure în fragedă pruncie. Adoptată de o ursoaică; mai târziu, crescută de vânători. Adeptă (şi unealtă devastatoare) a lui *Artemis*. Prea feminină, după părerea lui *Iason*, ca să li se alăture argonauților. Prea iscusită, după părerea lui *Meleagru*, ca să nu se alăture grupului care vânează *Mistrețul din Calidon*. I se decernează trofeul pentru uciderea mistrețului, cu urmări fatale pentru *thestiazi* şi pentru *Meleagru*. Rezistă eforturilor lui *Schoeneus* de a-i găsi un soț, înainte să fie păcălită de *Hippomene*. Mamă (cu *Hippomene*) a lui Parthenopeu. Împreună cu *Hippomene*, pedepsită de *Afrodita* pentru nerecunoştință, apoi transformată în leoaică de *Cybele* pentru profanarea involuntară a templului ei.

AUTONOË Fiica lui *Cadmus* şi a Harmoniei. Sora lui *Agave*, *Ino*, *Polydorus* şi *Semele*. Mătuşa lui *Dionysos* şi a lui *Pentheus*. Urmaşa unei familii apăsate de multe blesteme. Soția lui *Aristeu*. Mama lui *Acteon*. Făcută să-şi piardă mințile de *Dionysos*; ajută involuntar la sfâşierea lui *Pentheus*.

CAENIS Fiică a căpeteniei lapite Elatus. Sora lui *Polifem*. Înrudită cu *Asclepius*. Necinstită de *Poseidon*. La

cererea ei, i se schimbă sexul şi e transformată tot de el în *Caeneu*.

CASIOPEEA Soția lui *Cepheu*. Mama lăudăroasă a *Andromedei*. Transformată în constelație.

CHALCIOPE Fiica lui *Aeëtes* şi a *Idyiei*. Sora lui *Absyrtus* şi a *Medeei*. Soția lui *Phrixus*. Mama *phrixizilor*.

CIRCE Făcătoare de farmece cu o înclinație de a-i transforma pe marinarii aflați în trecere în animale de companie. Fiica lui *Helios* şi a *oceanidei* Perseis. Sora lui *Aeëtes* şi a lui *Pasiphae*. O blestemă pe *Medeea* pentru uciderea lui *Absyrtus*. În versiunile ulterioare, componentă a unui triunghi amoros împreună cu zeul marin *Glaucus* şi cu *Scila*.

CLITE Soția lui *Cyzicus*. Se spânzură pradă deznădejdii după ce *Cyzicus* e ucis din greşeală de *Iason* în timpul bătăliei nocturne a argonauților.

CLYMENE Fiica lui Minias. Soția lui *Schoeneus* (sau poate a lui *Iasus*). Mama *Atalantei*, pe care îi permite soțului ei s-o abandoneze în pădure.

CREUSA Fiica lui *Creon* al Corintului. Atrage atențiile amoroase ale lui *Iason*, care vrea să se însoare cu ea. Atrage atențiile criminale ale *Medeei*, care o otrăveşte şi o face să moară în chinuri.

DANAË Fiica lui *Acrisius*. Mama (cu *Zeus*) a lui *Perseu*. Soția lui *Dictys*.

DEIANIRA Fiica lui *Oeneus* şi a *Alteei*. Sora celorlalte *meleagride* şi a lui *Meleagru*. Nepoata *thestiazilor*. Verişoara *Dioscurilor*. Salvată de atențiile lui *Ahelou* de către *Heracle*, cu care se mărită. Mama a cinci dintre heraclizii lui, printre care şi *Hyllus*. Molestată de *Nessus*. Geloasă pe *Iole*, îl ucide din greşeală pe *Heracle*, făcându-l să poarte cămaşa

lui *Nessus* fără s-o fi spălat în prealabil de sângele *Hidrei din Lerna*. Se sinucide cu sabia lui *Heracle*.

ELENA Fiica lui *Zeus* şi a *Ledei*. Sora *Dioscurului* Polydeuces. Sora vitregă a *Dioscurului* Castor şi a Clitemnestrei, precum şi a pletorei de odrasle ale lui *Zeus*. Răpită de *Pirithous* şi *Tezeu*. Salvată de *Dioscuri*, care o aduc pe *Aethra* ca să-i fie însoțitoare pe termen lung. Se transformă cu timpul într-o adevărată femeie fatală.

ERIBOIA Fecioară atenian㠄. Face parte din tributul trimis de *Egeu* pentru *Minotaur*. Apărată de poftele lui *Minos* de *Tezeu*.

EURIDICE Îndrăgita soție a lui *Orfeu*. Ucisă în timp ce încerca să evite atențiile lui *Aristeu*. *Orfeu* dă greş în încercarea de-a o readuce din morți. E, în cele din urmă, reunită cu el după moartea lui.

EUROPA Nepoata lui *Poseidon* şi a Libyei, precum şi a lui *Nilus* şi a lui *Nephele*. Sora lui *Cadmus*. Mama (prin *Zeus*) a lui *Minos I* şi *Radamant*.

EURYNOME Fiica regelui Nisus al Megarei. Favorită a *Atenei*. Simpatizată de *Hesiod*. Soția lui *Glaucus* al Corintului. Mama lui *Belerofon* şi a lui *Deliade*.

FEDRA Fiica lui *Minos al II-lea* şi *Pasiphae*. Sora lui *Androgeu*, a *Ariadnei* şi a lui *Deucalion*. Sora vitregă a *Minotaurului*. Soția lui *Tezeu*. Mama lui *Acamas* şi *Demofon*. Făcută să înnebunească de iubire (de către *Afrodita*) pentru fiul ei vitreg *Hippolytus*; apoi e scoasă din minți de faptul că acesta o respinge. Se sinucide după acțiuni care duc la moartea lui *Hippolytus*.

GALANTHIS Prietenă şi însoțitoare a *Alcmenei*. Transformată în nevăstuică de *Hera*.

HELLE Fiica lui *Athamas* şi *Nephele*. Sora geamănă a lui *Phrixus*. Sora vitregă a lui *Melicertes* şi *Schoeneus*. Verişoara lui *Iason*. Salvată de către *berbecul de aur* de intenţiile criminale ale mamei sale vitrege, *Ino*. Cade de pe spinarea lui şi se îneacă în strâmtoarea numită de atunci Hellespont, după numele ei.

HESIONE Fiica lui *Laomedon*. Sora lui *Priam*. Oferită Monstrului din Marea Troiei. Salvată de *Heracle*. Cruţată de *Heracle* când pradă Troia şi oferită lui *Telamon*. Mama (cu *Telamon*) a lui Teucer.

HIPPODAMIA Fiica lui *Oenomaus* şi a *pleiadei* Sterope. Marele premiu în cursa de care câştigată de *Pelops*. Mama lui *Atreu*, *Nicippe*, *Pittheus* şi Thyestes. Strămoaşa unei familii apăsate de multe blesteme.

HIPOLITA Regina amazoanelor. Fiica lui *Ares*. Sora lui *Antiop*e. Posesoarea unei minunate cingători împodobite cu pietre preţioase. Iubita lui *Heracle*, care îi ia viaţa.

HISTORIS Prietenă şi însoţitoare a *Alcmenei*. Fiica lui *Tiresias*.

HYPSIPYLE Regina Lemnosului. Considerată de unii nepoata lui *Dionysos* şi a *Ariadnei*. Iubita lui *Iason* şi mama fiilor ei, Euneu şi Thoas. După ce se descoperă că îşi cruţase tatăl când toţi ceilalţi bărbaţi din Lemnos fuseseră ucişi, fuge de pe insulă cu cei doi fii. Capturată de piraţi şi vândută ca sclavă.

INO Fiica lui *Cadmus* şi a Harmoniei. Sora lui *Agave*, *Autonoë*, *Polydorus* şi *Semele*. Urmaşa unei familii apăsate de multe blesteme. Îşi alăptează nepotul nou-născut *Dionysos*. Soţia lui *Athamas*. Mama lui Learchus şi *Melicertes*. Încearcă să-şi ucidă copiii vitregi *Phrixus* şi *Helle*. Se sinucide. Transformată de Dionysos în zeitatea marină *Leucothea*.

IO Prima femeie muritoare iubită de *Zeus*. Transformată de el în vacă. Persecutată de tăunul *Herei*. Dă numele Bosforului (Trecerea Vacii).

IOLE Fiica lui *Eurytus*. Sora lui *Iphitus*. Marele premiu al unei întreceri de tras cu arcul. I se interzice să se mărite cu *Heracle*. Mai târziu este transformată în sclavă de *Heracle*, stârnind gelozia fatală a *Deianirei*.

IOCASTA Nepoata lui *Pentheus*. Sora lui *Creon*. Urmaşa şi strămoaşa unei familii apăsate de multe blesteme. Soția lui *Laios* şi (fără să ştie cum stau lucrurile) a lui *Oedip*. Mama (cu *Laios*) a lui *Oedip* şi (cu *Oedip*) a *Antigonei*, a lui *Eteocle*, a Ismenei şi a lui *Polynice*.

LEDA Fiica lui Thestios. Sora *Alteei*, a Hypermnestrei şi a *thestiazilor*. Soția lui *Tyndareos*. Mama (prin *Tyndareos*) a *Dioscurului* Castor şi a Clitemnestrei, precum şi (prin *Zeus*) a *Dioscurului* Polydeuces şi a *Elenei*.

MEDEEA Făcătoare de farmece. Fiica lui *Aeëtes* şi a *Idyiei*. Nepoata lui *Helios*. Sora lui *Absyrtus* şi *Chalciope*. Mama (cu *Iason*) a lui Mermerus, Pheres şi *Thessalus*. Soția lui *Egeu*; mama (cu el) a lui *Medus*; mama vitregă a lui *Tezeu*. Adoratoare a lui *Hecate*. Drept pedeapsă pentru neglijarea *Afroditei*, e făcută să se îndrăgostească de *Iason*. Îl ajută prin farmece pe acesta să-i îmblânzească pe *Khalkotauroi*, să-i înfrângă pe *spartoi*, să-l întreacă la forță pe *Dragonul din Colchis* şi să ia Lâna de Aur. Îl face bucăți pe *Absyrtus* ca să-l încetinească pe *Aeëtes* în urmărirea argonauților. Blestemată de *Circe*. Îl hipnotizează pe *Talos*. Le convinge pe *peliade* să-l ucidă pe *Pelias*. Se refugiază cu *Iason* în Corint. Pradă crizelor de gelozie, îi ucide pe *Creon* al Corintului, pe *Creusa*, Mermerus şi Pheres. Scapă de pedeapsă în carul lui *Helios*. Se adăposteşte în Atena. Nu

reuşeşte să obțină succesiunea lui *Medus* la tronul Atenei. Scapă din nou cu ajutorul carului lui *Helios*. Se crede că s-a întors la Colchis.

MEGARA Fiica lui *Creon* din Teba. Soția lui *Heracle*. Ucisă de el, împreună cu copiii, din cauza unei crize de furie halucinatorie. *Heracle* e trimis la cele Douăsprezece Munci ca ispăşire pentru aceste crime.

MELEAGRIDE *Deianira*, *Eurymede*, *Gorge*, *Melanippe*, *Mothone* şi *Perimede*. Fiicele lui *Oeneus* şi ale *Alteei*. Surorile lui *Meleagru*. În afară de *Deianira* şi Gorge, transformate în bibilici de *Artemis*.

MEROPE Regina Corintului. Soția fără copii a lui *Polybus*. Împreună cu acesta, îl adoptă pe *Oedip* şi-l cresc ca pe fiul lor. După moartea lui *Polybus*, îl trimite pe *Straton* să-i ofere tronul Corintului lui *Oedip*.

MOLPADIA Amazoană. O răpune din milă pe *Antiope*. E răpusă fără milă de *Tezeu*.

NICIPPE Fiica lui *Pelops* şi a *Hippodamiei*. Sora lui *Atreu*, *Pittheus* şi Thyestes; sora vitregă a lui *Chrysippus*. Urmaşa unei familii apăsate de multe blesteme. Soția lui *Sthenelos*. Mama lui *Euristeu*.

OMPHALA Regina Lidiei. Văduva lui Tmolus, zeul munților. Slujită de *Heracle* ca ispăşire pentru uciderea lui *Iphitus*. Se îmbracă în haine bărbăteşti şi devine iubita lui *Heracle*.

PASIPHAE Fiica lui *Helios* şi a *oceanidei* Perseis. Sora lui *Aeëtes* şi a lui *Circe*. Soția lui *Minos al II-lea*. Mama (cu el) a lui *Androgeu*, a *Ariadnei*, a lui *Deucalion* şi a *Fedrei*. Îndrăgostită de *Taurul din Creta*. Mama (cu el) a *Minotaurului*.

PELIADE *Alcesta, Alcimede, Antinoë, Asteropeia, Evadne, Hippothoë, Pelias, Pelopia* şi *Pisidice*. Fiicele naive, dar

afectuoase ale lui Pelias. Păcălite de Medeea să-şi taie şi să-şi fiarbă tatăl.

PHILONOË Fiica lui *Iobates*. Sora lui *Stheneboea*. Îi cade cu tronc *Belerofon*; mai târziu îi devine soție.

PYTHIA Cunoscută şi sub numele de *Sibila*. Preoteasă şi oracol al lui Apollo la Delfi: enigmatică, dar având întotdeauna dreptate în cele din urmă. Consultată de *Acrisius*, *Creon*, *Egeu*, *Heracle*, *Laios*, *Oedip*, *Oenomaus*, *Perseu*. Răstălmăcită de *Ino* şi *Pelias*.

SEMELE Fiica lui *Cadmus* şi a Harmoniei. Sora lui *Agave*, *Autonoë* şi *Ino*. Mama (cu *Zeus*) a lui *Dionysos*. Urmaşa unei familii apăsate de multe blesteme. Răpusă (exploziv) de *Zeus*. Readusă la viață de *Dionysos* şi adusă să trăiască în Olimp, împreună cu nora ei, *Ariadna*.

SIDERO A doua soție a lui *Cretheu*. Mama vitregă a lui *Neleu* şi *Pelias*, precum şi a lui *Aeson* şi *Pheres*. Ucisă de *Neleu* şi *Pelias* pentru felul cum s-a purtat cu mama lor, *Tyro*.

STHENEBOEA Cunoscută şi sub numele de *Anteia*. Fiica lui *Iobates*. Sora lui *Philonoë*. Soția lui *Proetus*. Încearcă să se răzbune pe *Belerofon* fiindcă i-a respins avansurile. Se sinucide de teamă că va fi dată în vileag după ce uneltirile ei vor fi eşuat.

THEOPHANE Fiica lui Bisaltes. Nepoata *Gaiei* şi a lui *Helios*. Mama (cu *Poseidon*) a *berbecului de aur*.

TYRO Fiica lui *Salmoneu*. Soția unchilor ei *Cretheu* şi *Sisif*. Mama lui *Neleu* şi *Pelias* (cu *Poseidon*), precum şi a lui *Aeson* şi *Pheres* (cu *Cretheu*).

Mulțumiri

În primul rând, trebuie să-i mulțumesc lui Tim Carroll, directorul artistic al Shaw Festival Theatre din Niagara-on-the-Lake, Ontario, Canada. Tim şi cu mine ne-am împrietenit în 2013, când mi-a fost regizor într-o montare la *A douăsprezecea noapte* la Londra şi New York. Tim Carroll nu e doar un regizor de teatru distins şi reputat, ci şi un om care-l citeşte pe Homer în greaca veche de plăcere. Bineînțeles că a fost primul colaborator la care m-am gândit când mi-a venit ideea să pun în scenă *Mythos*, cartea despre miturile greceşti pe care o scrisesem în 2017. Ne-am întâlnit, am stat de vorbă şi din discuțiile avute s-a conturat ideea a trei spectacole, în loc de unul singur. Primul avea să acopere aceeaşi perioadă ca *Mythos* (divinitățile primordiale şi titanii, naşterea zeilor, crearea omenirii şi o parte din primele mituri în care zeii şi muritorii se amestecă), al doilea avea să fie dedicat eroilor (cartea pe care o aveți acum în mână, pe ecran sau în urechi, la căşti), iar al treilea avea să urmărească povestea Războiului Troian şi să-i relateze urmările.

Am prezentat trilogia *Mythos* la Shaw Theatre din Niagara-on-the-Lake la începutul verii lui 2018. Eroii care au apărut în al doilea spectacol au fost Perseu, Heracle şi Tezeu. În cartea de față i-am adăugat pe Belerofon, Iason, Atalanta, Orfeu şi Oedip.

Îi datorez enorm lui Tim: înțelegerea lui instinctivă, inteligentă şi plină de imaginație a tot ceea ce ține de povestit, cronologie şi punct de vedere m-a învățat o mulțime

de lucruri despre narațiunea teatrală. O mare parte din ce am deprins de la el a intrat, sub o formă sau alta, în această carte. Bineînțeles că Tim nu poate fi făcut răspunzător de imperfecțiunile ei, însă vă rog să aveți încredere că influența lui bună şi discretă a fost de un ajutor enorm cărții, iar pentru asta, pentru prietenia, înțelepciunea, inteligența şi coprolalia lui uluitoare, îi mulțumesc.

Alte mulțumiri se îndreaptă spre toți cei de la Michael Joseph, imprintul lui Penguin Random House care îmi publică volumele, şi îndeosebi spre directorul general Louise Moore şi editorul Jillian Taylor. Fără căldura şi pasiunea, entuziasmul şi încurajările, sârguința şi sprijinul lor, această carte n-ar fi putut să apară. Un loc aparte în mulțumiri şi recunoaştere pentru sclipitorul şi înțeleptul Kit Shepherd, redactorul acestei cărți şi al precedentei. Cunoştințele lui şi ochiul redutabil în ceea ce priveşte inconsecvențele narative au avut o valoare enormă. Dacă există erori de cronologie, de surse sau de factură istorică, asta se întâmplă fiindcă am preferat uneori să nu țin cont de sugestiile lui, de dragul propriilor mele preferințe nebuneşti.

Mulțumiri speciale lui Roy McMillan, regizorul, actorul, producătorul şi inginerul de sunet care transformă înregistrarea audiobook-urilor într-o activitate atât de agreabilă. Cunoştințele profunde, răbdarea şi instinctele lui infailibile sunt neprețuite.

Anthony Goff de la David Higham Associates îi strânge laolaltă pe autori şi editori în temeiul prieteniei şi al respectului reciproc cum nu o mai face niciun alt agent literar, iar eu beneficiez întotdeauna de pe urma experienței şi înțelepciunii lui.

Nimic nu se poate petrece în viața mea fără munca minunată a lui Jo Crocker, care mă cunoaşte mai bine decât mă cunosc eu însumi.

Şi fireşte că-i datorez totul iubitului meu soț şi erou între eroi, Elliott.

Credite fotografice

Secțiunea 1

1. *Olimpul*. Sala Iliada, Palazzo Pitti (frescă), Luigi Sabatelli. De Agostini Picture Library / Bridgeman.
2. *Prometeu înlănțuit*, Peter Paul Rubens, cca 1611-18. Philadelphia Museum of Art, Pennsylvania, PA, USA / Achiziționată prin W.P. Wilstach Fund, 1950 / Alamy.
3. *Danaë*, 1907-8, Gustav Klimt. Galerie Wurthle, Viena, Austria / Bridgeman.
4. *Danaë şi micul Perseu salvați de pescari pe Insula Serifos*, Jacques Berger, 1806. De Agostini Picture Library / Bridgeman.
5. *Perseu*, Jacques-Clément Wagrez, 1879. Peter Horree / Alamy.
6. *Meduza*, pictată pe un scut din piele pentru turniruri, Caravaggio, cca 1596-98. Galleria degli Uffizi, Florența, Toscana, Italia / Bridgeman.
7. *Perseu şi Andromeda*, Carle van Loo, secolul al XVII-lea. Muzeul Ermitaj, St Petersburg / Alamy.
8. *Băiat portretizat ca Heracle sugrumând şerpii* (marmură), artă romană (secolul al II-lea d.H.). Musei Capitolini, Roma, Italia / Heritage Image Partnership / Alamy.
9. *Originea Căii Lactee*, 1575, Jacopo Tintoretto. National Gallery / Alamy.
10. *Heracle şi Leul din Nemeea*, Peter Paul Rubens. Historic Collection / Alamy.

11. *Amforă atică ateniană cu desene negre şi cu Heracle cărându-l pe Mistreţul din Erimant*, cca 510 î.H., J. Paul Getty Museum, Los Angeles, USA / Alamy.
12. *Amazonomahia*, secolul I î.H., argilă cu rămăşiţe policrome. Campana collection, Italy / Alamy.
13. *Heracle*, cylix atic în stilul lui Douris, cca 480 î.H., Vulci, Papal Government — Vincenzo Campanari excavations, 1835-37 / Vatican Museums.
14. *Grădina Hesperidelor*, cca 1892. Frederic Leighton. Lady Lever Art Gallery / Alamy.
15. *Zeus lovindu-i pe Giganţii răzvrătiţi (Căderea Giganţilor)* în The Hall of Jupiter, 1530-33 (frescă). Perino del Vaga. Villa del Principe, Italy / Ghigo Roli / Bridgeman.
16. *Calul înaripat Pegas încălecat de eroul mitologic grec Belerofon*. Simbol oficial al Regimentului de Paraşutişti / Alamy.
17. *Orfeu în faţa lui Pluton (Hades) şi a Persefonei*, François Perrier, sec. al XVII-lea. Luvru, Paris, Franţa / Bridgeman.
18. *Orfeu şi Euridice*, Enrico Scuri, sec. al XIX-lea. De Agostini Picture Library / A. Dagli Orti / Bridgeman.

Secţiunea 2

1. *Preoteasa din Delfi*, John Collier, 1891. Art Gallery of South Australia, Adelaide / Alamy.
2. *Hylas şi nimfele*, 1896, John William Waterhouse. Manchester Art Gallery, UK / Alamy.
3. *Iason şi argonauţii trec printre Stâncile Cineene*. Gravuri înfăţişându-i pe Iason şi pe argonauţi din „Tableaux du temple des muses“ (1655) / Alamy.

4. *Iason îmblânzeşte taurii lui Aeëtes*, 1742, Jean François de Troy. The Henry Barber Trust, The Barber Institute of Fine Arts, University of Birmingham, UK / Bridgeman.
5. *Medeea*, Anthony Frederick Augustus Sandys, sec. al XIX-lea. Birmingham Museums and Art Gallery, UK / Bridgeman.
6. *Medeea adormindu-l pe dragonul care păzeşte Lâna de Aur*, şcoala spaniolă, sec. al XIX-lea. Colecție privată / © Look and Learn / Bridgeman.
7. *Şi mâinile i s-au adâncit în buclele de aur* (desen în tuş), Maxwell Ashby Armfield, ilustrație pentru „Viața & moartea lui Iason" de William Morris. Colecție privată / Bridgeman.
8. *Vânarea Mistreţului din Calidon*, 1617, Peter Paul Rubens. KunstHistorisches Museum, Viena / Alamy.
9. *Atalanta şi Hippomene*, cca 1612, Guido Reni. Prado, Madrid, Spania / Bridgeman.
10. *Oedip şi Sfinxul*, 1864, Gustave Moreau. Metropolitan Museum of Art, New York, USA / Alamy.
11. *Cylix* cu siluete roşietice înfățişând isprăvile eroului Tezeu, realizat la Atena, sec. al V-lea î.H. British Museum / Alamy.
12. *Tezeu îmblânzind Taurul de la Maraton*, 1745, Charles-André van Loo. Los Angeles County Museum of Art / Alamy.
13. *Fresca toreadorului*, Palatul din Cnossos, Creta, cca 1500 î.H. (frescă) / Muzeul Național de Arheologie, Atena, Grecia / Bridgeman.
14. *Tributul Minotaurului*, gravură în lemn inspirată de tabloul original al lui Auguste Gendron, 1882. Glasshouse Images / Alamy.

15. *Legenda lui Tezeu cu un detaliu al labirintului cretan* (gravură), sec. al XVI-lea. Colecție privată / Bridgeman.
16. Cupă bilingvă din Attica cu Minotaurul alergând şi cu o inscripție care spune: „Băiatul e frumos". Werner Forman Archive / Bridgeman.
17. *Peisaj cu prăbuşirea lui Icar*, Carlo Saraceni, 1606-7. Museo di Capodimonte, Napoli, Campania, Italia / Mondadori Portfolio / Electa / Sergio Anelli / Bridgeman.
18. *Ariadna la Naxos*, 1925-26 (tempera pe pânză țesută de mână), Joseph Southall. Birmingham Museums and Art Gallery, UK / Bridgeman.
19. Statuia lui Tezeu, Atena. © Sotiris Tsagariolos / Alamy.

Index

A

Abdera 113, 503
Abderos, fiul lui Hermes 113–114, 490, 501, 512
Absyrtus 281, 288–294, 297, 299, 300, 497, 504, 529, 532
Acamas 470, 471, 512, 524, 526, 530
Acastus 315–318, 322, 500, 514, 518–519, 526
Acrisius, rege al Argosului 25, 27–28, 30, 61, 63, 355–356, 520, 523, 529, 534
Acteon 82, 495, 528
Admeta, fiica lui Euristeu 115, 118
Admetos 8, 104–112, 314, 334, 489–490, 494, 502, 520, 526
Adonis 306
Aeacus 488, 518, 523–524
Aeaea 301, 304
Aeëtes, rege al Colchisului 229, 243, 277–285, 288–293, 297–298, 300, 308, 314, 428, 490, 492, 497, 500, 501, 503, 514, 521, 529, 532, 533, 541
Aegis 42, 44, 50, 63
Aegyptus 133, 488, 503, 507–508, 520
Aello 263, 498
Aeolia 231, 232, 243, 320
Aeson 231–232, 240, 249–250, 314, 316, 509, 514, 517, 519, 520, 523, 526–527, 534
Aethra 183, 193, 200, 389, 393–396, 417, 463, 470, 488, 506, 510, 530
Afrodita 15, 252, 285, 286, 306, 319, 346, 471, 489, 507, 512, 513, 528, 530
Afrodita (sau Venus) 15
Agamemnon 227, 248, 253, 506
Agave 353, 490, 507, 519, 520, 522, 528, 531, 534
Ahelou, zeul râurilor 160, 492, 496–497, 502, 512, 529
Ahile 96, 154, 186, 246, 316, 345, 424, 464, 495, 519
Aia 229, 278–280, 303
Ajax 154, 246, 524
Alcesta 105–106, 109, 111–112, 519, 533
Alcide (*vezi și* Heracle) 75, 77–79, 511

Alcimede (mama lui Iason) 232, 249–250, 314, 504, 509, 514, 519, 523, 528, 533
Alcimede (una dintre peliade) 232, 249–250, 314, 504, 509, 514, 519, 523, 528, 533
Alcinous, regele al feacilor 308–310, 528
Alcmena 68–79, 87, 390, 488
Alcon 338–339, 489, 502
Alcyona 508
Alcyoneu 158–159, 492–493
Alexandru cel Mare 25, 114
Alpheus 100
Alteea, regina Calidonului 329–331, 341–343, 489, 516
amazoane 116, 120, 527
Amazonomahia (Războiul Amazoanelor) 540
Amphianax, *vezi* Iobates, regele Liciei 188–194, 197–200, 235, 507, 534
Amphion 488, 515, 522
Amphitryon 68–70, 75–79, 87, 513, 527
Anacreon 114
anagrame (inventarea lor) 362
Ananke (Necesitatea) 135
Anceu, rege al Samosului 244, 275, 297–298, 306–307, 312, 316–317, 328, 484, 500, 513, 525, 528
Androgeu 419, 425, 432, 433, 501, 503, 509, 510, 516, 528, 530, 533
Andromeda 7, 53–67, 121, 133, 500, 539
Anteu 131–132, 158, 408, 488, 491, 512
Antigona 382–384, 509, 522
Antimede 356, 371–372, 377–380, 517
Antinoë 533
Antiope 467, 471, 488–489, 505, 512, 521, 524–525, 531, 533
Apollo 15, 37, 79, 81, 85, 94–95, 104–109, 120–121, 151–153, 205–207, 209–210, 214, 220, 225, 233, 244, 334, 346, 371, 421, 484–485, 488–489, 493, 494–496, 504–505, 511, 513, 515, 518, 526, 534
Areonesos 276, 303
Areopag 467
Ares (sau Marte) 15
Ares, zeul războiului 9, 15, 104, 115, 118, 123, 229, 230, 242, 257, 276, 278, 283, 292–293, 312, 319, 329, 330, 338, 354, 482, 484, 487–490, 495, 497, 501, 505, 509, 516, 518, 527, 531
Arete, regina feacilor 308–309, 504

Argo 8, 206, 223, 243–251, 255–259, 260, 262, 264–265, 267–280, 294, 296, 298, 300, 302, 304–307, 310, 314, 316–317, 322, 328–329, 333, 385, 505, 514, 525
Argolida 64, 71, 87, 119, 374
argonauți 246–248, 250, 255, 259, 261, 265, 271, 296, 322, 328, 334, 338, 481, 495, 502–503, 506–507, 509, 511, 516, 518, 520–522, 524, 540
Argos (fiul lui Phrixus) 13, 25, 30, 61, 74, 243, 355, 384, 513, 521
Argos (oraş şi cetate din Grecia) 13, 25, 30, 61, 74, 243, 355, 384, 513, 521
Argus 243–244, 267, 274, 276, 500
Ariadna 439, 44–445, 451–455, 462, 471, 490, 525, 534, 542
Arion 274
Aristeu, zeul albinăritului şi al agriculturii 208, 489, 513, 528, 530
Arpia 266
Artemis 15, 93–95, 106, 317, 327–328, 333, 336, 343–345, 348, 471–472, 489, 495, 500–501, 504, 512, 518, 526, 528, 533
Artemis (sau Diana) 15
arthuriană, legendă 69
asclepia 367
Asclepius 96, 104–105, 233, 334, 367, 489, 493, 495, 502, 522, 528
Asterion, rege al Cretei (*vezi şi* Minotaur) 429, 431–432, 439, 443, 447, 449, 451, 501
Astydameia 503
Atalanta 247, 325–327, 332–334, 336, 338, 340–341, 343–349, 487, 489, 490, 502, 513–516, 535, 541
Atena 13, 15, 33, 40–44, 50–51, 63, 77–78, 81, 101, 122, 131, 137, 142, 144, 158–159, 179, 244, 246, 284–285, 321, 382, 394–397, 402, 409, 411, 414, 419, 421, 423–424, 426–428, 431, 432–433, 438, 440, 443, 449, 454, 457, 462–470, 473, 483–484, 505, 508, 511, 514, 516, 520, 533, 541, 542
Atena (oraș) 15
Atena (sau Minerva) 15
Athamas, regele Beoției 224–231, 241, 276–277, 281, 496, 509, 516, 521, 523–524, 531
Atic, război 467–468
Atlas 136, 138–142, 168, 314, 489, 492–493, 497

Atreu, rege la Micene 476, 508, 513, 519, 521, 524, 531, 533
Atropos 106–107, 330, 341, 494
Augias, rege al Elisului 7, 98–100, 128, 151–152, 154–155, 244, 500, 511–512, 521, 525
Aulocrene, lacul 13
Autolycus 80, 156, 490
Autonoë 353, 490, 495, 507, 520, 522, 526, 531, 534

B

Babilon 13
Bacchylide 437
Bătrânii Mării 129
Belerofon 87, 169, 173–202, 234–235, 243, 389, 472–473, 477, 483, 488, 490, 499, 502, 508–509, 511, 513–514, 522–526, 530, 534–535, 540
Benoit, Chris 479, 480
Beoția, femeile din 229, 260
Berbecul (constelație) 8, 223, 229
Bisaltes 223, 534
Boreas 247, 250, 266, 507
Boreazi 507
Bosfor 12, 228, 268, 299, 303
Brontes 105, 493
Bruegel, Pieter 459
Bucefal 114, 501
Busiris 133, 504, 511–512
Butes 305–306, 487, 500, 510

C

Cadmus, întemeietorul Tebei 82, 156, 224, 283, 353, 354, 361, 367, 429, 489–490, 492, 505, 522, 526, 528, 530–531, 534
Caeneu (Caenis) 466, 529
Calais 250, 259, 260–265, 496, 498, 500, 512, 520, 524
Calidon, regat 9, 13, 145, 160, 161, 247, 316–317, 327, 328, 331, 333, 334, 342, 344, 403, 481, 490, 499, 504–506, 510, 511, 514, 516–518, 521, 524–525, 528, 541, 545
Calliope 220, 489, 496, 515, 518
Callirrhoë 125, 500–501
Campbell, Joseph 483
Capul Tainaron (Capul Matapan) 144, 210
Caribda 302, 306, 499, 514
Caron, barcagiu 211, 212, 214, 491
Casiopeea 7, 53, 56–59, 64
Castor 264, 268, 334, 470, 510, 526, 530, 532, 545–546
Câmpia Asfodelelor 166, 211, 424
Câmpiile Elizee 166, 211
Cecrops 438, 509

Centauromahia (Bătălia Centaurilor) 466, 501
Cepheu 56–58, 64, 488, 503, 504, 520, 527, 529
Cerber 142–143, 148, 209–211, 214, 422
Cercion 10, 405–408, 420, 464, 488, 490, 520, 522–524, 545
Cerinia 7, 93, 489, 512
Ceto 34, 43, 55, 491, 494, 496, 498
Cetus 55, 501, 520, 527
Ceyx 163, 513
Chalciope 277, 279, 281, 285, 288, 497, 503–504, 521, 532
Cheimarrhus 199, 483, 502, 507
Chiron 96, 97, 197, 233–236, 243, 251, 275, 311, 320, 502, 504–505, 514, 518, 524–525
Chrysaor 53, 122, 125, 482, 488, 497, 501–502
Chrysippus 355, 361, 506, 515, 519, 521, 533
Ciclopi 105
Cilicia 429
Cimon 472
Circe 279, 301, 304, 428, 492, 496–497, 499, 504, 532, 533
Cisthene 44
Cius 260–261, 522
Cleopatra (soția lui Meleagru) 331
Clite 255, 256, 509
Clotho 107, 108, 330, 494
Clymene 325, 492–493, 513, 523, 528
Cnossos 10, 12, 427, 431, 436, 509, 541
Cocalus 460, 461, 509
Colchis 9, 229, 230, 241–242, 245, 248–259, 264, 266, 275, 277–278, 281, 283, 285, 292, 296, 303, 308, 313, 396, 504, 514, 517, 521, 532–533
Corint 13, 63, 74, 87, 174–175, 180, 183, 192, 200, 246, 303, 318, 321, 322, 354, 356–359, 372–377, 381, 385, 399, 402, 464, 497, 506, 509, 514, 517, 522, 524, 532
cornucopia (cornul abundenței) 492, 512
Coroana Borealǎ (constelație) 454
Corynete (*vezi și* Perifete) 415, 520
Creon 69, 76, 82, 318, 320, 365, 366–369, 380, 382, 384, 515, 520, 524, 527, 529, 532, 533, 534
Creta 8, 10, 102, 160, 310, 319, 418–419, 426, 429, 431–436, 451, 460, 465, 471, 483, 488, 501, 505,

509–510, 512, 516, 524, 533, 541
Cretheu 231–232, 240, 504, 506, 520, 524, 534
Creusa 319, 508, 514, 532
Crinissa 223
Cronos 15, 19, 42, 97, 311, 362, 487–488, 491–493, 495
Cronos (sau Saturn) 15
Cteatus 154, 488, 506, 512, 513
Ctesippus 161
Cybele 348–349, 513, 528
Cyzicus, rege al dolionienilor 255–256, 514, 529

D

Danaë 25–36, 51, 59–61, 71, 488, 503, 509, 520, 522, 539
Dardanele 228, 255
Dardanus 228, 488, 497, 525
Daulis 359, 379
Dedal 311, 426–428, 430–431, 442, 455–462, 502, 508, 513, 516, 520
Deianira 149, 160–166, 331, 344, 502, 512, 516, 533
Delfi 25, 37, 84, 128, 151, 220, 225, 355, 358, 362, 368, 371, 375, 393, 417, 463, 489, 494, 534, 540
Deliade 181–183, 506, 530
Demetra, zeița fertilității 15, 143–144, 174, 215, 405, 416, 488
Democrit 113
Demofon 470, 471, 512, 524, 526, 530
Deucalion 505, 516, 528, 530, 533
Dictys 28–30, 35–37, 40, 59–61, 522, 529
Dike (Justiția) 135
Dino 47, 49, 496
Dinos 501
Diomede 8, 104, 112–118, 263, 489, 501, 503, 512
Dionysos 81, 97, 127, 219, 224, 230, 328, 353, 354, 453–454, 484–485, 489, 502, 515–518, 520, 522, 525–526, 528, 531, 534
Dioscuri (Castor şi Polydeuces sau Pollux) 526, 530
Dodona 12, 38, 244, 252, 489
Dolionieni 255, 256, 257, 303, 509

E

Echidna 89, 143, 210
Egee, Marea 12, 220, 303, 463, 510, 523
Egeu 393–396, 416–426, 434–436, 441, 462–463, 503, 505, 516, 518, 524–526, 530, 532, 534
Electryon 505, 520, 527

Elena din Sparta 248, 469
Enaesimus 502
Enceladus 490
Enyo 47–48, 496
Erebus 84, 491, 494
Erginos 325
Erimant 7, 96–97, 101, 103, 118, 161, 512, 540
Erinii (*vezi și* Furii) 494
Eros 207, 216, 286–287, 292, 318–319, 366, 440, 484–489, 496–497
eroți 207, 496
Erytheia 122–124, 501
Eryx 306, 487, 507, 512
Eschil 382–383, 482
Eteocle 382–384, 509, 517, 522, 527, 532
Etiopia 54, 56, 500
Etna 12, 159, 302, 306, 493
euhemerism 199, 482, 483
Eumolpus 144
Euneu 254, 514, 531
Euphemus 273, 298, 312, 500
Euridice 8, 206–210, 214, 216–220, 487, 495–497, 508–509, 518, 540
Euripide 109, 224, 314, 318, 320, 355, 382–383, 390, 471, 481–482
Euristeu 72–74, 85, 87–104, 112, 114, 117–118, 121–122, 126–128, 135, 139, 141–143, 146, 148–149, 152, 167, 260–261, 431, 511–513, 524, 526, 533, 543
Europa 56, 211, 227–273, 429, 488
Euryale 34, 43, 53, 498
Euryganeea 383
Eurymede 343, 533
Eurymedon 159, 493
Eurynome 173, 177, 181, 488, 506, 509, 511
Eurypylus 332, 340, 525
Eurytion (centaur) 125, 489–501, 512
Eurytion (gigant) 125, 489, 499–501, 512
Eurytus, rege al Oechaliei 149–156, 163, 488–489, 506, 512–514, 518, 532
Eurytus (unul dintre molionizi) 149–156, 163, 488–489, 506, 512–514, 518, 532
Euxină, Marea (Marea Neagră) 13, 228, 230, 266, 268, 275, 297, 298, 303, 546
Evadne 314, 533
Evippus 332, 340, 341, 525

F

Fedra 470–472, 513, 524
Femeile din Tracia 219
Fenicia 429
Fidipide 421
Filip al II-lea al Macedoniei 25

Filoctet 11, 165, 276, 500, 512
Freud, Sigmund 384–385
Furii (Erinii) 27

G

Gaia 42, 129, 157, 223, 255, 347–348, 362, 371, 488, 491–495
Galanthis 74–76
Ganimede 73, 121, 525
Gegeneis 255, 512
Gerion, vitele lui 8, 122, 123, 125–127, 477, 492, 497, 499, 500–501, 512
Gigantomahia (Războiul Giganților) 157, 492–493
giganți 18, 157–159, 255
Gladstone, William 269
Glaucus 173, 181–182, 260–261, 497, 499, 506, 509, 514, 524, 529, 530
Gorge 344, 533
Graie (Surorile Sure) 113, 244

H

Hades 15, 46, 52, 104, 143–147, 159, 166, 168, 210– 216, 336, 405, 422, 454, 469, 470, 487, 495, 497, 540
Hades (sau Pluto) 15
Haemon 508–509, 527
Hamilton, Edith 169, 333
Harmonia 353–354, 488–489
harpe (armă în formă de seceră) 42, 491
Harpii 263–265, 507, 520
Hebrus 220
Hecate 285–287, 292, 499, 532
Hector 316
Hefaistos 15, 101, 251, 283, 311, 398, 427, 487–489, 493, 501–502, 508, 511, 520
Hefaistos (sau Vulcan) 15
Helicon 175
Helios 99, 123–126, 138, 141, 156–157, 223, 229, 278, 321, 428, 493, 497, 504, 506, 529, 532–534
Helle 224–229, 248, 276, 354, 497, 500, 506, 516, 521, 523, 531
Hellespont 12, 228, 303, 531
Hellespont (Dardanele) 12
Hera 15, 21, 71–78, 83–86, 90, 91, 119, 122, 126–129, 135, 147, 150, 152, 154, 158–159, 167, 223–224, 230, 232, 237, 242–244, 248, 251–252, 268, 276, 284–285, 308, 319, 361–362, 369, 464–465, 484, 488, 490, 493, 496, 499, 500, 511, 514–515, 519, 525, 531
Heracle 7, 10, 79–104, 110–169, 205, 209, 211, 213, 228, 231, 237, 246–248,

253–261, 273, 276, 306, 314, 318, 325, 331, 334, 344, 385, 390, 397, 399, 408, 419–422, 431, 464–465, 467–468, 470, 473, 476–484, 487–496, 499–540
heraclizi 254, 506, 512
Heraklion 303, 312, 437, 452
Hercule 79, 91, 390
herme (*hermai*) 61
Hermes 15, 40–46, 61, 63, 77–78, 80–81, 113, 145–149, 156, 205, 266, 497, 503, 506, 511
Hermes (sau Mercur) 15
Herodot 25, 153
Hesiod 173, 481, 530
Hesione 121, 151–154, 488, 515, 522, 524
Hesperide 137
Hestia (sau Vesta) 15
Hidra 7, 90–91, 124, 127, 143
Himera 191–192, 194–197, 199, 201, 234, 483, 508
hiperboreeni 129, 300, 303
Hipolita 115–120, 467, 481, 512
Hippocoön 156, 338, 505, 512, 526
Hippocrene 175
Hippodamia 31, 465–466, 519, 521
Hippolytus 467, 471–472, 487–490, 524–527, 530
Hippomene 346–349, 487, 495, 528, 541
Historis 74–76, 525
Homer 93, 166, 183, 190, 211, 228, 263, 269, 481, 535
Horațiu 25
Hyginus 481
Hylas 9, 113, 254, 257–261, 500, 508, 512, 522, 540
Hyleu 502
Hyllus 164, 166–167, 506, 510, 512, 529
Hymen 207, 489, 496, 502
Hypermnestra 329, 525, 527, 532

I

Iason 96, 105, 169–197, 206, 223, 233–301, 305–322, 328, 334, 354, 396, 479, 481–482, 488, 490, 495, 498–509, 514–519, 521, 523, 525, 527–529, 531–532, 535, 540–541
Iasus (*vezi și* Schoeneus) 325, 505, 528–529
Icar 455–459, 462, 542
ichor 311
Idas 331
Idmon 244, 256–257, 275, 489, 495, 500
Idyia 280, 288, 293, 497, 504
Ificle 76–77, 79–80, 91, 154, 505, 511, 514, 522, 527
Ikaria 459

Ilos, rege al Troiei 511, 515, 526
Ilythia 72–75, 488
Indiana Jones 122
Ino 224–230, 353–354, 490, 497, 500, 506–507, 516, 520–522, 526, 528, 531, 534
Insulele Plutitoare 266
Io 127, 268
Iobates 188–192, 194, 197–200, 235, 507, 534, 543
Iocasta 356, 361, 365–378, 380–381, 383, 385
Iolcos 8, 12, 105, 150, 231–233, 235, 237, 240, 242, 245–246, 249–251, 262, 281, 285, 297–298, 301, 313, 316–318, 322, 328, 503, 514
Iole 150, 163, 511, 514, 529
Ionică, Marea 12, 100, 310
Iphitus 150, 152, 154–155, 480, 511–512, 517, 532, 533
Iris, mesagerul zeilor 266, 496–497, 498
Ismena 368, 383, 527
Istru (Dunărea) 302–303
Ixion 96, 223–224, 242, 248, 464–465, 496, 521

J

Jocurile Olimpice 155, 275, 512
Jung, C.G. 483

K

Keats, John 175
Khalkotauroi 9, 283, 292, 294, 490, 504, 514, 532
Kithairon 81–82

L

Labdacus 354, 361, 505, 515, 520, 522
Lachesis 107–108, 330, 494
Lactee, Calea 78, 488, 539
Ladon 138, 143
Laios 354, 355–356, 361, 369, 371–372, 377–385, 488, 500, 505, 508, 515, 517, 519, 522, 532, 534
Lampon 501
Laomedon 120–121, 151–154, 488–489, 511, 512, 522, 526, 531
Larissa 231
Latreu 466
Lâna de Aur 242–245, 254, 259, 278, 296, 299, 313, 514, 519, 521, 532, 541
Learchus 230, 354, 506, 531
Leda 156, 329, 488
Lemnos 8, 249, 251–254, 256, 531
Lerna 7, 90, 92, 101, 124, 495, 502, 511–512, 514, 530
Lesbos 45, 220, 518
Leucothea (*fostă* Ino) 230, 354, 531
Lichas 164

Licurg 505, 513
Lilybaeum 306
Linus 80–81, 205, 489, 496, 502, 512, 517, 518
Lira (constelație) 220, 518
Ljubljana 301
Lycomede 472, 489, 525

M

Meandru, râul 12
Maia 15, 490, 497
Maraton 10, 13, 103, 418–419, 421, 425, 443, 451, 465, 503, 541
Marmara, Marea (*vezi și* Propontida) 45, 228, 255
Marsias 517, 518
Medeea 9, 279–280, 285–301, 304, 307–321, 396, 416–424, 478, 487, 492, 499, 500, 502–503, 508, 510, 514, 519, 529, 534, 541
Mediterană, Marea 12, 303
Medus 417, 418, 423, 510, 518, 524, 532, 533
Meduza 33–37, 42, 48, 51–53, 58, 179, 488, 490, 520, 533, 539
Megara 82–83, 127–128, 152, 161, 402, 403, 464, 481, 512–513
Melanippe 343, 533
Melas 277, 279, 294
Meleagru 146, 149, 159, 247, 273–274, 311, 329–343, 489, 494, 500, 502, 510, 518, 525, 527–529, 533
meliade 97, 311
Melicertes 230, 354, 490, 506, 521, 523, 531
merele de aur ale Hesperidelor 128–129, 136, 139
Mermerus 318, 514, 525, 532
Merope 357–358, 374–376, 385, 497, 511, 517, 522, 524
Metis 40, 490, 497
mezi 423
Micene 13, 63, 67, 69, 72, 74, 85, 87, 89, 94–95, 98, 100, 114, 120–122, 167, 183, 189, 419, 431, 432, 476, 483, 506, 513, 520, 523–524
Minias 325, 526, 529
Minos 102, 297, 311, 419, 425, 42–440, 455, 459–461, 470, 488, 492, 501, 503–505, 508–510, 516, 523, 528, 530, 533
Minos al II-lea 488, 501, 503, 505, 508–510, 516, 528, 530, 533
Minotaur (Asterion) 102, 439, 442–443, 450, 465, 516, 530
Misterele Eleusine 144, 487, 497
Mistrețul din Calidon 9, 247, 331, 490, 505, 518, 524, 528

Moire (Parce) 106, 329, 341
molionizi 154, 511
Molpadia 468, 524
Morfeu 494
Moros (soartă, pedeapsă) 135, 344, 491
Mothone 343, 533
muze 206, 220
Myrina 251

N

Narcis 261
Neagră, Marea (*vezi și* Marea Euxină) 13, 133, 138, 228, 266, 303
Neleu 150–152, 155, 231–232, 488, 504, 512, 514, 517, 519, 520, 534
Nephele 96, 224, 226, 230, 239, 241, 242, 248, 276, 465, 489, 500, 506–507, 514, 521, 530, 531
nereide 130
Nereu 129, 130, 133, 160, 491, 494, 497–498
Nessus 8, 159, 161–163, 465, 467, 499, 512, 515, 529–530
Nestor 155–156, 267, 276, 297–298, 300, 310–311, 334, 338, 488, 500, 502, 517, 519
Nicippe 72, 73, 506, 508, 510, 519, 521, 524, 531
Nietzsche, Friedrich 385
Nil 13
Nilus 13, 56, 492, 497, 507, 530
Nyx 491, 494

O

oceanide 229
Oceanos 122–124, 492, 497
Ocypete 263, 498
Oeagrus 515, 518
Oedip 11, 82, 169, 318, 348, 357–385, 477, 482, 500, 505, 508–510, 515, 521–525, 527, 532–535, 541
Oeneus 247, 328–331, 334, 336, 339, 343, 344, 490, 501, 516, 527, 529, 533
Oenomaus 30, 60, 497, 519, 531, 534
Olimp, muntele 12
Omfalos 362, 494
Omphale 152, 153, 512
oniromanție 483
oracol (*vezi și* Delfi) 38, 84, 220, 225–226, 232, 433, 451, 483–484, 518, 534
Orfeu 8, 205–220, 250–251, 269–276, 282, 296–297, 305, 313, 469, 487, 489, 494, 496–498, 500, 502, 504, 515–517, 523, 530, 535, 540
Orthrus 123–124, 143, 363, 501
Ovidiu 315, 325, 481

P

Pactolus, râul 12
Palaemon (*fost* Melicertes) 516
pallantizi 417, 424, 524
Pallas (frate al lui Egeu) 424, 438, 518
Parce (*vezi și* Moire) 106, 110, 329, 342, 494, 527
Parnas, Munte 206
Partenon 468
Parthenion 326
Parthenopeu 348, 513, 528
Pasiphae 102, 279, 426, 428–432, 439, 440, 451, 488, 492, 497, 501, 503–505, 509, 516, 528–530
Patrocle 464
Pausanias 416, 468, 481
Pegas 174–183, 188–189, 193–201, 234–235, 243, 482, 488, 495, 500–501, 506, 522, 540
Pelagon 502
Peleu 154, 156, 186, 246, 264, 275, 322, 334, 337, 495, 500, 502–504, 511, 524
peliade 519, 532
Pelias 9, 105–106, 150, 231–234, 237–242, 245–246, 249–250, 284–285, 313–316, 328, 488, 500, 503–504, 514, 517, 520, 523, 526–527, 532, 534
Pelion 197, 233, 235, 465
Pelopia 314, 533
Peloponez 63, 103, 144, 210, 298, 301, 354, 396, 519
Pelops 67, 73, 167, 354, 355, 390, 488, 499, 506, 508, 515, 518, 521, 531, 533
Pentheus 81, 490, 508, 515, 526, 528, 532
Perdix 428, 459, 509
Perifete (Corynete) 10, 398, 399, 405, 414–415, 490, 508, 524, 545
Perimede 344, 533
Persefona 144–146, 213–217, 469, 487–488, 521, 525
perseide 64
Perseis 278, 279, 492, 497, 504, 529, 533
Perseu 7, 22, 26–75, 87, 122, 133, 159, 167, 169, 244, 262, 282, 285, 354, 355, 423, 473, 487–488, 490, 493, 496, 500–501, 504–505, 509, 521–522, 524, 527, 529, 534–535, 539
Phaea 403, 499
Pheres 108, 318, 504, 509, 514, 517, 519, 525, 532, 534
Phicium, Munte 361
Philonoë 190, 192, 197–198, 201, 507, 513, 534
Philyra 97
Phineu 56–58, 262–268, 270, 488, 498, 501, 503–504, 507–508, 520

Pholus 96–97, 161, 465, 480, 499, 502
Phorbas 356, 376–377, 517, 524
Phorcide (*vezi și* Graie) 496
phrixizi 9, 274
Phrixus 224–229, 241, 248, 276–281, 288, 354, 465, 497, 500, 506, 514, 516, 521, 523, 529, 531
Phyleus 100, 155, 506
Pimpleia 207, 209, 210
Pirithous 145, 247, 270, 274, 312, 334, 464–469, 487–488, 497, 500–502, 507, 510, 514, 525, 527, 530
Pisa (oraș-stat din Grecia) 30–31, 354, 361
Pittheus 389, 390, 393–394, 396–397, 416–417, 434, 506, 508, 519, 523, 526, 531, 533
Planctae (Stâncile Rătăcitoare) 306, 308
Pleiade 228, 314, 490, 492, 497, 511, 518, 524, 525, 531
Plexippus 332, 340, 525
Plutarh 414, 416
Pluton (*vezi și* Hades) 146, 487, 540
Podargos 113, 501
Polifem 247, 258–261, 496, 500, 505, 511, 513, 528
Polybus 358, 373, 375–376, 517, 524, 533
Polydectes 30–32, 35–37, 59–61, 68, 501, 509, 520
Polydeuces (Pollux) 262, 264, 334, 470, 488, 510, 530, 532, 546
Polydorus 361, 505, 507, 515, 520, 526, 528, 531
Polyidus 177–178, 180
Porphyrion 493
Poseidon 15, 29, 33, 53, 55, 81, 102, 120–122, 131–133, 151, 154, 173–175, 179–180, 199, 223, 231–232, 238, 248, 301, 394–395, 427, 429–431, 436–438, 466, 472, 489, 491, 497, 500–530, 534
Poseidon (sau Neptun) 15
Priam al Troiei 154, 476, 522, 531
Procust 10, 408–412, 414–415, 488, 508, 523, 524
Proetus 183–190, 200–201, 503, 506, 534
Promachus 249, 314, 504, 514, 519, 527
Prometeu 17–19, 22, 49, 133–134, 136–139, 158, 228, 476, 477, 489, 492, 500, 512, 539
Propontida (Marea Marmara) 12, 45, 228, 255, 266, 268, 297, 303
Protagoras 113
Proteu 129, 160
Pythia 38, 84, 358, 369, 512

R

Rac (constelație) 91
Radamant 488, 504, 516, 527, 530
Războiul Troian 93, 154–156, 246, 248, 255, 279, 304, 334, 344, 471, 472
Rhea 15

S

Salmoneu 506, 509, 524, 534
Salmydessus 262, 266, 498, 507
Samos 275, 317, 328
Săgetător (constelație) 97, 495
Scheria 308, 310
Schoeneus 230, 325, 344–345, 506, 514, 516, 521, 528–529, 531
Scila 302, 306, 496, 514, 529
Sciron (Sceiron) 10, 403, 404, 415, 488, 508, 521–524
Scroafa din Crommyon 10, 402–403, 524
Selene 50, 157, 492
Semele 224, 353, 454, 490, 507, 520, 522, 526, 528, 531
Seneca 472
Serifos 7, 29, 31, 55, 59, 61, 522, 539
Sfinx 361, 365, 488, 515, 517, 519
Sidero 232, 509, 517, 519
Silen 97
Sinis Pityocamptes 400
Sirene 507, 514
Sisif 231, 318, 391, 497, 506, 508–509, 511, 523, 534
Skyros 472
Snell, Bruno 468
Socrate 112, 113, 473
Sofocle 160, 381–384, 482
Solymus 198
Souda 303, 310
sparagmos 220, 224
spartoi 291, 514, 532
Stâlpii lui Heracle 126
Stâncile Scironiene 403
Stâncile Zdrobitoare (sau Symplegade) 9, 267, 310, 322, 520, 525
Steropes 105, 493
Stheneboea 183–189, 192, 200, 201, 472, 506, 513, 523, 534
Sthenelos 72–73, 510, 533
Stheno 34, 43, 53, 498
Stimfalia 101, 276, 482
Strabon 481
Straton 356, 357, 376, 377, 381, 517, 521, 533
Strofade 266
Styx 211, 494
superfecundare heteropaternă 70, 81

T

Talos (Omul de Bronz) 310, 312, 319, 490, 509, 514, 521, 532

Tantal 353, 519
Tartar 166, 477, 491, 498, 514, 524
Taurul din Creta 8, 102, 419, 465, 488, 501, 505, 509–510, 512, 516, 524, 533
Teba (Egipt) 13, 68,–72, 76, 78, 82–84, 133, 161, 224, 246, 283, 353–357, 362–374, 377–380, 384, 429, 488–499, 505, 507, 515, 519, 527, 533
Teba (Grecia) 13, 68,–72, 76, 78, 82–84, 133, 161, 224, 246, 283, 353–357, 362–374, 377–380, 384, 429, 488–499, 505, 507, 515, 519, 527, 533
Telamon 154, 246, 259–264, 322, 334, 495, 500, 502, 504, 518, 531
Terpsihora 496
Tesalia 62, 298, 320, 327, 346, 465, 501
Teucer 246, 524, 531
Tethys 55, 122, 492, 497
Tezeu 9–10, 96, 99, 103, 131, 134, 144–145, 156, 167, 169, 173, 247–248, 279, 321–322, 334, 382, 389–482, 487–488, 490, 497, 499, 501–503, 508, 509–518, 520–521, 523–528, 530, 532–533, 535, 541, 542
Thalia 496
Thanatos, zeul morții 112, 213, 422, 491, 512
Theophane 223, 488, 500
Thespis, rege al Tespiei 82
Thessalus 318, 320, 495, 514, 532
thestiazi 333, 516, 527–528
Thestios 340, 525, 527, 532
Thetis 160, 246, 519
Thoas (fiu al lui Iason) 254, 514, 531
Thoas (tatăl lui Hypsipyle) 254, 514, 531
Thyestes 506, 508, 519, 521, 531, 533
Tiphys 244–245, 250–253, 256, 259, 264, 267, 269–270, 275, 316, 484, 500, 505–506, 510
Tiresias 70, 74, 77–79, 369, 370–371, 381, 531
Tirint, capitala regatului Micene 13, 67–68, 70, 72, 84–85, 100–102, 139–141, 150, 183, 201
Titanomahia (Războiul Titanilor) 468
Tmolus 533
Toxeus 331, 340, 525
Tracia 104, 112–113, 219, 223, 252, 256, 300, 518, 547
Troezen 13, 182, 200, 389, 391, 393, 397, 402, 409, 411, 415, 417, 422, 463, 471

Troia 12, 120–121, 151, 249, 483, 484, 512, 531
Tyndareos 156, 476, 497, 510, 512, 532
Typhon 10, 89, 124, 129, 138, 143, 148, 191, 210, 229, 362, 363, 477, 491, 498
Tyro 231, 232, 240, 316, 488, 504, 509, 517, 519, 520, 523, 534

U

Urania 489, 496
Uranus 15, 53, 157, 311, 487, 491, 493, 494
Uranus (cer) 15

W

Williams, William Carlos 211

X

Xanthus 188–189, 199, 201, 507
Xantipa (iapă) 501
xenia 150, 186
Xenoclea, preoteasă la Delfi 152–153

Z

Zetes (unul dintre Boreazi) 250, 259–265, 498, 500, 512, 520, 524
Zethus 488, 515, 522
Zeus 15, 18, 21–22, 25–27, 33, 38, 40, 64, 67–78, 85, 87, 94, 97, 104–106, 121, 123, 127, 129, 134–139, 142, 147, 149–151, 155, 157–160, 166–167, 186, 201–202, 212, 224, 226, 228–231, 239, 263–264, 266, 268, 284, 301, 311, 329, 347, 353, 362, 370, 429, 437, 444, 464–465, 469, 476–477, 487–500, 504–505, 507, 510–512, 516, 519, 520–521, 523, 525–534, 540